شیرشاه سوري

د افغانانو نومځ د یووالي ملوکي

Ketabton.com

لیکونکې : اسلم راهي ، ایم ، اے

ژباړونکي: قریب الرحمن سعید

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

ډالۍ :

ټولو هغو ته چې دخپل خور وور ولس د راغونډولو او د ملي یووالي د ساتلو او په خپلو ولسونو کې دخپلواکې ولسواکۍ د قیام له پاره هلې ځلې کوي ،په ځانګړې توګه د خپل اسلامي انقلاب مشر او دهیواد د ازدۍ د بیرته تر لاسه کولو هغه ویاړلې لارښود ته چې دخپل اتل رول او نه ستړیکیدونکو هڅو اوهاند له مخې ، تل زمونږ دهیواد او ولس ددښمنانو په سترګو کې اغزې ګرځیدلې ، په ډیر درنښت ډالۍ کوم.

د زړه په مینه

قریب الرحمن سعید

نېټه: ۱۳۸۹/۱۱/۴ | 24-01-2011

د کتاب لنډه پېژندنه:

نوم :شیرشاه سوري د افغانانو ترمنځ د یووالي هڅونکې

لیکوال: اسلم راهي ، ایم ، اے

ژباړن: استاد قریب الرحمن سعید

د خپرېدو نېټه: ۱۳۹۰/۲/۱ | 21-04-2011

انلاین چاري: مختار احمد احسان–Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلیکوال څو خبرې:

دا کتاب د شیرشاه سوری په اړه لیکل شوې دې. شیرشاه سوری دنړۍ دهغو ممتازو ، اتلو ، مدبروعسکري جنرالانو او حکمرانانو څخه دې چې دتاریخ په پاڼو کې ورسره هیڅ وخت د انصافه کار نه دې اخستل شوې. ددې کار تر ټولو ستر علت دا و چې دشیرشاه سوری ځای ناستې د شیرشاه سوری په څیر میړنی ،شجاع او مدبر انسان نه وو او ددې کار حتمي پایلې دا شوې چې د هغه د مړینې وروسته دهغه ټوله کورنۍ او ځواک په لسو کالو کې له منځه ولاړ. بل علت یې دا و چې دشیرشاه سوري څخه وروسته یو ځل بیا مغل دهندوستان په تخت و تاج واکمن شول ، څرنګه چې هغوې د شیرشاه سوری ډیر بد دښمنان وو نو په دې اساس یې د شیرشاه سوری په تاریخ کې ګوتې ووهلې او نه یوا ځې دا چې د شیرشاه سوری تاریخ یې مسخ کړ بلکه دهغه له اړخه جوړ شوي ګڼ شمیر یادګارونه یې هم له منځه یوړل...

دشیرشاه سوری د تاریخ په اړه زیات شمیر تاریخپوهانو د فارسي ژبو تاریخ لیکونکو څخه په ګټې اخستو سره لیکنې کړي چې په دې ډله کې (هنري ایلټ بلاک مین ، ډاکټر ډارن ، مسټر بیورج ، اشیوري پرشاد ... او ګڼ شمیر نور شامل دي) خو ددې تاریخونو څخه په سهی توګه هغه وخت ګټه اخستل کیداې شي چې داټول سره را یوځاې اوبیا یې ژوره کتنه وشي. خو بیا هم ددې نه مخته د شیرشاه سوری د ناول او داستان په اړه ډیرې کمې لیکنې شوي دي.

ما د شیرشاه سوری په اړه ددې لیکنې نه مخته ډیره ژوره څیړنه وکړه اودهغې وروسته مې دا ناول او په دې ناول کې دهغه تاریخي کړچار را ډاګیزه کړ. ان تر دې چې د دې ناول مرکزي کردار او اتل (خواص خان) دې ، اودا لقب هغه ته پخپله د شیرشاه سوری له اړخه ورکړل شوې و نوموړې دشیرشاه سوری د ډیرو باوري ، معتمدو ، مخلصو او اتلو سالارانو څخه و چې په ډیره بد و او خرابو حالاتو کې یې هم د شیرشاه سوری باور دخپله ځانه سره درلود.

په دې ناول کې د شیرشاه سوری د ژوند حالات دهغه د کوچني والې څخه ان د هغه ترمړینې پورې را ټول کړل شوی دې او ترڅنګ یې د هغه د عسکری سالارانو او قومي مخورو په اړه هم هر اړخیز معلومات شته. شیرشاه سوری ته د هندوستان په حکمرانانو کې ډیره ستره مرتبه ور په برخه شوې ده ځکه هغه لمړنې مسلمان حکمران و چې ډیرې اوږدې لارې او سړکونه یې جوړ کړل او دخلکو اومسافرینو دارامتیا او سهولتونو له پاره یې د سړکونو او لارو تر څنګ کوهیان وکنل ، تم ځایونه یې جوړ کړل ، خو بدبختانه چې د ابوالفضل په څیر تاریخپوهانو د اکبر پادشاه دخوشحالۍ په خاطر د تعصب نه کار اخستې او دشیرشاه سوري په دې ټولو کارونو یې دپردو دراخپرولو هڅې کړې دي.

ما په دې ناول کې هڅه کړې چې د تاریخ دمسخه کیدو پرته د سهسرام د جاګیر د ناظم دحیثیت څخه نیولې ان د هندوستان د شهنشاهۍ پورې دشیرشاه سوری دژوند د حالاتو په اړه ژوره څیړنه وکړم اوبیا یې د انصاف سره سم خپلو لوستونکو ته وړاندې کړم.

اسلم راهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخلوقاتو د پیدا کونکې او پالونکې ذات په نامه

۱ –برخه:

دنامالومه وختونو زوړ لمر خپل نُور د تلونکو کاروانونو په ځیر د کون ومکان د اسرارونه ډک ، د تیرو د کوم کلی په لور د غروب له پاره را ټیټ کړې و . د افقونو د قافلو شونډې یی تکې سرې کړې وې ، د لمر کوچ کونکو وړانګو نا مالومه منزلونو ته د ټیټیدو سره سم د ټولې سحرا فضا په تیارو کې را نغښتله ، او دغوښتنو لاله زار یی وران ویجاړ او د ژیړو پاڼو په شال کې را نغښتې ونې یی دهغوې د سیورو څخه بې برخې کړې وې. دفضا رڼا خړه پړه شوې وه او د لرې ساحلو څخه یخه هوا را لړیدله.

په همدې وخت کې د کرم ناسته او سون د دریابونو په منځنۍ غرنۍ لړۍ کې د ځنګل څخه دوه کسه د منځنی قدخاوندان په خپلو آسونو سپاره ، په داسې حال کې را څرګند شول چې خپل آسونه یی د جنوب لورې ته ځغلول او هغې اړخ ته ګړندي روان و . په دوې کې یو سپور عمر تیرې خو بل د نوې عمر او د ښه غړیو خاوند و. دهغه په ځیرې کې جوش او خروش لکه په شفق کې د بل شوی اور او په احساساتو کې یی د بریښنا په ځیر ټکان د لرې څخه تر سترګو کیده . دهغه په سترګو کې د غوښتنو او ارزوګانو بهیر له ورایه په نڅا معلومیده. دخپل اوږود قد و قامت ، د خپل نري او غښتلی جسمانی جوړښت او دخپلو مضبوطو غړو له اړخه هغه د جل وهلی دشتی په ځیر سخت ځان ، د جنګ د وهل شوی ډول په ځیر د جوش او خروش نه ډک ، د تیرو په ځیر نه ویریدونکې ، د هنرونود کمال په ځیر جرئتمنده ، او دحقایقو د غبار په ځیر میړنې ښکاریده .

د جنوب په لور د تللو په وخت کې هغه د زاړه عمر خاوند د کوم ځیز په کتلو سره ، خپل ملګرې ته اشاره وکړه او ورته یی وویل چې : صاحب خانه ! زویه ! لږ مخته ته وګوره ، کله چې دغه ځوان چې د صاحب خان په نوم یاد کړل شوی و ، مخته وکتل نو هغه ته دوه ګیدړې تر سترګو شوې. ددې ګیدړو په کتلو سره صاحب خان ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یی هغه زوړ ملګری ته وویل:

اې زما پلار جانه ! ته ننداره کوه چې زه دا دواړه ګیدړې څه ډول ښکار کوم. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته وځغلاوه ، او د ګیدړو پسې ورغې ، د هغوې لورې ته د آس په ورځغلولو سره ګیدړې وپوهیدې او په تیښته شوې. په همدې وخت کې صاحب خان د خپلې ملا سره د تړلو غشود بنډل څخه یو غشی را وویست او په اوږې باندې را زوړند کمان کې یی کیښود او بیا بیا یی نښه و نیوله او کله یی چې غشي ور خوشې کړل نو دواړه ګیدړې را وپرزیدې او په زمکه د زخمونو له لاسه رغړیدې را رغړیدې.

ددواړو ګیدړو د ښکار کولو نه وروسته ، دغه ځوان چې صاحب خان یی ورته وایه ، دخپله اسه را کیوت ، ځکه هغه غوښتل چې دواړه ګیدړې را ونیسي، په دې وخت کې هغه زوړ هم را نژدې شوې و ، هغه هم دخپله آسه را کښته شو اودصاحب خان سره یی غاړه ورکړه اوپه ډیره مینه یی دهغه تندې ښکل کړ او بیا یی ورته وویل:

صاحب خانه زویه ! زه ډیر بختور یم چې ستا په ځیر یو بهادر او میړنې زوې یی راکړې دې ، ډیر کم خلک به داسې وې چې ستا په ځیر یی نښه خطا نه شي. زویه ! تا په څومره ښه توګه دا دواړه ګیدړې ښکار کړې. راځه چې اوس یی ونیسو او بیا بیرته ستانه شو . دواړه پلار او زوې د ښکار شوو ګیدړو لورې ته ور نزدې کیدل چې په همدې وخت کې په ځنګل کې دننه د یوې ځوانې ښځې ، ښځینه اواز یی ترغوږو شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان او دهغه پلار د دې ښځينه اواز په اوريدو سره ډير اند يښمند شول او د ښکار کړل شو و ګيدړو په لور د تللو په وخت کې يو نا څاپه تم شول ، ځکه په همدې وخت کې دوې ته يو ځل بيا دهغه ښځې نسوانی اواز تر غوږو شو ، دويم ځل دد ې ښځينه اواز او چغو په اوريدو سره د صاحب خان او دهغه د پلار حال نور هم د اند يښنو نه ډک شو ، بيا صاحب خان خپل پلار ته مخ کړ او ورته يی وويل:

پلار جانه ! داسې بريښې چې همدلته نژدې زمونږ تر څنګ په کوم ځاې کې کومه نجلۍ په کوم مصيب او غم کې را ګيرشوې ده ، يا پرې چا حمله کړې ده او يا يی چا د بې ابرو کولو او بې عصمته کولو هڅه او هاند کړې دې. پلار جانه ! ته همدلته اوسه زه به ولاړ شم او ډاګيزه به کړم چې څه پيښ شوې دې؟ دهغه په دې خبره د صاحب خان پلار چې ملک سکا [1] نوميده ، په ډيره مينه او شفقت سره وويل:

ګوره زويه ! زه تا ځانته تللو ته نه پريږدم ، را ځه چې دواړه خپل آسونه هغې لورې ته را وګرځوو د کومې لورې څخه چې دا ښځينه اوازونه را ځي. بيا به ډاګيزه کړو چې څه خبره شوې ده ، د دې خبرې سره سم

«(۱) د تاريخپوهانو له مخې صاحب خان د شيرشاه د کورنې غلام ، ملک سکا ، زوې و . که څه هم صاحب خان ميراثي غلام و خو د تاريخ پوهانو د وينا په اساس په هغه کې د تاج د په سر کيدو وړتياوې موجودې وې. په هغه کې د يوه ډير ښه سپاهی او د يوه ډير ښه شهزاده ټول صفتونه شته و . ډير مزې ، د ډيرې ښې ځوانۍ خاوند او ښايسته انسان و . تايخپوهان دا هم وايی چې د دې ټولو صفتونو سره صاحب خان د سختو مذهبي فکرونو خاوند او صوفی مزاجه انسان و .»

دواړه په خپلو آسونو باندې کيناستل او دهمغه چيغو او فرياد د ځاې په لوريی خپل آسونه ورګړندی کړل.

دواړو پلار او زوې خپل آسونه په ډيره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ور وستل کله چې هلته ور نژدې شول نو هغوې شپږ سپاره وکتل چې په خپلو آسونو باندې د سپريدو په حال کې دي ، په داسې حال کې چې دهغوې اووم کس لا د مخه په خپل آس سپور شوې و او په خپل مخکې يی يوه نجلۍ په زور را څملولې ده او دهغه سره ډير نژدې په زمکه باندې د پنځه شپږو کسانو جسدونه په وينه کې لت پت پراته و .

کله چې هغو سپرو وکتل چې صاحب خان او دهغه پلار د هغوې په لور را روان دی نو هغوې سمدستې تم شول او هغه سپور چې نجلۍ يی د خپل ځان سره په اس باندې اچولې وه هغه هم د آسه را کيوت. اوس نو نجلۍ دهغه د لاسو څخه ازاده شوې وه. نجلۍ هم سمدستی د آسه را ټوپ کړ او په يوه منډه يی ځان د صاحب خان او دهغه د پلار لورې ته ورساوه ،

نجلۍ ته په کتلو سره د صاحب خان پلار ملک سکا په ډيرې اند يښنې او حيرانتيا سره خپل زوې ته مخ کړ او ورته يی وويلې:

صاحب خانه زويه ! ته دې نجلۍ ته په غور سره وګوره ، دا خو ماته د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ښکاريږی. دا چې دې سپرو هغه د کومه ځايه را پورته کړې معلومه نه ده ، خو دغه جسدونه چې د دوې تر څنګ پراته دي نو دا را ته د د ې شهزادګۍ ګنګا د ساتونکو ښکاريږی . ملک سکا تر دې ځايه خبره وکړه او بيا لږ څه غلې شو ځکه چې شهزادګۍ ګنګا په منډو منډو ځان دوې ته رانژدې کړې و . د را رسيدو سره سم هغې د صاحب خان د آس واګې و نيولې او ورته يی وويل:

صاحب خانه ! د بګوان په خاطر چې ما د دې بد قماشو او بد اخلاقو نه خوندی کړه ، دوې ما بې وسه کوی او زما د عصمت او عزت د لوټولو پسې دي.

صاحب خان او ملک سکا دواړو په يوه ځل خپلې تورې د تيکو څخه را وويستلې ، خپل ډالونه يی کلک کړل ، بيا صاحب خان تر څنګ ولاړې شهزادګۍ ګنګا ته وويل: ګنګا ته يوې لورې ته ودريږه اوس به زما په شتون کې تاته هيڅ څوک ضرر و نه شي رسولې ، او نه به تا را څخه د دې ځايه بلې لورې ته يوسي ، شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان خبره و منله او يوې لورې ته و دريدله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږ څه مخته د شهزادگۍ حالت دغمونو او دردونو نه ډک او په بدحالۍ کې و خو د صاحب خان او دهغه د پلار د راتلو وروسته هغه یو دم و غوړیده او بیرته پرې تازه والې او خوشحالۍ را و څرخیدې. تر دې وخته پورې د هغو سپرو څخه یوه یې چې لږ څه تر مخه یې شهزادگۍ په زروه په آس ور اچولې وه د خپلې تورې او ډال په خوزولو سره د صاحب خان او دهغه د پلار لورې ته راغې او په جگ او از سره یې دوې ته وویل: تاسې څوک یاستئ او د کومه راغلی یاست ؟ تاسې خو مسلمان معلومیږئ نو بیا ولې یوه هندوه نجلۍ زمونږ د لاسو څخه ازادوئ ، مونږ ته دا څرگنده نه وه چې هغه د کوم راجا لور او شهزادگۍ ده. مونږ ته خو ستاسې د خولې څخه را برسیره شوه چې دا د رهتاس د راجه چندرمل لور شهزادگۍ گنگا ده. اوس خو به مونږ په صورت چې کیدې شی هغه له ځانه سره وړو ، که څه هم مونږ ته په دې لاره کې ستاسې په لاشونو تیریدو ته اړشو.

کله چې هغه غلې شو نو صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

گوره بد اخلاقه ! نجلۍ چې د هر قوم او هر مذهب وی د هغې عزت ، عصمت او ابرو د عزت او درنښت وړ دې. او په هرصورت به د هغې عزت او عصمت خوندی ساتل کیږی. گوره ! که چیرې تا په رښتیا سره هم د خپلو ملگرو سره یو ځاې د شهزادگۍ گنگا د وړلو او تښتولو هوډ کړې وې نو بیا خو د هغې لورې ته ، که رښتیا هم نارینه یاست ، ورشئ او لاس ور وړئ نو بیا به ووینئ چې څه کیږي.

د هغې د دې گواښ نه وروسته هغه وگړې مخته ورغې او ویې ویل چې زه یې همدا اوس د لاسه نیسم او گورم چې ته به زما څه وکړې ؟

د هغه په دې حرکت باندې د صاحب خان رنگ د غصې او قهر نه د اور په څیر تک سور شو په داسې حال کې چې په لږ واټن کې ولاړه شهزادگۍ گنگا د ویرې او خوف نه په لړزه کې وه.

هغه وگړې څو قدمه را مخته شو او غوښتل یې چې شهزادگۍ گنگا د لاسه ونیسي چې صاحب خان د برق په څیر پرې را غبرگ شو او د خپلې تورې په یوه وار سره یې د هغه څټ له تنه ور پرې کړ. صاحب خان د دې گذار وروسته تم نه شو بلکه سمدستې یې د خپلو کالیو څخه یو بل خنجر را وویست او د هغه یو بل ملگرې یې هم زمکې ته را څملاوه ، د هغه زړه یې د خپل خنجر په واسطه دوه ټوټې کړې و. په دې توگه صاحب خان په یوه ځل دوه کسه د زمکې تل ته ورسول ، خو هلته پنځه نور لا پاته و. دوې پنځه واړو صاحب خان او د هغه پلار ملک سکا را محاصره کړل ، په دې وخت شهزادگۍ گنگا یو ځل بیا په اندیښنو او غمونو کې ډوبه شوه او د خپله ځایه نوره هم شاته ولاړه.

بیا هغوې پنځه واړو په یوه ځاې او یوه وار د دې پلار او زوې پر خلاف حمله پیل کړه ، صاحب خان د هغوې د درې کسان په خپله مخه کې تم کړل په داسې حال کې چې پلار یې د نورو پاته دوو کسانو سره لاس و گریوان شو. تر ډیره وخته پورې د دوې تر منځ پوره جنگ روان و ، په دې وخت کې صاحب خان د هغوې د درې کسانو څخه یو له منځه یوړ او د نورو دواړو سره په مقابله کې و نښت ، خو هغه د جنگ په دوران کې وکتل چې د هغه پلار چې د دوو کسانو سره په مقابله کې دې د یوه په توره باندې زخمې شوې دې او د مقابلې توان یې له لاسه ورکړې دې. د دې دوو کسانو څخه یوه غوښتل د موقع نه گټه پورته کړې او د شا له لورې په ملگ سکا باندې حمله وکړې خو کله چې د صاحب خان سترگې هغې لورې ته و نښتې نو سمدستې یې پرې حمله وکړه او د هغه څټ یې هم له تنې پرې کړ. خو په دې وخت کې هغه پاته یوه کس په ملک سکا باندې داسې مرگونی گذار وکړ چې ملک سکا یې تاب را نه وړ او له منځه ولاړ.

اوس نو صاحب خان د درې نورو توره وهونکو د مقابلې له پاره په ډگر کې یواځې ولاړ و. هغه د خپل پلار په مړینه باندې د ډیر بدحال سره مخ شوې و ، بیا د همدې غصې ، قهر او غضب په وخت کې صاحب خان مخته ورغې او په یوه ځل یې د هغوې د درې واړه سره مقابله پیل کړه. تر ډیره وخته پورې صاحب خان د هغوې په مقابل کې په پوره میړانې سره و دریدان تر دې چې د هغې توره په یوه باندې را خلاصه شوه او هغه یې هم د زمکې تل ته ورساوه. اوس نو هلته د مقابلې له پاره یواځې دوه کسان هلته پاته و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوې د یو بل ملګري د له منځه تللو سره سم دهغوې پاته دوه نور ملګري ډیر اندیښمن شول ، اوس نو دصاحب خان حوصله دپخوا په نسبت ډیره کلکه او هوډمنه وه ، په دې اساس یې د پخوا په نسبت خپله حمله نوره هم تیزه کړه. یو ځل هغه دهغوې دواړو توري په خپل ډال باندې تم کړې او بیا یې د سترګو په رپ کې خپله توره په یوه باندې را خلاصه کړه او هغه یې هم له منځه یوړ. اوس نو په مقابلې کې یواځې یو کس پاته شوې و ، خو هغه د تیښتې هڅه وکړه اما صاحب خان هغه تیښتې ته پرې نه ښود ، پر هغه یې هم د شا له اړخه حمله وکړه او دوه ځایه یې کړ.

د صاحب خان ددې کړچار په اساس هلته نژدې ولاړې شهزادګۍ ګنګا ډیره زیاته خوشحاله وه ، دهغې په مخ کې لکه د ګلونو دپرپر کیو په څیر خوشحالیو رقص اونځا کوله. هغه مخته راغله او دصاحب خان تر څنګ و دریده ، او په خپل نرم او زړه وړونکې اواز سره یې ورته وویل:

صاحب خانه !ددې بد اخلاقو دلاسو څخه دې زما عزت او عصمت خوندی کړ او بیا دې هغوې ټول له منځه یوړل ، نو په دې ترتیب دې پر ما ډیر زیات احسان وکړ. که چیرې زه د ټولې نړۍ شتمنی هم ستا په لمن کې ور واچوم نو بیا به هم ستا ددې احسان بدله پوره نه کړاې شم. صاحب خانه !تا یواځې زما ځان نه بلکه زما پت ، ابرو او عزت دې هم خوندې کړ. ګوره صاحب خانه !که چیرې په ژوند کې داسې کوم وخت او فرصت په لاس راشي نو زه به ستا ددې احسان بدله ضرور درکړم.

صاحب خان د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو هیڅ ځواب ورنکړ. د خپل آس په لور ورغې ، هلته یې د زین سره تړلې تبر را پرانست ، زمکه یې پرې و کنله ، د زمکې په کنلو کې ورسره شهزادګۍ ګنګا هم مرسته وکړه ، کله چې زمکه په مناسبه توګه و کنل شوه نو بیا یې د خپل پلار جسد را واخست او په هغې کنل شوې ځاې کې کیښود او هملته یې خپل شهید پلار دفن کړ. بیا هغه خپل آس ته راغې او دخپل پلار د آس واګې یې دهغې د زین سره و تړلې او بیا یې غوښتل په خپل آس کینې خو تم شو او د شهزاګۍ ګنګا په لور یې و کتل او ورڅخه یې و پوښتل:

ګوره ګنګا !ته څنګه ددې بد اخلاقو خلکو لاسو ته ورغلی ؟اوس چیرته غواړې ولاړه شې ؟شهزادګۍ ګنګا ورته په ځواب کې وویل:

ګوره صاحب خانه !ددې ځایه څو میله اخوا زما پلار د څو عسکرې ډلګیو سره پړاو کړې دې. په اصل کې مونږ دغه ځاې ته د ښکار له پاره راغلی و. زما پلار هملته په پړاو کې پاته شوې خو زه د څو کسو ساتونکو سره یو ځاې د ښکار له پاره را ووتلم ، دلته یوه څنګلي او زه زمونږ تر سترګو شوه ، ما خپل آس دهغې پسې ور و ځغلاوه ، زما ساتونکې هم له ما سره وو ، زه ددې غرنۍ او زې پسې ډیره زیاته ولاړم ، زما ساتونکې اوزما سره زمانور ملګری او « زما خدمتګاره مور» ټول زما تر شا ، زما څخه لرې پاته شول. دغه ساتونکې چې دلته له منځه ولاړل زه ددې سره یو ځاې ددې اوزې د ښکار له پاره راغلې وم ، په همدې ځاې کې دې بد اخلاقو او بد معاشانو پر مونږ باندې حمله وکړه چې دهمدې حملې په جریان کې تاسې هم را ورسیدئ ، زه ستا د راتلو په اساس د بې عزتۍ او بې عصمتۍ نه خوندی پاته شوم. اوس ته پر ما باندې یو بل احسان هم وکړه چې ما د خپل پلار د پړاو پورې ور ورسوه ، دهغې په دې خبره صاحب خان په خپل اس سپور شو او ورته یې وویل چې: را ځه ، زما سره یو ځاې راځه. شهزادګۍ ګنګا هم سمدستې حرکت وکړ او په خپل اس سپره شوه او د صاحب خان سره یو ځاې روانه شوه.

هغوې دواړو خپل آسونه په منځنۍ توګه ځغلول ، لا تر اوسه پورې لږ مخته تللي و چې له یوه اړخه څه مسلمان ځوانان او یوه نجلۍ دهغه ځایه را ښکاره شول. دهغوې په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا صاحب خان ته وویل چې دا هغه ساتونکې دی چې د همدې غرنۍ او زې (غرڅه) د ښکار په وخت کې زما تر شا پاته شوې وو. ددې سره چې کومه نجلۍ ده هغه زما ذاتی وینځه (داسې اوما) ده. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبره باندې صاحب خان په خندا سره د اوما په لور وکتل او ویې ویل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! تاته داوما سره زما د ورپېژندلو اړتیا نه شته ، زه هغه ډیره ښه پیژنم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان په لور وکتل او ورڅخه یې و پوښتل:

صاحب خانه ! ته هغه څنګه او څه ډول پیژنې ؟ په همدې وخت کې د ګنګا وینځه اوما نژدې را ورسیده ، او ویې ویل:

زه به ووایم چې صاحب خان څه ډول او دکومه وخته راهیسې ما پیژني. ګوره شهزادګۍ ! کله به چې دګیدړو د پوستکو د پلورلو له پاره صاحب خان د رهتاس ښار ته راته او ستا پلار جان ته به یې پوستکې ورکول او بیا به یې هملته د رهتاس په ښار کې قیام کاوه ، نو ډیر وخت داسې کیدل چې ستا پلار به دهغه د راغوښتلو له پاره زه هلته ورا ستولم. کله به چې هم صاحب خان رهتاس ښار ته راغې نو ده به هلته په یوه سرای کې قیام کاوه ، او ما به دهغه سرای څخه دې ستا پلار ته را وست. نو په دې اساس زه صاحب خان د ډیره وخته راهیسې پیژنم. د اوما د ځواب د اوریدو سره شهزادګۍ ډاډمنه شوه. صاحب خان لږ څه مخته ولاړ او څه فکر یې وکړ او بیا یې په ډیره عجیبه توګه شهزادګۍ ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! که چیرې ته یې بده و نه ګڼې نو زه غواړه یوه خبره درته وکړم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډیر غور سره ورته وکتل او بیا یې ورته وویل: څه ویل غواړې ؟ هر څه چې وایې وې وایه. صاحب خان په ډیره نرمه ژبه ورته وویل:

ګوره شهزادګۍ ! زه ویریږم چې هسې نه چې زما د ژوند غمناکه قصه ، زما دغه د غربت او از ستا د قصر د دیوالونو سره ټکر نه شي او د جدایی د بل کړې او ریه څیر د سوځیدو بڼه اختیار نه کړي. خو هغه خبره چې زه یې درته د هر لالچ نه پرته کوم دهغې په کولو سره لږ څه ویره احساسوم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دهغه حوصله ورکلکه کړه او ورته یې وویل چې ویریږه مه ، هر څه چې دې په زړه کې دې هغه ووایه. زه پرې نه خفه کیږم. د شهزادګۍ په دې خبره د صاحب خان حوصله ډیره شوه خو ورته یې وویل چې غواړم دا خبره درته په ځانته ځای کې وکړم. شهزادګۍ ګنګا ورته په تیزو سترګو سره وکتل او بیا یې ترې و پوښتل چې ایا ته غواړې زما د اوما څخه یې هم پټه کړې ؟ صاحب خان ورته وویل چې نه ! اوما کولې شې دا خبرې واوري ، ځکه چې زه پر هغې پوره باور او اعتماد لرم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا خپلو ساتونکو ته وویل چې: تاسې همدلته تم شئ زه د صاحب خان خبره اورم او وینم چې هغه څه وایې. په دې خبره یې خپل آس را تاو کړ او بیا یې صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویلې: صاحب خانه اوس وایه ، ته ما ته څه وایې ؟ صاحب خان ورته وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما دا ویل غوښتل چې تا ته ډاګیزه کړم چې زه د ډیره وخته راهیسې له تاسره مینه او محبت کوم او غواړم له تاسره واده وکړم. د صاحب خان د دې خبرو په واسطه د شهزادګۍ په سترګو او مخ کې د غضب او قهر نښې را څرګندې شوې او د سور او ریه څیر تکه سره و ګرزیده ، بیا یې حرکت وکړ او خپل ښې لاس یې پورته کړ او په پوره قوت سره یې د صاحب خان مخ ته راخلاص کړ او یوه کلکه څپیړه یې په مخ وواهه. او بیا یې په خپل همدې قهرجن او از کې وویل:

تا څنګه جرئت کړې چې زما سره د مینې او محبت اظهار وکړې او یا دې زما سره د واده کولو فکر څنګه په مغزو کې را ګرځیدلې. تا څنګه جسارت وکړ چې ووایې چې زه ستا د وصال غوښتونکې یم . تا خپل حیثیت ته کتلي دي. ته د سپې په پیالۍ کې د اوبو څښونکې یو ککړ او ناولې انسان یې.

صاحب خانه ! هغه څه چې تا وویل ، نو تا دهغې د ویلو نه مخته باید سل ځله فکر کړې وې چې زه د رهتاس د راجه هرکشن شهزادګۍ یم ، په داسې حال کې چې ته یو معمولی انسان یې. ته د کوچیاونو د یوې قبیلې څخه یې ، او بیا د همدې کوچی قبیلې د سردار غلام یې ، تر څنګ یې په ځنګل کې ګیدړې را نیسي او بیا دهغې پوستکی پلورې او خپل ژوند پرې تیروې. ستا پلار هم همدا کار کاوه ، تاسو په خپلو اوږو باندې پوستکې باروئ او بیا د رهتاس په ښار کې یې پلورئ ، دا چې زما پلار تاته اهمیت درکوي هغه په دې خاطر چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له تاسې څخه پوستکي پيري ، ددې اخوا ستا زما سره او يا زما دپلار سره نور څه اړيکی شته ؟ که په راتلونکې کې دې په دې موضوع له مارسره دداسې کومې خبرې کولو جرئت وکړ نو ياد ساته چې زه به خپلو ساتونکې ته حکم وکړم چې ستا څټ در پرې کړي. اوس نو ددې ځايه ورک شه. نه زه ستا ملګرتوب غواړم او نه ستا شکل کتل. ددې خبرو سره سم شهزادګۍ ګنګا خپل آس را وګرځاوه او دهغه ځايه ولاړه.

کله چې شهزادګۍ ګنګا دهغه ځايه څو قدمه مخته ولاړه نو اوما په ډيره پټه توګه صاحب خان ته وويل چې: ګوره صاحب خانه ! زما وروره ! تا ماته خور ويلی دی. او د يوې خور په څير زما احترام او درنښت کوی. که څه هم زه د رهتاس په محل کې وينځه او خدمتګاره يم خوبيا به هم ستا داوږې سره اوږه يو ځاې کوم او ستا له پاره به کار کوم. زه پوهيږم چې ته د ډيره وخته راهيسې شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوې نو که بګوان و غواړې داسې يو وخت به راشي چې همدا ګنګا به ستا په پښو کې ولويږي ، صاحب خان ورته وويلې:

زما خورې اوما ! هسې ته يې واوره چې هغه وخت لرې نه دې، زه وړاند وينه کوم چې ډير ژر به هغه وخت راشي چې هغه الفاظ چې شهزادګۍ ګنګا زما پر خلاف وويل زه به هم همداسې الفاظ دهغې پر خلاف دهغې تر مخه ووايم. او کله چې هغه زما پښو ته را وغورزی نو ديوې سپۍ په څير به يې په لغته ووهم ، هغه وخت به ددې حال بيا د کتلو وی. دهغه په دې خبره اوما په ځواب کې وويل:

واوره صاحب خانه !زما وروره ! زه اوس در څخه ځم ، هسې نه چې شهزادګۍ پر ما هم شک وکړي، اوس به زه دهغې په ټول کړچار باندې څارنه کوم او دهغې د هر حرکت څخه به د خپل ورور په واسطه تا خبروم. ته مه غمژن کيږه. ددې خبرې سره سم اوما دهغه ځايه ولاړه ، صاحب خان هم په خپل آس باندې پښه واړوله او دهغه ځايه د تللو په حال کې و چې شل پنځه ويشت وسله وال راغلل او صاحب خان ، اوما ، شهزادګۍ ګنګا او دهغوې ساتونکې يې ټول محاصره کړل. ددې حال په کتلو سره صاحب خان هم د اوما تر شا شا د شهزادګۍ ګنګا څنګ ته را نژدې شو ، بيا يې هغه محاصره کونکو وسله والو ځوانانو څخه و پوښتل: چې تاسې څوک ياست او څه غواړئ؟

دهغه په دې خبره د محاصره کونکو څخه يې يو کس وويل: ګوره صاحب خانه !تا په ځنګل کې زمونږ څو کسه ملګری وژلي دی. ته خو پوهيږې چې د قتل سزا قتل دې. خوهغوې هم يو جرم کړې و نو په دې خاطر مونږ پر تاسې باندې حمله نه کوو. مونږ تاسې نيسو او دخپل اقا شيرشاه سورې دربار ته مو وړو. هغه هلته په جنوب کې له دې ځايه درې ميله لرې د خپلو عسکرو سره پړاو کړې دې. دهغوې په دې خبره صاحب خان وويل چې: دغه مخته په سپينو کاليو کې ملبسه نجلۍ د رهتاس د راجه چندر مل شهزادګۍ ده ، دهغې سره يې ساتونکې او خدمتګاره اوما هم ده. زه به په دې شرط له تاسې سره ځم چې تاسې هغوې ته د خپل منزل په لور د تللو اجازه ورکړئ ، بيا به زه له تاسې سره چيرې چې وغواړئ ولاړ شم. دهغه په دې خبره همغه کس يو ځل بيا وويل چې سهی ده چې هغوې خپل منزل ته تللې شي يو اځې ته له مونږ ه سره ولاړ شه. دهغه ددې خبرې سره سم صاحب خان چپ چاپ دهغوې سره روان شو ، په داسې حال کې چې شهزادګۍ ګنګا د خپلې خدمتګاری او ساتونکو سره يو ځاې دهغه ځايه خپل منزل په لور ولاړه.

۲

دلږ څه واټن وهلو وروسته شهزادګۍ ګنګا هغه ځای ته ورسيده چې دهغې پلار راجه هرکشن په کې دخپلو ساتونکو ډلو سره يو ځاې پړاو کړې و. هرکشن د خپل پړاو څخه را ووت او دخپلې لور ښه راغلاست يې وکړ. اوپه ډيره اندينښنه يې ترې و پوښتل:

زما لور جانې ! زما د سترګو تورې ! ته چيرې تللې وې ؟ ما خو څو کسه ساتونکې ستاسې د لټون له پاره در استولی و ، ما ته ډيره اندينښنه را پيدا شوې وه ، دهغه په دې خبره ګنګا وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دخپلو ساتونکو سره د ښکار له پاره ډیره لرې تللې وم او دا زما ډیره ستره بې عقلي او لویه غلطي وه. ددې وروسته ګنګا خپل پلار ته ټوله هغه قصه وویله چې پرې تیره شوې وه. او ورته یې ډاګیزه کړه چې څنګه او څه ډول په ځنګل کې یو شمیر بد اخلاقه او بد معاشو خلکو پرې حمله وکړه او بیا صاحب خان را پیدا شو او دهغې ځان، عزت او ابرو یې خوندي وساتله، او بیا یې دخپل هغه سلوک څخه هم خبر کړ چې د صاحب خان سره یې کړې و، او ټوله خبره یې ورته په ډیر تفصیل سره ټکې په ټکې وکړه.

دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د خبرو د اویدو وروسته راجه هرکشن ډیر غمژن معلومیده، لږ څه فکر یې وکړ او بیا یې خپلې لور ته وویل:

ګنګا لورې! تا د صاحب خان سره ښه رویه نه ده کړې. که چیرې هغه له تا سره د محبت او مینې څرګندونه کړې ده نو دهغه خو دا مطلب نه شو چې هغه کومه بده خبره کړې ده. هر چاته دبل سره د خپلې مینې او محبت د څرګندولو حق ورپه برخه دې. بې له شکه چې صاحب خان د کوچیانو د قبیلې دیوه سردار غلام دې، دهمغه په خاطر ګیدړې ښکار کوی او بیا یې پوستکي باسې او په ځاې ځاې کې یې پلورې. ما ورسره هم دهمدې پوستکو په راکړې ورکړې کې پیژندګلوی پیدا کړې ده. ځکه چې زه دهغه څخه ددې پوستکو ستر پیرونکې یم. ددې ټولو خبرو سره سره بیا هم هغه یو ډیر میړنې، زړه ور او بهادر ځوان دې نو په دې اساس دداسې چا څخه نفرت او کرکه کول نه شی کیداې. لورې! ته پوهیږې چې زه تل دهغه ډیر زیات درنښت او عزت کوم. اودهغه سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کوم، تا دهغه سره په داسې سلوک کولو هغه توهین او ذلیله کړې دې، تر ټولو ستر ظلم داشوې دې چې هغه ستا عزت، عصمت او ابرو خوندي کړه او ته یې دهغو بد اخلاقو څخه وژغورلې او په پایلو کې یې هغه د شیرشاه سوري ساتونکو له ځانه سره یو ړ. او تا دهغه هیڅ مرسته و نه کړاې شوه. په دې وخت کې ته باید را مخته شوې واې او هغو خلکو ته به دې ویلې واې چې دې انسان زما عزت، ابرو او عصمت خوندي ساتلې دې نو تاسې به یې ولې نیسئ. خو ستا دخبرو نه څرګندیږي چې تا یوه خبره هم نه ده کړې او هغه دې د شیرشاه سوري خلکو ته ورحواله کړ او ته ترې دې لورې ته راستنه شوې. په هر حال ته ارام وکړه، زه به یې څه چاره وکړم.

ددې خبرو سره سم راجه هرکشن خپل څو ساتونکې را وبلل، ساتونکې په یوه منډه راغلل، هرکشن ورته وویل: په آسونو سپاره شئ او همدا اوس د صاحب خان د کوچې قبیلې په لور ولاړ شئ، هغوې همدلته نژدې په شرقي سیمو کې پراته دي، ددې قبیلې سردار ته ووایاست چې دهغې غلام صاحب خان د شیرشاه سوري خلکو نیولې دې نو دهغې د مرستې له پاره ورشئ. اوس نو تاسو سمدستي ورځئ او وخت مه ضایع کوئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکو حرکت وکړ په خپل آس سپاره شول او هغو ته یې کمچینه ورکړه. په داسې حال کې چې راجه چندرمل دخپلې لور شهزادګۍ سره د خبرو له پاره بیرته خیمې ته ورستون شو.

۳

څه وخت چې د شیرشاه سوري وسله والو ځوانانو صاحب خان له ځانه سره وړ نو صاحب خان خپل آس د یوه عمرتیرې وګړې تر څنګ رانژدې کړ، داسې معلومیده چې دا وګړې به د ددې وسله والو ځوانانو سالار وي. هغه ته په را نژدې کیدو سره صاحب خان وویل:

زما مشره! زه نه پوهیږم چې تاسې ما په کوم جرم په ګناه د شیرشاه دربار ته بوځئ، او دا چې ما ته به هغه ددې نامعلومه جرم په اړه څه ډول سزا راکوی، ماته څرګنده نه ده. خو زما د ډاډ او تسلۍ په خاطر ته ماته د شیرشاه او دهغه د پلرونو او نیکونو په اړه لږ څه معلومات را کړه. تر څو زه فکر وکړم چې هغه کار چې ما کړې دې دهغه له پاره به شیرشاه زما سره انصاف او عدل وکړی او که نه.

دشیرشاه دغه زوړ عسکر د صاحب خان په لور په ډیر غور سره وکتل او بیا یې ورته وویل:

ګوره دوسته! زه به ستا دا غوښتنه ومنم او تاته به د شیرشاه د ژوند دحالاتو په اړه ټوله قصه واورم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره ! په پخوا وختو کې سلطان بهلول لودي د جونپور د حکمران سره په پرلپسې کشمکشونو کې اخته و په دې اساس هغه د سلیمان دغرونو او سیدونکي افغانان په خپل فوځ کې استخدام کړل او بیا یې د هغوې ډیرې خلک دې لورې ته را واستول ، تر څو دلته د اوسیدونکو افغانانو د نورو نسلونو سره ښې اړیکې جوړې کړې. په همدې خلکو کې د سور د قبیلې یو وګړې ابراهیم خان هم موجود و.

دا ابراهیم خان په خپله یو عسکر و خو د خپلو سترو خدمتونو او میړانو په اساس په پرلپسې توګه په انعامونو او سترو رتبو باندې نازول کیده . ددې ابراهیم خان درې زامن و چې د یوه نوم یې حسن و . دې حسن څلور ودونه کړې و .دهغه لمړۍ ښځه افغانه او اخری ښځه یې هندوه وه ، دافغانې ښځې څخه حسن دوه زامن درلودل چې د یوه نوم فرید خان او د بل نوم نظام خان و. همدا فرید خان بیا شیرشاه سوری و ګرزید. تر څنګ یې دهغې هندوې ښځې څخه هم حسن خان دوه زامن درلودل چې د یوه نوم یې سلیمان او دبل احمد و . حسن خان د دویمې او دریمې ښځې څخه هم څو بچیان درلودل چې په هغې ډله کې علي ، یوسف ، خرم او شادی خان هم شامل دي. خو ددې څلورو واړو څخه یې یو هم د یادونې وړ نه دې.

د حسن خان دغه هندوه ښځه په حقیقت کې یوه وینځه وه او څنګه یې چې غوښتل نو همغسې به یې خپله خبره سرته رسوله. د حسن خان تر ټولو مشر زوې فرید خان به ۱۴۸۸ زکال هوشیار پور ته نزدې په باجوړه نومې ځآې کې پیدا شوې و .

د فرید خان یعنې دشیرشاه نیکه ابراهیم خان لمړۍ پنجاب او بیا بنور ته ولیږل شو . په هغه وخت کې په دې سیمه دجمال خان په نامه یو سړې حاکم و . هغه ابراهیم ته د هغه د خدمتونو او میړانو په ویاړ د بنور جاګیر ورکړ. ابراهیم بیا په همدې ځاې کی وفات شو. د سکندر لودي په زمانه کې حسن خان جونپور ته بدل کړل شو ، په هغه وخت کې سکندر لودي خپل باغی ورور باربک ته چې هلته په جونپور کې حاکم و ماتې ورکړه . اوس نو سکندر لودی ته هلته داسې یو وګړې په کار و چې په پوره دیانت سره د باربک څارنه وکړاې شي . په دې خاطر هغه جمال خان د پنجاب په ځاې د جونپور والی و ټاکه. د پنجاب نه د جمال خان د بدلید و وروسته هلته حسن خان و ټاکل شو ، او هغه ته یې د سهسرام ، حاجې پور ، خواص پور او ډانډا سیمو مسؤلیت هم ور وسپاره ، تر څنګ یې هغه ته ستر اعلی منصب هم ورکړ.

د جاګیر د اخستلو وروسته حسن خان د خپلې لمړۍ ښځې اودهغې د دوو زامنو هر یو فرید خان او نظام خان څخه بلکل غافله شو ، ځکه دهغې کم عمره ځوانې اوښایسته هندوې ښځې حسن خان په پوره توګه په خپل موټې کې نیولې و .

په دې سره دحسن خان اړیکې د نورو اولادونو سره د مور میرې په څیر وګرزیدل. ځکه دهغې هندوې ښځې فرید خان دخپلو دوو زامنو سلیمان او احمد خان بدترین دښمن ګاڼه. د میرنۍ مور او دپلار د سخت اوبد سلوک نه په تنګیدو سره فرید خان د سهسرام نه رخصت واخست او په جونپور کې یې د جمال خان څنګ ته پناه یوړه.

دکوره د تیښتې وروسته فرید خان د ډیرو سترو ستونزو او محرومیتونو سره مخ شو . خو خپله حوصله یې له لاسه ور نکړه. هلته په جونپور کې ورته جمال خان پناه ورکړه خو هغه به ورته تل نصیحت کاوه چې بیرته د خپل پلار په لور ور ستون شي . خو فرید خان د بیرته تللو څخه انکار کاوه او غوښتل یې هملته په جونپور کې خپل تعلیم ته دوام ورکړي.

د فرید خان د کور نه د تللو وروسته ، حسن خان د خپلو خپلوانو او دوستانو له خوا ډیر زیات بې ننګه شو . ټولو به ننګ ورکاوه چې هغه د یوې معمولې وینځې هندوې ښځې د اغیز لاندې راغې او خپل اولادی یې لاسه ورکړ.

حسن خان هم په خپل دغه ګرچار باندې ډیر پښیمانه شوې و ، په همدې خاطر یې د جونپور والی جمال خان ته پیغام ولیږه چې په هغې کې یې ترې نه غوښتنه کړې وه چې فرید بیرته سهسرام ته را ولیږی او که نه دلته به یې تعلیم او تعلم نیمګړې پاته شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې جمال خان د حسن خان لیک فرید خان ته و ښود نو فرید خان کورته د بیرته ستیندو څخه انکار وکړ او ورته یی وویل چې دلته په جونپور کې د هغه د تعلیم لړۍ د سهسرام نه په ښه توګه مخته روانه ده. همغه و چې فرید خان هملته په جونپور کې د عربی ، فارسي ، او اسلامی علومو تعلیمات تر لاسه کړل او د خپلو ذهني وړتیاو په اساس ډیر مخته ولاړ.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه د څرګندونو وروسته لږ څه ساه واخسته، بیا یی تر لږه وخته پورې صاحب خان ته کتل او بیرته یی د خپلو خبرو لړۍ جاری و ساتله او ویی ویل:

واوره زما دوسته ! نه یواځې دا چې د فرید خان ډیر وخت د مذهبی علماو سره په بحثونو او خبرو کې تیر شوې بلکه په همغه وخت کې هغه د حرب د فن په لورې هم خاصه توجه کړې وه. د جونپور ادبي ، علمی ، او اسلامی ماحول د فرید خان په راتلونکې ژوند باندې پوره پوره اغیز کړې و.

په دغه وخت کې جونپور ته د هند شیرازه ویل کیدل ، او د لوی وچې (برې صغیر) زیات شمیر علماء همدلته په جونپور کې اوسیدل.[1]

لاتر اوسه پورې فرید خان په ښوونه او روزنه کې مشغول و چې پلار یی د جونپور د والی جمال خان دربار ته راغې ، جمال خان حسن خان ډیر ملامت کړ چې د هغه د غفلت په اساس د هغه ډیر زحمت کش زوې د هغه د لاسو څخه ووت. جمال خان د فرید خان په تعریف کې وویل: چې د سور په ټوله قبیله کې به د فرید خان په څیر بل داسې ذهین ، زیرکه، او په خبره پوه ځوان پیدا نه شي ، د دې څخه به یوه ورځ ډیر ستر شخصیت جوړ یږي.

---

(1) دا هغه ځاې و چې د اکبر د نوې ایجاد کړل شوې الهی دین پرخلاف د مخالفت بیروغونه را پورته شول او د همدې ځایه یی د اکبر څخه وغوښتل شوه چې خپل تخت او تاج پریږدي. په پنځلسمه پیړۍ کې د جونپور روزنیزو مرکزونو خاص اهمیت درلود. او د دې ځای نوم به هم په ډیر درنښت سره اخستل کیده. فرید خان هم د ۱۴۹۵ څخه تر ۱۴۹۷ پورې په همدې تعلیمی ماحول کې زده کړې تر سره کړې دی او ډیر ژر یی په علمی کړیو کې نوم را پیدا کړ. همدغه درې کلن روزنیز وختونو د فرید خان په ژوند باندې ډیر ژور اغیز وکړ.

حسن خان نه یواځې د خپل زوې په اړه د غفلت په کولو سره پښیمانتیا ښوولو ، ترڅنګ یی یو شمیر افغانانو مشرانو هم فرید خان مجبور کړ چې د خپل پلار د عزت او وقار په خاطر بیرته سهسرام ته ستون شي. کله چې د حسن خان او فرید خان تر منځ لیدنه وشوه ،نو دواړو پلارانو زوې په ډیره مینه یو د بل سره روغبړ وکړ او د هغې وروسته فرید خان د خپل پلار سره د بیرته تللو له پاره راضی شو.

په بیرته را ستنیدو کې حسن خان خپل زوې فرید خان ته د خپل جاګیر د کنترولولو پوره واک ورکړ ، د ۱۴۹۷ نه تر ۱۵۱۸ پورې فرید خان خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کوله. دهغه د راتلو وروسته نه یواځې د جاګیر مالیه به وصولیده بلکه په هغې کې منظمو الې هم را منځته شو.

فرید خان په دغه یوشتو کالو کې هیڅ ډول ظلم او تیرې و نه کړ، د خلکو سره یی ډیر ښه کړچار او سلوک کاوه ، فرید د جاګیر ټولو کار کونکو ته حکم کړې و چې هغوې دې د مالیی د تر لاسه کولو له پاره په دهقانانو باندې د ظلم او تیرې څخه لاس و نیسي ، هغه د لمړي ځل له پاره د دهقانانو څخه د مالیې د اخستلو له پاره (په نقدې او یا جنسې توګه) نوې لارې پیدا او قوانین یی ورته و ټاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالیه د تولیداتو د په نظر کې نیولو په اساس ټاکل کیده ، خو کله به یې چې اندازه و ټاکل شوه نو بیا به دهغې په تر لاسه کولو کې هیڅ ډول غیږ نه کیده ، دهغه وخته چې فرید خان د حاجی پور، خواص پور او ډانډا د سیمو ولکه په لاس کې اخستې وه نو هلته په هغو پرګنیو کې یو انقلاب شانته راغلې و. ددهقانانو ډیره شمیره د هغه ملاتړې ګرزیدلې و ، ځکه چې هغه د هر وګړې سره انصاف کاوه ، د جاګیر نه یې د رشوت اخستونکو او بد سلوکه مامورینو جرړې وویستې ، قانون ماتونکې رشوت خواره او نا اهله مامورینو ته یې داسې سخته سزا و رکړه چې د نورو له پاره یې د عبرت درس و ګرځاوه ، دهمدې کارونو په اساس فرید خان په ولسونو کې ډیر زیات دقدر وړ وګرزید.

داسې څرګندیده چې دفرید خان ستونزې او مشکلات پاې ته نه وی رسیدلي ، ځکه کله چې فرید خان په خلکو ډیر زیات منلې وګرزید نو دهغه میریزه هندوه مور ورته په اور کې سوځیدله ، هغې د جاګیر څخه د فرید خان د بیلتون او دهغه په ځای د خپل زوې سلیمان د ټاکلو له پاره په حسن خان باندې ډیر زیات فشار راوست.

حسن خان تر یوه وخته پورې خپله هندوه ښځه په اخوا دیخوا خبرو او وعدو باندې غولوله ، خو هغې ښځې داسې حالات را پیدا کړل چې حسن خان یې مجبور کړ تر څو فرید خان د جاګیر د نظام د کنترول څخه بیرون کړي. ددې کار له پاره حسن خان دڅه بهانې دپیدا کیدو په لټه کې شو .

هغه د هرې لوې هڅه وکړه چې د خلکو څخه څوک د فرید پر خلاف کوم شکایت وکړی نو دهمغې په بنسټ به هغه فرید د جاګیر څخه لرې کړی. خو د جاګیر یو کوچنی ماشوم هم د فرید په خلاف دخپلې ژبې پرانستو ته چمتو نه و .

ددې نا کامیو نه وروسته حسن خان دفرید خان محاسبه کول پیل کړل ، خو په دې لړ کې هم هغه د ناکامۍ سره مخ شو . فرید خان یو ذهین وګړې و اود خپل پلار په ارادو باندې ښه خبر و . هغه خپل پلار حسن خان ته یو لیک ور ولیږه چې په کې یې ورته لیکلی و :

«تر هغې چې ستا پر ما باور او اعتماد و نو ما د جاګیر انتظام په ډیره ښه او غوره توګه مخته یوړ. خو اوس زه دا باور پاې ته رسیدلې وینم ، نو په دې خاطر زه په خپله غواړم ددې مسؤلیت نه ځان په څنګ کړم . ځکه زه نه غواړم چې ته غمژن او خفه واوسې. هر چاته چې ته غواړې دا مسؤلیت ور سپارلې شې»

حسن خان د فرید خان ددې سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو . بیا یې ځواب ورکړ چې: زه منم چې ته نه یواځې زما په اولادونو کې بلکه زما په ټوله کورنۍ کې ذهین او د پوره پوهې خاوند او عزتمند یې. زه په دې پوهیږم چې هغه کار چې تا کړې هغه سلیمان او احمد دواړه هم نه شي کولې ، بلکه د هغوې په لاسو کې د جاګیر د انتظام ورکول ستا په ټولو کارونو د اوبو د تویولو په څیر دی. خو زما مجبوری داده چې ستا میریزې مور ماته زما ژوند د جهنم اور ګرځولې دې. شونې ده چې ستا د بیلتون په اساس به هغه ډاډمنه شی او په پاته ژوند کې به راته د ساه اخستلو فرصت راکړی.

اوس نو فرید خان ته یو ځل بیا د پلار دکوره رخصت اخستل ور په غاړه شول. په دې اړه د افغان امیرینو او خلکو له اړخه په حسن خان باندې سخت احتجاج وکړل شو خو حسن خان هغوې ته ددې ډاډ ورکاوه چې د هغه د ژوند وروسته به همدا فرید ددې ټول جاګیر وارث وی.خو افغان امیران د حسن خان ددې خبرو څخه ډاډ من نه وو.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه خبرې وکړې ، یو ځل یې اوږده ساه واخسته او بیا یې دخبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

ویل کیږی چې دا هندوه ښځه دحسن خان ښځه نه وه بلکه دهغه ساتلې محبوبه وه . او په همدې حیثیت سره یې خپل ټول ژوند دحسن خان تر څنګ تیر کړ. د جاګیر څخه د ویستلو له پاره یې د فرید خان پر خلاف زیاتې نفسیاتې حربې استعمال کړې. دهغې هغه اخری

(c) ketabton.com: The Digital Library

حربه چې کارې ثابته شوه هغه داوه چې هغې د حسن خان سره تر هغه وخته پورې د یو ځاې ځملاستو څخه انکار وکړ تر څو چې فریدخان د جاګیر څخه بې واکه شوې نه و ، اودهغه په ځاې دهغه دواړه زامن سلیمان او احمد نه و ټاکل شوی.

فریدخان دد ې حالت څخه ډیر زیات و زورید ، او یو ځل بیا یی دخپل پلار کورته خداې پامانی وویله ،او اګرې ته ولاړ ، هلته د سلطان ابراهیم لودي دربارته ورغې خو ابراهیم لودی دهغه د ا غوښتنه چې د سهسرام جاګیر دې بیرته ورته حواله کړل شي و نه منله ، په اصل کې سلطان ابراهیم لودی فرید خان د خپل پلار نا شکره او نافرمانه زوې ګاڼه نو په دې خاطر یی د فریدخان د غوښتنې د منلو څخه په ډاګه انکار وکړ.

فرید یو ځل بیا په ځانته ځان د خپل راتلونکې دښه کولو له پاره په هلو ځلو کې را ونغښت او د دولت خان په لور یی مخه کړه. دولت خان ددې نه مخته په اګره کې د یوستر جاګیر خاوند او په اعلی منصب باندې فایز و ، بیا وروسته د پنجاب والی و ټاکل شو . همدې دولت خان بابر ته په هندوستان د حملی کولو پیغام او بلنه ورکړې وه ، فریدخان د حالاتو د څرنګوالې وروسته د دولت خان لورې ته روغې اودهغه سره یی خپل اړیکی ټینګ کړل او بیا همدا اړیکی ددوې تر منځ په خپل منځې دوستۍ باندې تبدیل شول.

دولت خان لودی هم ابراهیم لودی ته مشوره ورکړه چې هغه دې دفریدخان سره کومک وکړی خو پادشاه دې لورې ته هیڅ توجه و نه کړه ، نو په دې خاطر فرید خان هملته په پنجاب کې د دولت خان سره پاته شو .

په **۱۵۲۵** زکال کې دفریدخان پلار حسن خان ومړ ، په همدې وخت کې دولت خان ابراهیم لودي ته سپارښتنه وکړه چې فریدخان د حسن خان د جاګیر وارث و ګرځوي ، هغه هم د فریدخان د وراثت په اړه یو شاهی فرمان جاری کړ او په دې توګه فریدخان د خپلو میرنیزو ورونو سلیمان او احمد سره دښمن وګرزید.

کله چې فریدخان دخپل پلار حسن خان د جاګیر د ولکې له پاره سهسرام ته روان شو نو دهغه ناسکه ورور سلیمان د جنګ جګړې پرته دهغه ځایه و تښتید او دیوه افغان سردار ، سرادر محمدخان سور خواته ورغې او هملته یی پناه واخسته ، نوموړې د پرګنه جویند خاوند و ، هغه بیا دهمدې سردار سره یو ځاې شو او د خپل ناسکه ورور فرید پر خلاف یی سازشو نه پیل کړل.

محمد خان سور ددې وخت نه ډیره ګټه پورته کړه ځکه هغه د پخوا څخه د فریدخان دپلار حسن خان سره تربګنې درلوده نو په دې اساس خوشحاله وه چې د حسن خان د زامنو تر منځ دښمنۍ ته نوره هم هوا ورکړي او په دې توګه دواړه ډلې را کمزورې کړي ، احمدخان په فریدخان باندې فشار راوست چې دخپل پلار حسن خان جاګیر د ورونو تر منځ وویشي ، خو فرید ورته ویل چې هغه خو سلیمان او احمد خپل ورونه ګڼی او په جاګیرکې هغوې ته خپله برخه هم ورکوی خو هغوې ته به د جاګیر په انتظامی امورو کې د مداخلی حق نه ورکوي ، ځکه چې دټول جاګیر نظم ونسق د پادشاه له اړخه همده ته ور سپارل شوي دی. هماغه و چې سردرامحمد خان سلیمان را و ګماره تر څو په فریدخان باندې حمله وکړي ، فریدخان په دې پوهیده چې شاید هغه و نه توانیږي په یواځې ځان دخپل ورور مقابله وکړي نو دخپل ځان د ځواکمن کیدو په خاطر یی د بهارد والی بهار خان څخه مرسته و غوښتله.

په همدې وختو کې بابر په هندوستان باندې ستره حمله وکړه ، او فرید د ابراهیم لودی او بابر تر منځ د جنګ دپایلو په انتظار کې کیناست. په **۱۵۲۵** زکال د پانې پت په میدان کې د بابر او ابراهیم لودی د عسکرو تر منځ سخت خونړې جنګ وشو ، فرید ددې حالت په کتلو سره غلی او څارونکې ناست و . په حقیقت کې فرید فکر کاوه چې که چیرې د بابر په مقابله کې ابراهیم لودي برې تر لاسه کړي نو هغه به په ډاډمنه توګه د بهارد والی بهار خان څخه مرسته واخلی او په دې ترتیب به خپل ورور سلیمان او دخپل پلار پخوانی دښمن سردار محمد خان ته ماتې ورکړې. او که چیرې په جنګ کې بابر بریمند را ووت نو هغه به فرید دخپلو پرګنو دحاکم په څیر و مني .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د خبرو وروسته د شيرشاه سوري هغه زوړ عسکر لږ څه په خبرو کې تم شو ، ساه يې واخسته ، غاړه يې تازه کړه او بيا يې د خبرو لړۍ پيل کړه او ويې ويل:

ګوره صاحب خانه ! د پاني پت په ميدان کې ابراهيم لودی د بابر نه ماتې وخوړه او هغه پخپله هم هملته د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړ ، د پاني پت په پريکونکې جنګ کې په هندوستان باندې د افغانانو د حاکميت درې نيم سوه کلن دوران پاې ته ورسيد او ددې لوېې وچې د سلطنت واکمنی مغلو ته تر لاسه شوه. ابراهيم لودی ته د ماتې ورکولو وروسته د بهار والی بهار خان پرته له ځنډه د سلطان لقب ځانته خپل کړ او په خپل نوم يې سيکې جارې کړې او خطبه يې هم په خپل نوم و ويله.

په دې ورځو کې فريدخان هملته د بهار د حاکم بهار خان تر څنګ اوسيده ، يوه ورځ هغه د بهار خان سره يو ځاې د ښکار کولو په نيت ووت نو فريدخان د يوه زمرې سره مقابله وکړه او هغه يې په خپله توره دوه ټوټې کړ نو د همغې ورځې را هيسې بهار خان هغه ته د شيرخان لقب ورکړ او تر څنګ يې د خپل زوې جلال خان استاد هم و ټاکه.

د بهار خان د موافقې سره سم شيرخان د سهسرام په لور وخوزيد ، د سهسرام د جاګير انتظام په دې وخت کې د هغه د خپل حقيقی ورور نظام خان په لاسو کې و. خو بيا هم د شيرخان بسپنې ته يې اړتيا درلوده ،

سردار محمد خان چې د فريدخان او د هغه د پلار حسن خان سره يې پخوانۍ دښمنې وه ، د افغانانو د لوهانی قبيلې څخه و. د هغه د همدې قبيلې پورې اړوندو زياتو افسرانو او درباريانو شيرخان ته د يوه قومی او ولسي ځواکمن شخصيت په څير د کتلو زغم نه درلود. په دې وختو کې د بهار څخه د فريدخان د تللو وروسته سردار محمد خان د فريدخان په خلاف د بهار د را پورته کولو کار پيل کړ . او د هغه په لاسو يې دا فرمان جاری کړ چې شيرخان دې د خپل پلار جاګير د خپلو ورونو تر منځ برابر وويشي ، او هغوې ته دې خپله برخه ورکړي. هغه نه يواځې دا فرمان ترې واخست بلکه خپل ځان يې هم د هغوې د منځګړی په څير و ټاکه.

د همدې حالاتو د نزاکت په اساس شيرخان او د هغه ورور نظام خان د مانک پور د صوبدار جنيد برلاس سره اړيکی پيدا کړل. جنيد برلاس د بابر د ډيرو ښو عسکری قومندانانو څخه و. شيرخان په خپله هلته ورغې او د هغه سره يې ژمنه وکړه چې د خپلو پرګنيو د تر لاسه کولو وروسته به هغوې د دې اطاعت کولو ته تيارې کړي. د مانک پور صوبدار د شيرخان دا رايه ومنله ، ځکه چې په دې توګه هغه د بابر سره يوه ځواکمن او په معامله پوه ملګرې ور زيات کړې و.

همغه و چې شيرخان ته يې فوځ ورکړ ، شيرخان هم د ځنډ پرته د جنګ اعلان وکړ او د خپلو پرګنو نه علاوه يې په يو شمير نورو پرګنو باندې هم د فوځ په کومک سره ولکه وکړه. د هغې وروسته يې په سردار محمد خان سور باندې هم حمله وکړه او ان تر دې چې د هغه د سلطنت مرکز جويند پورې ورسيد. سردار محمد خان د رهتاس په غرونو کې پناه واخسته ، کله چې شيرخان په جويند باندې ولکه کلکه کړه نو سردار محمد خان ته يې پيغام وليږه چې متن يې دا سې و :

« يو وخت ستا او زما د پلار تر منځ ډيرې ښې اړيکې وې په دې خاطر ته زمونږ مشر او سپين ږيرې هم يې. زه هيڅکله هم دا نه شم زغملې چې يو عزتمند افغان سردار دې د پرديو په پناه کې واوسي ، ته بيرته را ستون شه تر څو ستا سيمی بيرته تا ته وسپارم او زه تاته د ډير نيک سلوک په اړه ډاډ درکوم» د شيرخان په ډاډ ګيرنه سردار محمد خان بيرته راستون شو ، شيرخان هم په خپله ژمنه وفا وکړه او د هغه ټولې سيمی يې بيرته هغه ته په لاس کړې. د دې وروسته سردار محمد خان هم د شيرخان د دې نيک سلوک څخه ډير زيات اغيزمن شو او بيا يې هيڅکله هم د هغه پر خلاف سازش و نه کړ او د عمر تر اخره يې ورسره ډير ښه اړيکی وساتل.

د دې سوبې وروسته شيرخان نه يواځې په مانک پور کې د بابر د والی برلاس وفاداره پاته شو بلکه په مختلفو وختونو کې به يې يو بل ته تحفی او تحايف هم ور ليږل ، د شيرخان د بريا و په اساس ډير شمير افغانانو د هغه په دربار کې ماموريتونه پيل کړل ، د سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخان سور دبیرته راغوښتلو څخه هم دشیرخان مقصد د افغانانو دخورو ورو ځواکونو را یوځاې کول و. وروسته بیا شیرخان د جنید برلاس شکریه وکړه او اګرې ته ولاړ او هلته یی د بابر سره وکتل. بابر په همغه لمړۍ لیدنه کې د شیرخان دوړتیا و اندازه واخسته او بیا یی خپل سالار جنید ته وویل:

مونږ ددې ځوان افغان په تندي باندې د تاج نښې احساسوو. مونږ ددې نه مخته دهیچا په تندې باندې داسې نښې نښانې نه دې کتلی. نو په دې خاطر به ددې ځوان کلکه څارنه کوئ،

بابر د شیرخان دنیولو او بندی کولو خواهش هم درلود. خو د جنید برلاس په مشوره یی ددې کاره لاس واخست. ځکه چې د بابر د داسې اقدام څخه نه یوا ځې د حالاتو د خرابید و اندیښنه موجوده وه بلکه شاهی اقدار هم ترنیوکو لاندې راتلل. ځکه په دې وخت کې شیرخان د شاهی میلمه په څیر هلته په اګره کې اوسیده.

په هر حال شیرخان په موقتی توګه د بابر ماموریت اختیار کړ. خو په حقیقت کې دهغه مقصد د بابر ملازمت نه و بلکه غوښتل یی د هغه دحکومت د انتظام او انصرام په اړه مطالعه وکړی. ددې تر څنګ شیرخان په داسې وسایلو باندې هم غور کولاې شو چې دهغې په خپلولو سره بابر بیرته دهندوستان څخه وکاږي.

شیرخان ددهلی د فوځی مهم له پاره د بابر سره یو ځاې ولاړ. خو هغه په خپله اړه د بابر په بدل شوې آند باندې ښه پوهیده، په دې اساس هغه دې فکر کولو ته اړشوی و چې دا و انګیرې چې ددې دوستي د بابر او د هغه د والی جنید سره تر کومه ځایه تللې شي. په هر صورت دهغوې سره د دښمنۍ د اخستلو مخته ورته دا اړینه شوه چې دخپل ځان له پاره مخلص ملګری را پیدا کړی تر څو د اړتیاو په وخت کې یی په کار راشی.

په دې توګه شیرخان د جنید برلاس سره د لیدو پرته د بابر څخه ولاړ. خو وروسته یی د یوه لیک په واسطه د جنید څخه ښښنه و غوښته. او ورته یی ولیکل چې په جاګیر کې خلکو ته د ستونزو د راپیدا کیدو په خاطر هلته دهغه ورتلل ډیر زیات اړین شوي و. په دې ترتیب شیرخان د دې ځایه ووت او په سهسرام کې خپل جاګیر ته بیرته ورستون شو.

تردې ځایه دغه زوړ سپاهی یو ځل بیا دمه وکړه او بیا یی صاحب خان ته د شیرشاه سوری د حالاتو په اړه وویل:

صاحب خانه واوره ! دلته د بابر دلاسه د شیرشاه سورې د راتښتیدویو علت دا هم ویل شوې چې ویل کیږي چې یوه ورځ په یوې میلمستیا کې د بابر په شتون کې شیرخان ته دخوراک له پاره په طشتری کې ماهی ورکړل شو. شیرخان ددې ډول خوراک سره بلدتیا نه درلوده هغه سمدستې دخپل خنجر په څوکه هغه پرې کړ او ویی خوړ. بابر دا هر څه کتل. هغه خپل وزیر میر خلیفه هم دې لورې ته متوجه کړ او ورته یی وویل چې ما ډیر ستر او عالی مرتبه افغانان کتلې دي خو تر اوسه پورې هیڅ افغان دومره نه یم اغیزمن کړې.

بابر خپل وزیر میرخلیفه ته دا تاکید هم وکړ چې هغه دې شیرخان په پرلپسې توګه د خپلې څارنې لاندې و نیسي، خو میرخلیفه د شیرخان له اړخه بابر ته ډاډ ورکړ چې شیرخان یو ډیر نیک طبعه انسان دې او تر څنګ یی دهغه د ملګرو شمیره هم دومره ډیره نه ده چې دهغه د اړخه کوم ګواښ را پیدا شي.

شیرخان دغو پس پسکو ته متوجه کیږی او په فکر کې لویږی، بیرته خپلې خیمی ته را ځی او دخپلو ملګرو سره سلا کوي او په پټه خوله دهغه ځایه تښتي. بابر ته په خپلې غونډی کې د شیرخان د نه موجودیت احساس کیږی نو هغه د شیرخان د را بللو له پاره خلک ور استوی خو کله چې ورته څرګندیږی چې شیرخان له دې ځایه وتلې دې نو د خپل وزیر میرخلیفه څخه ناراضه کیږی.

ویل کیږی چې شیرخان بیرته سهسرام ته را ستون شو او د جنید برلاس دربار ته ډیرې قیمتی تحفی او سوغاتونه ورلیږل تر څو د خپلې غیر حاضرۍ له پاره بهانه وړاندې کړی. په همدې وخت کې هغه ته دا خیال او فکر را پیدا کیږی چې: نه خو ماته په مغلو باندې باور او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعتبار پاته شوې دې او نه زه په دې مغلو باندې اعتمار او باور کولې شم ، اوس نو د وخت او حالاتو غوښتنه داده چې زه بیرته د بهار د حکمران بهار خان په لور ولاړشم.

تر دې ځایه د شیرخان هغه زوړ عسکر صاحب خان ته قصه واورواوبیا یی ورپسې وویل:

صاحب خانه ! شیرخان غوښتل چې یو ځل بیا د بهار خان سره خپل اړیکې ټینګ کړی ، خو هغه ته دا هم څرګنده وه چې د بابر په ملازمت کې د ورګدیدو وروسته به بهار خان د هغه مخالف ګرزیدلې وي ، دبله اړخه سردار محمد خان هم هڅه کوله چې د سهسرام څخه د شیرخان دورور نظام خان د بیرون کولو له پاره د بهار خان څخه اجازه واخلي.

په همدې ستونزمنو حالاتو کې شیرخان د افغانانو د منظمولو هڅې پیل کړې ، ددې مقصد له پاره هغه یو ځل بیا د بهار خان دربار ته ورغې، هغه هم شیرخان ته ښه راغلاست ووایه ، او یو ځل بیا یی د خپل زوې جلال خان استاد و ټاکه ، لږه موده وروسته بهار خان وفات شو خو دهغه زوې جلال خان د کم عمر خاوند وې. نو دهغې مور د جلال خان د نګرانې په توګه په کار پیل وکړ او شیرخان یی همغسې د خپل زوې استاد پریښود.

په دې توګه په ۱۵۲۸د زکال کې شیرخان ته دخپلو ټولو ځواکونو د را ټولولو ډیره ښه موقع په لاس ورغله ، د جلال خان د مور د مړینی نه وروسته دشیرخان لاس نور هم غښتلې شو . ځکه چې جلال خان یو اځې په نامه حاکم و په داسې حال کې چې د بهار حکمراني عملا د شیرخان په لاسو کې وه . شیرخان د افغانانو د ځواکونو په را ټولولو کې خپلې هڅې ګړندی کړې خو هغه ته تر ټولو لویه ستونزه داوه چې پخپله د شیرخان د ورځ په ورځ ځواکمن کیدو په اساس ډیر افغانان دهغه مخالف شوې و . دشیرخان فکر دا و چې تر هغې چې بهار او بنګال د بابر پر خلاف یو متحده محاذ را منځته نه کړي نو د دواړو ژوندي پاته کیدل شونی نه دي.

د بله اړخه په دې ورځو کې د بنګال حاکم سلطان محمود و ، چې سرحدونه یی د بهار سره یو ځاې شوې و . پخپله سلطان محمود شیرخان ته په ښو سترګو نه کتل ، هسې خو د هغه سترګې د بهار په نیولو باندې نښتې وې او غوښتل یی چې د بهار د اصلي حکمران جلال خان د کوچنیوالې څخه ګټه پورته کړی او بهار د خپلې ولکې لاندې راوړي خو هغه د شیرخان او دهغه د وړتیاو اندازه نه وه کړې.

په همدې وختو کې د بنګال حکمران سلطان محمود په بهار باندې یرغل وکړ خو د سخت زیان سره مخ شو . شیرخان د یوه ډیر ستر ځواک سره دهغه مقابله وکړه او د ډیر بد شکست سره یی مخامخ کړ. هغه د بهار د فتحه کولو په ځاې خپل اسونه ، فیلان ، وسلې او ډیرې خزانې هم له لاسه ورکړې. د جنګ نه مخته شیرخان د سلطان محمود سپه سالار قطب خان ته همدا مشوره ورکړې وه چې د جنګ په ځاې دې د سولې لاره خپله کړل شی او دشیر خان سره یو ځاې دې د مغلو په خلاف یو محاذ پرانیزې. خو قطب خان هغه د شیرخان کمزورتیا و ګڼله ، په پایلو کې یی جنګ را منځته شو او د بنګال حکمران سلطان محمود او د هغه سپه سالار قطب خان د بدې ماتې سره مخ شول.

په همدې وخت کې د بهار د ځوان حکمران جلال په دربار کې هم د شیرخان په خلاف مخالفتونه زیات شول او د سازشونو جال په خپریدو شو ، په دې لړ کې د شیرخان مخالفو افغانانو جلال خان هم د خپله ځانه سره ملګرې کړ. جلال خان ته یی شک ور واچاوه چې که چیرې شیرخان دخپلې مخې لرې نه کړی نو یوه ورځ به هغه په خپله په بهار باندې ولکه وکړی.

همغه و چې جلال خان د څو کسو سره یو ځاې د شیرخان د وژلو پلان جوړ کړ خو شیرخان ته ددې پلان په اړه لا د مخه خبر ورکړل شوې و ، خو کله چې جلال خان په خپل پلان کې ناکامه شو نو هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره خبره جوړه کړه ، ان تر دې چې لږه موده وروسته یی دهغه اطاعت هم و مانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال د حکمران له پاره ددې نه بله ښه موقع او فرصت نه شو تر لاسه کیداې. ددې ترڅنګ د شیرخان په دښمنۍ کې جلال خان ددې فکر هم و نه کړ چې هغه د خپلو هغو دښمنانو په خولو کې ورغورزي چې پخوا تر دې یې د هغه د حکمرانۍ د ړنګولو له پاره پرې فوځې یرغل هم کړې و.

په حقیقت کې شیرخان د بهار د حاکم د وفادارۍ شعار له ځانه سره درلود، ځکه که هغه غوښتلې نو هغه وخت چې د بهار حاکم جلال خان ډیر کوچنی و او د مور او پلار دواړو د مړینې وروسته د همدې شیرخان تر سیورې لاندې را لویده، نو په همغه وخت کې شیرخان کولې شول چې په ډیره آسانۍ سره په بهار باندې ولکه وکړي. خو جلال خان د خپلو چاپلوسو درباریانو په خبرو کې راګیر شو او د خپلې بې تجربګۍ په اساس یې د شیرخان سره دښمنی راواخسته، شیرخان هم د جلال خان ددې رویې او سلوک څخه سخت خوا بدې شو او دربار یې پریښود او د سهسرام په لور بیرته ور ستون شو. د شیرخان بدبختي داوه چې د بهار او بنګال دواړو حکمرانانو هغه ته د شک په سترګو کتل او پرته د کومه دلیله د هغه د دښمنان ګرزیدلې و.

د شیرخان د بیرته ستنیدو نه وروسته د بهار حکمران ځوان جلال خان خپل فوځونه د بنګال د حکمران سلطان محمود په فوځونو کې ور ګډ کړل. او تر څنګ یې بنګال او بهار یو ریاست و ګرځاوه، او په دې توګه په بهار کې د جلال خان حکمرانی په خپله له منځه ولاړه.

شیرخان په دې کار باندې ډیر خوشحاله و، ځکه هغه فکر کاوه چې ددې اقدام نه وروسته به د بهار او بنګال د فوځونو تر منځ اختلافات په خپله له منځه ولاړشي او اوس به هغه په ډیره ساده توګه د جلال خان په یو شمیر سیمو باندې ولکه پیدا کړي، ددې کار له پاره شیرخان نور کسان هم په خپل فوځ کې را یوځاې کړل او د بنګال پر خلاف یې د جنګ تیارې پیل کړ.

د بنګال حکمران هم د شیرخان څخه د پخوانې جنګ د بدلې د اخستو په خاطر د شیرخان په خلاف خپل فوځونه ور ولیږل. شیرخان په دې پوهیده چې د بنګال د فوځ په مقابل کې د هغه د فوځونو شمیره ډیره کمه ده. نو په دې خاطر یې په حملې کولو کې د لمړیتوب څخه ځان و ژغوره.

شیرخان غوښتل چې د جنګ د پیلامې نه وروسته په دښمن باندې داسې ګذار وکړی چې د بنګال څخه د نورو تازه فوځونو د راتلو د مخه د هغوې جرړې همدلته وباسي. هغه همداسې هم وکړل. دښمن پرې حمله وکړه نو شیرخان تر ټولو لمړی د دښمن پیاده فوځ د هغوې د توپ خانې او فیلانو سره یو ځاې شاته و تمباوه، او د هغې وروسته د شیرخان فوځ په هغو خاصو فوځي قطعاتو باندې ور پریوت.

په دې جنګ کې د بنګال د فوځ قومندان ابراهیم هم ووژل شو. او په دې توګه په **۱۵۲۸** ز کال کې شیرخان ته د بنګال د حکمران پر خلاف دویمه ستره کامیابي ور په برخه شوه. جلال خان په ډیرو ستونزو سره بنګال ته ورسید خو د بنګال خزانه او د فیلانو توپخانه هر څه د شیرخان په لاسو کې ورغلې وو، په دې ترتیب د بنګال او بهار د متحده فوځ د ماتې د وروسته شیرخان د بهار حکمران و ګرزید.

ددې ستر برې نه څو ورځې وروسته شیرخان د چنار د کلا په لور ور وخوزید، دا کلا د تاج خان د مړینې نه وروسته د هغه د کمرعمره ښځې ملکې لاړو په ملکیت او څارنه کې وه. شیرخان هلته د جنګ کولو په ځاې لاړو ته د واده کولو پیغام ور ولیږه او هغې هم دا پیغام و مانه، په دې توګه د چنار کلا او د هغې ځاې خزانه د هر څه سره د شیرخان په لاسو کې ورغله، د همدې دولت او شتمنۍ د تر لاسه کولو وروسته د شیرخان اثر ورسوخ ډیر زیات شو او هم یې په وسایلو کې زبردست ډیرښت راغې.

ددې وروسته شیرخان د هند په لویه وچه کې د افغانانو د ځواک د رایوځاې کولو له پاره شپه او ورځ یوه کړه، تر څنګ یې د خلکو عامه ګټو ته توجه وکړه تر څو ددې لارې د عوامو وفادارۍ ډیره او په راتلونکې کې د هغه له پاره په کار راشي. هغه د ټولو سوبه شوو سیمو انتظام هم ډیر بهتر و ګرځاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د خبرو وروسته دشیرشاه زوړ عسکر خپله سپرلۍ ددمی په خاطر و درو له ، بیا یی دوباره خپل اس ته پونده ورکړه او نور یی هم ګړندې کړ. بیا یی صاحب خان ته وویل:

ګوره صاحب خانه ! ددومره اوږوده جدوجهد نه وروسته شیرخان ته څه ستونزې هم را ولاړې شوې. هغه خو غوښتل چې د خپل سلطنت پولې نورې هم و غځوی ، او لا تر اوسه یی همدا پلان په فکر کې و چې د ابراهیم لودی ورور محمود لودی شیرخان خپل ځان ته ور وغوښت ، د ابراهیم لودی ورور محمود لودی په پانې پت کې د بابر په لاسو دخپل ورور ابراهیم د ماتې وروسته د سنګرام سینګ لورې ته تښتیدلې و. بیا یی هملته پناه واخسته او بیا یی د کنوه په جنګ کې دهغه سره یو ځاې برخه هم واخسته ، دهغې نه وروسته تر یوې مودې پورې په چتوړ کې اوسیده خو دهغې وروسته د لودې دربار د سلاکارانو د سلا په اساس یی راجپوتانه پریښوده او بیرته را ستون شو او پټنه یی خپل مرکز و ټاکه.

په شیرخان باندې د محمود لودي دومره زیات احسانات و چې شیرخان دهغه د بلنې څخه انکار و نه شو کړاې . همدا را زد محمود لودې د وربللو څخه د نه انکار کولو یو بل علت دا هم و چې محمود خان لودی هم افغان و او شیرخان د افغانانو د را ټولولو او یو ځاې کیدو له پاره شپه او ورځ کار کاوه ، نو که چیرې هغه د محمود لودی د وربللو په خاطر هلته نه وې ورغلې نو بیا خو د افغانانو د اتحاد او یووالی د هغه شعار خلاف کار و چې شیرخان د یوې مودې راهیسې ورته بډې را وهلی وې

کله چې محمود لودی شیرخان د خپل لښکر سره یو ځاې د پانې پت میدان ته د مغلو سره د جنګ له پاره را وغوښت نو شیرخان ورته پیغام ولیږه چې دهغه فوځ لا تر اوسه پورې د جنګ له پاره پوره تیارې نه لري. نو په دې خاطر به هغه لږه موده وروسته هلته ور روان شي.

په دې وخت کې د محمود لودی سلاکارانو دا مشهوره کړه چې څرنګه چې شیرخان د مغلو په ملازمت کې پاته شوې دې نو په دې خاطر دهغوې سره د وفاداری په اساس هغه د حیلو او بهانو څخه کار اخلي. همدې افسرانو محمود لودی ته دا مشوره هم ورکړه چې که چیرې ته غواړې په دې جنګ کې شیرخان دخپل ځان سره را یو ځاې کړې نو د «اود» په لور د تللو په وخت کې د سهسرام لاره خپله کړه تر څو شیرخان د خپل لښکر په را لیږلو باندې مجبور کړل شي. محمود لودی دخپلو دغو افسرانو مشوره و منله و او بیا د سهسرام د لارې د «اود» په لور وخوزید. شیرخان د محمود لودی څخه په شاهانه توګه استقبال وکړ او چې چاپ دهغه د لښکرو سره یو ځاې روان شو.

په دې وخت کې بابر دخپل زوې همایون د ناروغتیا په اړه اندیښمن و ، په دې اساس یی بلې موضوع ته هیڅ توجه نه کوله. محمود لودې د همدې حالت څخه ګټه پورته کړه ، د ګنګا د دریاب څخه راتیر شو په لکنهو یی ولکه وکړه ، په همدې وخت کې بابر و مړ او په ځاې یی زوې همایون په تخت کیناست.

کله چې همایون ته په اګره کې د لکنهو د لاسه د وتلو خبر ورسید نو هغه د جونپور په لور وړاندی تګ پیل کړ. په **۱۵۳۲** ز کال کې د محمود لودي او همایون تر منځ سخت جنګ وشو. په دې جنګ کې محمود لودی ماتې وخوړله ، او د بهار په لور و تښتید. محمود لودی یو ځل بیا فوځ منظم کړ خو بیا هم د ناکامی سره مخ شو ، بلاخره د اړیسې په لور ولاړ او لږه موده وروسته هملته ومړ.

ددې جنګ نه وروسته مغلو دا احساس کړې وه چې په دې لویه وچه کې د شیرخان د ځواکونو پرته بل ځواک دهغوې مقابله نه شي کولې ، شیرخان هم دا احساس کړې وه چې تر هغو چې خپل ځواکونه ځواکمن نه کړې او د خپل سلطنت پولو ته پراختیا ور نه کړی نو تر هغې به ارام کښینه نی.

تر دې ځایه د شیرخان زوړ عسکر خپلې خبرې کولې او بیا تم شو ، تر لږه پورې خاموشه و او بیا یی ژبه روانه شوه او ویی ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خانه ! ددې حالاتو نه وروسته همايون زمونږ د اقا شيرخان څخه و غوښتل چې هغه دې خپله د چنار کلا دوې ته حواله کړي. خو شيرخان د مغلو دا خبره و نه منله ، نو اوس همايون يو ستر لښکر راخستې او د شيرخان د ځپلو له پاره د اګرې څخه را روان شوې دې. شيرخان هم ددې ځايه څو فرلانګه مخته د خپلو عسکرو سره يو ځاې پړاو کړې دې او د همايون د راتللو انتظار کوی ، و به ګورو چې د همايون د راتللو وروسته به د دواړو فوځونو تر منځ څومره خطرناک او وينه تويونکې جنګ نښلي ، او اوس مونږ تا هم همغه ځاې ته ور وړو چيرې چې شيرخان د خپل فوځ سره پروت دې. تر دې ځايه هغه عسکر خپلې خبرې بس کړې او بيا صاحب خان په خبرو پيل وکړ.

ګوره زما وروره ! زه ستا ممون او شکر کونکې يم چې تا زما د غوښتنې په اساس زه د شيرشاه د ټولو حالاتو څخه خبر کړم او ټوله قصه دې را ته په ښه تفصيل سره وويله ، د شيرشاه د حالاتو د اوريدو نه وروسته زه هيله کوم چې دا وګړې به زما په معامله کې له ما سره انصاف وکړی ، ځکه هغه څوک چې د يوه اعلی مقام د تر لاسه کولو له پاره دومره هلی ځلې وکړي ، دومره ستونزې وګالي ، نو زما په فکر به دا سې شخص زما په څير د يوه وګړې سره ظلم او زياتې و نه کړي ، ګوره وروره ! اوس زه د خپل زړه په پوره ډاډ سره له تا سې سره يو ځاې د شيرخان په خدمت کې حاضريږم. ددې خبرو وروسته صاحب خان غلی شو خو د شيرخان هغه زوړ عسکر ورته يو ځل بيا وويل :

ګوره صاحب خانه ! زه به يوه بله خبره هم تاته وکړم. زه فکر کوم چې ته د رهتاس د راجه چندرمل سره ښه اړيکې لرې ، خو اوس په دې نژدې وختو کې په هرکش باندې هم مصيبتونه را روان دي ، دهغه په دې خبره باندې صاحب خان ورته وويل :

ګوره دوسته ! زه نه ددې راجه سره ذاتي اړيکی لرم او نه دومره ژور مراسم ور سره پالم. زه او زما ورور دواړه د يوه کوچې قبيلې د سردار غلامان يو. زما پلار هم هملته زمونږ سره و. اوس هغه ستاسې د عسکرو په لاسو و مړ. تر هغې چې د راجه هرکشن پورې اړه لري نو زه بايد دا ووايم چې زه د دغه کوچی قبيلی د سردار له پاره په ځنګلونو کې ګيدړې ښکار کوم او بيا د هغې پوستکې باسم او پلورم يې. د رهتاس راجه ددې پوستکو ډير ستر پيرونکې دې. بس په همدې لړ کې هغه ما پيژني ، هسې خو هغه پر ما ډير مهربانه دې ، ماته د زوې په نوم باندې غږ کوی خو زما بدبختی په دې کې ده چې زه د هغې په لور ګنګا باندې عاشق يم. او زما نوره ډيره بدبختي داده چې زه د ګنګا بدې راځم ، هغه دبل کوم چا سره مينه کوي ، اويا دا چې د يوې هندو نجلۍ په حيث زما په څير د مسلمان نه يې بد راځی او د خپل ځان له پاره مې وړ نه ګڼی ، خو دا را ته ووايه چې شيرخان ولې د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف په حرکت راځی ، دهغه په دې خبره هغه زوړ عسکر ورته وويل:

ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې همايون د شيرخان څخه د چنار کلا و غوښتله او شيرخان دهغه دا غوښته و نه منله او بيا چې کله شيرخان ته څرګنده شوه چې همايون ددې کلا د تر لاسه کولو له پاره ستر لښکر تيار کړې او غواړي يرغل وکړي نو شيرخان د همايون په خلاف د رهتاس د راجه چندرمل څخه کومک وغوښت خو د رهتاس راجه شيرخان ته د کومک ورکولو څخه انکار کړې. بس شيرخان همدا خبره زړه کې اچولې ده او کله چې هم ورته موقع او فرصت په لاس ورشی نو هغه به په راجه هرکشن باندې حمله کوی او د رهتاس کلا به ترې نه نيسي ، دهغه په دې خبره صاحب خان وويل چې که چيرې شيرخان دا سې وکړی نو دا به ډيره ښه وی. په دې توګه به دهغه په توان او ځواک کې ډيرښت راشي او په خپل سلطنت کې د پراخيدو هيلی به يې هم تر سره شي.

د صاحب خان ددې خبرو په ځواب کې د شيرخان هغه زوړ عسکر خاموشه شو ، خپل آس ته يې نوره هم کمچينه ورکړه او د پخوا په نسبت يې نور هم ګړندې کړ.

۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرخان د ګنګا او کرم ناسته د دریابونو د یوځاې کید و د ځاې سره نژدې د خپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و . د هغه مخبرانو هغه لا د پخوا څخه خبر کړې و چې د هغه څو عسکرو هغه ځوان ، چې د شیرشاه د لښکر څو کسان یې وژلې ،نیولې او له ځانه سره یې را روان کړې. په دې اساس کله چې صاحب خان د شیرخان تر مخه د دریدو له پاره راو ستل شو نو هغه وخت شیرخان په یو لوړ ځاې کې د غونډې په سر ناست و . د هغه ښي لورې ته د هغه زامن قطب خان ، عادل خان ، او جلال خان ناست و . په دا سې حال کې چې چپ لورې ته یې د عسکری سالارانو څخه هر یو اسماعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، غازخان سور ، سلطان سرادنی ، هیبت خان نیازي ، حاجي خان برنی او برهمی جیت ټول یو له بله سره اوږه په اوږه ناست و . کله یې چې صاحب خان د شیرخان مخې ته راوست ، نو شیرخان ورته په ډیر غور او دقت سره وکتل ، بیا یې ښی لورې کې ناست خپلو درې واړه زامنو ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما زامنو !دا ځوان چې اوس ستاسې تر مخ ولاړ دې که څه هم په ښکاره توګه ډیر عاجز او مسکین تر سترګو کیږي. خو زه یې په تندې باندې د ځلیدونکو ستورو په څیر رڼا ، او د استقلال ، میړانې او بهادرۍ لیکي وینم . د هغه د سترګو او د هغه د مخ او څیرې څخه ډاګیزه کیږی چې هغه به یوه ورځ په دې تیارو شپو کې د خپل مقدر له پاره لمر ثابتیږي. که چیرې دې د کوم لښکر سالار و ټاکل شي نو د هوا په څپو کې به د اذان د خپریدونکي نور د څپو په څیر و غځیږی. که څه هم دا وخت هغه د نیول شوې مرغۍ په څیر خاموشه ، دروند او غلې تر سترګو کیږي خو په خپل وخت سره به هغه د ښوویدونکو ، شورکونکو اوازونو په څیر په اوښتو را اوښتو سره د اور د سکروټې په شان راخرګند شي.

شیرخان تر دې ځایه خبرې وکړی او بیا خاموشه شو او د صاحب خان څخه یې وپوښتل چې:

تا ولې زما د لښکر خلک وژلي دی ؟صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره فرید خانه !خلک تاته شیرخان وایی او زه تاته د شیرشاه په نوم مخاطب یم. ما په ځنګل کې د ګیدړو ښکار کاوه ، په دې وخت ما او زما پلار چې له ما سره یو ځاې و ، وکتل چې څو کسه وسله وال ځوانان د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت تر پښو لاندې کوی ، ما هغه نجلۍ و پیژندله ، ځکه هغه زما پیژندګلو وه ، هغه د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا وه. شیرشاه !نجونې نا یابه او ډیر ارزښتناکه ګوهر دې ، په دې اساس زه سمدستي د خپل پلار سره یو ځاې د رهتاس د را جه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د خوندي ساتلو په خاطر مخته ورغلم. هغه وسله والو ځوانانو چې هغه یې پورته کړې وه او غوښتل یې و یې تښتوی ، پرما او زما په پلار را کیښودل ، بدقسمتۍ سره چې په دې مقابله کې زما پلار له منځه ولاړ . خو ما هم هغوې ټول له منځه یوړل . ما د شهزادګۍ ګنګا عصمت او عزت خوندې وساته او هغه مې د هغه د پلار د پړاو په لور سلامته واستوله. د هغې پلار هملته د ښکار د ځاې سره نژدې پړاو کړې دې. په همدې وخت کې ستا وسله والو ځوانانو زه محاصره کړم او ستا تر مخه یې راوستلم ، بس زما جرم او ګناه همدومره وه. که چیرې د کومې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتل ګناه وی نو زه بیا مجرم یم او د هرې سزا له پاره چې تاسې یې را کوئ تیار یم.

د صاحب خان د ټولو خبرو د اوریدلو وروسته شیرخان غوښتل کومه پریکړه وکړي چې دوه اس سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هلته را ورسیدل ، هغوې د خپلو آسونو څخه را کښته شول او په ډیره بیړه باندې را نژدې شول او د شیرشاه څخه یې د څه ویلو له پاره اجازه وغوښتله . شیرخان ورته د نژدې راتلو حکم وکړ ، بیا د هغوې دواړو څخه یو کس چې عمر یې نسبتا زیات و د شیرخان سره نژدې کیناست او په ډیر راز سره یې ورته په غوږ کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره شیرخان ! زه د کوچي قبیلی سردار یم. زما نوم فدایی خان دې ، دغه خ،ان چې ستا تر مخه ولاړ دې دهغه نوم صاحب خان دې ، دا زما غلام دې. شیرخانه ! ایا ستا په ذهن کې د ملک سکا په نوم د یوه کس نوم راځی ؟ دهغه په دې خبره شیرخان ټکان شانته وخوړ او ویی ویل:

هو ! زه خو ملک سکا ډیر ښه پیژنم ، هغه زمونږ کورنې غلام و ، بیا زما د پلار د سختیو په اساس هغه مونږ پریښودو او ولاړ. دهغه په دې خبره فدای خان سمدستی وویل: واوره شیرخانه ! هغه ملک سکا چې ستاسې کورنی غلام و او بیا ستاسې څخه و تښتید نو ماته راغې او دخپلو دواړو زامنو مقرب خان او صاحب خان سره یو ځای زما غلام شو . دا درې واړه پلار او زامن د ګیدړو په ښکار کې ډیر زیات ماهر دي ، د هغه وخته چې دوې دلته راغلی نو زما په لاسته راوړنه کې ډیر زیات زیادښت راغلی دې ، شیر شاه ! دغه ځوان صاحب خان چې همدا اوس ستا تر مخه ولاړ دې دهمغه ملک سکا زوې دې ، اودغه ځوان چې له ماسره یو ځای دلته ستا دربار ته راغلې د هغه ورور مقرب خان نومیږی چې د صاحب خان مشر ورور دې.

د فدای خان ددې څرګندونو په اساس شیرخان د خپله ځایه را پورته شو او د مقرب خان سره یی ډیر ښه روغبړ وکړ او بیا فدای خان ورته وویل: شیرخانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ستا کوم وسله وال ځوانان چې د صاحب خان په لاسو وژل شوی دي ، هغوې هغه خلک و چې غوښتل یی د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا له ځانه سره پورته کړی او بې عصمته او بې ابرو یی کړي ، په دې اساس صاحب خان د شهزادګۍ ابرو او عزت خوندی ساتلې ، او ددې تر څنګ دا باید هم درته ډاګیزه کړم چې صاحب خان د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا سره ډیره مینه لری اوغواړی هغه د خپل ژوند ملګرې و ګرځوي خو بدبختي داده چې شهزادګۍ ګنګا ترې نفرت اوکرکه کوي. او صاحب خان نه خوښوی ، کیدې شي چې ددې علت د صاحب خان مسلماني وی یا دا چې صاحب خان یو غلام دې او هغه نه غواړې د یوه غلام سره یو ځای شپې سبا کړي.

تر دې ځایه د خبرو وروسته فدایی خان خاموشه شو ،نو شیرشاه هغه او مقرب خان نور هم د خپله ځانه سره را نژدې کړل. کله چې هغوې د شیرخان سره نژدې کیناستل نو بیا شیرخان په خپل مخکې ولاړ صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه ! دا چې تا د رهتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د عصمت او عزت د خوندې ساتلو په خاطر زما عسکر وژلی دی ، په دې اړه به له تا څخه پوښتنه ګرویزنه و نه شي. په اقدس ذات قسم خورم چې که چیرې د یوې نجلۍ د عزت او عصمت د ساتلو په خاطر تا ددې څخه لس واري زیات کسان هم وژلې واې نو بیا به هم ما ستا په ذات باندې فخر اوویاړ کاوه. واوره ! هغه کسان چې تا ددې مقدس کار له پاره وژلې دی ، نو که هغوې ستا دلاسو څخه خوندی هم پاته شوې واې نو ما به یی دلته سر له تنو جدا کړې و . زه ډیر افسوس کوم چې دهغو ځوانانو په لاسو ستا پلار ملک سکا هم وژل شوې دې. ملک سکا زما د کورنۍ میراثي غلام و . زه دهغه په مړینه ډیر زیات غمژن شوې یم. اوس زه نه غواړم چې ته پس له دې در په در ژوند تیر کړې. خو اوس را ته همدومره وایه چې ته یو اځې ګیدړې ښکاروې او که په توري وهلو او د تیغ وهلو په فن کې هم مهارت لرې ؟

دشیرخان ددې پوښتنې په ځواب کې صاحب خان تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوب و ، بیا یی خپله سینه پرانسته او د عزم او استقلال د جذبې نه په ډک اوزا سره یی وویل: ګوره شیرشاه ! که ته غواړې ما په خپل لښکر کې شامل کړې نو زه تا ته ډاډ درکوم چې لکه څنګه مې چې په پخوا وختو کې په ځنګلونو کې ګیدړې ښکار کولې نو له دې وروسته به ستا دښمنان هم ښکار کوم. شیرشاه ! زه نه پوهیږم چې ستا ښی او چپ لورې ته څوک ناست دي نو که چیرې ته یی را وپیژنی نو زه دهغوې تر مخه یوڅه ویل غواړم. د هغه په دې خبره د شیرشاه په مخ او څیره کې د خوشحالۍ نښې نښانې را وځلیدې او بیا یی وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره صاحب خانه ! زما ښې لورې ته زما زامن ناست دي او زما چپ لورې ته زما عسکري جنرالان ناست دي. دهغه په دې خبره صاحب خان خپله سینه نوره هم پرانسته او خپله غړی یی پورته کړه او په ډیر جرئت سره یی وویل:

شیرشاه ! ستا نه پرته ستا زامنو او ستا سالارانو ټولو ته بلنه ورکوم چې دهغوې له ډلې څخه چې هر څوک غواړې له ما سره دحرب اوضرب په فن کې مقابله وکړي ،نوکه چیرې ما دهغوې د هر یوه څخه ماتې وخوړه ، او ناکام شوم نو بیا به ټول ژوند ستا په غلامۍ کې تیروم او که چیرې زه دهغوې په مقابل کې بریمند شوم نو بیا کوم مقام چې ستا خوښه وی ماته یی راکړه.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرخان تر یوه وخته پورې هغه ته په توصیفې سترګو سره وکتل او بیا یی په استفهامیه بڼه خپلو زامنو ته وکتل او ورته یی وویل: ګورئ: ما چې د صاحب خان په اړه کومه اندازه لګولې وه هغه بلکل سهی را ووتله ، زه پوهیږم چې ستاسو څخه یو هم دهغه سره د تیغ وهلو مقابله نه شئ کولې. خو تر هغو چې زما د سالارانو پورې اړونده ده نو په دې وخت کې هیبت خان نیازې تر ټولو ستر تیغ وهونکې او ځواکمن انګیرل کیږي ، ددې ترڅنګ برهم جیت هم ددې دعوا لری او وایی چې په دې فن کې هغه ته ،دهغه کوم دویمګړې نه تر سترګو کیږی. زه فکر کوم چې ددوې دواړو څخه به یویی د صاحب خان په مقابله کې ازمیښت کوم ، د شیرشاه ددې وړاندیز په اړه دهغه زوې عادل خان په خندا کې وویل چې:

دروندې پلاره ! ما ته خو دا صاحب خان د خپل ورور په څیر ښکاری. په دې اساس زه نه غواړم چې دهغه سره مقابله وکړم. او زما نور ورونه به هم دا کار و نه کړي ، خو دا چې ته غواړې هغه د برهم جیت اویا هیبت خان نیازی سره مقابله وکړي ، نو دا راته ډیره سهی ښکاري ، هسې خو هیبت خان د عمر له اړخه د صاحب خان څخه ډیر مشر دې ، لږ تر لږه دوه هومره توپیر به یی موجود وي ، او برهم جیت هم همداسې درو اخله. په هرصورت و به ګورو چې صاحب خان ددې دواړو په مقابله کې څه ډول را څرګندیږی ، خو پلار جانه زه تاته یوه مشوره درکوم. دهغه په دې خبره شیرشاه په ډیره مینه دخپل ځوې عادل خان په لور وکتل او ور څخه یی وپوښتل چې څه ډول مشوره ؟عادل خان ورته وویل:

دورنده پلاره ! زما په آند زمونږ په ټولو سالارانو کې هیبت خان د جسمانی او فزیکې اړخه ډیر توانمند تر سترګو کیږی.نو په دې خاطر دهمدې هیبت خان نیازي ځواک اوفن د صاحب خان په مقابل کې و ازمایه. تر څنګ یی برهم جیت د تورې وهلو او د تیغ وهلو په فن کې دیر عیار او چالاکه ګڼل کیږی ، نو د تورې وهلو له پاره د صاحب خان سره برهم جیت را مخته کړه. شیرخان دهغه ددې خبرې سره توافق وکړ او ورته یی وویل چې همداسې به وکړو.

ددې پریکړې وروسته شیرخان خپل سالاران هر یو هیبت خان نیازي او برهم جیت را وبلل. دواړه دشیرخان مخې ته را غلل او و دریدل ، شیرخان اول د هیبت خان نیازي لورې ته وکتل او ورته یی وویل:

هیبت خانه ! خپله وسله دې لرې کړه ، اوپه سر اوبازو ګانو دې چې کوم او سپنیز خولونه تړلي هغه هم را پرانیزه. هیبت خان د شیرخان دحکم سره سم خپل ټول جنګي سامان له ځانه لرې کړ او لوڅ و درید. شیرخان ورته وویل چې د صاحب خان په لور ورشه او دهغه سره د خپل جسمانی ځواک مقابله وکړه. تر څنګ یی صاحب خان ته مخ کړ او ورته یی وویل:

صاحب خانه ! ما ستا سره د مقابلې له پاره خپل دوه کسه سالاران ټاکلي دي ، چې د یوه نوم هیبت خان دې او دبل نوم برهم جیت. هیبت خان به له تاسره د جسمانی ځواک مقابله کوی ، په دې مقابله کې به هیڅ ډول وسله نه استعمالیږي ، او بیا به د تیغ وهلو مقابله وی ، هغه به زما سالار ابراهیم جیت له تاسره کوي ، ایا تاته زما دا خبره قبوله ده ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل چې: شیرشاه !ته حاکم یی او ستا هره پریکړه ماته دمنلو وړ ده. او زه هیله کوم چې زه به ستا د هیلو مطابق عمل وکړم. دد ې خبرې سره سم شیرخان هیبت خان نیازی را مخته کړ او د مقابلې د پیلیدو حکم یی وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیبت خان د ډیرو اوچتو قدمونو سره مخته راغې . کله چې صاحب خان ته را نزدې شو نو ودرید ، بیا یې په یو ډول سپکوالی او حقارت سره صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل: اې د لیوانو او ګیدړو ښکار کونکیه !واوره !تا څه فکر کړې چې ته به د لته زما د اقا شیرخان په وړاندې زما سره مقابله وکړې. تا خو په ځنګلونو کې دلیوانو او ګیدړو ښکار کاوه او همغه درته ګټندوې و. د انسانانو ښکارکول ستا په وس کې ندی. ته یوکوچې بنجاره یې. ستا د تیغ وهلو او دا ډول مقابلو سره څه کار دې. دهغه په دې خبرو باندې صاحب خان ځواب ورکړ او ورته را غبرګ شو.

هیبت خانه واوره ! ته ماته یو ګذار راکړه او بیا ووینه چې پاې به یې څه وي ؟ دهغه په پایلو کې به زه تاته و ښایم چې د ګیدړو او لیوانود ښکار کولو تر څنګ زه خپل مقابل لورې هم ښکار کولې شم. کله چې ته له ما سره په ټکر کې شې نو دهغې نه څو لمحې وروسته به دا ناست پاست خلک ووینی چې زه څنګه ستا د ذهن کوڅې د ژړا او ستا د زړه تندې جزیرې د چغو او واویلاو په زخمونو ډکوم

هیبت خانه واوره ! ما د یوه غلام او کوچې نبجاره په څیر په خپل ژوند کې تر اوسه تیاره دروا زې تر شا ټکولې. خو نن به ستا بدن ټکوم ، اوستا عزت به د خاورو سره خاورې کړم ، اوستا د ساګانو شاهراه به ورانه ویجاړه کړم ، مخته راشه او ماته ګذار راکړه ، بیا به زه تا ته خپل ځان در وښایم. بیا به دغه ټول خلک ووینی چې د مقابلې په دې ډګر کې ذلیل څوک دې او فاتح څوک .

هیبت خان واوښت راواوښت او بیا را مخته شو او خپل ښې لاس یې پورته کړ او غوښتل یې چې صاحب خان ته یو درونډ ګذار ورکړي ، خو صاحب خان په خپل ځاې باندې ارام ولاړ و. څنګه چې هیبت خان خپل سوک په هوا کې پورته کړ نو صاحب خان هم متحرک شو او دهیبت خان په سوک یې سوک ورکړ ،کله چې ددواړو لاسونه په پوره سختۍ یو دبل سره په هوا کې ټکر شول نو هیبت خان د درد له لاسه تاو را تاو شو په دا سې حال کې چې صاحب خان ورته خندل.

په ترتیب دوه درې ځلې هیبت خان خپل ښې لاس پورته کړ او هڅه یې وکړه چې صاحب خان باندې ګذار وکړي خو صاحب خان هر ځل دهغه سوک په خپل سوک باندې تم کاوه. ددې وروسته صاحب خان دفاع پریښوده او دیوې بې روحه او بې حرکته ستنې په څیر و درید . دهغه په دې کار باندې د هیبت خان حوصله زیاته شوه او یو په بل پسې یې درې څلور درانه ګذارونه د صاحب خان په اوږو ، غاړه او سینې باندې وورول. صاحب خان دا ټول ګذارونه په ډیر صبر او زغم سره واخستل ،خو کله چې د صاحب خان له لورې کوم عکس العمل را څرګند نه شو نو بیا هیبت خان په خپل ځاې لږ څه اندیښمن شاته شو ، په همدې وخت کې یې هیبت خان ته وویل:

ګوره هیبت خانه ! دا سې بریښې چې ستا په ضرب کې کوم ځواک او قوت نه دې پاته . هیبت خانه ! په دې کې شک نه شته چې زه یوکوچې او بنجاره یم خودهغه وخته چې هوش را پیدا شوې د ځنګلې ځناورو ښکار کوم ، خو هیبت خانه ما ستا نوم مخته کیښود اودا اندازه مې وکړه چې ته به د ځنګلې ځناورو په څیر پر ما حمله وکړې او ماته به ستا تر مخه دفاع کول ستونزمنه شي ، خو ته زما تر مخه د میږې اوپسه په څیر ثابت شوې ، تا ماته څلور پنځه درانه ګذارونه راکړل خو تا وکتل چې ما دهیڅ ډول تکلیف او اذیت څرګندونه هم و نه کړه. ددې نه دا ثابتیږی چې چې ستا په سوک کې ، ستا په ګذار کې هیڅ ډول روح نه شته. زه به تاته دضرب ورکولو یوه نمونه وښایم ، ددې خبرې سره سم صاحب خان هیبت خان دغاړې لاندې په یوه قوی سوک وواهه ، د هیبت خان پښې په زمکه ولړزیدې او پړمخ په زمکه پریوت.

دا سې بریښیده چې په صاحب خان باندې لیونتوب راغلی وی ، هغه په ډیره بیړه ورمخته شو او هیبت خان یې درې څلور لغتې نور هم وواهه ، هیبت خان د لکه د درونډ بار لاندې اوښ په څیر د درد او تکلیف څخه بړ بړې وهلی. بیا صاحب خان هغه د وینښتانو څخه و نیو ، را پورته یې کړ او څو څپیړې یې په مخ او خوله باندې وواهه ، هیبت خان یو ځل بیا د درد او تکلیف په اساس په زمکه باندې پړمخه را پریوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان یو ځل بیا په توپانې توګه ورمخته شو ، بیا یې د وینښتانو څخه و نیو او په یوه ټکان سره یې هیبت خان د زمکې څخه را پورته کړ ، یولاس یې د هغه په څټ کې او بل یې د هغه په پښو کې ورکړ او بیا یې په دواړو لاسو پورته کړ او په هوا کې یې را زوړند کړ ، تر ډیره پورې یې په فضا کې دګول دایرې په شکل کې و څرخاوه او بیا یې هغه د ډیرې بې وسۍ په حال کې د شیرخان په پښو کې ورو غورځاوه.

ددې کار په کولو سره صاحب خان شیر خان ته مخ کړ او ورته یې وویل: زه د ځنګلې ځناورو ښکارکونکی غلام یم خو د هیبت خان په څیر امیر انسان زما یوګذار هم و نه شو زغملاې. کله چې دا هیبت خان میدان ته د مقابلې له پاره راغې نو زه د هغه د نوم څخه وویریدم او فکر مې کاوه چې د هغه تر مخه به ماته خپله دفاع کول هم ستونزمنه شي. مګر دا خو بلکل د خاورو او موم په څیر ثابت شو ، ما هغه ته څو ګذارونه ورکړل خودې ظالم خپله دفاع هم ونه شوه کړاې ، څرګنده نه ده چې دا څه ډول هیبت خان دې چې د هغه په ضرب کې نه جوش شته ، نه ولوله او نه ځواک او نه قوت.

د صاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرشاه په خپل ځاې باندې ناست و او تر ډیره پورې په خندا شین و ،تر څنګ یې په ډیره مشفقانه توګه د صاحب خان په لور وکتل او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! زما دا سالار د ډیر زیات ځواک او قوت خاوند دې ، خو ما وکتل چې دا ستا تر مخه د وزې په څیر کمزورې شو. ددې څخه زه په دې ورسیدم چې صاحب خانه ته د هیب خان نه هم پورته هیبت خان یې. تا هیبت خان مغلوب کړ اودا دې وښوله چې ته ډیر ستر او عظیم یې.ّ په لاشریک خدای مې سوګند چې تا د هیبت خان په وهلو سره دا ثابته کړه چې ته د لښکرو د سالارۍ وړتیا لرې.

په ځواب کې ورته صاحب خان وویل: شیرشاه ! زه ستا ددې خبرو شکریه ادا کوم ، تر اوسه خو مقابله نیمایی شوې ده ، د هیبت خان سره خو زما مقابله یواځې جسمی مقابله وه او هیڅ ډول وسله په کې نه استعمالیده ، اوس به زه ستا ددویم جرنیل برهم جیت انتظار کوم ، چې هغه میدان ته را ښکته شي ، زه به د هغه سره وسله واله مقابله کوم او هغه به د تیغ وهلو مقابله وي. د صاحب خان په دې خبرو باندې شیرشاه خپل سالار برهم جیت را وباله ، برهم جیت سمدستي را پورته شو او د شیرخان مخې ته را غې او ودرید. په همدې وخت کې شیرشاه د لاس په اشارې سره صاحب خان هم را وباله او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! هیبت خان ته د ماتې د ورکولو وروسته زه دې پایلو ته رسیدلې یم چې تا د خپل لښکر اعلې سالار و ټاکم ، ګوره ! اوس په سر باندې خول ، په جسم باندې ډال او په اوږو باندې د اوسپنې خولونه را واچوه ، ځکه دا هغه جنګې سامانونه دي چې برهم جیت هم په ځان اچولی دي. تر څو ته د هغه سره د تیغ وهلو مقابله وکړاې شې. ما دا ټول هر څه ستا له پاره را غوښتې دي.

د هغه په دې خبره صاحب خان سمدستی وویل:

درونده شیرشاه ! ماته د دا ډول جنګې سامانونو درا غوښتلو هیڅ اړتیا نه وه ، زه به د دې برهم جیت سره په همدې حالت کې، لکه څنګه چې یم ، د تیغ وهلو مقابله کوم. زما توره او زما ډال همدا ا وس د میدان په منځ کې پراته دې ، اجازه راکړئ چې هغه د هغه ځآیه را واخلم او د برهم جیت مقابلې ته راشم. د صاحب خان د دې ځواب په اړه شیرخان لږ څه فکر وکړ او بیا یې خپل سالار برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! ته هم خپل ټول جنګې لباس له ځانه ښکته کړه. او د صاحب خان په څیر یواځې خپله توره او ډال له ځانه سره و ساته. د هغه په دې خبره برهم جیت سمدستي متحرک شو او په خپل ځان اچولی ټول شیان یې له ځانه لرې او هیسته وا چول. هغه د خپلو لاسو څخه او سپنیزې لاس پټونی او د اوږو څخه او سپنیز خولونه هم لرې کړل. بیا شیرخان دواړو ته د میدان منځته د ورتللو او هلته د تیغ وهلو د مقابلې د پیلولو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میدان ته د ورکیوتلو سره سم دواړو صاحب خان او برهم جیت په یوه ټکان سره خپلې توري د تیکو را وویستلې ، او خپل ډالونه یی سنبال کړل ، بیا برهم جیت خپله توره په هوا کې خوځوله او د صاحب خان څنګ ته راغې او ورته یی وویل:

ګوره صاحب خانه ! ته تر اوسه پورې ځوان یی او درته د تجربی ، زغم او تحمل اړتیا ده ، زه دا خبره منم چې تا به جسمانی ځواک کې هیبت خان ته په ډیره اسانۍ سره ماته ورکړه خو تیغ وهل یوا ځې د ځواک او قوت لوبه نه ده ، هغه ته د یرې تجربې ، فن او پوهې اړتیا ده ، ماته ته تر اوسه پورې په دې کار کې خام معلومیږی ، ځکه چې تا تر اوسه پورې یوا ځې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې ، د انسانانو سره د ې مقابله نه ده کړې ، او فکر کوم چې ستا په د ې لنډ زوند کې د د ې تجربې وخت درته نه د ې تر لاسه شوې . د هغه په د ې خبرو باندې صاحب خان ورته وویل:

ګوره برهم جیته ! دا سهی ده چې ما به د یوې کوچی قبیلې د غلام په څیر په ځنګلونو کې یوا ځې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې وي ، خو ګوره برهم جیته ! ستا په پرتله هیبت خان د یوه لیوه په څیر و ، خو کله چې ما هغه لیوه مات او مغلوب کړ نو ستا حیثیت د هغې په مقابل کې د ګیدړې په څیر د ې ، ستا ماتول ماته ډ ی اسانه دی . په کومه غلطه انګیرنه کې ځان مه ور غورځوه ، چې ته ډیر پوه تیغ وهونکې یی . او که نه پښیمانه به شې . برهم جیت د هغه په د ې خبرو باندې بیزارې و ښوله او ورته یی وویلې:

ګوره صاحب خانه ! ته ولې د خپل ژوند غوښتنې او ارمانونه کونډوې ، ولې خپل ځان د روح او بدن په اختلاف کې ور اچوې ، کله چې زه د رباندې حمله وکړم نو ته به خپل ځان د سوزیدلې شپې د خوبونو په څیر د رویزه محسوس کړې . ته تر اوسه پورې ځوان یی او تر اوسه د وخت د ګوډو لمحو کې په امصاګانو باندې روان یی . نو په د ې اساس دا مقابله په ډیر احتیاط سره وکړه ځکه د تیغ وهلو فن د هر چا په وس کې نه وی او نه پرې هرې سړې پوهیدې شي . د هغه په د ې خبره صاحب خان سمد ستې وویل:

ګوره برهم جیته ! دا به وخت ووایی چې څوک د تجربو په امصاګانو باندې مخته ځی . هسې خو زه تاته ډاډ درکوم چې کله چې زما او ستا تر منځ ټکر وشی نو زه به ستا د تجربو په ټولو لمحو کې زهر ورګډ کړم . تا چې د موسمونو په یخوالي کې د پخوالی کوم زوړ څادر له ځانه را تاو کړې د ې زه به هغه څادر له تانه را پریباسم . ګوره برهم جیته ! هغه څه چې زه یی د رته وایم ، هغه د رته په عملی توګه ښایم ، که څه هم هغه زما له پاره زما د وجود ، زما د روح او زما د ژوند په قیمت تمام شي . اوس نو ځنډ مه کوه ، پر ما حمله وکړه تر څو دا مقابله پیل شي ، د هغه به د ې خبره برهم جیت سمد ستې را مخته شو او په صاحب خان باندې یی د خپلې توري ګذار وکړ .

صاحب خان د برهم جیت د توري دا ګذار په ډیره اسانۍ سره په خپل ډال سره تم کړ ، تر لږه وخته پورې دواړو په سوکه توګه یو په بل باندې یرغلونه او ګذارونه کول ، بیا صاحب خان د سوکه والی دا لوبه ختمه کړه او د برق په څیر او په ډیره ګړندۍ توګه یی په خپل مخکې جنګیدونکې برهم جیت باندې حمله وکړه . برهم جیت تر یوه وخته پورې په پوره میړانې سره مقابله وکړه خو بیا هغه د صاحب خان د تیزو او ګړندیو حملو تر فشار لاندې راغې او ځان یی بې وسه محسوساوه ، برهم جیت اوس د صاحب خان د تیرو حملې لاندې د زغم د نه راوړلو په اساس شاته تګ پیل کړې و .

معامله او مقابله خپل انجام ته رسیدونکې معلومیده ، برهم جیت چې خپل ځان یی بې مثاله تیغ وهونکې ګاڼه ، اوس یی ډیره ستومانتیا احساسوله ، د هغه د ظاهرې حالت څخه هم دا را څرګندیده چې د هغه کیفیت اوس د اور سره د ایښول شوو اوبو د پوکنیو په څیر ګر زیدلې دې . تر ډیره وخته پورې صاحب خان برهم جیت په میدان کې په شا تګ کې ځغلاو ، ان تر د ې چې هغه دا اندازه وکړه چې اوس نو برهم جیت د سر نه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شوې دې . برهم جیت څو ځله هڅه وکړه چې خپل ځان د دفاع څخه وکاږی او په جارحیت لاس پورې کړې او لکه څنګه چې صاحب خان هغه د میدان څخه په شاته ځغلولو کې مجبور کړې و په همد ې توګه هغه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان سره و کړي خو دصاحب خان په حملو کې دومره تیزوالې ، دومره ځواکمني او دومره پوخوالې و چې دبرهم جیت هره هڅه یې د ناکامۍ سره مخ کوله ،

د لږڅه مقابلې وروسته صاحب خان په زوره د الله اکبر د تکبیر غږ پورته کړ او برهم جیت ته یې وویل: برهم جیته ! ځان کلک کړه زه به اوس تاته خپل رنګ در وښایم ددې خبرې سره سم صاحب خان خپله ښئ پښه د زمکې څخه پورته کړ ه او په چپه پښه باندې را وخرخیداویو ځل بیا یې د تکبیر اواز پورته کړ اوخپله توره یې په برهم جیت باندې را پرېښوده ، برهم جیت غوښتل د هغه د تورې ګذار په خپله توره باندې تم کړی خو د هغه توره د یوه ګذار سره دوه ټوټې شوه ، یواځې د تورې لاستې د یوې وړې ټوټې سره دهغه په لاس کې پاته شو. په همدې وخت کې صاحب خان د فاتح په څیر وخندل اوبیا یې برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! زما نوم صاحب خان دې ، که څه هم زه د کوچې قبیلې د سردار غلام یم او ما په تیرو وختو کې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې خو باید تاته دا هم ډاګیزه کړم چې زما توره نه یواځې انسانی جسم بلکه او سپنه هم دوه ټوټې کوي ، برهم جیت د خپلې ماتې ، د خپل ذلت اود خپلې تورې د دوه ټوټې کیدو وروسته ډیر زیات خجله او شرمنده شانته شوې و. بیا یې دهغه ماتې شوې تورې لاستې هم وغورځاوه او ټیټ سر خپل ځاې ته راستون شو او هملته کیناست.

شیرخان د خپله ځایه را پورته شو ، مخته راغې او صاحب خان یې په غیږ کې و نیو ، دهغه تندې یې ښکل کړ او بیا یې ورته په ډیر پلرنی شفقت سره وویل: صاحب خانه ! هغه وخت چې تا هیبت خان د خپل قوت او ځواک په څرګندولو سره مات کړ نو په هماغه وخت کې ما ته د خپل لښکر سالار ټاکلې وې، او اوس چې تا برهم جیت په ډیره اسانه توګه د تیغ وهلو په فن او مقابله کې مات کړ اودهغه توره دې هم دوه ټوټې کړه نو اوس مې ته د خپل زوې په څیر ومنلې ، ته به دلته زما په لښکر کې د اعلی سالار په څیر دنده تر سره کوې او زما په نزد به ته زما د زوې حیثیت لرې. وایه ! دغه دواړه انعامات دې قبول دې او کنه ؟ دهغه په دې خبره ترې صاحب خان په ډیره عاجزۍ سره شکریه وکړه او ورته یې وویل:

شیرشاه ! زه پوهیږم چې زما په ژوند کې یو ستر بدلون او انقلاب راغلې دې ، زما په څیر یو غلام دا فکر او سوچ هم نه شو کولاې چې زه به په ځنګل کې ګیدړې اولیوان ښکار کوم اوبیا به دکوم یو اعلی او بهترین حکمران د فوځ سپه سالار ګرځم. تا چې ماته کوم مقام او عزت را کړې نو دهغې له پاره زه ستا ډیر زیات شکر کونکې یم. شیرخان ورته وویل: ګوره صاحب خانه ! زه له تاسره یو ځاې ستا ورور مقرب خان هم په خپل فوځ کې را شاملوم ، هغه به هم د یوه سالار په حیث په فوځ کې دنده تر سره کوي ، زه ډاډمن یم چې هغه به هم ستا په څیر په توره وهلو کې همدا سې تورزن وي. صاحب خانه ! اوس به د فوځ د سپه سالار په څیر ستا خیمه زما دخیمی تر څنګ دریږی او هغه عزت ، وقار ، دبدبه او جلال چې زما زامنو ته په لښکر او ریاست کې ور په برخه دې هغه به وروسته له دې تاته هم در په برخه وي. زه همدا اوس تاته دخپلې خیمی تر څنګ دخیمی د درولو انتظام کوم تر څو ته په هغې کې قیام او ارام وکړې ، دهغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرشاه ! زما محترمه ! ایا ماته ددې اجازه شته چې زه ولاړشم او د خپلې کوچی قبیلې څخه خپل سامان له ځانه سره راوړم. شیرخان ورته وویلې: هو ! تا ته په دې اړه اجازه شته خو ته به ژر بیرته را ستنیږې. بیا شیرخان د کوچي قبیلی سردار فدای خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره فدای خانه ! ته د کوچیانو د قبیلې سردار یې او صاحب خان او مقرب خان هم له تاسره په دې قبیلې کې دغلامانو په څیر ژوند کوي ، یعنې دا دواړه ستا غلامان دي ، اوس ووایه چې ته دوې دواړه د څومره قیمت په مقابل کې ازادوې ، دهغه دخبرې په ځواب کې فدایی خان په ډیر ادب او احترام سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کرم او عنایت چې تا په دې دواړو ورونو باندې کړې دې د هغې مثال نه تر سترګو کیږي ، ګوره شیرخانه ! دوې دواړه زما غلامان وو او ماته د هغوې د پلار ملک سکا د مړینې په اړه ډیر درد را رسیدلې دې ، خو د ګیدړو او لیوانو په ښکار کولو کې دوې درې واړو پلار او زامنو ماته د ومره شتمنی را کړې ده چې دوې لا د پخوا څخه د خپلې ازادۍ قیمت ادا کړې دې ، نو په دې خاطر د هغوې د ازادۍ له پاره زه هیڅ هم نه غواړم. زه دا دواړه ورونه د همدا اوسه ازادوم ،تر څو هغوې ستا په لښکر کې د سالارانو په څیر کار وکړي. د هغه په ځواب باندې شیرخان د هغه ډیره شکریه وکړه او بیا صاحب خان، فدایی خان او مقرب خان درې واړه شاته شول.

د لږ څه واټن وهلو وروسته فدایی خان صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه ! ما ته په دې اړه هیڅ معلومات نه و چې ته د شیرشاه کسانو نیولې یې او دلته یې د شیرشاه دربار ته راوړې یې. ما ته خو دا خبر د رهتاس راجه هرکشن را لیږلې و او تر څنګ یې دا هم را ته ویلی و چې زه ستا ساتنه وکړم او د شیرخان څخه دې خلاص کړم. کیدې شی تا په ځنګل کې د راجه کرشن د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي ساتلی وی. خو دلته په راتلو سره ، زویه ، یو ستر انقلاب راغې. دلته چې د مقابلې په وخت کې تا د خپل ځواک ، قوت او فن کومه مظاهره وکړه ، نو زویه ، ته همغې د زمکې څخه اسمان ته پورته کړې ، زه تا ته د شیرخان د فوځ د سپه سالارۍ او د هغه د زوې کیدو په اساس د زړه له کومې مبارکې وایم ، صاحب خانه ! زما زویه ! هغه وخت چې د رهتاس راجه هرکشن ماته پیغام را ولیږه چې ستا په تعقیب پسې راشم نو هغه د اپیغام هم را لیږلې و چې کله چې د شیرخان څخه صاحب خان را خلاص کړل شي نو ورته ووایه چې له ماسره خامخا یو ځل ووینې ، راجه هرکشن لا تر اوسه هملته پړاو کړې دې ، په دې خاطر ته د هر څه لمړۍ د راجه هرکشن د پړاو په لور ولاړ شه ، او بیا کله چې د هغه ځایه فارغ شوې نو بیا د قبیلې په لور راستون شه ، تر دې وخته پورې به ما او مقرب خان ستا سامان را ټول کړې وي ،بیا ته د خپل ورور سره یو ځاې بیرته د شیرخان پړاو ته راستون شه. صاحب خان د هغه د دې خبرې سره اتفاق وکړ او بیا درې واړه په خپلو خپلو آسونو باندې سواره شول او په ډیره ګړندۍ توګه یې د خپلو ځایو په لور و ځغلول.

۵

په ګړندۍ توګه د خپل آس د راځغلولو لږه شیبه وروسته صاحب خان د راجه هرکشن پړاو ته را ورسید. د هغه پړاو د کرم ناسه او سون د دریابونو تر منځ په یوې غرنۍ لړۍ کې پروت و. هغه ځاې کې ګڼ ځنګلونه و او دا د واړه دریابونه د ګنګا د دریاب معاونین ګرزیدلې و. د پړاو په منځ کې صاحب خان خپل آس ځغلاوه او نیغ د راجه هرکشن محل شکله خیمی ته ور سید.

د خپله آسه را ښکته شو او هلته ولاړ ساتونکې ته یې وویل: زه راجه را بللې یم ، کیدې شی تا ته په دې اړه هم معلومات وي. ساتونکې ورته وویل: چې که څه هم په دې اړه ماته معلومات نه شته خو ته تللې شې. ځکه چې ستا په تلو راتلو باندې کوم بندیز نه شته. صاحب خان د هغه شکریه ادا کړه او بیا خیمی ته د ننه ور ننوت ، هغه وکتل چې په مخامخ کوټه کې پخپله راجه هرکشن او د هغه لور شهزادګۍ ګنګا هلته ناست دي او په خپلو منځو کې په کومه خبره سره بحث کوي ، څنګه چې صاحب خان هلته ور ننوت نو لمړۍ خو ګنګا خپل مخ ترې وګرځاوه او بیا د هغه ځآیه پورته شوه او په ډیره غصه او بیزارۍ سره د هغه ځاې ته ووتله او د خیمی بلې خونې ته ولاړه.

راجه هرکشن د خپلې لور په دې کرغیړن حرکت سره ډیر په فکر کې ولوید خو خپل ځان یې سره کنترول کړ او د خپل لاس په اشارې سره یې صاحب خان ته د کیناستو ځاې ځیګې ور وښود او ورته یې وویل: صاحب خانه ، را ځه کینه. ته ولې ولاړ یې. ما خو فداې خان ته پیغام ور استولې و چې تا را ته ضرور را ولیږي ، اوس وایه کله چې ته د شیرخان عسکرو و نیولې نو څه ډول سلوک یې د رسره وکړ. په ځواب کې ورته صاحب خان په خندانه خوله وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره راجه ! کیدې شي تا ته دا خبر را رسیدلې وي چې هلته په ځنګل کې ما د شیرشاه سورې د څو وسله والو ځوانانو څخه ستا د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي کړ ، دهغه ددې خبرې سره سم راجه هرکشن سمدستې دهغه خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې : ګوره صاحب خانه ! زما زویه ! تا ته ددې خبرې کولو اړتیا نه شته چې تا د ګنګا عزت خوندي ساتلې دې او دهغې وروسته د شیرخان کسانو ته د ځنګل څخه له ځانه سره بندې یوړې ، که چیرې ته دلته زما ځاې ته را رسیدلې واې نو په ډاډمنه توګه به مې ستا ساتنه کړې واې. اوس را ته ووایه چې هغوې له تا سره څه ډول سلوک وکړ.

صاحب خان ورته په خندا کې وویل:

ګوره راجه: کله یې چې زه د شیرخان دربار ته ور وستلم ، نو هغه زما سره ډیر زیات د انصافه کار واخست ، هغه زما ددې کار څخه ډیر خوشحاله شو چې ما د هغه د وسله والو ځوانانو څخه د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتلې دې. بیا هغه زه د خپلو دوو سالارانو سره د مقابلې له پاره را وبللم د هغوې نومونه هیبت خان نیازی او برهم جیت وو. د هیبت خان نیازی سره ما د جسمي قوت د ازمایلو مقابله درلوده خو ما هیبت خان په ډیره اسانۍ سره لاندې کړ. کله چې ما د هیبت خان څخه د جسمانی ځواک د ازمیښت مقابله وګټله نو شیرخان زه د خپل فوځ سالار و ټاکلم ، خو کله مې چې د هغه د بل سالار برهم جیت څخه د تیغ وهلو مقابله هم و ګټله نو شیرخان ماته د خپل زویولۍ خطاب هم راکړ. اوس نو زه د شیرخان د زویولۍ تر څنګ د هغه د فوځ سپه سالار هم یم ، د هغه څخه مې اجازه اخستې او راغلی یم تر څو د خپلې کوچې قبیلې څخه خپل سامان را ټول کړم او بیرته را ستون شم. د را ستنیدو وروسته به په تل پاتې توګه په لښکر کې اوسیږم. په لاره کې را ته زمونږ د قبیلې مشر فدایی خان وویل چې تا خپل ځان ته را بللې یم ، ما فکر وکړ چې کیدې شي له ما سره کوم کار ولري ، د هغه په دې خبره راجه هرکشن د خپله ځایه را پورته شو او او صاحب خان ته یې وویل چې ته دلته لږ کینه زه سمدستی بیرته را ستنیږم ، ددې خبرې سره سم راجه هرکشن هغه کمرې ته ور ننوت چې لږ څه مخته ورته شهزادګۍ ګنګا ور ننوتلې وه ،

هغه خبرې چې د راجه هرکشن او د هغه د لور شهزادګۍ ګنګا تر منځ هلته په خونه کې کیدلې نو صاحب خان په ډیره ښه توګه اوریدلې ، په دې خاطر صاحب خان هملته غلې ناست و او هڅه یې کوله چې خبره په پوره توګه واوري ، په دې وخت کې هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته وویلې:

ګنګا لورې ! زه غواړم چې ته د صاحب خان څخه د خپل ناغیره سلوک او بد و الفاظو د استعمال په خاطر ښښنه وغواړې ، هغه پر تا ډیر احسان کړې دې ، ستا پت ، ستا عزت او ابرو یې خوندی ساتلې ده هغ ستا ژوند او ستا د عصمت ساتنه وکړه او تا ورته په مقابل کې سپکې سپورې وویلې. ګوره لورې !صاحب خان همدا اوس دلته زمونږ په خیمه کې ناست دې ، زه غواړم چې ته د هغه څخه همدا اوس ، د خپل ناوړه سلوک په اړه ، ښښنه و غواړې. د خپل پلار په د ې خبرو باندې شهزادګۍ پوزه تروه کړه او په ډیر قهر او غضب سره یې ورته وویل:

پلار جانه ! ته غواړې زه د هغه صاحب خان په څیر د یوه مسلمان ، لالچي ، بنجاره .... څخه د خپلې رویې او سلوک په اړه ښښنه وغواړم ، زه د یوه ریاست (هیواد) شهزادګۍ یم او هغه یو معمولې ښکارې ، هغه هم د ګیدړو اولیوانو ښکارې ، ذلیله او پست انسان دې. زه به ولې د هغه څخه ښښنه غواړم ، هغه د یوه ذلیله ټیټ ذات انسان دې او د پورته ذات د خاوندانو سره نه ښایی چې د ذلیله او ټیټ ذات د خلکو څخه ښښنه وغواړي ، د هغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن سمدستې غبرګون و ښود او ورته یې وویل:

ګوره لورجانې ! د هرم مونږ ته هیڅکله هم دا اجازه نه راکوي او نه را ته دا ښوونه کوي چې په انسانانو کې دې ښکته او پورته ذات وجود ولري ، دا ټوله لړۍ هغو برهمنو د خپلو ګټو له پاره جوړه کړې ده. د هرم مونږ ته د دې اجازه نه راکوي ، لورې. لورجانې ! هغه ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پت ، ابرو او عزت ساتلې دې او تا ور سره ډېر نا غېړه او ناجاړه سلوک کړې دې ، ولې دې په خپله خپل ځان هغه ته مجرم ثابت کړې.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا وویل:
پلارجانه !ته ما ته دهغه سره د نامناسبه سلوک په اړه ، د هغه څخه د ښښنې د غوښتلو له پاره اصرار کوې ، خو هغه به سبا بیا دا هم درته ووایی چې زه د شهزادګۍ ګنګا سره مینه کوم ، بیا به ته را ته داهم وایی چې اوس زه دهغه وینځه و ګرځم او ټول عمر دهغه خدمتګاره شم ، زه به هیڅکله هم داسې و نه کړم ، مونږ په هغوې باندې د پخوا څخه ډېر زیات احسانات کړې دی ، هغه دلته د ګیدړو پوستکي راوړي او مونږ دهغې دخوښې قیمت ورکوو ، هیڅکله مو هم دهغوې سره بددیانتي او ناروا سلوک نه دې کړې ، په دې خاطر مونږ پر هغې احسان کړې دې او هغه همغه زمونږ پر ورکړل شوي مال او شتمنیو باندې مزې چړچې کوي ، په دې خاطر به زه هیڅکله هم دهغه څخه ښښنه و نه غواړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن وویل:
ګوره لورې !که چیرې د شیرخان عسکرو ته پورته کړې وې او له ځانه سره یې وړې وې ، او ته یې بې عزته او بې عصمته کړې وې نو فکر وکړه چې ستا دپلار ، ستا د کورنۍ او ستا دریاست له پاره به څه پاته شوې و ، زه خو وایم چې هغه ستا محسن ، مربی او ساتندوی دې ، دهغه څخه ښښنه وغواړه. دخپل پلار په دې اصرار سره ګنګا تنګه شوه او ویې ویل ، ته همدلته اوسه زه به دهغه سره خپل حساب خلاص کړم ، بیا ګنګا د خپلې خیمې څخه د نقدی پیسو یوه کڅوړه را واخسته او هغه خونې ته ورغله چېر ې چې صاحب خان ناست و .هغې دا دپیسو کڅوړه د صاحب خان په غیږ کې ور واچوله او بیا یې په ډېره کرکه او نفرت سره ورته وویل: ګوره د ګیدړو ښکار کونکې او دهغو څخه پوستکې ویستونکیه او د کوچې قبیلې د ټیټ ذات غلامه !دا چې تا د شیرخان دوسله والو ځوانانو څخه زما عزت او ابرو ساتلې ده دا دهغې معاوضه او انعام دې ، درواخله.
د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو څخه صاحب خان ډېر نا ارامه شو په ډېره غصه او قهر سره را پاڅید او د نقدي پیسو هغه کڅوړه چې څو لحظې مخکې ګنګا د هغه په غیږ کې ور اچولې وه ، راواخسته په زوره یې د ګنګا په خوله ور ویشتله. ګنګا هیڅکله هم د صاحب خان څخه دداسې سلوک هیله نه درلوده . دهغې رنګ تک ژیړ شوې و . په زمکه پرته د پیسو کڅوړه یې را پورته کړه او بیا یې غوښتل د صاحب خان سره نوره هم بد زبانی او نا غیږې وکړی چې په همدې وخت کې راجه هرکشن خونی ته راننوت او ګنګا ته یې وویلې: ګوره لور جانې !ته ولاړه شه ، اوس به زه د صاحب خان سره خبرې وکړم. ګنګا په ډېرو درنو پښو سره هغه بلې خونې ته بیرته ستنه شوه ، خو راجه هرکشن د صاحب خان سره هملته کیناست او د شهزاګۍ د ناروا سلوک په اړه یې ترې ښښنه و غوښتله ، وروسته یې بیا په ډېره رازدانه توګه دصاحب خان سره خبرې پیل کړې ، تر ډېره پورې دواړه هملته ځانته یو ځاې ناست و ، بیا صاحب خان ترې را ووت او ولاړ.

۲

د صاحب خان د تللو وروسته راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو اوهغه خونې ته ولاړ چې شهزاګۍ ګنګا په کې لا تر اوسه پورې د غصې نه تکه سره ولاړه وه. هرکشن ورته را نژدې شو او په ډېره مینه او محبت سره یې ګنګا له خپله ځانه سره را و نغاړله ، او بیا یې په خپل پلرنی شفقت سره ورته وویل:
ګنګا لوري !ګوره ، ته خپله غصه هیسته و غورزوه ، ما ستا په اړه یوه ډېره ستره پریکړه کړې ده ، دهغه په دې خبره ګنګا خپل پلار ته وکتل او ور څخه یې و پوښتل چې: پلار جانه ، څه ډول پریکړه ؟ هرکشن ورته وویل: ګوره لورې ددې ځایه د تللو وروسته زه غواړم ستا د سوئمبر انتظام وکړم ، او په ډېره غیر معمولي توګه به زه ستا سوئمبر جوړ وم ، هر هغه څوک چې په سوئمبر کې بریالې شول نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه سره به دې واده کوم. زه به دې سوئمبر ته د شاوخوا د ریاستونو شهزادګان هم را بلم او دخپل ریاست عام جنګجویانو ته به هم د برخې اخستلو له پاره غږ کوم ، ایا زما دا وړاندیز ستا له پاره دمنلو وړ دې ؟

د خپل پلار هرکشن ددې وړاندیز څخه شهزادګۍ ګنګا خوشحاله شوه ، او په نرۍ شانته خندا کې یی وویل: پلار جانه ! زه ستا ددې وړاندیز سره متفقه یم ، هر هغه څوک چې په دې سوئمبر کې بریالې شي نو زه به هغه دخپل ژوند په ملګرتوب باندې په ویاړ سره خپل کړم. دشهزادګۍ ددې ځواب په اوریدو سره راجه هرکشن ډیر زیات خوشحاله شو . اوبیا یی وویل: اوس نو لورجانې ته ارام وکړه ، زه په پړاو کې قدم ووهم ، دهمدې خبرې سره سم هرکشن دخیمې څخه بیرون ووت ،

دبله اړخه صاحب خان د هرکشن دخیمی څخه د وتلو سمدستې وروسته خپلې کوچیانۍ قبیلې ته راغې ، دهغه ځایه یی خپل ټول سامانونه را ټول کړل ، اودخپل ورور مقرب خان سره یو ځاې دهغه ځایه را ووت او په تل پاتې توګه د شیرخان لښکر ته را ستون شو او په لښکر کې یی د اعلې سالار په توګه خپل کارونه پیل کړل.

۷

شیرخان یعنې شیرشاه سوري چې په دې وخت کې د ګنګا او کرم ناسه ددریابونو تر منځ دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و ، هغه په ډیره اندیښنه کې ناست او د همایون د فوځونو د راتلو انتظار یی کاوه. همایون هم دخپل یو ستر لښکر سره د شیرشاه سورې د ځپلو له پاره را روان و. او غوښتل یی چې په هرصورت چې شوني وی د شیرشاه سوري څخه د بهار سیمه بیرته په خپله ولکه کې واخلي ، خو په دې وخت کې یو ډیر ستر او بې مثاله انقلاب راغې ، چې دهمدې بدلون له مخې همایون د شیرشاه سوري په لور د راتللو پریکړه بدله کړه او د اګري په لور و ګرځید .

هغه د څو تیرو کلونو راهیسې په همدې توګه غوښتل په ګجرات کې د بهادرشاه مغل حکومت رنګ کړي او غوښتل یی ریښې یی په هندوستان کې له بیخه و کاږي ، هغه ددې کار له پاره عجیب او غریب پلانونه جوړول. پخپله بهادرشاه د ګجرات په تخت باندې د ۱۵۲۶ زکال راهیسې ناست و او لمړۍ هندوستانی حکمران و چې د بابر د پاني پت او کنوه په جنګونو کې یی دحرب د فنونو استعمال زده کړې و.

بیا هغه د خپل ځواک د زیادښت له پاره دترکانو او مغلو په څیر یو منظم فوځ جوړ او هغه یی په ډیرې خطرناکې توپخانې باندې سنبال کړ. هغه ددې کار له پاره د قسطنطنیې څخه د ترکانو په لاسو جوړشوی توپونه او دهغوې روزل شوې توپچیان را او غوښتل ، ددې څخه علاوه یی د پرتګالیانو څخه هم توپونه او بارود تر لاسه کړل.

د بهادرشاه دې نوې منظم فوځ په خپلو ټولو هندوستاني مخالفینو باندی برلاسې تر لاسه کړې و . دهمدې نوې منظم جوړشوې فوځونو په شتون کې هغه د اتو کالو په دوران کې یو ډیر ستر سلطنت جوړ او د هندوستان کې د شهنشاه بابر او همایون څخه یی د مخته تللو هڅې پیل کړې.

خو دومره هوښیار و چې خپل دغه مقاصد یی د بابر او همایون څخه پټ و ساتل ، هغه د خپل سیاسی تدبر له لارې همایون ته همدومره څرګنده کړه چې هغه غواړي د مغلو د واکمنۍ نه بیرون دخپل سلطنت پولې پراخه کړي.

کله چې همایون د شیرشاه د ځپلو له پاره دخپل فوځ سره دې لورې ته حرکت وکړ نو په همدې وخت کې د ګجرات د پادشاه بهادرشاه فرمان په جنوب کې د خاندیش نه تر اجرنګر پورې د اطاعت وړ و . په شمال کې د سیند د ارغون حکمران خلیج د پاراس څخه په ویره کې و . او د شرق په لور یی هم د بابر او همایون څخه لوبه بایلودې وه. هغه د مالوه او راجپوتانه به بیابانو او ځنګلو کې هم خپله سکه چلوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په مالوه کې نوي بلکه هوښیاره حکمران منګوخان چې په قادر خان باندې مشهور و ، خپلې لورې ته را واړوه ، او په راجپوتانه کې یې د مختلفو راجاګانو تر منځ بغض ، کینه او حسد ته وده ورکړه او ددې کار څخه یې پوره پوره ګټه پورته کړه.
په راجپوتانه کې یې د ناګور ، او د اجمیر بانسواړه ، او ډونګر پور پورې او د الود عبود څخه تر بوندي پورې او ان تر رنتهمبور پورې هیڅ داسې حکمران نه و چې د بهادرشاه د حکم څخه مخالفت او یا سرغړونه وکړي.
د میواړ خپلواکي د بهادرشاه د جارحانه حملو تر مخه په زنګون شوې وه ، د **۱۵۳۵** ز کال څخه مخته د ګجرات فاتح فوځونه د مالوه څخه تیر شول او هندیل کنډ پورې ورسیدل . لنډه خبره دا چې لکه څنګه چې د پانی پت د جنګ نه وروسته بابر ته راناسانګا ډیره خطرناکه ثابت شو نو د هغې څخه په لسګونو واره زیات د بهادرشاه دغه نوې را ټوکیدلې فوځ د مغلو د ځواک له پاره ګواښن ګرځیدلې و. خو بیا هم همایون د خپل ساده والی په اساس دا ګمارله چې بهادرشاه د غیرمسلمانو سره جنګونه کوی او په دې توګه د اسلام د اشاعت او خپرولو کار پر مخ بیایی. پخپله د مغلو پادشاهان د اسلام د دین یو اځې نمایندګان ګڼل کیدل.
د دې تر څنګ کله چې همایون د شیرشاه سوري پر خلاف په حرکت راغې او د هغه د ځپلو په اړه په فکر کې ډوب و نو بهادرشاه په چتوړ باندې حمله وکړه ، حمله هغه وخت تر سره شوه چې همایون د شیرشاه په لور حرکت کړې و . نو بهادرشاه د همایون د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره غوښتل چې د چتوړ ملکه کرم وتي چې د راناسانګا کونډه وه او د مهاراجه بکرم جیت ، چې په دې ورځو کې لا بالغ شوې نه و ، مور وه په خپله ولکه کې راوړي او د خپل سلطنت پولې نورې هم وغځوي.
هغه وخت چې د ګجرات ځواکونو په راني کرم وتي باندې فشار راوست نو هغې سمدستی همایون ته یو سفیر ور واستوه ،او د هغه څخه یې د کومک غوښتنه وکړه ، خو همایون په دې وخت کې هغه ته کوم ډاډمن ځواب ور نه کړاې شو ، ځکه چې هغه په دې ورځو کې د شیر شاه سوري د ځپلو له پاره هغه لورې ته روان و . او غوښتل یې چې په هر صورت چې شونی وی شیرشاه سوري د خپلې مخې لرې کړي.
د بهادرشاه له پاره دا ټولې پیښې ډیرې ګټورې ثابتې شوې. خو بیا هم پخپله بهادرشاه د مغلو د حکومت او ځواک په مقابل کې ډیر محتاط قدم اخست. همدا راز شیرخان هم و ، ځکه چې په دې دواړو د مغلو د بادشاهۍ رعب او ویره خپره شوې وه.
د چتوړ په راني کرم وتي باندې د یرغل وروسته د ګجرات حاکم بهادرشاه خپل څو کسه سفیران د سوداګرو په لباس کې د شیرشاه سوري په لور ور واستول او هغه ته یې دا وړاندیز وکړ چې دواړه یو ځاې شي او د مغلو د حکومت پر خلاف حمله وکړي ، شیرشاه سوری د شرق له اړخه او د ګجرات فوځ دې د غرب له اړخه په اګرې او د دهلی باندې حمله یو سي.
هغه سفیران چې د سوداګرو په لباس کې شیرشاه سوری ته ورلیږل شوی و نو بهادرشاه د همغوې په لاسو څه ډیر رقم هم شیرشاه سوري ته ورلیږلې و . او هغه ته یې د خپل ځان سره د رایو ځاې کولو بلنه ورکړې وه.
شیرشاه سوري ډیر د عقل خاوند او دور اندیشه حکمران و . هغه د بهادرشاه د سفیرانو څخه نقدي روپۍ واخستلې خو د نه ورتللو له پاره یې بهانه وکړه ، او بیا خو دا عام دستور دې چې هغه خلک چې پیسې اخلی د هغو خلکو څخه چې ورکوی یې ډیر عقلمند وی ځکه چې هغوې د نورو د جیبونو څخه پیسې راباسي او خپل جیب پرې ډکوي.
په حقیقت کې په دې وخت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د بهادرشاه د سیاست په دام کې ونښلي ، او خامخا دې د مغلو د جنګ ډبره په خپله سینه وو هي ، په اصل کې شیرشاه سوری د داسې موقع او فرصت په لټه کې و چې د بهادرشاه د دې حرکتونو په واسطه د همایون توجه هغه لورې ته شي او دې ته څه موقع او فرصت تر لاسه شي او په دې جریان کې خپل فوځونه نور هم غښتلی کړي ، په دې ترتیب حالات د شیرشاه سوري په حق کې بدلیدل را بدلیدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگجرات پادشاه بهادرشاه له یوه اړخه همایون ته قیمتي تحفی او د محبت نه ډک لیکونه ور استول او په دې ترتیب یی هغه ته دهوکه ورکوله ، اودبله اړخه یی د راجپوتانه په پولو باندې خپل فوځونه را ټولول. شونې ده چې دهغه اراده به په چتوړ دحملې کولو وه ، هغه وخت چې د چتوړ رانی کرم وتي د همایون څخه دکومک غوښتنه کړې وه او دهمایونه له اړخه ورته کوم ډاډمن ځواب نه و تر لاسه شوې نو د بهادرشاه حوصله نوره هم زیاته شوه ، نو په دې خاطر یی یو سالار تاتارخان د یوه ستر لښکر سره یو ځاې د پنجاب په لور و لیږه ، تر څو هغه د پنجاب له لارې دمغلو د حکومت مرکز دد هلی د ښار پر خلاف سنګرونه و نیسي ،

د نړۍ په تاریخ کې د همایون په څیر ساده انسان چې دوست او دښمن دواړو په اسانۍ سره غولولې شو ، تر اوسه پورې په تخت نه دې ناست. هغه په همدې ستونزمنو حالاتو کې هم دشیرشاه سوري په خلاف بنګال او بهار ته حرکت وکړ او کلکه اراده یی کړې وه چې شیرشاه هملته وځپوي ، خو هغه دګجرات د خطرناک حاکم بهادرشاه په څیر دښمن د پلانونو څخه خبر نه شو .

همایون دخپل دغه ستر لښکر سره یو ځاې د شیرشاه سوري په لور په پرلپسې توګه مخته تګ کاوه ، په همدې وخت کې د اسې یو بدلون رامنځته شو چې همایون ته یی یو ټکان ورکړ. ځکه د همایون د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره د ګجرات حاکم بهادرشاه چې کوم سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یوځاې د مغلو د سلطنت د مرکز دهلی د ځپلو له پاره استولې و نو د تاتارخان ګرمې وینی او جوش او جذبې هغه ټوله لوبه خرابه کړه. هغه د سوکه سوکه کار کولو په ځاې په ډیره ګرمه توګه په اګره باندې ور پریوت ، څرنګه چې همایون ته په اګره باندې دکوم بیرونې ځواک د راختلو ویره نه وه نو په دې خاطر یی هلته ددفاع کولو کوم خاص انتظام هم نه و کړې. هماغه و چې د بهادرشاه سالار تاتار خان دخپل لښکر سره یو ځاې د اګرې په شاوخوا سیمو کې د مغلو ځواکونه ښه و ځپل ، تر لرې لرې پورې یی تباهی خپره کړه او دمغلو په سلطنت کې یی یو ډول ویره او خوف را پیدا کړ. همایون ته دا خبر هغه وخت ور ورسید چې هغه د خپل لښکر سره یو ځاې د کالپې نومې یو کلې څخه بیرون پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا بد خبر ورسید نو هغه د شیرشاه په لور مخته تګ پریښود ، اودخپل لښکر یوه برخه یی را جدا کړه اودخپل ورور عسکری مرزا په قومندانۍ کې یی د تاتارخان د ګوشمالی کولو له پاره ور ولیږله

همایون په دې پوهیده چې بهادرشاه یو ځواکمن حکمران دې نو په دې خاطر هغه ته دګوشمالی ورکولو په اړه همایون هم ډیر محتاط و . هغه نه غوښتل په څرګنده توګه د بهادرشاه سره ټکر وکړي ، همغه و چې هغه د کالپې څخه بهادرشاه ته یو لیک و لیکه چې په هغې کې یی د تاتار خان دحرکت څخه سخته خوابدي ښوولې وه ، تر څنګ یی د اګرې په لور د لیږلو په وخت کې دخپل ورور عسکرمرزا شاته پخپله هم د پاته لښکر سره یو ځاې د اګرې په لور حرکت وکړ تر څو د بهادرشاه سره دا ورانه مشوره بیرته جوړه او بیا د شیرشاه پر خلاف د حرکت له پاره تیار شي.

د همایون ورور عسکري مرزا د بهادرشاه د سالار تاتار خان په دې حرکت باندې سخت په قهر او غضب شوې و . نو په دې اساس یی په تاتار خان باندې ناڅاپي حمله وکړه . په دې وخت کې د تاتارخان دلښکرو حالت ډیر بې نظمه و . زیات شمیر افغانان او نور وګړی دهغه په لشکر کې د غنیمت د مالونو په خاطر را یو ځاې شوی و . هغه وخت چې د مغلو لښکر و د عسکری مرزا په قومندې باندې په تاتارخان باندې حمله وکړه نو د تاتارخان د کرایه دغه لښکر تارو مار شو او و تښتید. دهغوې دې کار د تاتار خان په اصلی فوځ باندې هم ډیر ناوړه اغیز وکړ.

په هر صورت د مندرائیل په سیمه کې چې د اګرې سره اړونده ده ، د بهادرشاه د سالار تاتار خان او د همایون د ورور عسکری مرزا دلښکرو تر منځ سخت جنګ وشو ، په جنګ کې عسکري مرزا تاتارخان ته ډیره بده ماتې ورکړه او د تاتارخان څټ یی هملته ور پرې کړ . د بله اړخه بهادرشاه هم په همدې ورځو کې د چتوړ سیمه محاصره کړی وه ، کله چې بهادر شاه ته خبر ورسید چې دهغه د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارتاتار خان ماتې خوړلې او تر څنګ یې تاتار خان هم له منځه تللې دې اودا چې همایو ن د شیرخان په لور مخته تګ پرې ایښې او بیرته اګرې ته راستون شوې نو بهادرشاه ډیرې ویرې واخست، که څه هم هغه د چتوړ محاصرې ته دوام ورکړ خو تر څنګ یې همایون ته هم د هغه د احتجاجي لیک ځواب ووایه ، همایون ته دالیک په اګره کې ورسید. په هغه لیک کې بهادرشاه د تاتارخان ددې ناوړه کار د مسؤلیت داخستلو څخه انکار کړې و او دا یې دهغه خپلسري ګڼلې وه. دبهادرشاه دې لیک په همایون باندې ډیر زیات اغیز وکړ ، ددې وروسته د همایون او بهادرشاه تر منځ د لیک د لیږلو را لیږلو لړۍ روانه وه ، هر یوه ، یو بل ته درې درې لیکونه و لیکل ، او دهغې ځوابونه یې وویل. بهادرشاه په خپلو لیکونو کې دهمایون خپل ځان پالنه را وپاروله ، هغه ته یې ددین ساتونکې ووایه ، او دمذهب اوشریعت په نامه یې دهغه څخه وغوښتل چې لږ تر لږه د چتوړ د مهم په وخت کې ، چې یو ډول جهاد دې ، مداخله نه کوي.

د بله اړخه همایون هم چې غوښتل یې د شیرشاه سوری پر خلاف یو ځل بیا حرکت وکړي ، د بهادرشاه پر خلاف یې دومره توجه و نه کړه ، ددې پایلې دا شوې چې بهادرشاه د خپلو سیاسی چالونو په واسطه خپل ځان د همایون د کنترول څخه ازاد کړ. ددګجرات د حاکم بهادرشاه له لورې د ډاډ څخه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اګرې نه بیرون د زرفشان په باغ کې قیام وکړ. او بیا یې د شیرشاه پر خلاف د اګرې نه کوچ وکړ. تر څنګ یې دبنګال د حاکم محمود په لور یو قاصد ور ولیږه چې هغه دې هم دخپل لښکر سره تیار اوسي تر څو د شیرشاه سوري پر خلاف په عملیاتو کې ګډون وکړي.

۸

درهتاس راجه هرکشن د لرې او نژدې ټولو ریاستونو څخه راجاګان د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د سوئمبر (ددریمی ورځې دمقابلې دوړونکې) له پاره اعلانونه وکړل. د دې مقابلو له پاره شرط دا و چې د دوه اونیو د وقفې نه وروسته به درې ځلې دا مقابلې صورت نیسي ، اوهر هغه جنګجو یه او نښه ویشتونکې ځوان چې په پرلپسې توګه درې ځلې دا مقابلې وګټي نو همغه به د شهزادګۍ ګنګا دژوند ملګرې ګرځي.

اوس نو ددې مقابلو لمړۍ ورځ وه ،هلته د رهتاس د کلا نه بیرون د جشن په څیر میلې لګیدلې وې ، بې شمیره خلک راټول شوي و ، د رهتاس د ریاست د داخل څخه هم زیات شمیر جنګجویان او اتلان په دې مقابلو کې دبرخې اخستلو له پاره را ټول شوي و . په داسې حال کې چې د شاوخوا د راجاګانو څخه د راې سین د راجه پورن زوې سانول داس ، د میواړ د راجه سنګرام سنګ زوې سورج مل او د کالنجر د راجه بیرسنګ بندیله زوې سور داس هم دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را غلي و.

د رهتاس د کلا نه بیرون د خلکو ازدحام ډیر زیات و ، تر هغه ځایو چې د سترګو نظر رسیده هلته خلک او ګڼه ګوڼه وه. دوې ټول په یوې ګول دایره کې سره را ټول شوی و ، اوبیا ددې ګول دایرې په منځ کې یې شاه نشین جوړ کړې و. دا ځاې د لرګیو د یوې سترې ماڼۍ په څیر ښکاریده ، ددې د پاسه د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا سره یو ځاې ناست و او تر څنګ یې خپلې ټولې رانۍ ګانې (خپلې ښځې) په خپلو خپلو ځانګړیو ځایو کې کینولې وې.

د مقابلې تګلاره څه داسې وه چې یو فیل یې د میدان په منځ کې ډیر ښایسته جوړ کړې ، درولې و. د فیل په سر باندې د یوه لرګي اوږده څوکه درول شوې وه. اوبیا ددې لرګي د څوکې په سر د راجه هرکشن انځور ګرانو یوه سترګه جوړه کړې وه ، ددې سترګې شاوخوا ټول په سور رنګ سره کړل شوی و . او دا اعلان یې کړې و چې هر یو نښه ویشتونکې او جنګجو په دغه سور رنګه ساحه او یا دهغې سره نزدې په نښه ویشتو کې بریالې شي نو همغه به ددې لمړۍ مقابلې وړونکې ګڼل کیږي

په مقابلې کې ګډون کونکې هر یو نښه ویشتونکې او راجاګانو ته پنځه پنځه غشی ورکړل شوي و او کله چې ددې پنځو غشو څخه درې یې د نښې د ځاې سره نژدې ولګیږي نو هغه به کامیاب شمیرل کیږي. هلته د شاه نشین په سر پخپله راجه هرکشن ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او د راجه نورې ښځې ټولې ناستې وې ، اودهغې نه بلکل لاندې د راجه هرکشن برهمن وزیر چورامن ناست و . هغه ته دا دنده ورکړل شوې وه چې په مقابلې کې ګډون کونکو ته پنځه پنځه غشی تهیه کړي اوتر څنګ یی په مقابلې کې د هر برخه اخستونکې نوم او کوائف درج کړي.

کله چې د راجه هرکشن په حکم مقابله پیل شوه نو تر ټولو لمړی د رای سن د راجه زوې سانول داس ته غشي ورکړل شول . د فیل د سر په سر دولاړ لرګې په سر کې چې کومه سترګه جوړه شوې وه نو دهغې څخه په لږ واټن کې په زمکه باندې ښختې ایښول شوې او چونه یی پرې اچولې وه . دهمدې ځایه به په مقابلې کې برخه اخستونکو خپل غشي دهغې سترګې په لور وارول.

د رای سن د راجه زوې سانول داس دخپلو پنځو غشو سره هملته ناست و . خپل کمان یی نیغ کړ او د سترګې سره ساحه یی په کې په نښه کړه خو دهغه دپنځه واړو تیرانو څخه یی یو هم په نښه و نه لګید . یو اځې دوه غشي د سترګې ساحې سره نژدې ولګیدل پاته نور درې هسې خوشې ولاړل . د سانول داس نه وروسته د میواړ د راجه سنګرام سنګ د زوې سورج مل نوبت و هغه ته هم پنځه غشی ورسپارل شول ، پنځه واړه غشی یی په نښې وویشتل خو دهغه یو غشی هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه نښت .

د سورج مل نه وروسته د کالنجر د راجه بیرسنګ بندیل د زوې سورداس نوبت راغې اوهغه هم دخپلو پنځه غشو سره یو ځاې د نښې ویشتو په ځاې کې کیناست . هغه هم په ډیر مهارت سره غشی وویشتل خو یو بې هم په نښه باندې ونه نښت ،

اوس نو د ریاست د داخل څخه د راټولو شوو سترو سترو نښه ویشتونکو او جنګجویانو نوبت و .تر څو هغوې هم خپل قسمت و ازمایی. خو د ټولو بد قسمتي داوه چې د یوه غشي هم د سترګې په سرې برخې باندې ونه لګید ، په اخر کې یو سپور هلته جمګتې ته را ننوت . دې سپور تور کالي اغوستې و او خپله څیره یی هم په توره ټوټه کې را نغښتلې وه . کله چې د تورلباس اغوستونکې دغه کس جمګتې ته را ننوت نو په یوه ټکان سره یی خپل آس و دراوه ، خو آس یی عکس العمل وښود او لکه د الف په څیر په هوا کې و درید او شنړار شو. کله چې آس خپل ځاې ته راغې نو دغه کس ترې په یوه ټوپ سره را ښکته شو. هغه خپله توره او ډال تر ملا تړلې او را ځوړند کړې و . هغه په اس باندې تړلې کمال را واخست او په اوږه یی کیښود او دهغه لرګو څخه په سر دجوړ کړل شوی شاه نشین په لور ور وخوځید چې د رهتاس راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګی ګنګا پرې ناست و او ور لاندې یی د راجه وزیر چورامن ناست و چې په مقابله کې د ګډون کونکو له پاره غشي ویشل .

په تور و کالیو کې را نغښتې دغه اجنبی نیغ د برهمن وزیر چورامن په لور ورغې اودهغه څخه یی په مقابلې کې د ګډون له پاره غشی و غوښتل ، خو دغشو د ورکولو د مخه چورامن هغه ته په ډیر غور سره وکتل او ورته یی وویل:

ګوره اجنبي ځوانه ! په مقابلې کې دبرخې اخستلو دمخه د ې دغه نقاب د څیرې څخه لرې کړه تر څو چې زه او دغلته ټول موجود خلک په دې و پوهیږې چې ته څوک یی او څنګه ځوان یی او د کومه ځایه راغلې یی. خو هغه ځوان ورته وویل چې ګوره چورامنه ! ته که ماته په دې مقابله کې د ګډون کولو اجازه راکړې او که را یی نه کړې خو زه به د خپل مخ څخه دا نقاب لرې نه کړم. دهغه په دې خبره وزیر چورامن وویل چې که نقاب نه لرې کوې نو خپل کوائف خو دلته ولیکه ، خپل نوم دې وښایه ، خپله پته او ادرس دې ووایه ، تر څو زه په روزنامچه کې ستا دا کوائف درج کړم. دا په دې خاطر چې ماته دهمداسې کولو حکم کړل شوې دې. دهغه په دې خبرو باندې هغه ځوان ورته وویلې ، ګوره چورامنه ! زه خو نه خپل نوم درته ښایم او نه خپله اته پته درته لیکم ، خو چورامن ورته وویل چې که همداسې وی نو ته بیا په دې مقابلو کې برخه نه شې اخستلې. دهغه په دې خبره هغه ځوان را وګرزید او او ویی ویل: چورامنه !که ته غواړې زه په دې مقابلو کې برخه وانخلم نو همداسې سهی ده زه به بیرته ستون شم. دهغه دد ې خبرې سره سم هلته په شاه نشین باندې ناست راجه هرکشن خپل وزیر ته په حکمي لهجې سره وویل چې چورامنه ! دې ځوان ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلی. که چیرې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان خپل نوم او خپله اته پته نه ښيي نو پراوه نه کوی ، ده ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلي. چورامن د راجه د حکم سره سم پنځه غشی دغه ځوان ته ورمخته کړل ، خو هغه اجنبی لاس ور وا ږود کړ او يو ځې درې يی ترې را واخستل او پاته دوه نوريی بيرته چورامن ته ورکړل. دهغه په دې کار چورامن وويل چې اې اجنبي ځوانه ، دا پنځه واړه غشی در واخله، ددې څخه به ستا په نښې ويشتو کې ښه والې راشی.

هغه اجنبی ورته وويل: ګوره چورامنه ! نښه ويشتل په درې غشو باندې حسابيږي ، ځکه چې د پنځو غشو څخه بايد درې يی په نښه و لګيږي ،نو همدا درې غشي بريالی شميرل کيږي خو زه به دخپلې نښې له پاره يو آځې همدا درې غشی را اخلم ، او زه ډاډمن يم چې زما يو غشی به هم په دې پنځو باندې دروند تمام شی. په دې وخت کې د پاسه ناست راجه هرکشن وويل: ګوره اجنبی ! تا ولې خپل ځان يوا ځې ددې درې غشو پورې را و نغاړه ، نو که چيرې ته خپل قسمت ازميښتوې اوخپل مقدر دې بهتر کوی نو بيا خو پنځه غشی در واخله ، ددې په واسطه به ستا د غشي ويشتلو اراده غښتلې شی. خو دهغه په دې خبره هغه نقاب اغوستونکې اجنبی وويل. نه راجه ! زه تاته ډاډ درکوم چې زه به دهمدې درې غشو په واسطه دخپل فن څرګندونه وکړم.

ددې خبرې سره سم هغه نقاب پوشه ځوان يوې خوا ته شو او هغه ځآې ته چې غشی ورڅخه په نښې ويشتل کيدل ورغې ، تر لږه وخته پورې يی د فيل په سر د ولاړ لرګې دپاسه د سترګې جوړ کړل شوې نښه يی و کتله ، دخپلې اوږې څخه يی هغه دروند کمان را ښکته کړ. دکمان يو سر يی په يوه ځنګون باندې کيښود اوخپل بل ځنګون يی په زمکه باندې کيښود اوبيا يی لمړی غشې په کمان کې ورکړ ، نښه يی و نيوله ، ساه يی و درواله اوبيا يی غشې په نښې ور خوشې کړ ، د هغه همغه لمړی غشي د سترګې د سرې برخې په منځ کې ور ونښت ،

ددې اجنبي په دې کار باندې په ميدان کې ټولو ناستو خلکو لاسونه و پړکول ،تر ډيره وخته پورې ميدان کې د لاسونو پړکار و ، په شاه نشين د پاسه ناستو چې کله د دغه اجنبي دا نښه ويشتل وکتل نو راجه هرکشن او دهغه دښايسته او حسينی لور شهزادګی ګنګا په څيرو باندې هم خوشحالی را څرګنده شوه.

ددې وروسته هغه اجنبی ځوان خپل دويم غشې تيار کړ او د پخوا په شان يی نښه و نيوله او دويم غشی يی په نښه وويشت. دويم غشي هم د نښې په منځ کې ور ننوت ، په دې کار سره په ميدان کې يو ځل بيا غوغا شوه او دخلکو د لاسونو د پړکولو اوازونه را پورته شول. شهزادګی ګنګا دد ې ځو ان ددې نښې ويشتلو څخه ډيره زياته خوشحاله شوه اويو ځل د خوشحالی له لاسه دخپله ځايه هم را پورته شوه ، او په ډير شوق سره به يی کله د هغو غشو په لور چې په نښه کې ور ننوتي و کتل او کله به يی دد غه نقاب اغوستونکې ځوان لورې ته کتل.

کله چې د لاسونو پړکار بند شو او په ميدان کې خاموشي خپره شوه نو هغه اجنبي نقاب پوشه ځوان خپل دريم غشي را وويست او دپخوا په څير يی نښه ونيوله ، ساه يی و درواله او خپل غشې يی د نښې په لور ور خوشې کړ ، دا غشې هم د نورو دوو په څير د نښې په منځ کې ور ننوت. په دې کار سره په ميدان کې ټول خلک د خپلو ځايو څخه پورته شول او په هغه ځاې کې د ګډا ، نڅا او په فضا کې د پګړيو او خوليو دپورته غورځولو ميله او خوشحالي راپيدا شوه. په همدې حال کې راجه هرکشن او شهزادګی ګنګا هم د شاه نشين نه لاندې را کيوتل ، هغه ځوان لا تراوسه هم په خپل ځاې ولاړ و دکومه يی چې دغه درې غشي ويشتلی و . راجه په ډيره ګړندی توګه لاندې راغې اودهغه سره يی غاړه ورکړه ، او ورته يی وويل چې ګوره ځوانه زه تاته ستا په دې بريا د زړه له کومې مبارکي وايم. په دې وخت کې شهزادګی ګنګا هم مخته راغله او ورته يی وويل: ګوره ځوانه زه نه پوهيږم چې ستا نوم څه دې خو هغه کړچار چې تا دلته تر سره کړ ،هغه ډير بې مثاله او نايابه دې. اوزه تاته ددې فن د څرګندونې په اساس مبارکي وايم. ايا ته نه غواړې ماته خپل نوم اودرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

وښايي ؟ ځکه تا د نن مقابلې ګټلی دی. دهغې په دې خبره هغه اجنبي په نري شانته اواز باندې وويل: زه اوس هيڅ هم نه وايم او نه د خپلو خيالاتو څرکندونه کولې شم. ځکه چې دا د مقابلو لمړۍ ورځ ده. اجنبي ددې څخه اخوا بله کومه خبره و نه کړه ، دهغه ځايه لرې شو اوهلته په خپل نژدې ولاړ اس باندې سپور شو ، آس يې په قمچينه وواهه ، او دجنوب په لوريې په ځغاسته کړ او ډير ژر د ټولو د سترګو پټ شو. شهزادګۍ ګنګا تر ډيره پورې دغه ځوان پسې کتل اوبيا يې سر ټيټ کړ او دخپل پلار راجه هرکشن سره روانه شوه.

۹

همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره د خپلو اړيکو د بيرته جوړولو وروسته يو ځل بيا د شيرشاه سورى د ځپلو له پاره د اګرې څخه روان شو. خو شايد چې قدرت ته د همايون دا کار ښه نه يست. ځکه کله چې همايون يو ځل بيا دخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره ګړندۍ توګه د کالپي تر مقامه پورې ورسيد نو هلته ورته د چتوړ د راني کرم وتي لخوا يو قاصد ورغې.

راني کرم وتي د خپله اړخه دليږل شوى قاصد په لاسو همايون ته لاس بند (راکهي [1]) ور وليږه. (۱)(لاسبند ته په هندې کې راکهي وايي چې خويندې يې ورونو ته په خاصو وختو کې د لاسو څخه تړي.)

ددې ترڅنګ راني کرم وتي د همايون څخه د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه په خلاف د مرستې غوښتنه هم کړې وه.

کله چې د راني کرم وتي له اړخه قاصد د همايون دربار ته دهغې د پيغام سره يو ځاې را ورسيد نو همايون يو ځل بيا د کالپي په مقام کې خپل لښکر تم کړ ، اودخپل لښکر د مشرانو يوه غونډه يې راوبلله ، اوهغه پيغام چې د چتوړ د راني کرم وتي له اړخه ورته رسيدلې و ،دهغوې تر مخه د مشورې او سلا له پاره کيښود. دهغه ټولو سالارانو او دهمايون نزدې دوستانو اودکورنۍ خلکو تر ډيره پورې په دې پيغام باندې بحث اوخيړنه وکړه ، بيا د همايون کاکا ناصر مرزا دخپل آند د ښکاره کولو له پاره د همايون مخې ته راغې او ورته يې وويل:

همايونه زويه ! ښه او غوره داده چې مونږ بيرته ستانه شو .د شيرشاه په خلاف د حرکت کولو نه مخته مونږ بايد د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړو . همايونه ! زما زويه ! هغه وخت چې تا غوښتل د شيرشاه په خلاف د دوييم ځل له پاره حرکت وکړې نو ما په هماغه وخت کې هم ته ددې کار څخه منه کړې وې او درته مې ويلی و چې د ګجرات حاکم بهادرشاه ډير زيات عيار او چالاکه انسان دې ، په ښکاره توګه خو هغه تاته خپل ځان مطيع او فرمانبرداره څرګندوى خو په اصل کې هغه د مغلو د سلطنت د جړو د پريکولو هڅه اوهاند کوي ، زه به زويه ! په دې وخت کې تا ته دا سلا درکړم چې د همدې کالپي نه بيرته ستون شه او که چيرې تا داسې ونه کړل نو بيا ياد ساته چې د ګجرات حاکم بهادرشاه به د چتوړ د سوبې نه وروسته د مالوې په لور هم حرکت کوي اوپه مالوه به هم خپله ولکه کلکه کوى نو که چيرې د چتوړ نه وروسته هغه مالوه هم دخپلې ولکې لاندې راوړى نو بيا به د مغلو د سلطنت مرکز دهلى هم د ګواښ لاندې راځى.

واوره همايونه زويه ! زما سلا داده چې تر هر څه د مخه د بهادرشاه ځواکونه و ځپه ، او مخته له دې چې بهادرشاه په مالوه باندې ولکه وکړي ته په خپله مالوه دخپلې ولکې لاندې راوړه ، نو بيا که چتوړ يو خپل واکه رياست پاته کيږى نو دا به د مغلو د سلطنت له پاره ډيره غوره او ددې سلطنت د ساتنې يوه ښه وي.

که څه هم همايون د خپل کاکا ناصر مرزا ددې فکر تائيد وکړ اودهغه سلا يې غوره و بلله ، خو هغه په دې لړ کې د نورو خلکو سره هم مشورې اوسلاوې کولې. دنورو خلکو په لړ کې د همايون خاص باورې شخص معيد بيګ همايون ته همغسې مشوره ورکړه او تر څنګ يې د همايون د کاکا ناصر مرزا نظر تائيد کړ ددې نه علاوه د همايون مرزا ورور عسکري او مرزا هندال هم همايون ته همغسې وړاندېز

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته یی وویل چې د شیرشاه په لور د تللو تر مخه تر هر څه لمړی خپله معامله د بهادرشاه سره پاکه کړه ، د بهادرشاه د مغلو بولو وروسته بیا د شیرشاه وهل مونږ ته د ومره ستونزمن نه دې.

په دې وخت کې د همایون وزیر معید بیګ یوه را پورته کیدونکي ګواښ ته هم اشاره وکړه او ورته یی وویل چې که مونږ په دې وخت کې د شیرخان سره ټکر کوو نو دا شونی ده چې شیرخان او د ګجرات حاکم بهادرشاه په خپلو منځو کې کومه غوټه ګنډه کړی وی او په دې توګه به مونږ د یوه اړخه د بهادرشاه له خوا او دبله اړخه د شیرشاه له خوا تر حملې اویرغل لاندې راشو . اوپه دې توګه به زمونږ حالت د بد نه بدتر لورې ته ولاړشي ،.ددې حالاتو د په نظر کې نیولو په اساس همایون د شیرشاه په لور خپل وړاندې تګ تم کړ او بیرته د کالپی نوې کلې څخه د ګجرات د حاکم بهادرشاه د ځپلو له پاره راستون شو .

د کالپي څخه بیرته د ګجرات په لور د کوچ کولو نه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځآې د اوه جزیرو او راې سین څخه را تیر او تر سارنګ پور پورې را ورسید . بیا یی دهغه ځایه د جنوب په لور اجین ته وګرزید . تر دې وخته پورې د ګجرات حکمران بهادرشاه د چتوړ کلا فتحه کړې وه ، او د چتوړ راني کرم وتي دخپلې کلا د د لاسه ورکولو په اساس د هندوانو د رسم او رواج په مطابق په اورکې ځان سوځولې و.

کله چې بهادرشاه خبر شو چې د همایون لښکر قدم په قدم دهغه د سرکوبی له پاره مخته راځی نو هغه د چتوړ څخه ولاړ تر څو د همایون لاره و نیسي او په خپلو مفتوحه سیمو باندې خپله ولکه کلکه کړي ، خو دا به د بهادرشاه بد قسمتی وه چې کله چې هغه د همایونه سره ټکر وکړ نو همایون په ډیرجوش او جذبی سره په هغه سخته حمله وکړه اود بهادرشاه ټول ځواکونه یی تار ومار کړل او د پانو په خیر یی سره وشیندل.

دهغې وروسته دهمایون او بهادرشاه تر منځ په ځاې ځاې کې جنګونه روان و خو په هر جنګ کې همایون د بهادرشاه لښکر پسې زغلاوه، او په ذلیله ماتې سره به یی مخ کاوه ، کله چې بهادرشاه په دې ډاډمن شو چې هغه په هیڅ ځاې کې نه شی کولې د همایون سره مقابله وکړي نو هغه نا هیلې ، مایوسه او ماتې خوړلې شو او خپل پاته ټوټې ټوټې فوځ یی سره راټول او د ګجرات په لور یی خپلې پښې سپکې کړې .

د ګجرات په لور د بهادرشاه د تښتیدو وروسته، همایون د چتوړ په لور راغې ، خو دهغه د راتګ د مخه د چتوړ راني کرم وتي خپل ځان په اور کې په ورغورځولو سره سوځولې و ،خو همایون د راني کرم وتي زوې بکرما جیت ته د چتوړ تاج و تخت ور حواله کړ او په خپله د اګرې په لور وخوځید. تر څو د خپل لښکر حالات سم کړی او د شیرشاه د ځپلو په لور یی تګ ته تیار کړي.

شیرشاه سورې تر اوسه پورې د ګنګا او کرم ناسه د دریابونو د یو ځآې کیدو په ځاې کې پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا خبر ور سید چې همایون د کالپي تر سیمی پورې د را رسیدو وروسته د خپل لښکر سره بیرته ستون شوې دې تر څو د بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړي نو شیرشاه ډیر خوشحاله شو . اوس نو هغه اراده کړې وه چې د همایون د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړي او په بنګال او بهار باندې خپله ولکه نوره هم ټینګه کړي اوبیا د مغلو د مقابلې له پاره یو مستحکم حکومت جوړ کړې تر څو په راتلونکې وختو کې که چیرې مغل و غواړي دهغه سره ټکر وکړي نو هغه د هغوې د حملو ځواب په ښه توګه ورکړاې شی . دخپلو دغو ارادو د تر سره کولو له پاره شیرشاه د خپلو سالارانو غونډه را وبلله.

شیر شاه سورې دا غونډه د خپلې خیمی نه بیرون جوړه کړه ، او هلته یی خلکو ته په غونډیو باندې د کیناستو له پاره دری خپرې کړې. کله چې ټول سالاران هلته را ورسیدل نو شیرشاه د هغوې سره مشوره اوسلا پیل کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه په خپله د غونډې په منځنۍ برخه کې ناست و . دهغه ښي اړخ ته دهغه زامن هر یو عادل خان ، جلال خان او قطب خان ناست و . په چپ اړخ کې تر ټولو لمړی صاحب خان و ، ځکه چې صاحب خان د شیرشاه دلښکر سپه سالار و دهغه وروسته دشیرشاه نور سالاران لکه هیبت خان نیازي ، اسمعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، جلال خان جالو ، سرمست خان سرواني ، خان بټني ، اوبرهم جیت ناست وو. کله چې ټول سالاران کیناستل نو بیا هغوې ته د خپلې وینا په حال کې وویل:

زما زامنو ! زما دوستانو اوسالارانو !تاسو ټول به خبر شوی یاست چې همایون چې د برق په څیر زمونږ سره دټکر کولو له پاره دې لورې ته را روان و ، د کالپی د سیمی څخه بیرته ستون شوې دې. هغه ته د ګجرات حاکم بهادر خان د خپل ځان او سلطنت له پاره زمونږ څخه ډیر ګواښمن راڅرګند شوې دې. هغه د همدې ګواښ د له منځه وړلو له پاره د کالپې څخه بیرته ستون شوې دې. خو اوس مونږ اراده کړې چې دهغه د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړو ،او په بنګال او بهار کې یو متحده حکومت جوړ کړو. تر څو په راتلونکې وختونو کې که چیرې همایون زمونږ سره د ټکر کولو هڅه وکړی نو مونږ به ورته په پوره ځواک سره ځواب ورکړې شو.

شیرشاه د لږ څه تم کیدو وروسته یو ځل بیا دخپلو خبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

زما دوستانو ! په یاد ساتئ تر هغې چې مونږ د بهار تر څنګ په بنګال باندې هم ولکه ونه کړو نو تر هغې وخته پورې به زمونږ ځواک نیمایی شانته وي او همایون به هر وخت ددې توان ولری چې زمونږ جرړې را وکاږي او هیسته مو خطا کړي ، ددې تر څنګ د بنګال اوسنې حکمران سلطان محمود هم په تیرو وختو کې زمونږ پر خلاف ډیر ې ناروا وې تر سره کړې دي نو په دې خاطر په مونږ باندې دهغه سرکوبې لازمه ده. که چیرې د بنګال تر ولکې پورې همایون زمونږ پر خلاف کوم حرکت ونه کړ نومونږ به په بنګال او بهار کې خپل سلطنت مستحکم کړو اوبیا به د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف قدم پورته کړو . ځکه چې هغه په خپل ځواک باندې ډیر زیات نازیږی ، هغه دهمایون پر خلاف زمونږ سره د مرستې کولو نه په څرګنده توګه انکار کړې و ، اوس تاسو ووایاست چې په دې لړ کې تاسې ما ته څه ډول مشوره راکوئ؟

دشیرشاه په دې څرګندونو باندې ټول سالاران تر یوه وخته پورې یو دبل سره په مشورو لګیا شول.دهغه وروسته هیبت خان نیازی د خپلې رایې د څرګندولو په خاطر وویل: اقا ! ستا خبره بلکل سهی ده. مونږ باید بنګال باندې ولکه وکړو ، تر هغې چې بنګال زمونږ په ولکه کې نه وی راغلې تر هغې پورې مونږ دهمایون پر خلاف جنګ نه شو کولې. ددې نه وروسته د صاحب خان نه علاوه نورو ټولو سالارانو خپله رایه څرګنده کړه اودشیرشاه خبره یی تائید کړه. شیرشاه تر یوه وخته پورې غلی ناست و او څه فکر یی کاوه ،بیا یی په خپل څنګ کې ناست صاحب خان ته وکتل او ورته یی وویل:

صاحب خانه زویه ! ته ولې غلی ناست یی ؟ته خو هم لږ څه ووایه. ته خو زمونږ د لښکر و اعلی سالار یی. او ستا مشوره په ټول باندې پورته ده. وایه ، ته په دې لړ کې څه مشوره راکول غواړې ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرخانه ! په بنګال باندې ستا د حملې کولو وړاندیز ډیر په ځاې او ډیر ګټه ور دې او عملی بڼه هم لری. ځکه چې همایون اوس ددې ځایه ډیر لرې پروت دې. خو په بنګال باندې د حملې کولو نه مخته به په دوو نورو اړخونو باندې هم نظر کول په کار وي. دهغه په دې خبره شیرشاه ټکان وخوړ او دهغه لورې ته یی وکتل او ورڅخه یی وپوښتل: زویه ! ته دکومو اړخونو په اړه خبرې کوې؟ په ځواب کې صاحب خان ورته وویل:

زما ستره اقا ، درونده شیرشاه ! که چیرې مونږ په بنګال باندې حمله کوو نو د بنګال حاکم سلطان محمود به د خپل ټول ځواک سره زمونږ مقابله کوي ، خو زه هیله لرم چې مونږ به په څو ورځو کې ضرب په ضرب وهلو سره سلطان محمود دخپلې مخې لرې او د بدترینې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره به یې مخ کړو .او دهغه څخه به د بنګال په ولکه کولو کې بریالی شو . خودهغې وروسته به زمونږ له پاره ددوو اړخونو څخه خطرات را پیدا کیږي.

لمړی خطره داده چې که چیرې زمونږ په لاسو د ماتې خوړولو وروسته سلطان محمود په تیښته بریالې کیږی نو هغه به ضرور د همایون په لور ورتښتي ، او زمونږ پر خلاف به دهمایون څخه د مرستې د غوښتلو هڅه وکړي.

خو که چیرې همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه پر خلاف په جګړه کې نښتې وي او هغه ته د سلطان محمود سره د کومک له پاره وخت تر لاسه نه شی نوبیا به هم سلطان محمود ددې څخه یو بل ستر قدم اخلي . دهغه په دې خبره شیرشاه یو ځل بیا هغه ته متوجه شو او ورڅخه یې وپوښتل چې: څه ډول قدم ، زویه ؟صاحب خان ورته وویلې:

شیرشاه ، زما محسنه او زما ستر مربي !تاسې ته څرګنده ده چې د بنګال په ساحل باندې د پرتګالیانو فوځونه ولکه لري ، او هلته ګوا دیوه سرحدې ښار نه اخوا یوه مستحکمه نظامی کلا هم ده .اوهغه د پرتګالیانو مرکز دې. د پرتګالیانو سره ډیر ستر بحري ځواک شتون لری او ددې نه علاوه د ګوا په کلا کې د پرتګالیانو سره یو ستر منظم لښکر هم شته ، دد ې ترڅنګ یې دهغوې سره ډیره زیاته نوې او مډرن وسله هم موجوده ده. همدا راز دوی د پرتګیزی سمندر په داخل کې د بحري غلو (قزاقانو) دنده هم ترسره کوی ، چې دهمدې لارې یې ډیر زیات مال اوشتمنی را ټوله کړې ده ، زه ددې نه ویریږم چې د بنګال حاکم سلطان محمود به زمونږ سره په جنګ کې د ماتې خوړلو وروسته د همایون له لورې د ډاډمن ځواب د نه تر لاسه کیدو وروسته د پرتګالیانو په لور مراجعه کوی او زمونږ پر خلاف به د هغوې څخه د مرستې د تر لاسه کولو هڅه اوهاند کوي. نو په دې خاطر زه وړاندیز کوم چې په بنګال باندې د حملې کولو په وخت کې دغه درې واړه محاذونه په نظر کې و نیسئ ، یو د بنګال د حاکم سلطان محمود ، بل د همایون او دریم د پرتګالیانو. داسې هم شونی ده چې سلطان محمود به په یوه وخت کې هم د همایون څخه اوهم د پرتګالیانو څخه زمونږ پر خلاف بسپنه و غواړی اوپه مونږ به یرغل راوړي نو په دې خاطر ددې ټولو ځواکونو سره د مقابلې له پاره مونږ باید چمتو و اوسو .

کله چې صاحب خان خاموشه شو نو شیرشاه سوري تر لږه وخته پورې مسکې و اوبیا یې صاحب خان ته وکتل او په ډیره مشفقانه توګه یې ورته وویل:

صاحب خانه زویه !دا چې تا مونږ ددې ټولو خطراتو څخه خبر کړو ، نو زه دې پرې خوشحاله کړم. په مهربانه خدای موې سوګند چې تا زما د سالارۍ حق ادا کړ. د یوه سالار نظر باید همداسې ژور او هر اړخیزه وي ، ګوره صاحب خانه ! زما زویه !ته اندیښنه مه کوه ، په بنګال باندې د حملې کولو په وخت کې به زه د خپلو مخبرانو او جاسوسانو په ذریعه د همایون نه علاوه په پرتګالیانو هم ژور نظر ساتم.

دهغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیر شاه ، زما محسنه !که معامله همدا ډول وی نوبیا خو په بنګال باندې د حملې کولو له پاره ځنډ نه دې په کار. ځکه همایون همدا اوس د د بهادرشاه په ځپلو لګیا دې ،نو دهغه د غیر حاضرۍ څخه د ګټې د پورته کولو له پاره مونږ باید په بنګال باندې ولکه وکړو. او خپل ځانونه مستحکم کړو. شیرخان راپورته شو او ویې ویل: که چیرې همداسې وی نو په لښکر کې د کوچ کولو بګل ووهئ ، همدا اوس او په همدې وخت کې لښکر باید په بنګال باندې د حملې له پاره کوچ وکړي. دشیرخان دحکم سره سم د ګنګا او کرم ناسه ددریابونو دخواو څخه لښکر دشیرشاه تر قومندې لاندې وخوځید او په بنګال باندې د حملې له پاره یې هغه لورې ته حرکت وکړ.

۱۰

درهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددویم سوئمبر له پاره پروګرام تیار کړې و . دا ځل بیا هم د پخوا په څیر د رهتاس د کلا نه بیرون په ډاګ میدان کې دخلکو ګڼه ګوڼه ډیره زیاته وه خو د مقابلې کولو طریقه او تګلار ځانګړې کړل شوې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمړۍ مقابله کې د سترګې تر منځ هغه سوروالي دننبې په ځير غوره کړل شوې و خودا ځل ويل شوی چې په دې مقابله کې به هغه وګړې ګډون کوي چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . اودمقابلې تګلاره او کړچار به دا ډول وی چې په مقابلې کې ګډون کونکې هر وګړي ته به په هوا کې درې کوترې پريخول کيږي ، او دمقابلې هر ګډونکونکي ته به د پخوا په ځير پنځه غشي ورکول کيږی . دغه پنځه غشي به په درې کوترو باندې ويشتل کيږي او هر هغه څوک چې ددې پنځه غشو څخه ډيرې کوترې زمکې ته را وغورځوي نو همغه به بريالې ګڼل کيږي .

دا ځل هم سيل کونکې خلک په دايره شکله توګه سره ناست و. او هغه لوړ شاه نشين چې د لمړي سوئمبر له پاره جوړ کړل شوې و همغسې په خپل ځاې ولاړ و . ددې ځايه دپاسه د رهتاس شهزاده راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا او تر څنګ يې رانيانی (خپلې ښځې) ناستې وې. د ميدان په منځ کې يې ښختې په دايره شکله بڼه ايښودې وې او دهغې په منځ کې يې سپينه چونه اچولې وه. او مقابله کونکو ته ويل شوې و چې د ښختو ددې دايرې څخه به په هوا کې په پريښول شوو کوترو باندې غشی ورپريږدي.

کله چې مقابله پيل شوه نو د لمړۍ مقابلې په ځير تر هر څه لمړی د رای سين د راجه پورن مل د زوې سانولداس نوبت راغې . راجه هرکشن د خپلې شهزادګۍ لور ګنګا سره د پخوا په ځير په هماغه شاه نشين باندې په ډيرويارې ناست و ، اودهغه د ځاې لاندې د هغه وزير چورامن ناست و . چورامن په مقابلې کې د ګډون کونکو نومونه ليکل او هغوې ته يې د مقابلې له پاره غشی ورکول . دا ځل هم په مقابلې کې د ګډون کونکو د کوائفو د را ټولولو څخه مقصد داو چې دهغوې د مقابلې وړتياوې درجه بندي کړي .

کله چې د مقابلې د پيليدو حکم وشو نو برهمن چورامن تر ټولو دمخه دراې سين دراجه زوې سانول داس ته پنځه غشي ورکړل ، هغه دخلکو تر منځه ورتير شو او د ښختو څخه جوړې شوې ګول دايرې ته ورننوت او هلته د ننبې د ويشتلو له پاره و درید. بيا ددغه ستر او دنګ جوړ کړل شوې شاه نشين څخه د راجه هرکشن ساتونکو د يوه ځانګړې ځاې څخه درې کوترې را پريښودې. کله چې دا کوترې په هوا کې پورته شوې او د ميدان منځنۍ برخې ته را ورسيدلې نو سانول داس پر هغې باندې دغه پنځه غشی يو په بل پسې ور پريښول خودهغه يو غشې هم په ننبه و نه لګيد نو سانول داس ددې ناکامۍ سره سم ټيت سر د ميدانه ووت.

دويم نوبت د ميوار د شهزاده سورج مل و . هغه ته هم پنځه غشی ورکړل شول او بيا ورته د ساتونکو له اړخه درې کوترې په هوا کې پريښول شوې. سورج مل ډير دښه بخت خاوند و چې دهغو د پنځه غشو څخه يې يو په ننبه و ننبت او يوه کوتره يې وويشتله. کوتره د لګيدو سره سم په هوا کې اوښته را اوښته او بالاخره په زمکه را پريوتله . دسورج مل په دې ننبه ويشتلو باندې خلکو ډيره زياته خوشحالي احساس کړه او دهرې لورې د لاسونو پړکارو او هوا د خوشحالۍ د چغو څخه ډکه وه.

دريم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه بې چاره هم ډير زحمت وويست او پنځه واړه غشي يې دهغو کوترو په لورور ويشتل خو دهغه بدقستمی وه چې يو يې هم په ننبه ونه ننبت. او پنځه واړه غشي هسې ضايع شول. په دې اساس هغه هم ماتې خوړلې او نامراده د ميدان څخه ووت. دهغه وروسته د کورنيو ننبه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت راغې. ددوې څخه هغوې ته غشی ورکړل شول چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . هغوې هم خپل خپل بخت ازمينبت کړ خو يويې هم د ډيرو کوترو په را پرځولو کې بريالې نه شو.

کله چې اخری ننبه ويشتونکې ميدان ته را ووت نو په همدې وخت کې هغه اجنبی آس سپور ، خپل تور رنګه آس را ځغلاوه او ميدان ته را ننوت. هغه خپل اس يوې لورې ته و دراوه ، دا ځل هم دپخوا په ځير يې کله چې دخپل آس واګې را ښکلې نو آس يې په هوا کې د الف په ځير و درید ، اوډير زيات و شنړيد. په همدې وخت کې هغه اجنبی هم دخپله آسه را ښکته شو. آس يې هملته پريښود او د هغه د زين څخه يې کمان را پرانست او په خپله اوږه يې واچاوه ، نيغ دشاه نشين لاندې ناست د چورامن وزير په لور ورغې اوورته يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چورامنه ! زه دلمړی مقابلې په ځیر په دویمه مقابله کې د ګډون له پاره راغلې یم نو ایا د مخکنیو نښه ویشتونکو په ځیر ماته دمقابلې کولو اودخپل قسمت د ازمیښتولو له پاره غشي نه راکول کیږی؟ چورامن هغه ته په ډیر غور اودقت سره وکتل ،خو دا ځل د چورامن په کتلو کې د سختی او نامانوسیت په ځای شفقت ا و مهربانې را څرګندیده. هغه دخپلې همدې مهربانی له لارې دغه اجنبی ته وکتل او دهغه جایزه یی واخسته ، ویی کتل چې دا ځل یی هم خپل مخ په تور نقاب کې را نغښتلې او وجود یی هم په تورو کالیو کې راپت کړې دې. چورامن ورڅخه وپوښتل چې ایا دا ځل هم نه غواړې ماته خپل نوم او ادرس و ښیي. او یادې خپل کوائف له ما سره ثبت کړې. که ته نور کوائف ثبتول نه غواړې نو لږ تر لږه خو خپل نوم او نښه را ته و ښایه. دهغه په دې خبره هغه اجنبی ځواب ورکړ او ورته یی وویل:

چورامنه !دا دویمه مقابله ده. که چیرې ته ماته غشي را نه کړې نو زه به په مقابله کې دبرخې اخستلو پرته بیرته ستون شم. خو په هیڅ صورت به خپل نوم او نښان تاته و نه ښایم.

هلته په شاه نشین باندې ناستې شهزادګی ګنګا ددې اجنبي دا خبرې په ډیر غور او دقت سره اوریدې،د بله اړخه څرنګه چې دغه ځوان دهغې د لاسته راوړو لمړی مقابله ګټلې وه نو په دې خاطر دهغه په لور په مینې سره کتل اویا د هغه په ذات او خبروکې دلچسپي اخستل د شهزادګی ګنګا له پاره یو ډول کمزورتیا ګر زیدلې وه.

د شهزادګی نه اخوا دهغه دپلار هرکشن په شونډو هم خندا خپره شوې وه ،اوپه ډیره مینه یی د خپل وزیر چورامن او ددغې اجنبی نقاب پوش تر منځ خبرې اوریدې. په دې وخت کې راجه هرکشن غوښتل مداخله وکړی اوخپل وزیر چورامن ته څه ووایی چې دهغه دمخه چورامن په خبرو پیل وکړ او هغه اجنبي نقاب پوش ته یی وویل:

ګوره زما عزتمنده اجنبي میلمه !څرنګه چې تا دشهزادګی ګنګا د تر لاسه کولو لمړی مقابله ګټلې ده نو په دې اساس په دویمه مقابله کې ستا د نه ګډون کولو پوښتنه هم نه را ولاړیږی. ګوره اجنبي ! ستا تر مخه بیشمیره غشي پراته دی دهغوې څخه د خپل ځان له پاره پنځه را پورته کړه او خپل قسمت پرې و ازمایه. دهغه په دې خبره دغه تور لباس اغوستونکې اجنبي ور مخته شو اود غشو دهغه ډیري څخه یی د پنځو په ځای یو اځې درې غشي را پورته کړل ،په همدې وخت کې ورته چورامن وویل:

ته ولې خپلې اسانتیاوې په زوره له لاسه ورکوې ؟کله چې پنځه غشي ستا حق ګرځی نو ته بیا ولې د پنځو په ځای درې را اخلې. زه تاته مشوره درکوم چې ته دخپلو پنځه واړو غشو څخه ګټه پورته کړه او هغه ټول په فضا کې د الوتونکو کوترو پر ویشتلو باندې استعمال کړه. نوکه چیرې ستا کوم غشي خطا لاړ شی نو دهغه بل په واسطه به خپله نښه وولې. دهغه په ځواب کې دغه ځوان وویل:

ګوره چورامنه !غشی خو به هسې هم همدغه درې را اخلم ، او تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې زما ددې درې غشو څخه به یو هم خطا کیږې نه ، زما په وړاندې دا پریکنده خبره ده چې زه به پنځه نه ، بلکه درې غشي اخلم اود همدې درې غشو په واسطه به خپله نښه سهیی کوم او دخپل فن څرګندونه به کوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي یو اځې درې غشی په موټې کې واخستل او د میدان منځته ، هغه ځای ته ورغې چیرې چې ښختې په دایروي بڼه ایښول شوې وې. اوبیا هلته د چونې د دایرې تر منځ ودرید.

په همدې وخت کې یو بل آس سپور په ډیره ګړندی توګه میدان ته راورسید. او د ښختو څخه د جوړې شوې دایرې منځ کې هغه ځای ته ورنژدې شو چیرې چې دا نقاب پوشه ځوان ولاړو. هلته د راتلو سره سم هغه آس سپور هم دخپله آسه را ښکته شو او د نقاب پوش سره یی په ډیر راز سره دهغه په غوږ کې څه خبرې وکړې. په شاه نشین باندې ناست راجه چندرمل اودهغه شهزادګی ګنګا وکتل چې دغه بل کس د کوچیانود قبیلې سردار ، سردار فدایی خان دې. فدایې خان تر لږه وخته پورې ددې ځوان سره خبرې وکړې اوبیا بیرته په خپل آس سپور شو او دمیدانه ووت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ته څه فکر پیدا شو او بیا یې د خپل پلار په لور په کتلو سره وویل:
پلارجانه ! د کوچیاني قبیلې دغه سردار ، فدایی خان په دې وخت کې میدان ته ولې راغلې و ؟ په داسې حال کې چې په تور لباس کې را نغښتې ولاړ ځوان د مقابلې له پاره تیار ولاړ دې ، او همدغه ځوان زما د ترلاسه کولو لمړۍ مقابله هم ګټلې وه ، څرګنده نه ده چې فدایی خان به له ده سره څه خبرې کړې وي. ایا دا نقاب اغوستونکې ځوان خو به د کوچیانو د قبیلې د سردار غلام او په ځنګلونو کې ګیدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي؟ د هغې پلار هرکشن ورته وویل: چې نه لورې ، ستا دا فکر او انګیرنه بلکل غلطه ده ، صاحب خان اوس ګیدړې ښکارکونکې نه دې بلکه هغه اوس د شیرشاه د لښکر سپه سالار دې او شیرشاه په دې وختو کې د خپل لښکر سره یو ځاې د ګنګا د غاړې څخه په بنګال باندې د حملې له پاره د شرق په لور و رغلې دې. په دې خاطر هغه نقاب اغوستونکې چې همدا اوس د مقابلې له پاره تیار ولاړ دې ، صاحب خان نه ، بلکه بل کوم څوک دې. کیدې شې چې دا د فدایی خان کوم پیژندګلوې وي ، او فدایی خان هغه ته کوم ډیر مهم پیغام راوړې وی او هغه یې ورته همدلته اورولې وي ، د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا یوځل بیا وویل:
پلار جانه ! که چیرې دا هغه ګیدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ، چې زه ترې د زړه له کومې نفرت او کرکه کوم نو بیا دا اجنبي ځوان ولې د خپل نوم او کوائفو د لیکلو نه ډډه کوي ، ولې په ورځپاڼه کې خپل نوم نه لیکي. د هغې په دې خبره هرکشن وویل: شونې ده چې هغه به په دریمه مقابله کې خپل ځان را ښکاره کړی. خو ګوره لورجانې ! دا د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو مقابلې دي. نو که چیرې په دې مقابلو کې هغه تا وګټي نو ګټونکې چې هر ډول وی نو هغه به ستا په څیر ښایسته ، حسینه او شتمنه نجلۍ څه ډول پریږدي. ګوره لورجانې ! زه تاته په ډاډ سره ویلې شم چې کله چې ستا د ګټلو له پاره دریم ځلې مقابلې تر سره کیږي نو دا ځوان به هم خپل نوم را څرګند کړي او تا ته به رانژدې شي او ستا سره به د خپلې مینې ښکارونه وکړي او ستا د لاس د تر لاسه کولو له پاره به خپلې هڅې نورې هم ګړندۍ کړي ، خو لورجانې ! یوه خبره راته وکړه.
د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه خپل پلار ته وکتل او ورڅخه یې و پوښتل ،پلارجانه ! څه ډول خبره ؟ چندرمل ترې وپوښتل: د غه اجنبی ځوان چې ستا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله یې ګټلې وه نو که چیرې هغه دویمه اوبیا ورپسې دریمه مقابله هم وګټي او د هغې وروسته خپل ځان را څرګند کړي او بیا هغه د کوم ریاست شهزاده نه وی او یا هغه کوم لوې اوستر شخصیت او یا د ښه حیثیت خاوند نه وي نو ایا بیا به هم هغه تاته ستا د ژوند د ملګري په څیر د منلو وړ وي او ته به د هغه سره د ژوند کولو له پاره راضی اوسې؟
د هغه په خبره شهزادګۍ ګنګا وویل: پلار جانه ! دا شخص چې په تور رنګ نقاب کې ولاړ دې زه یې نه پیژنم چې څوک دې. د هغه نوم څه دې ، د کومو زمکو څخه دلته راغلې دې ، د کومې قبیلې سره اړیکې لري.. خو د دې سره سره بیا هم که هغه زما د ترلاسه کولو دویمه او دریمه مقابله هم وګټي نو پلار جانه ! که دا سړې هسې د کوڅې خس هم وی ، او یا ډیر زیات غریب او اجنبي هم وی ،بیا به هم زه د هغه په راخپلولو باندې فخر او ویاړ احساسوم. که چیرې ماته د شتمن او دولتمند میړه ضرورت وې نو بیا د دې مقابلو د جوړولو له پاره څه اړتیا وه. زه تاته ډاډ درکوم چې هر څوک چې زماد تر لاسه کولو دا درې مقابلې په پرلپسې توګه وګټي او هغه د انسانانو د هرې ډلې پورې اړوند وی نو بیا به هم زه هغه په ډیره خوشحالۍ او فخر سره د خپل ژوند ملګرې وګرځوم. د شهزادګۍ ګنګا د دې ځواب په اوریدلو سره د هغې پلار هرکشن ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې ورته وویل چې: په بګوان سوګند چې ماته ستا له لورې د همدا سې یوه منطقي ځواب هیله وه. اوس نو د مقابلې د پیلولو له پاره هرکشن مخصوصه اشاره وکړه او د هغه د اشارې سره سم د هغه ساتونکو درې کوترې په هوا کې والوزولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه چې دغه درې واړه کوترې یو دبل تر څنګ په هوا کې روانې د میدان مرکزې برخې ته را ورسیدې نو هغه تور پوشه اجنبی خپله نښه و نیوله او یو په بل پسې یې خپل غشي وویشتل. دهغه په درې واړه غشو باندې کوترې یو په بل پسې ولګیدې او په هوا کې یې اوښتې را اوښتې او په زمکه باندې را پریوتې.

دنښو د ویشتلو سره سم ټول خلک د ډیرې خوشحالۍ نه په دوو پښو و دریدل اودد ې نقاب پوشه په سوبه باندې یې نعرې سورې وهلې، تر څنګ یې هر چا خپل کالی په هوا کې خوزول، لاسونه یې پرکول او ددې اجنبي په بریاو یې خوشحالۍ کولې. په دې وخت کې دخپل پلار هرکشن تر څنګ ناستې شهزادګۍ ګنګا حال هم دکتلو وړو.

ددغه نقاب پوشه ځوان د غشو په ویشتلو او دهغوې په واسطه دکوترو درا غورزولو سوبې دګنګا په مخ اوخیرې باندې دخوشحالۍ نښې نښانې د ورایه ځلولې.

ددغه اجنبی ځوان به بریاو باندې هرکشن دخپلې لور دخوشحالیو سره یو ځاې خپله خوشحالې هم نه شوه پټولاې. بیا یې د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا په لور د کتلو په وخت کې وویل:

ګوره زما لور جانې ! دغه نقاب پوشه ځوان دا دویمه مقابله هم د لمړۍ مقابلې په څیر په پوره میړانې سره وګټله، زه هیله من یم چې نوموړې به دریمه مقابله هم په همدې شان وګټی. اودهغې وروسته به خپل نوم او کوائف هم را څرګند کړی. نو زما لورې ! که چیرې دا ځوان ستا د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم وګټی نو ته څه فکر کوې چې ته به څه وخت او کله هغه د خپل ژوند ملګرې کړې. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دخوشحالیو نه په ډوب اواز کې وویل:

پلارجانه ! که چیرې دا اجنبی زما د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم په همدې توګه وګټي نو زه به دوه میاشتې وروسته دهغه د ښځې او دژوند د ملګرې په څیر د اوسیدو له پاره تیاره یم. ځکه چې دوه میاشتې وروسته زما د نخا او موسیقې درسونه پاې ته رسیږی او دهغې وروسته به زه د واده او د (اوه پهیرو « د اور نه اوه ځلې د ګرزیدو ») له پاره تیاره اوسم. په دې وخت کې هرکشن د خپلې خوشحالۍ د څرګندولو په وخت کې وویل:

ګوره زما لورجانې ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي، که چیرې دا اجنبی ځوان ستا د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم وګټي نو بیا دوه میاشتې وروسته، کله چې ستا د نخا او موسیقی درسونه پاې ته ورسیږی زه دهغه سره ستا د واده کولو تیارې وکړم. تر هغه وخته پورې به مونږ په دې پوه شو چې ددې اجنبی نوم څه دې؟ دکوم ځاې دې؟ دکومه راغلې؟ او د کومې قبیلې سره اړوند دې؟ او یا دا چې دا د کومه ځایه په دې مقابلو کې د ګډون له پاره راځی؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ سمد ستې وویل:

پلارجانه ! که مونږ ددې شاه نشین څخه ښکته شو او د پخوا په څیر دې اجنبی ځوان ته دا ځل هم د زما د ترلاسه کولو د دویمو مقابلو دګټلو مبارکې ورکړو. هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا دا وړاندیزو مانه، او بیا دواړه پلار او لور په ډیره بیړه د شاه نشین څخه لاندې راغلل.

هغه د تورنقاب اغوستونکې اجنبی ځوان ددې درې واړو کوترو د ویشتلو وروسته، کرار کرار دخپل آس په لور روان و. کله چې هغه خپل آس ته ور نژدې شو نو هرکشن او شهزادګۍ ګنګا هم په ډیره بیړه هغه لورې ته ور روان و. کله چې هغه ته ور نژدې شول نو بیا شهزادګۍ ګنګا د هغه څنګ ته ورغله او په خپل خوږ اواز او خوږه ژبه یې ورته وویل: ګوره اجنبی ! زه تر اوسه هم نه پوهیږم چې ستا نوم څه دې؟ ته څوک یې او دکومه ځایه دې مقابلو کې د ګډون له پاره راځی؟ نو څرنګه چې تا ددې مقابلو دویمه برخه هم وګټله نو په دې خاطر ته زما په سترګو کې اوس ډیر بختور، او ستر شخصیت ګرزیدلی یې. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې مقابلو ددریمې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګټلو له پاره به زه ستا ښه راغلاست او خوش امدید کوم. ددې خبرو د کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا لږ څه خاموشه شوه او بیا یې هغه اجنبی ته وویل:

ګوره اجنبی ! تر اوسه پورې تا مونږ ته خپل نوم اونښان و نه ښود. او نه دې دا مونږ ته وویل چې ته د کومه ځایه دلته راځې او نه دې له مونږ سره خپل ټول کوائف ولیکل. ایا ستا له لورې زمونږ سره دا ډول سلوک زما د ذات ، او دهرم له پاره ظلم او تیرې نه دې. ایا د خپلې دغې دویمی مقابلې د بریا و نه وروسته هم نه غواړې خپل مخ او څیره مونږ ته وښایی ؟ تر څو زه و وینم چې ته څوک یی. او د کومه ځایه راغلې یی. او څه ډول ځوان یی ؟ دهغې په دې خبرو باندې هغه ځوان په ډیر نرم او از سره وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا د دې ټولو پوښتنو ګرویزونو ځواب به ستا د تر لاسه کولو په دریمو مقابلو کې د بریا وروسته درکوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبی په خپل آس باندې سپور شو او خپل آس یی په نرۍ قمچینه باندې وواهه او په یوه منډه د میدان څخه ووت. ددې ځوان په داسې تللو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره اندیښمنه ودریده او ددې ځوان پسې یی وروسته کتل ، کله یی چې هغه د سترګو پناه شو نو بیا یی سر ټیټ کړ او خفه خفه د خپل پلار هرکشن سره یو ځاې د شاه نشین په لور روانه شوه.

۱۱

سوري شیرشاه د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د سوبې له پاره د خپل لښکر سره یو ځاې په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته کوچ وکړ. د **۱۵۳۵** ز کال د میي د میاشتې په پیل کې شیرشاه په ډیر ډاډ سره د ګنګا د دریاب د غاړې دواړو لورو ته د بنګال د سوبې د جنګ له پاره د جنګ بیګل (ډول) وواهه.

سوري شیرشاه په ډیره بیړه په بنګال باندې یرغل وروست او د برسات یا باراني موسمونو د پیلامې د مخه یی د بنګال د مونګیر د سیمی ډیر ځایونه په خپله ولکه کې راوستل. دا کاریی ځکه تر هر څه د مخه وکړ چې د باراني موسمونو د پیل په وخت کې په شرقي برخو کې د اسیمی ډیرې ژرد اوبو لاندې راتللې او هلته بیا د فوځونو تګ راتګ ستونزمن ګرځیده.

وروسته بیا شیرشاه د مونګیر د سیمي په ډیرو ځایو د ولکې کولو وروسته د دې ځاې د تر ټولو سترې او مستحکمې کلا ولکه کولو ته اړم شو. ددې کلا سوبه دومره څه اسان کار نه و ، ځکه چې ددې ځاې **۴/۵** برخې د غرونو او لویو لویو ناونو څخه جوړې شوې دي. د کهړک او ګډو په څیر ستر ستر غرونه هم همدې سیمه کې پراته دي. او همدا غرونو د بیرونی یرغلونو په مقابل کې ستر خنډونه پیدا کوي ، د سورج ګړ نه نژدې **۲** میله واټن کې د کادهانه دریاب بهیږی چې پخپله یو ستر خنډ ثابتیږی ، نو د مونګیر کلا باندې د حملې کولو له پاره شیرشاه هملته د سورج ګړ سره نژدې د خپل فوځ سره یو ځاې پړاو وکړ تر څو لښکر یی لږ څه ارام وکړي. د مونګیر کلا د سورج ګړ په شرقي برخه کې نژدې **۱۸** میله واټن کې پرته ده. همدا راز د راج محل په غرونو کې پرته تیلیا ګړهی د مونګیر نه شرق لورې ته نژدې **۲۲** میله واټن لري. د سورج ګړ نه د مونګیر په لور د تللو په وخت کې چې کوم میدانونه مخ ته راځي د هغوې لویوالې او اوږودوالې هم شپږ میله شاوخوا کې جوړیږی. خو ددې میدانو اوږودوالې ان د مونګیر کلا ته نژدې یو ځې په دوه نیم میله واټن پورې رسیږی ، د سورجګړ نه تر مونګیر کلا پورې نژدې **۱۸** میله واټن د هر حمله کونکې له پاره چې د ګنګا د دریاب د غربې برخې څخه یرغل کونکې اوسي ملاماتونکې تمامیږي. ځکه چې د هغې د سړک دواړو لوریو ته د جنوب شرق په لور د کهړک غرونه پراته دي ، چې د مونګیر تر څنګ د ګنګا د دریاب تر څنګ پورې رسیږي ، خو دهغې په شرقي برخو کې د مونګیر نه تسخیریدونکې کلا ده چې سوبه کول یی د هر یرغلګر له پاره تر هغو شونی نه دي چې د رنه او قوي توپخانه ونه لري ، او تر څنګ یی د ګنګا دریاب هم په ولکه کې نه وی اخستې. په تیرو وختونو کې پوهو او زیرکو فوځی سالارانو په داسې خطرناکو ځایو کې د خپلو فوځونو د ورننویستلو کار نه دې ترسره کړې. خو شیرشاه سوري په هر صورت غوښتل د مونګیر کلا تر خپلې ولکې لاندې راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال حکمران سلطان محمود ته هم د شیرشاه د دې حملې په اړه خبر ور رسیدلې و . نو مونګیر ته د شیرشاه سورې د ورسیدو د مخه سلطان محمود د مونګیر د کلا د دفاع نظام مستحکم کړې و . هغه په ډیره بیړه د خپل لښکر سره یو ځاې هلته را غې. د لښکر یوه برخه یې هملته د مونګیر د کلا د دفاع له پاره و ټاکله او د بلې برخې سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه په سنګر کې کیناست ، تر څو د شیرشاه د لښکر د راتلو سره سم په هغوې باندې د دواړو اړخونو څخه حمله وکړي ، یوه ډله د ګنګا د دریاب د شرقی برخو څخه او بله ډله د مونګیر د کلا د داخل څخه . په دې توګه به دوه اړخیزه حمله ترسره شي ، سلطان محمود غوښتل چې په هر قیمت چې کیږي شیرشاه سورې د دې ځایه بیرته و تمبوي.

شیرشاه سورې هم د حالاتو څخه بې خبره نه وې. د هغه جاسوسان هر هر ځاې کې خپاره شوی و او د بنګال د حاکم سلطان محمود د هر قدم خبر یې ورکاوه ، په دې حالاتو کې شیرشاه سورې د خپلو سالارانو غونډه را وبلله تر څو د بنګال د حکمران سلطان محمود سره د ټکر کولو له پاره پلان جوړ کړي.

کله چې د شیرشاه سورې تر ټولو ستر سالاران د هغه د خیمی نه بیرون په خپرې شوې دری باندې سره را ټول شول نو بیا شیرشاه هغوې ته وویل:

زما دوستانو ! تاسې پوهیږئ چې په دې وخت کې زمونږ موخې د مونګیر د کلا فتحه کول دي ، خود مونګیر د کلا د د فاع له پاره د بنګال حکمران سلطان محمود خپل ځواک په دوو برخو ویشلې دې. په دې توګه هغه غواړې زمونږ ځواک هم په دوو برخو وویشل شي او ځواک مو کمزورې شي. ما دا هم اوریدلې دي چې په تیرو وختو کې هیڅ حکمران دا کلا نه ده ولکه کړې او ویونکي دا هم وایی چې تر څو د یرغل کونکې ځواک سره ځواکمنه او درنه توپخانه نه وي او تر څنګ یې د ګنګا د دریاب د غاړې په شرقي برخو باندې هم ولکه و نه لري نو تر هغې د مونګیر په کلا باندې ولکه نه شی کولې. زه ستاسو څخه دا پوښتنه کول غواړم چې ایا ستاسو په ذهن کې کوم داسې پلان شته چې د هغې له مخې د دې کلا ولکه کول مونږ ته اسانه و ګرځی. او که نه د دې وروسته به زه خپل جنګی پلان جوړ کړم.

د شیرشاه سوری د پوښتنې په اساس ، د هغه ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سرونه نژدې کړل او سلا مشورې یې وکړې. د د دې مشورو نه وروسته صاحب خان شیرشاه سوری ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما اقا ! زما محسنه ! که ته اجازه راکړې زه به یو څه ووایم. د هغه په دې خبره شیرشاه سورې په پلرنې شفقت ورته وویل:

صاحب خانه ! زما زویه ! کله چې ته وغواړې ماته یو څه ووایی نو د هغې له پاره د اجازې غوښتلو ته اړتیا نه شته. ته زما د لښکرو سپه سالار یی او ستا مشوره او ستا تدبیر د تل له پاره په ټولو پورته والې لري ، ووایه چې ته اوس څه وړاندیز لرې. د هغه د اجازې وروسته صاحب خان وویل:

زما محسنه ! زه د دې کلا د ټول چاپیریال څخه پوره پوره خبر یم او ان تر جنوبه پورې ټوله سیمه ، ان تر هغه ځایه چې د کول دریاب د ګنګا د دریاب سره په کې یو ځاې کیږي ، ما کتلې ده . زما مشوره داده چې مونږ خپل لښکر په دوو برخو وویشو ، یوه برخه د جنوب لورې ته ولاړه شي او بله برخه د شمال په لور حرکت وکړي. هغه برخه چې د شمال په لور ورځی نو هغوې دې په سورج ګړ باندې حمله وکړي ، د سورج ګړ د سوبې کولو نه ورسته د هغوې بیرته راستانه شي او د ګنګا د دریاب په غاړه د ې په غرب کې پرتې د مونګیر په کلا باندې حمله یوسي ، هغه لښکر چې د جنوب په لور حرکت کوي نو هغوې دې د کول او ګنګا د دریابونو د یوځاې کیدو ځاې ته نژدې په مني پور باندې حمله وکړي او بیا دې هملته تم شی. په دې ځاې کې د کهړک پور د غرنو لړۍ پاې ته رسیدو ته ور نژدې کیږی. د لته نژدې لس میله اوږود او پراخه میدان دې او د دې میدان څخه په اسانۍ سره تیریدې شي. خو په نورو ځایو کې د کهړک پور د غرونو څخه تیریدل ډیر ستونزمن او د زیانونو نه ډک دي. هغه لښکر چې د جنوب په لور ورځی ،نو هغوې د لس میله واټن د وهلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د ګنګا او دګول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځاې څخه دمخه ددواړو دریابونو څخه تیر شي او د ګنګا د دریاب د شرق په لورې دې ولاړشي. هلته دې په سنګر کې کینی ، اوبیا دې د بنګال په حکمران سلطان محمود باندې حمله وکړي.

زمونږ یو لښکر به د شمال په لور د سورج ګړ په لور ولاړشي اوبل به د غرنیو لړۍ په منځ کې د کهړک پور تر غرونون پورې جنوب ته وخوځیږې ، نو دبنګال حکمران سلطان محمود به دا فکر وکړي چې د مونګیر د کلا د نه تسخیریدونکی حیثیت په اساس شیرشاه سوری د خپل جنګ پلان بدل کړې دې. او اوس هغوې د سورج ګړ او جنوب په لور غواړی ولاړ شي او څه نورې سیمی ولکه کړي او د ګنګا د دریاب څخه دتیریدو پرته به بیرته ستا نه شي . تر دې وخته پورې به زمونږ د جنوب لښکر په هغوې په نا څاپی توګه یرغل یوسي اودبدترین حالت سره به یی مخ کړي او په شمال کې په سورج ګړ باندې حمله کونکې لښکر به بیرته را ستون شي اود مونګیر کلا باندې به حمله یوسي اودهغې د ولکې کولو له پاره ځان جوړ کړی.

تر دې ځایه دخبرو وروسته صاحب خان غلې شو او بیا شیرشاه خپله پریکړه داسې واورله.

صاحب خانه ، زما زویه ! په قدوس خدای سوګند چې تا ډیر ښه وړاندیز وکړ. په همدې پلان باندې دعمل کولو په اساس مونږ توانیدلې شو د مونګیر په نه تسخیریدونکې کلا باندې ولکه وکړو . واورئ زما دوستانو او زما عزیزانو ! که چیرې مونږ د مونګیر کلا سوبه کړه نو داسې یی وګڼئ چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فوځ ملا مو ورماته کړې ده . دهغې وروسته به دهغه تر مخه دوه لارې وي ، لمړی دا چې هغه به په پراخه میدانو کې زمونږ پر خلاف جنګ ته تیار شي چې په هغې جنګونو کې به د خپل ځان دخوندې کولو له پاره کومې لورې ته تښتي . اودویم دا چې د خپله ځانه د کوم ستر ځواک تر مخه به خپله زولۍ خوره کړې او زمونږ پر خلاف به ترې مرسته وغواړي. په هر حال هغه پلان چې صاحب خان وړاندې کړې په همغه به عمل کوو .

تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته شیرشاه لږ څه تم شو او وروسته یی بیا دخبرو لړۍ جاري و ساتله اوویی ویل:

ګوره صاحب خانه ! ستا دهمدې وړاندیز په اساس به لښکر په دوو برخو باندې وویشل شي ، دلښکر یوه برخه به له ماسره پاته شي او د بلې برخې قومندانی به یی ته په خپله کوې. له تاسره به اسماعیل سوری ، حبیب خان ککړ اوهیبت خان نیازي هم ملګری وی ، خو له ماسره به زما د زامنو څخه علاوه سرمست خان سروانی ، حاجي خان بټنی او برهم جیت ملګري وي.

صاحب خانه واوره ! ته به د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د کهړک پور د غرونو د پیچ و تاو نه ځان و کاږې او د شمال په لور به حرکت وکړې. سورج ګړ د دغه ځایه چې همدا اوس په کې مونږ پړاو کړې دې نژدې ۱۸ میله واټن کې پروت دې ، ته به دشپې په تیاره کې مخکې تګ کوې او د لمر خاته نه مخته به هلته سورج ګړ کې ځان را څرګند کړې. اوبیا په داسې توګه پرې حمله وکړه چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فاعی فوځ ته د خوزیدو فرصت هم په لاس ور نه شی. په سورج ګړ باندې د حملې کولو نه وروسته هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخله اودهغې ځاې د انتظا ماتو د منظمولو وروسته بیا ته د جنوب په لور را وخوځیږه ، او د شپې په تیاره کې د مونګیر په کلا باندې حمله وکړه. او زه به د پلان په مطابق د جنوب په لور ولاړشم اوبیا به د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځایه مخته دمني پور په سیمه کې د ګنګا د دریاب څخه ورتیر شم او دشرقی ساحل په لورې به ولاړشم اوهلته به د سلطان محمود په لښکر باندې د حملې کولو هڅه وکړم.

کله چې شیرشاه سوري په دې اړه دخپلو نورو سالارانو آند ځانته معلوم کړ نو ټولو په ډیره خوشحالۍ سره دا وړاندیز و مانه ، ددې نه وروسته شیرشاه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، نیمایی برخه یی دخپله ځانه سره و ساتله اوبله نیمایی د صاحب خان په قومندې کې هغه ته ور وسپارله. په همدې وخت کې لښکر خپل پړاو ختم کړ ، بیا شیرشاه سورې د خپل لښکر سره یو ځآې د کول د دریاب په غاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه د کهړک پور د غرونو په پیچ وتاب کې د جنوب په لور کوچ وکړ په داسې حال کې چې صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځاې په سورج ګړ باندې دحملې په خاطر د شمال په لور ولاړ.
صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځاې د سورج ګړ پورې دغه اتلس میله واټن د شپې په تیارو کې لکه په سینو د ښویدونکو چینجیو او مارانو او یادښکار پسې د پلټونکو پړانګانو په څیر وهلې و. صاحب خان دخپل لښکر سره یوځاې سورج ګړ ته نزدې هغه وخت را ښکاره شو چې په شرق کې د درواغجن سهار نښې نښانې را ښکاره شوې وې ، نو هملته یی خپل لښکر تم کړ او دهغوې صفونه یی منظم کړل.
ددې کار د پاې ته د رسید و وروسته صاحب خان خپل ټیټ سالاران چې په هغوې کې هیبت خان نیازې ، حبیب خان ککړ ، او اسماعیل سوری هم شامل و ، را وبلل. کله چې دا درې واړه هغه ته راغلل نو بیا صاحب خان ورته په ډیره راز دانه توګه وویل:
زما دوستانو ! د بنګال د حاکم سلطان محمود د سورج ګړ سنګر همدا اوس زمونږ تر مخه پروت دې . هغه جاسوسان چې سلطان محمود زمونږ څخه د خبرید و له پاره خپاره کړې و نو هغوې به خبر ورکړې وې چې زه او زما سره ملګرې تاسو درې واړه د ټول لښکر سره یو ځاې سورجګړ ته رارسیدلې یاست. نو په دې خاطر به سلطان محمود دا انګیرلې وی چې اوس نو د مونګیر کلا بلکل خوندی پاته ده. په دې خاطر به هغه دهغه ځآیه را وځی او دهغه ټول لښکر به د سورج ګړ د خوندي پاته کیدو اودفاع له پاره دلته د راتللو هڅه کوي.
زما ورونو واورئ ! ما د جنګ د پلان د بدلون اراده کړې ده. څرنګه چې سورج ګړ د بنګال د حکمران سلطان محمود یو ستر او قوی سنګر دې خو دومره هم نه چې زمونږ په لار کې خنډ شي. په دې خاطر ما پریکړه کړې ده چې یو اځې هیبت خان نیازي او حبیب ککړ به په سورج ګړ حمله کوي. دهغه په دې خبره هیبت خان نیازی یو دم را ټوپ کړ او ترې ویی پوښتل: امیر صیب ! ته به چیرې ځې ؟ صاحب خان ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې: هیبت خانه ! لمړی خو زما خبره پوره واوره بیا په دې منځ کې خبره کوه ؟ په ځواب کې هیبت خان غلی شو او بیا صاحب خان په خبرو پیل وکړ.
ګورئ ورونو ! لښکر به په درې برابرو برخو وویشو . یوه برخه به یی هیبت خانه ستا او د حبیب ککړ په لاسو کې وي بله برخه به یی د اسماعیل سورې په قومنده کې او دریمه برخه به یی زما سره وي.
هیبت خانه ! ته به د حبیب ککړ سره یو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوې او په هرصورت به دهغې د ولکه کولو هڅه وکړې ، کله چې تاسې حمله وکړئ نو سلطان محمود او دهغه سالاران به دا و انګیري چې صاحب خان د خپلو ملګرو سالارانو سره یو ځاې په سورجګړ باندې حمله کړې ده. په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوري د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو ځاې ته ورغلې دې. خو مونږ به دښمن په تیاره کې ساتو او په یوه شپه کې به دوه کاره تر سره کړو .
هیبت خانه ! کله چې ته د حبیب ککړ سره یو ځاې په سورجګړ باندې حمله وکړې نو یاد ساته چې تر دې وخته د مونګیر د کلا په داخل کې د سلطان محمود لښکر سلامت پروت دې ، هغوې به خامخا د کلا څخه را وزی او په سورج ګړ کې به د خپلو فوځونو دمرستې او ستاسې پر خلاف د جنګ له پاره دهغه ځاې په راوځي. نو د اسماعیل سوري لښکر به دهمدې لښکر پر خلاف په حرکت راځی ، هغه وخت چې ته او حبیب خان ککړ دواړه په سورج ګړ باندې یرغل وروړئ نو په هماغه وخت کې به اسماعیل سوری دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر د کلا او سورجګړ تر منځ په سنګر کې ناست وي او هر هغه لښکر چې دمونګیر څخه را ووزی او د سورجګړ په لور راځی نو پر هغوې به حمله کوي او دهغوې لارې به بند وي.
تر هغه چې پرما او زما د لښکر پورې اړه لری نو زه به همدا اوس او په همدې وخت کې حرکت کوم او دمونګیر د کلا تر څنګ به په کوم مناسب ځاې کې ځاې په ځاې کیږم. هغه وخت چې ته او حبیب ککړ سورج ګړ ولکه کړئ او په دې ځاې کې د دښمن د مزاحمت کونکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر مزاحمت له منځه یوسئ نو ښکاره ده چې ددې ځاې خلک به دخپلو ځانو د خوندي ساتلو په خاطر د مونګیر دکلا په لور تیښته کوي. تاسې به هغوې تعقیب کړئ. د سورج ګړ څخه را تښتید ونکې به یقینا په دې وخت کې د سورج ګړ او مونګیر دکلا تر منځ دخپلو هغوې ځواکونو سره یو ځاې کیږی چې د اسماعیل سورې سره په جګړه بوخت وي ،بیا به تاسې دواړه د اسماعیل سوری سره یو ځاې شئ او ددښمن پر خلاف به سخته حمله وکړئ ، خو د مونګیر په لور د راتلونکو لاره مه نیسئ ، ځکه کله چې ماتې خوړلې لښکر په تیښته راو تښتی او مونګیر کلا ته ورشی نو بیا تاسې درې واړه خپل راتګ ارا م کړئ ، کله چې دا بګیل فوځونه د مونګیر کلا ته د شمالې دروازو له لارې ور ننوځی نو په همغه وخت کې به زه د کلا ددروزاې ساتونکې له منځه یوسم . اودهغوې په ځاې به دخپلو لښکرو کسان و ټاکم. اوبیا به په خپله دمونګیر کلا ته ور ننوځم. زما وروسته به تاسې هم د مونګیر کلا ته را ننوځئ ، په دې توګه به په همغه یوه شپه کې مونږ د سورج ګړ سره یو ځاې د مونګیر کلا هم خپله ولکه کې راوړو.

زما دوستانو واورئ ! مونګیر داسې مستحکمه او ټینګه کلا ده چې هغه تر اوسه پورې نا قابل تسخیر انګیرل کیږی. اوپه ماضي کې هیڅ حکمران په هغې د ګنګا په دریاب باندې د ولکې کولو تر مخه ولکه نه ده کړې. په هرصورت مونږ به دا کار همدا نن شپه تر سره کوو . اوزه هیله من یم چې هغه پلان چې مونږ تیار کړې دې که چیرې پرې په پاک نیت سره عمل وکړل شی نو سورج ګړ اومونګیر به د سهار د لمر د راختلو سره سم زمونږ په ولکه کې راشی. ددې خبرو وروسته صاحب خان خاموشه شو نو هیبت خان نیازي ، حبیب ککړ او اسماعیل سوري درې واړه په پوره ډاډ سره وخندل. تر لږه وخته پورې هغوې درې واړو په خپلو منځو کې مشورې وکړې او دکومې معاملی دحل کولو هڅې یی کولې ، دهغې وروسته هیبت خان نیازی په ډیره عاجزۍ سره صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه ! هغه پریکړه چې تا کړې ده ،په خدای سوګند چې دهغې نه بله ښه پریکړه نه شي پیدا کیدای. مونږ به په پوره توګه ستا د پلان په عملي کولو کې قدم اخلو ، ستا د مشورې په مطابق به زه او حبیب خان یو ځاې دخپل ټول ځواک سره یو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوو. هغه کار دې چې اسماعیل سوري ته ور سپارلې دې هغه یی په ډیره ښه توګه تر سره کولې شی. ددې وروسته اوس که چیرې ته دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د مونګیر په کلا کې ور داخل شې ، نوبیا به د سهار د راختلو د مخه مونږ په ډاډمنه توګه په سورج ګړ او مونګیر کلا باندې خپله ولکه کړې وي. دهغه په دې خبره صاحب خان په پرکونکي توګه وویل:

هیبت خانه ! که چیرې ته ، حبیب خان ککړ او اسماعیل سورې زما د پلان په مطابق عمل کوئ ، نو سمدستي لښکر په درې برخو وویشئ ، او دخپلو خپلو منزلونو په لور حرکت وکړئ ، ددې خبرې سره سم هغوې څلور واړه متحرک شول اولښکریی په درې برخو وویشه ،صاحب خان خپله برخه له ځانه سره واخسته او د مونګیر په لور یی حرکت وکړ ، بله برخه اسماعیل سورې له ځانه سره واخسته او دمونګیر اوسورج ګړ تر منځ دسنګر د نیولو له پاره ولاړ. او دریمه برخه یی هیبت خان نیازی اوحبیب خان ککړ له ځانه سره واخسته او د سورج ګړ په لور یی حرکت وکړ.

دصاحب خان او اسماعیل سوري د تللو وروسته هیبت خان نیازي او حبیب ککړ دواړو دخپلې برخې دلښکرو سره یوځاې دشپې په تیارو کې د توپان په څیر سورج ګړ ته ځانونه ورسول اوپه هغه ځاې یی حمله وکړه. هلته په سورج ګړ کې د سلطان محمود لښکر ته هم خبر رسیدلې و چې صاحب خان پر هغوې د حملې کولو په تکل کې دې لورې ته را روان دې. په دې خاطر دې لښکر دا بې عقلي کړې وه چې د سورج ګړ په ځاې یی دهغې ځاې دښار نه بیرون د صاحب خان د لښکر سره د مقابلې له پاره ځان تیار کړې و . دهیبت خان او حبیب ککړ له پاره دې کار ډیره ګټه وکړه ، هغوې د سلطان محمود په دې لښکر سخته حمله وکړه اوپه څو لمحو کې یی د ټول لښکر حالت ډیر ابتر کړ. د سورج ګړ نه بیرون هیبت خان نیازي او حبیب ککړ د سلطان محمود لښکر ته ډیره بد ه ماتې ورکړه اوکله چې د سلطان محمود پاته خوندی کسانو غوښتل د سورج ګړ د جنګ د میدان څخه و تښتی او ښار ته ور ننوځی نو هیبت خان نیازي او حبیب ککړ هم د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرو سره یو ځاې هلته پسې ورغلل او ټول وسله وال ځوانان یې قتل عام کړل ، د شپې په تیارو کې یې هلته په ښار کې یو ستر وینه تویونکې انقلاب راوست ، د ښار ددیوالونو دپاسه چې کوم عسکر ټاکل شوی و هغوې هم ددیوالونو څخه راښکته شول اود حمله راوړونکی دښمن د مقابلې له پاره راغلل . ددې نه علاوه د ښار دننه ساتونکې فوځ هم دننه ښار ته وتښتید اودخپلو ماتې خوړلو فوځونو سره یو ځاې شول. په دې توګه په ښار کې دننه سخت جنګ ونښت ، خو هیبت خان نیازی او حبیب ککړ د ښه بخت خاوندان و چې هغوې د ښار په داخل کې هم ټول متحده لښکر ته ماته ورکړه او ډیر زیات یې ترې ووژل. دهغوې پاته شوو د سورج ګړ د ښار د جنوبې دروازې څخه د وتلو وروسته د مونګیر د کلا په لور تیښته وکړه.

دلته هیبت خان نیازی یو ډیر ستر کار دا وکړ چې خپل لښکر یې یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې حبیب خان ککړ تر قومندې لاندې پریښوله ،اوهغوې ته دنده وسپارله چې د سورج ګړ نظم ونسق سنبال کړي ، اوپه خپله یې یوه برخه له ځانه سره واخستله او دهغو لښکریانو ترشا ولاړ چې د سورج ګړ دماتې وروسته د مونګیر په لور د تیښتې په حال کې و.

دبله اړخه دعسکرو څو ډلې د شپې په تیاره کې د مونګیر څخه ووتلې او د سورج ګړ د فوځ د مرستې له پاره هغه لورې ته ورروان و. خو هلته هغوې ته په لاره کې اسماعیل سورې تیار ولاړ و. په دې اساس د مونګیر او سورج ګړ ترمنځ د اسماعیل سوری او دې لښکرو ترمنځ ځاې ځاې نښتې روانې وې. اسماعیل سوری دهغوې لاره بنده کړې وه اوپه هیڅ صورت یې هغوې د سورج ګړ په لور تللو ته نه ورپریښوول. تر دې وخته پورې ددوې ترمنځ همدا ډول کشمکش روان و چې د سورج ګړ ماتې خوړلې فوځ هم دلته را ورسید . کله چې دمونګیر څخه سورج ګړ ته دمرسته کونکو فوځي ډلګیو ته د سورج ګړ دماتې خبر ور ورسید او په دې وپوهیدل چې په سورج ګړ باندې صاحب خان ولکه وکړه نو دهغوې حالت ډیر خراب شو ځکه چې هغه تښتیدونکو دوې ته دا خبر هم ورکړې و چې دښمن دهغوې ترشا را روان دې ، په دې اساس هغوې د اسماعیل سورې سره خپل جنګ ختم کړ او دمونګیر په لور و تښتیدل. تر دې وخته پورې هیبت خان هم ددوې ترشا را رسیدلې و او ځان یې د اسماعیل سورې سره را یوځاې کړ اوبیا دواړو د مونګیر په لور د تښتیدونکو ترشا ولاړل.

د بله اړخه صاحب خان پخپله لا تر اوسه د مونګیر د کلا ترڅنګ په یوه پټ ځاې کې سنګر نیولې و او دحالاتو څارنه یې کوله. کله چې د سورج ګړ څخه د راتښتیدونکو عسکرو لمړۍ ډله دهغه د مخې تیره شوه نو هغه هم یو نا څاپه دخپل پټنځاې څخه را ووت او د سورج ګړ نه تر مونګیز په لور راتلونکې لاره یې دخپل لښکر په واسطه و تړله.

فضا بلکل خاموشه وه ، یوازې د آسونو د ځغاستو اودهغوې دپښو د ټکار اوازونه ترلرې لرې پورې اوریدل کیده . په دې منجمدو او یخو وهلو شپو کې د خړو رڼاو په منځ کې د راتښتیدونکو د آسونو ګردونه په هوا کې لکه د وریځو په څیر پورته کیدل ، کله چې ددې را تښتیدونکو زیاتې ډلې تیرې شوې نوبیا صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د وریځو د لمړي څاڅکي په څیر په حرکت راغې. اودهمغه تښتیدونکې پسې دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورغې.

صاحب خان دهغه ماتې خوړلې راتښتیدلې لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ور ننوت. هغه تر ټولو لمړی د کلا د دروازو ساتونکې یو په بل پسې ووژل اوهلته یې خپل عسکر و درول. د سورج ګړ د مونګیر په لور د راتښتیدونکو تر منځ ډیره افراتفری جوړه شوې وه ، نو په دې اساس تر اوسه پورې هیڅوک په دې نه پوهیده چې دهغوې تر منځ صاحب خان هم دخپل لښکر سره یو ځاې را ننوتې دې. اوتر څنګ یې هغه په دروازه باندې خپل کسان هم ټاکلی او دروازه یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې اخستې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپلو لاسو کې د کلا د دروازې د خوندې ساتلو نه وروسته ، صاحب خان د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د مونګیر په کلا کې د درد د نوبت ځیر د یو ځپانده ترنګ بڼه ځانته نیولې وه. هغه لښکر چې را تښتیدلې و او کلا ته را ننوتی و او یا تر اوسه پورې را تښتیدل او کلا ته را ننوتل ، په هغوې یې د هر څه اول را کیښودل.

دصاحب خان دا نا څاپی او ځواکمنه حمله د اسې ویرونکې او خطرناکه و ګرزیده چې هغه په لمحو او ساعتونو کې دغه را تښتیدلی له منځه یوړل او تر څنګ یې په کلا کې دننه موجود ساتونکې هم یو دبل پسې قتل عام کړل . کوم وخت چې صاحب خان د کلا دننه د سلطان محمود دلښکر په عامه وژنه لګیا و نو په همدې وخت کې هیبت خان نیازی او اسماعیل سوری هم د خپلو لښکرو سره یو ځاې کلا ته را ننوتل ، او د لمر د راختلو تر مخه یې د مونګیر په کلا کې د سلطان محمود لښکر د تیغه تیر کړې و . او په کلا باندې صاحب خان خپله ولکه کلکه کړې وه . صاحب خان د دې ټول کار د تر سره کولو وروسته حبیب خان ککړ ته پیغام ور ولیږه او ورته یې هدایت وکړ چې هملته د سورج ګړ په ښار کې دې تم شي او دهغه ځاې انتظامات دې سنبال کړي ، هغه د مونګیر په کلا کې اسماعیل خان سوری و ټاکه او هغه ته یې حکم وکړ چې د بل حکمه پورې همدلته په کلا کې و اوسیږي او ټول مزاحمتی ځواکونه له منځه یوسي. او په کلا باندې خپله ولکه ټینګه کړې. خو په خپله یې د هیبت خان نیازي سره یو ځاې خپل نیم لښکر واخست او د مونګیر د کلا څخه را ووت او د کول د دریاب په غاړې کې پروت شیرشاه سوری په لور ورغې.

تر دې وخته پورې شیر شاه سوري هم د ګنګا د دریاب څخه پورې وتې و او هلته یې پټ سنګر نیولې و او د سلطان محمود د لښکر د راتلو انتظار یې کاوه.

د بنګال حکمران سلطان محمود یو نړۍ کتونکې انسان و . هغه د خپل عمر په بې شمیره سفرونو کې ډیرې تودې سړې کتلې وې. هغه ته هم خبر ور ورسیدلې و چې شیرشاه سورې په هغه د حملې کولو له پاره په ډیره ګړندۍ توګه مخته را روان دې. خو هغه ته د ا خبر نه و ور رسیدلې چې صاحب خان په یوه شپه د سورج ګړ او مونګیر کلا دواړه ولکه کړی دی ، د شیرشاه سوری د حملې نه مخته د بنګال حاکم سلطان محمود یو بل قدم واخست. هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې د خپل ځان سره واخسته او اراده یې وکړه چې پخپله به مخامخ د شیرشاه سورې سره ټکر کوی خو بله برخه یې د شپې په تیاره کې د شیرشاه سورې په لښکر باندې د چریکې حملې له پاره هغه لورې ته و استوله.

سلطان محمود غوښتل چې د دا سې دوه اړخیزه حملې په واسطه به د ګنګا دې لور ې ته د شیرشاه سورې د لښکر بیخ و تار و کاږی. شیرشاه سوری لا تر اوسه خبر نه و چې سلطان محمود خپل لښکر په دوو برخو ویشلې دې او د هغې یوې برخې ته یې حکم کړې چې پرمونږ د اړخ له خوا ناڅاپی حمله وکړي. هغه د مخامخ لورې د بنګال د حاکم د فوځ د حملې انتظار د رلود.

د شپې په تیاره کې د ګنګا د دریاب دې لورې ته سخت وینه تویونکې جنګ و نښت ، د جنګ میدان د چغو ، سورو او د اسونو د شړنهار څخه ډک و .تورې او ډالونه یو له بله سره جنګیدل ، د مړه کیدونکو چغې او د زخمیانو اه او زاری تر لرې لرې پورې تر غوږو کیدې. په همدې وخت کې چې د جنګ تنور د اور په جوش کې پټ و چې د سلطان محمود د لښکر هغې بلې برخې د شیرشاه سورې په لښکر باندې حمله وکړه.

د اړخ له لورې د نا څاپې حملې په واسطه د شیرشاه سورې د لښکرو په لیکو کې کمزورتیاوې را پیدا شوې و ه، خو شیرشاه سورې یو ډیر ښه منتظم او پوه انسان و . هغه د اړخ له لورې د حملې د تم کولو له پاره د خپل لښکر یوه برخه را بیله کړه خو په همدې وخت کې صاحب خان او هیبت خان نیازي د واړه د سلطان محمود د لښکر په هغه برخه باندې یرغل وکړ چې د شیرشاه د لښکر پر خلاف یې د اړخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له لوري حمله کړې وه. شیرشاه سوری ته د صاحب خان د راتلو او حملې کولو خبر ور رسیدلې و. نو په دې اساس هغه خپله ټوله توجه مخامخ د سلطان محمود دلښکر لوري ته کړه.

اوس نو د شیرشاه سوري حوصله او همت نور هم زیات شوې و. او هغه ویره یی چې د اړخ له لارې احساسوله هغه یی هم را کمه شوه. په دې وخت کې د بنګال حاکم سلطان محمود ته هم دا خبر ور رسیدلې و چې د شیرشاه سوری نوموړې سالار صاحب خان د سورج ګړ اومونګیر په کلا باندې د ولکې کولو وروسته دهغه دلښکر په یوې برخې باندې حمله کړې ده. ددې خبر د اوریدو سره سم د سلطان محمود همت له منځه ولاړ. خو تر څنګ یی شیرشاه سوري په خپلو حملو کې ډیرښت راوست او دهغه لښکر یی د بې همتۍ او بې زړه توب په دوه لارۍ کې و دراوه. همدا راز صاحب خان هم په هغه اړخ کې د سلطان محمود په لښکر کې یو قیامت رامنځته کړې و او تر ډیره پورې د بنګال د حکمران د فوځ په منځ کې ور ننوتې و. او مخته راتلونکې هر فوځی یی له تیغه تیراوه. په دې توګه شیرشاه سوري اوصاحب خان دواړو یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال دحکمران سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړې وه ، او هغه وخت چې لمر را پورته شو نو سلطان محمود خپله ماتې و منله او د میدان څخه په تیښته و تښتید.

۱۲

د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو د دریمې مقابلې له پاره ځان تیار کړې و ، د رهتاس د کلا نه بیرون په هغه پراخه میدان کې چې پخوا تر دې په کې دشهزادګۍ د تر لاسه کولو له پاره لمړۍ او دویمی مقابلې تر سره شوې وې هملته دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دریمې مقابلې له پاره هم ځاې ښایسته کړل شوې و. هلته د پخوا په څیر د خلکو ډیره زیاته ګڼه ګوڼه وه ، دخلکو څخه په ډیر لږ واټن کې یی څلور اوږده بانسونه ښخ کړې و ، اوبیا یی د څلور واړو پورته سرونه سره را ټول او تړلی و ، اوبیا یی د همدې څلورو بانسونو په سر باندې یو بل ډیر اوږود بانس تړلې و. بیا یی ددې بانس په سر باندې یو بادې مرغ شکله انځور جوکړې و ، اوشرط یی دا ایښودې و چې هر هغه برخه اخستونکې چې د امرغ شکله انځور وولې او ویی څرخوي نودهمغه بریا به ثابتیږي.

په همدې توګه پریکړه شوې وه چې هر هغه څوک چې په دې مقابله کې برخه اخلی نو هغوې ته به د پنځو په ځاې درې غشی ورکول کیږي. دا ځل هم د غشو د ویشلو له پاره د راجه هرکشن وزیر چورامن ټاکل شوې و. او راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او دخپلو رانیانو او دوستانو سره هملته په هغه پورته اودنګ د لرګیو څخه جوړې شاه نشین باندې لکه د پخوا په څیر د کیناستو له پاره ور روان و.

لږ وخت وروسته راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا او رانیانو سره یو ځاې را څرګند شو. اوبیا په نوبت سره په همغه شاه نشین باندې وخوت. په شاه نشین د پاسه شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار سره یو ځاې کیناسته اوبیا یی خپل پلار ته وویل:

پلار جانه ! زه نه غواړم په دې شاه نشین باندې کینم ، زه غواړم چې هغه نقاب پوشه چې نه یی نوم پیژنم اونه یی په اړه نور څه معلومات را ته شته چې دکومه ځایه راځي ، دکومو زمکو پورې اړوند دې ، دکومې قبیلې څخه دې ، په داسې حال کې چې هغه زما د ترلاسه کولو دوه پخوانۍ مقابلې هم ګټلې دي ، نوکه چیرې هغه دا مقابله بایلي هم ، نو بیا به هم فتح او بریا د همغې وي ، نو په دې خاطر که د مقابلې دا برخه جوړه کړل شي او که جوړه نه کړل شي ، نو هغه نقاب پوشته زما د ترلاسه کولو مقابلې ګټلی دی. پلارجانه ! کیدې شي چې هغه د پخوا په څیر زموږ سره د خبرو کولو اویا دخپلو کوائفو دلیکلو پرته له دې ځآیه ولاړ شي. نو په دې خاطر زه د هغه سره د خبرو کولو له پاره هملته لاندې دریږم او په شاه نشین باندې نه کینم. هملته به دخپل وزیر چورامن تر څنګ و دریږم. تر څو په مقابلې کې د برخې اخستلو وروسته کله چې هغه دخپل ادرس د ښوولو او دخپل مخ او څیرې د ښکاره کولو پرته ځی نو زه به دهغه سره خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړم ، دهغه د آس واګې به و نیسم او ورته به ووایم چې تا زما د ترلاسه کولو د مقابلو دریم پړاو هم ګټلې نو په دې اساس اوس راته خپل ځان را څرګند کړه .

راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې خپلې لور ته په ډیره مینه اوشفقت سره وویل:

ګوره لور جانې ! تا ته بلکل په دې اړه اجازه ده . دا ځکه چې دا همستا د ترلاسه کولو مقابلې دي . ته اوس هر کار چې و غواړې دخپل طبیعت او خپلې خوښې په مطابق یې کولې شې ، او هو ! ستا دا پریکړه هم سهی ده چې که هغه نقاب پوشه دا دریمه مقابله بایلي هم نو بیا هم هغه ستا د ترلاسه کولو د مقابلو ګټونکې او ستا د ژوند د ملګرتوب حق لري. که چیرې ته غواړې دهغه سره خبرې وکړې او ته په دې ویریږې چې هغه به ستا سره دخبرو کولو پرته بیرته ستون شي نو ته بیا همدلته د چورامن ترڅنګ کینه. کله چې هغه په مقابلې کې دبرخې اخستونه فارغه شي نوبیا ورسره خبرې وکړه ، ددې خبرو وروسته راجه هرکشن هملته په شاه نشین باندې کیناست خو شهزادګۍ ګنګا ترې را ښکته او د وزیر چورامن ترڅنګ کیناسته.

دلږځنډ وروسته د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره د مقابلو دریم پړاو پیلیدونکې و . دا ځل بیا هم د مخکې په څیر د راې سین د راجه زوې سانول داس د نښې په ویشتلو پیل وکړ ، سانول داس دراجه چندرمل وزیر چورامن ته ورغې ،دهغه څخه یې درې غشی را واخستل او بیا د باڼس په سر کلک کړل شوې انځوریځه مرغه یې په نښه کړ اوپه هغه ځاې کې چې ورته د نښې ویشتلو له پاره ټاکل شوې ودرید. هغه بیا بیا خپل درې واړه غشي وویشتل خودهغه یو غشی هم په هغه مرغه و نه نښت .

دویم نوبت د میواړد راجه د زوې شهزاده سورج مل راغې. هغه هم درې واړه غشي و ازمایل خویو یې هم په نښه و نه لګید. دریم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه هم درې واړه غشي هسې بیکاره کړل ، ددوې وروسته د ځایي خلکو نوبت راغې ، په هغوې کې هم هر یو نښه ویشتونکې خپل بخت و ازمایه خوهیڅ یو یې هم دهغه مرغه په ویشتلو او په هوا کې د هغې په څرخولو بریالی نه شول.

د پخوا په څیر کله چې هغه وروسته نښه ویشتونکې خپل بخت وازمایه ، نو په همدې وخت کې هغه نقاب پوشه د نښې ویشتلو ځاې ته راغې. د خپل تور رنګه آس واګی یې را ښکودې ، اس یې لکه دپخوا په څیر و شنړید او په هوا کې د الف په شکل و درید. نقاب پوشه ځوان ترې په یوه ټوپ را ښکته شو ، آس یې هملته پریښود او پخپله د لرګیو د شاه نشین لاندې ناست وزیر چورامن ته ورغې . دچورامن سره نژدې ناستې شهزادګۍ ګنګا هغه تور رنګه نقاب پوشه ځوان ته په ډیر غور سره وکتل اوتر ډیره وخته پورې د هغه په لیدلو کې ډوبه وه .

کله چې هغه نقاب پوشه نژدې راغې نو وزیر چوران ورته درې غشي ورکړل ، خو هغه نقاب پوشته درې واړه غشي را واخستل ، په خپل لاس کې یې واړول را واړول ، د ټولو غشو جایزه یې واخسته ، بیا یې دهغوې څخه دوه غشي بیرته چورامن ته ورکړل ، دهغه په دې کار چورامن ډیر حیران شو او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره اجنبي ! ته ولې دغه درې واړه غشي نه ازمایی . پخپله خپل ځان د خپلې حقه برخې څخه بې برخې کوې . په مقابله کې برخې اخستونکو ټولو نښه ویشتونکو درې درې غشي استعمال کړی دي . خو دټولو بد قسمتی وه چې یو یې هم هغه بادنما مرغه په غشی و نه ویشت. ګوره اجنبی ځوانه ! دا ډیر ستونزمن کار دې. زه تاته مشوره درکوم چې درې واړه غشي واخله ،ځکه چې ددې نه مخته دې د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره دوه مقابلې ګټلې دې اوکه چیره دریمه مقابله هم وګټې نوبیا به ستا د شجاعت ، ستا د بهادرۍ ، ستا د جرئتمندۍ او نښې ویشتلو ځواب نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره هغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت کې راغې ، خپله خوله یی چورامن ته ور نژدې کړه او ورته یی وویل چې ګوره چورامنه ! زه یو قسمت خوړلې انسان یم. درې غشی نه ازمایم ، زه به همدا یو غشې اخلم او تاته ډاډ درکوم چې زما دغه یوغشی به ددغه بادنما مرغه له پاره کافی وي ،خلک چې زما نښه ویشتل ووینی نو ټول به حیران پاته شي ، هغه ددې خبرې سره سم یو غشې را پورته کړ او دهغه ځایه شاته شو .

په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه او د راجه هرکشن د ساتونکو څخه یوه ته راغله ، هغه یی ځانته را وباله ، ساتونکې هم په یوه منډه هلته راغې. کله چې هغه شهزادګۍ ګنګا ته را ورسید نو شهزادګۍ ورته وویل:

ګوره ! ددغه نقاب پوشه اجنبی آس د قیضې څخه و نیسه او د شاه نشین په لور یی راوړه. خو ګوره ، که دغه اجنبی زما سره د خبرو کولو پرته او یا دخپل ځان اونوم د ښوولو پرته ددې ځایه ولاړ نو ته دهغه شاته ولاړشه ، هغه تعقیب کړه او دا را ډاګیزه کړه چې د دې دکومه ځایه راځی ، نوم یی څه دې اوولې ماته خپل ځان را برسیره کوي ، دشهزادګۍ د حکم سره سم هغه ساتونکې هم په حرکت راغې اودهغه نقاب پوشه اجنبی آس یی د شاه نشین لورې ته یوړ. او هملته یی و دراوه.

دغه اجنبی نقاب پوشه یو غشې له ځانه سره واخیست او هغه ځاې کې و درید چې دبانس دپاسه نښلول شوې بادنما مرغه په کې په نښه کیده. هغه د خپل غشي د ویشتلو له پاره په زمکه کیناست ، خپل یو زنګون یی په زمکه کیښوده او بل یی نیغ ودراوه ، بیا یی خپل کمان سنبال کړ ، تیر یی په کې ننویست ، تر ډیره پورې یی نښه تر سترګو نیولې وه ، بیا یی خپله ساه و درواله او خپل غشې یی په نښه ور پریښود. دهغه غشې په هماغه بادنما مرغه باندې ونښت او هغه یی په ډیره تیزۍ سره و څرخاوه .

د اجنبی د نښې د لګیدو سره سم خلکو په میدان کې د خوشحالۍ چغې جوړې کړې. هرې لورې ته خلکو ټوپونه وهل ،خپل کالې یی په هوا کې پورته پورته غورځول او دغه نقاب پوش ته یی مبارکۍ ویلې .

دغه نقاب پوشه ځوان ددې نښې د ویشتلو وروسته ، خپل کمان په خپله شا و تاړه ، او په ډیره بیړه دهغه ځایه را پورته شو ، دشاه نشین په لور راغې اوخپل آس یی واخست. تر دې وخته پورې شهزادګۍ ګنګا هم دخپله ځایه را پورته شوې وه او ددې اجنبی نقاب پوشه څنګ ته راغلې وه. خو د رهتاس راجه هرکشن اودهغه رانیانې تر اوسه هملته په شاه نشین باندې ناست وول . اجنبی هم په ګړندیو قدمونو سره خپل آس ته ورغې او هلته ودرید ،خوکله یی چې د آس واګې واخستې نو په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه او نرمه ژبه ورته وویل:

اې اجنبی ! ته خو ډیر دښه قسمت خاوند یی چې تا زما د لاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټلې. اوس ته زما حقدار یی. اوس یوازې ته زما په جسم باندې حق لرې. ګوره ! مونږ راجپوتان یو او زمونږ د راجپوتانو رواج دادې چې هر څوک چې د شهزادګۍ د لاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټی نو هغه څو ورځې بیا په راج محل کې د شهزادګۍ سره پاته کیږی. نو په دې خاطر زما د ترلاسه کولو ددرې واړو مقابلو د ګټلو نه وروسته چې اوس دمقابلو پایلو او حالاتو زه تا ته حواله کړې یم ، نو د راجپوتانو د رسوماتو په مطابق به اوس ته په راج محل کې له ماسره قیام کوې ، ددې قیام تر مخه ، ایا کولې شې ماته خپل نوم را وښایی. او دخپل مخ او څیرې څخه نقاب پورته کړې تر څو زه ستا په څیر د یوه زړه ور نښه ویشتونکې مخ او څیره ووینم. او ستا دښځې کید و تر مخه لږه تر لږه په دې خبره شم چې زما محبت ، او زما دغوښتنو اوهیلو حقدار څوک دې. تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا غلې شوه ، خود بله اړخه ورته هغه اجنبی نقاب پوشه هم چپه خوله ولاړو. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا ورته په ډیره خوږه ژبه وویل:

اې مهربانه او فاتحه اجنبي ! تا ماته زما ددې ټولو خبرو هیڅ ځواب را نه کړ ، دهغې په دې خبره هغه اجنبي په ډیره ټیټ اواز سره وویل : ګوره شهزادګۍ ! که زه ستا ددې ټولو خبرو ځواب درنه کړم نو بیا . ددې اجنبي په دې ځواب باندې شهزادګۍ ګنګا په زړه ماتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لهجې سره وويل: نو ته ولې ماته زما د خبرو ځواب نه راکوې ؟ خلک خو د شهزادګيو د ترلاسه کولو د دريمځلې مقابلو د ګټولو سره سم د خپلې خوشحالۍ اوخپل نصيب په اړه ډير پورته خيالات اوفکرونه لري ، او غواړې چې شهزاګۍ ورسره د يوې لمحې له پاره که هم وې خبرې وکړې. ته څه ډول اجنبی يی چې زما د خوږلنی نه ډکو خبرو ځواب هم نه شې راکولې.

اې اجنبي ! زه دومره ښايسته ، حسينه او زړه وړونکې پيغله يم چې هر څوک مې د وصل غوښتونکې دي ، خو څرنګه چې تا زما د ترلاسه کولو دريمې مقابلې هم ګټلې دی نو زه په ډيره خوشحالۍ خپل وجود ، خپل روح او خپل هر څه له تا ځاروم. اوخپل هر څه تا ته حواله کوم. وايه ته په دې اړه څه وايی ؟ ددې خبرې د اوريدو سره سم هغه اجنبي دخپل اس واګې کلکې کړې او په يوه ټوپ په اس ور سپور شو او بيا د تللو په وخت کې يی شهزادګۍ ته وکتل او دپخوا په نسبت په لږ څه لوړ اواز يی په ډيره غصه او قهر ورته وويل: شهزاګۍ ګنګا ! زه له تانه کرکه کوم ، زه تا سره مينه نه کوم. ددې خبرو سره سم يی خپل آس ته لغته ورکړه او په ډيره ګړندۍ توګه د هغه ځايه ووت.

د دې اجنبی ځوان د خبرو په اوريدو سره شهزادګۍ ګنګا په ډيره ناخوالۍ او حسرتونو سره ، دغمونو په بهير کې ولاړه پاته شوه. په همدې وخت کې يی د راجه هرکشن ساتونکې ته اشاره وکړه ، د اشارې سره سم هغه ساتونکې د دې نقاب پوش اجنبی ترشا و لاړ ترڅو دهغه راز ځانته معلوم کړي ، تر څو وپوهيږي چې هغه څوک دې ، دکومه ځايه راغلې او چيرې درومي ؟ تر دې وخته پورې راجه هرکشن هم دخپل شاه نشين څخه را کيوتې و. هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودريد او هغې ته يی تسلي او تشفی ورکړه او بيا يی ورڅخه وپوښتل هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودريد او هغې ته يی تسلي او تشفی ورکړه او بيا يی ورڅخه وپوښتل:

ګوره شهزادګۍ لورې ! هغه نقاب پوشه ستا د ترلا سه کولو درې واړه مقابلې وګټلې ،اوس هغه له تا سره د واده کولو حقداره دې. او د ښځې په څير تا د خپله ځانه سره کول هم دهغې حق دې. دا چې تا دهغه سره خبرې کړی دې نو ماته هم ووايه چې هغه له تا سره څنګه ژمنه وکړه. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډيره غمژنه لهجه وويل:

پلار جانه ! ما دهغه څخه د هغه دنوم اود هغه د ځاې د معلومولو هڅه وکړه خو هغه ډيره حيرانونکې ځواب راکړ ،هغه په خپل آس د سپريدو وروسته همدومره وويل چې هغه ما نه خوښوي ، ددې خبرې سره سم يی خپل اس په ځغاسته کړ او ددې ځايه ولاړ. خو ما ستا يو ساتونکې دهغه پسې وروسته ور وليږه تر څو هغه پرې ځان خبر کړې چې دا اجنبی دکومه ځايه راغلې ، او دکوم ځای اوسيدونکې دې او اوس چيرې روان دې. دهغې په دې خبره راجه هرکشن په ډيره عجيبه توګه ترې و پوښتل:

ګوره لورې !دا اجنبی خو ډير عجيب انسان ښکاري ، هغه په دومره ستونزمنه توګه ستا دترلاسه کولو دا درې واړه مقابلې وګټلې ،خو زه په دې ډير حيران يم چې هغه ستا ددريمی مقابلې د ګټلو نه وروسته بيا هم ستا لورې ته کوم رغبت او ميلان و نه کړ. خلک خو زما د شهزادګۍ د کتلو ارمان کوي خو دا اجنبی له تا څخه د خپلې ناراضتيا خبره کوی ، خوګوره لورې !تا ډيره ښه وکړل چې يو ساتونکې دهغه ترشا و استاوه تر څو هغه معلومه کړې چې دا نقاب پوشه څوک دې ،دکومه راغلې او چيرته ستنيږي ، اوس راځه لورې چې د راج محل په لور ولاړ شو. هلته ولاړ نور خلک هم خپلو خپلو کورنو ته روان شوي ، په دې اساس راجه هرکشن ، شهزادګۍ ګنګا او رانيانې دخپلو نورو دوستانو سره يو ځاې د راج محل په لور ولاړل.

۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

درهتاس دراجه هرکشن د شهزادگۍ گنگا د تر لاسه کولو دد ریمی مقابلې دګټولو وروسته هغه نقاب پوشه ځوان خپل آس د شرق په لور ځغلاوه خو شهزاګۍ گنگا هم دخپل پلار د ساتونکو دډلې یو ساتونکې دهغې په تعقیب پسې روا کړې. هغه هم په لږ واټن کې دهغه نقاب پوش پسې روان و .ترڅو هغه وپوهیږي چې دا نقاب پوش څوک دې او دکومه ځایه راغلې دې.

هغه اجنبی نقاب پوش خپل اس په ګړندۍ توګه ځغلاوه، اوس هغه د رهتاس څخه نزدې اته میله لرې ورانو ویجاړو ته رسیدلې و. هلته د ونو د ځنګلو څخه نا څاپه درې نښه ویشتونکې او جنګجویان را ووتل ، او دهغه لاره یی و نیوله. دغه نقاب پوش هم دهغو د کتلو سره سم په یوه ټکان سره دخپل آس واګې کش کړې او ویی دراوه.

بیا دې اجنبی نقاب پوشه د هغو لاره نیوکونکو لورې ته ورغې ویی کتل چې هغوې درې واړه ، یو د راې سین شهزاده سانول داس ، بل د میواړ شهزاده سورج مل او دریم هم د کالنجر شهزاده سورداس دې. بیا د راې سین دراجه زوې سانول داس خپل اس لږ را مخته کړ او دغه نقاب پوش ته یی وویل:

ګوره اجنبی ! مونږ نه پوهیږو چې ته څوک یی ، اود کوم ځایه راغلې یی. خو تا د هرتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ گنگا د ترلاسه کولو دریمی مقابلې وګټلې او مونږ درې واړه شهزادګان دې مغلوبه کړو . ، زمونږ لورې ته لږ څه په غور سره ووینه ، زه دراې سین شهزاده سانول داس یم ، زما سره څنګ کې د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس دي. مونږ درې واړه دلته په دې ورانو ویجاړو کې ستا لاره نیولې ده ترڅو مونږ تاته زمونږ ددې بې عزتۍ په را رسیدو سره سزا درکړو.

دهغوې په دې خبره دغه نقاب پوشه ترې په ډیره یخه ټنډه او نرمې ژبې سره و پوښتل چې نه خو زما او ستاسو دتر منځ کومه دښمنې شته او نه کوم عداوت ، چې تاسې درې واړو زما لاره نیولې ده او زما د وژلو نیت موکړې. دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اجنبي !تا د هرکشن د شهزادګۍ د تر لاسه کولو دریمه مقابله هم ګټلې او مونږ درې واړه دې نه یواځې مغلوب کړي یو بلکه مونږ درې واړو ته دې بې عزتي راوړې ده. په دې اساس مونږ درې واړه له تا څخه دخپلې بې عزتۍ بدله اخلو . دغه نقاب پوش یو ځل بیا په ډیرې نرمۍ سره دوې درې وا و ته وویل:

زما لاره نیونکو واورئ ! زه تاسو درې واړو شهزادګانو ته ګواښ کوم چې زما لاره پریږدئ ، زه نه غواړم له تاسې سره ټکر وکړم. او نه غواړم بې دلیله له تاسې سره په جنګ کې را و نغاړم ، یو خبره په غور سره واورئ ، که چیرې تاسې د شهزادګۍ گنگا دترلاسه کولو دغه درې واړه مقابلې له ما څخه و نه ګټلاې شوې نو بیا په دې ویرانو کې به زما سره څه ډول مقابله وکړئ؟

دهغه په دې خبره دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

واوره اجنبی ! دمقابلو ګټل یوه خبره ده او په دې ویرانو کې زمونږ د دریواړو سره ستا دټکر خبره بیله ده . مونږ درې واړه به په تا یو ځاې حمله وکړو او ستا وجود به ټوټه ټوټه کړو . ته خو مونږ ته کوم کمذاته هندو ښکارې. او په همدې خاطر مجبور شوې یی چې خپل مخ اوڅیره پټه و ساتې. که چیرې ته دکوم اعلې ذات هندو وایی او یا دکوم ریاست شهزاده ، نوبیا به دې داسې خپل مخ او څیره په نقابو کې نه را نغاړله. او نه به دې په پټه خوله دې مقابلو کې برخه اخستله بلکه زمونږ په څیر به دې په ښکاره مخ اوڅرګنده توګه په دې مقابلو کې برخه اخستلې واې. پخوا له دې چې مونږ درې واړه له تا څخه د خپل عزت دبدلې د اخستلو له پاره پرتا خپلې تورې را سپرې کړو نو ووایه چې ته څوک یی ؟ دهغوې په دې خبره دغه نقاب اغوستونکې په ډیر قهر سره وویل:

درې واړه بې غیرته شهزادګانو ! واورئ ! که چیرې زه ستاسې د دې پوښتنو ځواب درنه کړم نو بیا به ستاسې عکس العمل څه ډول وي؟ په ځواب کې یی دا ځل د رای سین شهزاده سانول داس را مخته شو او ورته یی وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره اجنبي ! هغه څه چې در څخه پوښتل شوي دی که چیرې د هغې ځواب دې را نه کړ نو بیا به ته ووینی چې مونږ پر تا د شاتو د مچیو ، د پاګلو هواود تنکي ځوانانو او په غرنو کې د ورکو شویو لیوانو په څیر یرغل در وړو . ستا جسم به ټوټې ټوټې کړو. ای اجنبی ! په دې غرونو کې به مونږ تا بوټې بوټې د مرغانو دخوراک کړو خو د هر څه د مخه درته وایو چې خپل نوم دې را وښیه ، خپل وطن او ځاې ځیګې ته را څرګند کړه ، ته ولې خپل نوم پټوې ، ولې د خپله مخه نقاب نه لرې کوې. د هغوې په دې خبرو باندې دا اجنبي نور هم و غرید او د پخوا څخه یی نور هم سخت ځواب ورکړ.

واورئ اې ذلیله انسانانو !تاسې درې واړه ذلیله شهزادګان یو اځې وخت لرئ ، چې زه تر درې پورې شمیرم ، که چیرې هغه وخت مو هم زما لاره پرینښوده ، نو بیا یادساتئ چې زه به تاسې درې واړه په همدې ورانو ویجاړو کې د خسو خاشاکو په څیر و سوزوم. واورئ ! اوس هم وخت لرئ چې زما لاره پریږدئ او که نه زه به ستاسې پر خلاف انقلابي قدم واخلم.

په همدې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د دې نقاب پوش د تعقیب له پاره د هغه پسې استولې و ، هم دغه ځاې ته ورسید . هغه همغسې خپل واټن لږ څه لرې ساته ، د نقاب پوشه او د دری کسو شهزادګانو تر منځ د ترخو خبرو په وخت کې دغه ساتونکې هم هلته د ونو په ګڼه ګوڼه کې پټ کیناست ، او حالات یی څارل چې څه پیښیږی. د هغې وروسته د کالنجر شهزاده سورداس را مخته شو او د دې اجنبی خبرو ته یی ځواب وایه ، سورداس هم دغه نقاب پوش ته وویل چې ګوره اجنبی ! د اسې څرګندیږی چې تا زمونږ په لاسو د مرګ له پاره ځان تیار کړې دې. که چیرې ستا اراده همداسې وي نو بیا همداسې سهی ده. په همدې وخت کې دغو درې واړو شهزادګانو د کوم عکس العمل د ښوولو له پاره ځانونه جوړول چې یو ناڅاپه دغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت راغې او د خپلو کالیو څخه یی یو د روند خیجر را وویست او د راې سین د شهزاده سانول داس په سینه کې یی ورښخ کړ او د هغه کار یی ور تمام کړ.

سانول داس د زخمی کیدو نه وروسته د خپله آسه را پریوت ، د هغه په زخمی کید و باندې د نورو دواړو شهزادګانو سورداس او سورج مل اندیښنې نورې هم زیاتې شوې. په همدې وخت کې همدې اجنبی نقاب پوش خپل اس ته یو پونده ورکړه او توره یی را وویسته او یوځل بیا یی په دوې حمله وکړه ، د میواړ شهزاده سورج مل یوې لورې ته کوږ شو خو د کالنجر د شهزاده سورداس څټ یی د خپلې تورې په دې ګذار سره پرې کړ.

د خپلو دوو ملګرو د مرګ وروسته د میواړ شهزاده سورج داس په اس پښه واړوله ، او د هغه ځایه د تښتیدو هڅه یی وکړه ،ځکه هغه پوه شوې و چې دا ډیر خطرناکه نقاب پوش دې او شونې ده چې حالت یی د دوو نورو ملګرو په څیر شي. خو اوس د دې نقاب پوش څخه تیښته څه اسانه کار نه و . څه وخت چې د میواړ شهزاده خپل آس ته پونده ورکړه او په تیښته شو نو اجنبی هم د هغه پسې تر شا په خپل آس باندې سپورور وځغلید.

د غه نقاب پوش د میواړ شهزاده تر ډیره لرې پورې تښتید و ته پری نه ښود . او په هغه باندې د تورې د یوه ګذار سره ، د هغه تنه د سر نه تر پښو پورې دوه ځایه شوه . د غه اجنبی نقاب پوشه په ډیر لږ وخت کې درې واړه شهزادګان د خپلې مخې څخه لرې کړل ،بیا یی خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه بیرته را ستون کړ او د ونو د غې ګڼې ګوڼې ته، چیرې چې د شهزادګۍ ګنګا ذرې ورته پټ ناست و ، راغې.

دلته د راد سیدو سره سم د غه اجنبی خپل آس و د راوه ، د خپل شا څخه یی کمان را پرانست ، غشې یی په کې کیښود او بیا په یوه لوړ ځاې وخوت ، او بیا یی په لوړ اواز سره په دې ګڼه ګوڼه کې پټ ناست کس ته ورغږ کړ او ورته یی وویل:

اې په دې ګڼه ګوڼه کې ناست اجنبی ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یی ، او نوم دې څه دې ؟ او د څه له پاره دلته پټ ناست یی . زه تاته حکم کوم چې سمدستې د دې ګڼې ګوڼې څخه را ووځه ،او که نه یاد ساته چې زه تر ډیره پورې انتظار نه شم کولې او په تا باندې به غشې و

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروم. ته به ما پیژنې ، خو ته دا هم واوره چې زما نښه نه خطا کیږي او زما لمړې غشي د زړه په سر و ر نښلي. دد ې نقاب پوشه دغه ګوابښ ډیر اغیزمن ثابت شو. ځکه هغه سپور د ونو د ځنګل څخه را ووت. نقاب پوش هم د دغه اجنبی ځنګ ته راغې او ودرید. په د ې وخت کې نقاب پوش خپل کمان بیرته په شا و تاړه ، غشې یی ترې وویست. خپله توره یی په لاس کې واخسته ، په بل لاس کې یی ډال و نیو ، بیا یی دهغه څخه وپوښتل او ورته یی وویل چې ووایه !ته څوک یی؟ او د ونو په د ې ځنګل کې ولې پټ شوې وې ؟ په د ې وخت کې دغه تعقیب کونکې ورته په لړزیدلی اواز سره وویل:

ته د هر څه د مخه له ما سره ژمنه وکړه چې که زه رښتیا ووایم نو ته به راته ښښنه وکړې. دهغه په ځواب کې نقاب پوش ورته وویل: وایه ته څه ویل غواړې ، که چیرې تا رښتیا وویل نو زه د رته هیڅ هم نه وایم ، دهغه په ډاډ دغه تعقیب کونکې ورته وویل:

زه د رهتاس د راجه هرکشن د ساتونکو د ډلې څخه یم. څرنګه چې تا د شهزادګۍ ګنګا سوئمبر ګټلې دې ، خو د رواج او کلتور مطابق تا د سویمبر د ګټلو وروسته د شهزادګۍ ګنګا سره خبرې هم و نه کړې او تر څنګ یی د خپل نوم او نښې د ښوولو پرته دهغه ځایه ولاړې نو شهزادګۍ ماته ستا د تعقیب کولو امر وکړ. تر څو زه هغې ته معلومات یوسم چې ته څوک یی ،ا ود کومه ځایه راغلې یی او دکوم ریاست او سیدونکې یی. د دې اجنبی تعقیب کونکې د ځواب په اوریدو سره هغه نقاب پوشه د لږ وخت له پاره خاموشه ولاړو ، دهغه د حالت څخه څرګندیده چې هغه مسکې مسکې کیږي ، بیا هغه وویل: چې په رښتیا چې تا سهی خبره کړې ده . ګوره ! هغه درې شهزادګانو د شهزادګۍ ګنګا د سویمبر په مقابلو کې ګډون کړې و ،نو هغوې په د ې ورانو ویجاړو کې زما لاره نیولې وه. هغوې په د ې خفه و چې ما هغوې نه د ې پرې ایښې چې د شهزادګۍ ګنګا سویمبر وګټې. نو په د ې اساس هغوې غوښتل ما ووژنی. خو تا وکتل چې ما د هغوې درې واړو کار ور تمام کړ. دهغه په د ې خبره هغه تعقیب کونکی وویل چې ما ټول هر څه په خپلو سترګو وکتل. هغوې په رښتیا هم د دې وړ وو چې ووژل شی. دهغه په د ې خبره نقاب پوشه ورته وویل: ګوره ! د دې مړو شوو درې واړو شهزادګانو اسونه له خپله ځانه سره یوسه ، او د دې ځایه بیرته ستون شه ، خو که چیرې بیا د ې زما تر شا د راتللو هلې ځلې وکړې نو یاد ساته چې دهغو شهزادګانو په څیر به ستا څټ هم له تنې پرې کړم. اوس له ځانه سره دا اسونه واخله او له د ې ځایه ورک شه.

د د ې نقاب پوش په ګوابښ باندې هغه تعقیب کونکی د درې واړو وژل شوو شهزادګانو اسونه له ځانه سره واخستل او په ډیره بیړه بیرته ستون شو. خو هغه نقاب پوش هملته ولاړ او د تعقیب کونکې په لور یی د هغه تر شا کتل. ان تر د ې چې هغه د هغې د سترګو څخه ورک شو. بیا یی په خپل اس پښه واړوله او پونده یی ورکړه او د جنوب شرق په لور یی په ګړندۍ توګه خپل سفر پیل کړ.

د رهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او د خپلو نورو رانیانو سره په خپل محل کې په خبرو بوخت و. په همد ې وخت کې د ساتونکو د ډلې مشر دهغه ځاې ته راننوت او راجه هرکشن ته یی وویل چې: هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د هغه نقاب پوش د تعقیب پسې استولې و هغه هم بیرته راستون شوې او غواړی د شهزادګۍ سره ووینی. د ساتونکې د ډلې د مشر د د ې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه ټوپ کړ او را پورته شوه ، راجه هم د خپله ځایه را پورته شو او ویی ویل مونږ د واړه پلار او لور به د هغه سره خبره وکړو. د د ې خبرې سره سم شهزادګۍ او پلار یی د واړه د هغې خونې څخه بیرون را ووتل.

هغه ساتونکې په لږ واټن کې خپل اس د واګو نیولې و او ولاړ و . دهغه شاته دهغو مړو شوو شهزادګانو درې واړه آسونه هم و ، شهزادګۍ هغه ته را نژدې شوه او په ډیره بې قرارۍ سره یی و رڅخه و پوښتل: ایا دهغه نقاب پوش تعقیب د ې وکړ ، هغه څوک و او دکومه ځایه راغلې و او اوس چیرې ولاړ. دهغې په د ې خبرو هغه ساتونکې خپل سر ټیټ اچولې و او غلې ولاړ و بیا یی شهزادګۍ ته وویل: زه ډیر افسوس کوم چې ما هغه تر اخره پورې تعقیب نه شو کړای. دهغه په د ې خبره ترې شهزادګۍ په ډیره حیرانتیا سره و پوښتل چې ولې د ې دهغه تعقیب و نه شو کړای؟ هغه ساتونکې ورته په ځواب کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ! ما دهغه نقاب پوشه تعقیب تر ډیره ځایه وکړ ، ان ددې ځایه اته یا لس میله لرې واټن کې پسې ولاړم. هغه وخت چې د ې نقاب پوش د شر ق په لورې خپل آس ځغلاوه زه هم ورپسې روان وم. خو هلته د ونو د ځنګل څخه یو ناڅاپه ستا په سویمبر کې برخه اخستونکې درې شهزادګان هریو د راې سن شهزاده سانول داس ، د میوا ړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس را پیدا شول او دهغه اجنبی نقاب پوشه لاره یی ونیوله.

تر دې ځایه ما تعقب وکړاې شو او هلته په رسیدو سره په ونو کې پټ کیناستم او ددې ټول منظر نند اره مې کوله ، کله چې دې نقاب پوش ددې درې واړو شهزادګانو څخه د خپلې لارې د بندولو پوښتنه وکړه نو هغوې ورته په ځواب کې وویل چې څرنګه چې دوې درې واړو ددې نقاب پوش له لاسه د شهزادګۍ سویمبر نه دې ګټلې ، او د دې شتون ددوې له پاره دماتې اوشرمیدلو سبب ګرځیدلې د ې نوپه دې خاطر به اوس هغوې دا نقاب پوش ژوندې نه پریږدې. هغوې درې واړو ددې اجنبی څخه دهغه د نوم او ځاې په اړه وپوښتل خو هغه ورته هیڅ ځواب ور نه کړ خوکله چې دغه درې واړه شهزادګان په دې نقاب پوش باندې را پریوتل نو شهزادګۍ ! هغه اجنبی یو انقلاب را منځته کړ.

هغه ډیر زیات تیز ، ډیر چالاکه او ښه ماهر تیغ وهونکې دې ، هغه د سترګو په رپ کې دراې سین شهزاده سانول داس په خپل خنجر باندې وواهه او د آسه یی لاندې را وغورځاوه ، کله چې هغو نورو دواړو شهزادګانو د خپل ملګر ې حالت ته کتل او د څه تصمیم نیولو هوډ یی کاوه چې په دې وخت کې هغه نقاب پوشه خپل آس ته پونده ورکړه او د کالنجر شهزاده سورداس یی را چپه کړ. د میوا ړ شهزاده سورج مل چې کله دا حال وکوت نو د تیښتې لاره یی خپله کړه خو نقاب پوش هغه تعقیب کړ او د شا له اړخه یی په توره داسې وواهه چې وجود یی دوه ټوټې شو او هملته له منځه ولاړ. او په دې توګه یی دهغوې درې واړو شهزادګانو ژوند ته د پاې ټکې کیښود.

دا زما بدقسمتی وه چې هغه نقاب پوش زه دونو په دې ځنګل کې کتلې وم ، نو هغه بیا زما لورې ته راغې ،خپل کمان یی را وویست او غشې یی په کې کیښود او ماته یی ګواښ وکړ چې زه د ځنګله څخه را ووځم او که نه ما به دخپلو غشو نښه کړي. ما د هغه نښه ویشتل هلته ستا په سویمبر کې کتلي وو چې هغه خطا نه ځی نوپه دې خاطر زه غلې شانته د هغه پټنځاې څخه را ووتلم.

کله چې هغه زما څخه د تعقیب کولو علت و پوښت ، نو ما ورته رښتیا رښتیا وویل ، چې زه شهزادګۍ ګنګا ستا په تعقیب پسې را استولې وم. تر څو هغې ته خبر یوسم چې ستا نوم څه دې ، ته دکومه ځایه راغلې یی او کوم هیواد یاریاست اوسیدونکې یی ؟ کید ې شې هغه زما په رښتیا ویلو باندې خوشحاله شوې وې نو ماته یی حکم وکړ چې د مړو شوو درې واړو شهزادګانو دا آسونه له ځانه سره یوسم او بیرته ستون شم. نو ما دهغې خبره و منله او دادې بیرته ستاسې حضور ته راغلم. اودغه درې اسونه چې زما تر څنګ ولاړ دي دا دهغو درې واړو شهزادګانو اسونه دي. نو شهزادګۍ ما همدومره ویل غوښتل چې ومی ویل:

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه تعقیبونکې ساتونکې خاموشه شو ،بیا شهزادګۍ هلته ډیره ناهیلې او اندیښمنه و دریده ، تر لږه وخته پورې یی ځان سنبال کړ او هغه تعقیب کونکې عسکر ته یی وویل: ته اوس ولاړ شه او ارام وکړه ، اندیښمن کیږه مه ، هغه کار چې تا ته در سپارل شوې و هغه د ې ترسره کړې دې. د شهزادګۍ ددې عکس العمل دکتلو وروسته هغه ساتونکې په ډیره خوشحالۍ سره دهغه ځایه ولاړ. دهغه د تللو وروسته شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار راجه هرکشن په لورې ورغله او ورته یی وویل:

پلار جانه ! هیڅ خبر نه شو چې دا نقاب پوشه څه ډول انسان و. هغه ډیر ښه تیغ وهونکې ، او بې جوابه غشي ویشتونکې دې ، هغه زما سویمبر هم وګټه او ماته یی کوم اهمیت هم را نه کړ. اودتللو په وخت کې یی همدومره وویل چې زه تا نه خوښوم. پلار جانه !د ا به څه ډول انسان وي چې خپل ځان ته دومره ارزښت ورکوي اودخپل ځان په مقابله کې ما دومره بې ارزښته ګڼی. پلارجانه ! زه په دې اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې لاس په لاس نه شم کیناستلې ، زه به په هره توګه چې وې دا ډاګیزه کوم چې دا نقاب پوشه څوک دې ؟ ماته یاد دی چې زما د سویمبر ددویمو مقابلو په ورځ د کوچیانو د قبیلې مشر فدایی خان دهغه سره دخبرو له پاره دلته راغلې و .

پلار جانه ! ته ماته د فدایې خان اته پټه معلومه کړه . اوهغه ماته را ولیږه تر څو دهغه څخه و پوښتم چې په مخ اوڅیره باندې نقاب اغوستونکې دغه ځوان چې زما سویمبر یی هم ګټلې دې څوک دې . پلارجانه ! څرنګه چې هغه درې ځلې زما دتر لاسه کولو مقابلې په ښه شان سره ګټلې دي ، په دې اساس زه به په هرصورت دهغه د تر لاسه کولو هڅې کوم . هسې خو رواج او رسوم دادی چې شهزادګان تل شهزادګۍ ځانته پیداکوی، خو زما په اړه دا ټوله خبره بلمنګه ښکاري ، زما د سویمبر د ګټلو نه وروسته هغه زما څخه خپله ناخوښي څرګنده کړې ده خو اوس به زه دخپل ضد په واسطه هغه پری نږدم . زه به په هره توګه چې شونې وی هغه پیدا کوم او دخپل ژوند ملګرې به یی ګرځوم.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، راجه هرکشن په ډیره نرمۍ او محبت ورته وویلې ،ګوره لورجانې ! ته په دې اړه اندیښنه مه کوه او مه ناهیلې کیږه ، زه به دهمدا اوسه د کوچیانو د قبیلې د سردار فدایی خان په لټه کې شم ، که هغه زما لاسته راغې نو زه به یی ستا تر مخه حاضر کړم . ته به دهغه څخه وپوښتې چې ستا د لاسته راوړو د مقابلو دغه نقاب پوشه ځوان څوک دې ؟ د خپل پلار راجه هرکشن دځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ډیره خوشحاله شوه ، اوبیرته دواړه پلار اولور دمحل په لور روان شول اوهمغه ځاې ته ورغلل چیرې چې پخوا ناست و.

۱۴

دشیرشاه سورې په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل مرکزې ښار ګوډ په لور وتښتید . هلته ګوډ ته د ورسیدو سره سم هغه ته دا خبر تر لاسه شو چې د ګنګا د دریاب په غاړه دده د ماتې څخه وروسته شیرشاه سوری اوس غواړې د هغه یوه بله مستحکمه کلا تیلیا ګړهی هم فتحه کړي. خو سلطان محمود په هر صورت اوهر حال اراده درلوده چې د تیلیاګړهی څخه دفاع وکړی ، ځکه که د تیلیاګړهی سیمه او د اګر کلا د شیرشاه سوری لاس ته ورځی نوبیا خو په بنګال کې د سلطان محمود قدم ټینګیدل شونې نه دي.

دګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوری په لاسو د ماتې خوړلو وروسته د بنګال حاکم ته دا څرګنده شوې وه چې هغه نه په یواځې ځان د شیرشاه سورې مقابله کولې شي او نه ورڅخه بنګال خوندي ساتلې شي . نو په دې خاطر دشیرشاه سورې د یلغار د مخنیوی په خاطر هغه باید د چا څخه مرسته وغواړي ، اویا څوک دخپل ځان سره متحد وګرځوي . اوس نو سلطان محمود ته دخپلو دغو موخو د لاسته راوړو له پاره دوه لارې موجودې وې

لمړی داچې هغه د شیرشاه سورې په مقابل کې دهندوستان د شهنشاه همایون بابر څخه مرسته وغواړي ،خو څرنګه چې همایون په دې وختو کې دخپل ټول ځواک سره د ګجرات د حاکم بهارخان په خلاف په جنګ نښتې و اوپه ځاې ځاې ددواړو د فوځونو تر منځ خونړي جنګونه روان و .نو په دې خاطر د بنګال حاکم دا وګڼل چې که په دې حال کې د همایون څخه مرسته هم وغواړی نو همایون به دهغه څه مرسته و نه شی کولاې. ځکه همایون به هیڅکله هم د ګجرات د حاکم پر خلاف خپل کار نیمایی پری نږدی اودشیرشاه په خلاف به دده کومک ته را ونه دانګي ،نوپه دې خاطر سلطان محمود د همایون څخه د مرستې د غوښتلو پلان له نظره وویست.

دویم ځواک چې سلطان محمود د شیرشاه په خلاف د خپل ځان سره را یوځاې کولې شو ، هغوې د ګوا پرتګالی فوځونه و. په همدې وختو کې دې پرتګالی فوځونوپه هندوستان کې پوره ځواک درلود. نو د شیرشاه سورې پرخلاف سلطان محمود دپرتګالیانو د ملګرتیا له پاره د ګوا د والي «نونوډا» سره اړیکې ټینګول پیل کړل. او ددې کار له پاره یی د پرتګالي بحري بیړۍ دقذاقانو یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندان و ټاکه . دغه قومندان د سلطان محمود سره دهغه په مرکزی ښار گوډ کې بندی و . دبحري قذاقانو ددې قومندان نوم میلوجسارتی و . دا چې میلو جسارتی څه ډول د سلطان محمود په لاسو بندی شو دهغه قصه څه دا ډول ده .

په گوا کې میشت پرتگالیان دډیره وخته راهیسې د بنگال د زمکې لاندې طبیعي سرچینو د راویستلو له پاره په کار بوخت ول . هغوې غوښتل چې د شرقی بنگال د اوو سیمو ترڅنگ د هگلی او چټگانگ په موجوده سیمو او بندرگاه باندې ولکه وکړي . خو تر اوه سیمو پورې ورتگ اسانه نه و ځکه هغه ډیرې لرې او په داخل کې پرتې وې . په داسې حال کې چې چټه گانگ د سمندر په غاړه پروت و .

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره دگوا پرتگالی والې نونوډا د خپلو بحري قداقانو قومندان میلوجسارتی دهمدې کار له پاره هغه لورې ته ور استولې و . اوهغه ته یی ویلی و چې هغه د ې د چټه گانگ د بندر گاه په لور ولاړ شي اوپه بنگال کې دخپلو گټو د تر لاسه کولو له پاره هڅې وکړی . دگوا والی نونوډا د بحری قذ اقانو دې قومندان ته ډیره ستره او قوې بحرې بیړه هم تیاره کړې وه . خو دا به د میلوجسارتی بد قسمتې وه ځکه هغه وخت چې هغه دد ې کار دتر سره کولو له پاره روان شو نو د هغه ټولو بیړه د یو سمندري توپان سره مخ شوه ، بیړه یی غرقه او خلک یی تیت و پرک شول خود هغه خپل بحری جهاز د اراکان د سمندر غاړې ته ورغې . میلو جسارتی په یوه کوچنی شانته بحری جهاز کې د چټاگانگ تر غاړو پورې ورسید خو هغه د کرن چالی دریاب په غاړه پرته بندرگاه و نه پیژندله ، ددې یو علت دا و چې د بنگال په خلیج کې نژدې پنځوس میله واټن کې دا ډول درې دریابونه را یوځاې کیږي . چې دهغې ډلې څخه یو کرن چالی ، بل یی سانپ کها او دریم یی مت مهری دي .

د بحری غلو دغه کپتان میلوجسارتی اودهغه یو څو نور پرتگالی ملگری هلته په سمندر کې د څو کسه ماهی نیونکو لخوا و نیول شول . دې ماهی نیونکو هلته په خپلو سیمو کې ماهیان نیول چې ددوې بحرې جهازونه ور ورسیدل . خو هغوې ددوې د نیولو وروسته دجهازونو سره یو ځاې د چټاگانگ د بندر په لور یوړل . ماهی نیونکو د میلوجسارتی جهاز د مت مهري د دریاب غاړې ته راوست ، دپرتگالیانو جهاز تر چکریا پورې ورسید . دا یو وړوکې شانته کلې و چې په هغه وخت کې د مسلمانانو د راتلو د مخه د ارکان دراجه ملکیت و .

دمت مهری دریاب تنگ او کم عرضه و . کله چې ددریاب د جزر وخت راغې نو دپرتگالیانو جهاز په کې و نښت ، د چکریا والي خدابخش ، میلو جسارتی اودهغه نور ملگرې ټول ونیول او د بحرې غلو تر نامه لاندې یی په زندان کې واچول .

پرتگالیانو یو ځل دوه د همدې میلو جسارتی تر مشرۍ لاندې د تیښتې هڅه هم کړې وه خو دهغوې هڅې شنډې کړل شوې وې . دهغې پایلې دا شوې چې هغه یی نور هم دننه یوړ او هلته یی په زندان کې واچوه ، په همدې وخت کې میلو جسارتی ته یوه پیښه را منځته شوه دهغه یو ډیر ښایسته وراره چې د هغه سره ملگرې و ، د وهم پرسته هندوانو له اړخه دریاب ته د نذرانې په شکل ور واچول شو . ځکه هغوې د سپین خنزیر قربانۍ ته اړتیا درلوده او دا ځوان هم سور سپین او ښه ښایسته کړل شوې نو په دې خاطر هندو بامبړانو همدې قربانې کړ ، د چکریا والی خدابخش خان څه موده وروسته میلو جسارتی دخپله ځانه سره و ساته ، بیا یی په **۱۵۳۰** ز کال کې پنځلس سوه پونډه جرمانه کړ او په دې ترتیب یی میلو جسارتی اودهغه ملگرې د زندان ازاد کړل . په دې توگه د قید اوبند څخه د خوشې کید و وروسته میلوجسارتی نیغ گوا ته ولاړ .

په **۱۵۳۳** ز کال کې د گوا پرتگالی والی نونوډا کنها یوځل بیا میلو جسارتی دخپل نماینده په توگه چټاگانگ ته ور ولیږه ، تر څو هغه هلته د بنگال د حاکم سلطان محمود څخه دهغه په مرکز ې ښار گوډ کې د یوې کارخانې د جوړولو له پاره د اجازې او اسانتیا و د تر لاسه کولو له پاره خبرې وکړي . او تر څنگ یی دهغه سره د پرامنه تجارت د پیلولو له پاره هم اجازه واخلي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

میلو جسارتی د خپل والی د حکم سره سم یوه بحری بیړه را واخسته او دهغه ځآیه را روان شو ، دا ځل د چټاګانګ مسلمان والي هغه ته ډیر ښه ښه راغلاست ووایه ، خو څرنګه چې میلو جسارتی یو ډیر ذلیله او بد اخلاقه انسان و ، ددغه استقبال څخه یی غلطه ګټه پورته کړه او خپل ذلت یی هملته را څرګند کړ. هغه خپل مال د چونګې د ورکولو پرته ښار ته دننه په غلا راوست. او د خپل جارحانه سلوک په اساس یی د چټاګانګ خلک د خپل ځان په خلاف را وپارول. په همدې وخت کې د میلو جسارتی یوه بله بدبختی هم پیل شوه او هغه داسې چې د بنګال د حاکم د خوشحالولو له پاره یی هغه ته ډیر قیمتي تحایف ور ولیږل. په دې تحایفو کې یوڅه خوشبو لرونکې بوتلونه هم و. خو د خشبو دغه بوتلونه دې بحری غلو د همدې کپتان میلو جسارتی په قومندې د مسلمانانو د یوه بحري جهاز څخه لوټ کړی و او په هغو بوتلونو چې د مسلمانانو مارکه پرې نښتې وه همغسې پرې ایښې وه.

کله چې دا تحایف د بنګال حاکم سلطان محمود ته وړاندې کړل شول نو هغه ته را څرګنده شوه چې دا مال ټول د مسلمانانو د جهاز څخه لوټ کړل شوې دې. د بنګال حاکم په دې خبره ډیر نا خوښه شو او هغه د میلو جسارتی د سفیر او ورسره د راغلیو نمایندګانو د وژلو حکم وکړ. خو وروسته یی د یوه شخص په مشوره او سپارښتنه هغوې د وژلو څخه معاف کړل خو په زندان کې یی واچول.

ددې کار سره یو ځاې د بنګال حاکم سلطان محمود د چټګانګ والی خدابخش ته هم حکم ولیږه چې میلو جسارتی دې د خپلو ټولو اندیوالانو سره یو ځاې ونیسی ، نو هماغه و چې د چټګانګ مسلمان والی خدابخش ، میلو جسارتی او دهغه ملګری یوه دعوت ته را وبلل.

ددعوت په وخت کې میلو جسارتی او دهغه ملګرو ته دا خبر ور ورسید چې هغه نیول کیږی. نو په دې اساس هغه جنګ ته ملا وتړله ، په دې جنګ کې د میلو جسارتی لس کسه ملګری ووژل شول او پاته یی ژوندې ونیول شول. د میلو جسارتی په ګډون ټول بندیان د چټګانګ د والي خدابخش له اړخه لاس تړلی د سلطان محمود مرکز په لور واستول شول.

کله چې میلو جسارتی ګوډ ته ورسید نو سلطان محمود هغه په زندان کې ور و غورځاوه. کله چې د میلو جسارتی او دهغه د ملګرو د نیولو خبر د ګوا پرتګالي والی نونوډا کنها ته ورسید نو هغه یو ځل دوه خپلې بحري بیړې دهغوې د ازادولو له پاره هغه لورې ته واستولې خو دهغه بحری بیړه هر ځل د نکامۍ سره مخ شوه ، نو په دې اساس میلو جسارتی همداسې د بنګال د حاکم سلطان محمود په بندیخانه کې قید پاته شو. خو اوس سلطان محمود د همدې میلوجسارتی له لارې غوښتل د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها سره خبره وکړی تر څو هغه د شیرشاه سوري پر خلاف د خپل ځان سره را یو ځاې کړي.

د خپلو دغو موخو د تر لاسه کولو له پاره کله چې د بنګال حاکم سلطان محمود د ګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوري څخه ماتې وخوړله او بیرته خپل مرکز د ګوډښار ته را ستون شو ، نو هلته د ر اتلو سمد ستې وروسته په هماغه دویمه ورځ یی د پرتګالي قذاقانو او غلو قومندان میلوجسارتی را وغوښت. هغه وخت چې میلو جسارتی د سطان د دربار ته راغې نو سلطان محمود د خپله ځایه پورته شو او په ډیره ګرمه توګه یی دهغه استقبال وکړ ، او بیا یی د خپل ځان تر څنګ کیناوه.

تر یوه وخته پورې سلطان محمود خاموشه ناست و او د میلوجسارتی په لور یی کتل ،او بیا یی ورته وویل: ګوره جسارتی !ته پوهیږې چې دلته مې د څه له پاره را بللې یی. دهغه په دې خبره جسارتی په حیرانتیا او د هیلې په سترګو سلطان محمود ته وکتل او ځواب یی ورکړ. زه نه پوهیږم چې د بنګال حاکم زه د څه له پاره د بندی خانې څخه را ویستلې یم او دلته یی د خپل ځان سره کینولې یم. خو بیا هم زه تاسو ته ډاډ درکوم چې که چیرې تاسې زما څخه دکوم خدمت د اخستلو اړتیا لرئ نو زه به تاسو ناهیلی نه کړم. د میلو جسارتی ددې ځواب په اوریدو سره د سلطان محمود په څیره کې خوښې را څرګنده شوه. او بیا یی د خپل مقصد خبره را واخسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره جسارتي ! ما پريکړه کړې چې تا د زندان څخه ازاد کړم. اوستا سره نور ملګرې هم ازادوم. خو ته به هم زما يو کار تر سره کوې.
دهغه په دې خبره ميلو جسارتي ډير خوشحاله شو اوپه ډيره نا قراري سره يې خپل اړخ بدل کړ او ويې ويل: تر هر څه دمخه زه د بنګال دحاکم شکريه کوم چې هغه زما او زما دملګرو دپريښولو اراده يې کړې ده .ددې نه اخوا به زه وپوښتم چې ته زمونږ دخوشې کولو په بدل کې څه ډول شرايط غواړې پر مونږ کيږدې. دهغه په دې خبره سلطان محمود وويل:
ګوره جسارتي !کيدې شې هلته په زندان کې تاته داخبرونه در رسيدلي وي چې شيرشاه سوري په بهار باندې د ولکې کولو نه وروسته اوس غواړې په بنګال باندې هم حمله وکړي ، هغه يوځل ماته د ګنګا د درياب په غاړه ماتې ر اکړې ده او زما په ښار سورج ګړ او تر څنګ يې د هغه ځاې په مستحکمه کلا مونګير باندې هم ولکه کړې ده . اوس چې کوم خبرونه را ځې دهغې په مطابق شيرشاه سوري تر څو ورځو پورې غواړې زما يو بل ستر سنګر تيلياګړهی هم تر پښو لاندې کړي ، نوکه چيرې شيرشاه تيلياګړهی هم سوبه کړي او په هغه ځاې خپله ولکه کلکه کړي نوبيا خو به زه فکر وکړم چې هغه به په بنګال باندې هم را خپور شي ، اوهيڅوک اوهيڅ ځواک به دهغه مخنيوی ونه کړاې شي. زه غواړم چې تاسې پرتګاليان زما سره د شيرشاه په مقابل کې ودريږئ،
تر دې ځايه دخبرو وروسته سلطان محمود غلې شو او بيا د بحری غلو پرتګالي قومندان ميلو جسارتي په خبرو پيل وکړ.
زه د بنګال حاکم ته ډاډ ورکوم ، چې له تاسره به زمونږ په يو ځاې کيدو باندې په ډاډمنه توګه د شيرشاه سوری مخه و نيول شي. دبنګال حاکمه ! زه تاته دا ډاډ هم درکول غواړم چې هلته په ګوا کې دومره ستره بحری بيړه او دومره ستر پرتګالی فوځ موجود دې چې که چيرې هغوې ټول د شيرشاه سوري پر خلاف استعمال کړل شي نو په څو ورځو کې به شيرشاه سوری نه يواځې د بنګاله بلکه د بهاره به هم تيښتې ته اړ شي. اوپه دې لړ کې به زه ستا سره هر ډول مرسته وکړم. ته اوس همدومره وکړه چې زما ملګري بيرته ګوا ته وليږه ، زه به هغوې په ټوله خبره و پوهوم ، او په دې لړ کې به زه دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته يو ليک هم واستوم. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې ليک د ورسيد و سره سم به دهغه ځاې والی نونوډا کنها نه يواځې بحری بيړه را وليږي بلکه هلته شته فوځ به هم دې لورې ته را و استوي. دهمدې لښکر په کومک سره به مونږ د شيرشاه سوری په مخنيوی کې بريالی شو.
دميلو جسارتي ددې خوږو خبرو په اساس سلطان محمود خوشحاله شو اوبيا يې وويل:
ګوره جسارتي !تا ماته داسې ځواب راکړ چې زما د ډاډ او خوشحالۍ سبب وګرځيد. د نن څخه نه ،بلکه د همدا اوسه ته زما ګوجی مشاور يې. په هر ځاې چې زه حمله کوم نو له تا به مشوره اخلم. زما په لښکر کې به ته زما د يوه سالار په څير اوسې. ستا د اوسيدو ټولې اړتياوې به تاته هلته په مرکزي ښار ګوډ کې تياريږي. هلته به تاته د اوسيدو له پاره ډيره ښه حويلۍ درکول شي.اوس ته همدومره وکړه چې زما څو کسان به له تاسره هلته بندې خانې ته ولاړ شي دهغه ځايه ټول پرتګاليان ازاد کړئ ، ته هغوې بيرته دخپل والی نونوډاکنها لورې ته و ليږه او خپل ليک هم همغوې ته ورکړه .تر څو دشيرشاه سوري سره د مقابلې کولو له پاره دګوا پرتګالی والی خپله بحری بيړه او خپل لښکر دې لورې ته راوليږي. ددې خبرې سره سم ميلو جسارتي دخپله ځايه را پورته شو ، سلطان محمود خپل څو کسان دهغه سره يو ځاې زندان ته وليږل ، او هلته په ګوډ کې چې څومره پرتګاليان بنديان و هغوی يې ټول ازاد کړل ، ميلو جسارتي دهغوې په لاسو يو ليک هم دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته وليږه . دې ليک ډيرې ښې پايلې درلودې ځکه د ليک په ځواب کې د ګوا والی نه يواځې خپله بحری بيړه د بنګال دخليج په لور را وليږله بلکه د خپلو پرتګاليانو څخه جوړ شوې ستر لښکر يې هم د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ور وليږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګا د دریاب په غاړه سلطان محمود ته دماتې ورکولو وروسته شیرشاه سوری همغسې خپل پرمختګ ته دوام ورکړ. په حقیقت کې هغه دهمایون د فراغت دمخه غوښتل په بنګال باندې ولکه وکړی او خپل ځآن مستحکم کړي.

په هغه وخت کې د بهار څخه د بنګال په لور تر ټولو لنډه لار دمونګیر ، بهاګل پور او کول ګونګ څخه تیریده او د تیلیاګړهی پورې رسیده ، ددې درّې د ساتنې له پاره ان د بهار تر پولو پورې دغه دتیلیاګړهی مستحکمه کلا پرته وه ،. د بهار د پولو څخه دا لاره د شرقی بنګال سکری ګلی ته رسیدله. اوبیا د سکري ګلی څخه دا لاره د ګنګا په غاړه غاړه دشرق نه تر غربه پورې بیرته را څر خیدله. اوبیا د ګنګا په غربي غاړو کې مخته تلله او د تیلیاګړهی کلا چې ددرّې په غربی څنډو کې پرته وه ، او اوس یی هم کنډرې تر سترګو کیږی ، د سړکونو ټولې لارې پرې را ځرخیدلې وې .ددې کلا یوې لورې ته د راج محل غرنۍ سلسله پرته ده ، چې ډیر سخت او ناهموار غرونه دي ، ستر ستر ګونګونه لری. خو دجنوب په لور تر اتیاو میلو پورې د بنګال د بهیرېوګ د سیمې تر بیرونیو پولو پورې پراخه پرته ده.

دهمدې سترې ، غرنۍ درّې لاندې د ګنګا دریاب د شرق لورې ته ډیر تیز ګرداب جوړکړې و ، چې دهغې په اساس د تیلیاګړهی په شمال کې یو ستره کنده جوړه شوې وه.

دګنګا په هغه بله غاړه د ګړهی د درې تر څنګ د بنګال حکمرانانو او رئیسانو ان تر پوانټې پورې ډیرې زیاتې مورچې او سنګرونه جوړ کړې و. د بوانټې نه تر بنګاله پورې د ګوډ د مرکزي ښاره پورې په هغه وخت کې یوازې یو شاهی سړک جوړ شوې و.

دحرب د فنونو له آنده دا درّه داسې ګرزیدلې وه چې نه خو پرې حمله کیداې شوه او نه یی محاصره کول شوني و. ځکه په هغه وختو کې د حملې په مقابل کې ددفاع وسایل ډیر قوی او ځواکمن و. دا هماغه ځاې دې چې په ۱۲۰۰وم کال کې د بنګال مهاراجه لکشمن سینګ د بختیار خلجي د لارې دنیولو هڅه کړې وه. خو بختیار خلجي ورته دوکه ورکړه او په بله لاره ولاړ. دهغې پیښې نه اوس نژدې ۳۳۲ کاله وروسته شیرشاه سوري هم د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د بختیاخلجي په څیر لوبه کول غوښتل.

په هر حال شیرشاه سوري د تیلیا ګړهي په لور کوچ وکړ. نو په هغه وخت کې دهغه دکوچ کولو نه داسې ډاګیزه کیده چې هغه غواړی تیلیاګړهي په مستقیمه توګه په خپله ولکه کې واخلي. خو د بنګال حکمران سلطان محمود ددې درې د خوندي ساتلو په خاطر ، چې د بنګال دروازه هم ورته ویل کیږي ، خپل او دخپلو پرتګالی ملګرو فوځونه ځاې په ځاې کړل. خو د بنګال حاکم سلطان محمود دشیرشاه سوری ژور جنګې چالونه درک نه شو کړاې.

د بنګال دحاکم سلطان محمود او پرتګالیانو آند داو چې څرنګه چې د شیرشاه سوری سره بحری بیړه نه شته او یواځې بحرې کشتۍ وروسره دی نو په دې اساس به هغه دګنګا دریاب استعمال نه شي کړای او نه به دبنګال مرکزی ښار ګوډ ته را و رسیږي. ځکه چې هغه به په تیلیا ګړهی کې دمتحده ځواکونو سره ټکر کوي او د تیلیاګړهي کلا او هغه ته ورتلونکې لاره به چې د ګوډ دښار په لور ورځی په ځاې ځاې د سنګرونو په ځاې داسې مضبوطه او مستحکمه کړل شوې وه چې سلطان محمود او پرتګالیا ن پوره هیله من و چې شیرشاه سوری به په هیڅ توګه په تیلیاګړهی باندې ولکه و نه کړاې شي. او نه به د تیلیا ګړهی څخه د ګوډ په لور د تلونکې شاهراه څخه په خوندي توګه را تیر شي.

شیرشاه سوري هم په یوه وخت کې ددوو معرکو د سرکولو هڅه کوله ، هغه غوښتل چې د بنګال مرکزي ښار ګوډ او د تیلیاګړهی کلا دواړه په یوه وخت کې تر لاسه کړي ، هغه د همدې مقصد له پاره خپل لښکر د تیلیاګړهی څخه په لږ واټن کې و دراوه. بیا یی د لښکر یوه برخه دخپل زوې جلال خان په مشرۍ کې ورکړه او دصاحب خان ورور مقرب خان یی ورته معاون و ټاکه ، او هغوې ته یی حکم وکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغوې دې په تیلیاګړهی باندې حمله وکړي ، او د پرتګالیانو څخه علاوه د سلطان محمود لښکر دې هم په جنګ کې را ښکیل کړي ، په دې وخت کې شیرشاه سوري غوښتل یوه بله معرکه هم سرته ورسوي ، او هغه د بنګال په مرکزی ښار ګوډ باندې یرغل و .

د شیرشاه سورې زوې جلال خان او معاون یی مقرب خان دواړه چې کله مخته راغلل او په تیلیاګړهی باندې یی حمله وکړه او د بنګال لښکر او پرتګالیان یی د خپله ځانه سره په جنګ کې مصروف کړل، نوبیا شیرشاه سوري خپل کار پیل کړ. هغه د ګنګا په دریاب کې ولاړو کشتیو باندې ولکه وکړه ، دا هسې ساده کیشتۍ وې چې د بنګال او سیدونکو د کهلویا او رهوار په نوم باندې یادولې. شیرشاه سورې دهمدې کشتیو په واسطه د خپل لښکر سره یو ځاې متحرک شو . هغه جنګې او د خوراک سامانونه دهمدې کشتیو په واسطه ولیږل ، او په خپله د خپل لښکر سره یو ځاې د راج محل دغرونو څخه راتیر او د جنوب د نوم ورکو سیمو په لور ورغې. دا ځایونه د غرنیو لړیو یوه برخه وه. شیرشاه سوري تر ډیره ځایه پورې په همدغه نوم ورکو ځایو کې د غرنیو لړیو تر منځ سفر وکړ ، بیا د جنوب شرق لورې ته را و ګرزید ، او د چهارکنډ ځنګلونو ته ورسید. په هغه وختو کې دا دومره ورانه ویجاړه سیمه وه چې یا په کې لاره وهونکې او لارشوکونکې بدکاران او سیدل او یا پرې د اړیسه څخه راتلونکې مسافرو سفر کاوه. په دې سیمه کې سړک نه و . یوا ځې وړې وړې لارې وې چې دیخنۍ په وخت کې د انسانانو او حیواناتو له پاره د استعمال وړ وې. ځکه د دې سیمې څخه د تیریدو په وخت کې به دې ته اړتیا وه چې شاوخوا په لاره کې ولاړ اغزی ، او بوټې پرې کړل شي تر څولاره جوړه راښکاره شی ، تر څنګ یی تیز او به بهیدونکې ویالې هم په دې ورځو کې وچیدې .

د بله اړخه د شیرشاه سوری زوې جلال خان او د هغه معاون مقرب خان دواړه یو ځاې د پرتګالیانو او سلطان محمود لښکرې په جنګ کې سره را نغاړلې وې. د بلې لورې د کشتیو په واسطه د شیرشاه سورې له اړخه را لیږل شوې د جنګ سامان او د خوراک وسایل هم هغه ځاې ته را رسیدلی و چېرې چې هغه غوښتل . بیا شیرشاه سوري د خپل لښکر سره یو ځاې د پوانتې څخه د ګوډ په لور تلونکې سړک باندې د هوا په خیر را خپور شوې و.

په هغو وختو کې د بنګال مرکزي ښار همدا د ګوډ ښار و . چې د مهانند د دریاب په شمال کې نژدې شپیته میله واټن کې پروت و . د مهانند دریاب د ګنګا د دریاب معاون دریاب ګڼل کیږي. اوس نو د شیرشاه سوری تر مخه تر ټولو لمړۍ د فرندوز ښار و . شیرشاه سوري غوښتل په ګوډ باندې د یرغل د مخه د فرندوز ښار تر خپلې ولکې لاندې راولې. ځکه چې که چیرې هغه د دې ښاره همدا سې تیر شي او د ګوډ ښار محاصره کړی نوبیا به د بنګال حاکم سلطان محمود د فرندوز څخه نظامې او خوراکې کومکونه تر لاسه کړي او ده ته به نه تلافی کیدونکې زیان ورورسوي.

د خپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره شیرشاه سوری یو ځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یی د خپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یی د صاحب خان تر قومندې لاندې هغه ته ورحواله کړه. او هغه یی په پوانتې یعنې د فرندوز په ښار د حملې له پاره و لیږه. خو په خپله شیرشاه د خپلې برخې د لښکرو سره د پوانتې او تیلیاګړه تر منځ په لویه لار سنګر و نیوه، هغه غوښتل چې که چیرې د تیلیاګړه څخه د سلطان محمود او یا د هغه اتحادي فوځونه د ښار په لور را وخوزیږي نو د هغوې لاره به و نیسي.

صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د شپې په داسې وخت کې په ښار باندې یرغل وروست چې ټول خلک په خواږه خوب ویده و . د پوانتې (فرندوز) ښار ته صاحب خان او د هغه ملګري لکه د میږو په څیر ورغلل او هلته د ښار په کوڅو اولارو کې د دیمک د چینجو په څیر خپاره شول . صاحب خان او د هغه ملګری په ډیره اسانۍ سره د پوانتې ښار ته ور ننوتل . او هلته په ښار کې چې هر څومره بنګالی او پرتګالی فوځونو ډلې موجودې وې هغوې ټول یی په همغه لمړۍ حمله کې له تیغه تیر کړل. او د پوانتې په ښار یی پرته له ځنډه په ډیره اسانۍ سره ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ښار باندې د ولکې کولو وروسته صاحب خان د ښار نظم ونسق سنبال کړ ، دلته یې خپل والی و ټاکه او یو کوچنې لښکر یې هم دلته په پوا اینټې کې دخپل والې د مرستې له پاره پریښود. ددې کار دتر سره کولو وروسته یې خپل پاته لښکر له ځانه سره واخست او بیرته د شیرشاه سورې په لور ورغې. کله چې صاحب خان د پوا اینټې په ښار باندې دولکې کولو وروسته بیرته د شیرشاه سورې سره یو ځاې شو نو بیا شیرشاه سورې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور په ډیره ګړندی توګه مخکې تګ وکړ. او دخپل لښکر سره یو ځاې هلته د ګوډ دښار په ځنډو کې را ځرګند شو.

کله چې شیرشاه سورې دخپل لښکر سره یو ځاې د ګوډ ښار ته را نزدې شو نو ویې کتل چې د ګوډ ښار په ډیره مستحکمه توګه کلا بند شوې دې. دښار په څلورو اړخونو کې ستر ستر خندقونه کنل شوې دي ، اوکلا ډیر ستر ستر دیوالونه لري چې عرض یې په هیڅ ځاې کې د لسو ګزو څخه لږ نه دې. هغه وکتل چې دهغه سواره دد غو خندقونو څخه تیریدلې نه شي. اودهغه پیاده فوځ ددې خندقونو او دیوالونو څخه د میږو په څیر معلومیږي. خوشیرشاه سورې په هر صورت د بنګال د حاکم سلطان محمود د ماتولو هوډ درلود او پریکړه یې کړې وه چې د ګوډ په ښار به خپله ولکه تر سره کوي.

په همدې وخت کې دبنګال حاکم او پرتګالیانو ته هملته په تیلیا ګړه کې خبر ورسید چې شیرشاه سورې دوې دخپل ځوې جلال خان سره په جنګ کې اخته کړې دی ، په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سورې په ګوډ دحملې له پاره هغه لورې ته تللې دې اودګوډ ښار یې محاصره کړې دې.

ددې خبر د اوریدو سره سم د سلطان محمود تر پښو لاندې زمکه و ښویده ، نوپه دې خاطر یې تیلیا ګړهی هملته په خپل حال پریښود او دخپل لښکر او د پرتګالیانو د لښکرو سره یو ځاې په ډیره بیړه د ګوډ په لور را وخوزید. دشیرشاه زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان ددوې د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره د تیلیاګړهي ستره جنګی کلا د خپلې ولکې لاندې راوسته.

هغه وخت چې د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل لښکر او پرتګالیانو سره یو ځاې د ګوډ مرکزی ښار ته را نزدې شو نو هغه ته خبر ورکړل شو چې ښار د شیرشاه سورې په محاصره کې دې. اوهغه هوډ کړې چې ښار به حتما تر خپلې ولکې لاندې روا ړي. نو په دې اساس هغه د شیرشاه سورې سره د سولې کولو له پاره وړاندیز وکړ او هغه ته یې خپل قاصد ور ولیږه ، او د سولې او امن غوښتنه یې ترې وکړه. شونې ده چې شیرشاه سورې هم د سولې له پاره تیار و نو دهغه د سولې وړاندیز یې و مانه ، اوپه دې ترتیب د شیرشاه سورې او سلطان محمود تر منځ د سولې شرایط ولیکل شول. دهمدې شرایطو په اساس د بنګال حاکم سلطان محمود شیرشاه سورې ته د جرمانې یا نذرانې په توګه د ۱۳ لکه طلایی سکو د ورکولو وعده وکړه. او تر څنګ یې د ګوډ نه تر سکرې ګرې پورې ټوله سیمه چې نژدې ۹۰ مایله کیږی اوعرض یې هم نژدې ۳۰ مایله کیږي دشیرشاه سورې په ولکه کې ورکړه.

اخر دهمدې شرایطو په بدل کې سوله وشوه اوپه دې ترتیب د سلطان محمود په مقابل کې شیرشاه سورې ته ډیره ښه سوبه ور په برخه شوه. ددې سوبې څخه شیرشاه سورې ته نه یوا ځې مالې ګټې تر لاسه شوې بلکه هغه ته سیاسی علویت هم ور په برخه شو ، ددې نه علاوه دتیلیاګړهي دره هم دشیرشاه سورې په لاسو کې ور پریوته ،او داسې څرګندیده چې د بنګال حاکم سلطان محمود شیرشاه سورې ته په دې امتیازاتو ورکولو سره په خپلو لاسو د بنګال سوبه ولیکله ، اوس نو شیرشاه سورې ته په مکمله توګه ازادې ور په برخه شوې وه چې هغه ددې درّو څخه هر وخت چې وغواړې د سلطان محمود څخه خراج واخلی او کله چې وغواړی د هغه په تخت و تاج باندې ولکه وکړې.

۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډیره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې دخوشحالیو ستر جشن لمانځل کیده.

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځاې هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لورې ته دهغه مشیران او وزیران او د ریاست نور لوړ پوړې چارواکې سره راټول شوې و. ددې خلکو علاوه پنډت پروهیت هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځاې په ځاې شوی و. ددوې تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لږ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاې کې د ورایه څرګندیده.

۱۲

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډیره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره هم ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې د هغې خوشحالیو د لمانځلو له پاره ستر جشن جوړ شوې و.

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځاې هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لورې ته دهغه سلاکاران ، وزیران او د ریاست نور لوړ پوړې چارواکې راټول شوې و . ددې خلکو علاوه پروهیت پنډتان هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځاې په ځاې شوی و. ددوې تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لږ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاې کې د ورایه څرګندیده.

ګنګا په سپین وزمه فرش باندې نڅا کوله او د نڅا په وخت کې دهغې د سپینو وریښمینو کالیو څخه دهغې د جسم ټولې زاویې په ډیره څرګنده توګه تر سترګو کیدې. دې نندارې په کتونکو کې یو هیجان را پورته کړې و . په سازونو کې یو خوند او په سترګو کې مستۍ لیدل کیدې او دهغې د ژبې څخه د سندرې هر لفظ په اوریدونکو باندې خپل خاص اغیز شینده .ددې د نڅا او سندرو د اغیز نه هر یو نندارچې په لیونتوب اخته شوې و.

تر لږ څه وخته پورې هغې په همدې توګه نڅا وکړه او بیا یې د لاس په اشاره خپلو ډمانو ته دتوقف اشاره وکړه ، دهغې په اشارې سره ډمانو خپل ساز او سرود بند کړ. بیا ګنګا په ډیره خوشحالۍ هلته شاه نشین ته دخپل پلار څنګ ته ورغله او ورڅخه یې وپوښتل چې پلار جانه !تاته زما نڅا او سندرې څه ډول ښکاره شوې. راجه هرکشن په صفتی توګه خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګنګا لور جانې !دغه نڅا چې تا نن د نندارچیانو تر مخ د لته په راج محل کې ترسره کړه نو ددې تر مخه ما دهیڅ یو نڅیدونکې ډمې داسې نڅا نه وه کتلې. بګوان دې زما خبره درواغ کوی نه چې ووایم ستا استاذانو تاته د نڅا او موزیګ داسې ښوونه اوروزنه درکړې ده چې ته یې د تیرې څخه یو نایابه ملغلره و ګرځولې. په همدې وخت کې شهزادګۍ دخپل پلار راجه هرکشن په غوږ کې یو څه پټ وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه ! دا خلک ته ددې ځایه رخصت کړه ځکه زه غواړم له تاسره یوه ډیره مهمه خبره وکړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن د لاس په اشارې سره خلک دهغه ځآیه رخصت کړل او ټول وزیران ، سلاکاران او پنډتان له دې خونې څخه ووتل اوخونه یی تخلیه کړه. ددې ټولو خلکو د تللو وروسته ،بیا راجه هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ته مخ کړ او ورڅخه یی و پوښتل:

ګنګا لورې ! تا ماته څه ویل غوښتل ، اوس یی ووایه. دهغه په دې خبره ګنګا وویل: پلارجانه ! ما ددې نه مخته تا ته دا خبره نه وه کړې خو اوس یی درته کول لازمی ګڼم ، ما ستا د ساتونکې ډلې سالار ته حکم کړې و چې هغه دې خپل دوه یا درې کسه ځوانان د کوچیانو دقبیلې دسردار فدایی خان د پیدا کیدو په خاطر و استوي ، پلارجانه ! دې فدای خان به هرو مرو په کوم ځای کې د خپلې قبیلې سره پړاو کړې و ي. زه غواړم ددې فدای خان سره ووینم اودهغه څخه وپوښتم چې هغه ځوان چې زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یی ګټلې دي نو دهغه سره د خبرو له پاره یو ځل فدایی خان هلته راغلې و او پټې خبرې یی ورسره کړې وې.اودا ددې خبرې ثبوت دې چې فدایی خان هغه ښه پیژني. نوپه دې خاطر زه غواړم فدایی خان را پیدا کړم. او ورڅخه وپوښتم چې هغه ځوان څوک و چې زما سویمبر یی وګاټه.

پلارجانه ! زما په برخه کې حالاتو حیرانونکې بدلون موندلې دی، په داسې حال کې چې دلته شهزادګان د شهزادګیو په لټه کې منډې ترړې وهي ، دلته ځوانان دخپلې خوښې د نجونو پسې د زمکې او اسمان تر منځ څرخکونه خوري ، خو زما حال دادې چې زه دهغه ځوان په لټه کې یم چې زما سویمبر یی ګټلې دې. اوبیا یی زما پریښودم اورا څخه همداسې ولاړ. پلارجانه ! په هر قیمت چې کیږی زه به دا ځوان پیدا کوم او ژوند به ورسره پیلوم. دا په دې خاطر چې هغه زما سویمبر ګټلې دې او دا پرې زما حق ګرزیدلې دې. پلارجانه ! که څه هم په اخری ځل مقابله کې هغه ماته په څرګنده توګه وویلې چې ، «زما نه خوښیږې» خو زه غواړم چې هغه را پیدا کړم او ور سره و اوسیږم اودهغه ناخوښې په خوښیو باندې بدله کړم. پلارجانه ! ما په خپل ژوند کې تر اوسه پورې داسې ځوان نه دې کتلې چې هغه دې دکومې شهزادګۍ د ترلاسه کولو مقابلې داسې ګټلې وي چې د پنځه غشو په ځای درې واخلي اوبیا ددرې غشو په ځای یو واخلي او هغه بادنما مرغه پرې وولی او په یو وار یی و څرخوي.

تر دې ځایه دخبرو وروسته چې کله شهزادګۍ خاموشه شوه نوبیا راجه هرکشن د لږ څه سوچ اوفکر وروسته وویل:

ګوره ګنګاجانې لورې ! زه په پوره توګه ستا تر اړخه ولاړ یم. که چیرې تا زما د ساتونکې ډلې سالار ته د فدایی خان د پیدا کیدو حکم کړې وي او هغه څوکسه ځوانان دهغه د لټون له پاره هغه لورې ته استولی وی نو زه بلکل دا خبره منم چې تا ډیر ښه کار کړې دې. ګوره لورجانې !ته چې هر کار کوې نو زما تایید او ملاتړ به درته په برخه وي. که چیرې ته د سویمبر ګټونکې ځوان د لټون له پاره هوډمنه یی ، نو زه ایشورته دعا کوم چې هغه ستا ددې هڅو په اړه بریاوې در په برخه کړي ددې خبرو سره سم راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو ،دهغه د پورته کیدو سره سم شهزادګۍ ګنګا اودنورې رانیانې هم را پورته شوې او ټول یو ځای د راج محل هغه بلې برخې ته روان شول.

۱۷

دبنګال د مرکز د ګوډ په ښار کې د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د سولې کولو نه وروسته شیرشاه سوری بیرته د چنار کلې ته راستون شوې و ، په همدې وخت کې ورته خبرونه را ورسیدل چې د بنګال حاکم سلطان محمود د شیرشاه سوری د ماتولو له پاره د شهنشاه همایون سره سازشونه پیل کړې دي ، او تر څنګ یی د ګوا پرتګالی والی ته هم قاصد استولې دې چې هغه دې خپل تکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوځواکمن لښکر هلته ګوډ ته را ولیږي ، تر څو په ګوډ باندې د شیرشاه سوری د حملې په وخت کې هغه ته ماتې ورکړي او د بنګال څخه یی بیرون کړي ،

کله چې هغه ته د چنار په کلې کې د سلطان محمود د سازشونو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو ډیر اندیښمن شو ، نو په دې خاطر یی پریکړه وکړه چې دا ځل به حتما په بنګال حمله کوی او هغه ځآې به د تل له پاره په خپله ولکه کې اخلي. د چنار څخه د بنګال په لور د حرکت کولو نه مخته شیرشاه سوری خپل تیز اوګړندی مخبران د همایون د لښکر د نقل و حرکت د معلومولو په خاطر هغه لورې ته واستول تر څو د همایون او دهغه د فوځ د حرکت په اړه چې کوم معلومات تر لاسه کړي او سمدستې یی د شیرشاه لورې ته را ولیږی او بیا دهمغې معلوماتو په رڼا کې خپله راتلونکې تګلاره جوړه کړي.

خو همایون په خپله د ګجرات د حکمران بهادرشاه لښکر ته د ماتې ورکولو وروسته د خپل هیواد د دنظم و نسق د جوړولو نه نوې نوې فارغ شوې و چې په یوه بل مصیبت کې را ګیر شو. په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوري دا ښار محاصره کړې و نو په هماغه ورځو کې د مغلو یو باغی سردار سلطان مرزا د همایون او دهغه د سلطنت په مقابل کې بغاوت وکړ. هغه د قنوج څخه را ووت او د بلګرام لورې ته راغې.او بلګران یی خپل مرکز و ټاکه ، دهغې وروسته یی خپل مشر زوې الغ مرزا جونپور ته ولیږه. هلته جونپور کې جنید برلاس د مغلو حاکم و. نوموړې ددې نه علاوه چې یو ډیر ښه سپه سالار و ، ډیر زیات شجاع او زړه ور انسان هم و. الغ مرزا نیغ په نیغه د جنید برلاس سره ټکر و نه کړ خو د جونپور په یوه سیمه کې یی ډیره تباهی خپره کړه.

باغې سردار سلطان مرزا خپل بل زوې شاه مرزا هم د مغلو یوې بلې سیمی امانت پورې ته د هغه ځاې د نیولو له پاره ور و استوه. الغ مرزا ډیر زیات زړه ور کارونه وکړل. هغه هلته په جونپور کې د لوټ او چپاول نه وروسته ، د «اود» او «بنارس» د ولکې کولو له پاره اراده وکړه اودخپلې دې ارادې د تکمیل له پاره یی د اسې لاره خپله کړه چې تر مخه یی د جونپور مستحکمه کلا چې جنید برلاس په کې موجود دهغه تر مخې خنډ نه شي ، شیرشاه سوری ته د سلطان مرزا اودهغه د زامنو دا فعالیتونه هغه وخت څرګند شول چې هغه هم د ګوډ ښار محاصره کړې و. هغه ته دا اندیښنه پیدا شوې وه چې کیدای شي سلطان مرزا اودهغه باغي زامن د همایون په لاسو د ماتې خوړولو نه وروسته دهغه سلطنت ته را ننوځی او هلته تباهي اولوټ پیل کړي. نو په همدې خاطر هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره سوله وکړه او په خپله بیرته چنار کلې ته را ستون شو.

همایون د سلطان مرزا اودهغه د باغې زامنو د ځپلو له پاره خپل ورور هندال مراز و ټاکه ، هندال هم دا باغیان په ډیره ښه توګه وځپل اودبدې ماتې سره یی مخ کړل. هغوې ددې ماتې وروسته د مغلو د سیمو څخه ووتل او نورو سیمو ته و تښتیدل.

همایون چې څنګه ددې بغاوت څخه فارغه شو نو خپل ورور مرزا عسکری یی په خلاف بغاوت وکړ. په دې وخت کې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د ماڼو په سیمه کې پړاو کړې و ، په دې خاطر هغه ډیر مشوش و. مرزا عسکری په احمداباد کې د بغاوت د بیرغ د پورته کولو نه وروسته کوچ وکړ او د همایون د یوه سالار تازی بیګ سره یی د ټکر کولو هڅه وکړه. اودخپلې پادشاهی د اعلانولو په خاطر د اګرې په لور ولاړ. همایون ددې بغاوت د ماتولو له پاره سمدستې په خپله هغه لورې ته ورغې. دا د همایون خوش قسمتی وه چې هغه دا بغاوت مات کړ ، خپل ورور مرزا عسکری ته یی ښښنه وکړه او دهغه سالار هندو بیګ یی د خپله ځانه سره اګرې ته راوست. په همدې ورځو کې د مغلو ډیر ستر او زړه ور سالار جنید برلاس په جونپور کې ومړ. په دې اساس همایون دهغه په ځاې هندو بیګ هلته د جونپور والی و ټاکه.

هندو بیګ د شیرشاه سورې له پاره دجنید برلاس څخه ډیر ګټه ور وخوت ، هندو بیګ دشیرشاه سوری سره خاصه مینه وه ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری دخپل یوه قاصد په لاسو هندو بیګ ته یو پیغام ور ولیږه چې په هغه کې راغلی و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پادشاه: ما چې کومه ژمنه کړې وه ما دهغې څخه لږ مخالفت هم نه دې کړې ، ما تر اوسه ستا په سیمه کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې ، ایا ته به دخپلې مهربانۍ او لطف له مخې زما د وفاداری دا خبر تر شاه پورې و نه رسوې ؟ او هغه به په دې خبره راضی نه کړې چې هغه دې دې لورې ته مخ نه را اړوي ، زه خو ستاسې فرمانبرداره او وفاداره یم.»

هندوبیګ د شیرشاه سورې دا لیکنه ډیره و ستایله ، هغه هسې هم د شیرشاه سوری سره مینه درلوده نو سمدستی یی خپل یو قاصد د همایون په لور ور واستوه او هغه ته یی یو لیک ور ولیږه چې په کې راغلی و :

« شیرشاه سورې ستا وفادار دې. هغه ستا په نوم سیکی جوړوی او ستا په نوم خطبه وایی. هغه تر نن ورځی پورې زمونږ په پولو کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې او نه یی دخپلې کومې وینا او کړچار له لارې مونږ ته تکلیف راکړې دې. نو په دې اساس زما وړاندیز دادې چې شیرشاه سوری باید په خپل حال پاته شي.»

شونی ده چې همایون به دخپل والی هندوبیګ په دې لیک سره لږ څه ډاډمن شوې وې نو په دې اساس یی د شیرشاه سورې پرخلاف د سمدستې قدم پورته کولو څخه ډډه وکړه .

شیرشاه سورې د همدې حالاتو څخه په ګټه پورته کولو سره په بنګال باندې د حملې کولو تکل وکړ. ځکه دا حالات دهغه له پاره ډیر مناسب و . اوس نو دهغه ځواک او قوت هم ډیرښت موندلې و ، سترو ستر و افغان سردارانو چې تر اوسه یی شیرشاه سورې دخپل حاکم په څیر نه مانه ، په بنګال اوبهار کې د شیرشاه سورې په فتحو اوولکو باندې دهغوې په آندونو کې هم بدلون راغلې و .

اوس نو شیرشاه سوری د افغان سردارانو د توجه مرکز ګرزیدلې و . هغو خپل پالو او مغرورو افغان سردرانو چې د شیرشاه سورې د قیادت منلو ته تیار نه و ، اوس دې ته اړ شوې و چې هغه د خپل مشر په څیر و مني. هغوې په دې ډاډمن شوې و چې د بنګال په ګوډ ښار باندې به د شیرشاه سورې ولکه کلکیږي او هغوې په دې هم پوه شوی و چې په هندوستان کې اوس یواځې شیرشاه سورې د مغلو په مقابل کې د افغانانو د ګټو نه دفاع کولی شي.

د افغان قوم په ټولو مشرانو او سردارانو کې دشیرشاه سورې مقبولیت ډیر زیات شوې اودا مقبولیت دې حد ته رسیدلی و چې زیاتو هغه ته د اعلیحضرت په نامه غږ کاوه.

همایون اودهغه والی هندوبیګ ته د ډاډ ورکولو وروسته شیرشاه سوری د خپل لښکر سره یو ځاې د برق په څیر په ګړندۍ توګه د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور مخته تګ وکړ. هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یی خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان ته ورکړه او هغوې ته یی حکم وکړ چې هغوې دې د ګوډ د ښار د شاوخوا سیمو په لور مخته ولاړ شی. هغه خپل پاته لښکر یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ،دهغوې یوه برخه یی دخپل ځآن سره و ساتله ، اوبله برخه یی صاحب خان ته ورکړه. اوبیا یی د لښکر دد ې دواړو برخو سره یو ځاې د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور روان شو.

دشیرشاه د چنار د کلی څخه د بنګال مرکزی ښار ګوډ نزدې څلورسوه څلورشپیته میله واټن کې پروت و . شیر شاه سورې دا واټن په درې اونیو کې وواهه ، او ګوډ ته د رسیدو سره سم یی هغه ښار محاصره کړ. ددې ترڅنګ دهغه زوې جلال خان او مقرب خان هم د غرب له لورې د هغه ځاې د سیمو د چورو چپاول کولو نه وروسته ګوډ ته را رسیدلی و. او په دې ترتیب یی د ګوډ محاصره کلکه کړه .

د بله اړخه د ګجرات حاکم بهادرشاه، د همایون په لاسو د ماتې خوړولو وروسته په شپږو میاشتو کې خپل ځان بیرته راټول کړ او خپل ځواک یی غښتلې کړ. دخپل ځواک د غښتلتیا وروسته بهادرشاه په ډیره بیړه د خپلو د لاسه وتلو سیمو لکه مالوه او ګجرات د ولکه کولو له پاره را ووت اوپه دیر لږ وخت کې یی دا سیمی بیرته ترخپلې ولکې لاندې راوستې. ترڅنګ یی هغه داسې هم وښوول چې هغه به په غربی هند کې دخپلې واکمنۍ اغیز د پخوا په څیر بیرته قایم کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری ته د مغلو پر خلاف د بهادرشاه د متحرک کیدو خبر هغه وخت ورسید چې هغه د ګوډ ښار تر خپلې محاصرې لاندې نیولې و. هغه ته ددې خبر په را رسیدو سره څه ارامتیا تر لاسه شوه. اودا هیله ورته پیدا شوه چې اوس به همایون ددې په لور د توجه کولو په ځای د ګجرات دحاکم بهادرشاه سره لاس و پنجه شي ، خو پخوا له دې شیرشاه سوری ددې نه ویریده چې که چیرې همایون ته خبر ورسیږی چې شیرشاه سورې د ګوډ ښار محاصره کړې دې نو هغه به ضرور د هغه په خلاف خپل فوځونه متحرک کړي ځکه ددې نه مخته هم د بنګال حاکم سلطان محمود د همایون څخه دشیرشاه سوری پر خلاف د مرستې غوښتنه کړی و ه. خو کله چې شیرشاه سوری ته د همایون او بهادرشاه تر منځ د نښتو او دلاسه ورکړل شوو سیمو د بیرته تر لاسه کولو له پاره ددواړو خوا تر منځ د جنګ جګړو خبر را غې نو هغه پرې د ډاډ او سکون ساه واخسته.

دګجرات حاکم بهادرشاه د خپلو سیمو د ولکه کولو وروسته په دې ویره کې و چې همایون به په هرصورت چې وې دهغه پر خلاف ستر فوځی یرغل کوي ، نو دخپلې دفاع په خاطر یی دهمایون پر خلاف په ګوا کې د پرتګال والی له ځانه سره یو ځای کول غوښتل. ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره هغه په خپله د ګوا په لور وخوزید اودهمایون پر خلاف یی د ګوا د والی سره خبرې اترې وکړې. کله چې ددې خبرو اترو وروسته دګجرات حاکم بهادرشاه دخپل بحرې جهاز سره بیرته را ستنیده نو د پرتګالي بحری غلو (قزاقانو) تر حملې لاندې راغې. دهغه جهاز یی په سمندر کې ډوب کړ اوپه دې ترتیب د ګجرات حاکم د خپلو پلانونو د تطبیقولو تر مخه د نړۍ څخه و کوچید.

دبنګال د حاکم بهادرشاه د مړینی وروسته همایون ته دوه لارې تر مخه وې ، لمړی دا چې هغه د ګجرات دحاکم ټولې سیمې بیرته په خپله ولکه کې واخلي او دویمه دا چې په ګجرات د ولکې تر مخه د شیرشاه سورې ، چې ورځ په ورځ ځواکمن کیده او دده د سلطنت له پاره د خطر زنګ ګرزیدلې ، یو فوځی حرکت وکړي. هغه دخپلو سلاکارانو سره د مشورې اوسلا وروسته دا پریکړه وکړه چې په اوسنی حال کې د ګجرات موضوع شاته پریږدي او د شیرشاه سوري پر خلاف حرکت وکړي ، ځکه د ګجرات موضوع دومره ګواښمنه نه وه لکه څومره چې دشیرشاه سوری موضوع وه ، هغه ته خپلو مشاورینو دا سلا هم ورکړې وه چې که چیرې شیرشاه سورې ددې نه زیات پریښول شي نو په راتلونکو وختو کې به دده سلطنت ته سخت ستر ګواښ و ګرځي. ددې سلا اومشورو وروسته همایو ن د ګجرات موضوع شاته پریښوله ، اودخپل لښکر سره یو ځای د بنګال په لور وخوزید ، تر څو هلته د ګوډ ښار ته ورسیږی او دبنګال دحاکم سلطان محمود سره یو ځای دشیرشاه سوري مقابله وکړي

خو بنګال ته د ګوډ دښار په لور د حرکت اود شیرشاه سوري پر خلاف د سلطان محمود سره د یو ځآې کیدو د تګ په وخت کې هغه دلارې په نیمایی کې خپله اراده بدله کړه. اویو ځل بیایی د خپلو سلاکارانو سره مشوره وکړه ، ددې وروسته یی دا پریکړه وکړه چې بنګال ته د تللو اوهلته د شیرشاه سوری پر خلاف د جنګ کولو په ځای دا غوره ګڼي چې د شیرشاه سوري په نشتوالی کې دهغه په مرکزي کلا چنار باندې ولکه وکړي ، ددې ولکې په اساس به شیرشاه سوري په هیڅ ځای کې خپل قدم مستحکم نه کړای شي.

همایون هیله من و چې شیرشاه سوری به دومره ژر د بنګال په مرکزی ښار ګوډ باندې ولکه و نه کړای شي. ځکه چې دګوډ ښار ډیر زیات امنیتي تدابیر درلودل ، تر څنګ یی د ښار چا ر چاپیر یو ستر خندق هم کنل شوی و . همایون غوښتل چې د شیرشاه سوری مرکزی کلا ، چنار ، د خپلې ولکې لاندې کړي او په دې توګه د شیرشاه سوري بنسټ له بیخه و کاږي ، اوبیا د چنار په کلا د ولکې نه وروسته د شیرشاه سورې په خلا ف د بنګال په لور حرکت وکړي ، هغه دا هیله هم درلوده چې تر هغې وخته پورې به د چنار د کلا د دلاسه ورکولو خبر هم شیرشاه سوری ته ور رسیدلې وي ،په دې اساس به هغه ته یو ډول اندیښنه او زړه بداوې را پیدا شوې وي اوپه دې توګه به همایون په اسانۍ سره شیرشاه سوري ته ماته ورکړی. او دخپلو موخو په تر لاسه کولو کې به بریالی و ګرځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدې ارادو د پوره کولو له پاره همایون د بنګال په لور د تللو تر مخه د چنار د کلا په لور وخوزید. دبله اړخه دشیرشاه سوری جاسوسانو هم دهمایون د لښکر کلکه ځارنه کوله ،هغوې سمد ستې شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون غواړي د بنګال په ځاې د چنار دکلا د سوبې له پاره هغه لورې ته ولاړشي. ددې خبر د ترلاسه کولو سره سم شیرشاه سوري ډیر اندیښمن شو او خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان یی د ګوډ د کلا د محاصرې له پاره پریښوول او په خپله یی د صاحب خان سره یو ځاې لښکر واخست او د چنار کلا د ساتنې له پاره یی د ګوډ څخه هغه لورې ته کوچ وکړ.

شیرشاه سوری د ګوډ څخه د چنار کلا په لور په دومره ګړندی توګه او دومره سرعت سره ولاړ چې هلته دهمایون د لښکر د ورسیدو تر مخه دوې ور ورسیدل ، هغه د کلا څخه د بارودو یو ستره ذخیره اودخپلې کورنۍ ښځې اوکوچنیان وویستل او هغوې یی هلته په غرونو کې پرتې د وندیاچل بلې کوچنۍ کلا ته منتقل کړل. ددې ټولو کارونو د تکمیل نه وروسته شیرشاه سوری دهمایون د راتلو تر مخه دچنار کلا دخوندي ساتلو په خاطر خپل دوه کسه سالاران هر یو جرنیل غازي سور او سلطان سروانی و ټاکل ، هغوې ته یی خپل نیمایی لښکر ورکړ او په خپله د صاحب خان سره یو ځاې دکوهستان په وندیاچل کې د بهار کنډ د کلا په چار چاپیر کی کینا ستل ترڅو په مناسب وخت کې دهمایون په لښکر باندې ګذار وکولی شی.

همایون هم د خپل لښکر سره یو ځاې د شیرشاه سوری مرکزی کلا چنار ته ور ورسید. دچنار کلا د غره په یوه لوړه څوکه پرته ده ، دغرونو دا لړۍ نژدې ۱۵۰ فټه لوړه ده. دا کلا د مرزا پور نه د ګنګا دجنوبی غاړو پورې رسیږی ، او بنارس چې د ګنګا په غربی څنډه کې نژد ې ۱۸ میله لرې واټن کې پروت دې ، تر دې ځایه د چنار د کلا سره یو ځاې د دایرې شکل جوړوی او بیا تر شمال پورې غځیږي.

ددې کلا اوږودوالې ، که دغره هغه څنډه هم ورسره را ونیسو نو یونیم میل تشکیلوي ،ددې کلا عرض په ځینو ځایو کې ۱۰۰ ګزه او په ځینو ځایو کې تر ۳۰۰ ګزو پورې رسیږي. ددې کلا درې اړخونو ته د ګنګا دریاب په پوره تیزۍ سره بهیږي. په جنوب کې ددې کلا څوکه په پخوانیو وختونو کې د عامی شاهراه او د غرونو سره یو ځاې کیده.

دا کلا په ډیر زیات ستراتیژیک اهمیت کې پرته وه او د حربی اهمیت له لورې دا ځاې ډیر زیات وزن درلود. که چیرې همایون په هماغه لمړیو پنځلسو ورځو کې دې ځای ته د شیرشاه سورې د راتګ د مخه را رسیدلې واې نو په ډاډمنه توګه به یی کلا نیوله او د شیرشاه سوری ملا به یی ورماتوله. که چیرې همایون په خپلو راتلو کې لږ څه ګړندیتوب کړې واې نو همایون به چنار ته د شیرشاه څخه د مخه را رسیدلې واې نو په هغه وخت کې به نه شیرشاه خپلې ښځې او کوچنیان د کلا څخه ویستلې واې او نه به یی د هغې له پاره نوره مرسته را استولې شوه ،او نه به یی د جنګ سامانونه د کلا څخه بیرون د کوهستان وندیاچل ته منتقل کړې واې او نه به یی د بهار کنډ په کلا کې ځان ځاې په ځاې کړې وای.

خو اوس وخت له لاسه وتلې و ، همایون د خپل غفلت په اساس د شیرشاه سوری په دام کې ننښتې و. شیرشاه غوښتل چې د بنګال د سوبې د مخه د هغه هیڅ دښمن د هغه مزاحمت ونه کړي خو په چنار باندې د حملې کولو په اساس همایون د هغه دا غوښتنه پوره کید و ته پری نه ښوده.

همایون نژدې درې میاشتې د چنار کلا په خپله محاصره کې واخسته ، په دې وخت کې د شیرشاه سوري جرنیلانو هر یو جرنیل غازي سور او سلطان سروانی د کلا څخه دفاع کوله ، په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوری هملته په وندیاچل کې په سنګر کې ناست و . شیرشاه سوری ډاډمن و چې د هغه د چنار کلا لښکر به همایون په مقابله کې خپلې دفاع ته دوام ورکړي او همایون به د محاصرې دا اوږودوالې څخه ستومانه شي او بیرته به ستون شي. خو داسې و نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون په همدې وختو کې په کلا باندې د توپونو خولې ورخلاصې کړې وې، خو دهغه ډیرې حملې ناکامې وې برعکس د مغلو مالې اوځانی تاوانونه ورځ په ورځ زیاتیدل. په اصل کې د چنار دکلا د سوبې کولو ټول مسؤلیت ، همایون د خپلې توپخانې د مشر رومی خان په غاړه وراچولې و. رومی خان په خپل ترک توکمه و، د قسطنطنیی او سیدونکې و ، پخوا د ګجرات دحاکم بهادرشاه د توپخانې مشر و ،بیا یی هغه پریښوده او دهمایون لښکر ته راغې اوهمایون هم هغه ته په خپل لښکر کې د توپخانی قومندانی ورکړه. او د لښکر اعلې قومندان یی وټاکه.

حالات دا ډول وو چې د غرونو د لمنو څخه نیولې ان د مغل سراې پورې د همایون د فوځ خیمې ولاړې وې او کیدې شې چې دهمدې په اساس به دهغه ځای نوم هم مغل سراې ګرزیدلې وي ،ځکه دمغلو فوځ هملته یو ستر ښارګوټې جوړ کړې و.

د همایون قواو د وچې له لارې د چنار کلې ددرې اړخونو څخه را تاو کړې و ، تر څنګ یې د سمندر له لارې هم دهمایون د بحري کشتیو بیړۍ چنار کلي ته د وسایلو د ورسولو لارې بندې کړې وې

خو د رومې خان توپخانې دخپل ښکتني خراب موقعیت په خاطر اغیزمنه بمباري نه شوه کولای. نو په دې توګه د وخت د زیاتیدو او د ناکامه بمباریو له مخې رومي خان هم سربداله شوې و . هغه د چنار د کلا د ولکې کولو له پاره یو بل پلان جوړ کړ ، هغه دخپل خلالت نومې غلام سره سلا مشوره وکړه او ددې مشورې نه وروسته هغه د چنار دکلا تر مخه په خپل غلام باندې د وهلو برید وکړ. د غلام د وهلو دغه حال د شیرشاه سوري لښکر د کلا د دیوالو څخه ننداره کاوه. کله چې هغه غلام د وهلو څخه تنګ شو نو د پخوا څخه دجوړ شوې پلان په مطابق یی دخپل ځان د خلاصون په خاطر د چنار د کلا په لور منډه کړه. کله چې هغه ساده فکره افغانانو وکتل چې د مرګ نه د خلاصون په خاطر هغه بیچاره غلام دوې ته د پناه اخستلو په خاطر د کلا دروازو ته را رسیدلې دې نو هغه ته یی د پناه د ورکولو په خاطر د ښار کوچنۍ دروازه لږ څه پرانسته او هغه ته یی کلاته د ورننوتلو اجازه ورکړه. دې غلام هم د لږ وخت په تیرید و سره دغه افغانان په خپل ځان باوري کړل. د شیرشاه سوري عسکرو پخپله غوښتل ددې غلام څخه دا معلومه کړي چې د رومي دتوپخانې سره په څه ډول مقابله شونې ده. په همدې خاطر هغوې دې غلام ته د کلا ټول پټ ځایونه ور وښوول او دخپله ځانه د جوړشوې دفاعي پلان په اړه یی هم ورته پوره معلومات ورکړل.

په دې ټولو هر څه د پوهید و وروسته غلام یوه ورځ په پټه توګه ووت او و تښتید. او خپل بادار رومي خان یی دټولو هغو رازونو څخه چې د کلا په دننه کې یی تر لاسه کړی و خبر کړ ، رومې خان ددې ټولو معلوماتو د تر لاسه کولو وروسته د همایون خان څخه د کشتیو د منار د جوړولو اجازه و غوښته ، تر څو ددې لارې و توانیږی د شیرشاه سورې د لښکرو د موادو د ترسیل لارې چارې بندی کړاې شي. همایون ورته فرمان ورکړ چې هغه هر هغه څه چې ددفاع له پاره اړین ګڼي ترسره کولای یی شي.

ددومره زیاتو اختیاراتو د تر لاسه کولو وروسته، رومي خان په څو میاشتو کې دکشتیو د پاسه داسې یو مینار جوړکړ چې د چنار کلې هر یو کونج ترې د ورایه ښکاریده. دمینار د تیاریدو وروسته رومي خان دهمایون څخه اجازه و غوښته چې د کشتیو دا مینار کلاته را نژدې کړي ، او تر څنګ یی دا غوښتنه هم وکړه چې همایون دې خپلو لښکرو ته په دې کلا باندې د هره اړخه دیرغل کولو حکم و کړي او تر هغې دې جنګ ته دوام ورکړي تر څو کلا په مکمله توګه فتحه شوي نه وي.

همایون همداسې وکړل ، اخر جنګ پیل شو او تر نیمي شپې پورې یی په پوره ځواک سره دوام وکړ. په دې جګړه کې نژدې اوه سوه مغل عسکر له منځه ولاړل ، او د ډیرو سختو هڅو سره سره بیا هم کلا فتحه نه کړل شوه. ددې یو علت دا و چې د شیرشاه سوري عسکرو دخپلو مورچلو څخه د کشتیو دا مینار تر اور لاندې و نیو او ددې مینار یوه برخه یی له منځه یوړه ، خو په دویمه ورځ تر سهاره پورې رومي خان هغه بیرته ترمیم کړ. کله چې هلته په کلا کې د شیرشاه سوري عسکرو وکتل چې د مغلو عسکرو هوډ ځواکمن دې او یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ نه یوه ورځ به دوې په دې کلا باندې ولکه کوي نو هغوې ددې ویرې څخه همایونه ته د سولې پیغام و لیږه او د کلا دپریښولو له پاره یې ورته شرط وړاندې کړ چې دهغې په مقابل کې به دوې ته سلامتئ او امن ورکوي.

همایون هم د شیرشاه سوري دلښکر سالارانو ته د هغوې دځانو د سلامتئ ډاډ ورکړ او په دې ترتیب یې په کلا باندې ولکه وکړه. د چنار په کلا باندې د قبضې کولو وروسته مغلو د وینو په تویولو لښتې وبیول. که څه هم هغه رومي خان ته د دې وعدې د پوره کولو حکم کړې وخو دهغې یو باوري سالار «موویدبیگ» چې ددربار یو اعلې افسر و په هغې حکم کې ردوبدل وکړ. او دا یې په کې و لیکل چې د افغانانو لاسونه دې پرې کړل شي. ددې پایلې داشوې چې رومي خان دشیرشاه سوري ددوه زره توپچي عسکرو له ډلې څخه د اوه سوه کسانو لاسونه پرې کړل اوپه دې ترتیب د چنار په کلا باندې همایون ولکه وکړه.

دبله اړخه شیرشاه سوری هلته د چنار په کلاکې د خوراک څښاک او فوځې مواد زیاتې ذخیرې ځاې په ځاې کړې وې او ددې شیانو دخوندی ساتنې له پاره یې پوره ساتونکي ټاکلي وو او دا هیله یې درلوده چې د برسات د موسم د پیل کیدو پورې به دوې په کلا کې ددې د عسکرو او دکلا خوندي ساتنې د نده تر سره کوي. ترڅنگ یې شیرشاه سوري دا هیله هم درلوده چې که چیرې د برسات د موسم دپیل کیدو پورې ددې عسکر هملته محاصره او د یرغلگرو مقابله وکولاې شي نو تر هغه وخته پورې به هغه هم د بنگال څخه خپل عسکر را باسي او په دې ترتیب به دخپلو عسکرو ځواک هم ورزیات کړي او دهمایون په مقابل کې به یې حالت نورهم غښتلې شي او کلا به د سقوط نه و ساتي.

خو د چنار کلا ساتونکو دهغه دا هیله پوره نه کړه، په درې میاشتو کې په کلا کې د هغه سالارانو دهمایون په مقابل کې گونډې ووهلې ، دا په داسې حال کې چې دبرسات موسم ته لا تر اوسه دوه میاشتې پاتې وې. اوس شیرشاه سوري په دې فکر کې و چې د چنار د کلا وروسته به همایون دهغه پر خلاف حرکت وکړي. د چنار دکلا د دلاسه ورکولو وروسته په څو ورځو کې شیرشاه سوري ته یو بل بد خبر ورسید چې دهغه زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان چې د بنگال د گوډ ښار یې محاصره کړې و نو دمحاصرې په وخت کې مقرب خان په ډیرې میړانې سره د کلا د دیوالونو په لور حرکت کړې و خو هغه په هغه خندق کې چې د کلا چارچاپیر کنل شوي ډوب او هلاک شو. دمقرب خان د مړینې خبر صاحب خان ته لکه د برق د ټکان په څیر وگرزید. د بله اړخه شیرشاه سوري هم د مقرب خان په مړینه او د گوډ دجنگې مهم په نیمایی کې په پریښولو باندې ډیر اندیښمن شو ، خو بیا هم د شیرشاه سوري زوې جلال خان دگوډ د کلا د نیولو دې پلان ته دپخوا په څیر دوام ورکړ. ترڅنگ یې شیرشاه سوري دهمایون په خلاف د رهتاس د شهزاده را جه هرکشن سره له یوه اړخه خپل اړیکې ښه کړل او دبله اړخه یې د هغه څخه کومک هم وغوښت خو راجه هرکشن دهمایون پر خلاف د جنگ څخه انکار وکړ، هماغه و چې د راجه هرکشن پر خلاف د شیرشاه سوری غصه او قهر دپخوا په نسبت نور هم زیات شو.

۱۸

درهتاس راجه هرکشن د خپل راج محل یه یوه خونه کې ځانته ناست و چې دهغې لور شهزادگۍ گنگا دغې خونې ته ورننوتله ، دخپلې لور په کتلو سره راجه هرکشن ډیرزیات خوشحاله شواوپه خپل څنگ کې یې ورته دکیناستو اشاره وکړه. شهزادگۍ مخکې راغله او دخپل پلار تر څنگ کیناسته. تر یوه وخته پورې دواړه پټه خوله ناست وو ،بیا راجه په ډیر غور سره خپلې لور شهزادگۍ ته وکتل او ترې و یې پوښتل:

گوره لورجانې ! ایا د کوم ضرورې خبرې په خاطر دلته راغلې یې. اویا دې غوښتل چې هسې زما تر څنگ څو لحظې کینې. دهغه په خبره شهزادگۍ گنگا مسکۍ شوه او ویې ویل: نه پلار جانه ! زه د یوې ډیرې ضرورې خبرې له پاره ستا څنگ ته راغلی یم. هرکشن ورته په ډیره مهربانۍ سره وویل چې اوس نو ووایه لورې !ته څه ویل غواړې ؟ دهغه په ځواب کې شهزادگۍ گنگا وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه ! ستا د ساتونکې ډلې هغه ځوان چې ما د کوچي قبیلې د سرادر فدایي خان د پلټنې له پاره استولې و ، هغه بیرته را ستون شوې دې. هغه نه فدایی خان پیدا کړې او نه یی دکوچیانو د قبیلي کوم درک خرک معلوم کړې دې. په دې اساس زه غواړم له تا څخه اجازه واخلم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن ټکان شانته وخوړ او ویی ویل چې لورې څه ډول اجازه ؟ په ځواب کې ورته شهزادګۍ ګنګا وویل:

پلارجانه ! ماته هغو ناکامه راستنو شوو عسکرو هم وویل چې صاحب خان چې څه موده مخته د کوچیانو د قبیلي د سردار فدایی خان غلام و او ګیدړې به یی ښکارولې او پوستکي به یی ترې ویستل او پلورل به یی. هغه نن سبا د شیرشاه سوري په لښکر کې شامل شوې دې او په دې ورځو کې د «وندهیاچل» په غرنیو سیمو کې میشت دې. شیرشاه سوري هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې په همدې ځاې کې پړاو کړې دې، او اوس ورته خبر راغلې چې همایون د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا نیولې ده ، زه غواړم چې د خپلې «د اسې اوما» سره یو ځاې د نارینه و عسکری کالي وا غوندم او د وندهیاچل د غرنیو سیمو په لور ولاړه شم. هلته د صاحب خان سره ووینم ، او دهغه څخه د فدایی خان په اړه معلومات تر لاسه کړم. نو که چیرې زه د فدایی خان سره ووینم نو بیا به ماته معلومه شي چې هغه ځوان څوک و چې زما درې واړه «سوئمبرونه» یی ګټلي و . پلارجانه ! تاته خو معلومه ده چې د وندهیاچل غرونیزه سیمه د دې ځایه ډیر لرې نه ده او زه به د هغه ځایه ډیر ژر بیرته را ستنه شم.

کله چې شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو پلار یی راجه هرکشن ورته وویل: لورجانې ! زه تا هلته د ورتلو څخه نه منه کوم. خو په یوه شرط تاته د تللو اجازه درکوم چې ته به د خپله ځانه سره څو کسه ساتونکې هم وړې. د خپل پلار په دې خبره شهزادګۍ په یوه درنګ سره وویل چې: هو ، پلارجانه ! زه او اوما به د خپله ځانه سره څو کسه ساتونکي هم اخلو. راجه هرکشن ورته وویل:

خو ګوره لورجانې ! تا پخوا هم د یوه ځل څخه زیات د صاحب خان سره بد سلوکي کړې ده ، ایا هغه به له تا سره خبرې کولو ته غاړه کیږدي ؟ او ایا هغه به ستا د پوښتنې په اساس تاته د فدایی خان په اړه معلومات درکړي ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل:

پلارجانه ! ستا اندیښنې په ځاې دي ، خو ته پوهیږې چې صاحب خان له ما سره ډیره زیاته مینه کوي ، زه به دهغه سره د اسې نرمې او د مینې نه ډکې خبرې وکړم چې دهغې څخه به هغه ته ډیره خوشحالي ورپه برخه شي. او زما د پوښتنې سره سم به ماته د فدایی خان په اړه معلومات راکړي په دې ترتیب سره به زه د خپل مصنوعي حرکاتو له مخې دهغه څخه خپلې موخې تر لاسه کړم . دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن ځواب ورکړ او ورته یی وویل:لورې ته دا کار هم وکړه او پایلې یی ووینه ! ما خو تاته ویلي چې ستا په هره معامله کې به زه له تا سره ملګرې اوسم ، دخپل پلار هرکشن د دې ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ خوشحاله شوه ، بیا دواړه پلار اولور دهغې خونې څخه را ووتل. هرکشن دخپلې لور د سفر له پاره تیارې پیل کړ ، هغې ته یی دخپلو ساتونکو څخه یوه ډله ورکړه. او په دې ترتیب ګنګا دخپلې اوما سره یو ځاې د دندهیاچل د غرنیو سیمو په لور و خوزیده.

۱۹

د کوهستان په «وندهیاچل» کې میشت صاحب خان یوه ورځ په خپله خیمه کې یو ځې ناست و چې شهزادګۍ ګنګا او اودهغې د اسې اوما دواړه یو ځاې ور ننوتلې. دواړو د نارینه و جنګي کالي په ځان کړي و او خپل مخونه یی په کې را نغاړلي وو ، ددوې د کتلو سره سم صاحب خان دخپله ځایه په یوه ټکان را پورته شو او په یوه درنګ یی خپله توره د تیکې راوویسته او دوې ته یی وویل چې څوک یاست ؟ او څه ډول مو جرءت کړې چې زما خیمې ته را ننوتئ. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل دواړه لاسونه و پړکول ، دخیمې بیرون ولاړو افغان ساتونکو څخه یی یوه په منډه ځان را ورساوه. صاحب خان ترې په ډیره غضبناکه توګه و پوښتل: دا دواړه څنګه په خپل سره زما خیمې ته را ننوتي دي ؟ دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې افغان ساتونکی په د اسې حال کې چې سریی ټیټ کړې و وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیرصیب ! دا دواړه نجوني دي، له تاسره یی کتل غوښتل. په دې خاطر ما هغوې ته ستا سره دکتلو له پاره د درتلو اجازه ورکړه ، ددوې سره څو ساتونکې هم مل دي ، هغوې مو هلته بیرون تم کړي دي ، ددې دواړو نجونو څخه یوه د راجه هرکشن لور شهزادګۍ گنګا ده او بله یی دهغې داسې اوما ده. اوما ویل چې هغه تا خپل ورور گڼي. نو که چیرې هغه له تاسره ویني نو ناراضه کیږي به نه. کله چې دوې خیمې ته را ننوتلې نوما او زما ملګرو پرهغوې څارنه کوله چې هسې نه چې په دوکې اوفریب سره پرتا باندې حمله وکړي.

هغه ساتونکې تر دې ځایه خبرې وکړې ، دهغه په دې خبرو صاحب خان مسکې شانته شو ، ساتونکې ته یی وویل چې ته اوس تللې شې. زه به ددوې سره په خپله خبرې وکړم. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ گنګا او دهغې داسې اوما دواړو دخپلو مخونو څخه نقاب لرې کړ. صاحب خان شهزادګۍ گنګا ته د کتلو پرته اوما ته مخ کړ او ورڅخه یی و پوښتل:

اوما خورجانې ! ته څنګه یی ! ایا څه داسې ضروري خبره وه چې ته یی د شهزادګۍ سره یو ځاې تر دې ځایه زما خیمې ته په را تللو مجبوره کړې یې ؟ دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې د اوما په ځاې شهزادګۍ گنګا په خبرو پیل وکړ او ویی ویل:

صاحب خانه ! که ماته دخبرو کولو اجازه وي نو زه څه ویل غواړم. زه پوهیږم چې ته اوس هغه پخوانې صاحب خان نه یی . بلکه د شیرشاه سورې د لښکرو اعلې سالار یی. ته د ډیر زیات عزت او مرتبې خاوند یی. نوپه دې خاطرمې د څه ویلو تر مخه له تا څخه اجازه اخستل غوښتل. ددې خبرې وروسته شهزادګۍ په ډیر غور سره د صاحب خان مخ ته کتل او بیا یی په نرم او مینه ناک اواز سره وویل:

صاحب خانه ! بې شکه چې ته به ما خپله دښمنه گڼې. خو اوس چې ستا خیمې ته راننوتې یم نو ته ما ته د کیناستو ست هم نه کوې. دهغې په دې خبره صاحب خان ورته وویل چې نه ! هیڅکله هم ! زه تاته دکیناستو ست نه کوم. هر هغه څه چې ته یی ویل غواړې په ولاړه ولاړه یی ووایه ، زه به یی ځواب درکړم اوبیا زما دخیمې څخه وځه. د صاحب خان په دې وچ ځواب سره شهزاګۍ اندیښمنه او غمګینه شوه، او په نیغه یی ترې وپوښتل:

گوره صاحب خانه ! د شیرشاه سورې په لښکر کې د را ننوتلو مخته ته د کوچې قبیلې د سردار غلام وې. دهغې قبیلې د سردار نوم فدایی خان و. ما ددې فدای خان ډیره پلټنه وکړه ،خو تر اوسه مې دهغې په اړه هیڅ ډول معلومات نه دې تر لاسه کړې. زه او اوما د څو کسو ساتونکو سره یو ځاې ستا دربار ته راغلو چې که ته وکولې شې او ما ته د فدایی خان په اړه څه معلومات راکړې. صاحب خان ورته په ډیرغور سره د کتلو وروسته وویل:

ستا د کوچې قبیلې د سردار فدای خان سره څه کار ؟او څه درپیښ شوي چې دهغې د پیدا کیدو په خاطر ان زما د خیمې پورې را ورسیدې؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډیره غمژنه توګه وویل چې:

گوره صاحب خانه ! زما پلار زما د واده کولو په خاطر هلته په خپل ریاست کې درې سختې مقابلې پیل کړې وې او دا درې واړه مقابلې په درې پړاونو کې تر سره شوې . په دې مقابلو کې د راې سین ، میواړ او کالنجر شهزادګانو او تر څنګ یی ځایي اتلانو هم ګډون درلود. خو هیڅ یویی ددې درې واړو مقابلو په ګټلو بریالې نه شو . خو دا مقابلې یو نقاب پوښه کس و ګټلې ، چې تل به د مقابلې په اخري وختو کې را څرګندیده ، په تور رنګه اسپ به سپور و او ځان او مخ به یی هم تور رنګه کالو پوښلې و ، اوس نو زه یو اځې دهماغه نقاب پوښه په لټون پسې یم. ځکه چې هغه زما درې واړه مقابلې «سوئمبر» ګټلې دې او دا دهغې حق دې چې ما دخپل ژوند تل پاتې ملګرې کړي. خو د مقابلو ددریم او اخري پړاو د ګټلو وروسته هغه ماته همدومره وویل چې « هغه ما نه خوښوي» ، او بیا ولاړ. بس صاحب خانه ! زه غواړم د فدایی خان څخه دهمدې کس په اړه معلومات تر لاسه کړم ، او په دې ځان و پوهوم چې هغه څوک دې ؟ دکوم ځاې او سیدونکې دې ؟ او اوس چیرې او سیږې ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې ددې خبرو دکولو وروسته صاحب خان ترې په ډېرې کرکې سره وپوښتل او ورته یې وویل: ګوره د رهتاس شهزادګۍ ! فدایی خان ته به څه معلومه وي چې هغه نقاب پوښ چې ستا سوئمبر یې ګټلې هغه څوک دې ؟ دکومه ځایه راغلې او بیا چیرې ولاړ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ یو دم وویل: ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې د سویمبر دویمه مقابله روانه وه نو هغه وخت فدایی خان دهغه نقاب پوښ سره د څه خبرې له پاره راغلې و. دلږ وخت له پاره یې دهغه سره خبرې وکړې او بیا ترې ولاړ. نو دهمغې څخه ماته دا ډاګیزه شوه چې فدایی خان به دا نقاب پوښه پیژني. صاحب خانه ! زه پوهیږم چې ته زما څخه کرکه کوې. دا ځکه چې ما له تا سره ښه سلوک نه دې کړې خو د انسانیت له مخې زه له تا څخه هیله کوم چې ته ماته د فدایی خان دځاې ځیګې په اړه معلومات راکړې.

شهزادګۍ چې کله چپ شوه نو صاحب خان هم د څه اوږدې خاموشۍ وروسته څه فکر وکړ او بیا یې شهزادګۍ ته وویل:

ګوره ګنګا ! څو میاشتې کیږي چې ما د فدایی خان قبیله پرې ایښې ده ، اوس نه پوهیږم چې فدای خان به چیرې وي او په کومو زمکو کې به دخپلې قبیلې سره یو ځای قدم ږدي. ته هسې دې لورې ته راغلې یې. زه تاته د فدایی خان د ځای ځیګې په اړه هیڅ هم نه شم ویلې. اوس ته زما دخیمې څخه تللې شې. خو اوما خورې ! ترهغې چې تا پورې اړه لري، نو ته چې هر څومره وخت وغواړې دلته په ډېر عزت او درنښت سره زما دخور په څیر زما سره اوسیدلې شې. دهغه په دې خبره اوما وویل:

زما دروندې او قدرمنه وروره !ستا ددې وړاندیز ډېره ډېره مننه ! زه به ستا په لښکر کې ځکه تم نه شم چې زه د شهزادګۍ ګنګا سره یو ځای راغلې یم اودهمدې سره بیرته تلل غوره ګڼم. دهغې په دې خبره صاحب خان د اوما څخه سترګې را وګرځولې او په شهزادګۍ یې ورونښلولې او ورته یې وویل: شهزادګۍ ګنګا !ته اوس له دې ځایه تللې شې. تا چې څه له ما څخه پوښتل ، دهغې ځواب دې واورید. دصاحب خان ددې وچ ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا د ډېره قهره خپلې پښې په زمکه و دربولې او د خپلې داسې اوما سره یو ځای دهغه د خیمې څخه بیرونه ووتله. اوبیا دخپلو ساتونکو سره یو د رهتاس په لور روانه شوه.

۲۰

شیرشاه سوري په خپله خیمه کې یواځې ناست وچې صاحب خان یې په ناڅاپه توګه په دروازه کې ودرید . په دروازه کې د دریدو سره سم یې په ډېره عاجزانه توګه د ورننوتلو اجازه وغوښته. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري په ډېره مهربانۍ او پلرني شفقت سره وویل . دلته راشه او زما تر څنګ کینه ، زویه ! زه غواړم له تا سره په یوې ډېرې مهمې موضوع باندې خبرې وکړم. صاحب خان ور وړاندې شو او دشیرشاه سوري تر څنګ کیناست. دهغه دکیناستو وروسته شیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه !دهر څه دمخه باید تاته ووایم چې زه تاته د خواص خان لقب درکوم ،ما لښکر ته هم اعلانونکې ورلیږلي دی تر څو اعلان وکړي چې له دې وروسته به تاته د صاحب خان په ځای د خواص خان په نامه غږ کوي.

خواص خانه، زما زویه ، واوره !دویم دا چې زه ستا دورور مقرب خان په مړینه ډېر زیات غمګین شوې یم. داسې ونه ګڼې چې ته به په دې غم کې یواځې یې. په خدای سوګند چې زه په دې غم کې له تا سره شریک یم.

خواص خانه !دریمه خبره داده چې: ته پوهیږې چې زما زوې جلال خان د بنګال ښار تر اوسه پورې په خپله محاصره کې ساتلې دې خو تر اوسه یې کومه بریا نه ده په برخه شوې. دهمدې کشمکش په جریان کې ستا ورور مقرب خان هم له منځه ولاړ. زما زویه ! زه پوهیږم چې ستا د موجودیت نه پرته دا کلا نه شی سوبه کیدې. که ستا خوښه وي نو زه به همدا اوس دخپل لښکر نیمایی برخه ستا په واک کې درکړم تر څو ته همدا نن د ګوډ په لور روان شې. اوپه ګوډ باندې حمله وکړې او هغه ژر تر ژره سوبه کړئ ، زه هیله لرم چې په ګوډ به ستا دحملې په صورت کې تاسې بریا تر لاسه کړئ. خواص خانه ! ما هلته همدا نن سهار څو کسه قاصدان ور استولي دي. خپل زوې جلال خان ته مې پیغام ور لیږلې دې چې خواص خان د یوه غښتلي لښکر سره یو ځای هلته ګوډ ته در رسیدونکې دې نو په دې خاطر ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندې لاندې چې کوم عسکر دې او کوم چې د خواص خان سره درځی د ټولو ستر قومندان به خواص خان وي او جلال خان به ستا د قومندې لاندې وي. دهمدې قاصدانو په لاسو ما جلال خان او د ګوډ محاصره کونکي لښکر ته هم دا پیغام ور استولې دې چې ما صاحب خان ته اوس د خواص خان لقب ورکړې دې په دې اساس ددې وروسته به صاحب خان د خواص خان په نامه یادوئ. وایه زویه ! زما ددې وړاندیزونو په اړه ته څه ویل غواړې؟

په ځواب کې خواص خان وویل:

زما محسنه ، زما پالونکیه ! زه به په ځواب کې څه ووایم ! ته چې هر څه ماته وایی نو هغه به ماته د حکم درجه لري ،ستا د وینا په مطابق به زه همدا نن د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړم او هلته د ور رسیدو سره سم به انشاءالله تاته ډیر ښه خبرونه را ولیږم. زه به د بنګال حاکم سلطان محمود ته د ساه اخستلو وخت هم ور نه کړم. تر هغه وخته پورې به پرې حملې کوم تر څو چې د ګوډ کلا نه وي سوبه شوي.

د خواص خان ددې ځواب په اوریدو باندې شیرشاه سوري ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یی ورته وویلې:

خواص خانه واوره ! زه به هم ستا په نه موجودیت کې ارام نه کینم. بلکه د رهتاس په راجه هرکشن باندې حمله کوم او په هرصورت به په رهتاس د ولکې کولو کوشش وکړم. ددې کار د ترسره کولو وروسته به خپل لښکر د وندهیاچل دغرنیو سیمو اود بهارکنډ د کلا څخه ، چې هلته زمونږ ښځې او خوراکې توکي دنورو اړوندو شیانو سره یو ځاې ځاې په ځاې شوي دي ، ټول د هغه ځایه د رهتاس کلا ته منتقل کړم. په دې اړه ستا آند څه دې؟

خواص خان ورته وویل: زما درونده شیرشاه !دا ډیر غوره نظر دې د چنار دکلا د دلاسه ورکولو وروسته مونږ ته د یوې بلې سترې کلا د پیدا کیدو اړتیا ده. د بهارکنډ کلا زمونږ اړتیاوې نه شي پوره کولې ، د سهسرام کلا هم کوچنۍ ده او زمونږ اړتیاوې نه پوره کوي ، خو په مقابل کې یی د رهتاس کلا ډیره ستره او مستحکمه ده. که چیرې په دې کلا کې مونږ محصور و اوسو او دبیرون څخه کوم یرغل ګر پر مونږ باندې حمله وکړي نو زما په آند چې دهغې کلا سوبه کول به ورته دومره اسانه نه وي. شیرشاه سوري ورته وویل: خواص خانه زویه ! ستا په نه موجودیت کې به زه د رهتاس کلا سوبه کوم او په خپله ولکه کې به یی اخلم. زما په آند چې اوس به زه ستا د تللو له پاره ځان تیار کړم. له ماسره را ځه ، ددې خبرې سره سم شیرشاه سوري خواص خان له لاسه و نیو او د خیمې څخه بیرون ووتل اودهغې د کوچ کولو ټول انتظامات یی مکمل کړل. لږه شیبه وروسته خواص خان د یوه دروند لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل دغرنیو سیمو څخه د ګوډ د ښار په لور کوچ وکړ.

۲۱

یوه ورځ په داسې حال کې چې جلال خان د ګوډ د ښار په چارچاپیر کې دخپل لښکر تر منځ د ماسختن د لمانځه څخه فارغ شو ، یوه ساتونکي ورته په غوږ کې وویل چې:

محترمه جلال خانه !صاحب خان چې زمونږ اقا شیرشاه سوري ورته د خواص خان لقب ورکړې دلته زمونږ پړاو ته را رسیدلې او دلږ ځنډ وروسته به له تاسره ویني. ددې خبر په اوریدو سره جلال خان سمدستې د مصلې څخه پورته شو ، مصله یی خپل یوه ساتونکې ته ورکړه او بیا یی دهغه څخه پوښتنه وکړه چې تا ته چا خبر درکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را داخل شوې دې.

دهغه دخبرې په ځواب کې دغه ساتونکې وویل چې همدا اوس اوس یو عسکر په منډه منډه راغې او هغه ماته خبر راکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را ننوتې دې. جلال خان ترې دهغه د لښکر په اړه و پوښتل هغه ورته وویل: چې نه خواص خان په یواځې ځان دلته را رسیدونکې دې. دوې لا په همدې خبرو کې مصروف وو ، چې خواص خان آس باندې سپور را ورسیدا او د جلال خان تر مخ په یو ټوپ د اسه را کیوت. جلال خان په ډیره بیړه ورمخته شو ، دواړو لاسونه خلاص کړل او یو بل ته ور غاړې وتل. بیا جلال خان جدا شو او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی وویل: خواص خانه ، زما مشره او زما دوسته ! زه ستا د ورور مقرب خان په مړینه ډیر زیات غمګین شوې یم،را ځه چې زه دې دهغې قبر ته یوسم. خواص خان ور سره په پټه خوله روان شو ، جلال خان هغه د پړاو یوې برخې ته یوړ ،هلته یو قبر جوړ کړل شوې و ، جلال خان ورته وویل چې دا ستا د ورور قبر دې. دلته په دریدو سره د خواص خان سترګې د اوښکو ډکې شوې ، لږه شیبه هلته ودریدل او فاتحه یی ولوسته ، او بیا بیرته شاته شو . تر لږه ځنډه پورې هلته خاموشي خپره وه، بیا یی جلال خان ته وویل زما سره راځه. جلال خان هم چپ چاپ دهغه سره یو ځاې روان شو بیا دواړه د جلال خان خیمې ته راغلل او هلته کیناستل. خواص خان غوښتل څه ووایی خو جلال خان پرې را مخته شو او ترې ویی وپوښتل :خواص خانه وروره !ته ځانته یی که لښکر هم درسره دې. خواص خان ورته په ډیر راز سره وویل:

ګوره جلال خانه وروره ! زه د ګوډ د ښار په شاوخوا فوځی استحکاماتو باندې ډیر ښه خبریم. زه ځانته نه یم له ماسره یو غښتلې لښکر هم شته. خو ما خپل لښکر دوه میله لرې پرې ایښې دې. لښکر هملته پړاو کړې دې ، ګوره جلاله وروره !له ماسره وخت نه شته ، ډیرې لږې ورځې دلته پاته کیږم. کیدای شې د قاصدانو په لاس تاته دشیرشاه پیغامونه را رسیدلي وي. ددې ترڅنګ تاسې ته به دا خبر هم را غلې وي چې همایون خان پر مونږ باندې یرغل کړې او زمونږ څخه یی د چنار کلا نیولې ده ، اوس زه په ګوډ باندې د ولکې په خاطر دلته راغلې یم ، زما په نه موجودیت کې به شیرشاه د رهتاس په کلا باندې برید کوي او د هغې د نیولو هڅه به کوی.

جلال خانه ! د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته له مونږه سره بله داسې مستحکمه کلا نه وه چې مونږ هلته په کې محاصره پاته شو او دهمایون خان د فوځونو مقابله وکړو . په دې اساس په رهتاس باندې ولکه کول ډیر اړین دي . خو تر هغو چې شیرشاه سوري په رهتاس باندې ولکه کوي نو تر هغې باید مونږ د ګوډ کلا هم سوبه کړې وي. دهغه په دې خبره باندې جلال خان ورته وویلې:

خواص خانه وروره ! ما په ګوډ باندې په پرلپسې توګه حملې کړې دي ، ستا مرحوم ورور هم همداسې کړی و . ما ددې کلا د سوبې له پاره هره هڅه او هرکوشش کړې دې خو هر ځل د ماتې سره مخ شوي یم. ددې یو علت دادې چې دګوډ د ښار کلابندي ډیره مستحکمه ده، دښار څلورو اړخونو ته خندقونه کیندل شوي دي او د کلا ستر ستر دیوالونه چې په زیاتو ځایو کې یی پلنوالې تر لسو مترو پورې رسیږي. دهغوې پیاده فوځ د خندق او دیوالونو څخه د میږیو په څیر معلومیږي. خو دخندق څخه تیریدل او تر دیوالونو پورې رسیدل ډیر ملاماتونکې کار دې .اول خو د خندق نه تیریدل اسانه نه دي. او که چیرې څوک ترې تیر هم شي نو بیا د کلا په دیوالونو باندې ورختل شونې نه ښکاری، په دې اساس زه ناهیلې شوی یم چې مونږ دې ګوډ سوبه کړو.

د جلال خان په دې خبرو باندې خواص خان خندونې شو او ویی ویل : ګوره جلال خانه ! نا هیلې ګناه ده . زه د ګوډ د شاوخوا د استحکاماتو او ددې کلا د دیوالونو څخه ښه خبریم. دا هر څه ما په خپلو سترګو کتلي دي ، ته اندیښنه مه کوه ، زه تاته ډاډ درکوم چې همدا نن شپه به مونږ د ګوډ ښار فتحه کوو. دهغه په دې خبره جلال خان حیران شو او ترې ویی پوښتل :دا به څنګه شوني وی ؟ خواص خان ورته وویل:

جلال خانه ماته غوږ شه ! زه همدا لږه شیبه وروسته له دې ځایه ځم او خپل فوځ ته ځان رسوم. زما د تلو وروسته به ته د خپل پړاو په لور مخته ولاړ شې ، دښار په دیوالونو د بمونو د ورولو تر څنګ د خندق څخه هم د تیریدو مصنوعي هڅه وکړه ، ستا په دې حرکت به د ګوډ د محصورو عسکرو سترګې ستا لورې ته متوجه شي. کله چې ته دا ډول فعالیت پیل کړې نو زه به د ګوډ پر خلاف حرکت وکړم.

جلاله خانه ! د کومې لورې څخه چې ته حمله کوې نو زه به د خپل لښکر سره یو ځاې بلکل دهغې مخالف لورې ته ورځم ، هلته به زه دښارد شاوخوا د کندل شوي خندق څخه چې د اوبو ډک دې، تیریږم او بیا به د خپل لښکر سره یو ځاې دښار د دیوالو لورې ته ځان ور نژدې کوم ترڅو په دیوال باندې د رسیو پاتخې جوړې او پرې به د ورختلو هڅه کوم ، په دیوال د ورختلو وروسته چې د ګوډ هر عسکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې مخته راځي و ژنم به یې. په دیوالونو باندې د ولکې کولو وروسته به زه ستا په لور د راتللو هڅه وکړم ، کله چې د دیوالونو له اړخه ستا پر خلاف مقاومت ختم شي نو ته به پوه شې چې په دیوالو باندې ما ولکه کړې ده ، نو ته به سمدستې او پرته له کومه خطره د خندق څخه را تیر شې. د خندق نه د تیریدو له پاره ته د همدا شیبې نه وروسته ځان تیار کړه ، دلښکرو څخه څو تنه و ټاکه تر څو د لرګیو پل جوړ کړي تر څو د خندق په دواړو خواو کې د رسیو په تړلو سره ستا د عسکرو د تیریدو له پاره اسانتیاوې برابرې کړي ، تر دې وخته پورې به ما د ښار په دیوالونو خپله ولکه پوره کړې وی او ستا لورې ته به د ښار دروازې ته ځان ور رسوم او دروازه به د رته پرانیزم. بیا به مونږ د واړه د متحده لښکر سره یو ځاې د ګوډ په ښار کې خپله دنده تر سره کړو ، زه هیله من یم چې همدا نن شپه به مونږ د ګوډ ښار په مکمله توګه تر ولکې لاندې راوړو.

کله چې خواص خان خاموش شو نو جلال خان ورته په ډیرې حیرانتیا سره وکتل او ور څخه یې و پوښتل:

خواص خانه وروره ! ستا دا مشوره خو ډیره اړینه او مهمه ده ، خو ماته دپلې کولو وړ نه بریښی. تر هر څه لمړی ما ته ووایه چې ته به د خندق څخه څه ډول تیر شې. د هغه په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته یې وویل چې ګوره جلال خانه ! د خندق څخه تیریدل دا زما کار دې ، دا چې زه ترې څنګه تیریږم دا به بیا وروسته درته ووایم ، تا ته به په خپله معلومه شي چې هغه څه چې ما ویلي ته به هم همغسې کوې. د دې خبرې سره سم خواص خان د خیمې څخه را ووت ، په خپل آس سپور شو او آس ته یې قمچینه ورکړه او په تیزۍ سره د هغه ځایه ولاړ.

د خواص خان د تللو څخه سمدستې وروسته د شیرشاه سوري زوې جلال خان هم په حرکت راغې. خپل لښکر یې تیارسئ کړ ، بیا د خندق تر غاړې پورې راغې او د همغه ځایه یې د ګوډ په دیوالونو باندې بمباري پیل کړه او تر څنګ یې د خندق څخه د ښار په لور د تیریدو مصنوعې هڅې هم پیل کړې.

د ښار د دیوالونو د پاسه او د برجونو په داخل کې د بنګال د حاکم سلطان محمود لښکر چې کله وکتل چې جلال خان د معمول پر خلاف د شپې د جنګ کولو پیل کړې دې نو هغوې ډیر اندیښمند شول. هغوې دا فکر کاوه چې کیدې شي جلال خان د محاصرې د اوږدیدو څخه په تنګ راغلې وی او کوم نوې چال چلوي. هغه به د شپې په وخت خپل لښکر د خندق څخه را تیر او د کلا په دیوالونو د ورختلو هڅې به وکړي، په دې خاطر څومره عسکر چې د دیوالو د پاسه ناست و هغوې ټولو هغې لورې ته ورمنډې کړې د کومې لورې چې جلال خان بمباري کوله او غوښتل یې خپل عسکر په دیوالونو ور وخیژوي.

په همدې وخت کې چې جلال خان د ګوډ په ښار باندې بمباری پیل کړه نو خواص خان هم د خپل لښکر سره یو ځاې په حرکت راغې ، هغه د خپل لښکر سره یو ځاې اوږود چکرو واهه. او د ګوډ د ښار د هغه لورې څخه راښکاره شو چې د جلال خان مخالف لورې یې جوړاوه. خپل لښکر او اسونه یې د خندق څخه لږ څه لرې و درول او څو ډلې یې د خپلو آسونو د خوندي ساتنې له پاره و ټاکلې. بیا د خپلو عسکرو سره یو ځاې په سینه خویدونکې د خندق په لور روان شو ، د هغه ملګرو له ځانو سره د خندق څخه د تیریدو وسایل او په دیوالونو باندې د ورختلو له پاره د رسیو پاتخې را خستې وې.

د خندق غاړې ته د رارسیدو سره سم خواص خان یو بل ستر مهم قدم پورته کړ ، تر ټولو لمړی یې د خپلو کوچنیو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او بیا په خپله د اواز پیدا کیدو پرته خندق ته ورکیوت ، هغه له ځانه سره د رسۍ یو سر و نیو تر څو د خندق هغه بلې لورې ته د رسیدو سره سم یې هلته و نښلوي. په دې توګه خواص خان د خندق دواړو غاړو ته دوره درې ځلې لاړ او راغې. هغه په خندق کې درې رسۍ وتړلې، بیا هغه د خندق څخه تیر شو او هغه بل اړخ کې ځملاست او خپلو لښکرو ته یې د دې رسیو په وکومک سره د خندق څخه د تیریدو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خواص خان له اړخه د حکم سره سم دهغه لښکر هم د کوم شورو زوګ د پیدا کیدو پرته په سینو و خویدل او تر خندق پورې یې ځانونه ورسول او بیا یې دهمغو رسیو په کومک سره دخندق نه تیرشول او د ګوډ د محاصره شوې ښار دیوالونو ته یې ځانونه ورسول او هملته په زمکه ځملاستل.

دشپې په تیاره کې دخندق څخه تیریدل او دګوډ د ښار دیوالونو ته ځان رسول دکامیابۍ په لور دخواص خان لمړۍ قدم و . هغه ددې قدم وروسته د بل قدم د اخستولو له پاره ځان تیارول پیل کړل . هغه دخپل لښکر سره یو ځاې د ښار ددیوالونو څنګ ته ورغې او خپل عسکرو ته یې په دیوالونو باندې د رسیو د وراچولو حکم وکړ ، دهغه د حکم سره سم دهغه عسکرو د ښار په دیوالونو باندې رسۍ ور وغورزولې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې په ډیره بیړه په هغو رسیو باندې په دیوال ور وخوت. په دیوال د ورختلو وروسته خواص خان هملته د دیوال د پاسه ځملاست دهغه سره نور و ملګرو هم همداسې وکړل. کله چې خواص خان وکتل چې اوس دهغه دملګرو پوره شمیره په دیوالو را ختلې ده نو په خپلې حملې یې پیل وکړ . تر ټولو لمړۍ د برج په لور ورغې او په هغې یې دومره ځواکمنه حمله وکړه چې په برج کې ناست ساتونکې یې ټول له منځه یوړل او په برج یې په خپله ولکه وکړه . کله چې خواص خان وکتل چې اوس نو دهغه ټول لښکر په دیوالو راختلې دې نو هغه په خپل یلغار باند ې پیل وکړ ، هغه په ټوپونو ، ټوپونو باندې د یوه برج نه بل ته او د بل نه بل ته ځان ورساوه او ټول یې په خپله ولکه کې راوړل ، دهغه دحملې څخه یو اځې هغه برخه خوندي پاته وه چې د جلال خان سره په جنګ کې راګیر وه. کله چې د سلطان محمود هغه لښکریانو ته چې د شیرشاه د زوې جلال خان سره په جنګ کې راګیر وې خبر ورسید چې دهغوې تر شا دښمن په دیوالونو را ختلې او په ښار یې حمله کړې ده ، نو دهغوې دپښو لاندې زمکه و ښویده ، او بیا کله چې دا خبر ور ورسید چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان پرې حمله کړې ده او دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې په دیوالو را ختلې دې نو د سلطان محمود په لښکر و کې هغه لږ څه پاته همت او غیرت دواړه سره وخویدل. اوس هغوې د نوې حالاتو سره مخ شوې و. د سلطان محمود هغو لښکرو چې لږ دمخه یې د شیرشاه سوري دلښکرو پر خلاف بمونه او غشي ورول ،هغوې دهغې څخه را وګرزیدل اودخواص خان په لور متوجه شول . کله چې د دیوال ددې برخې څخه د جلال خان په مقابل کې مقاومت ختم شو نو هغه وپوهیده چې خواص خان په دیوال د ورختلو وروسته د شا له اړخه په دښمن باندې حمله کړې ده .

ددې سره سم جلال خان د برق په څیر په تیزۍ سره نوې حرکت پیل کړ .او هغه پل چې خواص خان ورته دهغه د تیاریدو حکم کړې و ، دهغه د لښکر نجارانو هغه په یوه درنګ کې تیار کړ ، هغه کوچنې شانته پل و چې د خندق د پاسه یې ور وغورزاوه ، د پل دواړه سرونه یې د خندق په دواړو غاړو کې میخ کړل او بیا د جلال خان په ګډون دهغه ټول لښکر پرې په ډیره بیړه تیر شول او د ښار د دیوالونو لورې ته ورغلل.

کله چې جلال خان د خپل لښکرسره یو ځاې دا ټول عملیات تر سره کول نو د دیوالو څخه دهغه پر خلاف هیڅ ډول مخالفانه حرکت تر سره نه شو . په دې کار سره د جلال خان او دهغه دعسکرو حوصلې ډیرې پورته او قوي شوې . هغوې په چټکۍ سره مخ ته ولاړل او لکه څنګه چې خواص خان په دیوالو باندې د رسیو د ورغورزولو او په دیوالو باندې د ورختلو عمل اجرا کړې و په همغه توګه جلال خان هم د رسیو دپاتخو په کومک سره دخپل لښکر سره یو ځاې په دیوالونو ور وخوت. او د ګوډ د ښار ساتونکې چې په دې وخت کې د خواص خان سره په جګړه کې مصروف و دهغوې تر شا یې پرې حمله وکړه.

اوس نو حالات دا ډول و چې د بنګال د سلطان محمود لښکر باندې د دیوالونو دپاسه ددوو اړخونو څخه حمله شوې وه. دمخې له اړخه خواص خان د اور د بڅرکې په څیر پرې را پریوتې و او د شا له خوا پرې جلال خان د نوې جلال او قهر و غضب سره یو ځاې دنیا سور اور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځولې وه. په دې ترتیب یې د ګوډ د ښار د دیوالو د ساتونکو شپه نوره هم تیاره او یو په بل پسې یې له منځه یوړل او شمیره یې ورته را کمه کړه.

د ګوډ لښکر د خپله اړخه ډیرې هڅې وکړې چې خواص خان او جلال خان بیرته د دیوالو څخه کیوتو ته اړ باسي خو د هغوې هره هڅه د ناکامۍ سره مخ شوه ، خواص خان د خپلې حملې په وخت کې یو خونړې انقلاب را وستې و ، کله چې د هغه د تیزو حملو څخه د ښار ساتونکې په شا شول نو دشا له اړخه پرې جلال خان را پریوت او د هغوې عامه وژنه یې پیل کړه. په دې ترتیب په دیوالونو ناست ټول ساتونکي د خواص خان او جلال خان د لښکرو په لاسو له منځه ولاړل او بیا خواص خان او جلال خان دواړه د ښار د دیوالونو څخه را کیوتل.

د دیوالونو څخه د راکیوتلو وروسته خواص خان او جلال خان د خاص مقاومت سره مخ نه شول ،ځکه د ګوډ د ښار د ساتونکو ډیره برخه هملته په دیوال ختلې وه او هغوې ټول د خواص خان او جلال خان په لاسو باندې له منځه تللي و ، اوس نو د ښار په منځ کې چې څومره لښکر و هغوې لږ څه اخوا دیخوا مقاومت وکړ خو خواص خان او جلال خان هغوې هم یو په بل پسې په ډیره اسانۍ سره له منځه یوړل ، او په دې ترتیب کله چې د شرق څخه د بلې ورځې لمر را خوت ، خواص خان د ګوډ په ښار باندې ولکه پوره کړې وه.

د خواص خان له لورې د ګوډ د ښار سوبه ډیره ستره سوبه وه چې هغه د خپلې ارادې ، عزم او هوډ په اساس تر لاسه کړه. بیا ه غه د لمر د راختو وروسته د ښار ټولو برخو کې و ګرزیدا و د ګوډ د ښار د نظم ونسق د جوړولو کار یې پیل کړ . د ګوډ د ښار د سوبې وروسته خواص خان یو اځې څو ورځې هلته پاته شو او بیا یې ښار د شیرشاه سوري زوې جلال خان ته حواله کړ او پخپله بیرته د خپل لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل غرنیو سیمو ته د شیرشاه سوری سره د یو ځاې کیدو په خاطر را ستون شو.

۲۲

که له یوه اړخه په بنګال کې خواص خان په زړه پورې بریالیتوب تر لاسه کړې و خو د بله اړخه شیرشاه سوری هم بیکاره نه و ناست. د بنګال په لور د خواص خان د استولو وروسته ، د شیرشاه سوري تر مخه تر ټولو مهمه مسئله د خپلو ښځو ، اولادونو او خزانې خوندي ځایو ته منتقلول وو . په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله ښځه ، خپل اولادونه ، خزانې او جنګي سامانونه ټول هملته د بهارکنډ په کلا کې ځاې په ځاې کړي و . خو له یوه اړخه دا کلا ډیره کوچنۍ وه او د بله اړخه شیرشاه سوري ته دا خبرونه هم رسیدل چې د چنار د کلا د فتحې وروسته همایون خان د بهارکنډ په کلا باندې د ولکې کولو په فکر کې دې. د بهارکنډ نه علاوه د شیرشاه سوری په ولکه کې یوه بله کلا هم وه ، چې شیرګړ نومیده او د رهتاس د کلا په شمال کې د سهسرام څخه نژدې شل میله لرې جنوب غرب لورې ته پرته وه. خو دا کلا هم د اوږدې محاصرې له پاره مناسبه نه بریښیده. هغه د کوچنیوالې تر څنګ د ډیرې مودې له پاره د خوراکې او جنګي موادو د ذخیرو له پاره هم ځاې نه د رلود.

څرنګه چې شیرشاه سوري ته د په پرلپسې توګه د همایون له اړخه د بهارکنډ په کلا باندې د حملې او یرغل ویره او اندیښنه وه نو په دې خاطریې ، خپل اولادونه ، ښځې ، خزانې او نور ټول وسایل د دې کلا څخه ویستل پیل کړي و . خو دا کار یې په ډیره پټه توګه تر سره کړ تر څو مغلو ته په دې اړه معلومات تر لاسه نه شي. هغه د دې کار د تر سره کولو له پاره د ډیرو سختو لارو څخه چې د کرم ناسه او د سون د دریابونو تر منځ پرته وه کار واخست. د دې تر څنګ یې د رهتاس په راجه هرکشن باندې د حملې او د هغې کلا ولکه کول یې هم په سترګو کې و. رهتاس ډیره ستره کلا وه چې هلته د محاصره کیدو په صورت کې شیرشاه سوري په ښه توګه د مغلو د همایون خان مقابله کولې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رهتاس نومې کلا د بهار د ولایت د شاآباد په سیمه کې پرته وه ، د رهتاس بله کلا په پټهار کې پرته وه چې د شرق نه تر غربه پورې نژدې څلور میله او د شمال نه تر جنوبه پورې نژدې پنځه میله پراخه پرته وه . دلته زمکه ډیره زیاته غریزه او د سترو سترو غونډیو څخه ډکه ده . دهغې په جنوب کې د سون د دریاب د غاړې مرکزي مورچل دې چې ددې لارې په اسانۍ سره کولي شی دې کلاته ور ننوځي خو دا ډیره سخته او عمودی لاره ده . په دې لاره کې دپاتخو په جوړولو سره بیا لږ څه اساني را پیدا کیږی . ددې کلا دیوالونه ډیر مستحکم او تر ډیره پورې د عبور وړ نه دی او خواشا کې غرنۍ غونډۍ او سترګړنګونه دی ، په دې اساس دهغې دیوالونه د لاندې څخه کتل کیدای نه شي . نو په دې خاطر د توپ ګولۍ ددې کلا په دیوالونو باندې هیڅ ډول اغیز نه شیندي.

شیرشاه سوري ددې رهتاس نومې کلا د ځاې ځیږي څخه په ښه توګه خبر و . هغه په دې پوهیده چې ددې کلا سوبه د سون د دریاب دغاړې څخه د حملې په صورت کې شونې ده او دهمدې لارې بریا تر لاسه کیدې شي . په دې خاطر هغه خپل ټول لښکر له ځانه سره یو ځاې کړ او دشپې په تیاره کې یی د سون د دریاب دغاړې څخه د رهتاس د کلا په لور حرکت وکړ .

تر نیمې شپې پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې د سون ددریاب د غاړې څخه درهتاس د کلا دیوالو ته ور نژدې شو . د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او دهغه عسکرو هیڅ هیله نه درلوده چې شیرشاه سوري به پرې په دې توګه یرغل راوړي، هغه په دې فکر کې و چې څرنګه چې همایون په شیرشاه سوري باندې حمله کړې ده او دهغه څخه یی دهغه د چنار کلا هم نیولې ده، او شیرشاه سوري د همایون څخه د پټیدو په خاطر د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پټ شوې دې، نو په دې خاطر هرکشن ته نه دهمایون له اړخه خطر موجود و او نه د شیرشاه له اړخه یی په دې اړه فکر کاوه.

شیرشاه سوري دهمداسې موقع نه ډیره ګټه پورته کړه او د شپې له اړخه د سون د دریاب د سترې مورچې له لورې یی د غرنیولړیو د پاسه د رسیو په کومک سره خپل فوځونه د رهتاس د کلا دیوالونو ته ورسول هغه دا کار په ډیره پټه توګه تر سره کړ، ان تردې چې د رهتاس د کلا په دیوالونو او برجونو چې کوم ساتونکې ویده وو هغوې هم ددې په راختلو باندې خبر نه شول.

د رهتاس دیوالونو ته د ورنژدې کیدو په وخت کې شیرشاه سوری خپل فوځونه په ډیره پرده کې دیوالو ته نور هم ور نژدې کړل او بیا یی ددو برجونو تر منځ د رسیو پاتخې و غځولې ، بیا د شیرشاه سوري په مشرۍ د هغه ټول لښکر پرته له کومې ستونزې ، او یا خنډ څخه په دیوالونو ور ختلي و.د ښار دیوال څو فټه پراخه و او ان تر دې چې آسونو پرې ځغاسته کولې شوه . د رسیو په پاتخو باندې دخپلو فوځونو د ورختلو وروسته شیرشاه سوري خپل فوځونه په دوو برخو وویشل. دهغوې یوه برخه یی دخپله ځانه سره و ساتله ،او بله برخه یی د هیبت خان نیازی په قومنده کې ورکړه . بیا دواړو یو ځاې دا پریکړه و کړه چې شیرشاه سوري به د دیوال د پاسه په ښي لورې برجونو باندې یرغل وروړي او هیبت خان به چپ لورې ته ، او ددې برجونو ټول ساتونکې به له منځه وړي. بیا به دواړه لښکرې یو ځل بیا یو ځاې کیږي او بیا به ښار ته د ورکیوتلو هڅه کوي. ددې پریکړې سره سم شیرشاه سوري ښي لورې ته او هیبت خان نیازي چپ لورې ته یرغل پیل کړ.

شیرشاه سوري او هیبت خان نیازي دواړو په ډیر راز سره د رهتاس د راجه ټول ساتونکې له منځه یوړل ، تر اوسه لا ښار ددې حالت نه خبر نه و او نه په کې کومه غوغا او هنګامه پیدا شوې وه. ددې وروسته شیرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د دیوالو څخه لاندې کیوت او د سون ددریاب په لور چې په هغه ځاې کې د کلا پادشاهي دروازه وه ولاړ او دهغې ځای په ساتونکو یی حمله وکړه. ددې ځاې د ساتونکو د له منځه وړلو وروسته شیرشاه سوري د کلا دروازه پرانسته ، او دخپلو ساتونکو په ولکه کی یی ورکړه . په همدې وخت کې دښار دننه د راجه هرکشن لښکرو ته ددې سترې حملې په اړه معلومات ور په برخه شوې و . خو اوس وخت له وخته تیر شوې و ځکه چې د دیوالو دپاسه چې دهغوې څومره لښکر و هغه شیرشاه سوري له منځه وړې و . اوس نو شیرشاه سوری د سون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددریاب په لور د دروازې د نیولو وروسته خپل استحکامات نور هم ځواکمن کړی و. خو په دې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هم په ډیره بیړه دخپلو لښکرو قومندانې کوله او د هغې دروازې په لور ور روان و چې شیرشاه سوري پرې ولکه کړې وه. کله چې شیرشاه سوری ته د راجه هرکشن د راتلو خبر ورسید نو هغه یوځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یی دخپله ځانه سره و ساتله اوبله برخه یی هیبت خان نیازي ته ورحواله کړه. د هیبت خان نیازې برخه لښکر یی د دروازې چپ اړخ ته په سنګر کې کیناوه اوحکم یی ورته وکړ چې کله هغه د راجه هرکشن سره په ټکر کې شي نو هیبت خان نیازي دې دخپل لښکر سره یو ځاې د راجه هرکشن په لښکر باندې د اړخ له لورې یرغل راوړي،ترڅو جنګ ډیر اوږود نه شي او راجه هرکشن ته په اسانۍ سره ماتې ورکړل شي.

ددې پریکړې په وخت کې شیرشاه سوري د مرکزی دروازې ترڅنګ پاته شو خو هیبت خان نیازي یی چپ لورې کې ورښوول شوي ځاې ته ولیږه. هیبت خان نیازی هملته په مورچه کې پټ کیناست. په همدې وخت کې راجه هرکشن هم دغې مرکزی دروازې ته را نزدې شوې و. پخوا له دې چې هغه د شیرشاه سوري په عسکرو باندې برید وکړی ، شیرشاه سوری پر ې په داسې حال کې چې دخپلو عسکرو حوصلی یی کلکې اوپورته وې ، پرې حمله وکړه.

دشیرشاه سوري دا حمله دومره ستره او ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکرو مخکینیو صفونو د هغې تاب را نه شو وړاې.شیرشاه سوري دهغود لمړي لیکو حالت ډیر خراب کړ ، په همدې وخت کې د دیوال د سیوري څخه پټ ناست هیبت خان هم دخپل لښکر سره یو ځاې را ښکاره شواود هرکشن د لښکر په یوه اړخ یی حمله راوړه. دهیبت خان نیازي حمله دومره ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکر مورال یی له منځه یوړ. ددې دوه اړخیزه حملو په واسطه د راجه هرکشن د لښکر حالات اوس دکتلو نه و ، هغوې د چینجو وهلو لرګیو په څیر ګرزیدلي و. تر لږه وخته پورې د رهتاس د دروازې تر څنګ ددواړو دښمنو اړخونو تر منځ سخته جګړه وشوه، هر ې لورې ته د وینو سیلابونه روان وو ، هره ګړۍ د زړونو ټکان زیاتیده ، او د هیلو او غوښتنو د وینو سمندر د توپان په څیر بیرون راوت.

ددې سخت جنګ وروسته د رهتاس شهزاده په داسې حال کې چې په تیښته کې و ، ووژل شو ، تر څنګ یی شیرشاه سوري د هغه پاته لښکر هم له منځه یوړ. لاتر اوسه شپه همغسې په خپلو تیارو کې ډوبه وه چې شیرشاه سوري د رهتاس ټول ساتونکې له منځه یوړل او کلا یی په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخسته.

د رهتاس د راجه هرکشن سره د جنګ د فارغیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوري هملته ولاړ و چې یو قاصد ، په داسې حال کې چې خپل آس یی په ډیره ګړندۍ توګه را ځغلاوه ، ښار ته را ننوت ، په دې وخت کې شیرشاه سوري دخپلو عسکرو تر منځ موجود و ، هغه قاصد په خپل اس سپور د شیرشاه سوري مخې ته راغې. شیرشاه سوري اودهغه ټولو لښکریانو هغه قاصد ډیر ښه پیژاند. ځکه کله چې دشپې په تیاره کې هغه قاصد د شیرشاه سوري مخې ته را غې اودخپله اسه را کوز شو نو شیرشاه سوري هغه و پیژاند. په ډیره چټکۍ سره دهغه لورې ته ورنژدې شو او غوښتل یی دهغه څخه څه و پوښتي، خو هغه قاصد را نزدې شو اوپه ډیره خوشحالۍ سره یی وویل:

اقا ! ماتاته یو ډیر ښه خبر راوړې دې. دهغه په دې خبره ترې شیرشاه و پوښتل چې ته خو د خواص خان سره یو ځاې د بنګال په لور تللې وې، وایه دهغه څخه دې کوم خبر راوړې ؟دهغه په دې خبره قاصد وویل: اقا ! خواص خان یو اځې په یوه شپه کې د ګوډ کلا و نیوله او هلته د څو ورځو د تم کیدو وروسته اوس بیرته ستا لورې ته را روان دې.

اقا ! تر نن سهاره پورې به هغه ستا دلښکر سره یو ځاې شي. شیرشاه سوري ددې خبرې په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو. تر څنګ یی دلښکرو اوسالارانو خولې هم دخوشحالۍ نه نه راټولیدې. ددې نه وروسته شیرشاه سوري خپل لښکر ته د رهتاس د کلا څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرون د خیمو د درولو حکم وکړ . هغه د هرکشن ټوله شاهي کورنۍ بندیان کړې و او دهغوې په ځاې یی د خپلې کورنۍ غړي هلته منتقل کړي و . د هرکشن د وزیر چورامن محل یی د خواص خان له پاره مختص کړې و.

د رهتاس د سوبې په اړه یو شمیر تاریخپوهان وایی چې شیرشاه سوري رهتاس ته د هغه د برهمن وزیر چورامن په لاسویو لیک ور استولې و چې دهمایون په لاسو د چنار کلا د دلاسه ورکولو وروسته اوس دهغه سره کوم خاص ځاې نه شته . په دې خاطر څو کسو افغاني مستوراتو ته هلته په عارضي توګه ځاې ورکړه ، ویل کیږي چې رهتاس ددې سره موافقه کړې وه . په همدې اساس افغاني میرمنې په ډولیو کې ناستې هلته ور نتوتې . راجه په دې خاطر چې د افغانانو ښځې د پردې لحاظ ساتي نو د ډولیو لټون یی لازم و نه ګاڼه او هغوې یی همداسې پریښول.

خو شیرشاه سوري ددې کلا د سوبې له پاره دپخوا څخه دا پلان درلود چې څنګه چې دا په ډولیو کې سپاره سپاهیان کلا ته ور ننوځی نو سمدستي دې خپلې تورې را وباسي او دډولیو څخه دې بیرون را ودانګي . هغه د ښار په دروازه باندې حمله وکړه ، او هغه یی په خپل کنترول کې راوړه ، دروازه یی پرانسته ، اود هغې وروسته یی خپل ټول فوځ کلاته ور ننویست او په دې ترتیب یی راجه هرکشن ته ماتې ورکړې ، په هر صورت ، دا چې حقیقت څه دې بیله خبره ده . شیرشاه سوري هرکشن ته ډیره بده ماتې ورکړه او د رهتاس په کلایی خپله ولکه ټینګه کړه ، اوس شیرشاه سوری ته دهمایون په مقابل کې یو ډیر ستر او مستحکم سنګر تر لاسه شوې و .

بل سهار شیرشاه سوري د راجه هرکشن د کورنۍ ټول بندي غړي خپل ځان ته را وغوښتل . دشیرشاه د حکم سره سم دهرکشن د کورنۍ ټول غړې د شهزادګۍ ګنګا په ګډون دهغه د خیمې تر مخه کتار و دریدل. شیرشاه سوري د راجه د کورنۍ ټولو نارینه و او ښځینه غړو ته په ډیر غور سره وکتل ، بیا یی وویل چې ستاسې څخه دې یو اځې شهزادګۍ ګنګادلته په خیمه کې پاته شي او نور ټول ازاد یاست .دوې ټول کولې شي چې د پخوا په شان په رهتاس کې په پوره امن سره ژوند وکړي . د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم ټول خلک په پوره خوشحالۍ سره د خیمې څخه ووتل خو شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړه هملته په خیمې کې ولاړې پاته شول.

د ټولو خلکو د تللو وروسته شیرشاه سوري د اوما په لور مخ کړ او ورته یی وویل چې ګوره لوري ! ستا تر څنګ ولاړه نجلۍ په شکل او صورت کې د راجه هرکشن شهزادګۍ ګنګا معلومیږي ، نو ته څوک یی؟ دهغه په دې خبره اوما وویل چې : زه د ګنګا داسي یم ، او ستا سالار صاحب خان ما په ښه توګه پیژني . هغه ما ته خپله خور ویلي دي . دهغې ددې خبرې وروسته شیرشاه سوري نیغ په نیغه ګنګا ته مخ کړ او ورته یی وویل :

ګوره ګنګا لورې ! بې شکه چې ته زما تر مخه د یوې بندۍ په څیر را وړل شوې یی . خو ته ما ته دخپلې لور په څیر یی . خو ددې هر څه سره سره زه د یوې بندۍ په توګه تا خپل سالار خواص خان ته ور سپارم . ته به دهغې سره د یوې وینځې په توګه ژوند کوې ، دا به دهغه پورې اړونده وی چې هغه تا د وینځې په څیر ساتي او که ازادوي دی. دا ټول دهغې دخوښې او غوښتنې پورې اړه لري. دهغه په دې خبره ګنګا په احتجاجي توګه وویل:

زه نه پوهیږم چې تا ما څه ډول وګړي ته ورسپارې ،هغه څوک دې ؟ او ته ولې ما هغه ته ورسپارې؟ او ولې ما هغه ته د وینځې او خدمتګارې په څیر ور سپارې ؟ اوس خو تا ماته خپله لور ویلي دي ایا د یوې لور په څیر ته ما د خپلې کورنۍ د ښځو سره یو ځاې نه شې ساتلاې؟ ترڅو زه دخپل پلار د مړینې وروسته په ډاډمنه توګه خپل ژوند ته دوام ورکړم . دهغې په دې خبره شیرشاه سوری ورته وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا !ما د پخوا څخه په دې اړه پریکړه کړې وه چې زه به تا خواص خان ته د وینځې په څیر ورسپارم. اوس به ستا د قسمت په اړه همغه پریکړه کوي. په ځواب کې ورته شهزادګۍ وویل چې زه خواص خان پیژنم نه ، چې څوک دې ؟نو زه به بیا ولې دهغه سره د وینځې په څیر ژوند کوم . په ځواب کې ورته شیرشاه سوري څه ویل غوښتل چې په همدې وخت کې خواص خان هم دهغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیمې ته را ننوت. شهزادګۍ ګنګا یوځل خواص خان ته په ډیر غور سره وکتل اوما یی هم به کتلو سره خوشحاله شوه. هغه وخت چې خواص خان خیمې ته را ننوت نو شیرشاه سوري ورپورته شو او مخې ته ورغې او ښه راغلاست یی ورته ووایه ، هغه ته یی غاړه ورکړه او دهغه تندې یی ښکل کړ. ورته یی وویل:

خواص خانه زویه ! زه تاته د بنګال د ګوډ دښار د سوبې په اړه د زړه له کومې مبارکې وایم. خواص خان ورته وویل چې:

زما محسنه شیرشاه سوری صاحب! زه هم تاته د رهتاس د کلا د سوبې په اړه مبارکې وایم. ددې خبرو وروسته شیرشاه سوري خواص خان له لاسه و نیوه او خپل څنګ کی یی کیناوه او ورته یی وویل:

ګوره خواص خانه زویه ! ما ستا د راتلو تر مخه د شهزداګۍ ګنګا او اوما سره ستا په اړه خبرې کولې. ما د هرکشن ټولې کورنۍ ته ښښنه کړې او ازاد کړې مې دي ، خو د شهزادګۍ ګنګا په اړه مې پریکړه کړې چې هغه به تاته د وینځې په څیر در سپارم. اوس دا ستا په لاسو کې ده ، ستا خوښه چې له ځانه سره یی ساتې او که ازادوی یی. بیا شیرشاه سوري د ګنګا په لور وکتل او ورته یی وویل:

شهزادګۍ ! دا خواص خان دې چې زه دې ورته د وینځې په څیر ور سپارم. ددې پخوانې نوم صاحب خان دې خو ما صاحب خان ته یو نوې لقب ورکړې او خواص خان مې ترې جوړ کړې دې. اوس دې یواځې زما د فوځ ستر سالار نه دې زما زوې هم دې. دا د رهتاس په جنګ کې شامل نه و ، همدا اوس اوس د بنګال څخه را ستون شوې دې او د بنګال مرکزي ښار ګوډ یی سوبه کړې دې. ددې وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یی وویل:

خواص خانه زویه ! ما ستا خیمه د خپلې خیمې تر څنګ درولې ده. شهزادګۍ ګنګا تاته د یوې وینځې په څیر در سپارم. ته او س ستړې ستومانه یی، خپلې خیمې ته ولاړ شه او ارام وکړه ، زه به بیا وروسته د رسره تفصیلې خبرې وکړم. شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما هم له ځانه سره یو سه. ځکه چې ګنګا اوس ستا وینځه ده او څرنګه چې اوما د ګنګا وینځه ده نو هغه به هم هملته ورسره وي. اوس ولاړ شئ او ارام وکړئ

ددې خبرې سره سم خواص خان د خپله ځایه پورته شو او د خپلې خیمې په لور روان شو ،ګنګا د خپلې خولې څخه یو لفظ هم و نه ویست او د خپلې اوما سره یو ځاې په پټه خوله د خواص خان ترشا روانه شوه.

۲۳

د خواص خان خیمه د شیرشاه سوري د خیمې تر څنګ درول شوې وه ، دهغې پراخوالې او جوړښت بلکل د شیرشاه سوري د خیمې په څیرو ، ترڅنګ یی کوم ضروري شیان چې د شیرشاه سوري په خیمه کې ایښودل شوي و په دې خیمه کې هم موجود وو. کله چې خواص خان خپلې خیمې ته راننوت نو شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خیمې په دروازه کې تم شوې، خواص خان د خپلې خیمې تر نیمایی پورې رسیدلې و چې ترشا یی وکتل چې شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه هملته په دروازه کې ولاړې دي. خواص خان دوې دواړو ته په ډیره عجیبه توګه کتل او بیا یی ورته وویل چې ګوره ګنګا دا زما خیمه ده او ته ماته شیرشاه د وینځې په څیر را کړې یی. او س نو ته د خیمې په دروازې کې ولې ولاړه یی ؟ را ننوځه ، دا خیمه پرتا حق لري. شهزادګۍ ګنګا ورته هملته په دریدو سره وویل:

ګوره خواص خانه ! اوس چې وخت او حالاتو زه ستا په لمن کې د رغورځولې یم او شیرشاه سوري هم زه تا ته د وینځې په توګه در کړې یم نو ما ته ووایه چې زه به په دې خیمه کې په کومه توګه او څه ډول ژوند تیروم.

خواص خان تریوه وخته پورې د شهزاګۍ ګنګا ځواب ورنه کړ خو په ډیر غور سره یی ورته کتل ، هغه وکتل چې ګنګا بې چاره اوس داسې ورانه ویجاړه او حیرانه ده لکه یوه مرغۍ چې د نیمې شپې په تیارو کې باران وهلي او لاره ورکه سرګردانه ناسته وي او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهیږی چې کومې لورې ته والوزي. دهغې د هوسۍ په خیر سترګې اوس د زمکې د خړ بدن په خیر ګرزیدلې وې. د وجود غوړوالې یې له منځه تللې او په یوې ژیړې لویدونکې پاڼې باندې بدل شوې و .

خواص خان دا هم وکتل چې شهزادګۍ ګنګا دیوې بې وزرو مرغۍ په خیر چې جاله او د جالې ډکې یې ټول له منځه تللي وی او په نرۍ لښته باندې ځانته ناسته او ویرکوي ،بدله شوې ده. داسې بریښیده چې دهغې د ژوندانه دمستیو ټول هغه وختونه د ورانو ویجاړو او غمونو ، حسرتونو او دربدریو باندې بدل شوي دي. هغې به کله کله په ډیره عجیبه توګه د خواص خان لورې ته کتل ، داسې څرګندیده چې هغه په پټه ژبه خواص خان ته ډیر څه ویل غواړي. خو د مناسبو الفاظو نه پیدا کیدو دهغې ژبه د دې کار نه منه کوله.

خواص خان تر ډیره وخته پورې شهزادګۍ په همدې توګه ولاړه کتله ، نو شهزادګۍ ګنګا هم دخواص خان په لور وکتل اوبیا یې ورته وویل: زه پوهیږم چې ته اوس زما ډیر بد دښمن یې. خو زه په دې هم پوهیږم چې یو وخت تا له ما سره د زړه له کومې مینه او محبت کاوه خو اوس ته له ما سره دهغه څوبرابره زیاته کرکه او نفرت کوې. خوبیا هم ما چې له تا څخه کومه پوښتنه کړې ده دهغې ځواب زما حق دې چې راپې کړې. دهغې په دې خبره خواص خان وویل :ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته د اوما سره یو ځاې همدلته په خیمه کې کینه ، زه ځم اوبیرته د راستنیدو وروسته به تاته ددې خبرې ځواب ووایم ، او په دې به دې پوه کړم چې ته زما په خیمه کې زما د وینځې په خیر څه ډول ژوند باید تر سره کړې. ددې خبرې وروسته خواص خان دخپلې خیمې څخه ووت. دهغه د وتلو وروسته شهزاګۍ ګنګا په حرکت راغله او دخپلې اوما سره یو ځاې دخیمې منځنۍ برخې ته ولاړه او هملته په ګدۍ باندې کیناسته.

په خیمې کې د کیناستو نه وروسته شهزادګۍ ګنګا او اما دواړو تر ډیره پورې د خواص خان انتظار وکړ. شهزادګۍ به هره ګړۍ د دروازې په لور کتل ځکه هغه د خواص خان له لورې دخپلې پوښتنې د ځواب اویا دهغه د عکس العمل منتظره وه. خواص خان خیمې ته راغې ، دهغه په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خپلو ځایو څخه پورته شوې. خواص خان هغوې ته رانژدې شو او په ډیره نرمه ژبه یې ورته وویل:

ګورئ شهزادګۍ او اوما ! تاسو دواړه کینئ ، زما د راتلو په خاطر تاسو ته ددریدو اړتیا نه شته. اوما ، ما خو تاته د پخوا څخه خپله خور ویلي دي او اوس هم ته زماد خور په خیر یې ،پرتا هیڅ بندیز نه شته ، ته ازاده یې ، هر چېرې چې دې زړه غواړي تللې شې. او که چیرې ته د شهزادګۍ ګنګا سره یو ځاې اوسیدل غواړې نو هم ستا خوښه ! دهغه په دې خبره اوما سمدستی ورټوپ کړ او ورته یې وویلې:

خواص خانه وروره !تر ټولو لمړی خو زه تاته ددې مبارکي درکوم چې ته د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار یې، دهغه زوې یې ، او تا ته یې د صاحب خان په ځاې د خواص خان لقب درکړې دې ، اوستا د کړچار په مقابل کې یې ته ډیر ښه ستایلې یې. خو زه دخپل ژوند په اړه تا ته باید ووایم چې زه به د ژوند تر اخري ګړۍ پورې د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ واوسیږم. چیرې چې هغه اوسي نو هملته به زما ځاې هم وي.

دهغې په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته یې وویل:

ګوره اوما ! ما هم دستا په خیر د ځان ځارونکې او میړنۍ پیغلې څخه دهمدا سې ځواب هیله درلوده. ته کولې شې په پوره خوشحالۍ سره د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ و اوسیږې. ددې خبرو وروسته خواص خان تر لږه دمه خاموشه پاته شو اوبیا یې په ډیره نرمه ژبه شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې ته شهزادګۍ وې اوته اوس هم زما په سترګو کې همغسې شهزادګۍ یې. په دې کې شک نه شته چې لږه شیبه مخکې شیرشاه سوري ته ما ته د یوې وینځې په خیر را حواله کړې یې. خو زه به تاته دا ډاګیزه کړم چې څرنګه چې زه پخپله یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت غلام و م نو په دې خاطر د وینځې او غلام د په احساساتو ښه پوهیږم. ګوره شهزادګۍ ګنګا ! لمړی خبره داده چې ما ته ازاده کړې یې. اوس ته زما وینځه نه یې ، ته د پخوا په څیر شهزادګۍ ګنګا ، او یوه ازاده پیغله یې. ته دخپلې خوښې مالکه یې ، چیرې چې غواړې ولاړه شې او یا و او سیږې ، دا ټول هر څه په تا پورې اړه لري. په تا باندې به هیڅ ډول بندیز نه وي.

دخواص خان دې خبر و ښایسته او ښکلې شهزادګۍ دخوبونو د خوشحالیو د ډوب سمندر په څپو کې ور وغورځوله. دخواص خان خبرو دهغې د سرو شونډو هغه سوروالې یو ځل بیا د تازه او بو ډک کړ او دهغې په ښایست او حسن کې یې تلپاتې والې راوست.

تر ډیره پورې یې د ستورو په رڼا کې درا نغاړلې راز په څیر په خندانه توګه د خواص خان په لور کتل ، ځکه دخواص خان ددې نیک سلوک په خاطر دهغې دښکلې څیرې حسن کې نوره هم ځلا راټوکیدلې وه ، او داسې بریښیدله لکه د ګلابو کالي یې چې په ځان کړې وي او یا یې د لمر وړانګې ترخپل ځان را چاپیره کړې وي.

تر لږه وخته پورې شهزادګۍ ګنګا دخوشحالیو په څپو کې ډوبه روانه وه لکه د هغې په لاسو کې چې د کیمیا کوم کتاب ورغلې وي. اویا دا چې دخپلې شوق د سجدې له پاره یې کومه استانه موندلې وي. لږڅه وړاندې دهغې حالت مړاوې او د یخ مړکړل شوي نغری په څیر بې اوره او بې نوره وخو اوس د خواص خان خبرو هغه د سهارد سلام کونکو مرغانو او د وریښمو د نرمو تارونو په څیر ښایسته او نرم ګرځولې و.

تر ډیره پورې شهزداګۍ ګنګا په همدې خوشحالیو او خوبونه کې مسته او ډوبه وه او بیا یې دهمدې خوشحالیو نه په ډک او از خواص خان ته وویل : خواص خانه ! زما مهربانه ، زما مربي ، زما محسنه او زما پالونکیه، تا پخوا هم زما د عزت د ساتلو په خاطر پر ما احسان کړې دې ،او نن دې یو ځل بیا پر ما دویم ځل احسان وکړ او زه دې د وینځېتوب څخه خلاصه کړم او ازادې دې راکړه او بیرته دې همغسې شهزادګۍ و ګرځولم. په دې خاطر زه ستا ددې احساناتو د زړه له کومې مننه او شکریه کوم. تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ،نو خواص خان په خبرو پیل وکړ او ورته یې وویل :

ګوره شهزادګۍ ! بله خبره چې ما غوښتل تا ته یې وکړم هغه داده چې ته که غواړې چې ددې ځایه ولاړه شې نو درهتاس په ښار کې به ستا د اوسیدو له پاره ډیر ښه انتظام وکړل شي. په همغه ستا د پلار په محل کې به ستا د اوسیدو له پاره ډیر مناسب او اعلې ځاې درکول شي خو که چیرې د رهتاس دکلا نه بیرون تلل غواړې او هیله لرې چې په بل کوم ځاې کې و اوسیږې نو هلته به هم ستا دخوښې په ځاې کې ستا له پاره مناسب او اعلې انتظام وکړل شي. خو که چیرې ته دخطر احساس کوې او فکر کوې چې څرنګه چې ته پخوا شهزادګۍ وې او یو شمیر خلک به ستا عزت ته زیان ورسوي نو ته دلته زما په لښکر کې تر هغې چې ستا زړه غواړي اوسیدې شې ، ستا د ځان ، عزت او ابرو دخوندې ساتنې له پاره به هر ډول امکانات برابر کړل شي. زه چې همدا اوس د خیمې څخه ووتلم او ولاړم نو هغه په همدې خاطر و چې ستا د اوسیدو له پاره ټول امکانات برابر کړم او بیا له تاسره په دې موضوع باندې خبرې وکړم

کله چې خواص خان غلې شو نو شهزادګۍ یو ځل بیا په پوره خوښۍ سره په خبرو پیل وکړ او ورته یې وویل:

ګوره خواص خانه ! زه یو ځل بیا ستا ډیره مننه کوم او ستا نه هیله او غوښتنه کوم چې ایا داسې به شونی نه وي چې زه همدلته ستا د خیمو په ښار کې و اوسیږم او ته زما دلته د تم کیدو په وخت کې زما سره یو بل کومک هم وکړې ، دهغې په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ویې وپوښتل چې څه ډول کومک؟ شهزادګۍ ګنګا ورته وویل:

زما دروندې خواص خانه ! زه یو ځل مخته هم دخپلې اوما سره ستا حضور ته راغلې وم او یوه غوښتنه مې درڅخه کړې وه او زه هغه غوښتنه یو ځل بیا تکراروم. ما تاته ویلي و چې یو چا زما د خپلولو درې واړه مقابلې ګټلې دي اوس همغه زما د ځان ، زما دجسم او زما دمینې خاوند دې او زه غواړم خپل هر څه همغې ته ور حواله کړم ، هغه زه همداسې پریښې یم. خو ما په هر صورت دهغه د لاسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړلو عزم کړې دې. هغه زما د خپلولو په مقابلو کې پټ مخ برخه اخستې وه نو ځکه یې زه نه پیژنم چې هغه څوک دې ، دکومه ځایه راغلې و او اوس چیرې دې. خود کوچیانو د قبیلې سردارد فدایی خان چې ته یې هم ډیر ښه پیژنې ، هغه اجنبی نقاب اغوستونکې ډیر ښه پیژني. زه له تا دا هیله لرم چې په اوسنې وخت کې ته ماته په خپل لښکر کې یو خیمه را کړې ، زه به په همغې کې د خپلې اوما سره اوسیږم. تر څنګ یې پر ما دا احسان هم وکړه چې زما له پاره د فدایی خان لټه وکړه او څنګه یې چې درک درته معلوم شي نو را ویې ښایه ترڅو دهغه څخه دا وپوښتم چې زما دخپلولو په مقابلو کې هغه نقاب اغوستونکې برخه اخستونکې ځوان څوک و ؟ که ماته معلومه شي نو زه به په همغه وخت ستا دلښکر د خیمې څخه ووزم اودهغه ځوان په لورې به ورشم. دهغې وروسته به ستا له پاره د زحمت ، ستونزو اومشکلاتو سبب نه ګرزم. ځواب کې ورته خواص خان وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا: ترهغو چې دلته ستا د اوسیدو پورې اړونده ده ، نو تر هغو چې ته غواړې زما د لښکرو په خیمه کې اوسیدلې شې ، خو تر هغې چې دفدای خان د لټون پورې اړه لرې نو زه له تاسره ژمنه کوم چې زه به په هر صورت هغه راپیدا کړم او تاته به یې په اړه معلومات درکړم. بیا ته دهغه څخه دخپل ځان د ګټونکې په اړه معلومات تر لاسه کولې شې، اوس ته او اوما دواړه له ماسره یو ځاې راځئ تر څو ستاسې د اوسیدو ځاې ځیږې درته په ګوته کړم. د خواص خان ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه په ډیره خوشحالۍ سره د خواص خان ترشا روانې شوې.

خپلې خیمې سره نزدې خواص خان هغوې د یوې خیمې مخې ته و درولې ، بیا دخیمې د دروازې ترڅنګ خواص خان و درید او دخیمې دننۍ برخې په لور یې اشاره وکړه او ویې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا او اوما ! دا خیمه ستاسو د دواړو له پاره درول شوې ده ، په دې کې به تاسو دواړه اوسیږئ ، په دې خیمه کې ستاسې د اړتیاو هر څه ایښول شوي دي او لکه څنګه چې د شیرشاه سوري اوزما دخیمې تر مخه پیره ولاړه وي نو په همدې توګه به ستاسې دخیمې تر مخه هم پیره ولاړه وي. اوهیڅوک به هم ستاسو اوستاسو د ساتونکو د اجازې پرته ستاسو خیمې ته نه ننوځي. دا ساتونکې به ستاسو د ځانو او مالو پوره پوره خوندي ساتنه کوي خو شهزادګۍ ! په دې خیمه کې د اوسیدو په وخت کې به دوه خبرې یادې ساتې. لمړی دا چې هیڅکله به هم زما خیمې ته د راتللو هڅه نه کوئ ، ځکه اوس ما ته ازاده کړې یې اوزما اوستا تر منځ هیڅ ډول اړیکې نه شته. ته اوس دخپلې خوښې خاونده یې ، چیرې دې چې زړه غواړی تللې شې. زه تا خپلې خیمې ته د راتللو څخه په دې خاطر منه کوم چې خلکوته زمونږ د اړیکو په اړه بدګماني را پیدا نه شي.ځکه زه نه غواړم په داسې بدګمانیو کې ځان را لتاړ کړم.

شهزادګۍ ګنګا ! زما دویمه خبره داده چې مونږ د رهتاس کلا نیولې ده نو که چیرې دلته د اوسیدو په وخت کې ته د بدلې اخستلو هڅه وکړې ، پرما یا شیرشاه سوري باندې برید وکړې نو یاد ساته چې داسې کار کول به ستا حماقت او بې عقلي وی. که چیرې دې کله هم دداسې کولو هڅه وکړه نو خپل ځان به له لاسه ورکړې. بس همدا دوه خبرې وې چې ما غوښتل تاته یې وکړم ، اوس که ته پخپله د عقل او فکر خاونده یې نو خپله ښیګڼه به په خپله احساس کړې.

تر دې ځایه دخبرو وروسته ، خواص خان دلږ څه تم کیدو وروسته بیا وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته اوس د خپلې اوما سره یو ځاې دې خیمې ته ور ننوځه ،او په همدې خیمې کې و اوسیږئ ، ددې خبرې سره یو ځاې خواص د خپل جیب څخه د نغدو پیسو یوه کڅوړه را وویسته او د شهزادګۍ په لاس کې یې کیښوده او ورته یې وویل: ګنګا ! اوس به ستا لاسو کې څه نه وي ، او له تاسره به همدا کالي چې په غاړه کې دې دي نور کالي هم نه وي.دا نغدې پیسې در واخله ، په دې کڅوړه کې ما دومره پیسې اچولي دی چې ته د خپلې اوما سره یو ځاې پرې خپل ژوند ښه جوړولې شې. د نغدو پیسو کڅوړې د اخستلو سره سم شهزادګۍ ګنګا لږ څه و ریږدیده اوپه ډیره عجیبه توګه یې خواص خان ته وکتل ،ځکه خواص خان هغې ته د نغدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسو دا کڅوړه په زوره په لاسو کې ایښې وه ، ددې وروسته خواص را وګرزید او دخپلې خیمې په لور روان شو . بې چاره او غمژنې شهزادګۍ هم د نغدي پیسو هغه کڅوړه له ځانه سره واخستله او د خپلې اوما سره یو ځای ټیټ سر خپلې خیمې ته ور ننوتله .

۲۴

شیرشاه سوري دا فکر کاوه چې همایون خان به د چنار د کلا د نیولو څخه وروسته دهغه نورې سترې سترې کلاګانې لکه بهارکنډ ، شیرګړه اویا سهسرام باندې هم د یرغل کولو هڅې کوې ، هغه دهمدې ویرې په اساس د رهتاس دکلا د نیولو څخه وروسته د خپل لښکر یوه برخه هملته په رهتاس کې پرېښوده او پاته لښکر یې د وندهیاچل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ د کلا په لور راولیږه خود شیرشاه سوري د هیلو او امیدونو پرخلاف همایون د چنار کلا د سوبې څخه وروسته یو څو ورځې هلته تم شو او بیرته د بنارس په لور راستون شو .

بنارس ته د رارسیدو سره سم همایون هملته د خپل لښکر سره قیام وکړ او دهغې سیمې په شاوخوا کې یې خپلې خیمې و درولې ، او د پخواني بادشاه «اشوک » په یادګاریې غونډۍ یې یو چوتره جوړه کړه . تر دې وخته پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای هملته د بهارکنډ دکلا تر څنګ موجودو. هغه هلته په دې خاطر تم شوې و ترڅو ووینې چې دهغه په اړه دهمایون اراده څه ډول ده .

بنارس ته په ور رسیدو سره همایون ته خبر ورسید چې د شیرشاه سوري ډیر ستر سالار خواص خان بنګال سوبه کړې دې . او اوس په بنګال باندې دشیرشاه سوري بیرغ رپیږي. حکمرانی یې هم د شیرشاه سوري د زوې جلال خان په لاسو کې ده . ددې خبرې د اوریدو سره سم همایون ډیر په غضب شو او په دوو پښو و درید چې اوس به نو د شیرشاه سورې په بهارکنډ ، شیرګړه او رهتاس کلاګانو باندې هم یرغل وروړی او ترې نیسي به یې. اوددې کلاګانو د نیولو وروسته به د بنګال په لور ځې او هغه به هم ترې په خپله ولکه کې اخلي.

د بنارس څخه د وندهیاچل دغرنیزو سیمو اوهلته د بهارکنډ د کلا د سوبې په لور د حرکت کولو تر مخه همایون دخپلو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او ددې مشورې وروسته یې خپل یو باوري کس فضل خان د شیرشاه سوري په لورې د قاصد په توګه را و استاوه ، تر څو د جنګ نوبت را و نه رسیږي او دوې په خپلو منځو کې په سولې سره پریکړه وکړي.

فضل خان د بهارکنډ د کلا سره نژدې د شیرشاه سوری دربار ته حاضر شو او دهمایون دا پیغام یې ورته و ر کړ چې هغه شاهې خزانه او نور شاهې لوازمات چې شیرشاه سوری هلته په بنګال کې په خپلې ولکې کې اخستي دې هغه دې پرته له ځنډه د همایون په لور ور ولیږي ، ددې په بدل کې به همایونه شیرشاه سوري ته دهغه د خوښې کومې کلا ، چنار اویابلې کلا ، د پریښولو ژمنه کوي.

فضل خان شیرشاه سوري ته دا وړاندیز وکړ خو شیرشاه سوری ورته په ځواب کې وویل چې هغه نه غواړی بنګال د خپلې ولکې څخه و کاږي. ځکه چې هغه د بنګال د نیولو له پاره پنځه شپږ کاله هڅې کړې دي او دهغه زیات شمیر عسکر ددې سیمې په نیولو کې له منځه تللي دي، نو اوس به هغه ولې بنګال پریږدي.

شیرشاه سوري دهمایون سفیرته وویل چې :

که چیرې پادشاه د بنګال د نیولو اراده پریږدي نوزه به ورته په بدل کې د بهار کلا ور وسپارم ، او همایون چې په دې اړه هر چاته حکم وکړی نو د بهار کلا به همغه ته ورحواله کړم . ددې ترڅنګ به د بهار او بنګال پولې هم همغه وي چې دد ې نه مخته د سلطان سنکندر د حکومت په دوران کې وې .

شیرشاه سورې وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې نه علاوه به زه ټول شاهې نښې لکه چتر ، تخت او ...نور ټول شیان د همایون دربار ته ور ولیږم او همدا راز د بنګال څخه هر کال لس لکه روپۍ ورکوم. خو دا ټول په دې شرط چې همایون بیرته اګرې ته ستون شي، له ما سره جنګ و نه کړي او تر څنګ یې په بنګال باندې د حملې د نه کولو ژمنه وکړي.

فضل خان د شیرشاه سوري پیغام د همایون مخې ته راوړ او هغه ته یې په دربار کې واوراوه. همایون ددې پیغام په اوریدو سره تر یوه حده پورې خوښې ښکاره کړه او فضل خان یې بیرته د شیرشاه سوری لورې ته و استاوه ، تر څنګ یې شیرشاه سورې ته د خپله اړخه یو آس او خاص خلعت هم ور ولیږه. دغه سفیر ته یې دا لارښوونه هم وکړه چې د هغه ټول شرایط مونږ منلي دي نو په دې اساس د ې شیرشاه ژر تر ژره په دې عمل وکړي. فضل خان د همایون بابر دا پیغام واخست او یو ځل بیا د وندهیا چل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ کلا ته ور روان شو.

د سفیر د تللو نه څو ورځې وروسته د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر سره یو ځاې په بنارس کې د همایون دربار ته ورغې. هغه ډیر سخت زخمی و او د وجود په ځاې ځاې یې پټۍ تړلې وې . د همایون په دربار کې د حاضریدو سره سم هغه دا عرض وکړ چې د شیرشاه سوري اعلې سالار خواص خان د هغه څخه د بنګال د ګوډ ښار ولکه کړې دې خو پاته سیمه لا تر اوسه پورې هم د هغه په ولکه کې ده. هغه همایون ته دا هم وویل چې د شیرشاه سوري په هیڅ ژمنه باندې باور و نه کړي بلکه فوځ ته پر هغې د حملې کولو له پاره د کوچ حکم وکړئ ، او پخوا له دې چې شیرشاه سوري په ټول بنګال باندې ولکه وکړي د هغه دغه لږ پاته فوځ باید بیرته د بنګاله را وویستل شي ، او که نه شیرشاه به د همایون پر خلاف د اسې بغاوت وکړي چې بیا به یې ماتول د همایون له پاره شوني نه وي.

د بنګال حاکم سلطان محمود همایون ته دا ډاډ هم ورکړ چې که چیرې همایون د شیرشاه سوري پر خلاف باندې په بنګال یرغل وکړي نو پخپله سلطان محمود به هم د خپل ټول لښکر سره یو ځاې د همایون تر څنګ وي او په دې توګه به د واړه یو ځاې شیرشاه سوری د بنګاله تیښتې ته مجبور کړو. د بنګال د حاکم سلطان محمود د دې حال په کتلو او سلاګانو سره همایون سمد ستې ، د نه څه کتلي نه لیدلي په څیر ، د وه حکمه صادر کړل.

لمړی دا چې خپل لښکر ته یې د بنګال په لور د کوچ کولو حکم وکړ او دویم دا چې هغه خپل سالار خان خانان یوسف خیل او څه نورو برلاسي سردارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې د یوه لښکر سره یو ځاې د بهارکنډ په لور وخوزیږي، هلته دې په شیرشاه سوري باندې حمله وکړي او هغه د ماتې وروسته یا ووژنی او یا دې بندې له ځانه سره راوړي.

د همایون د دې ارادو په اړه شیرشاه سوري ته هم خبر ورکړل شوې و نو په دې خاطر یې د همایون په ژمنو باندې باور له منځه ولاړ. هغه د همایون سفیر ته د خدای پامانۍ سوغاتونه او تحفې ورکړې او رخصت یې کړ او د راتلونکو خرابو حالاتو د رامنځته کیدو په اړه یې په ډیره اندیښنه کې انتظار پیل کړ.

همایون د بنګال د حاکم سلطان محمود د وینا په اساس په بنګال باندې په د اسې وخت کې د یرغل اراده وکړه چې د خپل باوري سفیر له لارې یې د شیرخان سره د پیل شوې خط وکتابت پایلې هم ځانته معلومې نه کړې. نو په دې اساس د بنګال په لور د فوځونو د کوچ کولو د حکم په وخت کې هغه ته د ډاګیزه شوې نه وه چې شیرشاه سوري به د هغه شرایط منلې وي او که نه. خو همایون یو ځل مخالفانه قدم پورته کړې و نو که بیا یې د شیرشاه سوری د معقولیت د حدودو څخه د اوښتو شرایطو تصدیق هم کړې و نو بیا هم په کې د سولې ځاې نه پاته کیده.

د همایون د ارادو په بدلون کې د شیرشاه سوري له اړخه انکار او نه منل مطرح نه و ، بلکه د سولې د پلان د شنډیدو په اړه ټول مسؤلیت د همایون خان په غاړه پریوځي. د همایون په دربار کې لا تر اوسه پورې هم دا وړاندیز تر غور لاندې و چې شیرشاه سوری ته کوم کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځايونه ورکړل شي، خو بيا هم د سلطان محمود په سلا هغه خپل فوځ ته د کوچ کولو حکم وکړ ، په دې اساس اوس هغه د شيرشاه سوري له اړخه پر هر وړاندیز باندې د غور د نه کولو هوډ کړې و.

ډاګيزه ده چې همايون په خپل شيرشاه سوری د جنګ له پاره را وګماره. او په خپله يی د خپلې بې عقلۍ په اساس د باعزته سولې ټولې شونتياوې له منځه يوړې. دا په داسې حال کې چې هغه په تيرو وختو کې د شير شاه سوری همت او وړتياوې په ښه توګه کتلې وې، او هغه وخت چې هغه د شيرشاه سوري څخه د چنار کلا سوبه کړه نو شيرشاه سوري ددې کلانه ډيره ستر او مستحکمه ، درهتاس کلا سوبه کړه ،ددې نه علاوه همايون په هيڅ توګه شيرشاه سوري نه شو مجبورلاې چې هغه دې پراخه ميدان ته د جنګ له پاره راودانګي او د همايون په مقابل کې دې خپل زور ازمينښت کړي. او نه د شيرشاه سوری سره داسې کوم فوځې مرکزيت موجود و چې د هغې ځاې د نيولو وروسته د هغه فوځي ځواک له منځه ولاړ شي ، د هغه د نقل وحرکت څخه داسې ډاګيزه کيده چې هغه په ډيره سختو لارو اوغرنيزو سيمو کې شاتلو ته تيار دې چې د هند ترنيمايی برخې پورې خپرې شوې دي، د هغه د لاسه د چنار د کلا د وتلو سره سره بيا هم شيرشاه سوري ته په همايون باندې د څو اړخونو څخه برلاسې ور په برخه و.

په اصل کې هرد علم اوپوهې خاوند ته د شيرشاه سوری په معتدل مزاجۍ او د مطيعې رويی باندې افرين ورکول په کار دي ، د هغه د خط و کتابت څخه دا ډاګيزه کيده چې هغه د همايون ټول شرايط منلي دي،خو يواځې د بنګال د ولکې د پريښولو څخه يی انکار کړې و ، هغه په دې خبره هم راضی شوې وچې د بنګال د سلطان شاهی نشان ، چتر او تخت د څو نورو مهمو شيانو سره يو ځاې همايون ته تسليم کړي، هغه د بهار سيمه هم چې د رهتاس نوې سوبه شوې کلا هم په کې شامله وه ،همايون ته د ورتسليمولو له پاره تيار و ، اودا ټول هغه څه و چې همايون په خپلو سوله ليک کې ياد کړي و. ددې نه اخوا د بنګال په اړه هم د هغه شرايط معقول و ، هغه د همايون د باج ورکونکي په څير ، هغه ته د لس لکو روپيو ورکړې ته هم تيار و ، لنډه دا چې هغه د همايون د سلطنت څخه ډير لرې په يوه کونج کې اوسيدو ته تيار شوې و او هلته هم د خپلو اکه په څير نه بلکه د همايون د لاس لاندې او د هغه د باج ورکونکي په څير. ان تر دې چې هغه د همايون سره هيڅ ډول جنګ ته تيار نه و .

همايون د بنګال په لور خپل فوځونه و خوځول ،نو د شيرشاه او همايون ترمنځ جنګ يو بل شکل و نيوه ، تر هغو چې د همايون اراده د شيرشاه د ځواک تر ځپلو پورې وه نو په دې اراده کې هغه په حقه ښکاريده. ځکه چې د مغلو سلطنت د خوندي ساتلو له پاره دا ډول قدم اړين ګڼل کيده خو د همايون دا مقصد هغه وخت پوره کيداې شو چې شيرشاه سوری د هغه اطاعت کړې وې ، او د زمکې لويشت لويشت ، چې همايون د خپل سلطنت برخه ګڼله هغه ته د بيرته ورکولو له پاره تيار وې.

نو که چيرې شيرشاه سوری په بنګال کې يو ازاد او خپلواکه حکومت جوړ کړې هم واې نو بيا به هم همايون ته د هغه پر خلاف د فوځ د وراستولو او د بنګال څخه د هغه د ويستل به يوه بانه او عذر واې ، خو د همايون د ټولو شرايطو د منلو سره سره د هغه پرخلاف د فوځ ورليږل د دې خبرې دليل دې چې همايون غوښتل په هر قيمت چې شونې وی هغه وځپوی او له منځه يی يوسي.

يا په بل ډول دا سې هم ويل کيدې شي چې هغه جنګ چې شير شاه سوری د همايون په مقابل کې و کړ په هغې کې نه د هغې مقصد د ازاد حکومت جوړول و او نه خپل سلطنت ته پراختيا ورکول ،بلکه هغه په پوره توګه د خپلې سلامتيا او خوندی ساتلو په خاطر باندې و جنګيد اودا ټول د همايون د رويی په اساس وشول ، هغه بې صبري چې همايون د خپل سفير د خبرو اترو د پايلو د معلومولو تر مخه و ښوله نو د هغې څخه ډاګيزه کيږي چې هغې خپل شرايط منل نه غوښتل بلکه هغه نه غوښتل چې د چنار يا جون پور کومه سيمه شيرشاه سوری ته پريږدي. که چيرې همايون په بنګال باندې يرغل نه واې کړې نو شيرشاه سوري به د هغه مطيع اوفرمانبردار واې او ددې نه اخوا دا چې شير شاه سوری نه غوښتل چې د خپل ژوند تر اخره پورې د دهلي پادشاه و اوسي. هغه يواځې او يواځې غوښتل د بنګال

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیم واکې حکمران و اوسي اوپه همدې باندې قناعت وکړي ، خو کله چې هغه یوځل د همایون پر خلاف د جنګ میدان ته را کیوتو ته مجبور کړل شو نو دهغه وړتیا په خپله مخته راغلې ، او کله چې هغه په دې و پوهیده چې دهغې وړتیا د همایون بابر څخه زیاته ده نو بیا هغه دخپلې دې وړتیا څخه پوره پوره ګټه پورته کولو پریکړه وکړه.

۲۵

دبندهیاچل د غرنیزې سیمې د بهارکنډ په کلا کې چې کله شیرشاه سوري ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د نیولو له پاره یو ستر لښکر اخوا ور استولې دې نو هغه سمدستي دخپلو سالارانو غونډه را وبلله ، هغه په دې غونډه کې پریکړه وکړه چې پخپله به دخواص خان سره یو ځاې د سپرو د څو ډلګیو سره د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، خو نور لښکر دې همدلته د بندهیاچل په غرنیزو سیمو کې د یوڅو ورځو له پاره تم شي ، په دې وخت کې د دې دوې د همایون د لښکرو د حرکاتو څارنه کوي ، خو کله چې دا خبره پخه شي چې دهمایون ټول لښکر د بنګال په لور خوزیدلې دې نو د لښکر پاته برخه دې هم د بندهیاچل څخه ووځي او د رهتاس په کلا کې ځانونه محصور کړي ، ځکه که چیرې د بنګال نه وروسته همایون د رهتاس دکلا په لور را وخوزیږي نو دوې دې ټول ددې کلا څخه دفاع وکړي.

شیرشاه سوري د خپل ځان نه وروسته هیبت خان د لښکرو سالار و ټاکه اوهغه ته یې د شهزادګۍ ګنګا اودهغې د اوما د خاصې پاملرنې په اړه تاکیدوکړ . شیرشاه سوري هیبت خان نیازی ته دا حکم کړې و چې کله چې هغه دخپل فوځ سره درهتاس کلا ته ور داخلیږی نو د شهزادګۍ ګنګا څخه دې وپوښتې چې ایا هغه غواړي د شاهي محل په هغې برخه کې و اوسیږي چې یو وخت په کې د خپل پلار سره یو ځاې اوسیدله او یا بل کوم ځاې کې اوسیدل غوره ګني.

هیبت خان نیازي ته ددې ټولو لارښوونو وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د پنځه سوه سپرو سره یوځاې د وندهیاچل د غرنیزو سیمو څخه دشپې په تیاره کې ووت.

همایون ته هم دشیرشاه سوری په اړه دا خبر راغلې و چې هغه د پنځه سوه سپرو او خپل سالار خواص خان سره یو ځاې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور روان شوې دې نو په دې خاطر هغه دخپل لښکر یوه برخه دشیرشاه سوري د تعقیبولو په خاطر ور ولیږله ، خو شیرشاه سوري د خپل عقل اوپوهې په اساس د همایون له اړخه ددوې پسې د ورلیږل شوي فوځ شاته ولاړ اوبیا د هغه ځایه د سهسرام غرنیو لړیو کې ور ننوت. دهمایون له اړخه د تعقیبونکې فوځیانو دا فکر وکړ چې شیرشاه سوري دهغوې نه مخته په منډو دې نوهغوې هم خپل حرکت ګړندې کړ او د سون ددریاب دغاړې یوه کلي منیز ته ورسیدل. هغوې همدلته پړاو وکړ او دشیرشاه سوري د لښکر د رارسیدو په انتظار کې کیناستل.

څو ورځې وروسته همایون پخپله هم دخپل پاته لښکر سره یوځاې دمنیز سیمې ته ورغې. دلته د بنګال حاک سلطان محمود یو ځل بیا د همایون په دربار کې حاضر شو ، همایون یو ځل بیا ددغه بدنصیبه سلطان سره په ډیره ښه توګه او خوشحالۍ سره دهغه د بنګال د تخت د بیرته اخستلو وعده وکړه.

دهمایون لښکر د منیز ددې سیمې د شرقي برخو سره پوره نابلده و. ددې نه علاوه هغوې ته د شیرشاه سورې دځاې ځیګې او درک په اړه هم معلومات نه و نو په دې خاطر د مخته تللو په وخت کې یې د ډیرې هوښیارتیا څخه کار واخست. همایون خپل څو کسه باوري سرداران چې په دې ډله کې معید بیګ او جهانګیر بیګ هم شامل و د خپل لښکر د یوې ډلې سره د لمړنۍ عسکری ډلې په څیر ور ولیږل او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې هغوې دې د پاته لښکر څخه لس اته میله لرې اوسي او دشیرشاه سوری د لښکر څارنه دې کوي .ددې ترڅنګ همایون خپل ورور مرزا بندال ته حکم وکړ چې هغه دې دخپل لښکر سره یو ځاې دمنیز د سیمې څخه دګنګا ددریاب څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر اوددې دریاب په بله غاړه دې د پټنې په لور ولاړ شي. دلښکر ددې ویش څخه د همایون اراده دا وه چې ددوې له اړخه په بنګال باندې د حملې په پایلو کې به د ګوډ څخه د شیرشاه سورې دلښکر وګړي حتما تیښته کوي ،نو په دې خاطر باید دهغوې د تیښتې ټولې لارې بندې کړل شي او ترڅنګ یې د شیرشاه سورې په دې پاته لښکر هم حمله وکړل شي او له منځه دې یوړل شي ترڅو په راتلونکې کې شیرشاه سورې ددې جوګه نه وي چې دهمایون په مقابل کې د جنګ له پاره ځان و څنډې.

دشیرشاه سورې مخبرانو به د همایون دلښکر د هر قدم خبر شیرشاه سورې ته ور رساوه ، په دې خاطر شیرشاه سورې یوځل بیا د سهسرام دغرنیو سیمو څخه راووت اودهمایون د لښکر تر شا روان شو . شیرشاه سورې غوښتل چې دهمایون دلښکر څخه دمخه بنګال ته ځان ورسوي او په دې توګه هلته خپل میشت فوځ د مشکلاتو په وخت کې یاري کړي.

دبنګال د ښار ګوډ په لور د تللو له پاره هغه داسې یوه لاره ونیوله چې د مغلو دلښکر تر څنګ تیریده خو مغل ددې لارې څخه خبر نه و. په دې لارې د تللو په اساس شیرشاه سورې یوځل بیا دهمایون دلښکر د لمړنیو ډلګیو څخه مخته ووت. اوبیا خبره دې ځای ته راغله چې دهمایون دغه لمړنیو ډلګیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سورې همدلته چیرې نژدې دې اوددوې تر مخه روان دې. کله چې همایون دخپل لښکر سره یو ځاې پټنې ته ورسید نو هغه دخپلو لمړنیو ډلګیو څخه نژدې اته میله لرې و او لا تر اوسه خپل ټاکل شوي ځاې ته نه و رسیدلې چې د هغه یو خبررسونکې یوه کلي ته راغې ، هلته یې وکتل چې یو څو اسونه په ونو پورې تړلي دي ، کله یې چې ددې آسونو په اړه د کلي دخلکو څخه وپوښتل نوهغوې ورته وویل چې په دې باغ کې شیرشاه سورې اودهغه سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و.

کله چې د همایون د لښکرو دغو لمړنیو ډلو دشیرشاه سورې په اړه دا خبر واورید نوهغوې حیران دریان شول او په دې اړه ورسره اندیښنې را پیدا شوې خو هغوې ددې پوښتنه هم ونه کړه چې اوس به دشیرشاه سورې اودهغه د سالار خواص خان سره څومره لښکر شتون ولري. هغوې وویریدل اودویرې په خاطر بیرته راستانه شول اوپه دې اړه یې خپل سالار معید بیګ ته اطلاع ورکړه.

معید بیګ فکر وکړ چې شیرشاه سورې د جنګ کولو په خاطر دلته پړاو کړې دې نو په دې خاطر یې خپل یو کس دهمایون په لور ور ولیږه تر څو دهغه څخه هدایت واخلی خو پخپله چې په کوم ځاې کې وه هملته تم شو . هغه د شیرشاه د درک د معلومولو له پاره خپل جاسوسان ور ولیږل. خو تر دې وخته پورې شیرشاه سورې هغه ځاې پرې ایښې و او دمونګیر په لور روان شوې و.

شیرشاه سورې د خپل پلان په مطابق د همایون د لښکر د لمړنیو ډلګیو تر مخه د بنګال د ګوډ ښار ته ور ورسید. هلته د ور رسیدو سره سم هغه خپل زوې جلال خان دخپلو کوچنیو سالارنو حاجې خان پټنې او نورو سردارانو سره یو ځاې دخپل ټول هغه لښکر سره یو ځاې چې هلته په بنګال کې مقیم و د تیلیاګړهي د درې د خوندي ساتنې په لور ور ولیږه. هغه خپل زوې جلال خان او ورسره نور و سردارانو ته حکم وکړ چې درې ته ورغلې ټولې لارې دې بندې کړي او خپل توپونه په دومره پورته ځایو باندې نصب کړئ چې دهمایون په لښکر کې ویره او ترهه را پیدا کړي ، ددې ترڅنګ هغه ددې خبرې تأکید هم وکړ چې په هیڅ قمیت نه د درې نه شاته ولاړشئ او نه همایون ته د جنګ کولو فرصت ورکړئ.

همایون هم په ډیره ګړندۍ توګه د خپل لښکر سره یو ځاې سفر کاوه ، او دګنګا جنوبې برخې ته دتیلیاګړهي څخه دیرش میله لرې ورسید. بیا هغه دجهانګیر قلي بیګ په مشرۍ یو لښکر و لیږه اوهغوې ته یې لارښوونه وکړه چې د تیلیاګړهي په درې باندې ولکه وکړي ترڅو دهمایون فوځ ددې درې څخه خوندي تیر شي او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ لورې ته ځان ورسوي.

خو کله چې دمغلو لښکر وکتل چې ددوې نه مخته په دې ځاې دشیرشاه سورې زوې جلال الدین د خپل لښکر په مټو ولکه کړې ده ، او په ټولو لوړو او پورته ځایو باندې یې توپونه نصب کړي دي ، نو دهمایون دې لښکر په ډیره ناخوالۍ سر دشیرشاه په دې لښکر یرغل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروست خو په دې جنګ کې د شیرشاه سوری زوې جلال خان د همایون دې لښکرو ته ډیره بده ماتې ورکړه او په دې ترتیب د همایون دا لښکر د تیلیاګړهي څخه بیرته په تیښته و تښتید.

دهمایون دې ماتې خوړلي لښکر ددرې څخه لږ څه شاته په تیښتې سره هملته خپلې خیمې و درولې او هملته یې پړاو وکړ ، دبله اړخه جلال خان هم اراده وکړه تر څو دهمایون په دې لښکر باندې یرغل وکړي، خونورو سالارانو هغه په دې خاطر ددې کار نه منعه کاوه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه ددې درې د خوندي ساتنې له پاره ټاکل شوې دې نه د جنګ او یرغل له پاره. خو جلال خان دهغوې خبره و نه منله ، هغه زرکسه سواره ددرې د ساتنې له پاره پرینبوول او نور پاته لښکر یې له ځانه سره واخست او دهمایون په دغه لښکر باندې یې یرغل ور ووست. ددرې نه بیرون ددواړو لښکرو تر منځ سخت جنګ ونښت خو په دې جنګ کې جلال خان دهمایون لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه. کله چې همایون ته دخپل لښکر د ماتې په اړه معلومات ورسید ، نو هغه ددې لښکر د ملاتړ له پاره څه نور تازه عسکر راولیږل چې بله ورځ سهار وختي هغه ځاې ته را ورسیدل چې جلال خان په کې جنګ پیل کړې و .دغه نوې راغلي لښکر دخپل لښکر اسونه وتړل ، خپل زري کالی یې راپرانستل ، داسونو څخه یې زینونه هم را ښکته کړل ځکه هغوې د سفر په خاطر پوره ستومانه شوي و ، نو په پوره بې خبرۍ سره په خواږه خوب ویده شول. خو ددې برعکس جلال خان ماسپښین یو ځل بیا ددرې څخه راووت او دهمایون په دغه نوي راغلي لښکر باندې یې یرغل راوست ، دهمایون څو کسه عسکرو چې دخپلو اسونو سره نژدې و خپل ځانونه د جنګ له پاره تیار کړل خو ډیرو یې ددې ناڅاپې جنګ دویرې په تیښته لاس پورې کړ ، جلال خان په دې جنګ کې هم د همایون لښکر ته ډیره سخته ماتې ورکړه او ددې لښکر ټولې خیمې ، آسونه ، جنګي وسایل ،خوراکې مواد ، فیلان او هر څه چې ترې پاته شوې وو هغه یې له ځانه سره راوړل. په دې جنګ کې جلال خان د یوڅو تښتیدلو عسکرو نه پرته پاته نور ټول د تیغه تیر کړل.

که څه هم جلال خان ته دهمایون په لښکر باندې سوبه د خپل پلار شیرشاه سوري د حکم دخلاف ورزۍ په خاطر تر لاسه شوې وه ،خو په اخلاقي توګه یې ډیر زیات اغیز شیندلې و . دشیرشاه سوري دلښکرو دغه لمړني بریالیتوب دهغوې همت او میړانې کې نور هم زیادښت راوست. اوس نو دهغوې په سترګو کې نه یواځې دا چې د همایون د فوځ غلبه له منځه تللې وه بلکه دهمایون ویره یې هم دزړونو څخه وتلې وه.

۲۲

هغه ورځ چې شیرشاه سوري او خواص خان د وندهیاچل دغرنیو سیمو څخه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت وکړ ، دهمدې ورځې په سهار شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو د سهار چاې خوړ چې دخیمې بیرون د ساتونکو دډلې څخه یو ساتونکې د خیمې ددروازې لورې ته راغې ، شهزادګۍ ګنګا په ډیر غور سره د هغه په لور وکتل او ورته یې وویل چې ایا زمونږ سره څه کار لرې ؟دهغې ددې پوښتنې په مقابل کې ساتونکې وویل چې یو کس غواړي د شهزادګۍ ګنګا سره ووینې ، هغه وایې چې نوم یې فدایی خان دې. د فدایی خان د نوم د اوریدو سره سم شهزادګۍ دخپله ځایه راپورته شوه اودهغه ساتونکې په لور یې وکتل او ورته یې وویل: فدایی خان هلته مه تم کوئ سمدستي یې دلته زما خیمې ته را ولیږئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته د کوچیانو دقبیلې مشر فدایی خان د خیمې په دروازې کې راښکاره شو ، هغه خپل سر د درنښت له پاره ښکته کړ او ویې ویل چې: شهزادګۍ ماته اجازه شته چې خیمې ته در ننوځم. شهزداګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو چې کله د فدایی خان غږ واورید نو دواړه را پورته شوې او ودریدې. شهزادګۍ په خندا سره دفدایی خان په لور وکتل او ورته یې وویل: زما دروندې فدایی خانه ! ته هلته په دروازې کې ولې ولاړ یې ! دلته راشه او زما تر مخ کینه. زه غواړم له تا څخه ډیر څه وپوښتم ، دهغې په دې خبره فدایی خان ور مخته شو ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او اوما دواړه بیرته په خپلو ځایو کې کیناستې ، فدایی خان هم دهغوې تر مخه کیناست. بیا نو فدایی خان په خپله د خبرو پیل وکړ.

شهزادګۍ ګنګا ! دخواص خان دعسکرو یوه ډله ماته راغلی وه اوماته یی دا پیغام راوړې و چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان په لښکرو کې ده او غواړي په کومه ډیره مهمه موضوع له ما سره خبرې وکړي .په دې خاطر زه دلته حاضر شوې یم . دهغه ددې خبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا ورڅخه و پوښتل چې:

فدایی خانه !ته پوهیږې چې زما دتر لاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. دهغې په دې خبره فدایی خان وویل چې: هو ! شهزادګۍ ماته معلومه ده چې ستا د ترلاسه کولو له پاره درې مقابلې شوي دي. شهزادګۍ ترې بیا وپوښتل چې ته پوهیږې چې زما د ترلاسه کولو په دې مقابلو کې یو نقاب پوښه انسان هم ګډون کاوه ، فدایې خان په ډیر غور سره د شهزادګۍ په لور وکتل او ورته یی وویل: هو ! شهزادګۍ ، ماته پوره پوره معلومه ده او شونې ته چې ته به له ما داپوښتنه هم کوې چې هغه نقاب پوښه انسان څوک و چې ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یی په ډیره ښه توګه وګټلې ؟اوددریمې مقابلې د ګټلو وروسته چې ترې تا د نوم ، ادرس او د اوسیدو د ځاې په اړه پوښتنه وکړه نو هغه ددې خبرې په ویلو سره له تا نه رخصت شو چې « زه دې نه خوښوم » ایا همدا خبره ده ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه ډیرې غمژنې شانته شوې او ویی ویل چې هو ، همداسې ده. فدایی خانه خبره همداسې ده او ته به په دې هم خبر یی چې ته زما دتر لاسه کولو د مقابلو په دویمه ورځ هلته پنډال ته راغلې اودهغه نقاب پوښ سره دې پټې خبر ې وکړې. فدایی خان ورته وویل چې هو !بلکل مې ورسره خبرې کړې دي ، نو اوس تاسو له ماڅخه څه غواړئ ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا ورته وویل:

فدایی خانه ! زه نه پوهیږم چې هغه نقاب اغوستونکې څوک و چې درې ځلې یی زما دترلاسه کولو مقابلې (سویمبر) و ګاټه. ما دهغه دنوم د پیدا کولو او د هغه ددرک د لګولو له پاره ډیرې هڅې وکړې خو هغه ماته هیڅ ونه ویل اونه یی راته کوم معلومات راکړ ، خو ددریمې مقابلې دګټلو وروسته یی د تللو په وخت کې همدومره را ته وویل « چې زه دهغې نه خوښیږم ». نو فدایی خانه !څرنګه چې ته زما د تر لاسه کولو د مقابلې دغه نقاب پوشه ګډون کونکې پیژنې نو په دې خاطر ما غوښتل ستا څخه معلومات تر لاسه کړم چې هغه څوک دې ؟دهغې په دې خبره سمد ستې فدایی خان ځواب ورکړ چې شهزادګۍ ! ستا دتر لاسه کولو ددرې واړو مقابلو ګټونکې همدا صاحب خان دې .چې اوس د خواص خان په نامه یادیږی. صاحب خان چې یو وخت زما غلام و او زما د کوچیانۍ قبیلې غړې و ، هغه خواص خان چې یو وخت یی ګیدړې وژلې او دهغوې څخه به یی څرمنې ویستلې او خپله ګیده به یی پرې پاللـــه ، شهزادګۍ دا هغه خواص خان دې چې یو وخت یی له تاسره ډیره زیاته مینه کوله. خو تا دهغې مینه مسترد کړه اوهغه دې بلې لورې ته ور ټیل واهه. هغه دې په خوله په څپیړه وواهه اودیو انسان په څیر دې هغه ددې وړ و نه ګاڼه چې هغه هم تا ته د رانژدیکیدو وړتیا لري.

شهزادګۍ ګنګا !ته خو دا خبره منې چې خواص خان ستا د تر لاسه کولو له پاره درې واړه مقابلې په پوره میړانه و ګټلې ، ستر ستر نښه ویشتونکې او ماهرین یی په ډګر کې په ډیره اسانۍ سره مات کړل، ستا د ترلاسه کولو د مقابلو له پاره برخه اخستونکو د راې سین شهزاده ، د میواړ شهزاده او دکالنجر شهزاده ، درې واړو خواص خان په خپل مخکې یو خنډ ګاڼه ، نو په دې خاطر د خواص خان په لاسو د ماتې وروسته کله چې خواص خان بیرته خپل ځاې ته ستنیده ،نو هغوې درې واړو دهغه مخه ونیوله اوغوښتل یی خواص خان له منځه یوسي. خو خواص خان په ځانته ځان دهغوې درې واړه مقابله وکړه او درې واړه یی د مرګ کندی ته ور کیوستل. دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل چې: فدایی خانه ! زه ددې ټول حال څخه خبره شوې یم ځکه چې ما د خواص خان ترشا څوکسه ساتونکې ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

استولي و ترڅو هغوې ماته خبر راکړي چې دا څوک دې او دکومه ځايه راغلې دې. خو په ناهيلۍ سره بايد ووايم چې زما د سويمبر ددرې واړو مقابلو ددغه نقاب پوشه انسان په اړه هغوې هم ماته سهي معلومات را نه کړاې شول.

فدايي خان په پريکنده توګه وويل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! اوس چې ته په ډيره ښه توګه په دې پوه شوې يې چې ستا سويمبر کوم شهزاده نه دې ګټلې بلکه خواص خان په خير يو معمولې وګړي تر لاسه کړی دې ، نو زه اوس نه پوهيږم چې ستا آند او ستا احساسات به په دې اړه څه ډول وي خو شهزادګۍ زه تاته همدومره ويل غواړم چې د خواص خان په خير يو ميړنې ، بهادر ، مخلص او ځان ځارونکې ځوان کله کله پيدا کيږي. شهزادګۍ ! ايا ته له ماڅخه نور څه معلومات هم غواړې و پوښتې او که څنګه ؟ شهزادګۍ ورته په ډيره غمژنه او اندينښمنه توګه وويل: نه ! هغه څه چې ما غوښتل په اړه يې معلومات تر لاسه کړم هغه مې تر لاسه کړل. دهغې دد ې خبرې سره سم فدايي خان را پورته شو او ويې ويل چې زه به ولاړ شم ، ددې خبرې سره سم راپورته شو او دخيمې څخه را بيرون شو.

د فدايي خان د تللو وروسته په خيمه کې يو ډول چپه چپتيا خپره شوه ،خو وروسته بيا اوما دا چپتيا ماته کړه او شهزادګۍ ګنګا ته يې وويل: ګوره شهزادګۍ ! اوس چې تا ته معلومه شوه چې ستا د سويمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، دا همغه خواص خان دې چې ستا بد ې راځې او کرکه ترې لرې. خودا همغه خواص خان هم دې چې ته يې يووخت د زړه له کومي د ځان له پاره غوښتلې خو اوس دزړه له کومي له تا څخه کرکه لري اوس ووايه چې ددې هر څه د ډاګيزه کيدو وروسته ستا احساسات څه ډول دي ؟ ايا اوس هم ته خواص خان يو ذليل او حقير انسان ګڼې؟ ايا ته اوس هم په خپلې هغې خبرې باندې ولاړه يې چې ته يوه شهزادګۍ يې او هغه د ګيدړو ښکارکونکې يو معمولي انسان دې چې له تا سره د محبت او مينې کولو هيڅ ډول حق او وړتيا نه لري.

تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته اوما د لږ څه وخت له پاره تم شوه ، خو د لږ ځنډ وروسته يې بيا دخبرو لړۍ واخسته او ويې ويل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! زه غواړم په دې وپوهيږم چې اوس ته دخواص خان په اړه څه فکر لرې ! ته ترې اوس هم نفرت او کرکه کوې ،اوس هم ته هغه ددې وړ نه ګڼې چې هغه له تا سره محبت وکړي ، ستا سره دخپلې مينې څرګندونه وکړي ، شهزادګۍ ورته په ځواب کې وويل:

ګوره اوما ! اوس حالات بدل شوي دي ،اوس خواص خان يو معمولي انسان نه دې. په دې کې هيڅ شک نه شته چې يو وخت هغه ګيدړې ښکارولې او خپل ژوند يې ددې لارې تمويلاوه ، په دې کې هم هيڅ شک نه شته چې ما دهغه څخه نفرت او کرکه کوله .هغه مې بې عزته کړې و او هغه مې په خوله په څپيړه وهلې و. خو اوس دا ټول هر څه بدل شوي دي ، اوس خواص خان ګيدړې نه ښکاروي بلکه هغه د شيرشاه سوري دلښکر ستر سالار دې بلکه داسې يې و ګڼه چې هغه ته اوس شيرشاه سوری خپل زوې ويلې دې. اوس نو هغه په هيڅ ډول يو معمولي او کمتر انسان نشي تصور کيدې.

دهغې ددې خبرو وروسته اوما يو ځل بيا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما له تا څخه دا نه دې پوښتلې چې هغه کمتر انسان دې او که برتر. ته به خبره شوې يې چې ستا د سويمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، او له دې هم خبره شوې يې چې خواص خان ستا د سويمبر په ګټلو کې ډيرو سترو سترو ننښه ويشتونکو ، ځواکمنو پهلوانانو ته ماتې ورکړه ، نو اوس د همدې خواص خان په اړه ستا آند ، احساسات ، او جذبات څه ډول دي ؟

دهغې ددې پوښتنو په مقابل کې شهزدا ګۍ تر لږه ځنډه پورې چپه خوله وه خو وروسته يې بيا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل:

ګوره اوما ! تر ټولو لمړۍ خبره داده چې ته اوس زما وينځه نه يې بلکه زما خور يې. اوخواص خان هم تاته خپله خور ويلې دي. په همدې خاطر زه هم تاته خپله خور وايم ، خو تر هغې چې ستا د پوښتنې پورې اړه لري ، دا چې زما احساسات اوجذبات څه ډول دي ؟ نو زه به همدومره درته ووايم چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کې هيڅ شک نه شته چې زما د سويمبر د ګټلو نه مخته خواص خان چې هغه وخت صاحب خان و ما نا غوره انسان ګاڼه. هغه وخت چې هغه د شيرشاه سوري د وسله والو ځوانانو څخه زما عزت خوندي وساته ، نو په هغه وخت کې که څه هم هغه پر ما ډير زيات احسان کړې و اوزه دهغې ددې احسان ممنونه او شکر کونکې وم خو کله يې چې زه ځانته ځاې ته يوړم او له ما سره يې دخپلې مينې څرګندونه وکړه نو زه ډيره و قهريدم او دهغه سره مې ډير ناروا سلوک وکړ، هغه وخت ما په ريښتيا سره دهغه څخه کرکه کوله ،ځکه چې هغه وخت هغه هيڅ حيثيت نه درلود ، هغه ګيدړې ښکارولې اوخپل ژوند يې پرې تيراوه او هغه وخت ما هغه ډير کمتر انسان ګاڼه. هغه وخت د يوې شهزادګۍ په توګه زما تصور اوخيالات تر ډيره حده پورې بې لارې شوې و.

خو ګوره اوما خورجانې ! اوس نو معامله بدله ده .اوس د صاحب خان څخه خواص خان جوړ شوې دې او دشيرشاه سوري د لښکرو اعلې سالار اوقومندان دې ، يوائې دانه بلکه شيرشاه سوری هغه د خپل زوې په څير منلې دې . اوددې ټولو څخه اخوا هغه زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې هم د يوه نقاب پوشه انسان په بڼه کې په پوره ميړانه ګټلې دی. زه پخپله دهمدې نقاب پوشه انسان د پيدا کولو په لټون کې وم. که څه هم هغه زه څوځلې دخپلې مخې څخه ايسته و غورزولم خو دهغه دبريالیتوب په اساس ما په غايبانه توګه هغه دخپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، دهغه په مينه کې را نښتې يم ، خو ګوره ددې معلوماتو وروسته هم چې زه په دې پوه شوم چې زما د سويمبر ددرې واړو مقابلو ګټونکې خواص خان دې ، بيا هم زما په مينه او محبت کې کوم کمښت نه دې راغلې ، ګوره اوما خورې ! اوس نو زما د مينې او محبت مرکز پخپله همدا خواص خان ګرزيدلې دې.

اوما خورې ! زه به تا ته په ډاګيزه توګه ووايم چې خواص خان زما د سويمبر د درې واړه مقابلو په ګټلو سره زما د کبر او لويي ټول بتان مات کړې دي، اوس همغه ګيدړې ښکارونکې صاحب خان د انساني عظمتونود امين په څير د عزت خاوند دې.

اوما خورجانې ! اوس نو خواص خان زما دپيغلتوب خوشبوې ، زما د وجود سيورې ،اوزما ادراک او وجدان ګرزيدلې دی ، هغه زما دعمر روان سمندر دې ، اوس هغه زما د بندو شونډو نطق ، زما دمحبت څخه ډک راز ، اوزما د ځان د رګونو وينه ده. اوس به نوماته دهغه پرته ژوند کول داسې وي لکه د ګلابو څخه محروم فصل ، لکه دکتاب څخه بې برخې فکر او فن ، لکه د سهراب څخه بې برخې صحرا ،لکه د خوب څخه بې برخې سترګې ،لکه د ځواب پرته کوم ليک ، لکه دحجاب څخه دبې برخې کومې پيغلې حيا . اوس نو زما د آندونو پيمانې بدلې شوې دي ، زما د احساساتو د لمس لذتونه اوخوندونه بدل شوي دي. ما د درواغژنې خپل غرضۍ ګنډې را سپړودې دي ،اوس زه په دې پوهيږم چې خواص خان زما د جذبو دبې وسيو او د غمونو دلرې کولو يوائې مسيحا دې او زما په تيارو کې ديوه روښانه چراغ په څير دې.

تردې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه. اوما ورته په ډيره خوشحالونکې توګه کتل ،اوما دا و انګيرله چې ددې ټولو خبرو کولو وروسته شهزادګۍ خپل رنګونه لکه د تيتليو ، دخاصو او نه پيداکيدونکو ليکنو ، دخوشحاليو په نوې خپرې شوې لمن کې سره را ګنډل. په دې وخت کې اوما دخبرو لړۍ بلې لورې ته يوړه اوشهزادګۍ ګنګا ته يې وويل:

ګوره ! زما درنې ګنګا خورجانې ! زه په دې خبره ډيره زياته خوشحاله شوې يم چې ته اوس زما د ورور خواص خان څخه کرکه نه کوې بلکه برعکس دهغه محبت ستا په زړه کې ناست دې ، او په دې دې هم اقرار کړې دې چې دهغې محبت او مينه ستا د جذباتو په سمندر کې داسې ور ننوتې چې دهغه په واسطه ستا د خپل غرضۍ او کبر بت ورمات شوې دې. خو ګوره خورې ! يو وخت حال داسې و چې صاحب خان يعنې اوسنې خواص خان له تاسره د ليونتوب تر پولو مينه کوله ،خو تا دهغه په مخ څپيړه ورکړه اودهغه څخه دې خپله کرکه ډاګيزه کړه ، اوس ماته داسې بريښې چې دهغه دغه انتهايي محبت په انتهايي نفرت اوکرکې بدل شوې دې ، اوس نو چې ته دهغه مخې ته ورځې اودهغه تر مخ د خپلې مينې څرګندونه کوې نو زه ويريږم او انديښمنده يم چې هغه به ستا دمينې ځواب درنه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوما ددې خبرو او اندیښنو په اساس شهزادګۍ ګنګا د لږ څه وخته پورې ددود کونکی اور په څیر، د اندیښنو په تور سیورې او د یو اځیتوب په دښتو کې ، د بیګانه کوهیانو په څیر ورانه ویجاړه شوې وه. خو هغه په خپل ځان باندې کنترول وموند ، څادر یی په سر کړ او دخپلې څیرې څخه یی د اندیښنو دغه تور سیورې لرې او په ځاې یی خندا او خوشحالې را وړه او بیا یی وویل:

اوما ! زه پوهیږم چې اوس به زه د خواص خان له اړخه دهمغه ډول سلوک سره مخ کیږم ،خو زه به خپله حوصله له لاسه نه ورکوم.اوس خو به زه په هر صورت خواص دخپل ځان له پاره ترلاسه کوم. ځکه چې هغه زما دمحبت او مینې مرکز دې ، زه به دهغه سره د نژدې اوسیدو هڅه وکړم اودهغه خدمت کې به ځان مصروف کړم اودهغه په زړه کې به دخپل محبت او مینې ولولې بیرته ځپانده کړم ، دهغه په زړه کې به دخپل محبت ګلونه کیږدم ، زه هیلمنه یم چې په دې خپل مقصد کې به بریالۍ شم.

تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته ،شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه راپورته شوه او د اوما په لور دکتلو سره یی وویل:

ګوره اوما جانې ! ته همدلته اوسه ، زه یو اځې د خواص خان خیمې ته ورځم اودهغه د پخلا کولو هڅه کوم. زه به د خواص خان په پښو کې پریوځم او دهغه څخه به ښښنه وغواړم اودهغه تر مخه به لاسونه ور وغځوم ، په هره توګه چې زه و توانیږم دهغه دراضي کولو هڅه به وکړم. په دې خاطر ته همدلته اوسیږه ، له ماسره مه ځه ، ځکه ستا په خاطر به زه د شرم او حجاب په اساس دهغه څخه په سهي توګه ښښنه و نه شم غوښتلې. اونه به ترې په سهې توګه التجا وکړاې شم. دشهزادګۍ دد ې خبرو په کولو سره اوما دخندا نه شنه شوه. او ورته یی وویل چې ته بلکل سهي خبره کوې ،ورځه ورشه ، وخت له لاسه مه ورکوه ، ځکه هیڅ څرګنده نه ده چې دد ې وروسته به حالات کوم لورې ته اوړې. زه له تاسره په دې آند کې شریکه یم چې ته سمد ستې او په همدې وخت کې د خواص خان نزد یوالې تر لاسه کړې. کله چې شهزادګۍ ګنګا ددروازې په لور ور روانه شوه نو ددروازې تر څنګ دخیمې ساتونکې را څرګند شو ورته یی وویل چې شهزادګۍ ګنګا !د لښکرو سالار هیبت خان غواړې له تاسره وویني.

ددې ساتونکې دخبرو سره سم شهزادګۍ د خپلې اوما په لور په حیرانتیا سره وکتل او ورڅخه یی وپوښتل چې اوما خورې ! ددې هیبت خان به له ماسره څه کاروي؟ دا ولې غواړي چې له ماسره وویني؟ نه هغه ما پیژني اونه زه دهغې په اړه څه معلومات لرم. نو بیا ولې له ماسره کتل غواړي ؟ په همدې وخت کې د خیمې څخه بیرون یو اواز راغې. « شهزاګۍ ګنګا ! زما خورې ! زه هیبت خان ستا دخیمې نه بیرون ددروازې تر څنګ د پردې ترشا ولاړ یم. او غواړم له تاسره خبرې وکړم. کله چې هیبت خان شهزداګۍ ګنګا ته دخور په نوم غږ کړ نو دهغه په دې خبره شهزاګۍ ډیره خوشحاله شوه ،رامخته شوه او دخیمې دپردې ترشا ودریده ،اوما یی هم تر څنګ په لږ څه واټن کې ودریده. بیا شهزداګۍ ګنګا وویلې: هیبت خانه وروره ته څه ویل غواړې ؟ هیبت خان ورته وویل:

زما ګنګا خورې ! لږ څه وروسته به زمونږ لښکر له دې ځایه کوچ کوي ،مونږ به درهتاس د ښار په لور ورځو. ما غوښتل له تانه و پوښتم چې رهتاس ته درسید و وروسته به ته هملته په خپل قصر کې قیام کوې او که بل کوم چیرې د قیام کولو نیت لرې. د هیبت خان ددې خبرو څخه ګنګا ته یوډول اندیښنه راپیدا شوه ، هغې په حیرانونکې توګه اوما ته یو ځل بیا وکتل بیا یی ددروازې تر څنګ د دریدو سره سم وپوښتل:

هیبت خانه وروره ! ایا ته ماته ویلې شې چې په خپله خواص خان چیرې دې او ایا زه دهغه سره کتلاې شم. دهغې په دې خبره هیبت خان ورته وویلې چې: شهزادګۍ ګنګا ، زما خورجانې ! شیرشاه سوري او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځاې دشپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور تللي دي ، ایا دتللو په وخت کې امیر خواص خان له تاسره نه و کتلي ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره بې وسۍ سره وویلې چې نه ! هیبت خان یوډول وضاحت وکړ او ورته یی وویل چې خورجانې ، کیداې شي هغوې په بیړه کې و چې له تاسره یی نه دي کتلي. او که چیرې له تاسره یی کتلې واې نو کیداې شي چې تا هم دهغه سره یو ځاې د تللو اراده کړې واې او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه هغه په یوه ستونزه کې را نښتې واې. ګنګا خورجانې ! زه پوهیږم چې امیر خواص خان له تاسره د هغه وخته مینه کوي چې هغه زمونږ فوځ کې نه وراشامل شوې.

ګوره ګنګا خورې ! ددې ځایه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور د کوچ کولو نه مخته شیرشاه سورې ماته ستا په اړوند څه حکمونه کړي دي. اوس چې دلته کوم لښکر پړاو کړې دې ددې لښکر عمومي قومندان زه په خپله یم. اقا شیرشاه سورې د بنګال په لور د کوچ کولو نه مخته ماته حکم کړې چې زه ستا او د اوما دواړو ډیر ښه خدمت وکړم. ماته اقا د څو ورځو له پاره دلته د تم کید و حکم کړې دې ، بیا یی ویلي دی چې زه د رهتاس په لور ولاړ شم. اوس نو زه غواړم د خپل لښکر سره یو ځاې همدا ګړی کوچ وکړم نو په دې خاطر ما غوښتل له تاسې نه وپوښتم چې ته به هلته چیرې اوسیدل غواړې ، ځکه چې اقاشیرشاه سوري دتللو په وخت کې ماته ویلي و چې که چیرې شهزدا ګی ګنګا په خپل پخواني قصر کې قیام کوي نو د محل په کومه برخه کې چې هغه قیام کول غواړې همغه برخه ورته خالي کړئ او که چیرې هغه په بل کوم ځاې کې اوسیدل غواړي نو هملته ورته د اوسیدو له پاره ډیر ښه انتظام وکړئ.

د هیبت خان د دې خبرو په اساس شهزادګی ګنګا تر یوه وخته پورې په فکرونو کې ډوبه وه ، بیا یی د هیبت خان څخه وپوښتل:

هیبت خانه وروره ! زه دا منم چې خواص خان د کوچیانو د قبیلي څخه راووت او په لښکر کې شامل شو ، هغه د دې مخته هیڅ معلوم ځاې ځیګې نه د رلود خو اوس هغه د شیرشاه سوري په لښکر کې سپه سالار دې. نو هغه خو به خپل ټول ژوند په خیمه کې نه تیروي ، د هغه له پاره به هم کوم خپلواک ځاې ورکول شوي وي ، د هغې په د ې خبره هیبت خان وویلې:

ګنګا خورې ! ستا دا خبره سهي ده ، شیرشاه سوري د خواص خان له پاره د اوسیدو د ډیر ښه ځاې د ورکړې انتظام کړې دې. ګنګا ترې په ډیره بې صبرۍ سره وپوښتل چې: شیرشاه سوري د خواص له پاره د اوسیدو د څه ډول ځاې انتظام کړې دې ؟هیبت خان ځواب ورکړ او ویی ویل:

ګنګا خورې ! ستا د پلار د براهمن وزیر چورامن محل شیرشاه سوري اوس خواص خان ته ورکړې دې ، نو خواص خان به د امن په وخت کې همدلته اوسیږي ، ګنګا سمدستي ځواب ورکړ او ورته یی وویل:

هیبت خانه وروره ! که چیرې شیرشاه سوري خواص خان د براهمن وزیر چورامن محل ورکړې وي نو بیا به زه هملته د چورامن په محل کې و اوسیږم ، ځکه چې هغه ځاې اوس د خواص په ملکیت کې دې او شیرشاه سوري زه په خپله خواص خان ته ور تسلیم کړې یم. هیبت خان یو ځل بیا ځواب ورکړ چې ګوره خورې ! ته چې څنګه وایی همغسې به کیږي. اوس زه ځم ، لږه شیبه وروسته به لښکر د دې ځایه کوچ کوي ، تا او اوما ته به هملته د چورامن په محل کې د اوسیدو له پاره بهترین انتظام کیږي. د دې خبرې سره سم هیبت خان د هغه ځایه ولاړ ، شهزادګی ګنګا او اوما دواړه بیرته د خیمې منځنۍ برخې ته ورغلې او هملته کیناستې ، شهزادګی ګنګا ډیره اندیښمنه او په غمونو کې ډوبه معلومیده ، اوما ته یی مخ کړ او ورته یی وویلې:

اوما خورې ! ما هیڅ فکر نه کاوه چې د شپې په تیاره کې به شیرشاه سوري او خواص خان د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور کوچ وکړي ، اوس څرګنده نه ده چې خواص خان به د بنګال څخه بیرته څه وخت را ستنیږي او نور به تر څه وخته پورې زه د هغه په محبت او مینه کې سوزیږم. معلومه نه ده چې حالات کومې لورې ته درومي ، دا هم څرګنده نه ده چې خواص خان به زما مینې ته د ومره ارزښت ورکړي او که نه. اوما ورته ډاډ او تسکین ورکاوه او ورته یی وویل چې: خورجانې !ته اندیښنه مه کوه ستا په دې کار کې به زه ستا پوره پوره ملاتړ کوم او زه هیلمنده یم چې زه به وتوانیږم چې خواص خان له تاسره بیرته راضي کړاې شم. د اوما د ځواب په اوریدو سره شهزادګی ګنګا لږ څه ډاډمنه شانتې شوه ، بیا د لږې شیبې وروسته لښکر د هغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او د رهتاس په لور یی کوچ وکړ.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون تر اوسه پورې دخپل لښکر سره هملته د تیلیاګړهی دري سره نژدې پړاو کړې و. ځکه چې د درې لاره د شیرشاه سوري زوې جلال خان بنده کړې وه نو په دې خاطر همایون نه شو کولای په اسانۍ سره د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ځان ورسوي.

د بله اړخه شیرشاه سوري چې د ۱۵۳۸ زکال د مئې د میاشتې په شاوخوا کې د بنګال د مرکز ګوډ ښار ته رسیدلې و په خپلو کارونو کې مصروف و. هغه د ګوډ په ښار کې د اوسیدو په وخت د خپلې تاج پوشۍ مراسم تر سره کړل او لکه څنګه یی چې په خپلې سیکې باندې لیکلې شوې عبارت ډاګیزه کوي ، د تاج د په سرکولو د مراسمو نه وروسته یی خپل ځان د فرید الدین ابو المظفر شیرشاه سوري په لقب و ناموه.

د دهلې سره د بنګال د وسلولو پخوانې یو اځنې پادشاه سلطان التمش و او د هغه د وخت نه پوره درې سوه کاله وروسته شیرشاه سوري ته لمړۍ او اخر دا امتیاز ور په برخه شو چې هغه په عربی او هندې دواړو ژبو باندې خپل نوم په خپله سیکه ولیکه. څرنګه چې شیرشاه سوري د همایون د لښکر د رارسیدو تر مخه غوښتل د ګوډ ښار خالي کړي نو په دې خاطر یی د تاج د په سرکولو مراسم هم مخته تر مخته تر سره کړل.

د تاج د په سرکولو موضوع د سیاسي اړخه ډیره اړینه ګڼل کیده. ځکه د تاج د په سرکولو څخه دا ډاګیزیده چې په بنګال کې د سلطان محمود حکومت عملا له منځه تللې دې ، او د هغې د له منځه تللو څخه چې کومه سیاسي خلا را منځته شوې وه هغه د شیرشاه سورې د همدې عمل له مخې له منځه ولاړه. تر څنګ یی د بنګال او سیدونکې د دې کار سره عادي شوي و چې د تخت د ترلاسه کولو له پاره چې هر څومره خلک وو ژل شي ، یا کورنې انقلاب راشي خو په هیڅ صورت باید د ګوډ تخت خالي پری نه ښول شي. د په تخت د کیناستو په هماغه دویمه ورځ شیرشاه سوري د ښار د خالي کولو حکم وکړاو تر څنګ یی د خپل لښکر ټول حربي الات ، مالونه او وسایل سره را ټول کړل.

د ګوډ په ښار کې یی د خپلې وړتیا د ټولو شیانو د راټولو اورا غونډولو وروسته شیرشاه سوري د خواص خان سره یو ځاې د ښاره ووت. د ښار څخه د وتلو سمدستي وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړو د شیرپور په لور حرکت وکړ ، شیرپور د بنګال د اوسنې قاسم بازار څخه نژدې شپاړس میله غرب لورې ته پروت. د شیرپور په لور د خوځیدو سره سم شیرشاه سوري خپل زوې جلال خان ته هم یو پیغام ور واستوه ،چې هغه دې هم د تیلیاګړهې څخه را ووزي او د شیرپور په لور دې ځان را ورسوي. د شیرشاه سوري د دې حکم سره سم جلال خان د تیلیا ګړهي د ره خالي کړه او د خپل پلار سره د یو ځاې کیدو له پاره شیرپور ته ورسید.

کله چې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د ګوډ ښار خالي کړې دې او د هغه زوې جلال خان هم د تیلیاګړهي د درې څخه وتلې دې نو بیا یی خپل لښکر ته حکم وکړ چې د تیلیاګړهي د درې څخه دې په چټکۍ سره ووځي او د بنګال مرکزي ښار ګوډ ته ځانونه ورسوي.

شیرشاه سوري د خپل زوې جلال خان او خواص خان سره یو ځاې تر څو ورځو پورې هملته په شیرپور کې پاته شو او د حالاتو څارنه یی کوله. کله چې د هغه جاسوسانو هغه ته دا خبر ور کړ چې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې ګوډ ته را رسیدلې دې نو بیا شیرشاه سوري د جلال خان او خواص خان سره یو ځاې د شیرپور څخه راووت او د بهار کنډ د لارې څخه یی بیرته خپل ځان د رهتاس کلا ته ورساوه.

۲۸

او ما په منډه منډه باندې هغه محل ته ور ننوته چې یو وخت د برهمن وزیر چوران د اوسیدو ځاې و ،خو اوس هغه د خواص خان ملکیت ګرزیدلې و. د هغې د غه حال ته په کتلو سره ګنګا د یوې کمرې څخه په بیړه راووتله او د محل څخه بیرون باغچه کې یی د اوما لاره و نیوله. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا دا هم وکتل چې د محل نه بیرون د ساتونکو سالار پخواني ساتونکي لرې کول او په ځاې یی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوي کسان ګمارل ، خو د اوما دې ستومانه منډو شهزادګۍ ورخطا کړې وه ، شهزادګۍ ګنګا غوښتل دهغه څخه څه وپوښتې چې اوما په خپله په خپلې ساه اخستو کنترول پیدا کړ او په ډیرې زیاتې خوشحالۍ سره یې وویل:

ګنګا ګنګا ! خورجانې ! ماتاته د خوشحالۍ یو ډیر ښه خبر راوړې دې ، شهزادګۍ ګنګا ور ته وویلې چې: ګوره اوما خورې ! ما ته ددې پرته د خوشحالۍ بل خبر نه شي پیدا کیدې چې خواص خان له ماڅخه راضي شي ، له ماسره د خپلې مینې او دخپلې غوښتنې څرګندونه وکړي ، که چیرې کله هم هغه داسې وکړي نو زه به وپوهیږم چې زه هم په خپل ژوند کې دښه نصیب خاونده شوې یم. دهغې په دې خبره ور ته اوما وویلې: زه تا ته همداسې یو خوشحاله ونکې خبر د ځانه سره لرم.او هغه دا چې اقاشیرشاه سوري او خواص خان دواړه د بنګال څخه بیرته را ستانه شوي دي ، ما په خپلو سترګو شیرشاه سوري او دهغه بدرګه فوځ ښار ته د راننوتلو او شاهي محل ته د ورتللو په وخت کې وکوت. ګنګا ترې سمد ستې په ډیرې نا ارامۍ او ډیرې بیړې سره وپوښتل چې: خواص خان چیرې دې ؟ دهغې په دې خبره ورته اوما په غوږ کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هسې دلته نه یم راغلې ، کله مې چې وکتل چې شیرشاه سوري دخپلو ساتونکو سره یو ځاې د شاهي محل په لور ولاړ نو ما دخواص خان پلټنه هم پیل کړه . ما د یوه عسکر څخه وپوښتل چې خواص خان چیرې دې ؟ هغه راته وویل چې هغه لښکر چې دشیرشاه سوري او خواص خان سره یو ځاې د بنګال په لور تللې و هغوې دښاره بیرون پړاو کړې دې ،شیرشاه سوري ترې دخپلو ساتونکو سره یوځاې د شاهي محل په لور ولاړ اوخواص خان هملته د لښکر تر منځ په خپله خیمه کې تم شوې دې.

دهغې په دې خبره ګنګا په ډیره غمجنه او اعتراض کونکې توګه وویل: ګوره اوما خورې ! کله چې شیرشاه سوری خواص خان ته دغه محل ورسپارلې دې او اوس دا ځاې دهغه ملکیت دې نو بیا خو هغه ته همدلته دې محل کې تم کیدل په کار و ، هغه ولې د بیګانه او اجنبیانو په څیر د ښار نه بیرون په خیمه کې قیام وکړ. دهغې دد ې خبرې په ځواب کې اوما د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې خورجانې په دې اړه به زه تاته څه ووایم. دا د خواص خان خوښه ده چې په خیمه کې اوسیدل غواړي اویا بل ځاې ، دلته په راتلو خو دهغه څخه څوک پوښتلې هم نه شي. دهغې دد ې خبرې په اړه ګنګا په ډیره پرېکونکې توګه ځواب ورکړ چې:

اوما ! ته همدلته اوسه. زه همدا اوس او په همدې وخت کې د رهتاس څخه بیرون دلښکر ترتمځایه ځم او د خواص خان سره وینم، تر څو هغه همدلته له ځانه سره راوړم. دهغې دد ې خبرې کولو سره سم ترې اوما په ډیره عجیبه توګه وپوښتل چې:که چیرې خواص خان له تاسره یو ځاې دلته د راتلو څخه ځان وژغورې نو بیا ؟ ګنګا په ډیر هوډ سره وویل چې: ګوره اوما جانې ! دا وروستۍ خبره ده. لمړی خو زه غواړم په هره توګه چې شوني وې خواص خان ته ورځم ، هغه له ځانه سره پخلا کوم او دخپله ځانه سره یې یوځاې دلته راوړم. ددې خبرې وروسته ګنګا د اوما سره بله خبره و نه وکړه. خپلې خونې ته ولاړه ، دلږ ځنډ وروسته را ووتلله او د نارینه و جنګي لباس یې په غاړه کړې و ، د آسونو د تم ځاې په لور ورغله ،هلته یې په یوه آس باندې زین کیښود ، بیا پرې سپره شوه او په آس سپره دمحل څخه ووتله او آس یې د ښار د مرکزي دروازې په لور په ځغاسته کړ.

په آس سپره شهزداګۍ د لږ واټن د وهلو وروسته د فوځ تمځاې ته ورسیده او بیا د خیمو نه په تیرید و سره د پړاو په منځنۍ برخه کې د یوې خیمې خواته راغله ، دخپل آس واګې یې را ښکودې او آس یې و دراوه. د آس نه دکیوتلو سمد ستې وروسته دخیمې دروازې ته راغله ، هلته د دروازې دواړو غاړو ته ساتونکي ولاړ وو ، شهزادګۍ یوه ساتونکې ته را نژدې شوه او ترې ویې پوښتل چې: ایا امیر خواص خان په خیمې که شته ؟ زه غواړم دهغه سره ووینم. کیدې شي چې تا زه پیژندلې اوسم. ساتونکې ورته وویل:

شهزداګۍ ګنګا ! بې شکه چې تا د نارینه و جنګي لباس په تن کړې دې خو ددې سره بیا هم ماته و پیژندلې. امیر خواص خان په خیمه کې شته خو ارام کوي ، که ته یې بده نه ګڼې نو زه به ورشم او ترې به وپوښتم چې په دې وخت کې هغه له تاسره کتل غواړي او که نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبیا یی وویل :ته ورشه او ترې وپوښته ، که هغه له ماسره کتل غواړي او که نه ،خو زه غواړم ورسره ووینم، ځکه زه دهغه سره ډیر ضروری کار لرم. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې دننه ولاړ او شهزادګۍ بیرون په ډیره نا ارامۍ سره منتظره ولاړه وه. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې بیرته راستون شو ، سربی ټیټ کړې و اوشهزادګۍ ګنګا ته یی وویلې. ګوره شهزادګۍ ! امیرخواص خان خو اوس ویده دې اونه غواړې اوس له تاسره ووینې. امیر خواص خان وایی چې که چیرې ګنګا له ماسره کوم ډیر ضروري کار لري نو ولاړه دې شي اوخپلې اوما ته دې یی ووایی ، امیر خواص خان به دهغې څخه وپوښتي. په دې خبره ګنګا په ډیره نا ارامۍ سره هغه ساتونکي ته وکتل او ورته یی وویل:

ګوره وروره !له ماسره اوس هیڅ وسیله نه شته. کومه وسله هم نه لرم. او تاته معلومه ده چې زه اقا شیرشاه سوري خواص خان ته د یوې وینځې په څیر ورسپارلې یم اوس خو زه د امیر خواص خان خدمتګاره او وینځه یم ،دهغه څه له پاره چې زه اوس د امیر خواص خان سره کتل غواړم ،هغه دومره مهم دې چې زه باید همدا اوس اوپه همدې وخت کې دهغه سره ووینم ، زه خیمی ته ننوځم ،امیرخواص خان به له تا نه خفه کیږي ، که هغه خفه کیږي نو له ما څخه به خفه کیږي. که چیرې له ماڅخه خفه هم شي نو زه به یی د زغمولو له پاره تیاره یم. تاته به کوم زیان نه در رسیږي. زه به ورته وایم چې ساتونکې زه منه کولم خو زه پخپله دلته دننه را ننوتم. ددې خبرو سره سم ، د ساتونکې دعکس العمل دکتلو پرته ، هغه خیمې ته ور ننوتله.

کیدې شی چې خواص خان د خیمې نه بیرون د ساتونکي او شهزادګۍ تر منځ دغه خبرې اترې اوریدلې وي،کله چې ګنګا دننه ور ننوتله نو ساتونکي د خیمې دننه یو نظر و ځغلاوه، ویی کتل چې خیمې ته د ورننوتلو سمدستې وروسته خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اوکیناست ، نوساتونکې ډاډه شو او یوې لورې ته څنګ و درید.

ګنګا په کلاره کلاره روانه وه اوکله چې دخواص خان خواته ور ورسیده نو خواص خان په ډیرې غصې او غضب سره ګنګا ته مخ کړ او ورته یی وویل:ګوره ګنګا ! کله چې ما نه غوښتل تا ووینم نو بیا ته ولې زما خیمې ته را ننوتلې ، ایا زما دساتونکې خبرو په تا هیڅ اغیز و نه شنیده. که چیرې تا دکوم ډیرضرورې کار په لړکې له ماسره لیدل غوښتل نو هغه خبرې چې ته یی کول غواړې ، ټولې به دې اوما ته کړې وې نو اوما به په خپله راغلې وه او ماته به یی ویلې و. دهغه په دې خبره ګنګا په ډیرې بې وسۍ سره په ژړا کې وویل: ایا تا ته له ما څخه اوما ډیره مهمه او اغلې ده ؟ خواص خان ورته وویلې چې هو ! اوما زما خور ده او ته زما ډیره بده دښمنه. ددې خبرې په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو اوبیا یی په ژړا کې په ډوب شوی اواز سره وویل: راځه همداسې لکه ته یی چې وایی سهې ده. خو ددې هر څه سره بیا هم زما له تاسره کتل ډیر اړین و. ځکه چې ما غوښتل له تاسره په ډیره یوه مهمه موضوع باندې ځانته خبرې وکړم . خواص خان ورته په ډیره ناخوالې سره وویل چې:

ګوره ګنګا ! زما اوستا تر منځ هیڅ مهمه اوخاص معامله نه شته. اونه زما اوستا تر منځ کوم اړیکې شته. ګنګا ورته وویل چې: هر څه چې ته وایی همغسې سهې دي. خو ما تاته دا ویل غوښتل چې کوم کسان چې تا د فدایی خان د پیداکولو له پاره استولي و نود هغوې په کومک باندې فدایی خان راغې او له ماسره یی وکتل ،تر هر څه دمخه زه ستا ډیره زیاته ممنونه او مشکوره یم چې زما د وینا په اساس دې فدایی خان را پیدا کړ ،خو فدایې خان ماته هغه کس و ښود چې زما د ګټلو د سویمبر مقابلې یی ګټلې وې. ددې خبرې په اوریدو سره خواص خان یو ځل بیا خپله ناخوالې وښوده. او ورته یی وویل:

د فدایې خان په اړه تا ته ددې ضرور ته نه شته چې زما څخه ممنونیت څرګند کړې. هغه ستا کار و او ما درته وکړ. دا چې ته وایی چې ماته معلومه شوه چې ستا سویمبر چا ګټلې دې نو دا له ماپورې هیڅ اړه نه لری. هر هغه چا چې ستا سویمبر ګټلې دې ورځه همغې پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړه شه ، دلته دې د راتلو څه اړتیا وه ؟ دهغه په دې خبره ګنګا په خپل اواز کې لږ څه ځواک پیدا کړ او ویی ویل: زه خو اوس همغې کس ته چې زما سویمبر یی ګټلې راغلې یم.

خواص خان په دې خبره ډیر په غصه شو او ویی ویل:

ګوره ګنګا ! زه ددې سره هیڅ سرو کار نه لرم چې ستا سویمبر چا ګټلې و او ته اوس دچا پسې راغلې یی. اویا د چاپسې ورځې .خو زه درته همدومره ویل غواړم چې په راتلونکې کې زما خیمې ته په خپل سر اوددا سې را ننوتلو هڅه ونه کړې. ګنګا سمدستې د خواص خان خبره پرې کړه او ورته یی په لږ څه تیز غږ کې وویل: څنګه د راتلو هڅه ونه کړم. زه خو ټولو رواجونو ستا په لمن کې را غورځولې یم ،ځکه چې تا زما د سویمبر درې واړه مقابلې ګټلې دي. زه وخت تا ته حواله کړې یم.د رهتاس دکلا د سوبې وروسته شیرشاه سوري زه تاته د وینځې په څیر در کړې یم...په دې وخت کې خواص خان سخت په قهر شو او ورته یی وویل چې: ډیرو خبرو کولو ته اړتیا نه شته، تا ته معلومه ده چې ته ما د وینځیتوب څخه ازاده کړې یی. ګنګا هم په همدې وخت کې ورته وویل: خو زه نه غواړم چې ستا د وینځیتوب څخه ازاده شم. زه غواړم همستا د وینځې په څیر له تاسره ژوند وکړم. او د یوې وینځې په څیر ستا خدمت وکړم.ځکه زما سویمبر هم همتا ګټلې دې نو د هغې د ګټلو وروسته که ته نه غواړې ما دخپل ژوند تلپاتې ملګرې کړې او له ما سره مینه او محبت نه لرې ، نو لږ تر لږه خو ما د وینځې او خدمتګارې په څیر ومنه. په دې توګه به زه ستا په پښو کې پرته اوسم ،په دې به تاته څه زیان در ورسیږي ؟

دګنګا په دې خبرو باندې خواص خان نور هم قهریدلې شو او په ډیره بده لهجه یی ګنګا ته وویلې چې: ګنګا ! ته څومره پسته او ذلیله ښځه یی ، ما خو ته نه وې پیژندلې چې ته به دخپل مطلب په خاطر زما په پښو کې تر پریوتو پورې ځان سپک او ذلیله کړې ، ایا تاته ستا هغه خبرې در په یاد نه دي چې تا زما تر مخه کړې وې ، تا ته به یاد وې چې هغه وخت چې ما د ځنګل په منځ کې ستا عزت خوندي و ساته او ستا د عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما پلار له منځه ولاړ. خوکله چې ما ستا تر مخ ستا د مینې دترلاسه کولو غوښتنه وکړه نو تا په ډیر قهر او غضب سره زه په څپیړه ووهلم او ودې ویل چې تا څنګه جرأت کړې چې زما سره د مینې او محبت څرګندونه کوې او دا دې هم وویلې چې تا څنګه فکر کړې چې زما د وصلت له پاره زما سره د رانژدې کیدو هڅې وکړې ! خواص خان تر دې ځایه دخبرو وروسته لږ څه تم شو خو وروسته یی بیا خپلې خبرې پیل کړې او ویی ویل:

ګوره ګنګا !تاته به په ډاډمنه توګه خپلې خبرې در په یاد وي ، تا ماته په چیغو چیغو وویل چې: ته د سپیو په لوښو کې او به څښونکې او په خاورو او ایرو ککړ انسان یی، زما اوستا تر منځ دومره توپیر موجود دې لکه د شنو لمحو د بدن او په سوزیدونکې اور کې نڅاکونکي خوشبو او بې عکسه خدو خال ، او یا لکه د دشبنم د اورښت او د عذاب او درپه دری حالت.

ګوره ګنګا ! تا ماته د شهزادګۍ په صفت دا هم وویلې چې: زه د یوه کوچي قبیلي سره تړاو لرم او ترڅنګ یی زه دهمدې کوچیانۍ قبیلې د سردار غلام هم یم ، په ځنګلونو کې د ګیدړو د ښکار او دهغوې د پوستکو دپلورلو په واسطه خپل ورځنې ژوند تیروم. زما پلار هم همدا کار کاوه ، په خپلو اوږو به یی ناولي پوستکي اچولي و او ستاسو په ښار کې به یی پلورل. تا دا هم ویلي و چې که په راتلونکې کې دې زما سره په دې موضوع باندې دخبرو کولو هڅې وکړې نو په یاد ساته چې خپلو ساتونکو ته به ووایم چې ستا څټ در مات کړي. او اخر کې دې راته د «ددې ځایه ورک شه» الفاظ وویل او دا دې راته هم وویل چې نه دې دلته او سیدل غواړم او نه دې بیا شکل کتل.

ګنګا ددې الفاظو په اړه هیڅ هم ونه ویل. دهغې بې چاره څټ د شرم او خجالت نه ټیټ شوې و . بیا یی په نرې ژړغونې شانته اواز کې وویل: خواص خانه ! زما اقا ! ایا ته ماته د لته د کیناستو بلنه نه راکوې ؟ ترڅو دهغو خبرو په اړه چې تا همدا اوس وکړې زه لږ څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څرګندونه وکړم. دهغې په دې خبره خواص خان سمدستي وويل چې: نه ! زه تاته دلته د کيناستو بلنه نه درکوم. اونه زه له تا څخه د کومې خبرې وضاحت غواړم. ستا له پاره به ډيره غوره داوې چې سمدستي اوپه همدې شيبه کې له دې ځايه ولاړه شې، اوپه راتلونکې کې نه له ما سره د کتلو هڅه وکړې او نه په دې موضوع دبحث له پاره زما لورې ته بيا راشې.

دخواص خان ددې خبرو په اوريدو سره ګنګا بې چاره د لږ وخت له پاره دقبر دتيرو شوو لمحو ،په قبر باندې د ورشنيدل شوو مړاو ګلانو په څير مړاوې اود اخرې شپې د را غورزيدلو پاڼو په څير نښتې نښتې او خوره وره ولاړه وه. بيا يو ناڅاپه ور مخته شوه ،او ورښکته شوه اودخواص خان پښې يې و نيولې او ورته يې وويل: د رب ، بګوان او ايشور په خاطر ماته ښښنه وکړه. دخپل خداې اودخپل رسول په خاطر ماته زما دهغو خطاګانو په اړه چې له ما څخه شوي دي ښښنه وکړه. زه له تا څخه د ښښنې غوښتنه کوم. زه له تاسره مينه اومحبت کوم ،تا غواړم او له تاسره مينه کوم. غواړم ټول عمر ستا دمينې اومحبت د وينځې په څير دلته له تاسره و اوسيږم . که چيرې ته له ماڅخه مخ اړوې ، که له ماڅخه دکرکې څرګندونه وکړې خوبيا به هم زه د يوې يخې چينې ، وچ غملړلي درياب ، اويا په تالابونوکې دمنجمد عکس په څير دلته و اوسيږم.

دګنګا په دې حرکت سره خواص خان خپلې پښې کش کړې او هغه يې لرې وغورځوله ،ګنګا په زمکه پريوته اوبيا يې ځان راټول کړ اوبيرته را پورته شوه ، دهغې بې چاره څټ يو ځل بيا ټيټ شو اودخواص خان تر مخ د سوزيدونکي لمر دتور سيوري په څير وچه کلکه و دريده. خواص خان ورته تر لږه وخته کتل اوبيا يې ورته وويل:

ګوره ګنګا ! ته خبره هسې اوږدوې ، په ياد ساته چې ته دخپلې رويې اوسلوک ،دخپل کبر او خپل وياړ ، اود خپلې کبر نه ډکې پورته غړانګې په واسطه زما له پاره دګرد توپان ، د اورد شغلولمبې ، د اوردديوال ،د تيږو اورونکې لمحه او دصليب وينه ثابته شوې يې. تا زما سره ډيره بده وضعه کړې ده او زه دې يوه کرکجن انسان وګرځولم. هغه وخت چې ما ګيدړې ويشتلې اوخپل ژوند مې د دې لارې تر سره کاوه او ته يوه شهزادګۍ وې نوهغه وخت را ياد کړه چې ما ستا عزت خوندي وساته ، ستا ژوند مې له خطره خوندي کړ ، زه دا منم چې ما دهمغه وخته له تاسره مينه کوله چې تا د کوچنيوالې څخه بلوغ ته ټوپ کړ. هغه وخت ورځ چې ما ستا عزت او ستا ژوند وساته نو په همغه ورځ ماته له تاسره په ځانته ځاې کې دخبرو کولو موقع تر لاسه شوه ، او ما په پوره جرءت سره ستا تر مخه دخپلې مينه څرګندونه وکړه. دا په داسې حال کې چې زه دمحبت په معامله کې ډير کمزورې ثابت شوې يم. ددې په ځاې چې تا زه دمحبت ددې څرګندونو په اړه لږ څه په ځنډ کې غورزولې وې اوزما سره دې نيکه رويه او ښه سلوک تر سره کړې وې اوبيا دې زما دمحبت مخ بلې کومې لورې ته ګرځولې وې او راته دې ويلې وې چې ته د بل کوم چاسره مينه لرې. که چيرې همداسې نه و نو بيا خوبه تا دمحبت ځواب راکړې و، خو ګنګا ! واوره چې: ددې هر څه په ځاې دې زه په خوله په څپيړه ووهلم اوداسې الفاظ دې راته ويلی دی چې د يوه دروند اوشريف انسان له پاره د زغم وړ نه و.

ګنګا واوره ! زه اوس ستا دهمغې سلوک په خاطر يو کرکجن انسان ګرزيدلې يم. ما ستا تر مخ د خپل زړه دښار دمينې اومحبت ټولې دروازې بندې کړې دي ، ستا د ناروا کړچار ، ستا دکبر اولويي او ستا دخراب فعل په اساس ، ګنګا ! ، اوس ته ماته د بدلو لاروغبار ،دخزان تياره شپه ، او د زيړې پاڼې په څير ګرزيدلې يې ، ورځه اوددې ځايه وځه. ته اوس د غم نه ډک يو داستان يې. زه نه غواړم له تاسره کوم ډول اړيکې وساتم ، ګنګا ! ما ته د غمژنو وختونو کيسه ، زړه ازارونکې غوښتنه ، او خزان وهلې ميوه ګڼلې يې او هيسته مې غورزولې يې. واوره ! که چيرې ته زما د زړه خبره اوريدل غواړې نو له ځانه سره يې وليکه:

ته يوه ډيره غليظه ، پسته ، او ذليله پيغله يې. او زه په هيڅ صورت نه غواړم چې دخپل وجود برخه دې وګرځوم. زما سره د بدکړچار دکولو تر مخه ته زما په سترګو کې ډيره عزتمنده د وقار او درنښت خاونده وې ، خو اوس ته زما په سترګو کې د زمکې د ټغر نه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپکه او ذلیله یی. ګوره ګنګا ! پخوا له دې چې زما له خولې څخه ددې نه هم زیاتې غلیظې خبرې واورې له دې ځایه دې قواره ورکه کړه. اوکه نه زما غصه ددې نه زیاته شوه نو ویریږم چې زما لاس به ستا په خلاف پورته شي ، په دې خاطر ته همدا اوس او همدا شیبه زما دخیمې څخه بیرون شه ،که چیرې ته داسې ونه کړې نو زه به ساتونکې ته حکم وکړم چې تا په رابنکودو سره دخیمې څخه بیرون کړي

ګنګا ورته په ژړا اوسلګیو سره وویل چې: خواص خانه ! تا ته به دهغې اړتیا پیښه نه شي زه پخپله ستا دحکم په مطابق ستا دخیمې څخه وځم خو د تللو څخه دمخه زه یوه غوښتنه لرم. داسې وګڼه چې دا به اخری غوښتنه وي.ددې وروسته به زه تا ته دهیڅ ډول تکلیف د پیدا کیدو سبب و نه ګرځم ، خواص خان ورته په ډیره ناخواله توګه وویل چې: وایه ، څه ویل غواړې. په ځواب کې ورته ګنګا وویل:

هغه وخت چې تا دخپل لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پړاو کړې و اوبیا دهغه ځایه د شپې په تیاره کې د بنګال دمرکزی ښار ګوډ په لور روان شوې ،نو ستاسو د تګ نه وروسته لښکر هلته څو ورځې نور هم قیام وکړ. خوکله چې لښکر د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړ ، نو هیبت خان نیازې زما خواته راغې او له ماڅخه یی و پوښتل چې ایا زه د رهتاس د محل په هغه برخې کې قیام کول غواړم چې پخوا په کې اوسیدم او یا په بل کوم ځاې کې د اوسیدو له پاره تیاره یم. خو ما د هیبت خان څخه ستا د اوسیدو د ځاې په اړه پوښتنه وکړه. هغه ماته ډاګیزه کړه چې اقا شیرشاه سوری تاته زمونږ د چورامن وزیر براهمن محل درکړې دې. نوما هیبت خان نیازي ته وویل چې زه غواړم په همغه محل کې چې خواص خان ته ورکړل شوې قیام وکړم. اوس زه ستا دمحل په یوې څنډې کې د خپلې اوما سره یو ځاې اوسیږم، زه له تا نه همدومره غواړم چې ما ته دخپلې اوما سره یو ځاې په همدې محل کې د اوسیدو اجازه راکړې. زه ژمنه کوم چې ستا له پاره به د هیڅ ډول ستونزې د راپیدا کیدو سبب نه ګرځم. خواص خان ورته وویل چې: ورځه ، ته هملته په همدې محل کې اوسیږه ، هیڅوک به له تا څخه په دې اړه ونه پوښتي. دخواص خان په دې خبره ګنګا بې چاره خپلې اوښکې وچولې اودخیمې څخه را بیرون شوه.

۲۹

لږه شیبه وروسته ګنګا د رهتاس دپخواني وزیر چورامن محل ته ورننوتله ، آس یی په تبیله کې و تړه ، د آس د پښو د اواز په اوریدو سره اوما هم بیرون را وتلله. هغې وکتل چې ګنګا ډیره خفه او غمګینه دآسونو دتبیلې څخه بیرون را وځي،کله چې هغه را نژدې شوه نو اوما ترې په ډیره مینه و پوښتل چې: ګنګا خورې خواص خان درته څه وویل: دهغې ددې خبرې په ځواب کې ګنګا بې چاره په ژبه څه و نه شو ویلاې خو مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وته ، او د کوچنیانو په څیر یی په زوره زوره و ژړل. اوما د لاسو څخه و نیوله او خپلې کمرې ته یی یوړه. تر لږه وخته پورې یی ورته ډاډ ورکاوه کله چې ګنګا ځان سنبال کړ نو بیا ترې اوما یو ځل بیا وپوښتل.

ګوره ګنګا !ته ولې داسې ژاړې. ماته خو رینښتیا خبره وکړه چې څه درپیښ شوې دې ، ایا خواص خان ته ورغلې وې. ایا هغه درته څه بد رد ویلې دې ؟دهغې په دې خبره ګنګا ورته وویل چې: اوما خورجانې ! ستا خبرې سهې دې ، زه خواص خان ته روغلم ، اول خویی زما سره کتل نه غوښتل ، خپل ساتونکې ته یی وویل چې هغې ته ووایه چې زه ورسره کتلې نه شم. خوبیا زه په زوره خیمې ته ورننوتلم ،هغه زما په دې کار سخت نا راضه شو او په خبرو خبرو کې یی زه ډیره سپکه کړم ،ماته یی بیا بیا هغه خبرې را یادولې چې ما هغه ته د څپیړې ورکولو په وخت کې کړې وې،خو هغه وخت زه شهزادګۍ وم او هغه له ما سره د محبت او مینې څرګندونه کړې وه. ګوره اوما ! زه دا منم چې هغه زما ستره غلطي وه او ما د خپل غرور او لویی په اساس د خواص خان سره دومره ناروا سلوک کړې و نواوس زما همغه بد سلوک زما د بدقسمتۍ او بد فالۍ سبب وګرزیدلې دې. ګوره اوما خورې ! خواص خان هم په دې اړه ملامته نه دې ، ځکه ماته د یوې شهزداګۍ په څیر نه و په کار چې دهغه سره داسې بده وضعه وکړم. هغه زما عزت خوندی کړې و ، هغه زما د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتونکې ګرزیدلې و نو که په دې وخت کې هغه زما څخه د مینې او محبت غوښتنه کوله نو باید چې هغه مې زغملې وې خو ما هغه ته بدې طعنې ورکړې ، هغه ته مې د ګیدړو ښکارکونکې ووایه ،بیا په یوه بل وخت کې هغه زمونږ خیمې ته راغې ، زما پلار ماته وویل چې دهغه څخه ښښنه وغواړم خو زما څټ دکبر څخه دومره لوړ شوې و چې ما هیڅ هم تر لاسه نه کړای شول. نن هغه زما ټول هغه خواره واره الفاظ اوزما له اړخه دهغه سره شوې بد سلوکئ یو ناڅاپه زما تر مخ و درول.

ګوره اوما جانې ! خواص خان هم زما سره یو وخت محبت کاوه ، خو اوس هغه له ما څخه ډیره سخته کرکه کوي ، هغه ماته ډیره پسته او ذلیله نجلۍ وویله. ان تردې ځایه راغې چې زه یې تهدید کړم چې د خیمې څخه ووځم او که نه ساتونکې به ما په راښکودو سره دخیمې څخه بیرون کړي ، خو ګوره اوما ! ما دهغه څخه دا اجازه راخستې او راغلې یم چې ماته به د اوما سره یو ځاې په دې محل کې د اوسیدو اجازه راکوي اوهغه دلته د اوسیدو اجازه راکړه.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ لږ څه غلې شانته شوه او بیا یې په ډیره بې وسۍ سره د اوما په لور وکتل او په خبرو یې پیل وکړ اوویې ویل:

اوما جانې خورې ! زه به یو ځل دوه بیا هم دخواص خان دخوشحاله کولو هڅې کوم، اوما زه به تاته دا ډاګیزه کړم چې اوس زه خواص خان دخپل ځان څخه هم زیات عزیز ګنم ، اودهغه سره محبت او مینه کوم ،دهغه پرته د ژوند کولو په اړه فکر هم نه شم کولې. خو که چیرې ددې سره سره بیا هم هغه ماته ښښنه و نه کړه نو بیا به زه دا محل پریږدم ، دهغې په دې خبره اوما پرې ورټوپ کړ او ورته یې وویل چې: ته به چیرې ځې ؟ګنګا ورته وویل چې:

ګوره اوما جانې ! درهتاس په ښار کې یو زیارت دې ، زه به هملته ورشم او د ژوند پاته شپې او ورځې به د بیلتون په سوزیدونکو لمحو کې را تاوې تیرې کړم. اوما ورته سمدستې وویل:

زه هم دهغه زیارت څخه خبره یم. هلته به ته څه ډول ژوند وکړې ، ځکه هلته ټولې کونډې ښځې اوسیږي. په دا سې حال کې چې ته کونډه شوې نه یې. ګنګا ورته وویل چې: زما څخه به بله ستره کونډه څوک وي ،ګوره خواص خان زما سویمبر و ګټه ، نو د روایاتو اورواج په مطابق باید زما واده د خواص خان سره تر سره شوې وې. اوس چې خواص خان زه و شړلم ، په کار خو دا و چې هغه اوس زما میړه واې ، نو هغه د میړه کیدو په ځاې زه رټلم او ویې شړلم ، نو زه چې اوس کونډه نه اوسم نو څه به یم ؟

ګوره اوما جانې ! زه هملته دغه زیارت ته ورځم. اوخپل پاته ژوند به هملته د بیلتون د اور په لمبو کې تیروم ، دهغې د دې خبرې په اړه اوما وویل:

اوس خو دهغې زیارت حالت ډیر زیات خراب شوې دې ،څومره کونډې چې هلته اوسیږي هغوې ټولې هلته په ښار او نزدې کلیو او کورونو کې خیر خیرات را ټولوي اوپه همدې توګه خپلې شپې سبا کوي . ددې زیارت دربار هم په همدې خیر خیرات باندې چلیږي. ګنګا ورته د ډیرې بې وسۍ او بې چارګۍ په حال کې وویل چې:

ګوره اوما ! که چیرې هلته اوسیدونکې ټولې کونډې خیر خیرات را ټولوي اوخپل ژوند پرې سبا کوي نو زه خو دهغوې نه کمه نه یم زه به د هغوې سره یو ځاې خیر خیرات را ټولوم اوشپې به پرې سبا کوم، زه خو د اسمان څخه را ښکته شوې فرښته نه یم ، په دې خاطر لکه څنګه چې نورې کونډې په دې زیارت کې شپې سبا کوي نو د همغوې په څیر به زه هم دخپل ژوند پاته برخه دلته تیروم.

دګنګا ددې خبرو د اوریدو وروسته اوما لږ څه په فکر کې ډوبه شوه بیا یې دګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل:

ګوره ګنګا خورې ! که چیرې ته غواړې نوزه به په دې لړ کې دخواص خان سره خبره وکړم. ګنګا سمدستې دهغې په لور وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره اوما ! هیڅکله هم دا سې کار و نه کړې. ما ته ډاګیزه شوه چې خواص خان له ما څخه ډیره زیاته کرکه کوي ، ان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې چې هغه زما د مخ د کتلو حوصله هم نه لري ،بس د اسې یې و ګڼه چې هغه ما د یوې ذلیلې ،پستې او کبرجنې نجلۍ په څیر پیژني ، که چیرې ته د هغه سره زما د سپارښتنې له پاره خبرې وکړې نو زه ویریږم چې زما په څیر به له تا څخه هم خواص خان کرکه وکړي ، تر نن پورې خو هغه تاته خور وایی خو بیا به هغه تا هم زما په څیر د خپل ځان دښمنه ، پسته او ذلیله ګڼي. خو زه نه غواړم د اسې څه ترسره شي ، او اوما جانې ! بیا به زمونږ د دواړو ژوند دلته په دې محل کې ستونزمن وګرځي. په دې خاطر زه له تا څخه هیله لرم چې په هیڅ وخت کې هم د خواص خان سره زما په اړه کومه خبره اتره و نه کړې.

کله چې ګنګا چپ شوه نو اوما ورته وویل:

ګوره ګنګا خورې ! ما د خپل ژوند یوه برخه له تا سره تیره کړې ده ،نو که چیرې حالات دومره زیات خراب شول نو زه به په هرصورت ستا ملګرتیا کوم. که چیرې خواص خان ستا د ټولو هڅو سره بیا هم تاته ښښنه ونه کړي نو بیا به د دې ځایه ووځو او هملته هغه زیارت ته به ولاړې شو ، خو واوره چې زه به هم له تا سره همغه زیارت کې او سیږم او ستا خدمت به کوم.

د اوما د دې خبرو د اوریدو سره ګنګا بې چاره لږ څه شاته شوه ، یوځل بیا د اوما سره ور غاړې وتله ، ښه یې د زړه د خلاصه وژړل ، د اوما سترګې هم د اوښکو ډکې وې ، دواړه تر یوه وخته پورې یو بل ته ور غاړې وتلې وې او ژړل یې. بیا یې ځانونه سنبال کړل ،بیا هغوې دواړو بې چارګانو د خپلې ډوډۍ له پاره تیارې پیل کړ.

۳۰

یوه ورځ ماښام په د اسې حال کې چې ګنګا د خواص خان د حویلۍ په پخلنځاې کې د ډوډۍ په تیارولو کې مشغوله وه ویی کتل چې له یوه اړخه اوما په منډه منډه د دې لورې ته را ځغلي ، هغه ډیره خندانه او خوشحاله وه ، ګنګا د هغې څخه د دې خوشحالۍ په اړه وپوښتل او ورته یې وویل چې:

اوما خورې ! ایا کومه غیر معمولې پیښه شوې چې د اسې خوشحاله یې . اوما ورته ځواب کې وویل چې هو ! ګنګا خورې ! ته یې غیرمعمولي خبره وګڼه. ګنګا ورته په ژورو سترګو وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: نو بیا یې ماته ولې نه وایې ؟ اوما ورته مخ کړ او ویی ویل چې: د خوشحالۍ خبره خو داده چې خواص خان د لښکر د خیمو د منځ څخه خپله خیمه لرې کړه او دلته حویلۍ ته را غلې دې. هغه د حویلۍ د ښې لورې د کوټو څخه په یوه کې میشت شوې دې. ما پخپله هغه خپلې کوټې ته د ورننوتلو په وخت کې وکوت. د هغه سره یې ساتونکې هم ملګري دي. د هغه د کوټې تر مخه اوس د هغه ساتونکې په پهره ولاړ دي. د هغې په دې خبره ګنګا یو ځل بیا د ناهیلۍ په بڼه وویل چې:

ګوره اوما خورې ! په دې کې د خوشحالیدو څه دي. که چیرې ته په دې خوشحاله یې چې خواص خان دلته حویلۍ ته راغلې دې نو دا خبره زمونږ له پاره څه نوې نه ده. هغه خو زمونږ له پاره دلته نه دې راغلې، شیرشاه سوري دا حویلۍ او محل هغه ته ورکړې دې نو په دې ځاې ته د هغه راتګ د هغه خپل حق دې. د هغې په خبره اوما وویلې:

ګوره ګنګا خورې ! زه تاته یوه ډیره مخلصانه مشوره درکوم. د ډوډۍ د پخولو نه وروسته ته خواص خان ته ډوډۍ تیاره کړه او دا ډوډۍ هغه ته پخپله یوسه ، هغه ته ډوډۍ کیږده ،په دې ترتیب زه هیلمنه یم چې که چیرې د هغه په زړه کې تاته لږ څه مینه هم پاته وي نو هغه به ستا د لاسو څخه دا ډوډۍ واخلي او وبه یې خوري ، تر څنګ به یې له تا سره چې کوم خفګان راغلې هغه به هم له منځه یوسي او راضی به شي.

د اوما په دې مشورې سره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې ځواب ورکړ چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره اوما ! زه به ستا د وینا په مطابق خواص خان ته ډوډۍ یو سم خو که چیرې هغه یو ځل بیا زما سره د پخوا په څیر سلوک وکړي او یا یی زما د لاسو څخه ډوډۍ وانه خسته ، او یا یی زه د خپلې کمرې څخه راوویستلم..دهغې په دې خبرو ورته اوما په پریکنده توګه وویل چې:

واوره ګنګا ! که چیرې دا ځلې هم خواص خان ستاسره همغسې رویه اوسلوک وکړ او ستاسره یی د مصالحت هڅه ونه کړه ، اوستا د لاسو ډوډۍ یی هم ونه خوړله نو بیا واوره ! چې د راتلونکې سهار د مخه په تیارې کې به مونږ ددې ځایه وځو او د رهتاس همغه زیارت ته به ورځو ، هیڅوک به په دې خبره نه خبریږی چې مونږ دواړه چیرې تللې یو. داوما ددې ځواب په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او ویی ویل:

اوما خورې ! ستا دا وړاندیز په ځاې دې خو دخواص خان څخه به زما لرې والې ماته د زغم وړ نه وي او زما د مرګ سبب به وګرځي. اوما ورته یی په زیږه توګه وویل چې ولې به د زغم وړ نه وي. کله چې خواص خان له تاسره مینه نه کوي ، تا نه خوښوي ، د خپل زړه څخه یی ستا مینه ، محبت او غوښتنه لرې کړي اوتا په خپله مینه کې له ځانه سره نه شریکوي نو بیا به دهغه څخه لرې والې تاته ولې د زغم وړ نه ګرځی او یا به تا د اندیښنو په دریاب کې لاهو کړي.

ګوره ګنګا خورې ! ته همغه یی چې یو وخت دې د خواص خان څخه د زړه له کومې کرکه کوله ، زه پوهیږم چې که چیرې خواص خان ستا خپلول و نه غواړي نو په خپل زړه کې دې همغه د نفرت د جهنم اور را تا زه کړه چې پخوا دې دخواص خان سره درلوده. دهغې په دې خبرو ګنګا بې چاره د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یی وویل چې:

اوما خورې ! کاشکې ماداسې کولاې شول ، کاشکې ما هغه کرکه او نفرت بیرته راوستلاې شوې چې دخواص خان په اړه مې درلودل، هغه وخت و چې هغه صاحب خان و او ګیدړې یی ښکارکولې. خو اوس زما په ژوند کې یو انقلاب راغلې دې.

اوما جانې ! غوږ شه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ما دصاحب خان څخه ډیره زیاته کرکه درلوده ، او تا ته معلومه ده چې ما دهغې کرکې څرګندونه هم کړې وه ، اوهغه وخت مې خواص خان په خوله په څپیړه هم وهلې و ،خو هغه وخت هغه صاحب خان و . هغه هم په داسې حال کې چې هغه په ما احسان کړې و او زما د ځان او ابرو ساتنه یی کړې وه. خو ددې هر څه سره بیا هم ما دهغه څخه ډیره سخته کرکه درلوده ، ان تر دې چې ما دهغه احسان هم له یاده وویست اودهغه پر خلاف مې لاس پورته کړ خودهغې وروسته زما په ژوند کې یو انقلاب راغې.

ګوره اوما خورې ! کله چې زما د ترلاسه کولو له پاره د سویمبر تر نامه لاندې مقابلې پیل شوې او خواص خان د یوه نقاب پوشه په لباس کې زما ددې سویمبر درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې نو په هغه وخت کې هم ما د صاحب خان څخه کرکه کوله ، دهغه له پاره زما په زړه کې هیڅ ډول مینه او محبت ځاې نه درلود ،خو څه وخت چې د ې نقاب پوشه زما د سویمبر درې واړه مقابلې وګټلې نو دهغه بریا ، دهغه میړانه ، دهغه نښه ویشتل او دهغه د تورې د وهلو هنر زه په خپله دهغه لورې ته را ښکودم. خو زه نه پوهیدم چې ددې نقاب پوشه په لباس کې خواص خان را نغښتې دې.

بیا د سویمبر د دریمې برخې د ګټلو نه وروسته چې کله دغه نقاب پوشه زما د خپلولو په ځاې ماته ډاګیزه کړه چې هغه له ما څخه نفرت لري ، اوبیا ولاړ. دهغې وروسته چې کله هغه د سویمبر د درې واړو مقابلو د ګډونکونکو شهزادګانو سرونه ورپرې کړل نو بیا زه نوره هم د دې په مینې کې ور ونښتم په دې اساس مې ژمنه وکړه چې زه به په هرصورت دغه نقاب پوشه پیدا کوم او د خپل ځان له پاره به یی تر لاسه کوم، دا ځکه چې همدغه نقاب پوشه زما د مینې او محبت اخرې پولې ته را رسیدلې و ،هغه زما د ژوندانه تر ټولو لویه کمزورې ګرزیدلې ده نو په دې خاطر ما دهغه د ترلاسه کولو له پاره هڅې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! دلته دراتلو وروسته چې فدايي خان ماته خبر راکړ چې هغه نقاب پوشه په اصل کې همدغه خواص خان دې نو ګوره خورجانې ! دخواص خان له پاره چې زما په زړه کې کومه کرکه مودجوده وه هغه له منځه ولاړه ، اوڅومره مينه او محبت مې چې د سويمبر د مقابلو اخري ګټونکې ته په زړه کې را پيدا شوې و هغه ټوله مينه ، ټول محبت او ټوله غوښتنه دخواص خان د ذات په لور باندې منتقله شوه . اوس همغه خواص خان چې يو وخت زما له پاره د ډيرزيات دنفرت وړ و ، اوس راته ډير زيات نادر او نايابه ګرزيدلې دې. واوره ! څومره چې ترې ما کرکه کوله ، اوس ورسره دهغې څخه په سلونو واره زيات محبت او مينه کوم. اوما خورې ، زه فکر کوم چې دخواص خان پرته به زما ژوند د جهنم د اور په څير وي ، داسې فکر کوم چې د خواص خان پرته به هلته په هغه (اشرم) زيارت کې زما ژوند څه ډول تيريږي. ما خو غوښتل چې په همدې حويلۍ کې و اوسيږم ،او کله کله په پټه توګه خواص خان ووينم ، اودخپل زړه دمينې اوردهغه په کتلو سره مړ کړم. خو کله چې زه ددې ځايه ولاړه شم او په هغه زيارت کې و اوسيږم نو اوما خورې ، زما ژوند خو به دخاوروسره خاورې شي.

ددې خبرو څخه وروسته چې کله شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو اوما ددې ټولو خبرو ځواب ورکړ او ورته يې وويل:

ګوره زما ګنګا خورجانې ! زه ستا د مينې او محبت انقلاب په ډاګيزه توګه کتلې شم. که چيرې ته په ريښتنې توګه د خواص خان نه پرته ژوند نه شې کولاې اودهغه څخه د لرې پاته کيدو زغم هم نه لرې. نوبيا خو هغه دخپل ځان په لور د مايل کولو له پاره يوه بله طريقه هم شته. ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې ، هغه کومه يوه ده. اوما ورته وويل:

واوره ګنګا ! اوس خو ته دخواص خان له پاره ډوډۍ له ځانه سره واخله او ورشه ، که چيرې هغه ستا دلاسو ډوډۍ وخوړه اوستا سره يې په ښه توګه خبرې اترې وکړې نوبيا خو به ټولې ستونزې په خپله هوارې شي ، خو که چيرې داسې ونه شول نوبيا راځه اوسهار وختي به دهمغه زيارت په لور ورځو ، ما تاته مخکې هم ويلي و چې په اوسنيو حالاتو کې د هغه زيارت د لنګر اقتصادي حالات ښه نه دي ، په دې خاطر هلته چې څومره کونډې ښځې اوسيږي هغوې د خير خيرات د راټولولو له پاره بيرون را وځي اوپه همدې توګه هغوې هملته په هغه زيارت کې خپلې شپې سبا کوي ، ګوره ګنګا خورجانې ! ته هم دهمغو ښځو سره د خيرخيرات له پاره را وځه ، زه به هم درسره په همغو کونډو ښځو کې اوسيږم او دخير خيرات د را ټولولو له پاره به دلته دخواص خان حويلۍ مخې ته را ځو. دخير غوښتنې په وخت کې به ته خپل بدن په ډيره ښه توګه پټ ساتې اوپه خپل مخ به هم نقاب اچوې ، زه پوهيږم چې خواص خان ډير همدرده او ځان ځارونکې انسان دې ، هغه به هيڅ کله هم له تاڅخه نفرت نه وې کړې خو هغه سلوک چې تا دهغه سره کړې دې نودهمغې په اساس له تاسره دهغه محبت په ډيره زياته کرکه او نفرت باندې بدل شو.

ګوره ګنګا ! ته به يې منې اوکه نه ،هغه وخت چې هغه ګيدړې ښکار کولې نو هغه وخت هغه ته د زړه له کومې د خپل ځان له پاره غوښتلې ، هغه نه غوښتل ستا نه پرته ژوند وکړي خوکله چې تا هغه په خوله په څپيړه وواهه ، هغه دې بې عزته کړ ، اوبيا چې کله ستا پلار هغه خپلې خيمې ته راوباله اوهلته هم تا هغه توهين کړ. نوبيا هغه له تاسره خپل محبت په نفرت او کرکې باندې بدل کړ. اوس به ستا کار دا وي چې هغه نفرت بيرته په محبت او مينې باندې را واړوې

ګوره ګنګا !لکه څنګه چې خواص خان په نقاب کې ستا د سويمبر مقابلې وګټلې اوستا له پاره يې خپل نفرت په محبت اومينه باندې واړاوه ، اوس به ته هم دخواص خان دخپلولو له پاره همدا ډول طريقه استعمالوې ،ته به هم خپل جسم را ونغاړې اوپه مخ به نقاب راخپور کړې او دخير خيرات د غوښتلو له پاره به دلته راځې ، په ځانګړې توګه هغه وخت چې خواص خان بهر ووينې. ته به دخپل سلوک او رويې اوخبرو په واسطه خواص خان دخپل ځان په لور را مات کړې ،ماتاته ويلي دی چې هغه ډير دخدايه ويريدونکې ،نيک اوهمدرده انسان دې ، زما په فکر که چيرې ته دشهزادګۍ په توګه هغه دخپل ځان له پاره نه شې را ماتولې نو ديوې کنډې په څير خو يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خامخا تر اغیز لاندې راوړې شې او هغه په خپله مینه کې را نغاړلې شې ،که چیرې ته د اسې وکړاې شې نو زه به په دې پوه شم چې تا دخپل ژوند ډیره ستره معرکه تر سره کړې ده .

د اوما په دې مشورې د ګنګا په مخ کې د خوښۍ ښېې را وځلیدې ،تر لږه وخته پورې یې په شوخو سترګو د اوما په لور کتل اوبیا یې ورته وویل: اوما خورجانې ! ستا د امشوره ډیره غوره ده او زما په فکر چې عملي کیداې هم شي. که چیرې په ریښتیا توګه خواص خان زما څخه راضي نه شو او له ما سره یې د شهزادګۍ په توګه دخپلو اړیکو د سمولو هڅه و نه کړه نو زه به د کونډې په څیر د هغه د مینې د تر لاسه کولو هڅې وکړم. اوما جانې ! خواص خان زما سویمبر ګټلې دې ،اوس په نړۍ کې همدا یو اځنې ځوان دې چې زما د تن ، روح او عزت مالک ګرزیدلې دې ، زه په دې پوهیږم چې تر هغې چې خواص خان ماته تر لاسه نه شي نو زما روح ، او زما د وجود هره برخه به نیمګړې وي ، زه به د یوې کونډې په څیر د خواص خان دخپلولو هرډول هڅې وکړم ،اوس به زه ستا د مشورې په مطابق د خواص خان له پاره خوارک څښاک له ځانه سره یوسم . بیا به ووینم چې دهغه عکس العمل څه ډول دې . د دې خبرې سره سم ګنګا پورته شوه ، او د خوراک څښاک ټول شیان یې په لوښو کې سره را یوځاې کړل ، هر څه یې را واخستل اودهغې کمرې په لور ور وخوزیده چې خواص خان په کې میشت و .

۳۱

د خواص خان دې مانۍ ته د راتلو وروسته ،ښایسته او زړه وړونکې شهزدا ګۍ ګنګا د ستورو په څیر ځلیدونکې د خواص خان خونې ته را ننوتله ، هغو ساتونکو چې د کمرې نه بهر یې پهره کوله هغوې هم شهزدا ګۍ ګنګا د دننه د ورتلو څخه منه نه کړه ، ځکه ټول په دې خبر و چې هغه د شیرشاه سورې له اړخه خواص خان ته د وینځې په توګه ورکړل شوې وه.

کله چې د خوراک څښاک د سامان سره یوځاې شهزدا ګۍ ګنګا د خواص خان خونې ته ور ننوتله نو ویې کتل چې د خونې په یوه برخه کې خواص خان سترګې پټې کړې وې او ناست و ، د ګنګا په ور ننوتلو هغه یو ټکان وخوړ ، سترګې یې پرانستې او کله یې چې وکتل نو ګنګا د د رنښت په خاطر دښه را غلاست له پاره خپل ځان ټیټ کړ او بیا یې په خپل خواږه اواز سره د حقیقت نه ډک الفاظ د ملغلرو په څیر خپاره کړل او ویې ویل:

زه تاته دې مانۍ ته په راتلو سره مباکې وایم. ما ستا له پاره خوراک راوړې دې ، زه هیله لرم چې ته به پخواني خفګانونه او نارضایتونه یوه اړخ ته کړې ، ځکه چې شیرشاه سورې زه تاته د یوې وینځې په څیر درکړې یم او د دې نه اخوا تا زما د سویمبر په ګټلو سره هم زما د تر لاسه کولو حق ثابت کړې دې.

خواص خان تر یوه وخته پورې شهزدا ګۍ ګنګا ته په ډیر غور او دقت سره کتل. خو شهزادګۍ د خوراک لوښې په خپلو لاسو کې نیولې و او هملته ځاې په ځاې ولاړه وه. د لږ ځنډ وروسته د خواص خان د قهر او غصې نه ډک اواز را پورته شو او ویې ویل:

ګوره ګنګا ! ایا ته ما د یوه تور ، له منځه تللې او پخواې چینجو وهلې لرګې په څیر انسان ګڼې ،کوم چې هرې لورې ته وغواړې و څرخوې. واوره ! زما له تاسره هیڅ ډول اړیکې نه شته ، همدا اوس او په همدې شیبه کې زما د خونې څخه بیرون شه. او که په راتلونکې کې دې زما له پاره د خوړو د راوړو هڅه وکړه او یا زما خونې ته دې د راننوتلو هڅه وکړه نو یاد ساته چې زه به تا ډیره بې عزته کړم ، ستا ښګیڼه په همدې کې ده چې تر هغې چې ته د اوما سره یو ځاې دلته او سیدل غواړې په پټه خوله و او سیږې او کله چې هم د دې مانۍ څخه تلل غواړې نو هیڅوک به هم ستا لاره و نه نیسي، بس ، زه د دې نه اخوا نور څه د رته نه وایم.

د خواص خان د دې خبرو څخه د اسې بریښیده چې د شهزادګۍ بې چاره پښې د زمکې څخه ښویدلې دې ، هغه د ومره مړژوانده شوه چې پښو یې حرکت نه شو کولاې ،د هغې د دې حالت په کتلو سره ورته خواص خان یوځل بیا وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره گنگا ! ته اوس زما له پاره یو تیاره ښارگوټې ، د گرد اوغبار نه ډکه شپه او د خیرن زړه د افق په څیر گرزیدلې یې . یو وخت ته ماته زما د غوښتنو سمندر وې ، خو اوس ته ماته زما د غوښتنو د عذاب څخه هم بدتره یې . ورځه او په آینده کې د ې لورې ته د راتلو هڅه مه کوه .

د خواص خان په دې خبرو شهزدا گۍ بې چاره د غمژنو لمحو قصه او د تیرو شوو وختو د ویجاړو په څیر و گرزیدله . د هغې د وصل گمان د هجر او بیلتون په یقین بدل شوې و . تر لږه وخته پورې هغه بې چاره چپ چاپ په درانه خوب ویده او د منجمدو ساعتو په څیر ولاړه وه ، د هغې د حالت څخه داسې بریښیده لکه چې د هغې د بدن څخه د عمر تپ وتلې وي او یا پرې چا د هغې ساه اخستل بند کړې وي ، په خپل ځاې ولاړې شهزدا گۍ تر یوه وخته پورې خپلې شونډې چیچلې ،د هغې سترگې د اوښکو څخه ډکې شوې وې او بیا یې د سترگو څخه د اوښکو سیلاب را روان شو ،د دې نه وروسته هغه په ډیره بیړه را وگرزیده او د خوراک سامان یې له ځانه سره را واخست او په منډه د هغه ځایه را ووتله .

هغه بیرته هغې خونې ته ور ننوتله چې اوما یې ورته په کې په ډیره بې صبرۍ سره انتظار کاوه ، شهزادگۍ گنگا ، د خوراک لوښې یې لورې ته کیښودل او بیا په یوه ځاې کې کیناسته او د کوچنیانو په څیر یې په ژړا لاس پورې کړ، په چغو چغو یې وژړل ، اوما ور مخته شوه او د هغې سره ور غاړې وتله او ورڅخه یې وپوښتل چې گنگا خورې ! څه در پیښ شوي دي ، ایا خواص یو ځل بیا له تاسره بدتمیزي کړې ده ، د هغې په د ې خبره گنگا خپل ځان سنبال کړ او په ژړغونې اواز سره یې وویل چې :

اوما خورجانې ! خواص خان زه را وشړلم ، ماته یې سپکې سپورې وویلې او د خپلې خونې څخه یې راته د تللو حکم وکړ . اوما ! د خواص خان د کرکې په اساس خو اوس زه د خپل ځان له پاره هم سراب گرزیدلې یم ، اوس زه بې حسه او خالي لاس او د هغه ډ ال په څیر یم چې نه شاخونه لري او نه لمن ، اوما د خواص خان پرته زه د توری تیارې شپې د هغه توپان په څیر گرزیږم چې په مقدر کې یې غم او له منځه تلل لیکل شوي دي . اوما خورجانې ! ما خو خواص خان د کلونو کلونو د پانگې قطره قطره گڼلې او محبت مې ورسره کړې دې ، خورجانې ! زه خو خپل محبت او مینې د مار په څیر چیچلې یم . خو اوس هم زما په زړه کې د خواص خان محبت د بې لمسه څیرې په څیر روان دې . خو اوما خورجانې ! داسې بریښې چې د خواص خان سره زما د محبت لمر نور په ډوبیدو دې . ویریږم ، او زړه مې لړزیږي چې د خواص خان پرته او د هغه په بیلتون کې به د پیړیو په څیر دا اوږدې شپې او د کلونو په څیر دا ورځې به څه ډول تیروم .

د شهزادگۍ گنگا د دې خبرو په ځواب کې اوما تر څو لمحو پورې چپه ناسته وه ، بیا د یوه هوډ سره را پورته شوه او ویې ویل چې : گنگا خورې ! سمد ستې را پورته شه ، مونږ د واړه خویندې به همدا اوس او په همدې گړۍ کې د هغه زیارت په لور ورځو ، که چیرې خواص خان ته را شړلې یې نو د هغه د ترلاسه کولو له پاره به مونږ همغه لاره نیسو چې پخوا مو پرې خبرې کړې دي . د اوما په دې خبرو باندې شهزادگۍ گنگا په ډیره عجیبه توگه د هغې لورې ته وکتل ، لږ څه مسکۍ شوه او بیا یې ورته وویل چې : را پورته شه خورجانې ! زه تاته ډاډ درکوم چې اخر به بریا زمونږ په برخه کیږي ، د دې خبرې سره سم د واړو خپل سامانونه را ټول کړل او د خپلې خونې څخه را ووتلې .

۳۲

بله ورځ چې خواص خان د خپلې خونې څخه را ووت نو د ماڼۍ نه بیرون ساتونکې ورته را نژدې شو او ورته یې وویل چې : امیر خواص خانه ! دلته په ماڼۍ کې او سیدونکې شهزدا گۍ گنگا او د هغې اوما د واړه د شپې وختي د د ې ځایه څخه ووتلې ، ته هغه وخت ویده وې او مونږ نه غوښتل تا د خوبه بیدار کړو نو ځکه مو خبر درنکړاې شو ، خواص خان د هغه خبره په ډیره بې پروایی سره واخستله او بیا یې ترې وپوښتل چې هغوې چیرې ولاړې ؟ ساتونکې ورته وویل چې : کله چې هغوې د ماڼۍ څخه ووتلې نو ماترې وپوښتل چې هغوې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شپه کې چیرې ځي ؟ شهزدا ګۍ ګنګا راته وویل چې هغه له اوما سره یو ځاې دیوه دوست اوخپلوان کورته ورځي، نوپه دې خاطر یی ما لاره و نه نیوله اوهغوې دواړه ولاړې. خواص خان ورته وویل چې ډیرښه شول چې تا دهغوې لاره نه ده بنده کړې ،ددې خبرې سره سم خواص خان د ساتونکې خبر ته دکوم اهمیت د ورکولو پرته د آسونو د تبیلې خواته ورغې.

۳۳

شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو هملته درهتاس دښار د (ودهوا اشرم) د زیارت په لنګرځاې کې ځانته د اوسیدو ځایونه پیدا کړي و او هملته اوسیدې . دواړو په همغه دویمه ورځ په خپل فعالیت پیل وکړ اود دې لنګرخانې دنورو کونډو ښځو سره یو ځاې یی درهتاس په ښار کې د خیر خیرات غوښتل پیل کړي و . هغوې نورې ښځې هم له ځانه سره راواخستې او د خواص خان دحویلۍ په لور یی د سوال کولو له پاره له ځانه سره راوړې. خو په دې ورځ هغوې د خواص خان سره و نه شو کتلاې. هغوې د مانۍ نه بیرون د سوال کولو له پاره غږ پورته کړ ، ساتونکو لږ څه ورکړل او دهغې ځایه یی بیرته لرې کړې . په همدې توګه به هره ورځ شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما د نورو کونډو ښځو سره یو ځاې ددې مانۍ شاوخوا دخیر خیرات دغوښتلو په بهانه چکر واهه. خو ددوې به دخواص خان سره لیده کاته نه کیدل او همغه پهره دارانو به لږ څه ورکول اودوې به بیرته ناکامه او نا مراده ستنیدې.

یوه ورځ هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما د نورو کونډو سره یو ځاې دخواص خان حویلۍ ته راغلې نو اوما وکتل چې خواص خان په خپل آس سپور او د آسونو دتبیلې څخه بیرون را وتلې اوتر بیرونۍ دروازې پورې را رسیدلې دې. دهغه د لید لو سره سم یی تر خپل څنګ روانې شهزادګۍ ته مخ کړ او ورته یی وویل چې: زما خورې ! داسې بریښې چې ستا برخلیک را ویښ شوې دې ، وګوره هغه دې خواص خان د آسونو دتبیلې څخه په آس سپور د مانۍ مرکزي دروازې ته را روان دې ، ته په منډه دروازې ته ولاړه شه او دخیرغوښتلو له پاره غږ وکړه . داوما په دې خبره ګنګا خوشحاله شوه خو اوما ته یی هیڅ ځواب ورنه کړ ، ډیره په چټکۍ سره مخته ورغله ، اوما هم د نورو کونډو سره یو ځاې دهغې تر شا په بیړه هغه لورې ته ور روانه وه. اوما او ګنګا دواړو د نورو خیر غوښتونکو کونډو ښځو په څیر سپین کالي په غاړه کړې و ، یو اځنې توپیر یی دا و چې ډیره کې ښځو کومه ځانګړې پرده نه درلوده مګر دوې دخپل ځان تر څنګ خپل مخونه هم را نغاړلي و. دوې دواړو په خپلو مخونو باندې سپین نقاب راخپور کړې و ، اوما د نورو ښځو تر منځ پاته شوه خو ګنګا مخته راغله او دخواص خان د حویلۍ په دروازه کې و دریده او دخیر غوښتلو غږ یی وکړ . د آسونو د تبیلې څخه را روان خواص خان دهغې دا غږ هم اوریدلې و ، تر دې دمه نورې ښځې هم هلته ور ورسیدې اوهغوې هم د شاوخوا کورونو څخه د خیر غوښتلو اوازونه پورته کول.

د لمړنۍ غږ وروسته چې کله ګنګا دخیر غوښتنو له پاره دویم ځل خپل اواز پورته کړ نو هغه وخت خواص خان مرکزي دروازې ته را رسیدلې و ، دګنګا په لور په کتلو سره هغه دخپله آسه را ښکته شو اوپه ډیره نرمه او مینه ناکه توګه یی د ګنګا څخه وپوښتل چې: ته څوک یی او ولې خیر غواړې ؟ اودا چې ستا په څیر په لباس کې را نغاړلې نورې ښځې خیر غواړي هغوې څوک دي ؟ دهغه دخبرو په ځواب کې ورته ګنګا وویل چې: مونږ ټول د هغه زیارت د لنګر اوسیدونکي یو ،ځکه چې هغه د کونډو ښځو د اوسیدو او پناه ځاې دې ، دا کونډې ټولې هملته اوسیږي ، او هره ورځ دخیر غوښتنو له پاره بیرون راوځي او په دې توګه خپل ژوند سبا کوي ، دخیر غوښتل زمونږ د کونډو ورځنې ژوند دې. دهغې په دې خبرو ترې خواص خان په یوه ډول مرغوبیت او پلټنې سره و پوښتل چې:

ته خو همدا اوس دخپل اواز او دخپل جسماني جوړښت څخه ځوانه معلومیږې ، نو ته څنګه کونډه شوې یی او چا کونډه کړې یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زما نوم ګیتا دې ، داسې وګڼه چې د غمونو ګیتا ، زما مور اوپلار مړه شوي دي او دیوه کس سره زما کوژده وشوه ، لا تر اوسه پورې زما رخصتي نه وه شوې چې هغه زه پریښودم ، هغه ډیر بدمعاش او اوباشه انسان و ، د کوڅه ډبو نجونو سره به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرزیده را ګرزیده نو په دې خاطر ما هم دهغه سره د یوځاې ژوند د تیرولو څخه انکار وکړ. څرنګه چې زما هیڅ بل د اوسیدو ځاې نه و نو دلته مې په دې لنګرخانې کې د پناه غوښتنه وکړه ، بس اوس خیر خیرات غواړم اوخپل ژوند پرې سبا کوم. ددې سره سم د غمنو او مصیبتونو په اساس د ګنګا بې چاره په سترګو کې اوښکې راغلې ، هغه نقاب یی چې په مخ را خپور کړې و په اوښکو لوند خیشت شو ، دهغې د حالت په کتلو سره خواص خان ویلې ویلې شو .

تر لږ ځنډه پورې خواص خان هملته خاموشه ولاړ و خوبیا یی په ډیره مینه ترې وپوښتل چې: ایا تاته کوم تکلیف دي اویا دې هلته په لنګر ځاې کې څوک تنګوی؟ ګنګا ورته په ژړغوني اواز کې وویل چې: غم خو زمونږ دکونډو مقدر ګرزیدلې دې. څرنګه چې زه اوس هم ډیره ځوانه او تنکۍ یم نو په دې خاطر هر څوک راته په غلطو سترګو ویني ، زما د ژړا علت د کوم چا له اړخه د تکلیف ، غم او یا ګواښ د راپیدا کیدو په خاطر نه دې، بلکه ستا د دغو دوو درې خوږو جملو په ویلو سره زما زړه ویلې شو او ما ته ژړا راغله ، تر اوسه هیچا له ما څخه د همدردۍ په توګه نه دې پوښتلې چې نوم دې څه دې ؟ ته څنګه دلته لنګر ځاې ته راغلې یی اویا پر تا څه تیر شوي دي ؟ دګنګا په دې خبرو سره خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، ان تر دې چې تر ډیره یی خپل څټ ټیت کړې و اوبیا یی وویل:

ګیتا ! که زه تاته یو څه ووایم نو ته به یی ومنې ، ګنګا ورته سمدستي وویل چې: حتما یی منم ، ولی به یی نه منم. ته وایه ما ته څه ویل غواړې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خپلو کالیو څخه څو سیکې را وویستلې اودګنګا په لور یی لاس ور وغځاوه ، ګنګا دخپل اړخ دڅپټې پلو ورته را واړاوه او خواص خان په هغې کې دغه سیکې ور واچولې. بیا ورته خواص خان وویلې چې: ګوره ګیتا ! ته به سبا همدا وخت دلته دروازې ته راشې او دخیر غوښتلو غږ به وکړې زه به ستا انتظار کوم ، زه به دومره څه در کړم چې ته پرې خپل ژوند په ښه توګه سبا کړې.

اوس ته ورځه. ستا نورې خیر غوښتونکې ملګرې درڅخه لرې ولاړې هسې نه چې ځانته پاته شې. ددې خبرې سره سم خواص خان په خپل آس سپور شو. دخواص خان سره دخبرو نه ګنګا ډیره ډاډمنه او خوشحاله وه ، بیا بیرته ستنه شوه او په ډیرې بیړې سره د نورو ښځو سره یو ځاې شوه ، خواص خان هم په خپل آس سپور او په کومې لارې ولاړ.

کله چې ګنګا دنورو کونډو تر څنګ را ورسیده نو اوما په ډیره بیړه ور وړاندې شوه او ترې ویی پوښتل چې: ګنګا جانې ! ته ډیره بختوره وې چې نن دې د خواص خان سره وکتل ، تا له هغه سره څه وویل: ګنګا ورته په ډیره پټه توګه ټوله قصه وکړه ، اوما دهغې په خبرو باندې ډیره خوشحاله شوه اوبیا یی ورته وویل: ګنګا خورې ! داسې بریښې چې ستا دبرخلیک او ستا دنیک بختۍ ټولې دروازې پرانستل کیږي اوهغه مقصد اومنزل چې دې دشهزادګۍ په توګه نه شو تر لاسه کولې اوس یی د یوې نقاب پوشته پیغلې په توګه تر لاسه کوې. څرنګه چې خواص خان ته سبا بیا را بللې یی نو ته به سبا خامخا په همغه وخت راځې ،بیا به زه ووینم چې هغه تاته څه ویل غواړی. ددې خبرو وروسته دواړه چپه خوله روانې شوې او د نورو کونډو سره یو ځاې دخپل لنګر ځاې په لور مخته ورتللې.

بله ورځ ، دتیرې ورځې په څیر ، ګنګا په خپل وخت خیرخیرات غوښتنې له پاره د خواص خان دحویلۍ دروازې ته روغله او د خیر غوښتو اواز یی وکړ. دهغې د لمړي غږ سره سم خواص خان د خپل میلمستون څخه نژدې په منډه منډه راغې اودګنګا په لور په کتلو سره یی وویل ، ګیتا ! ما هلته په میلمستون کې په ډیره بې صبرانه توګه ستا انتظار کاوه ، دهغه په دې خبره ګنګا په ډیره مړژوانده توګه وویل چې: تا په همدې وخت کې را بللې وم ،نو دادې زه راغلم. خواص خان تر لږه وخته پورې هغې ته په ډیر غور سره وکتل ، همغه پرونې لباس دهغې په تن و ،بلکل سپین دشید و په څیر کالي ، هغې دهمدې کالیو په واسطه خپل جسم او خپل مخ را نغاړلې و ، دتیرې ورځې په څیر نورې کونډې هم د شاوخوا کورنو ته د خیر غوښتنې له پاره ورغلې وې. دخواص خان په خاموشه پاته کیدو سره ګنګا ترې وپوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په راغوښتلو زه دادې راغلې یم ،خو زما څخه یوه بې عقلې شوې ده ، چې پرون ما له تا سره ډیرې خبرې وکړې خو ما ستا څخه ستا نوم ونه پوښته ،دهغې په دې خبره خواص خان ورته مسکې شو او ویی ویل چې ګیتا ! زما نوم خواص خان دې او د شیرشاه سوری دلښکرو ستر سالار یم ، ګوره ګیتا ! ما ته پرون دد ې له پاره را بللې وې چې ما ستا له پاره څه شیان اخستې دي، که چیرې ته یی بده و نه ګڼې، نو هغه د خپله ځانه سره یو سه او د خپلو اړتیاو له پاره یی وکاروه. ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې: څه ډول شیان د ې مهاراجه ! خواص خان ځواب ورکړ ،کوم خاص څه نه دي بلکه ستا د زوندانه دورځنې اړتیاو د پوره کولو له پاره دي ،که ته یی بده نه ګڼې نو ولاړه شه او زما په میلمستون کې کینه ،خو که چیرې ته نه غواړې زما حویلۍ ته ور ننوځې نو زه به ټول شیان دلته را وغواړم ،ګنګا بې چاره په ډیره بې وسۍ او یو ډول مړژوانديې اواز کې وویل چې: ګوره مهاراجه ! دننه په تللو کې کومه ستونزه نه شته ځکه ته ماته د شکل او صورت له اړخه ډیره شریف النفسه انسان ښکاري ،خو زه له تا سره حویلۍ ته دننه ولاړه شم او هلته په میلمستون کې کینم نو زما سره د راغلیو کونډو ته به شک پیدا شي چې زه د څه له پاره حویلۍ ته تللې وم ،هغوې به زما په کړچار باندې هم شکمنې شي او زما په اړه به ډول ډول خبرې پیل کړي او ستا په نامه به ما خلک بدنامه کړي ، دهغې په دې خبره خواص خان ورته سمد ستې وویل چې نه ، هرګز نه ، ته همدلته اوسه ، زه تا همدلته پریږدم ، ماته ستا عزت تر هر څه زیات معتبر دې. په حقیقت کې چې پرون تا ماته خپله کومه زړه ماتې قصه وکړه، هغې پرما ډیر زیات اغیز وکړ ، ته همدلته ولاړه اوسه ،کوم شیان مې چې ستا له پاره راوړي دی هغه به درته همدلته را وغواړم، ددې خبرې سره خواص خان خپل یوه ساتونکې ته ورغږ کړ، هغه په منډه منډه راغې ، خواص خان ورته وویل چې:

دننه حویلۍ ته ولاړ شه ، هلته چې څومره ساتونکې دي ټولو ته ووایه چې دلته مرکزي دروازې کې راټول شي. او هغه بوجۍ چې هلته په میلمستون کې پرته ده هغه هم له ځانه سره ماته راوړه ، هو ! اول هغه بوجۍ راوړه بیا ساتونکو ته ووایه چې دلته راټول شي . هغه ساتونکې منډه کړه او دمیلمستون څخه یی هغه بوجۍ راواخسته او خواص خان ته یی را ورسوله ، خواص خان هغه راپورته کړه او دګنګا په لوریی ور اوږده کړه او ورته یی وویل چې: د رواخله یی. په دې بوجۍ کې ستا د وړتیا وړ سامانونه دي ، ګنګا ورته وویل چې ایا زه دا پرانستې شم تر څو ووینم چې په دې کې څه شیان دي. خواص خان ورته وویل چې: هو ته دا کتلې شی ، ګنګا په دا سې حال کې په زمکه کیناسته چې د خواص خان په لوریی شا را اړولې وه ، هغه بوجۍ یی پرانسته ، ویی کتل چې په هغې کې ډیر زیات قیمتې کالي دي ، د سرو زرو اوسپینو زرو بنګړي او ګوتې په کې دي او دښایست او زینت هر ډول سامانونه په کې پراته دي. ګنګا دا بوجۍ همدا سې پرانستې په زمکه پرېښوده او بیا یی د خواص خان په لور په کتلو سره وویل چې:

تاخو پر ما دومره بوج را بار کړې دې چې زه یی د پورته کولو جوګه نه یم. تر هغوې چې د کالیو پورې اړه لري زه به هغه له ځانه سره یوسم او هلته په لنګرځاې کې به یی استعمالوم. د سپینو زرو بنګړي به هم زه له ځانه سره یوسم. خو د سرو زرو بنګړي له ځانه سره نه شم وړې ، خواص خان ترې سمد ستې وپوښتل چې: هغه ولې ؟ ګنګا بې چاره په لړزیدلې او ژړغوني اواز سره وویل چې: مهاراجه ! زه په خپل کور کې نه بلکه د زیارت په لنګر خانې کې اوسم. او هلته د غل غدو ویره هم شته ، نو کله چې زه دومره قیمتې شیانو استعمالوم نو په دې به هم هغه خلک زما په اړه ډول ډول خبرې کوي او وایی به چې معلوم نه ده چې زه د خیر غوښتلو په وخت کې د کومو خلکو ځایو ته ورځم. د سپینو زرو بنګړي د زغم وړ دي ځکه زیاتې کونډې یی په لاسو کې اچوي ، د کالیو څخه به هم زه څه ډیرې ساده شانته جامې له ځانه سره واخلم خو کوم چې ډیر قیمتې دی هغه له ځانه سره نه شم وړلې ، په حقیقت کې زما داستان د غمونو نه ډک دې ، زه د خپل ذات او نامه سره نور الزامات نه شم اخستلاې. په ځواب کې یی خواص خان غوښتل څه ووایی چې د حویلۍ ټول ساتونکې هلته را ټول شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان هغوي ټولو ته وويل چې : دې کونډې ته په غور سره ووينئ ، کله چې هم دا دلته زما دحويلۍ دروازې ته راشي اود خير غوښتلو اواز وکړي نوخالي لاس يې مه ليږئ ،که چيرې زه په خپله په حويلۍ کې وم نو زه به په خپله هغې ته يو څه ورکوم اوکه په حويلۍ کې نه وم اودې اواز وکړي نو واورئ چې: دا به خالي نه پريږدئ. که چيرې داسې مو وکړل نو ستاسو څخه به يو هم و نه ښښم.

بله خبره داده چې داکونډه چې د رهتاس د زيارت په لنګر خانې کې اوسيږي که کله هم دکوم فرياد سره دلته راشي او يا ورته کومه ستونزه پيدا شي اويا د چا پر خلاف کوم شکايت وکړي نو په همغه وخت کې يې شکايت رفعه او اړتياوې پوره کړئ ،په دې کار کې به لږ څه ځنډون هم نه کوئ، ددې کونډې نوم ګيتا دې ،دا ډيره محتاجه ده ، اوس تاسې ټول ورځئ ، اوپه خپلو خپلو کارونوکې مصروف شئ ، ددې حکم سره سم ټول ساتونکې دهغه ځايه ولاړل ، خواص خان يو ځل بيا ګنګا ته وويل چې :

ګيتا !ددې بوجۍ څخه چې هر شې ستا خوښه يې او له ځانه سره يې وړل غواړې جدا يې کړه او له ځانه سره يو سه يې. پاته شيان به دلته په حويلۍ کې ستا د امانت په څير ايښې وي ، کله چې هم ورته احتياج پيدا کړې نو يا يې له ماڅخه اويا که زه نه اوسم نو د کوم ساتونکې څخه يې وغواړه. زه به هغوې ته په دې اړه تفصيلي خبره وکړم. ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې: مهاراجه ! ايا ته کومې لورې ته ځې؟ دهغې په دې خبره خواص خان په خندا کې وويل چې : ګوره ګيتا ! ماتاته پخوا هم ويلي دي چې زه دشيرشاه سوري دلښکر ستر سالار يم ، د تيږې په څير خو په يوه ځاې کې نه شم پريوتلې ، زه نن دلته يم ، کيداې شي سبا بلې کومې لورې ته ولاړشم. کوم محاذ ته د جنګ په لور ولاړ شم. هسې هم کيداې شي چې څو ورځې وروسته زه ددې ځايه کوچ وکړم. دا چې زه به کومې لورې ته ولاړ شم را ته معلومه نه ده او نه زه اوس تاته په دې اړه څه ويلې شم ، په هر صورت زه به ساتونکو ته ووايم چې هر کله چې ستا دکوم شي له پاره اړتيا وي ، دلته حويلۍ ته راځه نو تا ته به ستا د اړتيا وړ هر شې تر لاسه کيږي. اوس ته ولاړه شه. ستا نورې ملګرې ښځې به تاته انتظار کوي.

ګنګا د اړتيا وړ شيان له ځانه سره واخستل ، او نور شيان يې هملته پريښول اودهغه ځايه ولاړه ، خواص خان تر لږه وخته پورې هملته په دروازې کې ولاړو ، ګنګابه هم بيا بيا شاته را کتل ، دهغې په دې کار باندې خواص خان هم خندوني اومسکې ولاړو ،کله چې ګنګا ولاړه او دنورو کونډو ښځو سره يو ځاې شوه نو بيا هغه پاته سامان خواص خان له ځانه سره واخست او دننه حويلۍ ته ولاړ.

۳۴

هغه وخت چې شيرشاه سوري اوخواص خان د بنګال مرکزي ښار ګوډ خالي کړ نو همغه وخت (۱۵۳۸زکال د جولاې مياشت کې) همايون دبنګال دې ښار ته ورننوت. هلته د ګوډ په ښار کې همايون تر ټولو لمړۍ کار دا وکړ چې دښار د بيا جوړولو اوپاکيدو حکم يې وکړ تر څو د جنګ د تباهيو ټولې نښې نښانې له منځه ولاړې شي. افيون خوړونکې همايون ته د ګوډ ښار دومره ښايسته ښکاره شو چې ددې ښار نوم يې بدل کړ او د جنت اباد په نامه يې و نوماوه. هغه هلته دخپلو تم کيدو په وخت کې دبنګال ولايت دخپلو اميرانو او سالارانو په منځ کې وويشه ، هغه هلته نژدې نهه مياشتې په ډير عيش اوعشرت کې تيرې کړې او داسې به په نشې کې ډوب و چې په مياشتو به بې هم دخلکو سره دکتلو فرصت نه شو تر لاسه کولې.

شيرشاه سوری هملته درهتاس په کلا کې اډانه اچولې وه. کله چې هغه وکتل چې همايون دخپل فوځ سره يو ځاې هلته د بنګال د ښار په ګوډ کې تم شوې دې او هملته يې د اوږدې مودې د تيرولو هوډ کړې دې نو هغه د همايون په ولکه شوو سيمو باندې د بيرته ولکې کولو له پاره پلان جوړ کړ. هغه دبرسات په موسم کې د رهتاس او سهسرام اونور کلا ګانو څخه د فوځونو د برتي کولو له پاره کار پيل کړ، هغه په خپل ځواک او فوځ کې ډير زيات ډيرښت راوست ، دبرسات د موسم د پاې ته درسيدو سره سم هغه خپل فوځونه هملته درهتاس د کلا ترمخ را ټول کړل تر څو دهمايون پر خلاف عسکري عمليات پيل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغلو په خلاف د عملیاتو د پیل کیدو له پاره شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې دخواص خان تر قومندې لاندې پریښوده ، په داسې حال کې چې هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني یې د خواص خان معاونین و ټاکل ، د فوځ بله برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سره وساتله او دخپلو زامنو نه علاوه یې حاجي خان پټني ، اوبرهم جیت هم له ځانه سره واخستل. شیرشاه سوري خواص خان ته دا کار وسپاره چې هغه به د ټول بهار دڅارنې مسؤلیت په غاړه لري. خو هغه به پخپله دهمایون په سلطنت باندې یرغل وروړي ، داخبرونه به خامخا هلته ګوډ کې پروت همایون ته ور رسیږي ،نو همایون به سمدستي دخپل لښکر سره یوځاې د ګوډ دښار څخه رابیرون شي اودبهار دلارې به دشیرشاه سوري سره د ټکر دکولو هڅه وکړي ، شیرشاه سوري غوښتل چې په بهار کې خواص خان دخپل لښکر سره یوځاې دهمایون سره ټکر وکړي اودهغه لاره ونیسي او پری یې نږدې چې دشیرشاه سوری په لورور مخته شي. په دې ترتیب به شیرشاه سوري ته دهمایون په سیمو باندې د ولکې کولو فرصت تر لاسه شي اودا ډیر غوره پلان و چې شیرشاه سوری د همایون د ماتولو له پاره جوړ کړې و.

ددې ټول پلان د جوړولو نه وروسته شیرشاه سوری د همایون د سیمو د ولکې کولو له پاره وروت. په همدې وخت کې خواص خان هم د همایون د خطر څخه د مخنیوی په خاطر د رهتاس دکلا څخه کوچ وکړ.

درهتاس د کلا څخه د وتلو وروسته شیرشاه سوری د بحر د سطحې د لړزانده امواجو په نڅا کې دهمایون د سیمو په لورور مخته شو او هر هغه ځواک به یې چې مخې ته راته هغه به یې د مخې سره لکه د سیلاب په څیر له منځه یوړ.

شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځاې تر ټولو لمړی د بنارس په لور مخه وکړه، که څه هم تر دې وخته پورې د شیرشاه سوری ټینګه او قوي دچنار کلاد همایون د لښکرو په واک کې وه . خو په دې چنار کلا باندې مغلو ډیره ځواکمنه ولکه کړې وه. دچنار دکلا د محاصره کولو سره سم ، شیرشاه سوري نه غوښتل خپل ډیر وخت په محاصرې باندې له لاسه ورکړي ، په دې اساس یې فکر کاوه چې که د چنار د کلا تر څنګ اوشاوخوا نورې سیمې د مغلو د ولکې څخه بیرون کړي نو دچنار کلا به په خپله دهغه په منګولو کې پریوزي. هغه دهمدې فکر په اساس د چنار کلا دلمړی حملې څخه شاته پریښوده اودبنارس په لور و خوزید.

بنارس په دې ورځو کې د مغلو د ځواک ځانګړې مرکز و . هغوې دد ې ښار ددفاع له پاره یو ځواکمن لښکر هم ځاې په ځاې کړې و . خو دمغلو دا ځواک دشیرشاه سوري دیرغل په مقابل کې تم نه شو ، شیرشاه سوري په بنارس باندې داسې یرغل وروست چې دمغلو موجود لښکر یې د ډیرې بدې ماتې سره مخ کړ . په دې ترتیب شیرشاه سوری په بنارس باندې ولکه وکړه ، دهغه ځاې مغلی والي میرفضلي یې د جنګ په وخت کې وواژه ،دهغه تر قومندې لاندې چې دمغلو څومره لښکر و هغه یې ټول له تیغه تیر کړ، په بنارس د ولکې کولو او په هغه ځاې باندې دخپل ځواک د ټینګولو نه وروسته شیرشاه سوری دجونپور په لور مخه کړه ، جونپور یې محاصره کړ ، دلته دهمایون د اړخه بابا بیګ جالیر چې دجونپور حاکم و او ددې ځاې دجنګي کلا د ساتنې له پاره یې هم ډیره ښه انتظام درلود ،د شیرشاه سوري سره کلکه مقابله وکړه. په همدې وخت کې د جونپور د لښکرو د کومک له پاره د بهرایچ څخه هم فوځ را ورسید. بهرایچ په «اوده» کې یو مشهور ځاې دې چې د فیض اباد څخه اویا میله شمال لورې ته پروت دې ،کله چې د جونپور ته د بهرایچ څخه د مغلو ځواکونو ته فوځې کومک او خوارکې توکې را ورسیدل نو د جونپور محاصره اوږده شوه. شیرشاه سوري ددې حالت په کتلو سره لږ څه اندیښمند شو ،په دې خاطر یې دخواص خان په لور قاصد و استوه تر څو هغه د خپل لښکر سره یو ځاې په بهرایچ باندې یرغل یوسي. ترڅو دهغه ځایه نور نوي فوځونه د جونپور د کومک له پاره را نشي. دشیرشاه سوری دحکم د ورسیدو سره سم خواص خان په پوره میړانې سره د بهرایچ په لورور وخوزید اودشپې په تیاره کې یې په دې سیمې باندې حمله وکړه ، او هلته میشت د مغلو لښکر یې لکه د بارودو د دود په څیر د خپلې مخې څخه لرې کړ. او په بهرایچ باندې یې ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د جونپور محاصره اوږدیږي او دجونپور مغلي فوځونو ته دیوې لورې او بلې لورې بسپنه ور رسیږي، نو هغه د دې محاصرې دپاې ته رسید و له پاره انتظار کول بې ځایه وګڼل ، هغه د جونپور نه اخوا د قنوج په سیمه کې چې هر څه وو هغه یې په خپله ولکه کې واخستل.

دجونپور د سیمې تر جنګ پورې چې دهمایون هر یو والي یا دجنګ کولو هڅه کړې اویا یې د مزاحمت کولو له پاره پیڅې را بډ وهلې وې هغوې ټول د شیرشاه سوری له اړخه له منځه یوړل شول ، اویا هغوې په خپله خپلې سیمې پریښودې او دهغو څخه یې پښې په تیښته سپکې کړې. که څه هم په ځینو ځینو ځایو کې د مغلو جنرالانو پوره پوره مقابله وکړه خو د محاصرې په واسطه به هغوې خامخا د ناکامۍ سره مخکیدل. په دې ترتیب شیرشاه سوری دجونپور نه علاوه په شاوخوا نورې ټولې سیمې باندې خپله ولکه کلکه کړه.

شیرشاه سورې د قنوج په سیمه کې د غارت او چور کولو مخه و نیوله اوهلته یې د یوه خپلواک پادشاه په څیر عمل وکړ، په هره سیمه کې یې خپل افسران و ټاکل اودهمغوې په واسطه یې د مني او ژمې د فصلونو د حاصلاتو محصول تر لاسه کاوه.

په دې ټولو جنګونو کې د حیرانولو خبره داوه چې شیرشاه سوري هیڅ ښار ګوټې تباه او برباد نه کړ ، هغه خپلو لښکریانو ته په کلکه حکم کړې و چې دهقانانو او ښاریانو ته هیڅ ډول زیان ورونه رسیږي. دشیرشاه سوري قهر او غصه تر مغلو پورې وه ، هغه د دهقانانو اوښاریانو سره څه سرو کار نه درلود ، ځکه دې خلکو په زور او جبر سره دمغلو اطاعت منلې و. شیرشاه سوري به ویل چې دهقانان بې قصوره دي ،ځکه هغوې د واکمنو اطاعت کوي.

خواص خان د بهار په سیمه کې خپریده او څارنه یې کوله چې که چیرې د بنګال څخه کوم لښکر په شیرشاه سوری د حملې له پاره راشي نو دهغوې لاره تم کړي ، ترڅنګ یې شیرشاه سوری هم خپلو فتوحاتو ته دوام ورکاوه، اوس نو دهغه تر مخه دوه ځایونه پاته و چې د چنار کلا او دجونپور سیمه و. شیرشاه سوري ددې ځایو د نیولو او ولکه کولو له پاره هم عسکری پلانونه جوړ کړي و.

هلته په بنګال کې چې کله همایون ته د شیرشاه سوری او خواص خان د فتوحاتو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو هغه لمړی په دغو خبرونو باندې دومره باور ونه کړ ، خو کله چې ورته سوکه معلومات ور کړل شو او باور یې پرې راغې نو په قهر او غصې سره یې وویل چې شیرشاه سوري دداسې کولو جرءت څنګه کړې دې. په هر صورت همایون سمدستې د بنګال څخه د اګرې په لور د کوچ کولو پریکړه وکړه.

همایون ددې مقصد له پاره د خپلو سالارانو یوه غونډه راوبلله ، اوپه دې اړه یې غور وفکر وکړ چې ددې وروسته د بنګال مسؤلیت چاته پریږدي . دهمدې خبرو په جریان کې زاهد بیګ دهمایون له اړخه د بنګال حاکم و ټاکل شو. زاهد بیګ دهمایون دملکې بیګا بیګام دخور میړه و. کله چې زاهد بیګ ته په دې اړه معلومات ورکړل شو نو د زړه حمله پرې راغله او بې هوشه پریوت. اود بیرت د هوش کیدو په وخت کې یې همایون ته وویل:

ایا د شهنشاه په فکر دلته په بنګال کې زما دذبح کولو وخت را رسیدلې دې ؟ په حقیقت کې د زاهد بیګ ددې خبرې څخه مقصد داو چې همایون غواړي په خپلو لاسو هغه د مرګ کندی ته ور ورغورځوي.ځکه زاهد بیګ په دې پوهیده چې د بنګال څخه د همایون د فوځ دکوچ سره سم به شیرشاه سوري اویا دهغه سپه سالار خواص خان په بنګال باندې حمله کوي اودده لښکر به ټول له منځه وړي په دې خاطر هغه نه غوښتل دبنګال د حاکم په څیر و ټاکل شي.

هغه وخت چې همایون زاهد بیګ د بنګال د حاکم په څیر را وړاندې کړ ،نو زاهد بیګ د بنګال دحاکمیت څخه انکار وکړ ، همایون د زاهد بیګ ددې کاره دومره په غصه شو نو زاهد بیګ ته یې ددې کار په خاطر دسختې سزا د ورکولو هوډ وکړ. خو ددې کار په تر سره کولو سره به حالات نور هم د ویجاړیدو په لور تللې. نو همایون د چپ پاته کیدو پریکړه وکړه. زاهد بیګ هم دهمایون ددې فکر څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت په ویره کې و. هغه دهمایون ددوه سالارانو حاجي محمد او جهاندار بیګ دخپل ځان سره ملګري کړل او هغوې یې بغاوت ته را وپارول. بیا هغوې درې واړه یو ځای شول او د بنګال څخه اګرې ته وتښتیدل.

اګرې ته په ور رسید و سره هغوې درې واړو د همایون ورور مرزا هندال هم له ځانه سره ملګري کړ او ورته یې وویل چې هغه دې پخپله دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړي، دهمایون ورور مرزا هندال هم ددې درې کسانو د اغیز لاندې راغې.

هلته په اګره کې دهمایون یو ډیر نژدې دوست او خیر غوښتونکې شیخ بهلول حاکم و . هغه د همایون د ورور مرزا هندال اودهغه دملګرو لخوا ووژل شو ، د زاهدبیګ په ترغیب باندې میرزا هندال هم دبغاوت بوې واخست اوپه دې توګه یې دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړ. په خپل نوم یې خطبه ولوسته او جونپور ته یې چې د شیرشاه سوري له اړخه تر محاصرې لاندې و، دنورو ځواکونو د ور استولو په ځای یې د دهلي په لور کوچ وکړ او ښار یې کلابند کړ.

۳۵

بله ورځ د زیارت دلنګرځای د نورو کونډو ښځو سره یو ځای ګنګا د خواص خان د حویلۍ په لور ورغله ، هغه حویلۍ ته یو اځې ورننوته ، په داسې حال کې چې اوما اود هغې سره نورې ښځې د پخوا په څیر هملته په نزدې ځایو کې دخیر غوښتلو په تمه ولاړې وې. ګنګا د حویلۍ دروازې ته د رارسیدو سره سم دخیر غوښتلو اواز وکړ ، دهغې په لمړي غږ څوک را معلوم نه شو خو دهغې په دویم او دریم غږ باندې دخواص خان په ځای دهغه یو ساتونکې بیرون راووت. د ساتونکې په کتلو سره ګنګا داسې وګمارله چې شونې ده چې خواص خان به چیرې تللې وي . ددې فکر سره سم هغه داسې وګرزیده لکه د چا د هیلو او غوښتنو سپوږمۍ چې ډوبه شوې وي ، د وجود هر رګ اوریشه یې د وچیدو په درشل کې شوه ، او دبدن هډوکې یې ماتیدل. خو کله چې هغه ساتونکې را نژدې شو نو ګنګا خپل ځان سنبال کړ اودهغه څخه یې غوښتل وپوښتی چې په دې وخت کې هغه ساتونکې په خپله را وړاندې شو او څو سیکې یې دهغې په پلو کې ورواچولې ، ګنګا د نقاب لاندې خپلې سترګې هغو سیکو ته متوجه کړې اوبیا یې د ساتونکې په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

داسې څرګندیږې چې نن مهاراج خواص خان دلته په حویلۍ کې نه شته. ساتونکې ځواب ورکړ چې:

ګوره خورې ! ستا آند سهي دې ، خواص خان تیرپه ورځ د خپل فوځ سره یو ځای د بهار په لور کوچ کړې دې. پخپله شیرشاه سوری هم دبنارس په لور ولاړ ، د رهتاس دکلا څخه دتللو په وخت کې شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله له ځانه سره دبنارس په لور یوړه او بله برخه یې دخواص تر قومندې لاندې ورکړه اوهغه یې د بهار په لور ولیږه. که چیرې ستا کومه اړتیا وې نو ماته یې ووایه ، ځکه چې ستا په اړوند امیر خواص خان مونږ ته سخت تاکید کړې دې او ویلي یې دې چې دهغه په نه موجودیت کې هم تاته کوم تکلیف یا ستونزه پیدا نه شي.

دبهار د منځنۍ برخې په لور د خواص خان د کوچ د خبر د اوریدو سره سم ګنګا بې چاره ورانه ویجاړه شوې وه. تر لږه وخته پورې هغه هملته بې هوشه شانته ولاړه وه. خو بیا یې ډیر ژر خپل فکر ځای ته راوست او د هغه ساتونکې څخه یې وپوښتل.

ګوره وروره ! ستا څخه ډیره ډیره مننه ، چې تا زما دغسې خدمت وکړ. خو ایا ته ماته ویلې شې چې مهاراج خواص خان به کله د جنګه بیرته راستون شي، دهغې په دې خبره ورته هغه ساتونکې وویل چې ګوره خورجانې ! زه په مشخصه توګه په دې اړه څه نه شم ویلې. شونې ده چې جنګ په لږ وخت کې پای ته ورسیږي او یا دوام و مومي ، نو زه به څه ډول وړاند وینه وکړم چې خواص خان به دغه یا هغه وخت بیرته حویلۍ ته راستون شي. خو خورې یوه خبره به درته وکړم چې کله چې هغه بیرته راستون شي نو زمونږ له اړخه ورته شکایت و نه کړې ، او که نه هغه به زمونږ پوستکې را وباسي. ګنګا ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره وروره ! زه به ولې ستاسو څخه شکایت کوم ، په داسې حال کې چې د مهاراج په نه موجودیت کې هم تاسې زما د یوې خور په څیر پالنه وکړه . نو ولې به هغه ته شکایت کوم. ساتونکې ورته وویل چې : خورجانې ! ستا ډیر ممنون یم . ددې خبرو څخه وروسته ګنګا بیرته شاته ستنه شوه . دهغه ځایه په بیړه بیړه ولاړه ،اود نورو کونډو سره یو ځاې اوما ته را غله ، اوما وکتل چې هغه ډیره اندیښمنه ، غمژنه او په فکرونو کې ډوبه ده . اوما ترې په ډیره نرمۍ سره وپوښتل چې :

ګنګا خورې ! څه خبره شوې ده ، نن ته ډیره غمژنه او اندیښمنه یې. ایا خواص خان وپیژندلې ؟ اوله تاسره یې ناروا سلوک وکړ ؟ګنګا ورته وویلې چې :

اوما خورې ، هیڅ داسې خبره نه ده شوې هغه بې چاره خو هلته په حویلۍ کې هم نه و. کله چې ما دخیر غوښتو له پاره اواز وکړ نو دحویلۍ یو ساتونکې بیرون را ووت او ماته یې دا څو سیکې راکړې ،کله چې ما دهغه سره خبرې وکړې نو ما ته ډاګیزه شوه چې خواص خان دخپل لښکر دبرخې سره یو ځاې دبهار منځنیو برخو ته کوچ کړې دې ،اوشیرشاه سوري پخپله هم د خپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د بنارس په لور ورغلې دې.

اوما یو ځل بیا د ګنګا په لور په ډیر غور اودقت سره وکتل ، بیا یې وویل چې : ښه شول چې اوس دې په غمژن کیدو او اندیښنو باندې و پوهیدم. ګوره ګنګا جانې ! ته اندیښنه مه کوه ، بس اوس به ته د ګیتا په نامه دخواص خان سره قدم په قدم ور نزدې کیږې. هیله ده چې یوه ورځ به داسې هم راشي چې خواص خان به تا د ګیتا په څیر خپله دمینې محبوبه وګرځوي ، اوکله چې مونږ ووینو چې خواص خان په رښتیا هم له تاسره د ګیتا تر نامه لاندې مینه اومحبت کوي نو بیا به په کوم مناسب وخت کې ته دخپل اصلي څیرې سره دهغه تر مخه ځان را ډاګیزه کړې اوزه هیلمنه یم چې دهغه دغه مینه اومحبت به د ګیتا نه بیرته ګنګا ته ور واوړي. هغه ورځ به ستا د بریالیتوبونو او خوشحالیو ورځ وی، ګنګا ورته په مسکا سره وویل چې: بګوان دې وکړي چې همداسې هم پیښ شي. ددې خبرې سره سم هغوې د نورو کونډو سره یو ځاې مخته ولاړې

۳۶

دقنوج په پراخه سیمه باندې د ولکې کولو وروسته شیرشاه سوري داګرې په لور کوچ کړې و. خو کله چې هغه ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د مرکزي ښار ګوډ څخه را وتلې او د اګرې په لور روان شوې دې نو شیرشاه سوري خپل مخکې تګ تم کړ.

خو کله چې همایون ته دخپل ورور میرزا هندال د بغاوت او د خپل خاص سلاکار شیربهاول د وژلو خبر ور ورسید نو هغه دځنډه پرته دبنګال په لور کوچ وکړ. دا پیښه په ۱۵۳۹ زکال کې را منځته شوه. د مغلو لښکر چې هلته په بنګال کې په خپلو تمځایو کې نور د ارام کولو نه ستړې شوي و او خپل ځانونه یې درانه شمیرل ، په دې خوشحاله و چې اوس به چې کله هم د دشمن سره د ټکر کولو فرصت راځي نو دغنیمت دمالونو څخه به ښه ډیر تر لاسه کوي.

هلته په بنګال کې هیڅوک هم دې حاضر نه و چې دهغې ځاې د والي په څیر کار وکړي ، نو په د ې خاطر همایون خپل ډیر میړنې ، وفاداره او نمک حلاله سالار جهانګیر قلي د بنګال د حاکم په څیر و ټاکه ، تر څنګ یې هلته په ګوډ کې دهغه د قومندې لاندې یو لښکر هم ورکړ. خو دشیرشاه سوري د پرلپسې یرغلونو له امله همایون ډیر محتاط معلومیده ، هغه د بنګال څخه د راستنیدو په وخت کې د ګنګا د شمال د لارې دخوندي توب له پاره ډیر ښه انتظام کړې و ځکه شیرشاه سوري ددې ځایه خپل خواره واره فوځونه را ټول او د بهار په لور یې سوق کړي وو. هغه دوه ډوله اقدامات وکړل.

لمړی دا چې خپل ورور میرزا عسکري یې د بهاګلپور سیمې کې د کول کانګ د ولکې کولو له پاره و استاوه ، هغه ته یې ددې کار د ترسره کولو له پاره یو دروند لښکر هم ورکړ ترڅو میرزا عسکري په کول ګانګ باندې د ولکې کولو نه وروسته دشیرشاه سوري په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرونه هم تر لاسه کړي ، او دا ډاګیزه کړي چې هغه اوس چیرې دې او څه پلانونه لري. او تر څنګ یې د مونګیر څخه د په شا شوو لښکرو باندې د شیرشاه سوري یرغل ته هم ځاې پاته نه شی.

همایون یو بل قدم هم واخست او هغه دا چې خپل ځانګړې باوري سلاکار خان خانان ته یې د مونګیر په لور د ور لیږلو حکم وکړ. او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې د همایون د لښکر د ور رسیدو پورې دې خان خانان هملته به مونګیر کې میشت وي.

د فوځي ستراتیژۍ له مخې مونګیر د ځانګړې اهمیت خاوند ه سیمه وه. او ددې سیمې د لاسه ورکولو سره ډیر زیات خطرات مخته را تلل.

لمړی دا چې ددې ځایه د میرزا عسکري په خلاف د کول کانګ د لویو لارو څخه یرغل کول شونې و. دویم دا چې د ګنګا څخه د تیریدو په وخت کې همایون ته د بیرته را تللو په لاره کې خنډونه را پیدا کیداې شول. په دې خاطر میرزا عسکري همایون ته خبر ورکړ چې شیرشاه چې تر اوسه پورې یې د جونپور او چنار کلابندی جاري ساتلې ده او تر څنګ یې د قنوج ټوله سیمه په خپله ولکه کې اخستې ده او بیا یې د اګرې په لور وړاندې تګ کړې و، اوس خپل ټول لښکر بیرته په شا کړي ، هغه خپل ټول لښکري ځواکونه بیرته د رهتاس د کلا تر څنګ را ټولول پیل کړي دي.

د میرزا عسکري له اړخه ددې خبرو په را رسیدو سره همایون ته لږ څه ډاډ راپیدا شو ، هغه مطمئن شو چې د ګنګا په شمالي غاړه دد ښمن ځواکونه په هیڅ ځاې کې شتون نه لري. نو په دې خاطر یې خپلو ځواکونو ته د وړاندې تګ حکم وکړ او د مونګیر د سیمې پورې را ورسید. اوس حالات دا سې وو چې د ګنګا په یوه اړخ کې د مونګیر سیمه پرته وه او بلې لورې ته همایون د خپلو لښکرو په لور ور رسیدلې و.

میرزا عسکري د هغه بلې لورې راغې او د همایون سره یې لیده کاته وکړل. هلته د میرزا عسکري د را رسیدو سره سم ، او ددې خبر سره چې لارې ټولې خوندي دي ، همایون ډیر خوشحاله شو او خپل ټول سلاکاران او وزیران یې را وبلل تر څو سلا ورکړي چې د بیرته ستنیدو له پاره د ګنګا د دریاب څخه په کوم ځاې کې تیرشي.

د همایون ددې پوښتنې په ځواب کې د هغه ټول سرداران په دې باندې متفق شول چې لښکر د ګنګا د شمالي غاړې تر څنګ وړاندې ولاړشي او بیا د ګنګا څخه تیر شي. یو اځې د همایون یو ډیر ځانګړې سلاکار موید بیګ ددې آند سره مخالفت وکړ او همدا د همایون په آند باندې اغیز کونکې و. هغه د همایون د ټولو سلاکارانو او وزیرانو د راې سره مخالفت وکړ او همایون ته یې وویل چې:

« ته د هند شاهنشاه او د عظیم الشان مرتبې خاوند یې. تا ته په کار دي چې د کومې لارې څخه را غلې یې د همغې لارې څخه بیرته ستون شې او که نه بیا به شیرشاه سوري وایي چې همایون د هغه له ویرې اصل لاره پریښوده او د تیښتې او پښو سپکولو لاره یې و نیوله او د خپل فوځ سره یو ځاې و تښتید»

په همایون کې یوه کمزوري دا وه چې ډیر وخت به یې خپلې پریکړې نورو ته پریښودې ، هغه د موید بیګ دا سلا و منله ،او پایلې یې دا شوې چې د مغلو لښکر د د مونګیر په سیمه کې د ګنګا څخه پورې وت. په دې دوران کې نه کومه پیښه را منځته شوه او نه د شیرشاه سوري د فوځ او لښکر کوم څرک را څرګند شو. د بله اړخه خان خانان هملته په مونګیر کې د خپل لښکر سره یو ځاې د همایون د ور رسیدو منتظر و. خو همایون د خپل ځانګړې سلاکار موید بیګ په مشوره بله لاره نیولې وه.

د ګنګا د دریاب څخه د تیریدو وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اګرې په لور مخته ولاړ، د بله اړخه تر هغې چې د همایون لښکر د ګنګا د دریاب د شمالي څنډو څخه د اګرې په لور مخته روان و نو شیرشاه سوری نه غوښتل چې یا د هغوې سره ټکر وکړي او یا د هغوې په لاره کې بندیزونه راپیدا کړي. د همایون لښکر په درې برخو باندې ویشل شوې و ، یوه برخه یې د همایون په لاسو کې وه بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی د ورور میرزا عسکری ترقومندې لاندې او دریمه یی په مونګیر کې د خان خانان تر قومندې لاندې وه. تر څنګ یی د همایون د حرب سامان او خوراکي توکي د ګنګا د دریاب په غاړه په کشتیو کې بار کړل شوي و او دا کشتۍ هم د ګنګا د دریاب په غاړه په همغې لارې تللې چې همایون پرې د خپل لښکر سره روان و. د ګنګا د دریاب په غاړه د سفر کولو په دوران کې همایون د پټنې ښار ګوټې ته روسید خو خان خانان د خپل لښکر سره یو ځاې هملته په مونګیر کې منتظر پاته و، هغه لا تر اوسه په دې خبر شوې نه و چې همایون د بلې لاې د ګنګا د دریاب څخه تیر شوې او د پټنې په لور یی د خپل فوځ سره یو ځاې کوچ کړې دې. اویا دا هم شونې وه چې همایون په خپله نه وې غوښتی هغه ته په دې اړه اطلاع ورکړي، د هغه آند دا و چې خان خانان هملته د مونګیر په کلا کې پاته شي تر څو د بنګال په لور د شیرشاه سوری د لښکرو د وړاندې تګ مخنیوي وکړي.

همایون په ډیره چټکۍ سره د خپلو لښکرو سره یو ځاې د پټنې په لور وړاندې تګ وکړ، هغه د خپلو کشتیو د سامانونو، د جنګي بیړیو، او د لښکر د مستوراتو ټولو سره یو ځاې پټنې ته نزدې ور ورسید. ټول سامانونه او مستورات یی د کشتیو څخه را ښکته کړل او د دریاب په غاړه یی میشت کړل، همایون همتله د فوځ له پاره خیمې هم ولګولې. په دې توګه یی هر شې خیمو ته منتقل کړ، همایون د خپلو لښکرو او جنګي سامانو نو او مستوراتو سره یو ځاې په ډیره خوندي توګه د داناپور هغه سیمې ته ور رسیدلې و چې د سون دریاب د ګنګا سره په کې را یو ځاې کیږي.

شیرشاه سوری په دې ویره کې و چې هسې نه چې همایون د خپل فوځ سره یو ځاې د رهتاس په کلا باندې یرغل را نه وړي نو په دې خاطر یی خپل ټول فوځ د سون د دریاب په پورتنۍ غاړه د بهار په لور سره راټول کړ. خو کله چې هغه خبر شو چې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې وړاندې را روان دې او اوس د چنار او غازي پور په لور را خوزیدلې دې نو د شیرشاه سوري حوصله زیاته شوه او په مغلو یی د یرغل پلان جوړ کړ.

شیرشاه سوری د دې حالاتو په کتلو سره د خپلو سالارانو او سردارانو غونډه را وبلله، دې غونډې ته د وینا په وخت کې شیرشاه سوری وویل چې:

د همایون لښکر په دې وخت کې ډیر وارخطا او نا هیلې شوې دې، هلته په اګرې کې هم د بغاوت نښې نښانې را ولاړې شوې دي که چیرې د اسې نه وې نو همایون به د بنګال څخه د راوتلو سمد ستي وروسته پرمونږ باندې یرغل راوړې وې خو په اګره کې د بغاوت په اساس همایون ماته شا را ګرځولې ده.

زما زامنو، زما ملګرو او زما ورونو! د الله تعالې په فضل سره زما حال د پخوا په نسبت ډیر مستحکم او پایداره دې. که چیرې تاسې ټول د وستان، زامن، او ملګري له ما سره لاس یو کړئ نو زه د مغلو په خلاف خپل قسمت ازمویلې شم.

زما د وستانو واورئ! د دې نه مخته ما دلته په هندوستانو کې پوره زخمونه خوړلي، بنګال ته د همایون د ورتللو د مخه ما هغه ته د کلنې خراج د ورکولو ژمنه هم وکړه، شرط دا و چې هغه به بنګال ماته را سپاري، همایون له ما سره ژمنه هم وکړه خو د بنګال د سلطان د سفیر د ور رسیدو نه وروسته یی خپله وعده ماته کړه اوس ما د بهار او جونپور څخه د همایون لښکرې ویستلې دي او په دې اساس زما او د همایون ترمنځ د سولې دروازې بندې شوې دې. اوس زه په دې حال کې یم چې زه د همایون پر خلاف فوځې یرغل پیل کړم.

تر دې ځایه د خبرو، شیرشاه سوري لږ څه تم شو، فکر یی وکړ او یو ځل بیا یی خپلو سالارانو او سردارانو ته په وینا کې وویل چې: په دې وخت کې ماته ستاسو د مشورو اړتیا ده، وو ایاست، تاسې څه مشوره راکوئ؟ په ځواب کې ټولو سالارانو او سردارانو په خپلو منځو کې سلا مشورې پیل کړې. ټولو خپل خپل نظر خواص خان ته وو ایه، او بیا خواص خان شیرشاه سوري ته مخ کړ او ورته یی وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ دروندہ مشرہ ، زمونږ لارښوده ! هغه آند چې تاسې څرګند کړې دې ، زه او زما ټول سالاران او سرداران ورسره په پوره توګه موافق دي. په یقین سره چې همایون زمونږ سره د سولې ټول چانسونه له لاسه ورکړي او زمونږ او دهغوې ترمنځ د سولې ټولې لارې یې پخپله تړلې دي، هغه وخت همایون په داسې حال کې و چې زمونږ پر خلاف یې عملیات کولې شول او مونږ یې تابع کولو ته مجبورولې هم شو ،خو اوس به مونږ همایون دغه حالت ته راوړو ، او ډیر ژر به هغه وخت راځي چې مونږ به یې تعقیبوو او همایون به دخپلو فوځونو سره یو ځاې د هندوستان څخه په تیښته تښتي.

شیرشاه ! زمونږه مشره ! هره پریکړه چې ته وکړې نو مونږ ټول به په ډیرو خرابو حالاتو کې هم دخپل ځان څنګ کې ووینې. دخواص خان دځواب په اوریدو سره شیرشاه سوري ډیر ډاډمن او خوشحاله شو او بیا یې وویل چې :

واورئ زما دوستانو او ملګرو ! اوس چې زمونږ اوستاسو ترمنځ د آندونو یو والې موجود دې نو زه غواړم چې یو دوه ورځې همدلته د خپلو فوځونو سره قیام وکړم ، دهغې نه وروسته به ددې ځایه خپل پړاو پورته کړو او دهمایون دلښکر تعقیب به پیلوو. مونږ به د ټولو ترمخه د همایون په فوځ باندې شپیني وینه تویونکي عملیات کوو ، ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره فوځ په دوو برخو باندې ویشو ، یوه برخه به یې زما سره وي او بله برخه به یې د خواص ترقومندې لاندې خپل کار پیلوي.

خواص خان به دهمایون د فوځ په اړخ باندې یرغل کوي ،او کله چې همایون او دهغه سالاران د اړخ دحملې په لور متوجه کیږي نو زه به پرې د شا له اړخه حمله کوم ،په دې توګه به مونږ د مغلو دلښکرو ځواک په څو برخو باندې وویشو او نه جبران کیدونکې زیان به ور واړوو. او زه هیلمن یم چې دد ې شپیني وینه تویونکې عملیاتو له مخې به مونږ ډیر ستر بریالیتوب ترلاسه کړو. د لښکر ټولو سالارانو یو ځل بیا د شیرشاه ددې آند سره توافق څرګند کړ. ددې وروسته شیرشاه سوري غوښتل د غونډې د پاې ته د رسیدو اعلان وکړي چې دخیمې بیرون پهره کونکې سپاهي دننه خیمې ته راننوت او شیرشاه سوري ته یې وویل:

اقا ! بیرون یو مخبر راغلې او غواړي یو ډیر مهم خبر تاسې ته درکړي. ددې خبر سره سم شیرشاه سوري او دهغې ټولو سالارانو په ډیرې اندیښنې سره ددروازې په لورې په کتلو شول ، شیرشاه هغه ساتونکې ته وویل چې مخبر دننه را ولیږه ، ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته هغه مخبر دننه راننوت، دهغه په کتلو سره ،شیرشاه سوري ترې وپوښتل چې :

څه خبر دې له ځانه سره راوړې دې ؟ ایا د همایون په اړه دې کوم ښه یا بد خبر له ځانه سره راوړې ؟ مخبر په ځواب کې ورته وویل چې :

اقا ! له ماسره د همایون په اړه هیڅ خبر نه شته ، ځکه چې همایون د ګنګا د دریاب څخه د تیریدو وروسته د پټنې په لور وړاندې روان دې ، خو اقا ما یو بل بد خبر له ځانه سره راوړې دې، د شیرشاه سوري ټول سالاران ډیر په اندیښنه کې ولاړ و ، شیرشاه سوری هم ترې په ډیره اندیښنه کې و پوښتل چې : څه ډول خبر دې راوړې ؟ مخبر ورته وویل چې:

اقا ! په تیرو وختو کې یو کس د بهار او بنګال د پولو سره دغلا ، لوټ او غارت کولو یو توپان جوړ کړې و ، هغه کس مهارت نومیده ، یو وخت هغه د بنګال د سلطان محمود له پاره هم سردرد ګرزیدلې و ،سلطان محمود دهغه د نیولو او د له منځه وړلو ډیرې هڅې کړې وې خو دغه مهارت دهغې په ولکه کې ورنه غې. خو په بهار او بنګال باندې زمونږ د یرغل څخه لږ څه مخته دغه مهارت په نوم ورکی کې پروت و او خلکو فکر کاوه چې هغه به په کومه پیښه کې له منځه تللې وي، خو حقیقت داسې نه و.

حقیقت دا و چې په دغو وختو کې دغه مهارت هلته په غرنیو لړیو کې چیرې دخپل ځان له پاره دیوه مضبوط سنګر په جوړولو کې مصروف و. هغه د وخت نه په ګټې اخستلو سره خپل ملګري ډیر زیات کړي دی ، اوس اوریدل کیږي چې هغه د یوه ستر لښکر خاوند دې. اودهمدې لښکر سره یو ځاې هغه زمونږ په سیمو باندې برید کړې او هلته یې په اوسیدونکو کې ډیره ویره او دهشت پیدا کړې دې، اقا ! ما تاته همدا بد خبر له ځانه سره درلوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخبر ددې خبرې په اوريدو سره شيرشاه سوری د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب شو اوبيا يې مخبر ته مخ کړ او ورڅخه يې وپوښتل:

څه فکرکوې چې د مهارت سره به ټول څومره کسان ملګري وي؟ مخبر ورته وويل چې تر هغې چې ماته څرګنده شوې ده، دهغه سره يو ستر لښکر دې اودهغې لښکر سره ټکر کول څه اسانه کار نه بريښي. هغه خلک چې مهارت اودهغه ملګري پيژني نو هغوې وايي چې مهارت اوس د يوه نوي ځواک او لښکر سره راوتلې دې، دخلکو خبره دا هم ده چې مهارت اوس خپل ځان نه تسخيريدونکې ګڼي، اوهغه اراده لري چې په بنګال اوبهار دواړو باندې ولکه وکړي او په دې ترتيب هلته خپل سلطنت جوړ کړي.

مخبر ددې خبرو وروسته غلې شو، شيرشاه سوری ورته وويل چې:

مخبره! ستا ډيره مننه چې ما ته دې دا خبر را ورساوه، ته ولاړ شه ارام وکړه اوبيا دوباره په همدې کار پسې شه، دمخبر د تللو وروسته شيرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه! داسې بريښې چې قدرت يو ځل بيا تا ازمايي. ددې نه مخته ما غوښتل چې خپل ټول لښکر دوه ځايه کړم اودهمايون پر خلاف فوځي عمليات پيل کړم خوداسې بريښې چې قدرت ته داسې منظور نه وي په دې خاطر زويه! زه غواړم په خپلې پريکړې کې بدلون راوړم.

شيرشاه ددې خبرې وروسته بيا لږ څه غلې شانته شو، څه فکر يې وکړ اوبيا يې خپله پريکړه واوروله.

خواص خانه زويه! لښکر به د پخوا په څير په دوو برخو ويشل کيږي. هيبت خان نيازي، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني به له تاسره اوسي، ترڅنګ به يې د لښکر نيمايي برخه ستا تر قومندې لاندې وي، خو بله برخه به يې زما تر لاس لاندې وي، زه به دخپلې نيمايي برخې سره يو ځاې سبا يا بل سبا ددې ځايه کوچ کوم، اودهمايون تر شا به ورځم. زما زويه! هغه وخت چې زه له دې ځايه کوچ وکړم نو په همغه وخت کې ته هم زما سره يو ځاې ددې ځايه کوچ وکړه خو ته به دهمايون په لور نه بلکه د مهارت په لور به کوچ کوې. زه ډاډ من يم چې که يو ځې ته په مهارت باندې يرغل يوسې اود ميړانې، بهادري او جرأت سره دهغه مقابله وکړې نو هغه ته ماتې ورکولې شې. ګوره خواص خانه! زه پوهيږم چې دهغه مهارت حوصله به اوس ډيره پورته وي ځکه چې هغه په خپل ځواک او قوت کې ډيرښت راوستې دې او ددې ترڅنګ به دهغه په ذهن کې دا خيال هم وي چې څرنګه چې زما اود همايون تر منځ اوس جنګ پيليدونکې دې نو په دې خاطر به هغه دخپلې خوښې د پادشاهۍ د جوړولو جوګه اوسي. خو زويه! مونږ به هغه خپلې دې خوښې ته هيڅکله هم پرې نه ږدو. زه هيلمن يم چې ته به ډير ژر ددې مهارت کار ورختم کړې اوبيرته به دهمايون پر خلاف زما کومک ته را ورسيږې.

دشيرشاه سورې د خاموشۍ سره سم خواص خان ورته په ډير خلوص او مينه ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې:

شيرشاه! زما دروندې مشره! ته په دې اړه هيڅ اندېښنه مه کوه، ډير ژر به واورې چې ما مهارت ته هغه درس ورکړې دې چې ددې نه مخته يې داسې درس نه و زده کړې. کله چې زه دهغه سره مخ شم نو زه به هغه ته د بغاوت کولو ټولې سزا وې ورو ښيم او تر څنګ به يې ملګري ټول د تيغه تير کړم. دخواص خان د ځواب په اوريدو سره د شيرشاه سوری په مخ کې خوشحالي را څرګنده شوه. اويو ځل بيا يې وويل:

ګوره خواص خانه زويه! زه به نن نور مخبران هم ورواستوم تر څو دا ډاګيزه کړې چې مهارت په دې ورځو کې د خپل لښکر سره يو ځاې چيرې پروت دې. همدا مخبران به تاته خبر درکړي چې دمهارت د پړاو ځاې چيرې دې، په دې اساس به تاته په هغې د حملې کولو له پاره اسانتياوې برابرې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرې سره یو ځاې شیرشاه سوری هغه غونډه پاې ته ورسوله، دوه ورځې وروسته شیرشاه سوری د خپل نیمایی فوځ سره یو ځاې دهمایون د فوځ په تعقیب وروت ، او خواص خان د نور نیمایی فوځ سره یو ځاې د مهارت د ځپلو له پاره د شمال غرب په لورې ولاړ.

۳۷

سخته باراني شپه وه ، ماښام د ډکو ویالو د امواجو په ځیر دشپې په تیاره کې ځان ورکاوه. تیارو اوبارانونو د زمکې په ختو کې هر شې د خپله ځانه سره را لتاړ کړې و . هلته د زیارت په لنګر ځای اودهغې په شاوخوا سیمو کې شونډې د دعاوو له پاره پرانستې وې ،هرې لورې ته د یخ وهلي ویالې په ځیر خاموشې خپره وه. او د لوټ کړل شوې خیمه ځاې او د مفلس د وینو په ځاځکو باندې د رنګین شوې لمن په ځیر سکوت حاکم و.

دلنګرځاې هغه کوچنۍ شانته خونه ، چې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما په کې میشت شوې وو ، په هغې کې ګنګا او اوما د ماښامي د تیارولو اوخوړلو وروسته په خپلو خپلو بسترو کې پرتې وې ، چې چا دهغوې دروازه ور وټکوله. اوما د ګنګا په لور په سوالیه توګه وکتل اوله ځانه سره یی وویل چې په دې وخت کې څوک دي چې زمونږ د کمرې دروازه را ټکوي. ددې سره سم اوما پورته شوه ، دروازه یی پرانسته ویی کتل چې ددروازې ترشا دپوخ عمر یوه ښځه ولاړه وه ، یو څرمنیز څادر یی په سر اچولې و ، شونې ده چې دا به د باران څخه دخوندي پاته کیدو په خاطر و . خودا سې څرګندیده چې هغه لنګرځاې ته د بیرون څخه راغلې ده. هغې په خپلو لاسو کې له ځانه سره د څرمنې یو بل اضافي څادر هم درلود ، کله چې اوما ورته دروازه پرانسته نو هغې عمر تیرې ښځې په ډیر محبت او نرمۍ سره ترې وپوښتل چې: ګوره لورجانې ! د ګیتا نومې یوې کونډې سره غواړم ډیره مهمه خبره وکړم. ما دلته په لنګرځاې کې پوښتنه وکړه او راته وویل شو چې هغه په همدې کمرې کې اوسیږي ، ایا زه دننه کوټې ته در ننوتلاې شم.

ددې ښځې په دې خبرو باندې ګنګا دخپله ځایه راپورته شوه اود اوما د ځواب ترمخه یی وویل چې هو ! دننه را ځه ، همدا زه ګیتا یم ، ته له ماسره څه کار لرې ؟ دګیتا د نوم د ویلو سره سم د ګنګا زهن د خواص خان په لور ولاړ ، هغه ښځه دننه را ننوتله ، اوما دپخوا په ځیر دروازه بیرته و تړله. د څرمنې هغه څادر چې دې ښځې په سر اچولې و هغه لوند شوې و ، هغه یی هملته ددروازې سره یو ځاې را ځوړند کړ خو د څرمنې هغه څادر یی چې په لاسو کې نیولې و هغه یی د ګنګا په بستره باندې کیښود ، اوبیا د ګنګا ترمخه کیناسته او ویی ویل چې:

ګوره ګیتاجانې لورې !زه د یوې ډیرې مهمې خبرې له پاره ستا خواته راغلې یم. که د شیرشاه سوری ستر سالار خواص خان تاته د څه کار کولو په اړه ووایی نو ته پرې باور کولې شې. دهغې په دې خبره ګنګا سمدستې وویل چې:

ګوره ترورجانې ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یی ؟خو زه به تاته یوه خبره وکړم چې خواص خان هغه موجود دې چې که چیرې ماته سترګې پټې کړي او په اور کې مې هم ور واچوي نوبیا به هم زه دهغه دحکم په اساس په اور کې ځان ور وغورزوم. ایا تا ماته د خواص خان له لورې کوم پیغام راوړې دې ؟ هغه زړې ښځې ورته وویل چې:

ګوره ګیتا لورې ! ستا آند سهي دی ، زه به تاته په تفصیل سره ووایم چې زه دخواص خان په حویلۍ کې کار کوم ، زه یی څو اونۍ مخته هملته له ځانه سره دکار له پاره ملازمه کړې یم. زما لورجانې ! زه همدا اوس خواص خان په تاپسې را استولې یم او دا پیغام یی راکړې چې زه تا له ځانه سره راوړم . که چیرې ته پر ما او خواص خان باندې باور کولې شې نو همدا اوس پورته شه اوزما سره روانه شه. اودخواص خان حویلۍ ته را سره ولاړه شه. هغه ته غوښتې یی اوپه ډیره بې صبرۍ سره ستا انتظار کوي. ګنګا ورته په اصرار سره و ویلی چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره تروري ! خواص خان خو د شیرشاه سوري سره یو ځاي د همایون پر خلاف د جنګ کولو له پاره د ګنګا د دریاب په لور ورغلي دي. د هغې په دې خبره هغه ښځې وویل چې ستا اندازه سهي ده ، شیرشاه سوری پخپله د همایون سره د ټکر له پاره ور روان دي. خو خواص خان یې د بلې کومې دندې د اجرا له پاره بلې لورې ته استولې دي. خو د تللو د مخه خواص خان هلته رهتاس ته راغې ، هغه د دې ځایه د خپل فوځ له پاره خوراکې او فوځې توکې له ځانه سره اخستل غوښتل ، زه فکر کوم چې سبا یا بل سبا به هغه د دې ځایه د خپل فوځ سره یو ځاي کوچ کوي خو د کوچ کولو نه مخته ګیتا هغه له تاسره یو ځل کتل غواړي. ګوره لورجانې ! په دې کې زور زیاتې نه شته. که چیرې ته زما سره تللو ته تیاره یې نو ما دا د څرمنې څادر تا ته له ځانه سره راوړې دې ، دا په سر واچوه او له ماسره روانه شه ، ځکه بیرون سخت باران اوري ، خو که چیرې ته اوس له ماسره تللو ته تیاره نه اوسې نو زه به بیرته ولاړه شم او خواص خان ته به ووایم چې ګیتا را تللو ته تیاره نه وه. د هغې په دې خبره ګیتا سمدستې وویل چې نه ! زه له تاسره تللو ته تیاره یم ، که د شپې په دې وخت کې خو پریږده ، که خواص خان ماد سیلیو اوتوپانو او یا اوریدونکي اور په څپو کې هم د ځان له پاره وغواړي نو زه به ضرور هغه ته ورشم. د دې خبرې سره سم ګیتا د خپله ځایه پورته شوه او د اوما څنګ ته راغله او هغې ته یې په غوږ کې څه وویل:

اوما ته همدلته اوسه ، زه به د ګیتا و دهوا په بڼه د خواص خان په لورې ورشم او د پخوا په څیر به خپل وجود او مخ را ونغاړم خو که چیرې ته له ماسره ولاړه شې نو خواص خان به تا و پیژني نو زما ټوله ډرامه به د ناکامۍ سره مخ شي او بیا به زه یو ځل بیا د خواص خان د کرکې او نفرت سره مخ شم. په دې خاطر به زه یواځې د دې ترور جانې سره هلته ورشم ، اوما ورسره په دې خبره اتفاق وکړ. ګنګا سمدستې پورته شوه ، خپل کالي او لباس یې تبدیل کړ ، د هغې د پاسه یې سپین رنګې څادر واغوست ، مخ یې په سپین رنګه نقاب کې را پټ کړ ، بیا په خپلې بسترې پروت هغه څادر چې د دې عمر تیرې ښځې ورته له ځانه سره راوړې و په سر را واچاوه او ویې ویل چې : ترور جانې ! اوس نو د رځه چې ځو. زه له تاسره تللو ته تیاره یم. د دې خبرې سرم سم ګنګا او هغه زړه ښځه د واړه د کمرې څخه را ووتلې ، کرارکرارد لنګرځاي څخه مخته راغلې او د خپل منزل په لور روانې شوې.

د هغه زړې ښځې سره ګنګا بیچاره لږ واټن وهلې و چې یو نا څاپه پرې د وه ځوانانو حمله وکړه ، یو د هغه خوله بنده کړه او بل په بیړه بیړه د هغه لاسونه تر شا وتړل ، د هغې پښې یې هم ور وتړلې ، بیا یې په ډیره چټکۍ سره ګنګا پورته کړه او لږ څه ښې لورې ته ولاړل ، هلته یوه بګۍ ولاړه وه ، ګنګا یې پورته کړه او په هغه بګۍ کې یې ور واچوله ، د بګۍ پردې یې را پرېښودې ، د هغوې څخه یو د بګۍ په داخل کې کیناست تر څو ګنګا د کنترول لاندې ونیسي ، په داسې حال کې چې هغه بل مخته ورغې او د آسونو په زغلولو یې پیل وکړ. هغوې لږه شیبه کې د ښاره ووتل او د غرنیو لړیو په لور یې ګاډۍ ور ځغلوله.

۳۸

د غه بګۍ چې ګنګا بې چاره یې په کې بار کړې وه ټوله شپه مزل وکړ ، بې وسې او بیچاره ګنګا هملته په بګۍ کې اوده شوه ، کله یې چې سترګې و غوړیدې نو ویې کتل چې د بګۍ د پردو په خوزیدو سره د رڼا څرک دننه را ځي د دې نه دا ډاګیزه کیده چې شپه پاې ته رسیدلې او ورځ شوې ده ، لمر راختلې دې او باران دریدلې دې. هغې هڅه وکړه چې د خپله ځایه را پورته شي او په خپله ځاي کې کیني . نو و نه توانیده ځکه د بګۍ په یوې برخې پورې یې د دې لاسونه او پښې تړلې و ، شونې ده چې د هغې تښتونکې به ویریدل چې هسې نه چې د شپې په تیاره کې ګنګا د بګۍ څخه و نه تښتي. هغې سترګې را پورته کړې او مخته یې وکتل ، ویې کتل چې د هغې د تښتونکو څخه یو د بګۍ اسونه ځغلوي او هغه بل یې د هغه تر څنګ په خواړه خوب ویده شوې دې. څرنګه چې د دې خوله یې په ټوټه تړلې وه نو په دې اساس یې خبرې نه شوې کولې. نو په دې خاطر هغې خپلې پښې او لاسونه په زوره وخوځول او په دې ترتیب یې بګۍ ټوله و خوځوله ، هغه کس چې بګۍ یې ځغلوله هغه شاته و کتل او بیا یې په خپل لاس کې لښته باندې خپل ویده ملګرې وواهه او د خوبه یې را ویښ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

. کله چې هغه را وینې شو نو بګۍ ځغلونکې وویل چې: شهزادګۍ ګنګا ته ووینه ، هغه لاسونه اوپښې خوځوي چې څه غواړي ؟ دهغه په دې خبره هغه خوبې ملګري وویل چې: هغه به لوړې اخستې وي. که ته وایې نو زه به یې لاس اوپښې پرانځم. دخولې څخه به یې هم هغه ټوټه لرې کړم او دخوراک څښاک څه به ورکړم. دهغې وروسته به یې بیا پښې اولاسونه سره وتړو ، دهغه دې خبرې سره د بګۍ ځغلونکې توافق وکړ ، هغه دخوبه را وینې شوې دخپله ځایه پاڅیداودبګۍ دیوې برخې څخه یې داوبو مشکیزه را واخسته ،بیا یې دهغې څخه لږ څه اوبه راواخستې اوخپله خوله او مخ یې پرې پریمنځه ، بیا یې مشکیزه دبګۍ یوې برخې کې را زوړنده کړه او خپل لاس او مخ یې وچ کړل بیا یې دلمړې دشهزادګۍ ګنګا لاسونه پرانستل اوبیا یې دهغې دخولې څخه هغه ټوټه هم لرې کړه .

ګنګا بیچاره تر لږه وخته پورې خپل لاسونه سره خوځول او خپله خوله یې څپوله ، په دې وخت کې هغه هلته ټیټ سره ناسته وه ، بیا یې په خپل مخکې ناست کس څخه وپوښتل چې: تاسې څوک یاست او ولې مو ما ته فریب راکړ او را وموتښتولم، هغه ښځه څوک وه چې ماته یې درواغ وویل او زه یې د لنګرځاې څخه په درواغو را وویستم،دهغې ددې خبرو سره سم هغه کس یوځل بیا دخپله ځایه پورته شو د اوبو مشکیزه یې را واخسته او دګنګا په لور یې ور اوږده کړه او بیا یې ورته وویل چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا !ته زمونږ له پاره د ډیر زیات عزت او درنښت خاونده یې. ته لمړۍ خپل خوله اولاسونه پریمنځه بیا به درته ووایم چې مونږ څوک یو او ته مو ولې له ځانه سره را وړې یې او ولې مو د زیارت د لنګرځاې څخه را وویستلې. دهغه په دې خبرو باندې ګنګا خاموشه ناسته وه ، هغه کس ورته د مشکیزې څخه اوبه ورتویولې ، تر څو ګنګا پرې خپل مخ اولاسونه پریمنځي، اوبیا یې په همغه لباس باندې ځان وچ کړ چې د مخکې څخه یې په کې ځان رانغاړلې و. بیا یې هغه کس ته وویل چې : اوس راته ووایاست چې تاسې څوک یاست چې زه مو د زیارت د لنګرځاې څخه را پورته کړې یم او چیرې مو له ځانه سره بوځئ.

هغه شخص ورته وویلې چې : ګوره ګنګا ! ستا خبره سهې ده ، په رینښتیا هم مونږ له تاسره دوکه کړې ده، خو دا پخپله زمونږه مجبوریت و ، هغې ښځې چې ته یې د زیارت د لنګرځاې څخه را وویستلې هغه زمونږ یوه پیژندګلوې وه چې مونږ دهمدې کار له پاره استعمال کړه. زه غواړم تا د مهارت له پاره یوسم. اوتا به خامخا دا نوم اوریدلې وی؟ دهغې په دې خبره ګنګا بې چاره ورته وویلې چې: هغه مهارت چې څو کاله مخته یې د بنګال او بهار په پولو کې لوټمار او غلاکوله او هلته یې تباهي خپره کړې وه. دهغې په دې خبره هغه کس ورته وویل چې هو ګنګا ! ستا آند سهې دې. مونږ تا همغه مهارت ته له ځانه سره بوځو. دهغوې په دې کار باندې ګنګا سخت احتجاج وکړ ، چې ولې ، هغه بیرته ځواب ورکړ چې:

ګوره ګنګا ! خبره داده چې مهارت په تا مېښن دې، هغه له تاسره په ړانده محبت او مینه کې رانښکیل شوې دې، هغه ستا دلاسته راوړو په خاطر ستا په سویمبر کې هم برخه اخستې وه خو دهغه بختي داوه چې هغه دا مقابله ونه ګټله. برعکس ستا هغه سویمبر یو نقاب پوشه و ګټلې ، دبهار او بنګال حکمرانان مهارت یو باغي سرکشه انسان ګڼي ، څرنګه چې هیڅوک هم هغه د مخ له رویه نه پیژني نو په دې اساس به دغه مهارت کله کله ستا دکتلو له پاره دخپلو څو نورو دوستانو سره هلته ستاسې راج محل ته درته. هغه ورځ چې تا د غزلو او نڅا کورس سرته ورساوه ، اوته هلته په راج محل کې ښه و نڅیدې نو په هغه ورځ هم مهارت د یوه پنډت سره یو ځاې موجود و . هغه ستا د نڅا د کتلو وروسته دا هوډ کړې و چې هغه به په هرصورت تا دخپل ځان له پاره تر لاسه کوي. همدا علت و چې هغه مونږ دواړو ته دا دنده را وسپارله چې مونږ چې په هر ډول کیږي تا دهغه لورې ته یوسو . مونږ دواړه د مهارت کسان یو ، او مونږ دهماغه مهارت د وینا په اساس په رهتاس کې قیام وکړ خو دا زمونږه بده برخه وه چې په همدې وخت کې شیرشاه سوری په رهتاس باندې یرغل راوست او دغه کلا یې په خپله ولکه کې راوسته ، په دې یرغل کې ستا پلار اود رهتاس راجه هم ووژل شول اوته شیرشاه سوری و نیولې او خپل لښکر ته یې بوتلې اوهلته یې دخپل لښکر د سپه سالار خواص خان وینځه و ګرځولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان داسې بې پروا ، داسې بې شوقه او بې ذوقه انسان دې چې هغه ته د وینځې په څیر هم دخپل ځان له پاره و نه منلې. زه پوهیزم چې دا دخواص خان له لورې له تاسره دپوره بې عزتۍ او سپکوالي نه نور څه نه و. بلکه داسې یې وګڼه چې دا د یوې شهزادګۍ سپکوالې اوتوهین و چې هغه یې د یوې وینځې په څیر هم و نه منله. دهغه په دې خبره باندې ګنګا سمدستې را ټوپ کړ او ورته یې وویلې:

دخواص خان په اړه نور څه و نه وایې. دا چې خواص خان زه ولې دخپلې وینځې په څیر و نه منلم ،دا زما اودهغه تر منځ ذاتي معامله ده. دهغې په دې خبره دغه کس یو ځل بیا وویل چې: زه پوهیږم چې هغه څه ډول او څنګه معامله ده. دهغه په دې خبره باندې ګنګا هغه ته په ډیر غضبناکه توګه وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې ته په څه پوهیږې؟ هغه ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره ګنګا جانې ! ما تاته وویل چې مهارت ته دخپل سویمبر دمقابلو څخه د مخه د خپل ځان له پاره غوښتلې ، له تاسره یې مینه کوله ،په همدې خاطر هغه ستا د سویمبر په مقابلو کې برخه واخستله. دا دهغه بد قسمتې وه چې هغه په دې مقابلو کې بریالې نه شو ،بیا هغه مونږ دواړه ستا د څارلو په خاطر او په کوم مناسب وخت کې ستا د تښتولو له پاره وګمارلو. په دې خاطر دلته په رهتاس کې د اوسیدو په وخت کې مونږ ستا هر قدم څارلې دې ، په دې دوران کې مونږ وکتل چې ته په ډیره بیړه سره دهغه نقاب پوشته په لټون پسې یې چې ستا د سویمبر مقابلې یې ګټلې دي. اود مقابلو دګټلو وروسته یې د تللو په وخت کې درته وویل چې « زما نه خوښیږې».

بیا یې کله چې ته د وینځې په څیر د خواص خان تر مخ وړاندې کړې نو تا دخواص خان څخه د کوچیانۍ قبیلې د سردار فدایی خان د را پیداکید و غوښتنه وکړه ، فدایی خان له تاسره وکتل اودهغه له اړخه تاته دا معلومات درکړل شو چې ستا د سویمبر دمقابلو اصلي ګټونکې همدغه خواص خان دې چې ددې نه مخته یې نوم صاحب خان و. هغه به هغه وخت ګیدړې ښکار کولې او خپل ژوند به یې پرې تیراوه او له تاڅخه یې سخته کرکه اونفرت کاوه. دا ستا بد قسمتی ده چې ته د خواص خان سره د زړه له کومې مینه کوې ، ځکه هغه وخت چې خواص خان له تاسره محبت او مینه کوله نو هغه وخت تا د خواص خان سره د مینې په ځاې د کرکې څرګندونه وکړه نو هغه هم ستا د منلو څخه مخ واړاوه ، بیا تا د درواغو څخه کار واخست او د زیارت په لنګر ځاې کې دې دیره ځاې جوړ کړ. په داسې حال کې چې د رهتاس په ښار کې د راجه هرکشن دوژلو وروسته دهغه ډیر زیات خپلوان اودوستان اوسیږي او تا کولې شول د هغوې سره یو ځاې واوسیږې. خو ستا له پاره ډیره سخته او اړینه داوه چې دخواص خان محبت او مینه دې په هیڅ توګه دخپل زړه څخه نه شوه ویستلې.

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! د رهتاس په ښار کې مونږ دواړو ستا ډیره کلکه څارنه کړې ده. اومونږ به ټول وخت ستا په تعقیب او څارنه کې وو. هلته د زیارت په لنګر ځاې کې د اوسیدو وروسته تا یو بل ستر قدم واخست اود یوې کونډې په څیر دې دخواص خان د بیرته خپلولو هڅې پیل کړې. هغه وخت چې ته دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره یو ځاې را ووتلې نو تا خپل لمړنې د خیر غوښتلو غږ دخواص خان د حویلۍ تر مخه پورته کړ ، تر یو څو ورځو پورې ته ناهیلې معلومیدې ،خو یوه ورځ ته هغه وخت په خپلې موخې کې بریالۍ شوې چې خواص خان په خپله ساته غږ ته ځواب ووایه. بیا هغه له تاسره د زړه خواله پیدا کړه ، ځکه چې تا هغه ته خپل حالات واورول ، دهغه په مخکې دې و ژړل او په مصنوعي توګه دې دهغه په مخکې خپله بې وسي ډاګیزه کړه، ستا ددې خبرو څخه خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، دهغې وروسته بیا تا په پرلپسې توګه د خواص خان د حویلۍ تر مخه د خیر خیرات د غوښتلو غږ پورته کاوه اودهغه زړه له تاسره نور هم را نژدې کیده ان تردې چې کله دویمځلې ته هلته ورغلې نو هغه تاته داړتیا و ډیر وسایل هم درکړل او ترڅنګ یې خپلو ساتونکو ته وویل چې کله هم چې کوم شي ته ستا اړتیا پیښیږي نو ستا هغه اړتیا به پوره کوي او ستا د شکایت په اړه به پوښتنه کوي، داسې وګڼه چې دخواص خان هغه مینه او محبت چې د یوې شهزادګۍ په توګه تا تر لاسه نه شو کړې اوس یې ته د یوې کونډې په څیر غواړې ددې لارې تر لاسه کړې ، خو اوس دغه ټوله لوبه بې کاره ده ،ځکه چې مونږ اوس تا له ځانه سره د مهارت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور وروړو اوهغه به تا دخپلې میرمنې په څیر خپله کړي. ګنګا ډیره په غصه شوه او ورته یی وویل چې: تاسو هسې چټیات وایی، زه دمهارت سره هیڅ سروکار نه لرم. واورئ ! زه نه پوهیږم چې تاسو څوک یاست اویا مو نومونه څه دي ؟ خو دا خبره په یاد لرئ چې شهزادګی ګنګا دخواص خان له پاره پیدا شوې اودهمغه له پاره ځان ځار کړي، دغه کس په طنزي توګه وویل چې : ایا دهغه خواص خان له پاره چې یو وخت د صاحب خان په نامه یی ګیدړې ښکار کولې اوتا ورڅخه ډیره زیاته کرکه کوله. ګنګا ورته ترکي په ترکي ځواب ورکړ او ورته یی وویل چې:

ګوره انسانه !تا ته زما په کورني ژوند کې د مداخلې کولو هیڅ ضرورت نه شته ، دا چې ما په کومه مرحله کې د صاحب خان یا خواص خان سره محبت کاوه او یا مې ترې کرکه کوله،دا زما شخصی کار دې ، خو اوس هغه زما د ژوندانه منزل دې او زما د جسم روح دې ، په دې اړه زه ددې څخه نور زیات څه نه وایم. داځل هغه سړې موضوع بدله کړه او ترې ویی پوښتل چې ایا ډوډۍ خورې؟ په ځواب کې ورته ګنګا په ډیرې کرکې سره وویل چې : نه ، زه ستاسو ډوډۍ نه خورم.

که چیرې ته ډوډۍ نه خورې نو بیا به زه ستا خوله پرانستې پریږدم خولاسونه به دې تړم اویوه خبره په یاد ساته چې ستا د لاسونو دتړلو وروسته زه بیرته خپل ملګري ته ورځم اودهمغه سره کینم،که چیرې تا د شور کولو هڅه وکړه او یا دې د کومک له پاره اواز پورته کړ نو زه به دې څټ درپرې کړم ، اودا هم په یاد ساته چې په کومې غریزې لړۍ کې چې مونږ همدا اوس ور داخلیږو دلته به هیڅوک هم ستا د کومک له پاره لاس را اوږود نه کړي ځکه چې په دې غرنۍ لړیو باندې زمونږ د سردار مهارت ولکه ده.

ګنګا ددې سړې د خبرو هیڅ ځواب ور نه کړ .بیا هغه د پخوا په څیر د ګنګا دواړه لاسونه د شا څخه و تړل اوپخپله ولاړ اودخپل آس ځغلونکي ملګري تر څنګ کیناست. بګۍ په دغو غرنیو لړیو کې په پرلپسې توګه سفر کاوه ، ان تردې چې ددې غرنیو لړیو د ورانو ویجاړو څخه دتیریدو وروسته د یوې ستري دروازې تر مخ ورسیده .بګۍ دغې دروازې کې ور ننوتله چې د غرنۍ لړۍ څخه تراشل شوې او جوړې کړل شوې وه ، ګنګا وکتل چې په دې غرنیو لړیو کې ډیر ښه کلا شکله هستوګن ځایونه جوړ کړل شوي دي، دننه تر ډیره پورې د اوسیدو کورونه دي اوتر څنګ یی یو بازار هم شته ، ددې کورنو اوبازار څخه دتیریدو بګۍ د یوه پخواني جوړ شوي محل تر مخه و دریده.

دبګۍ د دریدو سره سم هغه وګړې چې پخوا تر دې یی د ګنګا سره خبرې کړې وې په حرکت راغې، دګنګا لاس وپښې یی ور پرانستې اوبیا یی ګنګا ته د بګۍ څخه د راښکته کیدو له پاره وویل. ګنګا هم چپ چاپ د بګۍ څخه را کیوتله ، دغه سړې یوځل بیا ګنګا ته مخ کړ او ورته یی وویل چې: ګوره ګنګا ! زه یو ځل بیا تا ته ګواښ کوم چې دلته دشور او غوغا جوړولو هڅې و نه کړې او که نه زیانمنه به شې. دا زما د سردرا مهارت حکم دې ، راځه چې زه دې اوس هملته وروړم ، هر هغه څه چې ته غواړې ووایی دهمغه په مخکې یی ووایه .ګنګا ورته په ځواب کې هیڅ هم و نه ویل ، دهمغه وګړي سره چپ چپ روانه شوه، هغه دهمدې کلا شکله محل د مختلفو برخو څخه تیریده او بیا دیوې داسې کمرې ترمخه و دریده چې یوه کس یی پهره کوله ، دغه سړې ور مخته شو او دهغه پهره دار په غوږ کې یی څه وویل ، د خبرې په اوریدو سره هغه ساتونکې هم ډیر خوشحاله شو اوبیا په یوه منډه هغه کمرې ته ور ننوت.

دلږ ځند وروسته هغه ساتونکې د کمرې څخه بیرته راووت اوهغه کس چې ګنګا یی له ځانه سره راوړې وه ته وویل: ورځه چې سردار غوښتې یی. ددې خبرې سره سم دې شخص د ګنګا په لور وکتل او ورته یی وویل چې: زما سره را ځه ،ګنګا په خوله هیڅ هم و نه ویل ،بس چپ چاپ دهغه سره روانه شوه. هغه کس هم ګنګا له ځانه سره یو ځای د خپل سردار مخې ته ور ننویستله.

ګنګا وکتل چې ددې کمرې په مخکینۍ برخه کې دپادشاه دکیناستو له پاره یو تخت جوړ کړل شوې دې. په همدې تخت یو کس چې ډیر پرقیدلې او ذرقیدلې کالي یی په غاړه و ناست و ، عمر یی هم د څلویښتو کالو په شاوخوا کې و ،مخ یی زخمې شوې و ، چې ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې ګواهي يې ورکوله چې هغه ډېر جنګجويانه ژوند تر سره کوي. کمرې ته د ورننوتلو وروسته دغه کس ګنګا ته په غوږ کې وويل چې: ګوره ګنګا ! دغه مخامخ ناست کس زمونږ سردار مهارت دې، ته به دهغه سره په احتياط او ادب سره خبرې کوې. بيا هغه شخص په کمرې کې په تخت ناست سردار مهارت ته په ډېر ادب سره وويل چې: سرادره ! هغه پيغله چې له ما سره راغلې ده هغه ته د پخوا څخه پيژنې، دهغه دخبرې په ځواب کې مهارت په ډېر بد غږ سره وويل چې هو ! زه يې دکلونو کلونو راهيسې پيژنم. دا د رهتاس شهزادګۍ ګنګا ده ،دا به څوک و نه پيژني ! اوس ته ولاړ شه او زما د خونې دباندې ودريږه او زما د عکس العمل انتظار کوه. ددې حکم سره سم هغه کس بيرون ووت، خو کله چې ګنګا هم بيرون ته د وتلو له پاره روانه شوه نومهارت پرې غږ کړ چې: « ته مه ځه، همدلته ودريږه » دهغه په دې خبره ګنګا و دريده او په ډېره بې وسۍ سره يې د مهارت په لور مخ را واړاوه. ددې کس د وتلو نه وروسته چې کله د کمرې دروازه بنده کړله شوه نو بيا مهارت ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! زما کسانو به تاته ويلي وي چې ته يې ولې دلته راوستې يې. ګوره ګنګا ! ما د يوه اجنبي او نا څرګنده وګړي په توګه ستا د سويمبر په مقابلو کې هم برخه اخستې وه. خو دا زما بد قسمتي وه چې ما هغه سويمبر بايلود. که څه هم زما ملګرو به تا ته ويلي وي خو زه يو ځل بيا خپله خبره تکراروم چې ما ستا په سويمبر کې د برخې اخستلو څخه ډېره مخکې له تاسره مينه کوله ،بس يو ځل مې هلته د رهتاس په مانۍ کې ستا مخ کتلې و اودهغې وروسته داسې يې وګڼه چې زه همستا شوم. زه اوس خپل ځان ډېر خوش قسمته ګڼم چې ته زما تر مخه ولاړه يې. واوره ګنګا ! زه غواړم چې ته همزما اوسې، او ددې له پاره زه غواړم ستا دخولې څخه يو ځواب واورم .

کله چې مهارت خاموشه شو نو ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبيا يې وويل چې:

ګوره مهارته ! ستا له اړخه د يوې لورې دمحبت اوغوښتنې څخه څه نه جوړيږي اوبيا داسې وګڼه چې هغه مال چې يو ځل پلورل شوي وي اويا نيلام شوې وي اودهغې وروسته د هغه له پاره يوډېر ښه بل اخستونکې پيدا کيږي نو دهغه څخه به څه تر لاسه شي، نو مهارته ! د دنړۍ په بازار کې هم همداسې وګڼه چې زه هغه شې يم چې يو ځل پلورل شوې يم او دويم ځلي نه شم پلورل کيدې. داسې وګڼه چې زه د زمانې له اړخه د يوه چاپه ځولۍ کې ور اچول شوې يم او زه غواړم په همغه ځولۍ کې پاته شم. شونې ده چې ته به زما د جسم، زما دشتمنۍ اويا زما ښکلا په محبت او مينې کې را لتاړ شوې يې خو تاته زما د تيرشوې تاريخ په اړه هيڅ ډول معلومات نه دې درکول شوې.

دګنګا ددې خبرو سره د مهارت په خوله باندې د طنز نه ډکه خندا راغله اوبيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګوره ګنګا ! زه ستا د تيرو حالاتو په اړه پوره پوره معلومات لرم، دا چې ته ځانته يو پلورل شوې يا ليلام شوې شې واېې،دا په دې خاطر چې ته د شيرشاه سورۍ د سالار خواص خان سره مينه کوې، واوره ! زه په دې هم خبر يم چې خواص خان پخواني صاحب خان دې چې ګيدړې به يې ښکار کولې، او له تاسره يې مينه اومحبت کاوه، خو تا د هغه مينه اومحبت له يوې مخې مسترد کړل، چې زما په فکر اوس هغه په همدې اساس له تاڅخه کرکه کوي، هغه نقاب په مخ کړ اوستا د سويمبر په مقابلو کې يې ګډون وکړ، هغه ظالم د سويمبر ټولې برخې وګټلې، اوکله چې تا د سويمبر د بری شوې کس په اړه لټون وکړ نو هغه خواص خان وخوت. اوبيا هغه ته مسترد کړې، ستا څخه يې دکرکې څرګندونه وکړه، وو ايه چې زه سهي خبره کوم ؟ دهمدې کرکې په اساس ته د شهزادګۍ ګنګا څخه د يوې کونډې په بڼه ولاړې او د زيارت په لنګر ځاې کې دې پناه واخسته. زما مخبرانو په دې ټولو حالاتو کې ستا پوره څارنه کړې ده، ما هغوې دهمغه لمړۍ ورځې څخه ستا د څارنې له پاره ګمارلي و او ورته مې لارښوونه کړې وه چې په کوم مناسب وخت کې تا د ځانه سره را پورته کړي او دلته دې راولي. نو نن زما دا مخبران بريالي شول اوته نن زما تر مخه ولاړه يې. ګنګا ورته وويلې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره مهارته ! خپله دا بریا هم خپله ناکامي وګڼه ، ځکه چې تاته به زما د ذات څخه څه ګټه تر لاسه نه شي . که چیرې تا په زور زما دخپلولو هڅه وکړه نو بیا یاد ساته چې ته به یواځې زما لاش ومومې. زما روح به له تاسره نه وي . دګنګا ددې ځواب څخه مهارت لږ څه اندیښمن شو ،فکر یې وکړ او بیا یې په ډیره همدردۍ او مینې سره ورته وویل چې :

ګوره ګنګا ! اوس خو خواص خان هم تا نه خوښوي اونه درسره مینه او محبت کوي ، نو ته بیا ولې دهغه په یاد کې د تیرشوي پسرلي د مړاو شوو غنچو په څیر مړژوانده ژوند تیرول غواړې . ګوره ګنګا ! یو هغه خواص خان دې چې ته یې هیسته غورځولې یې او نه درته کوم اهمیت درکوي اوبل زه یم چې د شپې دخوب په ځاې ستا په خیالونو او فکرونو کې لږ په اغزنو بوټو خپل ژوند تیروم . زه خو تا د غمونو او اندیښنو د نا ارامو خوندونو څخه را باسم او منزل ته د ورسیدو اود محبت او مینې دڅپو د سمندر په لور دې له ځانه سره وړم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره ځنډ وکړ او د لږ څه فکر کولو وروسته یې یوځل بیا یې په خبرو پیل وکړ :

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ترڅو به ته د کونډې په بڼه د سترو او ناکامو ستورو په څیر دغمونو نه ډک اود مسخه شوي منزل په څیر ژوند سبا کوې. تا ولې د خپله ځانه خامخا کونډه جوړه کړې ده ؟ په داسې حال کې چې تا له هیچا سره (او رنه او ه ځلې دګرزیدو) پیرې هم نه دې تر سره کړې ، دهغه په دې خبره ګنګا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې :

ګوره مهارته ! ته به دا څرګنده نه وي چې زه دخواص خان څومره ژوره مینه کوم ، دخواص خان پرته زه خپل شتون نه شتون ګڼم .

مهارت د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب و او بیا یې وویل چې : ګوره ګنګا ! ته ولې بې لارې لارې روانه یې. زه خو تاته عزت ، توقیر او ترڅنګ یې ستا خوندي ساتنه او درنښت درکوم . خو ته په خپله خپل ځان په زمکه باندې پریباسې او دپستۍ او ذلت په لور منډې وهې ، دهغه چا سره چې ته مینه کوې هغه ته هیسته غورځولې یې. ته اوس داسې یو فصل یې چې مالک نه لري ، داسې فصل چې هر څوک چې و غواړي ریبلې یې شي . دا سې د ګلاب ګل ، چې هر څوک یې بویولې شي . دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې : ګوره مهارته ! دا ستا ذاتي فکر اوخیال دې . نه خو زه بې مالکه فصل یم او نه دبیابان د ګلاب ګل . یاد ساته چې تر اوسه پورې داسې څوک شته چې زما دمحبت او مینې په خاطر نا ارامه دې . دهغې په دې خبره مهارت ورته وویلې چې: هو ! زه پوهیږم چې ته د خواص خان په لورې اشاره کوې ،ځکه چې د یوې کونډې په څیر به تا په ډاډ منه توګه د خواص خان محبت او مینه تر لاسه کړې وي خو کله خواص خان ته دا څرګنده شي چې د هغې کونډې په لباس کې ته همغه ګنګا یې ، نوستا پر خلاف به دهغه همغه لمړنۍ کرکه به بیرته را ستنه شي . هغه به تاته هیڅ هم درنه کړي او ستا په لمن کې به د کرکې او نفرتونو نه اخوا نور څه در زیات نه کړي. ګنګا ورته وویلې چې : نه ! داسې نه ده ، مهارته ! ته چې څه ډول آند کوې همغسې یې کوه ، خو زه به دخواص خان پرته بل څوک د ژوند ملګرې و نه ګرځوم. دا زما اخري پریکړه ده ،که څه هم ته زما څټ را پرې کړې ، خو زه به د خپلې دې پریکړې څخه و انه وړم.

دګنګا ددې ځواب څخه مهارت تر یوه وخته پورې خاموشه و ، اوپه فکر کې ډوب شوې و. بیا یې په زوره لاسونه و پړکول، دهغې د لاسونو دپړکار په واسطه دهغه همغه دوه کسه ملګري ، چې ګنګا یې را تښتولې وه ،دننه خونې ته را ننوتل. بیا هغوې دواړو ته مهارت مخ کړ او ورته یې وویل چې : تاسو یوکس ګنګا ددې کمرې څخه بیرون وباسئ ، اوبل دلته پاته شئ اوزما خبره په غور سره واورئ ، ددې خبرې سره سم دهغوې څخه یو کس ګنګا د کمرې څخه بیرون وویستله ،کله چې ګنګا بیرون کړل شوه نو مهارت خپل هغه بل ملګري ته وویل چې : زما نژدې دوسته ، واوره ! ما ډیره هڅه وکړه چې ګنګا د ې خبرې ته راوړم چې خواص خان هیر کړي او زما سره د واده کولو له پاره تیاره شي خو هغه ددې هر څه سره بیا هم دې کار ته غاړه نه ږدي ، داسې بریښې چې هغه دخواص خان سره د ړند و سترګو محبت کې رالتاړه شوې ده . ګورئ چې په هغې باندې کوم زور زیاتې و نه کړل شي، زه غواړم چې دهغې سره ډیره ښه اونیک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلوک وکړل شي تر څو د نیک سلوک له لارې دهغې محبت را خپل کړم اوبیایی خپل ځانته واده کړم. تاسې په دې اړه څه وایاست؟
دمهارت ددې پوښتنې په ځواب کې دهغه ملګري وویل چې:
ګوره کلو ! ستا خبره سهي ده ، که چیرې مونږ پر ګنګا باندې زورزیاتې وکړو نو زما ذاتي تجربه اوخیال دادې چې ګنګا به مرګ ته غاړه کیږدي خو تا به دخپل ژوند ملګرې و نه ګرځوي ، خو که چیرې هغه همدلته وساتل شي او د احساناتو او میلمستیاو د بار لاندې راشي نو زما په آند چې هغه به ممنونه او شکر کونکي اوسي او بیا به تا هم دخپل میړه په څیر و مني. مهارت په دې خبره ډیر خوشحاله شو او ویی ویل چې: ګوره دوسته ، زه هم همداسې غواړم. اوس ته ولاړ شه اوزما ددې کمرې تر څنګ چې کومه کمره ده ، هغه دپخوا څخه ښایسته کړل شوې ده ، ما غوښتل دا کمره د واده نه وروسته دګنګا سره یو ځاې استعمال کړم خو اوس ګنګا په دې کمره کې ځانته ور واچوئ، هغه به همدلته میشت وي ، دهغه د اړتیاو د پوره کولو هڅه وکړئ او نیرمل نومې ښځه چې دد ې کمرې په پاکولو اوښایسته کولو دنده په غاړه لري ، دګنګا دخدمت له پاره و ټاکئ او ورته ووایاست چې نوموړې هر وخت دهغې سره یو ځاې واوسیږی. هغې ته دا هم ووایاست چې هڅه وکړي چې ګنګا زما سره په واده کولو باندې و هڅوي. اوس ته ورشه ، اوما چې درته څه وویل همغسې اقدام وکړه. ددې خبرې سره سم د مهارت هغه ملګرې دهغه ځایه ووت.
کله چې دمهارت دا ملګرې بیرون را ووت نو ویی کتل چې هغه کس چې ګنګا یی له ځانه سره بیرون را ویستلې وه د ګنګا سره یو ځاې هملته ولاړ دې، خپل ملګری ته یی خاصه اشاره وکړه ، هغوې دواړو ګنګا له ځانه سره واخسته او هغه تر څنګ کمرې ته یی یوړه ،بیا دهغوې څخه یوه یی ګنګا ته وویل چې: ګوره شهزادګۍ دا ستا د اوسیدو خونه ده. اوس که ته نه غواړې چې مهارت دخپل ژوند ملګرې کړې نو مه یی کوه. څو ورځې همدلته په دې خونه کې واوسه ، دهغې وروسته به مونږ لکه څنګه چې ته په خوندي توګه د رهتاس څخه راوستې یی بیرته به دې په همغه توګه رهتاس ته یوسو اوهلته به دې د زیارت په لنګرځاې کې ورخوشې کړو .ددې خبرې سره سم یی ګنګا هملته په هغه خونه کې یواځې پریښوده اودوې دواړه ترې په شا ولاړل.
ګنګا مخته ولاړه ، په همدې خونه کې کیناسته ، هغه بې چاره په ژورو فکرونو کې ډوبه وه ، هغه ډیره بدحاله ، اندیښنو کې ډوبه او سرګردانه وه، هغه تر اوسه پورې همداسې ناسته وه چې یو نیم عمر خوړلې ښځه یی خونې ته ور ننوتله. دهغې د کتلو سره سم ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه ، هغه ښځه ور مخته شوه اوګنګا ته یی وویلې چې: ګوره ګرانې !ته ولې زما د راتګ سره سم ماته د خپله ځایه پورته شوې . زه خویوه وینځه یم ، ماته حکم وکړه چې زه ستا څه خدمت وکړم . ددې ښځې د وینا وروسته ګنګا بیرته په خپل ځاې کیناسته،دا ښځه نوره هم مخته ورغله اودګنګا په پښو کې کیناسته ، دهغې په را نژدې کیدو سره ګنګا سمدستي دخپله ځایه پورته شوه، هغه یی د لاسو څخه ونیوله اوپورته یی کړه اوپه خپل څنګ کی یی کینوله او ورته یی وویلې: لاندې مه کینه ، بېشکه چې ته به وینځه یی خو زه دمالک او وینځې تر منځ کوم توپیر نه محسوسوم.ته همدلته له ماسره یو ځاې کینه ، او دا راته ووایه چې ته دکوم غرض په خاطر دلته زما خواته راغلې یی.
دګنګا په دې خبرو باندې هغه ښځه حیرانه شانته شوه ، وارخطا شوه ،خوبیا هم دګنګا تر څنګ کیناسته او ورته یی وویلې چې: زه یی ستا دخدمت له پاره ټاکلې یم ،اوس به زه هر وخت ستا تر څنګ اوسم ،ستا خدمت به کوم او ستا د اړتیاو د پوره کولو هڅې به کوم. ګنګا ترې وپوښتل چې دوې زما په اړه تاته څه ویلي دي ؟ هغې ښځې ورته وویل چې ګوره درنې !ماته یی ستا نوم ګیتا ښوولې دې ، خو زما نوم هم واوره ، زما نوم نیرمل دې. زه یی هم د کوم ځایه را پورته کړې یم او دلته یی په زور راوړې یم، په دې اساس اوس زما د اوسیدو بل کوم ځای ماته نه دې پاته. په دې خاطر زه دلته په اوسیدو مجبوره یم. ماته یی ستا په اړه دا هم ویلي دي چې ته یوه کونډه یی اود رهتاس د زیارت په لنګر ځاې کې اوسیدې، مهارته له تاسره مینه کوله نو ته یی دهغه ځایه په زور را وستې اودلته یی ځاې در

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ ،اوس چې ته دهغه سره واده کول نه غواړې نو هغوې تا بیرته رهتاس ته استوي ، نو ترڅو چې ته دلته اوسیږې زه به ستا په خدمت باندې مامور ه یم.

کله چې نیرمل خاموشه شوه نو ګنګا تر یوه وخته پورې د فکرونو په ټالونو کې ځنګل، دهغې وروسته یې په ډیر غور او دقت سره نیرمل ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرملې ! ته خو زما د مور په ځاې یې. زه ضرور کونډه یم خو ما تر اوسه د چا سره واده نه دې کړې. دهغه چاسره چې زما کوژدن شوې وه نو د اسې یې وګڼه چې هغه زه پریښې یم ،څرنګه چې ما دهغه سره مینه کوله نو په دې اساس ما خپل ځان کونډه وګاڼه اوهلته د زیارت په لنګر ځاې کې د کونډو په پناه ځاې کې دیره شوم ،ګوره نیرمل ! زه یو غمژنه پیغله یم او ته زما د مور په ځاې یې. زه له تا څخه هیله لرم چې له ماسره به درواغ نه وایې. هره هغه خبره چې زه یې کوم دهغې سهي ځواب راکړه ، ځکه چې ته پخپله هم غمژنه یې اود یوې غمژنې پیغلې په غم او مصیبت باندې ډیره ښه پوهیږې،دهغې په دې خبره نیرمل دخپله ځایه پورته شوه، خونې دروازه یې وتړله ، اوبیرته راغله او دګنګا تر څنګ کیناسته اور ته یې وویلې چې: ګوره ګیتاجانې زمالورې ! اوس راته ووایه چې ته څه ماته څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

ګوره نیرمل ! زه دې خلکو په زوره د رهتاس د زیارت د لنګر ځاې څخه را تښتولې یم، زه دشیرشاه سوري د یوه سالار خواص خان سره ډیره مینه کوم، هغه هم ماخوښوی،خو دې خلکو زه په زور سره دلته راوستې یم ، دوې زما اود خواص خان تر منځ بیلتون غواړي،ریښتیا راته ووایه چې دلته د اوسیدو په صورت کې به زما د ژوندان پایلې څه ډول وي؟

دګنګا ددې پوښتنې په ځواب کې ورته نیرمل په ډیر راز سره وویل چې: ګوره پیغلې ! ستا په اړه ماته دا لارښوونه هم شوې ده چې زه هره ورځ له تا سره خبرې وکړم او په خبرو خبرو کې تا ته دمهارت په لور مایله کړم. ترڅو ته دهغه سره واده ته تیاره شې. دهغوې آند دا هم دې چې دلته دقیام په دوران کې له تا سره ډیره ښه سلوک او کړچار و کړل شي ،پرتا باندې د مهربانیو او خوږلنیو باران وکړل شي ترڅو ته تر اغیز لاندې راشې اودمهارت سره واده ته تیاره شې. دهغې په دې خبرو باندې ګنګا په ډیره غصه شوه او ویې ویل چې: که چیرې دا خلک ټول عمر همدا سې وکړي بیا به هم دوې ما د مهارت سره د واده کولو له پاره تیاره نه کړاې شي ، نیرمل ورته په ویره ویره او راز سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! زه اوس تا دخپلې لور ، دخپلې بچۍ په څیر ګنم ، زه پوهیږم چې ته په غمونو کې ډوبه یې. او ته یې په زور دلته را تښتولې یې. زه به دیوې مور په څیر ستا خدمت کوم. او واوره ! ماته چې هر خدمت وي نو حتما یې ماته ووایه. ته اوس همدلته کینه ، زه به ولاړه شم اوتا ته به خوراک څښاک غم وکړم. ګنګا هملته کیناسته ، نیرمل ورته خوراک څښاک راوست ، ګنګا هغه هم له ځانه کینوله او ډوډۍ یې سره یوځاې وخوړله. نیرمل دګنګا څخه ډیره خوشحاله شوه ، په همدې توګه به ورځې تیریدې اوګنګا به ورځ په ورځ دنیرمل محبت او مینه ځانته را ماتوله.

یو وخت نا څاپه ګنګا بې چاره د شپې خوب کې وویریده او را کیناسته. خپل شاوخوا ته یې وکتل ، هغه زړه نیرمل چې هر وخت به په همدې کمره کې ویده کیده ،په خپله بستره کې نشته ، حال دا چې هغه به دماښام په وخت کې په خونه کې څملاسته خواوس یې بستر خالي پروت و .

ګنګا دبیرون څخه راتلونکې دوحشت اوویرې غږونه اوریدل ، هغه داسې احساسول چې بیرون اور لګیدلې او هر څه د ځنګله د اور په څیر په خپل ځان کې را نغاړی ، ګنګا بې چاره ددې ټولو وحشي اوازونو او شورو غل سره په پوره ویره کې هملته په خپله خونه کې ناسته وه. هغه هیڅ په دې نه پوهیده چې په دې شپه د مهاراج په دې فوځي تمځاې باندې څه توپان رانازل شوې دې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا دپلټنې او دځان دخبرولو په خاطر دخپلې بسترې څخه راپورته شوه ،خپل کالي یې درست کړل ،دکمرې د دروازې په لور ولاړه ، دروازه یې لږ شانته پرانسته او بیرون یې وکتل ، هغه ډیره حیرانه شوه چې وسله وال ځوانان اخوا دیخوا منډې او چیغې سورې وهي ، ګنګا ډیره وار خطا شوه ، اود وارخطایي او ویرې له لاسه یې دروازه بنده کړه او بیرته خپلې بسترې ته را ستنه شوه او هملته کیناسته.

لږه شیبه وروسته هغه زړه نیرمل هم په منډه او ساه نیونکې هغې کمرې ته را ننوتله اود ګنګا څنګ ته راغله او په پوره بدحواسۍ کې کیناسته ، او بیا یې په یوه ساه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې : ګوره ګیتا لورې ! دلته اوس یو ډول انقلاب راغلې دې ، داسې بریښې چې ددې مهارت اود هغه دملګرو شپې نورې شمیرل شوي دي ، ګنګا ترې په ډیره نا ارامۍ سره وپوښتل چې : نیرمل ته څه وایې ، ژر یې راته ووایه. نیرمل ورته په ځواب کې وویل چې :

ګوره ګیتا لورې ! په مهارت باندې حمله شوې ده ،ګنګا ترې سمدستې وپوښتل چې حمله چا کړې ده ؟ نیرما خپله ساه کلکه کړه اود ګنګا په لور یې په غور سره وکتل او ورته یې وویل چې : ګوره ګیتا لوري ! دا حمله ستا هغه کړې ده . نیرما په دې خبرو باندې ګنګا بیچاره لږ څه وخندل او بیا یې ورته وویل چې ووایه نیرما ، ته څه ویل غواړې ؟ زما چا دلته یرغل راوړې دې ؟ نیرمل بیا ځواب ورکړ چې :

ګوره ګیتا لورې ! دشیرشاه سوري سپه سالار خواص خان د مهارت په دې ځاله باندې یرغل راوستې دې ، لږ څه دمخه د مهارت مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې چې دشیرشا ه سوری ستر سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې په ډیره بیړه دمهارت په دې ځاله باندې یرغل کونکې دې ،مهارت دخپلې دې ځایه بیرون ولاړ او هلته یې د خواص خان سره د ټکر کولو اراده وکړه ،مهارت داسې ګمان کوي چې د خواص خان سره به لږ فوځ وي ، په داسې حال کې چې دهغه په دې تم ځاې کې چې دهغه څومره ملګري موجود دي یواځې دهغوې شمیره دخواص خان د فوځ دوه هومره کیږي ،په دې خاطر مهارت دخپل تم ځاې څخه دشپې په تیاره کې دخواص خان سره د جنګ له پاره ووت او هملته بیرون د جنګ کولو اراده لري . اوس به ووینو چې ددې جنګ پایلې به څه وي ، ګوره لورې ! ته څه فکر کوې؟ ایا خواص خان به ددومره کم لښکر سره ددومره سترو لښکرو لرونکي کنترول کړاې شي . ګنګا ددعا په شکل خپل دواړه لاسونه پورته کړل او ویې ویل چې : ګوره نیرما ! که بګوان وغواړی نوزما خواص خان به په دې مهارت باندې بریالې کړي،ګوره نیرملې ! خواص خان ددې څخه مخته هم ډیر داسې میدانونه سوبه کړي دي اوتل د خپلو دښمنانو په مقابل کې بریمند راوتلې دې ، اودلته هم زه تاته ډاډ درکوم چې که چیرې دشپې په تیاره کې مهارت دخواص خان سره دټکر کولو هڅه وکړه نو زما زړه وایې چې دشپې په همدې تیاره کې مهارت د خواص خان په لاسو نیست اونابود شي . ګوره نیرملې ! زه تاته یوه خبره کوم چې په هغې به خامخا عمل کوي ،نیرمل ورته وویل چې لورې ته څه وایې ژر یې راته ووایه. ګنګا ورته وویلې چې :

ګوره نیرملې ! زه ډاډه یم چې مهارت به دخواص خان په لاسو د ماتې او شکست سره مخامخ کیږي خو که چیرې د ماتې خوړلو وروسته مهارت چیرې د تیښتې هڅه وکړي نو زه په خپله هلته دخواص خان څنګ ته ورځم او که چیرې مهارت بیرته خپل تمځاې ته راستون شو او زه یې هم له ځانه سره چیرې بوتلل غوښتل نو په دې حال کې نیرملې ، خامخا خواص خان ته ورشه او هغه ته ووایه چې درهتاس د زیارت دلنګرځاې یوه کونډه چې ګیتانومېده ، او هلته به ستا د کور مخې ته کله کله د سوال له پاره را تلله ، هغه کونډه دمهارت دوه کسو بدمعاشانو له ځانه سره را و تښتوله او دلته یې راوړې ده او اوس مهارت په زور ورسره واده کول غواړي، خو هغه ګیتا نومې ښځه وایې چې هغه یواځې او یواځې خواص خان خوښوي اودمهارت سره نه غواړي چې واده وکړي ، خو دماتې خوړلو وروسته مهارت یو ځل بیا هغه له ځانه سره په زوره بوتله ، نیرملې ،زه تا ته ډاډ درکوم چې په داسې وخت کې به خواص خان ضرور دمهارت پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته ولاړشي او ما به دهغه دلاسو څخه را خلاصه کړي. که چيرې همدا سې دې وکړل نو زه به ستا احسان په ټول ژوند کې هم هيرنه کړم.

نيرمل ورته په ډيره مينه او شفقت سره وويل چې: گيتا لوري ، ته فکر مه کوه که چيرې حالات همدا سې شول لکه ته يې چې وايې نو زه به ستا پيغام حتما خواص خان ته ورسوم او هغه ته به ووايم چې هغه تاته د مهارت د لاسو څخه نجات درکړي ، د نيرمل ددې ځواب د اوريدو سره گنگا ډيره خوشحاله شوه او بيا دواړه هر يوه په خپله خپله بستره کيناستې او دحالاتو څارنه يې پيل کړه.

۳۹

خواص خان تر اوسه پورې د مهارت ددې تمځاې څخه لرې و چې د مهارت مخبرانو مهارت ته خبر ورکړ چې د شيرشاه سوري ستر سالار خواص خان دهغه په دې عسکري تمځاې باندې يرغل کونکې دې. اودخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره بيړه دې لورې ته را روان دې. ددې اطلاع سره سم مهارت هم و خوزيد اوخپل لښکر يې دخپلو تمځاېو څخه بيرون راوويست اودشپې په تياره کې يې خپل ټول لښکر په پټو مورچو کې ځاې په ځاې کړ ترڅو دخواص خان د لښکر د راتلو سره سم دخپلو همدې پټو سنگرونو څخه په هغوې يرغل يوسي او هغوې مات او بيرته شاتللو ته و هڅوي.

دبله اړخه خواص خان هم په ډيره بيړه مخته روان و ،هغه هم خپل مخبران تر لرې لرې پورې خپاره کړي و خودهغه مخبران په دې نه و توانيدلي چې دمهارت دپټنځايو په اړه ژور معلومات تر لاسه کړي ،په دې خاطر کله چې خواص خان د مهارت تر پټنځايو پورې را ورسيد نو مهارت يو ناڅاپه دخپل سنگر څخه راووت او د يوه توپان په څير يې دخواص خان په لښکر باندې را باندې کړل. د خواص خان لښکر ددې ناڅاپې يرغل څخه د پوره ستونزو سره مخ شو دهغوې لمړنۍ ليکې گډوډې شوې ، او عسکر يې خواره واره شول خو خواص خان په ډيره بيړه او تدبر سره بيرته خپل عسکر سره را ټول او دمهارت د عسکرو د مقابلې له پاره يې په داسې حال کې چې خونړې جنگ روان و بيرته منظم کړل.

خواص خا پخوا تر دې هم د ژوند ډيرې سړې تودې تيرې کړې وې ، په دې اساس که د مهارت نا څاپې يرغل دهغوې دلښکرو لمړنۍ ليکې له منځه وړې وې، خوبيا يې هم خپل ځان ډير ژر سنبال کړ. مهارت دا و انگيرله چې خواص خان ماتې وخوړه او اوس د تيښتې په فکر کې دې نوپه دې خاطر يې خپلې حملې نورې هم تيزې کړې خو اوس خواص خان هم خپل ځان تيار کړې و ، دشپې په تيارو کې سخت خونړې جنگ و نښت ، خواص خا ن دخپلو فوځونو حوصلې ور کلکولې اودهغوې دليکو د ټينگښت له پاره يې دفاعي جنگ پيل کړې و .

خو ددې وروسته خواص خان خپل اصلي ځواک را څرگند کړ ، هغه خپله ماتې په ډير ځواکمن بري باندې بدلول غوښتل ، هغه د غليم د لښکرو دماتولو له پاره د خپل هوډ ښکارونه کوله ، هغه د همدې احساساتو سره يو ځاې د تکبير اواز پورته کړ ، دهغه د تکبير د اواز سره دهغه لښکر هم د تکبير نارې پورته کړې ، ددې تکبيرونو څخه داسې ډاگيزه ده چې د سهار د اذانو لړۍ پيل شوي وي، دهمدې عمل په واسطه خواص خان د دفاعي حالت څخه ووت او د جارحيت په پړاو کې ور ننوت او د مهارت په لښکرو کې لکه د تيزو غوڅونکو اوسپنيزو اغزيو ، د تيزو توپاني څپو په بڼه کې ور ننوت.

مهارت چې څو لمحې مخته يې خپله سوبه ډاډمنه گڼله دخواص خان ددې حملې څخه ډ ير وارخطا شو او شاته تگ يې پيل کړ ، دخواص خان دې نا څاپې يرغل هغه ته دا ډاگيزه کړې و چې دهغه د پښو لاندې ځمکه چا را ښکودې ده . د لږ څه ځنډ وروسته د سخت جنگ په جريان کې خواص خان مهارت ته د اښوولې و چې نه هغه او نه دهغه لښکر د هغه سره په دې مقابله کې دپښو د تم کيدو توان لري ، اوس نو خواص خان چپ او ښې لورې ته او هم مخامخ خپلې حملې ته دوام ورکړ ، خو مهارت کرار کرار شاته روان و ، شونې ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغه به غوښتل خپل عسکري تمځاې ته ور ننوځي او هلته خپله دفاع وکړي خو خواص خان هم دهغه د مکارۍ څخه پوره پوره خبر و په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم ګړندۍ کړې، تر هغه وخته پورې چې مهارت خپل عسکري تمځاې ته په شا روان نو خواص خان د جنګ د ځایه څخه تر دمهارت ددې ځایه پورې د هغه لښکر د نیمایي څخه هم زیات را کم کړې و. مهارت چې کله دا حال وکوت نو مخ یې واړاوه او د تیښتې لار یې خپله کړه. خو خواص خان هغه پسې واخست ، کله چې مهارت خپل د اوسیدو ځاې ته ورسید نو خواص خان یوځل بیا خپل اصلي رنګ کې را څرګند شو او دمهارت هغه پاته لښکر یې هم د نیمایي څخه زیات د تیغه تیر کړ. مهارت دخپلو ساتونکو سره یوځاې به ډیره ستونز منه توګه دغرنیو لړیو دغې هستونګنځې ته ور ننوت خو خواص خان خپل لښکر د هغه دهمدې تمځاې څخه بیرون تم کړ. خو خپل عسکر یې د ناڅاپي یرغل په خاطر تیار و ساته ، تر څو د مهارت د بیرته را وتلو په وخت کې دهغه د ناڅآپي یرغل په مقابل کې ښه مقابله و کړاې شي. اوس خواص خان غوښتل چې دورځې په رڼا کې دغه هستوګنځاې ته ور ننوځي او مهارت باندې خپل اخری مرګوني ګذار وکړي.

خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې د مهارت دهستوګنځې نه بیرون پړاو کې و چې دهغه یو عسکر ورته په منډه منډه راغې او ورته یې وویل چې: امیره ! یوه زړه بوډۍ ښځه غواړې له تاسره ووینې. دهغه په دې خبره خواص خان هغه خبر راوړونکې ته په غور سره وکتل او ور څخه یې وپوښتل چې ایا هغه ښځه خو به جاسوسه نه وي او یا دا چې د مهارت له پاره خو به کار نه کوی، هغه عسکر ورته وویل چې نه ، امیره ! مونږ هغه ښکته پورته وکتله ، هغه بیچاره وایی چې غواړې له تاسره یوه خبره شریکه کړي، خواص خان ورته وویل چې که داسې وي نو هغه سمدستې ما ته را ورسوئ. ددې خبرې سره سم هغه عسکر دهغه ځایه ولاړ او د لږ ځنډ وروسته یې دغه هندوه نیرمل نومې زړه ښځه له ځانه سره راوړه کومه چې دمهارت له اړخه د ګنګا دخدمت له پاره مقرره شوې وه. خواص خان ترې په ډیر درنښت سره وپوښتل چې:

ګوره ادې ! زما نوم خواص خان دې ، ما ته خبر راغې چې ته ماته کومه خاصه خبره کول غواړې ؟ نیرمل ورته په ډیره منیه او شفقت سره وویل چې: ګوره زویه ! زه تاته یوه ډیره مهمه خبره کول غواړم ، ایا ته کومه داسې کونډه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګرځاې کې اوسیدله اونوم یې ګیتا و. دنیرمل په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ویې پوښتل چې ادې ! ته یې څنګه پیژنې؟ هو ! زه د رهتاس د زیارت د لنګرځاې ګیتا ډیره ښه پیژنم. او هغه هم ما پیژني ، نیرمل ورته وویل چې: ګوره زویه !ګیتا همدا اوس ستا کومک ته اړتیا لري، خواص خان ترې په ډیر بیړه وپوښتل چې:

ادې !ته څه ډول خبرې کوې ، ګیتا ماته څه اړتیا لری ؟ هغه خو د رهتاس د زیارت په لنګرځاې کې ده، ددې خبرې سره سم نیرمل خواص خان ته درهتاس د زیارت د لنګر ځاې څخه دمهارت د دوو کسانو په لاسو د ګیتا د راتښتولو پیښه بیان کړه اودا یې هم ورته ډاګیزه کړه چې هغه څه ډول دلته د مهارت هستونګنځاې ته راوستل شوه اوبیا دلته مهارت څومره هڅه وکړه چې هغه د خپل ځان سره واده کړي خو ګیتا ترې څه ډول انکار وکړ اودا چې هغه یواځې اویواځې دخواص خان سره د مینې څرګندونه کوله او... دا ټولې خبرې یې ورته په ډیر تفصیل سره بیان کړې.

دشیرشاه سوري دکتاب دریمه برخه

۳۹

تراوسه پورې خواص خان د مهارت ددې تمځاې څخه لرې و چې مهارت ته دهغه مخبرانو خبر ورکړ چې دشیرشاه سوری ستر سالار خواص خان پر هغه د یرغل له پاره په ډیره چټکه توګه مخته را روان دې. ددې خبر سره سم مهارت هم لاس و پښې وهل پیل کړل او خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول فوځونه یې د فوځ دتمځاې څخه بیرون وویستل ،پخپله هم د شپې په تیاره کې دخپلو فوځونو سره یو ځاې ووت او هلته په یو سنګر کې پټ کیناست. هغه په دې آند و چې کله چې خواص خان هغه ځاې ته راورسیږي نو مهارت به د خپل ټول ځواک سره پرې پټکی حمله وکړي او په دې توګه به هغه بیرته و ځغلوي.

خو د بله اړخه خواص خان هم په ډیره بیړه د مهارت پر فوځې تمځاې باندې دحملې کولو له پاره را روان و. هغه خپل مخبران هرې لورې ته خپاره کړي و خو دهغه مخبران د مهارت د پټنځاېو د معلومولو په اړه ناکام شوي وو . په دې اساس کله چې خواص خان د مهارت دغه پټنځاې ته را نژدې شو نو مهارت په ناڅاپی توګه د خپله سنګر څخه راووت او د توپان په څیر مخته راغې او دخواص خان په لښکر باندې را پریوت. دهغه دغه نا څاپې حملې د خواص خان د لښکرو لمړنۍ لیکې د ستونزو سره مخ کړې، داسې څرګندیده چې د مهارت دغه ناڅاپې یرغل دخواص خان لښکر ته نه تلافي کیدونکې زیان ور اړولې دې.

خو خواص خان هم داسې ژر ناهیلې کیدونکې نه و . هغه د ژوند تودې سړې ډیرې کتلې وې،که څه هم دغې ناڅاپې یرغل دهغه د لښکرو لمړنې لیکې د ستونزو سره مخ کړې وې خو هغه ډیر ژر بیرته خپل ځان را جوړ کړ او بیا دخپل لښکر سره یو ځاې لږ څه شاته ولاړ ، دهغه د شاته تګ څخه مهارت داسې و انګیرله چې خواص خان ماتې و خوړه او اوس د تیښتې په هڅه کې دې نو په دې خاطر هغه خپله حمله نوره هم چټکه کړه خو تر دې وخته خواص خان بیرته خپل لښکر سره را یوځاې او منظم کړې و . او په پوره توګه دخپلې دفاع له پاره تیار شوې و. دشپې په دې تیاره کې یو ځل بیا ددواړو فوځونو تر منځ خونړې جنګ و نښت ، مهارت هم په پوره ځواک سره خپلو حملو ته دوام ورکړ . خو خواص خان دخپل فوځ او لښکر د حوصلو د پورته کولو اودهغوې په منظمولو کې په پوره چټکتیا سره مصروف و ، اما تر څنګ یې دخپلې دفاع جنګ هم جاري ساتلې و.

د لښکرو د نظم و نسق نه وروسته خواص خان دخپل ځان دښوولو پریکړه وکړه او هوډ یې وکړ چې خپله دغه لمړنۍ نا څاپې ماتې په بریا باندې بدله کړي

مهارت چې لږ ترمخه یې خپل بریا حتمي ګاڼه ، دخواص خان ددې حملې څخه ډیر زړه خوړینې شو او د شاته تلو هڅه یې پیل کړه ، دخواص خان ددې ناڅاپی یرغل څخه هغه داسې شو لکه چا یې چې د پښو لاندې خپور فرش را کش کړې وي. تر لږه وخته پورې د جنګ اړخ بدل شو او خواص خان د مهارت لښکرې د ډیر بد او ویجاړونکې حالت سره مخ کړې وې، خواص خان مخته ور روان وپه داسې حال کې چې مهارت دخپلو لښکرو سره یوځاې شاته دخلاصون لاره لټوله. کیدې شې چې هغه به غوښتل خپل سنګر ته تر شا شی او بیا دهغه ځایه خپله دفاع وکړي. خوخواص خان هم دهغې دغه مکاري درک کړې وه په دې خاطر یې په خپلو حملو کې ډیرښت راوست، کله چې مهارت د شاتلو په وخت کې خپل سنګر ته ورسید نو د جنګ د میدان څخه ان د هغه تر سنګره پورې دهغه دلښکر د عسکرو لاشونه هرې لورې ته خپاره پراته وو ، کله یې چې دا حال وکوت ، نو سمدستي یا شاته منډه کړه او و تښتید . خو خواص خان هم دهغه تر شا ولاړ اودهغه دلښکر د پاته برخې څخه یې نیمایی د تیغه تیر کړل. مهارت دخپلو ساتونکو سره یو ځاې په ډیره ستونزمنه توګه کوهستانې درو ته ځان ورساوه ، په داسې حال کې چې خواص خان دهغه پسې ان تر هغه ځآیه ولاړ او هلته دهغه مخې ته ودرید. اما تر څنګ یې خپل فوځ ته دناڅاپې یرغل په مقابل کې د تیارسي حکم کړې و . ځکه ګمان کیده چې مهارت به یو ځل بیا د رامخته کیدو او یا د خواص خان په لښکرو باندې د شبخون دکولو لپاره ځان چمتو کوی. خواص خان اراده درلوده چې د ورځې په رڼآ کې دمهارت پر خلاف پریکنده حمله وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان لا همدلته ولاړ و چې په دې وخت کې دهغه یو ساتونکې په ډیره بیړه دهغه خواته راغې او ورته یی وویل چې: امیره ! دلته یوه زړه ښځه ده اوغواړې له تاسره سمدستي ووینې. خواص خان دهغه ساتونکې لورې ته په عجیبه توګه وکتل اوبیا یی په ډوب شوې اواز وویل چې: هسې نه چې دا ښځه د مهارت جاسوسه وي؟ هغه ساتونکې ورته وویل چې: نه ! امیره ! مونږ هغه و چیړله ، خو بیچاره وایی چې له تاسره کومه ضروري خبره لري. خواص خان ورته وویل چې که خبره همداسې وي نو سمدستي یی دلته راوړئ ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ اوبیا یی دخپله ځانه سره د خواص خان دربار ته یوه نیرمل نومي هندوه ښځه راوړه. دا همغه ښځه وه چې مهارت د ګنګا دخدمت له پاره ټاکلې وه. کله چې نیرمل دخواص خان مخې ته راوړل شوه نو خواص خان دهغې د درنښت په خاطر د ځایه پورته شو اوبیا یی ورته وویل چې:

ګوره میرمنې ! زما نوم خواص خان دې او ماته دا ډاګیزه شوې ده چې ته ما ته څه ویل غواړې. نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګوره زویه ! زه تاته یوه ډیره مهمه خبره کول غواړم. ایاته داسې کومه کونډه ښځه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګر خانې کې یی ژوند کاوه ، اوهغه ګیتا نومیده. دنیرمل په دې خبره باندې خواص خان ټکان وخوړ او ورته یی وویل چې: میرمنې ! ته یی څنګه پیژنې ؟ هو ! تر هغې چې ما پورې اړه لرې زه درهتاس د زیارت په لنګر ځاې کې اوسیدونکې ګیتا ډیره ښه پیژنم. اوهغه هم ما پیژنې. نیرمل ورته وویل چې: ګوره زویه ! همغه ګیتا ستا کومک ته اړتیا لري. خواص خان ترې په ډیره بې قراری سره وپوښتل: میرمنې ! دا ته څنګه خبرې کوې ؟ ګیتا ماته څه اړتیا لري ؟ هغه خو هلته درهتاس د زیارت په لنګرځاې کې ده. بیا ورته نیرمل په ټول تفصیل سره هغه قصه وکړه چې څه ډول ګیتا د مهارت د دوو کسانو لخوا دهغه ځایه را تښول شوې اوبیا دلته د مهارت د اوسیدو ځاې ته راوړل شوې او بیا ترې مهارت د واده غوښتنه وکړه چې ګیتا یی غوښتنه و نه منله اود مهارت ترمخه یی دخواص خان سره د خپلې مینې څرګندونه کړې ده.

کله چې نیرمل خبرې خلاصې کړې نو خواص خان دهغې د خبرو سره علاقه پیدا کړه او ورڅخه یی وپوښتل چې: ګوره ادې جانې ! دا ستا ډیره مهرباني ده چې تا ماته د ګیتا په اړه په پوره تفصیل سره خبره وکړه ، تا ددې خبرې په کولو سره زما په ځولۍ کې د خوښیو انبار وا چاوه. زه ددې نه مخته په دې نه پوهیدم چې ګیتا هم ما خوښوي خو ستا د اوسنیو خبرو څخه زما زړه ډیر خوشحاله او ډاډمن شو ،په ریښتیا هم ګیتا ددې وړ ده چې هغه د خپل ژوند ملګرې وګرځوم. هغه یوه غمژنه او غم وهلې پیغله ده. خو دا را ته ووایه چې ولې مهارت هغه د رهتاس د زیارت د لنګرځاې څخه دلته را وتښتوله. دهغه په دې خبره نیرمل ورته وویل چې:

ګوره خواص خانه ! دګیتا بیچاره ګی بد قسمتي دا ده چې هغه ډیره زیات ښایسته او ښکلې ده ، دهغې وجود دومره د راښکود نه ډک دې چې اندازه لګول یی شوني نه دي ، مهارت هغه دغه زیارت کې د پناه اخستو ترمخه چیرې کتلې وه ، او هغه پرې دهمغه وخته راهیسې ځان ځاروي، هغه غوښتل دهغې سره واده وکړي خو ګیتا نه غوښتل دهغه سره واده وکړي، ګوره زویه ! زه غواړم تاته دا ووایم چې: دمهارت دخلکو په واسطه د ګیتا د راتښتولو وروسته هغوې ګیتا همدلته بندي کړې ده ، او غوښتل یی چې هغه په هر صورت چې کیدې شي واده ته تیاره کړي. خو ګیتا ورته په ډاګه ددې کار څخه انکار کړې دې. او ورته یی ویلي دي چې هغه به یواځې او یواځې دشیرشاه سوري د سپه سالار خواص خان سره واده کوي اوبس. ځکه چې هغه د خواص خان سره د ژوند د اخري سلګیو پورې مینه کوي او که چاپه زور ورسره د واده کولو هڅه وکړه نو بیا به د هغه لاش ووینې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره زویه ! زه تاته په دې خاطر مبارکي درکوم چې دشپې په تیاره کې تا مهارت ته ډیره بده ماتې ورکړه .اودهغه لښکر دې له منځه یووړ . اوس نو مهارت دخپلو پاته څو کسانو سره د شرق په لور تښتیدلې دې اوهغه غواړې د شرق له لورې د غرنۍ لړیو څخه بیرون شي اوخپل بل کوم ځاې کې ځاې په ځاې شي . زویه !د شرق په لور د تیښتې په وخت کې هغه له ځانه سره ګیتا هم و تښتوله ، اوس زه له تا غواړم چې د مهارت د لاسو څخه ګیتا ازاده کړې . تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته نیرمل خاموشه شوه ، نو خواص خان خپله پریکړه اعلان کړه چې :

ګوره ادې جانې ! هغه څه چې تا وویل ، ماته هغه ټول ریښتیا ښکاریږي ، ستا دعمر څخه هم داسې څرګندیږي چې ته به دروا غ نه وایی. هغه تفصیل چې تا ماته د ګیتا په اړه ووایه هغه ټول حقیقت ته نژدې دې ، خو ددې سره به زه د احتیاط څخه کار اخلم تاته به انعام درکوم خو که چیرې له ما سره دې دوکه اوفریب کړې و نو څټ به دې در پرې کړم . ددې خبرې پریکړې سره سم یی هغه ساتونکې ته چې نیرمل یی خواص خان ته له ځانه سره راوړې وه حکم وکړ چې نیرمل هملته په فوځ کې له ځانه سره وساتي ،او ښه پالنه یی وکړي ، ددې خبرې وروسته خواص خان خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یی هملته پریښوده اوبله برخه یی له ځانه سره واخستله دهمغه غرنۍ لړۍ شرقي برخې ته روان شو کومې لورې ته چې مهارت دخپلو عسکرو سره تښتیدلې و .

خواص خان په دې ټوله سیمه کې ډیره ښه بلد و .ددې غرنۍ لړۍ شرقی برخې کې ، یعنې هغه ځاې کې چې دا غرنۍ لړۍ پاې ته رسیږې او میدانی سیمه پیلیږي ، هلته یو ځل بیا خواص خان خپل فوځ په دریو برخو باندې وویشه دهغوې دوه برخې یی د درې په ښي اړخه کې و ټاکلې او هغه پاته بله برخه یی له ځانه سره واخسته او ددرې مخکینې برخې کې ځاې په ځاې شو .

بله ورځ هغه وخت چې لمر دشرق نه سر را پورته کړ او دتیارو په څپو دلمر وړانګې را خپرې شوې نو مهارت دخپلو پاته شوو لښکرو سره یو ځاې ددرې څخه د راوتلو وروسته میدانې سیمو ته ور ننوت، نوخواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې دهغه مخه و نیوله . مهارت خپلو عسکرو ته د تم کیدو اشاره وکړه اوخپل یو کس یی مخته ور ولیږه تر څو معلومه کړي چې دا خلک څوک دي او ولی یی ددوې مخه و نیوله . دهغه یو عسکر په منډه منډه راغې او د لږ ځنډ وروسته بیرته را ستون شو اومهارت ته یی خبر ورکړ چې لاره بندونکې پخپله خواص خان دې او هغه دجنګ له پاره تیار ولاړ دې. په دې وخت کې مهارت ګیتا هم دخپل ځان سره یو ځاې په آس کینولې وه ،کله چې هغه عسکر مهارت ته دخواص خان په اړه خبر ورکړ نو د ګیتا سر د خوشحالیو نه را بورته شو ، هغه مسکۍ وه. په همدې وخت کې مهارت خپلو ملګرو ته وویل چې :

ګورئ زما ملګرو ! زه په دې ډاډمن یم چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان خپل مرګ تر دې ځایه راوړې دې. هغه د خپلو څو کسو ساتونکو سره زما لاره بنده کړې ده ، کیدای شي چې هغه دا انګیرې لی وې چې هغه زما ټول فوځی ځواک له منځه وړې دې او زه د یو څو ملګرو سره یو ځاې خپل ځاې ته ورغلې وم ، زما سره همدا اوس هم دهغه لس هومره زیات وسلوال ملګري موجود دي. په دې اساس به دهمدې درې تر څنګ زه خواص خان ته ډیر ه بده ماتې ورکوم اودهغه څټ به پرې کوم . په دې ترتیب به دخواص خان دوژلو وروسته زه خپله دغه ناکامي په بریا بدله کړم.

ددې خبرو وروسته مهارت شاته وکتل او دخپل آس په شا سپره ګنګا ته یی مخ ور واړوه او ورته یی وویل چې:ګنګا !ته ښکته شه او په کوم خوندي ځاې کې کینه ، زه به ددې خواص خان کار ور ختم کړم ،خو ګوره که په دې غرنۍ دره کې خواص خان پر ما غالب شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا خو به ستا برخلیک د خواص خان سره تړلې وي خو که چیرې ما ددې جنګ په جریان کې د خواص خان څټ ور پرې کړ نوبیا به ته د تل له پاره زما دژوندانه ملګرې اوسې. اوس ته زما د آسه ښکته شه ، ګنګا د مهارت دغه سلا د خپل زما له پاره ښه فرصت و ګاڼه او سمد ستي یی دآسه لاندې راټوپ کړ او منډه یی کړه او په ښې لورې کې په یوه ستره تیږه کیناسته.

مهارت د خپل ټول ځواک سره یو ځاې په خواص خان باندې د حملې له پاره مخته راغې. ګنګا هم د احتیاط څخه کار واخست او خپل ځاې یی بدل کړ او د مهارت د سترګو څخه دپټیدو په خاطر د غرنۍ لړۍ د یوې غونډۍ په سر و ختهاو هلته کیناسته ، هغه نه غوښتل چې دهغې د ناستې د ځاې په اړه مهارت ته معلومات تر لاسه شي ، هغې همدا راز غوښتل دهغه پورته ځاې څخه ددواړو لښکرو تر منځ د ټکر نندارهم په خپلو سترګو ووینې.

مهارت ددې آند سره چې دهغه د ملګرو شمیره ډیره ده ، په داسې حال کې چې د خواص خان چې وسلوال ځوانان دي دهغوې شمیره ددې د ځواکونو د شمیرې څخه لس هومره لږه ده نو د ډیر فخر او تکبر سره یی خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او د وینې تویونکو لیوانو په څیر یی په خواص خان باندې حمله وکړه.

تر اوسه دد ې جنګ دپیلامې څخه لږ څه وخت نه و تیرشوې چې ددرې په ښي لورې کې چې خواص خان کوم عسکر ځاې په ځاې کړي و ، نا څاپه را پیدا شول او د تکبیرد اواز دپورته کولو سره یی د مهارت په لښکر رودانګل.

مهارت ددې حالاتو په کتلو سره ډیر اندیښمن شوې و ، هغه دا فکر هم نه شو کولاې چې خواص خان دې دهغه د ماتولو له پاره ددرې په ښي او چپ لورې کې خپل عسکر ځاې په ځاې کړي وي. تر اوسه هغه په دې هڅه کې و چې دخواص خان ددې لښکر له پاره دخپلو ځواکونو یو ډله بیله کړي چې دخواص خان د لښکر هغه دریمه پټه ناسته ډله هم دخپلو سنګرو څخه را ووتله او دمهار ت په ځواکونو لکه د اسماني تندر را پریوتل. اوس نو دمهارت له پاره ددرې واړو اړخونو څخه یو وینه تویونکې توپان را پورته شوې و.

دهغه تر مخه په خپله خواص خان په پوره ځواک سره جنګیده او د ښي او چپ لورې هم دخواص خان تازه ځواکونو د مهارت په لښکر رڼا ورځ توره تیاره کړې وه. په دې درې کې جنګ څه ډیروخت دوام و نه کړ ، خواص خان دخپل لښکر ددرې واړو برخو سره مهارت او دهغه ملګرو ته د شنه اسمان ستوري ور وښول او دډیر لږ وخت وروسته یی دهغه او دهغه دلښکر کار پاې ته ورساوه. دهغه په ګډون یی دهغه ټول ملګري یو په بل پسې له منځه یوړل ، او په دې توګه یی مهارت چې د شیرشاه سوري تر لاس لاندې سیمو کې د چور و چپاول او بغاوت او سرکشۍ اساس ګرزیدلې و په مکمله توګه د سیمې څخه پاک کړ او سیمې ته یی امن و امان را ګرځاوه.

دمهارت او دهغه د لښکر د له منځه وړلو وروسته اوس خواص خان د ګنګا په فکر کې ډوب و. هغه خپل لښکر ته هملته د تم کیدو امر وکړ او پخپله په خپل آس باندې سپور شو او مخته ورغې تر څو دګنګا لټون وکړي. هغه په خپل ځغلنده آس باندې سپور مخته روان و چې د غونډۍ دپاسه ناسته ګنګا دخپله ځایه را پورته شوه. خواص خان هغه وکتله ، هغې همغسې خپل ځان په سپین پړونې کې را نغښتلې و او سپین کالي یی په ځان کې و . همدا راز یی خپل مخ هم په سپین رنګه نقاب کې راپوښلې و . دغونډۍ د سر څخه ګنګا په بیړه لاندې را کیوته او دخواص خان په لور را روانه شوه. خواص خان هم دهغې په کتلو سره د آسه را ښکته شو. کله چې ګنګا ورته را نزدې شوه نو خواص خان غوښتل هغې ته د زړه له اخلاصه څه ووایی خو ګنګا پرې را مخته شوه او ورته یی وویلې چې: زما ډیر درونده

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه ! زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر کونکې یم چې تا زه د مهارت په ځیر د یوه شیطان څخه وژغورلم. او که نه معلوم نه ده چې هغه به له ما سره څه کول. خواص خان ورته په ډیر نرم او د مینې نه ډک غږ سره وویل چې:

گوره گیتا ! هغه ښځه چې د مهارت په هستونگنځې کې له تا سره یو ځاې وه او نیرمل نومیده ،همغې ماته ستا په اړه به بوره تفصیل سره خبره کړې ده ، او دا یې راته هم ویلي و چې ته د زیارت په لنگر ځاې کې د پناه اخستو د مخه هغه چیرې کتلې وې او ډیره یې خوښه شوې وې. په دې خاطر یې د خپلو خلکو په لاسو ته د هغه ځاې ته را و تښتولې او دلته خپل هستونگنځې ته یې راوړې یې. گوره گیتا ! زه په دې خاطر ستا ممنون یم چې...گیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې: په کومه خبره خواص خان ؟ خواص خان لږ څه تم شو او بیا یې وویل چې:

گوره گیتا ! نه به د رواغ وایې او نه به را څخه څه پټوې. ماته خو نیرمل وویل چې ته ما سره مینه کوې او ما غواړې. ایا دا حقیقت دې ؟ گنگا سر ټیټ کړ ، او تر ډیره وخته پورې یې څه فکر کاوه او بیا یې سر را پورته کړ او خواص خان ته یې مخ کړ او ورته یې وویل چې: که چیرې دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو ستا عکس العمل به پرې څه ډول وي ؟ خواص خان سمدستي ځواب ورکړ چې:

واوره گیتا ! که دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو بیا به زما عکس العمل هم همدا ډول وي چې زه هم تا د زړه له کومې خوښوم او د خپل ژوند د تلپاتې ملگرې کیدو اراده دې لرم. اوس ووایه چې ایا دا حقیقت دې او که زما د ژوندانه خوب او سراب دې ؟ گیتا ورته وویل چې: نه زما محترما ! زا یو حقیقت دې. ته لمړنې شخصیت یې چې ما ور سره په خپل زوند کې د زړه له کومې مینه کړې ده. ته لمړنې ځوان یې چې ما د رسره د زړه په پیوندونو کې خپل محبت را نغاړلې دې. که ته ما خپلوې او که نه مې خپلوې ، زه به د خپله زړه له کومې ستا بندگې کوم، خواص خان خپل دواړه لاسونه ور اوږده کړل او د گنگا نرم او ملایم لاس یې په خپلو لاسونو کې و نیوه او بیا یې ورته وویل چې:

واوره گیتا ! د نن نه وروسته ته هم زما یې. گوره گیتا ! اوس چې مونږ دواړه یو د بل شوا او یو بل مو خوښ کړل نو اوس خو د خپل مخ څخه دا نقاب لرې کړه ، تر څو زه ستا د غه ښایسته مخ او څیره ووینم او ستا د ښایست ، ستا د جمال او ستا ښکلتیا څخه زړه خوشحاله کړم. گنگا لږ څه لړزیده او د شرم نه یې سر ټیټ کړې و ، خواص خان ته وویل چې:

زما محبوبه ، خواص خانه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې زه همستا یم او ټول ژوند به همستا اوسم. او له تا سره ژمنه کوم چې زه به تا د خپل ژوند د سفر ملگرې کوم. خو ما د یوه کار په لړ کې سوگند کړې دې ، نو کله چې هم زما هغه کار تر سره شي او زما هغه سوگند او قسم په ځاې شي نو بیا به زه د خپله مخه د غه نقاب لرې کوم ، او دا مې هم سوگند کړې دې چې تر څو چې زما هغه کار نه وي شوې زه به د خپل مخ نه دا نقاب نه لرې کوم. نو په دې خاطر زه هیله لرم چې ته به ما زما د دې کار د پوره کولو پورې د خپل قسم ماتولو ته اړ نه کړې. کله چې زما هغه کار تر سره شي نو زه به ستا مخې ته راځم او د خپل مخ نه به دا نقاب لرې کوم، زه هیله لرم چې هغه وخت به ته زما د خپلولو څخه مخ و انه ړوې. خواص خان ورته په ډیره نرمه ژبه ځواب ورکړ چې:

گوره گیتا ! که اوس نه غواړې د خپل مخ څخه نقاب لرې کړې ، او یا دې د کومې خبرې په لړ کې د دې نقاب د نه لرې کولو سوگند کړې وي نو زه له تا سره ملگرې یم ،خو د ومره را ته ووایه چې ته چیرې او سیدل غواړې ، خو یو خبره د رته کوم چې گیتا : زه نه غواړم ته بیرته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهتاس د مندر په لنګرځاې کې و اوسيږې. هلته په رهتاس کې زما يو کور شته ، نو که ته غواړې زه به دې هملته د اوسيدو انتظام وکړم. ګيتا ورته د ويرې څخه وويل چې:

زه به هلته ستا په نه موجوديت کې څنګه خپلې شپې سبا کوم . ځکه چې ته خو اوس په جنګونو کې مصروفه يې ، نو که چيرې هلته ځانته اوسيږم نو لکه څنګه چې د مهارت ملګرو زه دهغه لنګرځاې څخه را وتښتولم،نوپه دې توګه به مې ستا دحويلۍ څخه څوک و تښتوي او زه به دخپله ځانه هيڅ دفاع و نه شم کولې. اوس خو دلته ته په ډير ښه وخت کې زما دکومک له پاره را ورسيدې، همدا علت و چې مهارت ماته هيڅ ډول زيان و نه شو را رسولې او که نه هغه بدبخته اوشيطان خو زما دعصمت او عفت پسې را خستې وه. خواص خان تر يوه وخته به فکر کې ډوب و او بيا يې ترې وپوښتل چې:

ګيتا ! که ته نه غواړې هلته په رهتاس کې زما په حويلۍ کې و اوسيږې نو بيا ته ماته وو ايه چې ته چيرې غواړې و اوسيږې ؟ګنګا ورته وويل چې: ما په داسې ځاې کې وساته چې زه ستا د متو لاندې خوندي و اوسم .امير خواص خان ورته وويل چې: نو بيا خو د جنګ په وخت کې داسې ځاې زما خيمه ده . که ته غواړې په هغې کې اوسيدې شې. دهغه په دې خبره ګنګا خپل سر ټيټ کړ او ورته يې وويلې چې:

ستا خيمه زما دپاره ډيره غوره او ښه خوندي ځاې دې خو اوس او په دې وخت کې زه ستا په خيمه کې هم ځانته نه شم اوسيدلې. دا کار زما اوستا دواده نه وروسته شونې دې. که چيرې په همدې حال کې زه ستا په خيمه کې پاته شم نو بيا خلک زما او ستا تر منځ د اړيکو په اړه ډول ډول خبرې کوي او زه نه غواړم چې زما په خاطر ستا په ذات باندې کوم داغ ولګيږي ، خواص خان ترې په ډيره انديښمنه توګه و پوښتل چې: ددې نه اخوا به زه ستا دخوندي ساتلو او هستونګنځې په اړه څه ډول اقدام و کولې شم. ګنګا ورته مشوره ورکړه چې:

دجنګ په وخت کې شيرشاه سوري هم دخپل حرم ښځې دخپل ځان تر څنګ ساتلې او د نورو سالارانو ښځې به هم دهغوې سره وې. خواص خان ورته وويل چې هو همدا سې وه . بلکه د شيرشاه سوري ښځې به دجنګ په دوران کې هم دهغه سره يو ځاې اوسيدلې ،دهغوې له پاره به پړاو کې څو خيمې ځانګړې کيدې ، دهغه په دې خبره ګنګا سمدستې ورته وويل چې: ايا دا شونې نه ده چې د پړاو په وخت کې زه هم دهمغو ښځو سره يو ځاې و اوسيږم. هغه زړه ښځه چې نيرمل نو ميږې او زما په اړه يې تاته پوره تفصيلي معلومات هم درکړې و هغه به هم په همغه زنانه خيمو کې له ما سره يو ځاې اوسيږې هغه به زما ډيره ښه دوسته او ښه خدمت کونکې اوسي. همدا راز به د اړتيا و په وخت کې زما اوستا تر منځه د قاصد رول هم ادا کوي. ځکه د ښځو په خيمو کې د اوسيدو په وخت کې به کله چې هم زما زړه وغواړي له تا سره ووينم نو دهمدې لارې به درسره کتلاې شم. خواص خان خپله پريکړه وکړه او ويې ويل چې: ماته ستا دا سلا منظور ده. زه به د ښځو په خيمو کې ستا او د نيرمل د اوسيدو له پاره انتظام وکړم. اوس را ځه چې ددې ځايه ولاړ شو ، ددې خبرې سره سم خواص خان د مهارت د وژل شوو ملګرو په يوه اس باندې ګنګا سپره کړه او ددښمن نور آسونه يې دخپله ځانه سره را مخته کړل او دخپل لښکر دهغه دويمې ډلې په لور ور روان شو.

دغې ډلې ته هم دخواص خان د عملياتو په اړه پوره پوره خبر ور رسيدلې و ، هغوې ددې څخه هم خبر شوې چې خواص خان د مهارت مخه نيولې او هغه ته يې سخته ماتې ورکړې ده. په دې خاطر کله چې خواص خان دخپل لښکر دغې دويمې برخې ته ورستون شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوي د تکبير او الله اکبر په چغو هغه بدرګه کړ. هغوي په ډيره توګه د خواص خان او د هغه د ملګرو ښه راغلاست وکړ. کله چې خواص خان د خپل لښکر دغې ډلې ته را ورسيد نو حکم يې وکړ چې هغه زړه نيرمل راوړئ. هغوي هم نيرمل د خواص خان مخې ته راوړه ، د نيرمل په کتلو سره خواص خان وويل چې:

ګوره ادې ! زه ستا ډير زيات ممنون او شکر کونکې يم چې تا ماته د ګيتا په اړه په سهي وخت کې خبر راکړ. اوس زه غواړم ګيتا په خپل لښکر کې له ځانه سره يوسم. ګيتا به هلته د ښځو به خيمه کې قيام کوي ، ايا ته هم د ګيتا سره يو ځاې تلل غواړې ؟ اويا د هغې سره يو ځاې او سيدل غواړې ؟ ګيتا غواړي چې ته ور سره يو ځاې و او سيږې ، نيرمل سمدستي وويل چې: که چېرې د اسې وی نو دا خو به زه خپله نيک بختي و ګڼم

د نيرمل په دې ځواب سره نه يواځې ګيتا بلکه خواص خان هم خوشحاله شو ،بيا خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې د مهارت د غه د غرنيو لړيو په هستونګنځې کې ور ننوت، د هغې ځاې هر څه يې سره را ټول کړل او بيا د خپل لښکر سره يو ځاې د شيرشاه سوري سره د يو ځاې کيدو په خاطر را روان شو.

۴۰

د مهارت په لور د خواص خان د کوچ څخه وروسته شيرشاه سوري هم د خپلې برخې د لښکر سره يو ځاې د همايون سره د ټکر په لور و خوځيد.د شپې په تورو تيارو کې هغه وخت چې د همايون لښکر په دغو ورانو ويجاړو سيمو کې پرمختګ کاوه ،شيرشاه سوري په ناڅاپي توګه د همايون د لښکر ترشاه را څرګند شو ، په دې وخت کې شپه پوره تياره شوې وه. ټوله فضا د پوره خاموشۍ سره مخ وه ، هر څو په خپل ځاې بې حرکته ولاړ و ، په همدې وخت کې شيرشاه د خپلو لښکرو سره يو ځاې د همايون د لښکرو په وروستنۍ برخه باندې د شپې د تيارو په دې توپان کې حمله وکړه. د شيرشاه سوري دا حمله دومره ځواکمنه ، او وينه تويونکې وه چې د همايون د لښکر د وروستۍ برخې ليکې يې سره ګډې وډې کړې ، د هغوي بې شميره عسکر يې له تيغه تير کړل ، د شپې د دې تيارو په لړيو کې د همايون د لښکر شاتنۍ برخه د دود د سيورې په څير د تباهۍ سره مخ شوې وه.

د شا له اړخه د حملې په واسطه نه يواځې شيرشاه سوری د همايون لښکر د عامې وژنې سره مخ کړ بلکه د هغوي خوراکي سامانونه او جنګي وسايل يې هم ترې په ولکه کې واخستل ، ترڅنګ يې هغه توپونه او نور عسکري مواد چې په کشتيو کې بار د همايون د لښکر سره روان و په هغوي هم شيرشاه سوري ولکه وکړه. په دې توپونو کې هغه توپونه هم شامل و چې د هغې په کومک سره شيرشاه سوری د چنار کلا سوبه کړې وه.

د همايون په لښکر د شپينې وينه تويونکې عملياتو نه وروسته ، شيرشاه سوري د شپې په تياره کې ځان يو نامعلوم ځاې ته وويست. بله ورځ چې د چوسه په سيمه کې همايون د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو وکړ نو هلته هغه ته خبر ورسيد چې د شپې په تياره کې شيرشاه سوری د لښکر په شاته برخه باندې خونړې يرغل راوستې دې ، هغه د خبر د تر لاسه کولو سره سم حکم وکړ چې د لښکر يوه برخه د شيرشاه سوري د تعقيبولو پسې و ليږئ. دوې لا تر اوسه پورې په همدې خبرو او سلاو کې مصروف وول چې د شرق له لورې يې پورته کيدونکې خاورې او بادونه تر سترګو شول. همايون سمدستې خپلو مخبرانو ته حکم وکړ تر څو ډاګيزه کړي چې د خاورو او بادونو د غه وريځې د چا د لښکرو په واسطه را پورته شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږځنډ وروسته دهمایون مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې شیرشاه سوري د یوه پریکنده جنګ سره دلته را رسیدونکې دې. هغوې ورته دا هم وویل چې د خاورو او دوړو دغه وریځې چې د غرب له لورې پورته کیدې هغه په دې خاطر وې چې هغه وخت د شیرشاه سوري لښکر د چوسه په غرب کې د توراندي د غاړې څخه راتیریدل. د ګردونو او خاورو د پورته کیدو د وریځو په کتلو سره همایون ته یو ډول تذبذب او اندیښنه را پیدا شوې وه. هغه ته خو یواځې دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری دهغه د لښکر تر شا یرغل راوړې و، ځکه چې هغه برخه د کرم ناسه دد ریاب په لورو ، نو که چیرې د کرم ناسه د لورې د خاورو او دوړو د پورته کیدو نښې موجودې وای نو بیا به همایون دومره په اندیښنه کې نه پریوته. ځکه هغه ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری د هغه د لښکر تر شا یرغلونه کوي ، خو اوس دا سې ډاګیزه کیده چې شیرشاه سوری د چوسې په لور چې د کرم ناسه شرق لورې ته را روان دې.

په دې خاطر هغه دد ې هڅه کوله چې ځانته ډاګیزه کړي چې دغه د وریځو په څیر پورته کیدونکې ګرد د چا د لښکر دې ، همایون په دې شک او شبه کې ککړ و چې شونې ده چې د شیرشاه سوري د لښکرو ستر سالار خواص خان د شیرشاه د بسپنې له پاره دهغه سره را یوځای شوې وی. ځکه همایون ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری خواص خان د مهارت د ځپلو له پاره هغه لورې ته استولې و ، د دې ترڅنګ همایون په دې شک کې هم پریوتې و چې شونې ده چې دهغه د ورونو څخه به کوم یو دهغه د بسپنې له پاره د جونپور څخه دې لورې ته راغلې وي. په هرصورت دهمایون مخبرانو هغه ته دا خبر ورکړ چې شیرشاه سوري دهغه د لښکر شاتنۍ برخه پری ایښې ده او اوس د غرب په لور د خپل ټول ځواک سره د تورانومې دلدل د غاړې څخه را تیریږې او دهمایون دلښکر تر مخه د خیمې وهلو اراده لري.

دشیرشاه سوری د راتلو دخبر سره سم همایون خپل ټول فوځې سلاکاران را وبلل او دهغوې تر مخه یی دا پوښتنه کیښوله ،چې اوس په دا سې حال کې چې شیرشاه سوری خپله سینه ډال کړې او غواړی دهمایون دلښکر سره د جنګ له پاره تیارې ښیی ، نو دهمایون له اړخه باید څه ډول عکس العمل وښوول شی. دهغه په دې خبره دهمایون دلښکرو د سالارانو څخه یو سالار قاسم حسین سلیمان ورته وویل چې:

درونده شاهنشاه ! شیرشاه سوری زمونږ دلښکرو د تعقیب پسې دومره ستومانه سفر کړې دې او اوس دلته را رسیدونکې دې ، په دې اساس به دهغوې آسونه ستړې شوی وې او د سپرلۍ حیوانات به یی د جنګ کولو قدرت نه لری ، په دې اساس زمونږ له پاره به دحکمت نه ډکه لار داوی چې مونږ په همدا سې وخت کې د شیرشاه سوری په لښکرو باندې یرغل وکړو . ددښمن د ستومانتیا څخه به مونږ ته په اسانه توګه برې را په برخه شي او شیرشاه سوری به دماتې سره مخ شي.

همایون د خپل سالار قاسم حسین سلیمان له اړخه دغه مشوره ډیره خوښه کړه خو په دې وخت کې دهمایون ډیر دوست او ملګري سلاکار مویدبیګ را ټوپ کړ ، هغه همایون ته مشوره ورکړه چې په جنګ کې بیړه ښه کار نه دې ، ځکه شونې ده چې مونږ دماتې سره مخ شو ، مونږ ته په کار دې چې په ډیره ښه توګه د خپل فوځ لیکې سمې کړو اوبیا د شیرشاه سوري په خلاف باندې حرکت وکړو . همدا سې وشول ، شیرشاه سوری هم را ورسید اودخپل لښکر سره یو ځای یی هملته پړاو وکړ ، هغه سمدستې یو تیز تلونکې قاصد د خواص خان په لور ورولیږه ، اوهغه ته یی دا پیغام ورولیږه چې د همایون سره د یوه پریکنده جنګ کولو له پاره دې ژرتر ژره دلته زما خواته ځان را ورسوی. ددې نه وروسته شیرشاه سوري په ډیره پټه توګه خپل لښکر متحرک کړ او دکرم ناسه دد ریاب څخه اخوا ورتیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو. اوس نو هغه خپل لښکر د کرم ناسه او ګنګا د دریابونو تر منځ تم کړ او په دې ترتیب یی د همایون د لښکرو له پاره د کومک رسولو ټولې لارې بندې کړې.

دلته د شیرشاه سوری د پړاو څو ورځې لا تیرې شوې نه وې چې خواص خان هم د خپل لښکر سره یو ځای د هغه سره را یوځای شو. د هغه په را رسیدو شیرشاه سوري ډیر زیات خوشحاله او ډاډمن شو، اوس نو په یوه ډول سره د هغه ټول ځواک را یوځای شوې و. او کولې یی شول چې هر وخت چې وغواړي د همایون په لښکرو باندې مرګونې یرغل وکړي. کله چې شیرشاه سوری ته د خواص خان د ور رسیدو خبر ورکړل شو نو هغه د خپلو ساتونکو سره یو ځای د خپل پړاو څخه را ووت او د خواص خان د ښه راغلاست له پاره بیرون راغې.

شیرشاه سوری او خواص خان د واړه د خپلو خپلو آسونو څخه را ښکته شول، یو بل ته ورغاړې وتل، په همدې وخت کې شیرشاه سوری وکتل چې د خواص خان تر شاه یو نجلۍ هم په آس سپره ده چې خپل مخ او ټول وجود یی په سپینو کالیو کې را نغاړلې و، شیرشاه سوري د غه نجلۍ او د هغې سره ملګرې هغه زړې ښځې ته وکتل، او بیا یی په پوښتنه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورڅخه یی وپوښتل چې:

خواص خانه زویه! دغه پیغله او ورسره دغه زړه ښځه دا څوک دي؟ د هغه د دې پوښتنې په ځواب کې ورته خواص خان د ګنګا او نیرمل په اړه تفصیلې معلومات ورکړل. شیرشاه سوري د هغه د ځواب د اوریدو نه وروسته خاموشه و درید او بیا یی په مسکا سره وویل چې خواص خانه زویه! د خدای شکر دې چې تا خو ځانته کومه پیغله خوښه کړه. خو که دا نجلۍ د خپلې کومې غوښتنې په لړ کې له تا سره سمدستي واده کول نه غواړي او د خپل مخ څخه نقاب هم نه لرې کوي نو سهی ده، هغه د ښځو خیمو ته ور واستوئ، تر هغو چې دوې وغواړي هملته دې او سیږي او کله یی چې وکتل چې سوګند یی پوره شوې دې او تر څنګ یی ستا تر مخ د خپل مخ څخه د نقاب د لرې کولو اراده وکړي نو بیا به زه ستاسو د دواړو د واده کولو پروګرام جوړ کړم. وروسته بیا په تلو تلو کې شیرشاه سوری د ګنګا څنګ ته را نزدې شو او په پلرني شفقت سره یی ورڅخه وپوښتل چې:

ګوره ګیتا لوري! زه له تا څخه ډیره ممنون یم چې تا زما زوې خواص خان د خپل ځان له پاره خوښ کړې دې، زه تا ته او له تا سره یو ځای د غه زړې نیرمل ته د لته په راتلو باندې ښه راغلاست وایم. د دې خبرې سره سم شیرشاه سوري خپلو ساتونکو ته حکم وکړ چې ګیتا او نیرمل د واړه په پړاو کې د ښځو خیمه ځای ته یوسې او د دې د واړو له پاره ډیرې غوره او ښه خیمې ولګوي، ګیتا او نیرمل د همدې ساتونکو سره یو ځای روانې شوې، د هغوې د تللو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان په لور وکتل او ورته یی وویل چې:

خواص خانه زویه! اوس وخت راغلې چې مونږ د همایون پر خلاف اخري او پریکنده حمله وکړو، همایون همدا اوس د چوسې په سیمه کې د خپل لښکر سره پړاو کړې دې، د دې نه مخته ما د تورا د ویالې څخه د تیریدو وروسته د ګنګا په غاړه پړاو کړې و خو همایون د هغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او د چوسه سیمې ته ولاړ. اوس ما دلته د کرم ناسه او ګنګا تر منځه ځکه پړاو کړې دې چې د همایون د لښکر له پاره د کومک ټولې لارې وتړم. او بیا په هغه د اسې خونړۍ حمله وکړم چې هغه زما تر مخه بې وسه شي، ایا ستا په آند ما دا کارونه په ښه توګه کړي او که نه؟ خواص خان ورته په خندا کې وویل چې:

درونده شیرشاه سوری! زه پوهیږم چې کرم ناسه او ګنګا د واړه هغه ځایونه دي چې په دې ځایو کې د پړاو په واسطه مونږ د همایون په مقابل کې ډیر په ګټه کې یو. د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ډیر خوښ شو او ورته یی وویل چې: زویه! که خبره همدا سې وي نو ته هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدلته دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو وکړه . پریږده چې لښکر لږ څه دمه شي او بیا دهغې وروسته په همایون باندې دپریکنده ګذار له پاره ځان تیار کړو . ما ته خو مخبر خبر راوړې چې تا مهارت ته ډیره بده ماتې ورکړې ده او دهغه ټول هستونګنځې دې له ځانه سره راوړې دې ، په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې : دهغه د هستونګنځې څخه ماته ډیره څه تر لاسه شوې دې ، په هغې کې خوراکې توکې او جنګې سامان هم شته . او دا به ټول دهمایون پرخلاف په جنګ کې استعمالوم. شیرشاه سورې خواص خان ته د مهارت په ماتولو او ځپلو باندې مبارکې ورکړه ، بیا دواړو لښکر له ځانه سره واخست او د پړاو په لور روان شول او دخواص خان د برخې لښکر هم هملته دکرم ناسه او ګنګا تر منځ د شیرشاه سورې دلښکر سره یو ځاې پړاو وکړ.

۴۱

د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ د پړاو په وخت کې د شیرشاه سورې او خواص خان مدافعانه سلوک خپل کړې و ، هغوې خپل لښکر او خپل ټول ځواک په دې باندې باورې کړې وچې په دې وخت کې دې د همایون د فوځونو لار بنده کړې تر څو دکرم ناسه ددریاب څخه تیر نه شي. دبله اړخه دوې دهمایون د لښکر د بسپنې د ور رسیدو ټولې لارې بندې کړې وې او هغوې ته هیڅ ډول دخوراک څښاک او فوځې سامان نه ور رسیده . همایون هم ددې حالاتو څخه په تنګ راغې او دچوسه څخه یې دبلې کومې لورې په لور د کوچ کولو اراده وکړه. هغه غوښتل چې یا خو اګرې ته ولاړ شي او یا هم د چنار کلا ته مخه کړي. خو په هر حال هغه باید د کرم ناسه ددریاب څخه دخپل لښکر سره یو ځاې واوړي، ډاګیزه وه چې شیرشاه سورې په یوه ډول همایون دخپلې کلابندۍ لاندې راوستې و . دهغه تر مخه بله کومه داسې ستره لاره او یا ګودر نه و چې دهغې په واسطه شیرشاه سورې ته دوکه ورکړې او دهغې لارې خپل ځان د شیرشاه د کلابندۍ څخه بیرون کړې. ترڅنګ یې د باران موسم هم مخته را روان وچې په طبیعې توګه یې همایون د سترو سترو ستونزو سره مخ کاوه.

دبله اړخه کله چې همایون دا محسوس کړه چې هغه د شیرشاه سورې له اړخه یو ډول کلابند شوې دې نو د شیرشاه سورې په پړاو یې سپکې او وړې حملې پیل کړې ترڅو شیرشاه سورې د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ دپړاو څخه شاته تللو ته و هڅوي ، اوپه دې توګه همایون د خپل لښکرسره یوځاې د چوسې څخه ځان و کاږي.

شیرشاه سورې هم دهمایون څخه کم نه و ، هغه خپل لښکر دهمایون د حملو څخه خوندي ساتلو په خاطرهر وخت تیار ساته ، بلاخره جنګ داسې بڼه خپله کړه چې د همایون لښکرو به بیا بیا د کرم ناسه ددریاب څخه د تیریدو هڅې کولې ، چې په دې هڅو کې به هغوې ته کله کله ډیر زیات زیان هم ور رسیده . ځکه کله به چې هم هغوې دا ډول هڅې کولې نو د شیرشاه سورې په حکم به خواص خان په هغوې وینه تویونکې حمله کوله او هغوې به یې دماتې خوړلو وروسته تر ډیره پورې تعقیبول . په دې ترتیب دهمایون دغه یرغل کونکې فوځ ته ډیر زیات زیان ورسید.

دبیابیا زیانونو د پورته کولو په اساس دهمایون د فوځ حوصلې نورې پاې ته رسیدلې وې ، نژدې یوه میاشت دغسې وړې غټې پیښې روانې وې. او ددواړو اړخونو څخه به یو شمیر عسکر له منځه تلل. خو په دې جنګونو کې همایون ته تر شیرشاه ډیر زیان رسیده . ځکه چې شیرشاه سورې تر ډیره ځایه دفاعي جنګ ته ملاتړلې وه . بیا یو بل افت راغې او د برسات د موسم سخت بارانونه پیل شول ، اوبه دومره زیاتې شوې او ددریاب دغاړو څخه را ووتلې چې دشیرشاه سورې د پړاو ځایونه یې هم لاندې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دشیرشاه سوري سره د ګنګا د دریاب په دغه لاندینیو زمکو کې د پړاو نه پرته بله لاره هم نه وه. شیرشاه سوري هلته په دوو علتونو په پړاو کولو مجبور و . لمړی دا چې هغه ددې ځایه دکرم ناسه ځارنه کولاې شوه ، ځکه دهمایون لښکرو بیا بیا ددې ځایه د تیرید و هڅې کولې ، دویم دا چې د غازي پور او بنارس څخه دهمایون دلښکرو له پاره د راتلونکې کومکونو ځارنه یې هم کولاې شوه، ځکه د همایون د فوځونو له پاره دکومک درسولو یو اځنی لاره همدا پاته وه .

دسیلاب د راتلو په خاطر شیرشاه سوری دهغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او لږ څه لوړې سیمې ته یې منتقل کړ. ترڅو دهماغه ځایه دهمایون د لښکر خوزښتونو تر څارنې لاندې ونیسي. د ګنګا او سنګم د دریابونو تر منځ چې څومره په تیزۍ سره سیلاب راته نو همغومره په تیزۍ سره به بیرته کیناسته. هغه وخت چې شیرشاه سوری خپل لمړی پړاو واخست او لوړې سیمې ته یې منتقل کړ نو د همایون د فوځونو له پاره د دریاب غاړو ته د راتلو له پاره څه اسانې پیدا شوې وه. هغوې ته دا هیله هم را پیدا شوې وه چې که چیرې په پرلپسې توګه د شیرشاه سوری سره همدغسې کوچنیو حملو ته دوام ورکړي نو په دې به و توانیږي چې ددریاب د ګودر څخه به د تیریدو له پاره ورته لاره هموار شي.

دڅو ورځو را پدیخوا همایون ته داګرې او دهلي څخه چې کوم خبرونه رارسیدل ، هغه د ډیرې ناهیلۍ او اندیښنو وړوو ، هغه وخت چې همایون د بنګال څخه کوچ کړې و نو په همغو ورځو کې دهغه کوچنی ورور بهندال دهغه پر خلاف بغاوت کړې و ، په داسې حال کې چې هغه خپل بل ورور مرزا عسکري د بهندال د بغاوت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ور استولې و . خو اوس حالات بل منګه شوې و. مرزا بهندال د خپل لښکر سره یو ځاې دهلی ته راغلې وپه داسې حال کې چې مرزا عسکري دخپلې برخې دلښکرو سره یو ځاې هلته په اګره کې پړاو کړې و.

کله چې دې دواړو ورونو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري د همایون دلښکرو لارې بندې کړې او هغه یې تر کلابندۍ لاندې راوستې دې او اوس د همایون پرخلاف د یوه پریکنده جنګ له پاره ځان تیاروي نو دې دواړو ورونو هم خپل ځانونه و څنډل.

مرزا بهندال هملته په دهلي کې پاته شو او هیله یې کوله چې همایون به د شیرشاه سوري په لاسو مات شي ، نوکه چیرې دد ې ماتې په پایلو کې همایون له منځه ولاړ نو دهغه دمړینې وروسته به هغه هملته په دهلي کې خپله شهنشهاهي اعلان کړي.

د بله اړخه دهغه هغه بل ورور مرزا عسکري ته چې کله د مرزا بهندال د فکرونو او هیلو خبر ور ورسید او دا چې شیرشاه سوری غواړې دهمایون پر خلاف خپله اخري حمله وکړي نو سمدستي دخپل لښکر سره یو ځاې ددهلي په لور را وخوزید او ددهلي څخه بیرون یې دخپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ. ترڅنګ یې دحالاتو ځارنه هم کوله. مرزا عسکري هم هیله درلوده چې دهمایون په برخه کې د هر بدخبر د اوریدو سره سم به په دهلی حمله کوي ، مرزا بندال به له منځه وړي او دهمایون په ځاې به دهندوستان پادشاه ګرځي. په هر صورت په دې سخت وخت کې دهمایون دواړه ورونه مرزا عسکري او مرزا بهندال دهمایون مرګ ته تړي او دهغه د ځاې ناستې له پاره منتظر پاته شول.

په چوسه کې میشت همایون او دهغه لښکر ته دا ډول خبرونه په پرلپسې توګه ور رسیدل. همایون او دهغه لښکر ته دداسې ناامیده کونکو خبرونو د ور رسیدو طبیعي پایلې دا وې چې دهغوې تر منځ هم یو ډول زړه بداوې را پیدا شو ، په همدې خاطر همایون یو ګړندې قاصد دهلي ته ولیږه او خپلو دواړو ورونو مرزا بهندال او مرزا عسکري ته یې پیغام ولیږه چې هغوې دې دخپلو لښکرو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوځاې دهرې لارې چې شونې وې دلته چوسې ته ځانونه راورسوي تر څو په یو ځاې د شیرشاه سوری د لښکرو مقابله وکړاې شو . په دې توګه به هغه و توانیږې چې د دریابونو دمنځه د شیرشاه سوری پړاو ختم کړي، په دې لړ کې به په خپله همایون د شیرشاه سوری پر خلاف یرغل وروړي او هغه به د ګنګا او سنګم د دریابونو دمنځنۍ سیمې څخه بیرونه کاږي او تر هغې به یې تعقیبوي تر څو شیرشاه سوري دهندوستان پریښوولو ته اړ شي.

کله چې دهمایون داپیغام دهغه د قاصدانو په واسطه مرزا بهندال اومرزا عسکري ته ورسید نو دواړه ورونه سمدستې دهمایون د بسپنې له پاره تیار شول ، ددواړو ورونو تر منځ دخبرو اترو وروسته دا سې پریکړه وشوه چې مرزا بهندال دې دخپلو لښکرو سره یوځاې همدلته ددهلی څخه دد فاع په خاطر پاته شي او مرزا عسکري دی دخپلو لښکرو سره یوځاې د ګنګا او سنګم د دریابونو دمنځنیو سیمو په لور ولاړشي او د شا له لورې دې په شیرشاه باندې یر غل یوسي . هغوې به دخپلو قاصدانو په لاسو همایون ته داپیغام ولیږي تر څو همایون د هغې لورې دشیرشاه په لښکر یرغل راوړي او په دې ترتیب د شیرشاه سور ي کار د تل له پاره پاې ته ورسوي

هغه وخت چې د اګرې اودهلی خلک په دې خبر شول چې مرزا عسکري دخپل ورور همایون د کومک له پاره تیار شوې دې نو خلک ډیر زیات خوشحاله شول او حوصلی یی لوړې شوې ، ددې نه علاوه د مرزا عسکري اومرزا بهندال په لشکرو کې چې کوم پخوانی تجربه لرونکې فوځیان موجود وو هغوې هم ددې کاره ډیره راضي شول او بیړه یی کوله چې ډیر ژر باید د همایون مرستې ته ورودانګي، خو یو شمیر نمک حرامه اوبدمستو سلاکارانو یوبل ډول سلا ورکړه ، هغوې په پټه پټه د مرزا عسکری غوږونه ور ډکول ، هغوې ورته وویل چې چوسې ته په ورتللو سره اوهلته د همایون سره دکومک کولو معنې داده چې پادشاه ازاد شي ، دښمن بربادشي او مونږ ټول په یوه دام کې را ونښلوي. هغوې مرزا عسکري ته دا سلا ورکړه چې که چیرې د شیرشاه سوري په مقابل کې یی داځل دپادشاه سره مرسته وکړه اوهمایون لاس برې را ووت نو دشیرشاه سورې د ځپلو وروسته به هغه حتما د مرزا عسکري د ځپلو له پاره ملا تړي. هغه به مرزا عسکري ته هلته چوسې ته د ناوخته ور رسیدو سزا ورکوي او بهندال ته به د بغاوت په اړه ناوړه سزا ټاکي .

د همایون ورور دخپلې بېعقلۍ او بې تجربګۍ په اساس په جال کې را ونښت او ددغې غدارانو او نمک حرامو مشوره یی مناسبه و ګڼله او دهمایون د کومک له پاره د وتللو څخه یی د ډډې کولو له پاره بهانې لټولې.

د بله اړخه کله چې همایون ته خبر ورسید چې دهغه ورونه دهغه د کومک له پاره را تللو ته تیار نه دي ، نو مجبورا یی د شیرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره تیارې و ښود.ددې کار له پاره همایون د خپل لښکر یو مشر ، شیخ خلیل د شیرشاه سوري په لور واستاوه او هغه ته یی سپارښتنه وکړه چې شیرشاه سوري سولې ته تیار کړي. شیخ خلیل د شیخ فریدشکر ګنج د کورنۍ څخه و او خلکو یی ډیر زیات عزت او درنښت کاوه.

شیخ خلیل د شیرشاه سوري په لور ورغې اودهغه سره یی دهمایون او دده تر منځ د سولې خبرې پیل کړې. په پیلامه کې شیرشاه سوری هم نه غوښتل د همایون سره په جنګ کې را لتاړشي. هغه هم دا غوښتل چې که دهمایون سره د سولې کومه لاره پیدا شي نو همغه به ښه وي ، په دې خاطر شیرشاه سوری شیخ خلیل ته وویل چې هغه په دې شرط سولې ته حاضر دې چې د چنار کلا اودهغې شاوخوا ټولې سیمې همایون بیرته هغه ته حواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوري ددې ځواب په اوریدو سره شیخ خلیل ډیر زیات خوشحاله شو ، هغه ته دا هیله را پیدا شوې وه چې همایون به د چنار کلا اودهغې شاوخوا سیمې بیرته شیرشاه سوری ته ور پریږدي ،په دې اساس هغه په ډیره خوشحالۍ سره د شیرشاه سوري د لښکر څخه را ووت اود همایون د لښکر په لور راغې. هلته یې همایون ته هغه شرط وو ایه چې د شیرشاه سوري له اړخه ورته د سولې د کولو په خاطر ویل شوې و. خو د همایون په شاوخوا کې چې کوم نالایقه او بدمسته نمک حرامه سلاکاران را ټول شوي و هغوې ټولو همایون ته په یوه خوله وویل چې شیرشاه سوری ته د چنارکلا ور حواله کول مناسب نه دي ، ځکه شیرشاه سوري به هلته په چنارکلا کې خپل ځان نور هم ځواکمن کړي او به راتلونکې کې به دهمایون له پاره د سر درد وګرځي. دخپلو دغو نا اهلو سلاکارانو د سلا وروسته همایون د شیرشاه سوري دغه شرط و نه مانه او په دې توګه ددواړو اړخونو تر منځ د سولې په ځای جنګ ته لاره هواره شوه.

۴۲

زړه نیرمل په خپلې خیمې کې دیوه سره تر بله پورې تله را تله ، دهغه دحالاتو څخه داسې انګیرل کیده چې هغه ډیره اندیښمنه ده، په همدې وخت کې ګنګا هم خیمې ته را ننوتله ، دهغې په کتلو سره سم نیرمل دهغې لورې ته ورغله او ورته یې وویل چې: ګیتا لورې !ته چیرې تللې وې زه د ډیره وخته ستا په انتظار کې وم ، ماته اندیښنې را پیدا شوې وې چې هسې نه چې ته بیا په کوم مصیبت کې را لتاړه نه شې. دهغې په دې خبرو ګیتا د خیمې په یوه کنج کې کیناسته او ویې ویل چې: نیرمل ! دلته دخواص خان تر څارنې لاندې به څنګه زه په کوم مصیبت کې را لتاړه شم ، په ځواب کې ترې نیرمل و پوښتل چې:

خو ګوره ګیتا لورې !ته اوس چیرې تللې وې ، زه د ډیره وخته راهیسې په خیمه کې ځانته ناسته وم اوستا انتظار مې کاوه ، زه خو هسې د لږ ځنډ له پاره بیرون تللې وم اوبیا ته زما په غیاب کې له دې ځایه پسې ډیره اوږده ولاړې. ایا ته دخواص خان خواته ورغلې وې؟ګنګا ورته وویلې چې: نه زه خو د خواص خان لورې ته نه وم ورغلې، نیرمل ترې بیا وپوښتل چې بیا نو ته چیرې ورکه وې ؟ د لږ څه فکر او غور وروسته ورته ګنګا په ډیره مینه وویل چې:

ګوره نیرمل !زه غواړم تاته خپل یو راز ووایم. زه همدا اوس د شیرشاه سوري اودهغې د حرم د ښځو سره دکتلو وروسته دلته راغلم. ما هغوې ټول دخپل راز ملګري ګرځولې دي. نیرمل په ډیره عجیبه توګه ګنګا ته وکتل اوبیا یې ترې و پوښتل چې: لورې څه ډول راز ؟ ګنګا ورته وویل چې:

ګوره نیرمل ! زما اصلی نوم ګیتا نه دې بلکه ګنګا دې .ددې وروسته ورته ګنګا خپله ټوله تیره شوې قصه په تفصیل سره وکړه ،کله چې ګنګا خپله ټوله قصه خلاصه کړه نو نیرمل ورته په شکایت کونکې توګه وویل چې:

ګوره ګنګا لورې ! تا ماته د همغه لمړۍ ورځې څخه ولې دا ټول حال نه وایه ، چې ته د رهتاس د راجه چندرمل شهزادګۍ ګنګا یې. ما خو ته تر اوسه پورې ته د رهتاس دزیارت په لنګر ځای کې اوسیدونکې ګیتا ګڼلې. دا داسې انګیرله چې دکونډتون نه مخته ته مهارت کتلې وې ، هغه غوښتل تا خپله کړې نو په دې خاطر یې دهغه ځآیه ستا د راتښتولو له پاره خپل کسان در ولیږل. ګوره لورې !ما فکر هم نه کاوه چې ته به یوه شهزادګۍ یې. په هر صورت ستا شکل و صورت ، ستا ښکلا اوښایست او ستا جسماني جوړښت ماته ویل چې ته به حتما دکومې سترې کورنۍ پورې اړونده یې. ځکه ستا په څیر ښایسته پیغلې ما ډیرې کمې کتلې دي. اوس چې زه ستا ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال څخه خبره شوم چې ته ګیتا نه یې بلکه شهزادګۍ ګنګا یې. نو اوس را ته ووایه چې تا شیرشاه سوري او دهغه د کورنۍ غړي د کوم راز په اړه د خپل ځان ملګری کړي دي. ګنګا ورته وویل چې:

ګوره نیرمل !ته هیڅکله هم د خواص خان تر مخ دا خبره نه ډاګیزه کوې چې زه شهزادګۍ ګنګا یم. ددې ټول راز د پوهیدو نه وروسته هم ته دا وګڼه چې زه همغه ګیتا یم او یوه پاته شوې کونډه یم. بس نیرمل لکه څنګه مې چې تاته خپل ټول احوال بیان کړل نو د ګنګا به نوم راڅخه خواص خان کرکه کوی خو دیوې کونډې په څیر زه دهغه د مینې په لاسته راوړو کې بریالې شوې یم. اوس به زه دهغه تر مخه د ګنګا په ځای همدا ګیتا اوسم. ددې تر څنګ به زه د ګنګا سره دهغه دغه نفرت اوکرکه هم په مینه بدلوم. نیرمل پرې اعتراض وکړ او ترې ویې پوښتل چې:

دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په خندا کې وویل چې: اوس خو دا ډاګیزه شوې ده چې ما د یوې کونډې په څیر د خواص خان مینه او محبت تر لاسه کړې دې خو زه ویریږم چې هسې نه چې دا سې کوم وخت راشي او خواص خان ته دا څرګنده شي چې زه ګیتا نه یم بلکه ګنګا یم نو زه ویریږم چې دهغه کرکه به بیا را وپاریږي، ځکه چې ما د ګیتا په لباس کې هغه ته دوکه ورکړې ده. ګوره نیرمل ! خواص خان ډیر پاک زړې او نرم مزاجه انسان دې ،نو زه غواړم چې تر هغو چې هغه د ګیتا سره مینه کوي د ګنګا سره هم خپله کرکه را کمه کړي ، او که چیرې هغه سمد ستې دهغې سره مینه و نه کړي نو لږ تر لږه خو دهغه کرکه په همدردۍ او مینه باندې بدله کړل شي. که چیرې همدومره وشي نو زه به بیا د خپل مخ څخه نقاب لرې کوم او د خواص خان ترمخه به را څرګندیږم او بیا به هغه د خپل اصلیت څخه خبر کړم . بیا خو به زما هیله وې چې هغه به زما څخه د ګنګا به بڼه کې کرکه و نه کړي. او کله چې هغه ته دا خبره ورسیږي چې ما د ګیتا په بڼه کې نه یواځې دهغه مینه تر لاسه کړې بلکه هغه به ما د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې خپله کړي. ګوره نیرمل ! کله چې هم دا سې موقع او فرصت تر لاسه شي نو بیا به زه ووایم چې دا زما د ژوندانه طلایی وخت دې.

د ګنګا په خاموشه کیدو سره نیرمل په خبرو پیل وکړ او ویې ویل چې:

ګوره ګنګا لوري ! ستا ډیره مهرباني ده او زه ستا شکریه ادا کوم چې تا ماته خپل زړه را وسپړود او زه دې د خپلو رازونو څخه خبره کړم . خودا را ته ووایه چې د شیرشاه سوري او دهغې د کورنۍ سره دې څه خبرې کړې دي؟ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره نیرمل ! ما هغوې ته دا ډاګیزه کړه چې زه په اصل کې ګیتا نه یم بلکه همغه شهزادګۍ ګنګا یم ، شیرشاه سوري خو ما د پخوا څخه پیژني ، ځکه کله چې هغه د رهتاس ښار سوبه کړ نو زه هم د یوې بندۍ په توګه د هغه تر مخ را وړل شوې وم او بیا هغه زه د یوې وینځې په څیر خواص خان ته ور حواله کړم ،خو خواص خان زه ازاده کړم ، هغه زما څخه دومره زیاته کرکه کوله چې زه یې د وینځې په څیر هم له ځانه سره قبوله نه کړم.

د شیرشاه سوري او دهغه د کورنۍ د خپل دغه راز د را ښکاره کولو وروسته ،ما هغوې ته دا هم ویلي دی چې زه به د ګتیا د بڼې تر څنګ د ګنګا په بڼه کې هم د خواص خان مینه او محبت تر لاسه کوم او دهمدا ډول بڼې په بدلون سره به زه په خواص خان باندې برې تر لاسه کوم. او که نه زما له پاره به ستونزې نورې هم زیاتې شي. ځکه که د خواص خان په زړه کې د ګنګا له پاره همغسې نفرت او کرکه پاته وي، نو کومه ورځ چې زه دهغه تر مخه د خپل مخ څخه نقاب لرې کړم نو زه ویریږم چې هسې نه چې په هغه ورځ د ګیتا محبت د ګنګا سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکې باندې بدل نه شي او که چیرې ، نیرمل ، داسې وشول نوبیا به هغه ورځ زما د ژوندانه اخري ورځ ثابته شي او دهغې وروسته به زه د خپل ځان ژوندي پاته کیدل غوره و نه گنم.

ما دشیرشاه سره او هم دهغه دکورنۍ سره دا خبره غبرگه کړې ده چې زه به دخواص خان د زړه څخه دگنگا په اړه کرکه لرې کوم او هغه به په مینه او محبت باندې بدلوم. ځکه چې ما خپله پخوانۍ خدمتگاره چې اوس زما خورلړنه ده او هلته په رهتاس کې او سیږې دهغه ځایه دلته را بللې ده. زما د وینا سره سم شیرشاه سوري خپل دوه کسه استازي هلته د رهتاس د زیارت لنگرځاې ته استولي دی او هغه قاصدان به له خپله ځانه سره اوما هم دلته را وړي ، ما هغو استاذو ته دا ټوله قصه کړې ده ترڅو هغوې اوما ته زما په اړه ووایی او بیا اوما زما د داستان په مطابق دلته راشي او دخواص خان دربار ته وړاندې شي. هغه به خواص خان ته دا ووایی چې د خواص خان دحویلۍ څخه د وتلو وروسته اوما او گنگا د گنگا د یوه خپلوان کره تللې وو. هلته یوڅو کسه بدمعاشانو گنگا تنگوله ، دا بدمعاشان د گنگا پیژندونکې اودهغې لرې خپلوان وو . اوما به خواص خان ته دا هم ووایی چې گنگا د زړه له کومي دهغه سره مینه لري او په همدې خاطر هغې د ټول عمر له پاره د واده د نه کولو اراده کړې ده. اوما به خواص خان ته دا هم ووایی چې کله چې د رهتاس په ښار گوټې کې دغو بدمعاشانو گنگا ډیره تنگه کړه نو یوه شپه د اوما په مشوره گنگا دخواص خان حویلۍ ته بیرته راستنه شوه ترڅو دهغو بدمعاشانو د شر نه ځان خوندي کړی او تر څنگ د خواص خان مینه او محبت هم بیرته تر لاسه کړي، او که نه بیا به خپل ځان له لاسه ورکړي. همدا سې ډیرې نورې خبرې به هم اوما د خواص خان تر مخ بیان کړي ، زه هیله لرم چې اوما به د رهتاس څخه په راتلو دلته لمړۍ ما ووینې ، او زه به هغه نوره هم په ټولو خبرو پوهه کړم. هغه به په دې توگه کله کله دخواص خان سره وینې او د گنگا په اړه به یې په فکر کې د بدلون هڅې کوي ، هغه به خواص خان ددې خبرې له پاره هم تیار کړي چې هغه دې همدلته په لښکر کې زما او ستا سره یو ځاې پاته شي. په دې توگه زه هیلمنه یم چې اوما به دخواص خان په آند کې بدلون راوړي او دگنگا له باره به یې په زړه کې دمحبت او مینې له پاره ځاې را پیدا کړي. خواص خان په اوما ډیر باوري دې او هغې ته یې خپله خوروېلې ده. اوس راته نیرمل ته ووایه چې زما دا ټول پلان څه ډول وینې ؟ نیرمل په خوشحالۍ سره ورته وویل چې:

گوره گنگا لورې ! زه تاته ډاډ درکوم چې که چیرې اوما ستا ددې پلان په مطابق عمل وکړي نوبیا خو هغه ورځ لرې نه ده چې خواص خان به د گیتا تر څنگ د گنگا سره هم محبت او مینه پیدا کړي. گنگا لورجانې ! دا به زما په ژوند کې ډیره ستره او دخوشحالۍ ورځ وي ، چې ته دخواص خان تر مخه دخپل مخ نه دغه نقاب لرې کړې او خواص خان تا د گیتا او گنگا دواړو په بڼه کې قبوله کړي.

دنیرمل ددې خبرو په ځواب کې گنگا څه نور ویل غوښتل چې بیرون ساتونکي د خیمې دروازه را وټکوله ، کله چې گیتا هغه ته د رانتوتلو حکم وکړ نو هغه دننه راغې ، ساتونکې د دې دواړو له پاره خوراک څښاک له ځانه سره راوړې و. هغه دغه غذا هملته ددوې تر مخ کیښوده او بیرته ووت. ددې ساتونکې د تللو وروسته گنگا نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

گوره نیرمل ! له ماڅخه ډیره غټه خبره ، چې باید پخوا مې تاته کړې وې ، هیره شوې وه. نیرمل په حیرانتیا سره گنگا ته وکتل او ورته یې وویل چې: هغه څه ډول خبره ده ، تا خو ماته د شیرشاه سوري اودهغه دکورنۍ سره ټولې پټې خبرې بیان کړې دی ، اوس څه ترې پاته دي ؟ گنگا ورته وویل چې: هغه خبره چې زه یې اوس تاته کول غواړم هغه ددې ټولو څخه ستره ده. اوهغه دا چې ما اسلام قبول کړې دې. اوس زه هندوه نه بلکه مسلمانه یم. شیرشاه سوري اودهغه کورنۍ زما په مسلمانیدو باندې ډیر زیات خوشحاله شوي دي. هغوې په همدې مناسبت زما له پاره دیو ډیر ستر دعوت د تیارولو پلان درلود ،خو ما ددې کار څخه منه کړل. خو همدومره مې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې خواص خان په دې خبر کړي چې ګیتا اسلام قبول کړي دې او اوس مسلمانه ده. زه هیلمنه یم چې خواص خان به ددې خبرې دخبریدو سره سم دلته زمونږ خیمې ته راځي، دګنګا په دې څرګندونې باندې نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه او څه فکر یې کاوه، بیا یې ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې: ګوره ګنګا! اوس چې ته د اسلام په دایره کې را نتوتې یې نو بیا خو زه هم ستا په لاره قدم ږدم. ګنګا! زه هم ستا په څیر اسلام قبلوم، اوله تا څخه غواړم چې ماته هم ددې نوي دین په اړه معلومات راکړې. دهغې په دې خبره ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه او ورته یې وویل چې: ګوره نیرمل! د اسلام د منلو وروسته اوس زه هره ورځ د شیرشاه سوري د کورنۍ لورې ته ورځم او دهغوې څخه دخپل دغه نوي دین په اړه ضروري معلومات تر لاسه کوم، ته هم زما سره ځه، نو ددې ټول تفصیل څخه به خبریږې، نیرمل ورسره اتفاق وکړ او بیا دواړو یو ځاې د ډوډۍ په خوړلو شروع وکړه.

۴۳

د سولې هغه خبرې چې د شیخ خلیل په واسطه د شیرشاه سوری او همایون تر منځ پیل شوې وې هغه د همایون د غلطیو او د شیرشاه سوري ته د چنار دکلا د نه ورکولو په اساس په خپل ځاې ټپې و دریدې. شیرشاه سوری هم ژمنه کړې وه چې اوس نو دهغه تر مخه دهمایون پر خلاف د پریکنده جنګ پرته بله لار نه شته. هغه هوډ کړې و چې په هرصورت به د جنګ پایلې دهمایون د لاسو څخه باسي او په خپله ولکه کې به یې راوړي. شیرشاه سوري دخپلو همدغو موخو د تر لاسه کولو له پاره هڅه وکړه چې همایون اودهغه لښکر په یو ډول دوکه کې واچوي. شیرشاه سوري ددې مقصد له پاره تبلیغاتي جنګ پیل کړ اودا یې خپره کړه چې د مهارت د ځپلو له پاره خواص خان ورغلې و خو مهارت د خواص خان لاسو ته نه دې ورغلې، ځکه مهارت د خپل لښکر سره کوم داسې ځاې ته تښتیدلې چې د شیرشاه سوری مخبران دهغه د درک د څرګندولو څخه عاجز پاته شوي دي. هغه دا خبر هم خپور کړ چې اوس مهارت د شیرشاه سوري په لښکر باندې د ناڅاپې یرغل په فکر کې دې او غواړي شیرشاه سوري ته ماتې ورکړي. کله چې شیرشاه سوري، خواص خان او دهغه نورو سالارانو دا خبره عامه خپره کړه نو دشیرشاه سوري خپل لښکر هم په دې خبره باندې باور پیدا کړ.

اوس نو شیرشاه سوری ته دا یو ورځنې کار ګرزیدلې و چې هره ورځ د خپل لښکر څو ډلګۍ دمهارت تر ولکې لاندې سیمو په لور تر درې څلور میلو واټن پورې واستوي، او دا به یې هم ډاګیزه کوله چې هغه دخپلو عسکرو سره یو ځاې دمهارت د لټون له پاره ورځي. خو هر ماښام به دوې بیرته خپلو ځایو ته راستنیدل او ویل به یې چې تر اوسه پورې دمهارت په اړه معلومات ورته نه دې تر لاسه شوې.

تر پنځو وروځو پورې شیرشاه سوری دغه ډول تمرینات کول، خو دې کار په مغلو باندې دومره ژور اغیز وکړ چې نور یې نو خپل ځآنونه د شیرشاه سوري د حملو څخه خوندي ګڼل، هغوې ډاډمن شوي و چې د شیرشاه سوری د فوځ دغه حرکت او خو زښت دهغوې پر خلاف نه بلکه د مهارت د نیولو او ځپلو له پاره تر سره کیږي نو په دې اساس دشیرشاه سوری د حملې څخه مغل خوندي دي.

۴۴

یوه ورځ سهار وختي شیرشاه سوري خواص خان ته دخپل لښکر نیمایی برخه ورکړه او د خپل پړاو نه یې رخصت کړ، خو هیچا هم په دې خبره سر و نه ګراوه، هر چا دا ګمان کاوه چې د خواص خان لښکر د مهارت د ځپلو له پاره ور ځي، خو شیخ خلیل ته لږ څه شک پیدا شوې و، هغه سمدستې ددې کار په اړه همایون ته خبر ورکړ، خو همایون دخواص خان دې عسکري خو زښت ته کوم اهمیت ور نه کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې ورځې وروسته د نیمې شپې څخه لږ مخته شیرشاه سوری دخپلو عسکري سالارانو یوه غونډه را وبلله او دمعمول په مطابق یی دهغوې تر مخه دهمایون پرخلاف یوه تنده اوتیزه وینا وکړه. هغه دې غونډې ته وویل چې زمونږ وعده ماتونکې دښمن په خپل مخکې د سولې ټولې دروازې تړلې دي، کله چې د شیرشاه سوری دغه جنګې شورا دهغه سره په ټولو خبرو کې اتفاق وکړ نو بیا شیرشاه سوری پر همایون باندې دحملې کولو اراده رامخته کړه.

ددې غونډې د پاې ته درسیدو نه مخکې، شیرشاه سوری خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې ژر تر ژره خپل ټول عسکر د جنګ له پاره په لیکو کې منظم کړي. کله چې دشپې یوه برخه پاته شوه نود شیرشاه سوری د حکم په مطابق ټول لښکر دمهارت د سیمې په لوړ ډیر نژدې ورغلې و.

د همایون څخه دفوځ د دغه نقل وحرکت د پټ ساتلو په خاطر ،شیرشاه سوري د شپې د خپل پړاو څخه نژدې پنځه میله واټن جنوب اړخ ته تللې و ، دلته ورته خواص خان هم دکرم ناسه ددریاب په غربي غاړه دخپل لښکر سره یو ځاې منتظر و . خو شیرشاه سوري هم په ناڅاپی توګه خپل تګلورې بدل کړ او دکرم ناسه ددریاب څخه تیر شو او دهغې په شرقي برخو کې د خواص خان سره یوځاې شو. اوس نو دغه متحده لښکر د کرم ناسه د دریاب څخه تیر شوې و او ددې دریاب شرقي خوا و ته ور رسیدلې و. دهغه ځایه چې دوې ددې دریاب څخه تیرشوې و ، هغه مقام دوشاخه نومیږی چې دهمایون د فوځونو د پړاو څخه په پنځه میله واټن کې پروت دې . تر اوسه پورې شیرشاه سوری اوخواص خان د همایون پر خلاف د جنګ ټوله نقشه دخپلو ځانو سره پټه ساتلې وه . دکرم ناسه ددریاب څخه د تیریدو وروسته شیرشاه سوري یوځل بیا خپل جنګې شورا را وبلله ، چې په کې دخواص خان تر څنګ نورو جنګې سالارانو هم ګډون درلود ، شیرشاه سوری په همدې جنګې شورا کې دخپل جنګ ټوله نقشه د سالارانو تر مخ کیښوده اوبیا یی خواص خان ته مخ کړ او ورته یی وویل چې:

خواص خانه زویه ! مونږ به همدا نن شپه د همایون په فوځ باندې حمله کوو ، خو ګوره زویه ! مونږ لښکر په دوو برخو باندې ویشو ، یوه برخه به یی ستا تر قومندې لاندې کار کوي ،خو د لښکر دغه بله برخه به یی زما سره وي. هیبت خان نیازی ، جلال خان جالو ، او سرمست خان سرواني به ستا تر لاس لاندې کار کوي ، خو حاجې خان بټني اوبرهم جیت به زما تر څنګ وي.

ګوره خواص خانه زویه ! دجنګ پلان به داسې وي ، چې ته به د خپل لښکر سره یو ځاې دشپې په تیاره کې مخته ورځې او دمغلو په لښکر به شپینې خونړې ګذار کوې . ستا ددې یرغل څخه به دښمن داسې وګڼي چې شیرشاه کوم لرې ځاې کې دې ، هغوې یوځې دمهارت سره د جنګ نه د ناکامه راګرزیدو وروسته دخواص خان په لاسو زمونږ په فوځ برید کړې دې ، په دې توګه به دمغلو ټول لښکر ستا تر مخ ودریږي تر څو تا مات کړی ، کله چې حالات دې ځاې ته را ورسیږی نو زه به دشا له اړخه دمغلو په فوځ باندې را پریوزم، زه هیله لرم چې دشپې په دې تیاره کې به مونږ دواړه وتوانیږو دمغلو فوځ په خپل مخکې بې وسې کړو .

تر دې ځایه دخبرو وروسته شیرشاه سوری لږ څه تم شو اوبیا د لږ څه فکر او غور وروسته خواص خان ته وکتل او ورته یی وویل چې:

خواص خانه زویه !ددې پلان په اړه ته څه ډول انګیرې ؟خواص خان په پوره ډاډ او خوښۍ سره ځواب ورکړ او ورته یی وویل چې:

زما محترمه ، شیرشاه سوري ! هغه پلان چې ستا دې هغه دخواص خان هم دې ، ته هیڅ فکر مه کوه ، زه به د شپې په تیاره کې ددې ځایه حرکت کوم اودمغلو دلښکرو په یوه اړخ باندې به داسې وینه تویونکې ګذار کوم چې دهغوې ټول لښکر سره په لړزه کې راشي. زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیلمن یم چې نن شپه به د مغلو د لښکرو له پاره د ماتې اخري شپه ثابته شي. د خواص خان د ځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوري په مخ کې د خوشحالیو رڼا را وځلیده ، تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و او بیا یې وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چې تا ته څرګنده ده چې د همایون لښکر د دې ځایه په پنځه مایله واټن کې پروت دې ، مونږ هم لږ څه وروسته د دې ځایه خوزیږو او د همایون د لښکر څخه به د درې مایله لرې واټن کې پړاو کوو. ته خواص خانه ، د هغه ځایه حرکت وکړه او د همایون په لښکر باندې ناڅاپې شپینې یرغل یوسه ، تر دې وخته پورې به زه هم هلته په سنګر کې یم او د همایون لښکر ته به د ورنژدې کیدو هڅې وکړم. که د شپې په تیاره کې مې وکتل چې د همایون ټول لښکر ستا پر خلاف ولاړ دې نو بیا به زه پرې د شا له خوا حمله وکړم او د هغوې ټول زور به مات کړم.

ګوره زویه ! د اسې یې وګڼه چې نن شپه زما او ستا د ازمیښت شپه ده ، که چیرې په همدې نن شپه مونږ د همایون فوځ مات کړ او خپل مقصد مو حاصل کړ نو بیا خو زه هیلمن یم چې د مغلو ټول ځواک به ډیر ژر زمونږ په مخ کې په ګونډو شي.

د شیرشاه سوري د دې خبرو په ځواب کې خواص خان وویلې چې:

زما محترمه ، زما مهربانه ، شیرشاه ! ته ډاډمن اوسه ، ته به ووینې چې زما د غه ناڅاپې یرغل به د مغلو د لشکرو د لمړیو لیکو څخه تر اخري لیکو پورې ټول په لړزه کې واچوي ، زه هیلمن یم چې د شپې په همدې تیارو کې به زه د مغلو لښکر د ویرې او دهشت په بوګنونکي حالت کې ور واچوم.

شیرشاه سوري د خواص خان د دې ځواب په اوریدو سره د ډاډ او اطمینان ساه واخسته ، بیا یې خپله جنګي غونډه پاې ته ورسوله او د لږ ځنډ وروسته یې خپل لښکر ته د کوچ کولو حکم وکړ. هغوې د کرم ناسه د دریاب تر څنګ کوچ وکړ او د مغلو د لښکر د درې میله واټن کې یې دوباره پړاو وکړ.

د دې نقل و حرکت تر څنګ شیرشاه سوری خپل مخبران او جاسوسان تر پنځه میله پورې لرې لرې خپاره کړي و او هغوې ته یې حکم کړې و چې هر چیرې چې د مغلو کوم جاسوس یا مخبر ووینې سمدستي دې یې ووژني ، تر څو د شیرشاه سوری د لښکر د دغه وړاندې تګ او د خواص خان له اړخه د شپینې ناڅاپې یرغل د پلان څخه خبر نه شي ، د شیرشاه سوری مخبرانو او جاسوسانو خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کړه ، همدا علت و چې هغه وخت چې شیرشاه سوری د مغلو سره نژدې درې میله واټن کې پړاو وکړ تر هغه وخته پورې مغلو ته د شیرشاه سوری او خواص خان د پلانونو په اړه هیڅ ډول معلومات نه و تر لاسه شوي.

د دې نه وروسته خواص خان د خپلو لښکرو سره یو ځاې د شپې په تیاره کې نوم ورکې څپې په توګه مخته ولاړ او د همایون لښکر ته یې په سینه خویدو باندې ځان را نژدې کړ او بیا یې د همایون په لښکرو باندې د تیزو تندو څپو په څیر حمله وکړه.

د شپې په تیارو کې خواص خان د همایون د لښکر په اړخ باندې د اسې سخته یرغل یوړ چې د همایون د لښکر ټول نظام یې د ټولو وسایلو سره خاموشه کړ. خواص خان په دغه شپینۍ ناڅاپې یرغل سره د همایون د لښکرو مخکنۍ لیکې له منځه یوړې او د همایون د لښکر څخه یې د هغوې د ځواک ولکه به خپلو لاسو کې واخسته. هغه د مغلو د لشکر د دې برخې د له منځه وړلو وروسته هڅه کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د مغلو د لښکر په منځ کې ور ننوځي. د خواص خان د دې میړانې په کتلو سره د هغه لښکر هم ډېر ګړندې شوې و په دې خاطر هغوې د شپې په دې تیاره کې د خواص خان تر څنګ پوره بهادري و ښودله او د مغلو په لښکر کې یې عامه وژنه پیل کړه.

تر لږه وخته بورې همایون او د هغه سالاران هم ګوته په خوله پاته و . ځکه همایون ته خبر ورکړل شوې و چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د مغلو په لشکرو باندې حمله کړې ده، د دې خبر سره سم همایون په خپله هم خپله وسله را واخسته او د خواص خان سره د مقابلې له پاره تیار شو ، تر څنګ یې خبلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځاې د خواص خان مقابلې ته تیار شي. هغه دا حکم هم وکړ چې خواص خان ژوندې یا مړ باید و نیول شي ، د همایون د حکم سره سم د هغه ټول سالاران متحرک شول او د خپلو برخو د لښکرو سره یو ځاې یې د خواص خان پر خلاف یرغل پیل کړ.

خو خواص خان په ډېر تدبیر سره خبل کار مخته بوته. اوس نو هغه لږ لږ شاته روان و . ځکه هغه په دې پوهیده چې لږه شیبه وروسته شیرشاه سوري د مغلو په خلاف د شا له لورې حمله کونکې دې. نو په دې خاطر د هغوې حوصلې لوړې وې.

د بله اړخه مغلو دا فکر کاوه چې شیرشاه سوري چیرې لرې کوم ځاې کې دې او خواص خان د هغه د وینا او حکم په اساس پر دوې حمله کړې ده، تر څو د دوې تر منځ ویره او د هشت را پیدا کړي. خو دا د هغوې غلطی او بې عقلي وه ، ځکه چې شیرشاه سوري هم د چیچونکې مار په څیر په سنګر کې ناست و او په مناسبه موقع کې یې د خپلې حملې په واسطه په مغلو قیامت جوړولاې شو.

لږه شیبه وروسته ، کله چې د همایون لښکرو دا و انګیرله چې اوس نو هغوې په پوره توګه د خواص خان په لښکر را خپاره شوي دي نو د شپې په تیاره کې د چوسې څخه بیرون د جنګ په میدان کې یو وینه تویونکې انقلاب را پیدا شو. شیرشاه سوري د خپلو لښکرو سره د خپلو پټنځایو څخه بیرون را ووت او د همایون په لښکر یې لکه د توري تیارې د توپان په څیر یرغل راوست ، د کومې لورې چې هغه د همایون په لښکر باندې حمله کړې وه د هغه لورې د همایون لښکر د پوره له منځه تلو سره مخ شوې و . تر څنګ یې د شیرشاه سوری او خواص خان د دې ناڅاپي یرغلونو په اساس د همایون لښکر د پوره زړه بدوالې سره مخامخ شوې و. ډاګیزه وه چې د دې څخه لږ مخته همایون او د هغه سالاران د خواص خان د نیولو او د هغه د له منځه وړلو په هڅو کې و خو کله چې پرې شیرشاه سوری د شاه له اړخه یرغل راوست نو د مغلو لښکر یې د پوره وار خطایی سره مخ کړ. په دې خاطر هغوې د خواص خان د نیولو ټول پلان په خپل ځاې پرېښود او د همایون د وینا په اساس د هغه سالارانو خپل لشکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان په لور او بله یې د شیرشاه سوري سره د مقابلې له پاره و ټاکله.

کله چې په خواص خان باندې فشار کم شو نو هغه په خپلو حملو کې نور هم ډېرښت او تیزوالې راوړ او د دښمن فوځ یې شاته تللو ته مجبور کړ. تر څنګ یې شیرشاه سوري هم د مغلو لښکر ته د تم کیدو اجازه نه ورکوله او هغوې یې په وینو کې لمبیدلې شاته پورې وهل .

د چوسې نه بیرون په میدانو کې د جنګ ټول الات په پوره ځواک سره استعمالیدل ، د وینې لښتې روان و ، مرګونې جسدونو نڅاوې کولې ، ژوند د تباهیو سره مخ و ، مرګ د وینه تویونکې خوب په څیر یو شمیر خلک د ستونې تیرول ، بلکل داسې لکه د ماښام په تعقیب چې د سبا سهر د انتظار د پاې ته رسیدو لمحې شمیري. د جنګ په میدان کې د چغو او سورو یو توپان را پورته کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چوسې په میدانوکې د سهارد لمر د راختو پورې د شیرشاه سوری او د مغلو تر منځه سخت جنګ روان و خو د سهار په وختو کې د مغلو ماتې او شکست نښې نښانې را څرګندې شوې وې. همایون په ډیره میړانه ، بهادرۍ او ځان ځارنې سره په دې جنګ کې و جنګید ، خو د هغه دغه میړانې ، بهادرۍ او ځان ځارنې د هغه لښکر د ماتې او تیښتې څخه نه شو راستنولې. په دې جنګ کې د همایون ښې مټ هم زخمې شوې و ، عسکرو د خپل زخمې شاهنشاه په کتلو سره نور هم خپل جرأت له لاسه ورکاوه او تیښتې ته یې بډې را وهلې .

کله چې د ۱۵۳۹ ز کال د جون په ۲۲مه د چوسه په سیمه باندې لمر خپلې وړانګې را غځولې نو تر دې وخته پورې د شیرشاه سوري لښکر د همایون لښکرې د پوره ماتې سره مخامخ کړې وې، او د همایون لښکرو د خپلو ځانو د خوندی ساتلو په خاطر اخوا د یخوا ځآیو کې پناه اخسته. خو همایون تر دې وخته پورې هم په پوره میړانه او بهادرۍ سره د خپل لښکر د یوې برخې سره د جنګ په میدان کې جنګیده ، خو شیرشاه سوري او خواص خان هڅه کوله چې هغه کلابند کړي او ژوندی یې ونیسي.

د همایون د ژوندي نیولو د ویرې د هغه ساتونکو د هغه آس د قیضې څخه ونیوه او د جنګ د میدان څخه یې وویست او د ګنګا د دریاب په لور یې بوت. کله چې همایون و کتل چې د هغه لشکر ډیره بده ماتې وخوړه او لښکر ټول خور او رشوې دې او پاته یې هم د خپلو ځآنو د خوندې ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځایو ته تښتي او دا چې شیرشاه سوری او خواص خان د هغه د نیولو له پاره په پوره تیزۍ سره د هغه ترشا را روان دي ،نو په همدې وخت کې همایون له ځانه سره یو ستره پریکړه وکړه.

همایون د خپل ځآن د خوندي ساتلو په خاطر خپل آس د ګنګا په دریاب کې و روغورځاوه خو د آس نه د راپریوتو په اساس نژدې و هغه خپل ژوند له لاسه ورکړي او هملته په دریاب کې ډوب شي،مګر یو حبشي چې نظام نومیده او په دغه وخت کې یې د مشکونو په واسطه د دریاب څخه د تیریدو هڅه کوله ، پر همایون ورپیښ شو او همایون یې د ډوبیدو څخه وژغوره او د ګنګا هغه بلې لور ې ته یې ورساوه.

خو دا د همایون بدقسمتي وه چې د هغه د حرم ټولې ښځې او دپړاو په ټولو سامانو باندې د شیرشاه سوری ولکه کلکه شوې وه ، په تاریخ کې داسې نا څاپی یرغل د ومره بریالیتوب نه و تر لاسه کړې لکه د شیرشاه سوری او خواص خان دې یرغل چې تر لاسه کړ. اوس نو د شیرشاه سوري په ولکه کې د همایون د شاهي کورنۍ ټولې ښځې او د نورو سالارانو او سترو کورنیو ښځې ټولې د شیرشاه سوری په لاسو کې وې. په دې جنګ کې شیرشاه سوري او خواص خان دواړو د همایون د لښکر په زرګونو وګړي له تیغه تیر کړل ، تر څنګ یې په زرګونو نور د ګنګا د دریاب په څپو کې لاهو شول.

شیرشاه سوري د همایون او د هغه د سالارانو د مستوراتو او کوچنیانو سره چې د دې په ولکې کې راغلي وو ډیر زیات ښه سلوک وکړ. د شهنشاه همایون ملکه ،چې حاجي بیګم نومیده ، او د نورو سردارانو مستورات چې کله د شیرشاه سوري تر مخ را حاضر کړل شول نو شیرشاه سوري د هغوې د عزت او درنښت په خاطر د خپله آسه را ښکته شو ،هغوې ته یې ډاډ ورکړ او د هر ډول بسپنې کولو ژمنه یې ورسره وکړه ،هغه د خپل لښکر منادي کونکې را وغوښت او ورته یې حکم وکړ چې په ټول لشکر کې اعلان وکړي چې هیڅ لښکری دې د مغلو کومه ښځه او یا کوچنې له ځانه سره نه بندي کوي بلکه د وې ټول هلته خیمه ځاې ته را ورسوئ ، مونږ د دوې له پاره هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب انتظام کړې دې. ددې سره سم هغه د خیمه ځاې په لور ولاړ هلته یی ددې ښځو او کوچنیانو له پاره خاص ځاې جوړ کړ او بیا یی دهمایون د کورنۍ په ګډون د ټولو سالارنو بیبیانې او کوچنیان هملته سره راټول او په ډیر عزت او درنښت سره ځاې په ځاې کړل.

۴۵

د چوسې جنګ او دشیرشاه سوري په لاسو د همایون دلښکرو ماتې دمغلو په سلطنت باندې ډیر زیات بد اغیز وکړ، ددې جنګ اغیز همدومره و لکه د سورج ګرجنګ چې د بنګال په ریاست باندې کړې و. اوس نو دشیرشاه سوري د غوښتنو افق هم ډیر پراخه شوې و، که څه هم هغه نژدې دولس میاشتې مخته غوښتل په بنګال کې د مغلو دباج ورکونکي په څیر ارام ژوند وکړي خو اوس هغه دخپل برخلیک په یوه ټوپ سره دبنګال او بهار د سیمو څخه اخوا د جونپور دمسلمان ریاست خپلواکې حکمران هم ګرځیدلې و. اوس نو هغه د دهلي دشهنشاه سره دهمعصرۍ اوبرابرۍ دعوا کولې شوه، تر څنګ یی دشیرشاه سوری په څیر زړه ور اوښه تدبیرکونکي له پاره دهلی هم ډیر لرې نه و.

دګنګا په دریاب کې د ډوبیدو څخه دخوندي را وتلو وروسته همایون دخپل ماتې خوړلې فوځ څخه لمړۍ د غازي بور اوبیا د بنارس او چنار په لور و تښتید. ځکه چنار تر اوسه هم د همایون د فوځونو په ولکه کې و. همایون دخپل همدې ماتې خوړلي لښکر سره یوځاې د چنار کلا ته ورننوت. اوهلته یی درې ورځې قیام وکړ.

همایون دا انګیرلې وه چې دشیرشاه سوري دلښکرو په لاسو د ماتې وروسته به دشیرشاه سوری دلښکرو حوصلې ډیرې پورته وي نوپه دې خاطر به د چوسې د سوبې وروسته اوس هغوې د چنار کلا باندې د حملې کولو هڅې کوي. ځکه چې چنار دهغه ډیره خوښیده، همایون دا انګیرله چې شیرشاه به په هرصورت باندې د چنار کلا په خپله ولکه کې اخلي. هغه دهمدې حالاتو د مطالعې وروسته خپل هغه پاته لښکر هم د چنار کلا څخه را وویست، اودګنګا په جنوبي غاړو باندې یی قدم کیښود، هغه د ګنګا په غاړه په سفر کولو سره د ګنګا او جمنا ترمنځ د دې دواړو دریابونو د رایوځاې کیدو ځاې ته راورسید. خو هغه هلته د رارسیدو سره سم ډیر حیران شو اوپه د ې نه پوهیده چې په څه ډول ددریاب څخه تیر شي. په دې وخت کې ورسره کیشتۍ هم نه وې او دکشتیو پرته نه پخپله اونه یی لښکر په دې توانیده چې ددریاب دې غاړې ته را واوړي.

هغه وخت چې همایون د ګنګا او جمنا د یو ځاې کیدو په سیمه کې په ډیره بده ورځ کې پروت و نوپه همدې وخت کې د اریل راجه، بیربهان، دهمایون دکومک له پاره را وځغاستل، بیربهان د اریل راجه و، داسیمه داله باد سره نښتې ده، څرنګه چې په تیرو وختو کې همایون دهغه سره ډیر احسانات کړي و نوپه دې خاطر هغه هم ورته د مصیبت په وخت کې را ورسید. په دې وخت کې دهمایون لښکرې د څلورو پنځوورځو راهیسې په پوره لوږه او تنده کې پرتې وې. راجه هغوې دخبله ځانه سره خبلې سیمې ته یوړل، هلته یو بازار پرانست اودهمایون اودهغه دلښکرو له پاره یی دخوراک څښاک انتظام وکړ، ددې نه اخوا یی هغوې ته د اوسیدو ځایونه برابر کړل اودهغوې اسونو او نورو حیواناتو ته یی ګیاه او واښه برابر کړل. په دې توګه د شیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته، دلږ څه وخت د ارام کولو له پاره همایون د خپل دغه لښکر سره هملته د اریل د راجه بیربهان په ځاې کې پناه واخسته.

۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون اودهغه لښکر ته د چوسې په سیمه کې د شیرشاه سوري لخوا د ماتې ورکولو وروسته ، شیرشاه سوری دهغه دلښکر په ټول پړاو باندې ولکه کړې وه اودهغه ټول وسایل اوسامانونه یی په خپله ولکه کې اخستې و اوبیا یی هغه ټول په خپل فوځ باندې ویشلي و ، په دې اساس دهغه دفوځ حوصلې چې د همایون دلښکرو دماتې وروسته لوړې شوې وې ددې مالونو په ویش باندې نورې هم تازه او غښتلې شوې.

دجنګ نه وروسته هغه وخت چې شیرشاه سوری په خپله خیمه کې ځانته ناست و نو د خیمې دروازې ته خواص خان راغې او ودرید او دشیرشاه څخه یی پوښتنه وکړه او ورته یی وویل چې: تاسې زه دکوم کار په خاطر را بللې وم. شیرشاه سوري پر خپل څنګ کې خالې ناست ځآې ته اشاره وکړه او ورته یی وویل چې:

خواص خانه زویه ! را شه او دلته زما تر څنګ کینه. ما ته دڅو مهموکارونو دکولو په خاطر را بللې یی. دهغه په دې خبره خواص خان مخته راغې اود شیرشاه سوري تر څنګ کیناست. هغه وخت چې خواص خان دشیرشاه سوري خیمې ته ورغې نو په همدې وخت کې اوما هم د ګنګا خیمې ته ور ننوتې وه. په دې وخت کې د ګنګا تر څنګ نیرمل هم ناسته وه ، دخپلې خیمې په دروازې کې یی د اوما په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره خوشحاله شوه، دخپله ځایه راپورته شوه ،او په یوه منډه مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وتله. بیا یی هغه د خیمې منځته راوړه او نیرمل ته یی ور وپیژندله. بیا درې واړه یو دبل تر څنګ کیناستې ، په دې وخت کې اوما په ډیرې اندیښنې سره ګنګا ته وکتل او ورته یی وویل چې: ګوره ګنګا ! هغه وخت چې دبرسات په موسم کې هغه زړې ښځې ته را وبللې اوبیا ته ټوله شپه رانه غلی او ما په انتظار کې هغه ټوله شپه لکه د اور په سکروټو تیره کړه. که څه هم ماته ډاډ پیدا شوې و چې ته به دخواص خان په لور ورغلې یی خو کله چې بله ورځ هم را نغلې نو زه د خواص خان حویلۍ ته ورغلم هغلته را ته ساتونکو وویل چې دګنګا په نوم هیڅ یوه نجلۍ دیخوا نه ده راغلې ، نودې خبرې زه نوره هم په اور کې ودرولم. خو هیڅ مې هم د لاسه نه کیدل. ما ټول رهتاس په تاپسې ولټوه خو هیڅ درک دې راته معلوم نه شو. په ځواب کې ورته ګنګا بې چاره د زیارت دلنګرځاې څخه د راتښتولکیدو او بیا د مهارت د هستونګنځې پورې د راوستلو او بیا دخواص خان په واسطه دمهارت څخه د خلاصون ټوله قصه په تفصیل سره وویله.

اوما ددې ټولې قصې په اوریدو سره مسکۍ شوه ، بیایی دخپل فکر په څرګندولو سره وویل چې: ګنګا ! زه خوشحاله یم چې پر تا باندې په پرلپسې توګه احسان کونکې بل څوک نه بلکه پخپله ستا خواص خان دې. خو اوس راته دا ووایه چې ستا اود خواص خان اړیکې څه ډول دي. ګنګا په خندا ځواب ورکړ او ورته یی وویل چې ګوره اوما ! خواص خان خو ډیر نیک او د ښه خویی خاوند انسان دې ، ډیر مینه ناکه او محبت کونکې شخص دې ، اوس یی ته داسې و انګیره چې هغه له ماسره ډیره زیاته مینه اومحبت کوي. اوما ورته وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه تاته ستا په دې بریالیتوبونو مبارکې وایم ، اوس زما په فکر چې ته باید دخپل مخ څخه نقاب لرې کړې او دپوره اصلیت سره دخواص خان مخې ته راشې. اوهغه ته دا حقیقت روښانه کړې چې ته ګیتا نه بلکه شهزادګۍ ګنګا یی. دهغې په دې خبره ګنګا اندیښنه و ښوولهاو ورته یی وویل چې:

نه اوما خورې ! هیڅکله هم نه ! داسې نه دې په کار. که زه داسې وکړم نو ویریږم چې خواص خان به دا کار یوه دوکه اوفریب و ګڼی ، هغه به دا و انګیرې چې ما دهغه محبت په فریب او چل ول سره خپل کړې دې. یعنې هغه کار چې ما دګنګا په حیثیت سره و نه شو کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، هغه مې دګيتا په حيثيت سره تر سره کړ. اوما خورې ! زه غواړم چې دګنګا له پاره هم دخواص خان په زړه کې ځاې پيدا کړم. دهغې وروسته به بيا زه خپل نقاب لرې کړم اودخواص خان مخې ته به راشم. بيا به هغه وخت ماته کومه اندېښنه نه وي ، ځکه چې هغه وخت به خواص خان دګنګا او ګيتا دواړو سره يو شان مينه کوي. او زه چې ورته په هره بڼه را مخته شم نو له ماسره به مينه کوي ، اوما ترې وپوښتل چې: خورجانې !دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په ځواب کې وويل چې:

ګوره اوما خورې ! ما ته دلته دهمدې له پاره را غوښتې يې او تا ته مې دا خبر هم درکاوه چې زه اوس دخواص خان په لشکرو کې خوندي ژوند کوم ، په دې اساس ته زما په اړه کومه اندېښنه او فکر مه کوه. اوما ! دګنګا له پاره چې دخواص خان په زړه کې دمحبت د راپيدا کولو له پاره ما کوم پلان تر تيب کړې دې نو دهغې په اړه ما ته دشيرشاه سوري له اړخه پوره ملاتړ تر لاسه دې. بلکه دهغه دکورنۍ غړي هم زما سره په دې پلان کې را ګډ شوې دي او ټول زما ملاتړي او رازداره دي. اوس چې زه درته څه وايم هغه ته په پوره غور اودقت سره واوره. هغه وسله وال عسکر چې ستا درا وستلو له پاره درغلي و هغوې هم ما دشيرشاه سوری دحکم په مطابق در استولي وو. اوس به د لږې دمې وروسته ته دخواص خان په لور ور ځې. اوهغه ته به دا وايې چې ګنګا د ليونتوب تر پولو پورې له تاسره مينه اومحبت کوي، نن سبا هغه په خوارۍ او ذلت کې شپې او ورځې تيروي ، ته به دګنګا په اړه نورې قصې او داستانونه هم له ځانه سره جوړ کړې او ورته به يې ووايې. هغه ته به دا هم ووايې چې اوس خو هغه بيچاره دخلکو د ازار ورسولو نه تنګه شوې او ستا په حويلۍ کې يې پناه اخستې ده. زاړه او شکيدلی کالي يې په ځان دي او .... په اخر کې به ورته دا هم ووايې چې ګنګا سوګند ياد کړې دې چې په ژوند کې به يواځې او يواځې خواص خان دخپل ژوند ملګري ګرځوي او که نه مړينه او په قبر کې ښخيدل ځانته غوره ګڼي. هو ! ته به دخپله ځانه څخه دګنګا په اړه دخوارۍ ، ذلت ، لوږې ، تندې ، زړو کاليو ... او .. داستانونه جوړ او خواص خان ته به يې واوروې

کله چې ته زما د مظلوميت دغه ډول داستانونه خواص خان ته واوروې نو خواص خان به ګنګا درهتاس څخه دلته را وړولو ته تيار شي ،ګنګا تر دې ځايه خبره کړې وه چې اوما يې خبره ورغوڅه کړه او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګاجانې ! کله چې زه خواص خان ته ستا دمظلوميت دا ټولې قصې وکړم او ورته ووايم چې هغه په رهتاس کې اوسيږي او اوس هغه دخلکو د ظلمونو څخه تنګه شوې او ستا حويلۍ کې يې پناه اخستې ده اوبيا خواص خان دې ته تيار شي چې ګنګا د رهتاس څخه راوړي او ما هلته ورولیږي نوبيا به ترې څه جوړ شي ؟دهغې په دې خبره ګنګا وويل چې: تا خو زما خبره وانه وريده ، په اصل کې ما درته همدا خبره کوله چې:

ګوره اوما ! کله چې خواص خان دې ته تيار شي چې ګنګا درهتاس څخه دلته را وړي نو هغه ته ووايه چې د ګنګا د را وستلو په خاطر به ته هم دخواص خان سره هلته ورځې. دخيمې څخه د راوتلو وروسته به ته سمدستې دلته زما خوا ته راشې اوما ته به ټوله قصه وکړې ، ما تاته مخته هم ويلي و چې مونږ دا ټول پلان د شيرشاه سوری په ملاتړ پلې کوو. بيا به شيرشاه سوري له ماسره څه ساتونکې وليږي ، اوهغوې به ما ډيره ژرپه رهتاس کې دخواص خان حويلۍ ته ور ورسوي ، ستا کار به داوې چې زما د تللو وروسته به ته دخواص خان سره په ډيره ارامه توګه هغه لورې ته راځې. ځکه چې که زه هلته رهتاس ته سهار سهار ورسيږم نو ته او خواص خان هلته ماسپښين يا ماښام را ورسيږئ. په دې لړ کې شيرشاه سوري ددې احتياط څخه کار اخلي چې ددې ځايه د شيرشاه سوری دحويلۍ له پاره نوي ساتونکې ور استول کيږي اوهغوې ته زما په اړه ځانګړې لارښوونې ورکول شوي دي ، نو که چيرې خواص خان دهغوې څخه زما په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتې نو هغه ته به څه شک او شبه نه پیدا کیږي. ګوره اوما ! اوس خو ته په ټوله خبره ښه وپوهیدې. اوس له ماسره راشه تر څو ساتونکې درسره کړم هغه به دې د شیرشاه سوری دخیمې په لور بوځي.

څرنګه چې اوما په ټوله خبره ښه پوه شوې وه، په خندا راپورته شوه ، ګنګا له ځانه سره د خپلې خیمې دروازې ته راوسته، هلته چې کوم ساتونکې و هغه ته وویل شول چې اوما دخپله ځانه سره دشیرشاه سوري دخیمې په لور بوځي، ساتونکې هم په پټه خوله د اوما سره د شیرشاه سوری دخیمې په لور روان شو ، ګنګا دخندا نه شنه ، بیرته په خپله خیمه کې د نیرمل په لور را و ګرزیده اودهغې تر څنګ کیناسته.

دبله اړخه کله چې خواص خان د شیرشاه سوري تر څنګ کیناست نوشیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یی وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما ته ددوو کارونو له پاره دلته راغوښتې یی. لمړی داچې ماته زما مخبرانو خبر راکړې دې چې په چوسه کې دماتې خوړلو وروسته همایون اوس د اریل دراجه بیربهان په ځاې کې پناه اخستې ده. ویل کیږي چې بیربهان په تیرو وختو کې د همایون د احسانونو د بوج لاندې دې. په هر صورت د اریل راجه بیربهان ته باید همایون ته دپناه د ورکولو په خاطر سخته سزا ورکړل شي ، خوګوره خواص خانه ! ما خپل مخبران خپاره کړي دي تر څو دهمایون د هغه دورونو اودهغه د لښکر په اړه سهي معلومات راټول کړي ،ددې وروسته به بیا زه دهمایون او دهغه د ورونو پر خلاف خپل لښکر متحرک کوم ترڅو په هیڅ ځاې کې دهغوې قدم ټینګښت و نه مومي.

خواص خانه ! دا خو یو کار و ، بل کار ستا د ذات او شخصیت په اړه دې. دهغه په دې خبره خواص خان یو دم دشیرشاه سوري په لور وکتل او ورته یی وویل چې: زما دذات په اړه به څه کار وي ؟شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! ته خوپوهیږې چې لکه څنګه چې زه دخپلو زامنو اولوړو سره مینه اومحبت کوم همغسې محبت اومینه له تاسره هم کوم. ګوره زویه ! زه غواړم ستا کور هم اباد شي. او ستا اولادونه او بچیان پیدا شي ، خواص خانه ! ما خو د رهتاس شهزادګۍ ګنګا تاته حواله کړې وه ، که څه هم ما هغه د یوې وینځې په توګه تاته درکړې وه خو ما غوښتل چې ته به ګنګا دخپل ژوند ریښتونې ملګرې وګرځوې، ځکه چې پخوا تا هغه دخپل ځآن له پاره غوښتله.او هیله دې درلوده چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړې ، ګوره زویه ! ما خو ګنګا دهمدې آند له مخې تا ته درکړه تر څو دهغې سره د ډاډ اوسکون ژوند تر سره کړې.

ګوره زویه ! ما خو تر اوسه پورې ستا په ذاتیاتو کې هیڅ نه دې ویلي ، خو اوس به زه خاموشه نه پاته کیږم. ګنګا داسې یوه نجلۍ ده چې زه پوهیږم چې ما تر اوسه پورې په خپل ژوند کې داسې ښایسته اوښکلې نجلۍ نه ده کتلې. که چیرې ته هغه دخپل ژوند ملګرې کړې نو زه په ډاډ سره ویلې شم چې تاسې دواړه به ډیر دښه برخلیک خاوندان وګڼل شئ ، دهغه په دې خبره خواص خان وویل چې:

زما مشره او اقا شیرشاه سوري ! ستا وینا بلکل سهي ده ، خو ته به په دې هم خبر شوې یی چې په تیرو وختو کې ګنګا زما ډیره بې عزتي کړې ده . اودهمغې بې عزتۍ په اساس ما دهغه مینه اومحبت دخپل زړه څخه ویستلې دې. اوس دهغې سره مینه ماته نفرت ښکاري. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه ! په ژوند کې سړې تودې ، ښکته پورته .. هرڅه شته ، خو زویه ، دداسې کارونو په واسطه هغه څه چې انسان غواړي هغه ته په زړه کې نفرت نه راټوکوي. خواص خان تر یوه وخته پورې خاموشه و اوبیا یی وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاید چې ته به خبر شوې یې چې ما ګیتا دخپل ژوند دملګرتوب له پاره غوره کړې ده ،زه د هغې سره ډیره مینه لرم اوهغه هم له ما سره همداسې مینه لري. خو هغې د یوه کار دپوره کیدو له پاره سوګند خوړلې دې او تر څو یې چې هغه سوګند نه وي پوره شوې تر هغې دخپل مخ نه نقاب نه لرې کوي او نه له ما سره واده کولو ته تیاریږي ، زما په آند ،کله چې هم دهغې دا سوګند پوره شي نو هغه به دخپل مخ نه نقاب هم لرې کړي او زما د ژوند ملګرتوب ته به هم غاړه کیږدي. دروندہ شیرشاه !که څه هم ما تر اوسه د ګیتا مخ نه دې کتلې خو زړه مې وایي چې هغه به ډیره ښایسته او نازنینه نجلۍ وي ،په تیر وختو کې پر هغې ډیر ظلم او تیرې شوې دې او زه غواړم چې دهغې سره واده وکړم تر څو پر هغې دپخوانیو تیریو او ظلمونو ازاله وکړاې شم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره زویه !دا خو ډیره ښه خبره ده چې ته ګیتا خوښوې او غواړې چې دهغې دپخوانیو ترخو بدله ورکړې نو بیا ته دګنګا د پخوانیو ترخو اذاله ولې نه کوې. ګوره زویه !دا سهي ده چې په پخوا وختو کې د ګنګا څخه څه تیرې شوې دې خو بیا هغې دخپلو دغو تیریو په اړه ستا څخه ښښنه غوښتې ده ، ما ته خو تر دې ځآیه هم معلومات شته چې هغه دښښنې له پاره ستا پښو کې پریوتې وه ، یعنې په یوه ډول سره یې ستا په محبت او مینه کې ځان ډیر خوار او ذلیل و ګرځاوه .دا ځکه چې هغې په هر صورت غوښتل تا دخپل ځان کړي ، غوښتل یې په هر صورت چې وي ستا محبت په خپله لمن کې راټول کړی خو ما اوریدلې دی چې تا هغه نوره هم ذلیله او سپکه کړې ده او هغه دې په ټیل وهلو سره دخپلې خیمې نه بیرون را ویستلې ده . زویه !دا ښه خبره نه ده ، زه اندیښمن یم چې هغه نجلۍ به اوس ،معلوم نه ده ، چې چیرې به اوپه کومو ځایو کې به د ستونزو نه ډکې شپې او ورځې تیروي . خواص خان غوښتل څه ووایي چې یو ساتونکې را ننوت او ورته یې وویل چې اقا ، اوما نومې یوه نجلۍ غواړي د خواص خان سره ووینې. ددې خبرې د اوریدو سره سم خواص خان دخپله ځایه راپورته شو او ویې ویل چې: شیرشاه سوری ، زما اقا !زه به ددې نجلۍ سره دکتلو وروسته بیرته ستا دربار ته راحاضر شم ، دا اوما هغه نجلۍ ده چې یو وخت هلته په رهتاس کې د شهزادګۍ ګنګا وینځه وه ، دا بیا دګنګا سره یو ځاې زما دحویلۍ څخه ووتله اوبیا را ته څرګنده نه شوه چې دواړه کومې لورې ته تللې وې. زه به دهغې څخه وپوښتم چې نن سبا چیرې اوسي او په څه حال کې دي. شیرشاه سوری ورته وویل چې: نه خواص خانه ! ته همدلته په خپل ځاې کینه ،زه به اوما دلته را وغواړم او ترې به معلومه کړم چې هغه اوګنګا ستادحویلۍ نه دوتلو وروسته چیرې تللې وې او دا چې نن سبا ګنګا په څه حال کې او چیرې ده .

دشیرشاه سورې دوینا سره خواص خان بیرته په خپل ځاې کې کیناست ، بیا شیرشاه سوري هغه راغلي ساتونکې ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: د اوما نومې نجلۍ نوم چې تا واخست ،هغه سمدستې زما خیمې ته را وړه. هغه ساتونکې بیرون ولاړ او د لږځنډ نه وروسته بیرته د اوما سره یو ځاې راغې. شیرشاه سوري اوما ته حکم وکړ تر څو دهغه تر مخه کیني ، اوما چپ چاپ په ډیره کراره توګه مخته ورغله او دشیرشاه سوري تر مخ کیناسته ، خواص خان ورته وکتل اوبیا یې تر ې وپوښتل ، زما خورجانې !ته څنګه یې ، اوما بې چاره ورته د شکونو او شکایت په توګه په ژړغونې اواز سره وویل چې:

خواص خانه !تا خو ماته خور ویلي و ، نوبیا ته څه ډول ورور یې چې دخپلې خور خبر هم نه شې اخستلې. خواص خان ورته مخ کړ چې: ګوره !ګیلې قصې به وروسته کوو ، خو دا را ته ووایه چې ته او ګنګا چې زما دحویلۍ څخه ووتلئ نو بیا تاسې دواړه چیرې ولاړئ. په ځواب کې ورته اوما د ډیر فکر او سوچ وروسته وویل چې: ګوره خواص خانه ! زما اود ګنګا د مظلومیت داستانونه ډیر اوږده او دعبرته ډک دي ، هغه وخت چې اقا شیرشاه سوری ګنګا تاته د یوې وینځې په توګه د روسپارله نو هغه وخت زه ډیره خوشحاله وم ، ما فکر کاوه چې اوس به ته ګنګا دخپل ژوند ملګرې و ګرځوې. او زه به هم ستاسې ددواړو تر څنګ دلته اوسیږم او ارام ژوند به ترسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم. ځکه چې تا ماته خپله خور ویلي و. خو ستا په خاطر زماد ټولو هیلو غوټۍ مړاوې شوې ، تا گنگا دنظره وغورځوله حال داچې ددې نه مخته تا گنگا دخپل ځان له پاره خوښوله اودهغې سره دې ډیره زیاته مینه اومحبت کاوه. هغه بیچاره بیا بیا ستا ځاې ته راغله او منت او زاري یې درته وکړې اوبښنه یې درنه وغوښتله ، ان تر دې چې ستا پښو ته درو غورزیده، لاسونه یې درته جوړ کړل ، منتونه یې درته وکړل اودخپلو غلطیو په اړه یې درڅخه عفوه و غوښته ، خو تا هر ځل دهغې دغه عذر او زاري په ډیره سپکه توگه مسترد کړه ، په دې اساس هغه ستا دحویلۍ څخه ووتله او زه یې هم د خپله ځانه سره را وویستلم.

گوره خواص خانه وروره ! ما خو د گنگا سره د یوې وینځې په څیر د خپل عمر زیاته برخه تیره کړې ده ، دهغه کړچار ، خوې او عادت مې ډیر خوښیږي ، اوبیا دخپل مور اوپلار د مړینې وروسته خو دهغې ځآنته پریښول په کار نه و . هغه دخپل ښایست ، اوځوانۍ له اړخه هم د ټولنې د اوباشو ځوانانو له خوا تر تهدید لاندې ده نوپه دې خاطر زه هم د هغې سره یو ځاې ولاړم.

خواص خانه وروره ! مونږ ځکه ته په دې مسئله باندې خبر نه کړې چې تا دگنگا سره نه کومه مینه درلوده اونه کومه همدردي. زه او گنگا هملته په رهتاس کې ستا دحویلۍ څخه د تللو وروسته دگنگا د یوه خپلوان کور ته ولاړو .مونږ هلته په یوه ډول پناه واخسته. د گنگا او زما اراده دا وه چې مونږ به هملته د ژوندانه تر اخري ورځو پورې خپلې شپې سبا کوو . ما گنگا ته دا هم وویلې چې څرنگه چې هغه ډیره ښکلې ده ، ښایسته نو هر څوک غواړي چې هغه دخپل ژوند ملگرې کړي خو هغې ویل چې هغه سوگند کړې چې هغې په خپل ژوند کې یو اځې او یوا ځې د یوه کس سره د زړه له کومې مینه کړې او هغه کس خواص خان دې. نوپه دې خاطر اوس هغه د خواص خان نه پرته بل څوک دخپل میړه په بڼه لیدو ته تیاره نه ده. گوره خواص خانه ! زه به تاته دا هم ډاگیزه کړم چې گنگا بیچاره ستا په یاد کې او ستا په بیلتون کې ټوله شپه بې خوبه وی او ژاړي. که څه هم ما هغې ته ډیره تسلي او ډاډ ورکړې خود هغې په حال باندې رحم کول په کاردي. ستا دحویلۍ نه دوتلو وروسته چې مونږ دگنگا دکوم خپلوا ن کره پناه اخستې وه نوهلته خو مونږ یو څو ورځې په ارامۍ سره تیرې کړې خو دهغې وروسته مونږ د ستونزو او مسکلاتو لاړې پرانستل شوې او بدنامیو اوبدبختیو یو توپان زمونږ تر مخ را پورته شو ، دهغې په دې خبره خواص خان ترې سمد ستې وپوښتل چې:

ستا او دگنگا له پاره څه ډول توپانونه را مخته شول ؟ په ځواب کې یې ورته اوما وویلې چې:

خواص خانه وروره ! گنگا زما سره یو ځاې دخپل دوست په کور کې پناه اخستې وه ، خو هغوې یو ځوان زوې درلود ، کله چې هغه د گنگا ښایست او ښکلتیا وکتله نو هغه په دوو پښو و درید. حال داچې هغه ددې نه مخته هم گنگا د شهزادگۍ په بڼه کې کتلې وه خو به هغه وخت کې هغه دگنگا په لور د سترگو دپورته کولو جرأت هم نه شو کولې. هغه په دې پوهیده چې که چیرې د شهزادگې په لور سترگې پورته کړي نو د سختې سزا سره به مخ شي. خو کله چې گنگا د یوې بې اسرې ، مجبورې ، او بې کوره پیغلې په څیر د هغوې کره پناه واخسته نو بیا دغه ځوان هم خپل ځان جوړاوه اوپه گنگا کې به یې سترگې ور ټومبلې وې. هغه خپل مور اوپلار ته هم ویل چې غواړي گنگا خپله کړي.

خو خواص خانه وروره ! گنگا دهغه ځوان مور و پلار ته دا ډاگیزه کړې ده چې دهغې د سویمبر مقابلې تر سره شوي دي اوکوم چا چې دهغې د سویمبر مقابلې گټلي دی اوس هغه دهمغه کس سره ډیره زیاته مینه اومحبت کوي او دهغه کس نوم خواص خان دې. گنگا په خپلو خبرو کې دا هم ډاگیزه کړې ده چې د څو نا ببره حالاتو په خاطر هغه دخواص خان څخه لرې او سیږي او که نه هغه دخواص خان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوخواص خان دهغې سره ډيره زياته مينه لري او ډير ژر به هغه دخواص خان سره د واده کولو له پاره دهغه ځاې ته ور ستنه شي. هغې دهمدې ډول خبرو په ځرګندولو سره غوښتل دهغوې د لاسو څخه ځان خوندي و ساتي او هم يې دهغوې زوې ته دا ځرګندوله تر څو په زور باندې دهغې دخپلولو هڅې و نه کړي. ګنګا بې چاره ستا نوم په دې خاطر اخلي چې هلته د رهتاس په خلکو کې ستا دنامه سره ويره او دهشت خپور شوې دې ، او رهتاس خلک تا د شيرشاه سورى د ستر سالار په ځير پيژني نو ګنګا په همدې خاطر چې دخلکو د شرنه يې ځان ساتلې وي ستا نوم بيا بيا استعمالوي، او خلکو ته دا ډاګيزه کوي چې که چيرې هر څوک په ګنګا باندې زور زياتې وکړى نو د خواص خان دلاسو څخه خوندى نه شي پاته کيدې. دهغه وخته چې ګنګا هغوې ته ستا نوم اخستې نو هغوې بيچاره ګان هم غلي شوې دې ، خو هغه هلک چې د ګنګا سره بې حده مينه او محبت کوي او د ګنګا د ښکلا اوښايست څخه ډير زيات اغيزمن شوې دې په هر صورت غواړې دګنګا نژديکت ځانته پيدا کړي ، هغه دا اراده هم کړې وه چې که چيرې ګنګا هغه ته په دوديزه توګه ورنکړل شي نو بيا به هغه د ګنګا په بې ابرو او بې عزته کولو هم تم نه شي.

ګوره خواص خانه ! ددې ځوان د ارادو اونيت په کتلو سره ګنګا ډيره انديښمنه شوې ده. په دې اساس مونږ بيا د ګنګا ددې خپلوان دکوره را ووتلو او يوې بلې حويلۍ ته منتقل شوو. ددې حويلۍ اوسيدونکې هم دګنګا پخوانې خپلوان دي خو بيا ګنګا ته هلته هم ډيرپاته کيدل په برخه نه شول ، ځکه هغه ځوان خبر شو چې ګنګا دلته پناه اخستې ده نو هغه د خپلو څو کسو اوباشو ملګرو سره يو ځاې دګنګا د تر لاسه کولو له پاره دې حويلۍ ته راغې او ګنګا ته يې هر ډول ګواښونه کول پيل کړل. هغوې ورته وويل چې ګنګا بايد په هر صورت چې کيدې شي ددې ځوان سره دې واده وکړى او که نه په زوريې ددې ځايه اخلو اويا يې دې دخپلو وژلو انتظار وکړي. مونږ دلته په دې حويلۍ کې هم يو څو شپې په ديرې بې خوندۍ سره تيرې کړې ، ان تر دې چې ګنګا اراده وکړه چې خپل ځان ووژني او په دې ترتيب د ژوند د ستونزو څخه ځان خلاص کړي.

تر دې ځايه دخبرو پورې د اوما اواز نور کيناست. دهغې په سترګو کې اوښکې راغلې ، تر لږه وخته پورې يې ځان سنبال کړې و ، دهغې ددې حال په کتلو سره خواص خان هم ډير عمګين شوې و ، دلږ څه خاموشۍ او سکوت نه وروسته اوما يو ځل بيا وويل چې:

زما خواص خانه وروره ! هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا د ځان وژلو اراده وکړه نو ما ورته وويل چې ته به په هيڅ توګه ځان نه وژنې. ما هغې ته مشوره ورکړه چې ددې ټولو ستونزو اومشکلاتو د حل لاره داده چې زه او هغه بيرته ولاړې شو او هلته دخواص خان حويلۍ کې و اوسيږو. ځکه چې په دې حويلۍ کې ساتونکې شته ، او بيا مو هلته اوباشان نه شي تنګولې. ګنګا هلته ستا حويلۍ ته د ورتللو له پاره تياره نه وه ، هغې ويل چې څرنګه چې خواص خان له ماسره د زړه له کومې نفرت کوي نو که چيرې هغه خبر شي چې زه بيرته دهغه حويلۍ ته را ستنه شوې يم نو ما به ډيره بې عزته اوذليله کړي او بيرته به مې دخپلې حويلۍ څخه را وکاږي. خو ما ورته ضمانت ورکړ چې له ماسره ولاړه شه او هملته اوسه ، اودا چې خواص خان ته به زه ووايم تر څو له تاسره بد سلوک و نه کړي. ګوره خواص خانه وروره ! اوس يې نو که ته ښه ګڼې اويا بده. ما ستا څخه د اجازې اخستلو پرته ګنګا ستا حويلۍ ته راوستې ده ، زه دهغې سره څو ورځې هملته پاته شوم. او هغې ته مې ډاډ او اطمينان ورکړ ، اوس ما هغې ته ويلي دې چې زه ځم او دخواص خان سره وينم تر څو ددې ستونزې له پاره دحل لاره پيدا کړم. خواص خانه وروره ! تا خو ماته خور ويلي دې نو دخور په بڼه چې زه تاته کومه خبره کوم هغه په حقيت ولاړه او ستا په خير ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه وروره ! د ګنګا په څیر ښکلې اوښایسته پیغله به تاته په بل ځای کې تر لاسه نه شي. په دې کې شک نه شته چې په پیلامه کې هغې له تاسره ناروا سلوک کړې و خو دهغې په ځواب کې تا هم د هغې سره یو ځل نه بیابیا ناروا سلوک کړې دې او بیا د ټولو ستره خبره دا چې هغه ستا په پښو کې پریوته. هغه د شهزادګۍ په څیر څو ځلې له تا څخه ښښنه وغوښتله. زما وروره ! زما هیله داده ، داسې وګڼه چې یوه خور ستا تر مخه لاسونه غوځوي چې ګنګا ته ښښنه وکړه ، ځکه چې هغه د زړه له کومې تا د خپل ژوند ملګرې کول غواړي ، هغې اراده کړې ده چې د خواص خان په انتظار کې به د ژوند ټولې شپې سبا کوي ، په دې خاطر ، زما وروره ! زه یو ځل بیا له تا غواړم چې د ګنګا خطاوې وبښې او دهغې سره پخلا شې ، یووخت داسې و چې تا د زړه له کومې هغه د خپل ځان له پاره غوښتله ،هغه دې خوښوله ، لیکن اوس هغه بیچاره ، در په در ټکرې خوري ، که چیرې ته کله هم دهغې دا حالت وویني نو زړه به دې پرې وسوځي. دهغې وجود په پیوندي اوشکیدلو کالیو کې را پټ شوې دې. خواص خانه وروه ! ددې نه مخته چې هر چا شهزادګۍ ګنګا د شهزادګۍ په کالیو کې کتلې وه ،نو که چیرې هغوې هغه په اوسني حال کې وویني نو د اغیز پرته به پاته نه شي. نو په دې اساس یو ځل بیا له تا هیله لرم چې ته دهغې سره خپل خفګان ختم کړه ، په خپله رهتاس ته ولاړ شه او هغه له ځانه سره پخلا کړه او بیا یې له ځانه سره همدلته لښکر ته راوړه او که نه یاد ساته چې دهغې بیچاره عزت او ناموس په رهتاس کې خوندي نه پاته کیږي ، دلته له تاسره به په لشکر کې د اوسیدو په وخت کې لږ تر لږه خپل ځان خوندي احساسوي. او بیا هر وخت چې ته وغواړې د خپل ژوند ملګرې یې ګرځولې شې.

اوما تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خاموشه شوه ، خواص خان هم دڅه ویلو پرته په پوره سوچ او فکر کې ډوب ناست و ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لورې وکتل او بیا یې ورته وویل چې:

خواص خان زویه ! هغه څه چې اوما وویل ټول سهي دي. ګوره زویه ! په مینه او محبت کې ښکته پورته خامخا راپیدا کیږي ، که چیرې یو وخت ګنګا له تاسره ناروا سلوک کړې و نو بیا خو هغې بیچارګۍ د ښښنې له پاره ستا پښې ونیولې. په دې خاطر زه تا ته د یوه زوې په څیر مشوره درکوم چې: هر هغه څه چې اوما درته وویل پر همغې عمل وکړه ، ګوره زویه ! اوس چې ګنګا ستا په خاطر ټول عمر د واده د نه کولو کوم هوډ کړې دې او ستا یادونه یې د سینې سره نیولې او خپلې شپې پرې سبا کوي نو زه پوهیږم ، زویه ، چې که په دې وخت کې ته دهغې سره پخلا نه شې نودا خو به ستا له لورې ډیر تیرې وې. زه غواړم چې ته همدا نن د دې ځایه درهتاس په لور ولاړ شې او دهغه ځایه ګنګا د خپله ځآنه سره دلته راوړې. ترڅو هغه همدلته په لشکر کې د ښځو په خیمو کې قیام وکړي نو بیا دا تا پورې ده چې څه وخت چې غواړې دهغې سره واده وکړې او خپله د ژوند ملګرې یې و ګرځوې او خپلې خیمې ته یې راوړې. او کله چې د جنګونو دا لړۍ پاې ته ورسیږي نو ته دهغې سره په تل پاتې توګه په یوه ښه محل کې ژوند وکړې ، زویه ، ایا زما په خبرو باندې کومه نیوکه لرې ؟

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووای چې اوما پرې خوله را خلاصه کړه او ورته یې وویل چې: خواص خانه وروره ! له ماڅخه یو خبره چې باید درته مې کړې وې ، هیره شوې وه ،حال دا چې هغه ډیره با ارزښته خبره ده او هغه دا چې ګنګا اوس اسلام قبول کړې دې او مسلمانه ده. هغه د هندوانو درم پریښې دې. اوما ددې څرګندونو په اساس خواص خان ټکان شانته وخوړ د اوما لورې ته یې وکتل او بیا یې په پریکنده توګه وویل چې:

ګوره اوما ! زه ستا خبرې منم او رهتاس ته دتللو له پاره تیار یم او دې ته هم تیار یم چې ګنګا دهغه ځآیه له ځانه سره دلته لښکر ته راوړم خو زه تاسې ته د هر څه د مخه دا خبره کول غواړم چې ما د خپل ځان له پاره یوه بله پیغله انتخاب کړې ده چې ګیتا نومیږي ، هغه به ډیروخت هلته په رهتاس کې زما حویلۍ ته دخیر غوښتلو په خاطر را تلله ، ما هغه دهمدې خیرغوښتلو په وخت کې وپیژندله ، اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ما خوښوي او زه یی هم د زړه له کومې خوښوم ،بیا کله چې زه دخپل لښکر سره دی لورې ته راغلم نو دا دهغه بد قسمتي وه چې دمهارت عسکرو هغه د زیارت دلنګرځاې څخه راوتښوله او دمهارت هستونګنځې ته یی له ځانه سره راوړه. خویو ځل بیا دا دهغې خوش قسمتي وه چې په همدې ورځو کې ما مهارت په دې هستونګنځې باندې حمله وکړه اوهغه مې دهغوې د لاسو څخه ازاده کړه. اوس دغه ګیتانومې نجلۍ همدلته په لشکر کې له ما سره اوسیږي اوما هوډ کړې چې هغه به دخپل ژوند ملګرې ګرځوم. خو ګیتا دخپل کوم کار په لړ کې سوګند یاد کړې دې چې تر څو چې هغه کار یی و نه شي نو هغه به زما تر مخه دخپله مخه نقاب نه لرې کوي. ګوره اوما خورې ! ما تر ننه پورې د ګیتا مخ او څیره نه ده کتلې خودهغې جسماني جوړښت وایی چې هغه تازه پیغله اودښه ښکلا اوښایست خاونده ده. خوکه چیرې هغه ښکلتیا و نه لری نوبیا هم ما دهغې سره د واده کولو له پاره هوډ کړې دې.

ګوره اوما ! زه خوبه د ګنګا سره خپل خفګان ختم کړم اودخپل ژوند ملګرې به یی هم وګرځوم ، خو ایا هغه به ما سره دګیتا موجودیت ومني.ګوره اوما ! که چیرې ګنګا ، ګیتا زما د ښځې په څیر له ما سره ونه مني نو زه تاته دا خبره د همدا اوسه ډاګیزه کوم چې بیا به زه دګنګا سره واده نه کوم. ځکه چې زه ګیتا ته په ګنګا باندې غوره والې ورکوم. دهغه په دې خبره اوما ځواب ورکړ او ورته یی وویل چې :

خواص خانه وروره ! زه تاته ډاډ درکوم چې ګنګا به ستا دغه دویمه ښځه په هرصورت مني ، هغې ته به ستا په دویم واده باندې هیڅ ډول اعتراض نه وي.خو ایا زه دا پوښتلې شم چې که چیرې ګیتا ستا دا کار خوښ نه کړي چې ته دې دګنګا سره هم واده وکړې نوبیا ؟ خواص خان ورته د لږ څه فکر کولو وروسته وویل چې:

ګوره اوما ! زه به په دې لړ کې د ګیتا سره خبرې وکړم او هغه به دې ته تیاره کړم چې هغه دې ګنګا هم زما د ښځې په توګه له ما سره قبوله کړي ،او زه هیلمن یم چې ګیتا به زما په دې خبره باندې کومه نیوکه ونه کړي ځکه چې هغه ډیر غمځپلې پیغله ده اوزه دهغې څخه همدا سې هیله کوم چې هغه به زما په هیڅ دا ډول اقدام باندې اعتراض و نه کړي.

د خواص خان په دې خبرو باندې شیرشاه سوری او اوما دواړه ډیر خوشحاله شول ، بیا ورته شیرشاه سوری وویل چې: خواص خانه زویه ! تا په خپله دې خبره زه ډیر خوشحاله کړم ، اوس ته ډیر ژر څوکسه وسلوال کسان له ځانه سره واخله اورهتاس ته ولاړ شه ،اوما لورې ! ته هم غواړې چې دهغه سره یوځاې ولاړه شې؟ اوما په تیزۍ سره ځواب ورکړ او ورته یی وویل چې: هو ! اقا ! زه هم غواړم دخواص خان سره ملګرتوب وکړم ، او دګنګا په را خستلو سره به بیرته دې لورې ته راشم او دلته به د ګنګا سره یو ځاې و اوسیږم .دهغې په دې خبره شیرشاه سوري ورته وویل چې: ګوره اوما لوري ، کله چې ته ګنګا له ځانه سره دلته راوړې نو بیا به ستا واده هم دخپل لښکر دکوم سالار سره وکړم ، تر څو ته هم دخپل ژوند باته ورځې په خوشحالۍ سره تیرې کړې . په دې وخت کې اوما نوې موضوع ته مخه کړه او ویی ویل چې:

خواص خانه وروره ! زه مخته د لښکرو دښځو ځاې ته تللې وم ، هلته مې لږه دمه وکړه او ډوډۍ مې هم وخوړه ، ما هلته د ګیتانومې نجلۍ سره هم وکتل ،هغه هر وخت خپل مخ په نقاب کې پټ ساتي ، ما د هغې سره خبرې هم وکړې ، ما ته خوداسې بریښې چې هغه ډیره دپراخې سنیې خاونده او د ښه کړچار مالکه ده. ښایسته هم ده. زه هیلمنه یم چې هغه به ګنګا د خپلې بنې په څیر قبوله کړي ، داوما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبره خواص خان په حیرانتیا سره دهغې لورې ته وکتل اوترې ویې وپوښتل چې: ایا دهغې سره دې د ګنګا په اړه هم خبرې وکړې ؟ هغې ورته وویل چې زه به ددې ځایه دبیرته ستنیدو په وخت کې دهغې سره دګنګا په اړه تفصیلې خبرې کوم.

هلته په خیمه کې تر یوه وخته پورې چپه چپتیا وه ،خو د لږ ځنډ وروسته خواص خان په خوشحاله طبعه وویل چې: ګوره اوما خورې ! د ګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته ،هغې ته ووایه چې هغه دې زما خیمې ته یوځل راشي ترڅو زه هم ورسره په همدې لړ کې خبرې وکړم. دهغې سره د خبرو وروسته به بیا زه له تاسره یو ځاې د ګنګا درا وستلو په خاطر رهتاس ته ولاړشم ، اوما سمدستي دخپله ځایه پورته شوه او ویې ویل چې : زه به اوس د لښکر د ښځو تمځاې ته ورشم، هلته به زه د ګتیا سره تفصیلې خبرې وکړم، دهغې وروسته به ،خواص خانه وروره ، زه ګیتا ستا دخیمې په لور درولیږم. ددې خبرې سره سم اوما دخپله ځایه پورته شوه او د شیرشاه سورې د خیمې څخه بیرون ووتله

داوما د تللو وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته مخ کړ او ورته یی وویل چې: خواص خانه زویه !ته اوس خپلې خیمې ته ولاړ شه او د رهتاس په لور د خپل کوچ له پاره ځان تیار کړه خو زما دا خبره په یاد ساته چې د رهتاس څخه به ژر بیرته راستنیږې ، ځکه چې مونږ باید دهمایون پر خلاف اخري ځپونکې وار له پاره ځان تیار کړو ، خواص خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې: ته اندیښنه مه کوه ، زه به دګیتا سره دتفصیلې خبرو وروسته ددې ځایه رهتاس ته ځم او بیرته به ډیرژر خپل لشکر ته راستنیږم. شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه ، رهتاس د تللو تر مخه له ما سره یو ځل ووینه. ځکه زه غواړم د ګنګا له پاره څه شیان ورولیږم. خو ګوره ، اوس چې دې د ګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته رسولې ده او دهغې سره د واده له پاره هم تیار شوې یی ، نو ددې له مخې ګنګا زما لور ده ، په دې خاطر زه څه شیان ورلیږم چې هغه پرې خوشحاله شي. د شیرشاه سوری په دې خبرو خواص خان هم ډیر خوښ شو ،مسکې شو اوبیا هغه هم دشیرشاه سوری دخیمې څخه بیرون ووت.

اوما د لږڅه درنګ نه وروسته د ګنګا خیمې ته ورغله ، ګنګا دهغې په کتلو سره دخپله ځایه را پورته شوه ،تر څنګ یی نیرمل هم را پورته شوې وه. دا سې څرګندیده چې ګنګا او نیرمل دواړه د ډیره وخته په ډیره ناارامۍ سره د اوما د بیرته ورتللو انتظار کاوه. ګنګا مخته ورغله او اوما یی له لاسه و نیوله ، په خپل څنګ کی یی کینوله اوبیا بې ترې و پوښتل چې: اوما خورې !دخواص خان سره دې په څه اړه خبرې وکړې که لږ څه احوال راکړې. په ځواب کې ورته ټول هغه څه چې دشیرشاه سوری په خیمه کې تیر شوې په تفصیل سره وویل ، په دې خبرو باندې ګنګا دومره خوشحاله شوه چې هغې لکه د لیونیو په څیر اوما په خپله غیږه کې را ونغاړله. هغه یی په خوله او مخ باندې ښکل کړه اوبیا یی ورته وویل چې اوما خورې !تا خو زما ټولې ستونزې اسانه کړې ، نو که چیرې د ګنګا په بڼه له ما څخه خواص خان خوشحاله شي او را سره پخلا شي اوما دخپل ژوند ملګرې کړي نوبیا به ، اوما خورې ! زه و پوهیږم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم دلاسه نه دې ورکړي. ما ته به ډاګیزه شي چې زما د ارام او ډاډمن ژوند ورځې په پیلید و دي او زما دهجر ، بیلتون او فراقت شپې او ورځې په ختمید و دي.

د ګنګا د خوشحالیو او بیا دهغې دخبرو دخلاصیدو وروسته اوما دخبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې: ګوره ګنګا خورې ! په دې لړ کې پخپله شیرشاه سوری ډیر زیات ښه کړچار تر سره کړې دې ، شیرشاه سوری زما په شتون کې خواص خان ته د ګنګا دومره ستاینه کړې چې زما په آن کې هم نه راتله او خواص خان ته یی وویل چې د ګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته ورسوي او دهغه دخپل ژوند ملګرې کړي ، دا سې څرګندیږي ، ګنګا خورې ! لکه چې ستا او دشیرشاه سوری تر منځه په دې اړه پخوا هم څه پریکنده خبرې شوې وې. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبرو باندې ګنګا وويل چې: ګوره اوما خورې ! په دې لړ کې چن نن شيرشاه سوري خواص خان خپلې خيمې ته ورغوښتې و ، دا ټوله خبره مونږ مخته پخه کړې وه . هغه ساتونکې چې ته يې له ځانه سره را وړې وې دهغوې د ډلې څخه يې يو کس ته دلته د ښځو تمځاې ته راوستې اوبل يې نيغ ولاړ او شيرشاه سوري ته يې ستا د راتلو خبر ورکړ . نوپه دې اساس شيرشاه سوری هم سمدستې خواص خان خپلې خيمې ته را وباله . اوما خورجانې ! زه خو ستا ډيره ډيره مننه کوم چې دخواص خان تر مخه دې زما دمظلوميت داستان په ډيره ښه توګه بيان کړې دې. دهغې په دې خبره اوما لږ څه اند يښمنه غوندې شوه او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! ايا څه شکيدلې اوپيوندي کالې له ځانه سره لرې ؟ ګنګا په زوره زوره وخندل او ورته يې وويل چې: که نه وې هم ، نو څه کالې به و شکوو او له ځانه سره به يې يوسو . څه خبره ده ، ته څه ويل غواړې؟ اوما ورته وويل چې: ما دخبرو په دوران کې خواص خان ته وويل چې: ګنګا هلته ستا په حويلۍ کې تم شوې ده ، خو دومره بې وسې او مظلومه ده چې پخوانۍ پيوندي او شکيدلې کالی يې په ځان کې دی، دهغې په دې خبره ګنګا په خندا شوه او ويې ويل چې:ته اند يښنه مه کوه ، زه به دداسې کاليو د تر لاسه کولو له پاره هم انتظام وکړم. بيا يې ورته وويل چې: که چيرې همداسې ده ، نوبيا خو ورځه اودخواص خيمې ته ولاړه شه ځکه کله چې زه د شيرشاه سوری دخيمې څخه بيرون را وتلم نو خواص خان راته وويل چې ګيتا دهغه خيمې ته ورو ليږم ، تر څو هغه له تاسره خبرې اترې وکړې.

ګنګا سمدستي دخپله ځايه پورته شوه اوخپل وجود يې په سپين څادر کې را وپوښه ،مخ يې هم په نقاب کې را ونغاړه بيا يې نيرمل ته مخ کړ او ورته يې وويل چې : نيرمل ، زما ډيرې ښې مورجانې ! زما دکاليو څخه کومه زړه جوړه وګوره او هغه وشکوه اوبيا ورته پيوندونه ولګوه ، خو دا کار بايد دخواص خان دخيمې څخه زما دراستنيدو پورې تر سره شوې وي. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان دخيمې په لور روان شوه.

په سپين لباس کې را پوښل شوې او په نقاب کې را نغاړل شوې ګنګا چې کله د خواص خان دخيمې دروازې ته روسيده نوپه ډيره نرمه او خوږه ژبه يې خواص خان ته وويل چې: تا زه دلته رابللې يم. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې هو !ګيتا ! ماته دلته رابللې يې. راځه دلته نژدې راشه او زما تر څنګ کينه . ګنګا پرته له ځنډه ورمخته شوه او د خواص خان مخې ته کيناسته. خو پخوا تر دې چې خواص خان په خبرو پيل وکړي ګنګا ورته وويل چې:

لږه شيبه وړاندې لښکر ته يوه نجلۍ راغلې وه چې اوما نوميده ، هغې هلته دښځو په تمځاې کې ستا په اړه پوښتل ، نو په دې خاطر ما ورسره اړيکه ونيوله اوبيا مې خپلې خيمې ته يوړه ،هغې ماته دخبرو په دوران کې وويل چې تا هغه دخپلې خور په خير منلې ده. نو په دې خاطر ما هغه له تاسره د کتلو له پاره د يوه ساتونکې په لارښوونه ستا خيمې ته درواستوله ، زما په آند چې ته هغه وخت په خيمه کې نه وې ،او دشيرشاه سوری خيمې ته ورغلې وې. اوبيا هغې هملته له تاسره کتلي دي. کله چې هغه بيرته زما خيمې ته راستنه شوه نو ماته يې پيغام راکړ چې تا له ماسره څه خبره لرې. ددې تر څنګ هغې ماته د رهتاس د شهزادګۍ ګنګا په اړه هم يو لوې داستان بيان کړ. اوس راته ته ووايه چې ته ماته څه ويل غواړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان د لږ څه فکر او غور وروسته وويل چې:

ګوره ګيتا ! په دې کې هيڅ شک نه شته چې ته زما ډيره زياته خوښيږې ، زه له تاسره مينه کوم ، اوغواړم تا د خپل راتلونکې ژوند ملګرې کړم. په دې اړه ته څه فکر کوئ؟ دهغه په دې خبره ګنګا ورټوپ کړ اوورته يې وويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې خو زما ځواب همدا دې چې زه له تاسره مینه لرم ، تا خوښوم او غواړم همته زما د ژوند ملګرې اوسې ، دا چې په دې لړ کې به ستا آند څه ډول وي ، زه نه یم خبره. د ګنګا په دې بې باکانه خبرو باندې خواص خان د زړه له کومې وخندل و بیا یې ورته وویل چې :

ګوره ګیتا جانې ! اوما به تاته ویلې وی چې د ګنګا سره زما لیدنه په کومو حالاتو کې شوې وه ،ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې هو ! اوما ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده . دا چې په لښکر کې د شاملید و تر مخه تا د ګنګا سره مینه کوله خو هغې ناپوهه نجلۍ ته ونه منلې. خو وروسته چې تا د هغې د سویمبر مقابلې وګټلې نو بیا هغې ته د خپلې غلطۍ احساس پیدا شو او د زړه له کومې یې له تاسره مینه پیدا کړه خو تا څو ځله تیرې کړې او هغه دې د خپله ځایه په عزتۍ سره شړلې ده او د مینې په ځای ورڅخه کرکه څرګنده کړې ده. خو اوس هغه ګنګا چې یو وخت شهزادګۍ وه ، اوس په رهتاس کې د ذلت او خوارۍ شپې او ورځې سبا کوي، زما په خیال چې اوما به له تاسره همدا خبرې کړې وی او له تا څخه به یې غوښتې وي چې ته ګنګا را خپله کړه ، تا غوښتل همدا خبره ماته وکړې که نه ؟ خواص خان ورته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل چې : هو ! ما له تاسره همدا ډول خبرې کول غوښتل او تر څنګ مې یې دا هم ویل چې که چیرې زه ګنګا له تاسره یو ځای خپله ښځه وګرځوم نو ایا ته به په دې لړ کې کوم اعتراض ولرې؟ خو په دې لړ کې زه یو شرط ږدم او هغه دا چې زه به لمړۍ له تاسره واده کوم او بیا به د ګنګا سره.

د خواص خان په دې خبرو باندې ګنګا په مصنوعي توګه خپل سر زوړند کړ او تر لږه ځنډه پورې په فکر کې ډوبه شوه او بیا یې وویل چې : ګوره خواص خان ! زما محبوبه ! زه په دې لړ کې د ډیر پراخه زړه اوسینې خاونده یم. زه خو هسې هم ستا ممنونه او مشکوره یم چې تا ماته دلته پناه راکړې ده ، زه خو هغه بې وسه اومجبوره پیغله وم چې د خپل تریخ ژوند هره ګړۍ مې د رهتاس په لنګرځای کې تیروله. دا خو زما بخت و چې د خیر غوښتلو په وخت کې مې له تاسره اشنایی پیدا شوه ، تا له ماسره ډیره نیکه رویه وکړه ، پر ما دې رحم وکړ. خواص خانه ! زه هغه نجلۍ یم چې په خپل ژوند کې مې له تا پرته د بل چا سره مینه او محبت نه دې کړې ، زه په دې ویاړم چې زه د خواص خان په څیر د یوه ځوان ښځه کیږم. تر هغوې چې د ګنګا پورې اړه لري نو زما په آند چې ګنګا له ماڅخه زیاته ستا د مینې وړتیا لری ، ځکه چې ما خپل ژوند د زیارت په لنګرځای کې د خیر خیرات په غوښتلو تیراوه او په دې ترتیب مې له تاسره اړیکې پیدا شول خو د ګنګا معامله بلکل بدله ده. تا د هغې د سویمبر مقابلې ګټلې دي نو په دې خاطر ګنګا زما څخه زیاته حقداره ده. نو په دې خاطر ، خواص خانه ، که ته زما سره یو ځای ګنګا هم د خپل ژوند ملګرې وګرځوې نو په خدای سوګند ، چې ماته به هیڅ ډول خفګان را پیدا نه شي. بلکه زه به ډیره خوشحاله شم او زه به په دې هم ویاړم چې زما د میړه خواص خان یوه ښځه یو وخت د رهتاس شهزادګۍ وه.

د ګیتا د دې خبرو په اوریدو سره خواص خان د ومره خوشحاله شو چې تر یوه وخته پورې یې اواز د خولې نه راووت. بیا یې خپل ځان کنترول کړ او ویې ویل چې :

په خدای سوګند ګیتا ! چې زما له تاڅخه په دې اړه د همدا سې ځواب راکولو هیله وه. ته په رښتیا هم ډیره پراخ زړه او د پراخې سینې خاوند وختلې ، ګیتا واوره ! زه همدا نن د خپلو څو کسو ساتونکو سره یو ځای د رهتاس په لور ورځم ترڅو ګنګا هغه ځایه راوکاږم او دلته یې لشکر ته له ځانه سره راوړم. په دې خبره ورته ګیتا وویل چې : تاسې ضرور ولاړشئ خو زما یوه خبره په یاد لره ، خواص خان ورته سمد ستي وویل چې هغه څه ؟ ګنګا ورته وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړۍ دا چې ته به هلته په رهتاس کې اوږود نه پاته کیږې. زه به په ډیره نا ارامه توګه ستا د بیرته راستنیدو له پاره انتظار کوم ،بله دا چې ګنګا به دلته د راوستلو نه وروسته په خپله خیمه کې نه ساتې بلکه هلته به یې زما خیمې ته رالیږی. تر څو له تاسره د واده کولو نه مخته مونږ دواړه خویندې په خپلو منځو کې په خوې بوې بلدې شو. دهغې په دې خبرو باندې خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه ، ګوره ګیتا ! زه اوما هم د خپله ځانه سره بوځم ، کله چې ګنګا دلته راوړم نو هغه به دا وما سره یو ځاې نیغه ستا خیمې ته در شي. زه به ګنګا ته هم دا ډاګیزه کړم چې: تر یوه وخته پورې به ته او ګیتا دواړه یو ځاې و اوسیږئ، اوکله چې دګیتا د مخ څخه دهغې د سوګند دپوره کیدو وروسته نقاب لرې کړل شي نو تر ټولو لمړی به زه دګیتا سره واده کوم اوبیا د ګنګا سره. نور ووایه ، که څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته په ډیره خوشحالۍ سره وویل چې ، اوس نو نور څه ویل نه غواړم. بس ، اوس به زه ستا د تللو نه وروسته ستا د بیرته راستنیدو په انتظار کې ساعتونه او ورځې شمارم.ددې خبرې سره سم ګنګا دخپله ځایه راپورته شوه او ویې ویل چې: ماته اجازه ده چې زه ولاړه شم. خواص خان ورته وویل چې هو ! ګیتا ، ته تللې شې. خو اوما را ته را ولیږه تر څو زه دهغې سره یو ځاې د هتاس په لور د سفر کولو له پاره ځان تیار کړم. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان د خیمې څخه ووتله.

شیرشاه سوري په لوړ غږ سره دخپلې خیمې څخه بیرون یو ساتونکې را وباله ، د شیرشاه سوري په غږ باندې دا ساتونکې په منډه خیمې ته راننوت. دهغه په کتلو سره ورته شیرشاه حکم وکړ چې سمدستې ولاړه شه اوبرهم جیت زما خیمې ته راولیږه. د برهم جیت نه وروسته دښځو تمځاې ته ولاړ شه اودهغه ځآیه ګیتا نومې نجلۍ ماته را ولیږه. شونې ده چې هغه به دا وخت دخواص خان په خیمه کې وي. ځکه خواص خان دهغې سره په یوه ډیره مهمه موضوع باندې خبرې کول غوښتل.اوس ته ولاړ شه ، لمړی ورشئ او برهم جیت را ته را ولیږئ ، ددې خبرې سره سم دوه کسه ساتونکې زوړند سرونه دشیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووتل.

لږه شیبه وروسته دشیرشاه سوري د فوځ سالار برهم جیت دهغه خیمې ته ور ننوت. شیرشاه سوري خپل څنګ ته راوغوښت او په ډیره خوږه لهجه یې ورته وویل چې:

برهم جیته !د جنګ په دوران کې چې کومو لښکرو ستا تر قومندې لاندې کار کاوه ، هغوې همدا اوس له ځانه سره واخله او د همایون په تعقیب پسې ووځه ، او دد ې څارنه وکړه چې همایون د اریل دراجه بیربهان په ځاې کې دپناه اخستو وروسته څه کوي ؟ خو ګوره برهم جیته ، ته به نه د چاسره جنګ کوې او نه به د چاسره په کومه لانجه کې ځان را لتاړوې. کله چې همایون د اریل دراجه بیربهان له ځایه را ووځي اوبلې لورې ته وخوزیږي،نو بیا به ته بیرته دلته راځې او ماته به په دې اړه معلومات راکوې. تر هغه وخت پورې به زه او خواص خان هم د مخکې تګ له پاره تیار شوي یو. خواص خان نن د یوه ډیر مهم کار د تر سره کولو له پاره روان دې اوستا د بیر ته را ستنیدو تر وخته پورې به خواص خان هم بیرته را ستون شوې وي ،د هغې وروسته به بیا زه په پوره ډاډ او اطمینان سره د همایون دلښکرو ترشا ولاړ شم.

زما به آند ، ته به په هغه څه پوه شوې یې چې ما درته وویل ، اوس ته ورشه اودخپل کوچ له پاره ځان تیار کړه. ددې خبرې سره سم برهم جیت د شیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووت.

په همدې وخت کې ګنګا هم د شیرشاه سوری دخیمې دروازې ته را ورسیده. هغې سرټیټ کړې و او ویې ویل چې: اقا ، تاسې زه دلته رابللې یم. دګنګا په کتلو سره شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو او ویې ویل چې هو ! ګنګا ! ته ما را بللې یې. را ځه دلته زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګ ته راشه ، له ما سره یو ځاې کینه . ګنګا هم مخته ورغله او د شیرشاه سوري مخې ته کیناسته . شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې :

ګوره ګنګا ! زما په آند چې ته خواص خان ورغوښتې وې او تا به ورسره خبرې هم کړې وي ، ګنګا ورته په خندا کې وویل چې هو ، زه خواص خان ورغوښتې وم او ما ورسره په پوره تفصیل سره ټولې خبرې کړې دي ، دهغې د خیمې نه دوتلو وروسته زه خپلې خیمې ته روانه وم چې ستا له لورې خبر راغې تر څو ستا خیمې ته راستنه شم . په هر صورت ما د خپل کوچ له پاره ځان تیار کړې دې . په ځواب کې ورته شیرشاه سوری وویل چې ګوره لورې ! که چیرې تا خپل د تګ او سفر له پاره ځان تیار کړې وي نو د ښځو د تمځاې هغه عسکري ډله چې له تا سره په دې سفر کې هلته کوچ کوي هغوې هم تیار دي ، د دې خبرې سره سم شیرشاه سوري د خپله ځایه راپورته شو او د خیمې څخه راووت ، ګنګا هم د هغه ترشا راووتله .

شیرشاه سوري او ګنګا دواړه د ښځو د تمځاې په لور را غلل . ګنګا خپلې خیمې ته ورننوتله او خپل ټول سامان یې تیار او له ځانه سره یې واخیست ، دهغې وروسته شیرشاه سوري د هغې سره یو ځاې وسلوالو عسکرو ته ورغې . او بیا ګنګا پرته له ځنډه ددې وسلوالو ځوانانو سره یو ځاې د رهتاس په لور وخوزیده .

د ګنګا د تللو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راستون شو . دهغه د راستنیدو سره سم خواص خان او او ما هم د شیرشاه سوري خیمې ته را ننوتل . او هلته د شیرشاه سوري تر څنګ کیناستل . بیا خواص خان د شیرشاه سوری په لور وکتل او ورته یې وویل چې : اقا ! زه د رهتاس په لور کوچ کولو ته تیار یم ، او ما هم له ما سره په دې سفر کې ملګرتیا کوي . شیرشاه سوری تر لږه وخته پورې غلې ناست و ، دهمدې وقفې په دوران کې یې خواص خان د سترګو لاندې څاره . بیا یې د نصیحت په توګه ورته وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! د دې ځایه د رهتاس په لور د کوچ کولو نه مخته زه تاته یوه خبره کوم چې : هلته به د ګنګا سره تیرې او زیاتې نه کوې . ګوره زویه ! هغه اوس ډیره بې وسې ، او په غمونو کې ډوبه نجلۍ ده . ترڅو به هغه بیچاره د حالاتو د غم په دې بهیر کې لاهو اوسي . ګوره زویه ! هغې ستا د تر لاسه کولو له پاره خپل ځان په اخری ذلت او خوارۍ کې ور غورځولې دې ، نو په دې اساس زویه ، ته به او س د هغې قدر او د رنښت کوې . که چیرې ته د هغې د رنښت وکړې نو هغه به ټول عمر ستا په خدمت کې تیروي او هغه به د خپل ځان له پاره ویاړ ګڼي . په ځواب کې ورته خواص خان وخندل او ورته یې وویل چې : ته اندیښنه مه کوه ، زه به هیڅکله هم تا ناهیلې نه کړم . زه به د ګنګا سره د پخوا په څیر سلوک و نه کړم که چیرې هغې زما په خاطر دومره ستونزې ګاللې دی نو زه به د هغې د دې ځان ځاریو د رنښت کوم ، اوس ماته اجازه راکړئ چې د اوما سره یو ځاې د هتاس په لور وخوزیږم .

شیرشاه سوري ورته وویل چې : ما ستا د راتلو نه څو لحظې مخته برهم جیت د خپل لشکر سره یو ځاې ولیږه تر څو د همایون او د هغه د لښکر څارنه وکړي ، ما هغه ته دا هم ویلي دی چې هر کله چې همایون د اریل د راجه بیربهان د ځایه بلې کومې لورې ته کوچ وکړي نو سمدستی دې راشي او ماته دې په دې اړه معلومات راکړي ، زه هیلمن یم چې تر هغې وخته پورې به تا هم د ګنګا معامله یوې لورې ته کړې وي او بیرته به د رهتاس څخه راستون شوې یې . دهغې وروسته به مونږ د متحده لښکر سره یو ځاې د دې ځایه کوچ وکړو . او د همایون په تعقیب پسې به ولاړ شو . خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : ته اندیښنه مه کوه زه هلته په رهتاس کې ډیر نه ځنډیږم ، هره وخت چې زه هلته ورسیږم نو ګنګا له ځانه سره را خلم او سمدستې بیرته دې لورې ته راستنیږم . اوس اجازه راکړئ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ځایه کوچ وکړم . شیرشاه سوري دخپله ځایه راپورته شو دخواص خان اواوما سره یو ځاې دخپلې خیمې څخه بیرون راووت ، دخیمې نه بیرون هغه وسلواله ډله چې خواص خان او اوما یی تر رهتاسه پورې بدرګه کوله تیاره ولاړه وه. بیا خواص خان اواوما دواړه دهمدې عسکري قشلې سره یوځاې درهتاس په لور روان شول.

۴۷

یوه ورځ خواص خان د اوما او د خپلو ساتونکو سره یوځاې د رهتاس په ښار کې خپلې حویلۍ ته ور ننوت. کله چې هغه دحویلۍ مرکزی دروازې ته ور ننوت نو دهغه ځاې ساتونکو د هغه ښه راغلاست وکړ او ورمنډه یی کړه او د خواص خان دآس واګې یی په لاسو کې واخستې. خواص خان هم دخپله آسه راکیوته ، اوما هم د آسه راکیوته. خواص خان ددروازې ساتونکو ته وویل چې دواړه آسونه تبیلې ته یوسي او هغوې ته خوراک څښاک ورکړي ،ددې وروسته خواص خان دخپلو ساتونکو ملګرو په لور وکتل او ورته یی وویل چې:

تاسې ټول هم خپل آسونه هلته په تبیلې کې و تړئ. هغوې ته ښه خوراک څښاک برابر کړئ اوپریږدئ چې ښه دمه شي ،ځکه کیدې شي چې همدا نن مونږ د لښکر په لور بیرته ستانه شو. دخواص خان ددې لارښوونو په اساس هغوې ټولو خپل آسونه د تبیلې په لور یوړل. دهغوې د تللو وروسته خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته یی وویل چې:

اوما خورې ! اوس نو ما د ګنګا ځاې ته ورسوه ، ورځه چې زه ووینم چې هغه ځانته دلته په حویلۍ کې څه مصروفیت لري. اوما چې چاپ دحویلۍ ددننه برخې په لور ورغله او خواص خان یی هم ترشا شا روان و. څرنګه چې د حویلۍ په پخلنځاې کې د خیرنو او ناولو لوښو یو امبار لګیدلې و نو اوما تر هر څه لمړی خواص خان پخلنځاې ته یوړ ، کله چې هغه پخلنځاې ته ورغې نو خواص خان حیران پاته شو. هغه وکتل چې ګنګا بیچاره چې زاړه او شکیدلې کالی یی په غاړه کې و او په کالیو کې یی څو څو پیوندونه لګیدلي و او هلته په پخلنځاې کې ناسته وه او ناولې لوښې یی پریمنځل. څرنګه یی چې خواص خان هلته راتلونکې وکوت ، ټوپ یی کړ اودخپله ځایه راپورته شوه او دختو هغه لوښې چې هغې د پریمنځلو له پاره په خپلو لاسو کې نیولې و هغه ترې لاندې پریوت او څو ټوټې شو. خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره ګنګا ته کتل ،په دې وخت کې د ګنګا بیچاره حالت ډیر مانیجن ګرزیدلې و. تر لږه وخته پورې پوره خاموشي خپره شوه ، اوبیا ګنګا خواص خان ته مخ کړ او ورته یی وویلې چې:

زما محترمه ، خواص خانه ! زه ستا د اجازې پرته دلته ستا په حویلۍ کې د قیام کولو په خاطر مجرمه یم. خو دا کار ما د اوما د وینا په مطابق ترسره کړې دې. زه له تانه هیله لرم چې ما به ددې ټولو خلکو په مخکې بې عزته نه کړې اوبیا به مې ددې ځایه و نه شړې. ما یو څو ورځې همدلته پریږده. ترڅو زه دهغو ځناورو څخه یوڅو شپې دلته ارامې تیرې کړم،خو که چیرې ته ما له دې ځایه ویستل غواړې نو بیا خو یو څو ورځې مهلت راکړه ترڅو زه دلته په رهتاس کې دخپل ځان له پاره د هستوګنې بل کوم امن ځاې پیدا کړم.

زما دروندې خواص خانه ! دلته په رهتاس کې د اوسیدو په وخت کې زما حالت دهغو لمدو شوو مرغیو په څیر شوې دې چې د الوت څخه وتلي دي ، ددې رهتاس دخیر وشر هر کس زما له پاره یو څیرونکې حیوان ګرزیدلې دې، هر څوک ماد خپل انګړ دسروزرو غوا ګنې او غواړې ما دخپلې ابرو اوعزت څخه بې برخې کړې. اوس خو زما حال د هغه وچ شاخ د زیړو پاڼو په څیر دې چې هر وخت دتباهۍ کندې ته د لویدو په لور روانې وي. خواص خانه ! یو وخت زه په دې رهتاس کې شهزادګۍ وم او هیچاته هم زما په لور د بد نظر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته کیدو جرءت نه و ورپه برخه. خو اوس ما ډیر درپه دره ژوند تر سره کړ، هر څوک زما په لور په ډیره بې عزتۍ سره ویني ، هر څوک د دې هڅه کوي چې له ځانه سره مې پورته کړې او په څو لمحو کې مې بې ابرو کړي ، په دې خاطر زه له تاغواړم چې د یو څو ورځو له پاره ما دلته په دې حویلۍ کې پریږدې چې واو سیږم نو شونې ده چې زه به په دې وختو کې د ځان له پاره بل کوم مناسب د اوسیدو ځاې پیدا کړم.

دګنګا د حالت په کتلو سره خواص خان لا د مخه د ډیر زیات اغیز لاندې راغلې و ، خو اوس چې ګنګا کو مې خبرې وکړې نو هغې خبرو خواص خان بلکل بې حاله کړ. دهغه په تندي باندې د خولو څاڅکي راپیدا شول ، تر لږه وخته پورې هغه خاموشه ولاړ و . بیا یی د ګنګا په لور وکتل او ورته یی وویل چې: ګوره ګنګا !ته اندیښنه مه کوه. ته چې تر څو وغواړې په همدې حویلۍ کې ژوند کولې شې. دا سې یی وګڼه چې اوس دا حویلۍ همستا ده. خو ګوره ګنګا ! که چیرې زه تا له دې ځایه و کاږم او لښکر ته دې د ځانه سره یوسم نو ستا ځواب به څه وي ؟ که چیرې زه پخوانۍ ترخې خاطری هیرې کړم او د نفرتونو مرۍ ورماته کړم نو ستا عکس العمل به څه وي ؟

ګنګا چې د دې مخته ډیره اندیښمنه او عمڅنه ولاړه وه د خواص خان په دې خبرو باندې د اسې را وغوړیده لکه د شبنم څاڅکې چې د ګل په شونډو باندې ور پریوځي. هغه د و مره په خوشحالیو کې ډوبه شوه چې تر ډیره ځنډه یی خواص خان سره خبرې نه شوې کولې. بیا یی په لړزیدلې اواز سره وویل چې:

خواص خانه ، زما محترما ! زما په خپلو غوږونو باندې باور نه شته چې زه څه اورم. ایا زما په اوریدو کې څه ستونزه راپیدا شوې ده او یا په ریښتیانۍ توګه تا د اخبرې وکړې چې ما و اوریدې. دګنګا په دې انداز باندې خواص خان مسکې ولاړ و او بیا یی وویل چې:

ګوره ګنګا ! ستا د اوریدو په سیستم کې کومه غلطی نه ده راپیدا شوې ، زه د اوما تر مخه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه له تا څخه کرکه نه کوم ، او زه تاته د اهم ویل غواړم چې زه د اوما سره یو ځاې دلته ستا له ځانه سره د بوتلو په خاطر راغلې یم. ایا ته ما سره هلته په لښکر کې اوسیدې شې؟ هلته زمونږ په لښکر کې د ښځو یو تمځاې دې ، ته به هلته د یوې بلې نجلۍ سره یو ځاې اوسیږې. په دې وخت کې به زما او ستا تر منځ ټولې ترخې خاطرې له منځه ولاړې شي. او بیا به ګنګا ته همزما یی. ته به زما د ژوندانه ملګرې یی. د خواص خان په دې خبرو باندې د ګنګا په مخ باندې ډیره زیاته خوشحالي راپیدا شوه ، دهغې د شونډو څخه دهغې د موتیو په څیر سپین غاښونه د ورایه را څرګند شوي و ، هغې په واز خوله خندا وویل چې: خواص خانه !له ما سره د اسې ټکي نه شته چې زه یی ستا د دې پریکړې له پاره د شکریی په توګه ادا کړم. خو د اسې یی وګڼه چې تا زه د ټول عمر له پاره د یوې وینځې په څیر د خپل خدمت له پاره واخستم. ته پوهیږې چې ستا دې خبرو زما د ټول عمر غمونه او ستونزې په یوه وار له منځه یوړې. زه په ډیره خوشحالۍ سره له تا سره تللو ته تیاره یم. او زه په خوشحالۍ سره هلته د لښکرو د ښځو په تمځاې کې قیام کولو ته تیاره یم. او دا چې ته ما د خپل ژوند ملګرې کوې نو زه به و ګڼم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم له لاسه نه دې ورکړي. او د اسې به وګڼم چې زما منزل چې زما د سترګو څخه غیب شوې و ماته بیرته تر لاسه شو.

ګنګا چپ شوه نو خواص خان ورته وویل چې: خو ګوره ګنګا ! ستا سره د ناخوښۍ په وخت کې ما د یوې بلې نجلۍ سره مینه پیل کړې ده ،هغه بیچاره کونډه او ډیره بې وسه ده. دا سې وګڼه چې ماته لمړۍ دهغې سره همدردي پیدا شوه خو وروسته مې ورسره مینه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپیدا شوه ،هغه یووخت دلته د رهتاس دښار د زیارت په لنګرځاې کې اوسیده ، ددې نه وروسته خواص خان ګنګا ته د ګیتا په اړه ټول معلومات ورکړل ،اوپه اخر کې یې ګنګا ته دوینا په حال کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! که له تاسره یو ځاې زه ګیتا هم دخپل ژوند ملګرې کړم نوتاته خو به کوم اعتراض نه وي . په ځواب کې ورته ګنګا سمدستي وویل چې: خواص خانه ، زما محترما !په کومو حالاتو کې چې ته اوګیتا یوبل ته سره را نژدې شوي یاست اوتا هغه په خپله مینه باندې لمانځلې ده ،نوزه پوهیږم چې ګیتا به په ریښتیانۍ توګه ستا دمینې وړوي ، زه به په هیڅ صورت کې په دې خبره باندې اعتراض ونه کړم چې ته هغه هم دخپل ژوند ملګرې کړې. که چیرې زما سره یو ځاې ته ګیتا هم دخپل ژوند ملګرې کړې نوزه تاته ډاډ درکوم چې ستا داپریکړه به ماته دخوشحالۍ سبب وګرځي. په دې توګه به زه او ګتیا دواړه یوځاې په ښه توګه ستا خدمت وکولاې شو. زه به دګیتا سره ستا په واده باندې ډاډمنه اوخوشحاله اوسم. دګنګا په دې ځواب باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې ګنګا ته وویلې چې:

ګنګا ! ستا دې ځواب خو زما په خوشحالیو کې نور هم ډیرښت راوست اوس نو ته هم ځان تیار کړه. خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته یې وویل چې خورې ! ته همدلته اوسه ، زه به دهغو ساتونکو په لورورشم ځکه شیرشاه سوری د دغو ساتونکو په لاسو ګنګا ته څه شیان را لیږلي دي،هغه په یوې ټوکرۍ کې ایښي و ،کیدې شې چې په هغې کې د ګنګا له پاره داغوستن کالي وې ، زه به ورشم اوهغه به له ځانه سره راوړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دهغه ځایه راووت.

بیا نور ډیر په پټه توګه اوما د ګنګا په غوږو کې وویل چې: ګنګا خورې ! څومره په مهارت سره دې خواص خان خپلې لورې ته رامات کړ. زما خورجانې ! زه تا ته مبارکي وایم ،ځکه چې ته به اوس د ګیتا تر څنګ د ګنګا په ښه کې هم دخواص خان دمحبت مرکز یې. ګوره ګنګا !هومره ستونزې چې تا تیرې کړې دی ، نو اوس به دهغې نه زیات راحتونه او اسانتیاوې ستا تر مخ نڅا کوي،اوس نو ستا منزل ستا په موټې کې دې.

ګنګا او اوما په خپلو منځو کې په خبرو کې وې چې خواص خان بیرته راستون شو ، دهغه په لاسو کې یوه ټوکرۍ وه ، هغه یې ګنګا ته ورکړه اوورته یې وویل چې:

ګنګا !په دې ټوکرۍ کې څه د اغوستن کالي دي چې شیرشاه سوری تاته رالیږلي دي ،ګنګا !ته خپل داشکیدلې اوپیوندي کالی لرې کړه اوددې ټوکرۍ څخه کومه جوړه ښه اوښایسته کالي را واخله او وای غونده. او دا راته هم ووایه چې لږه شیبه وروسته ته زمونږ سره د لښکر په لور د تګ له پاره تیاریدې شې. ګنګا ورته سمدستي وویل چې:

لږه شیبه نه ، بلکه زه خو همدا اوس اوهمدا ګړۍ له تاسی سره دنړۍ تر اخری کنج پورې هم تللو ته تیاره یم. دهغې په ځواب کې خواص خان ورته وویل چې:ګوره ګنګا ! ددې ځایه دتللو وروسته به هلته په لشکر کې ته د لښکر دښځو په تمځاې کې د ګیتا او نیرمل نومې زړې ښځې سره اوسیږې.اوما به هم له تاسره هملته اوسیږې، په دې توګه به تاسې څلور واړه په یوې خیمې کې اوسئ. ګیتا د خپل یوه کار په لړ کې خپل مخ په نقاب کې پټ کړې دې ،خو کله چې دهغه کار تر سره شي اودهغه سوګند پوره شي نو دهغه به دخپله مخه دغه نقاب لرې کوي نوبیا به همغه وخت زه تا او ګیتا دواړه دخپل ژوند په ملګرتوب کې راوړم، ګنګا ! ژر خپل کالي بدل کړه او نوې لباس واغونده اوزما مخې ته راشه. ګنګا د کالیو هغه ټوکرۍ راواخسته اودیوې بلې خونې په لورولاړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شیبه وروسته گنگا هغه زوړ لباس وویست او نوې د زرق وبرق لباس یی واغوست او بیرون را ووتله. خواص خان یی په کتلو ویلی ویلې شو. اوس نو په ریښتیا سره هغه د رهتاس شهزادگۍ وه ، دهغې په کتلو باندې خواص خان د ویاړ اوفخر احساس کاوه ، ورته یی وویل چې: گنگا ! ته لږ څه همدلته ارام وکړه ، وروسته به بیا ددې ځایه کوچ وکړو . په دې خبره ترې گنگا وپوښتل چې ته نو چیرې ځې ؟ خواص خان ورته وویل چې زه به دخپل ساتونکو په لور ولاړشم. تاسې دواړه خویندې یوځاې په کومې خونه کې ارام وکړئ، دهغه په دې خبره گنگا وویل چې ایا داسې شونې نه ده چې : زه ، ته او اوما درې واړه په یوې خونه کې کینو او خپل منځې خبرې وکړو. اوبیا ددې ځایه کوچ وکړو . خواص خان ورته په خوشحالۍ سره وویل چې که چیرې ته همداسې غواړې نو دا خو به ماته د نورې خوشحالۍ سبب وگرځي،دهغه په دې خبره گنگا د لږ څه بې باکۍ څرگندونه وکړه ،هغه ور مخته شوه او دخواص خان لاس یی په خپل نازکه لاس کې ونیو ،بیا یی خواص خان او اوما له ځانه سره یوځاې خونې ته یوړل.

تر لږه وخته پورې درې واړه په یوه خونه کې سره ناست و اودمینې اومحبت نه ډکې خبرې یی کولې ، اوبیا خواص خان له ځانه سره گنگا او اوما دواړه را واخستې او دخپلو ساتونکو سره یوځاې درهتاس څخه دخپل لښکر په لور را وگوچید.

دخواص خان بیرته لښکر ته د رارسیدو څو ورځې وروسته ، برهم جیت هم د خپلو لښکرو سره دلښکرو تمځاې ته را ستون شوې و . هغه شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون دخپل پاته لښکر سره یو ځاې داریل دراجه بیربهان په ځاې کې د څو ورځو د تیرولو وروسته داگرې په لور خوزیدلې دې. ددې خبر د اوریدو سره سم شیرشاه سوری خپل لښکر متحرک کړ او د همایون ترشا ور وخوزید. همایون هم د اریل دراجه بیربهان دځاې څخه د وتلو وروسته دخپل پاته لشکر سره یو ځاې د گنگا د دریاب په غاړه غاړه د کالسي په لور روان و. هغه تر اوسه پورې دا سیمه خپله گڼله. خوشیرشاه سوری په ډیره بیړه او تیزۍ سره دهغه ترشا ور خوشې شوې و.

دخپلې کورنۍ څخه بې برخې او حالاتو اوشرایطو وهلې همایون دخپل لښکر سره یوځاې نژدې دوه اونۍ دشیرشاه سورې مخکې په ټیلو تیلو روان و. شیرشاه سوري همایون ان تر اله باده پورې تعقیب کړ ،بیا شیرشاه سوري دا وانگیرله چې اوس نوهمایون دهغه له پاره خطرناک نه دې. نوپه دې خاطر یی دهغه د تعقیبولو څخه لاس واخست ، دشیرشاه سوري ددې پریکړې په اساس همایون دډاډ او اطمینان ساه واخسته. اوداگرې په لور یی مخه کړه او دوه اونۍ وروسته اگرې ته ورسید.

دلته د شاهې کورنۍ دښځو سړو اوسیلیو ، او تودو ژړاگانو دهغه ښه راغلاست وکړ. په دغسې ناڅاپی راتگ سره دهغه دورونو خوبونه له منځه ولاړل. ځکه دهغه ورونو دا انگیرله چې همایون به دشیرشاه سوری په مقابل کې مات شي او همایون به له منځه ولاړ شي نو دوې به دهندوستان پادشاهان وگرځي. خو کله چې همایون سهی اوسلامت اگرې ته ورسید نو دهغوې ټول خوبونه بې تعبیره شول ، خو ددې سره سره یی یو ځل بیا دهمایون دخوشحالولو په خاطر دهغه غوړه مالي پیل کړه .

دپرلپسې ذهني ستونزو ، جسمې ورانو ویجاړو ،او دخپل حرم د ښځو څخه بیلتون اودهغه یادولو دهمایون په روغتیایی حالت باندې ډیر منفي اغیز وکړ، ددې حتمې پایلې داشوې چې همایون په پرلپسې توگه په تبگۍ باندې اخته شو ، خو دبله اړخه شیرشاه سوری دهغه د تعاقب څخه لاس واخست اوخپله ټوله توجه یی د بنگال په لور ور وگرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اله اباده پورې دهمايون د تعقيب اودهغې وروسته د تعقيب دپريښولو په خاطر شيرشاه سوری دهمايون په اړه يو ډول بې غمه شوې معلوميده ، په دې خاطر يې دهمايون پر خلاف داخري گذار دکولو د مخه يې دبنگال دحالاتو په لور توجه وکړه . هغه دا انگيرله چې څرنگه چې دبهارولايت د پخوا څخه د هغه په ولکه کې دې نو اوس به بنگال هم په مکمله توگه په خپله ولکه کې راوړي . هغه غوښتل په دې دواړو ولايتونو کې دخپل ځان له پاره دحالاتو د جوړولو وروسته ، دبنگال څخه رابيرون شي او پر همايون يوځپلې گذار وکړي.خو په دې وخت کې په بنگال باندې ولکه کول څه اسانه کار نه و. ځکه هلته په بنگال کې دهمايون له اړخه يو ډير پوه ،مدبر او ميړنې سالار حاکم ټاکل شوې و . هغه جهانگير قلی خان نوميده. بيا د بنگال او بهار په پولو د مونگير نومې کلاکې او هم دهغه ځاې ښار کې د همايون اعلې سالار خان خانان حاکم و ، دهغه اصلي نوم دلاور خان و چې ديوه ستر لښکر سره يو ځاې هلته د مونگير په کلا کې ځاې په ځاې شوې و . هغه وخت چې همايون د بنگال څخه د اگرې په لور حرکت وکړ، نو هغه دخپل لښکر يوه ډيره ستره برخه د خان خانان يعنې دلاور خان په واک کې ورکړه. اوهغه ته يې حکم کړې و چې هلته مونگير ته ولاړشي اوهملته دی قيام وکړي. تر څو د بنگال څخه د اگرې په لور د تللو په وخت کې که شيرشاه سوری پرې کوم يرغل وکړي نو دلاورخان خان خانان دې دهغه مقابلې ته راودانگي. خو د اگرې په لور د تللو په وخت کې همايون د مونگير لاره بدله کړه او د يوې بلې لارې دگنگا درياب څخه پوريوت، په داسې حال کې چې دخپلې لارې دبدلون په اړه يې خان خانان ته هيڅ ډول خبر نه و ورکړې نو په دې خاطر دلاور خان تر دې وخته پورې هملته د مونگير په کلا کې دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و .

شيرشاه سوری د بنگال د نيولو له پاره بايد ددوو ځواکونو سره ټکر کړې وې ، لمړی دلاورخان خان خانان چې هملته په مونگير کې دخپل يو ستر لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او دبل د بنگال حاکم جهانگير قلي خان اودهغه د لښکرسره . په داسې حال کې چې د جهانگير قلي خان ميړانه او بهادری مغلو اوافغانانو ټولو ته ډاگيزه شوې وه .

ددې حالاتو سره د مقابلې له پاره شيرشاه سوری خپل لښکر په درې برخو وويشه ، يوه برخه يې په خپله دخپل ځآن سره وساتله او هملته دگنگا د درياب په غاړه يې پړاو وکړ . بله برخه يې خپل سالار خواص خان ته ورکړه اوهغه ته يې حکم وکړ چې هغه دې دمونگير د مضوبطې کلاپه لور ورشې . اوهلته دې په خان خانان باندې يرغل وکړي . هغه ته دې ماتې ورکړي او د مونگير کلا دې په خپل واک کې واخلي . مونگير هغه کلا وه چې يو ځل مخته پرې هم خواص خان حمله کړې وه اوپه خپله ولکه کې يې اخستې وه . شيرشاه سوری د لښکر دريمه برخه خپل بل سالار حاجې خان بټني او جلال خان جالو ته ورکړه اوهغوې دواړو ته يې حکم وکړ چې هغوې دې بنگال ته ورشي اوهلته دی په جهانگير قلي خان باندې حمله وکړي . اوبنگال دې ترې ولکه کړي . خو شيرشاه سوری همدلته دگنگا د درياب په غاړه قيام وکړ ، هغه غوښتل چې که په دې وختو کې دهمايون له اړخه کوم حرکت ووينې نو هغه و ځپوي ، خو د لښکر نورې برخې دخپلو خپلو دندو د اجرا کولو په خاطر هغو لورو ته روانې شوې.

خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاې په ډيره چټکۍ سره دمونگير دکلا اوښار په لور ورروان و . دخواص خان ددې وړاندې تگ په اړه د مونگير حکمرانان خان خانان دلاورخان ته هم خبر ورکړل شوې و . هغه ته دا خبر هم رسيدلې و چې د چوسې په سيمه کې شيرشاه سوری همايون ته ډيره سپکه ماتې ورکړې اوهمايون ددې ماتې خوړلووروسته د اگرې په لور تللې دې . ددې نه علاوه خان خانان ته دهغه مخبرانو دا خبر هم ورکړې و چې خواص خان د لښکر ديوې برخې سره دهغه په لور ورروان دې . ددې ترڅنگ دشيرشاه دلښکر بله برخه د حاجې خان بټني او جلال خان جالو په مشرۍ د بنگال د حکمران جهانگير قلي خان د ځپلو له پاره هغه لورې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلي دي. ددې حالاتو په رڼا کې خان خانان د مونګیر په کلا کې د کلابند کیدو په ځای په خلاص میدان کې د خواص خان سره د مقابلې ټټر وواهه. هغه دا وانګیرله چې که چیرې په خلاص میدان کې دخواص په لاسو دماتې سره مخ شو نو په جنګ جنګ کې به داګرې په لور ولاړ شي او همایون ته به ځان ور ورسوی. خو که چیرې په دې میدانو کې یې خواص خان ته ماتې ورکړه نو بیا به داګرې په ځای دګوډ په لور ورځي او هلته به د جهانګیر قلي خان په ملاتړ دشیرشاه سوری د سالارانو حاجي خان بټنی او جلال خان جالو مقابلې ته وردانګې. خان خانان دهمدې فکرونو په اساس د مونګیر د مضوطی اومستحکمې کلا څخه را ووت اودکلا دغرنیو لمنو په میدانوکې یې دخپل لشکر سره پړاو وکړ. ځکه په هغه لاره چې خواص خان دخپل لشکر سره سفر کاوه هغه لاره دهمدې غرنیو سیمو دلمنو څخه تیریدله چیرې چې خان خانان د خپل ستر لښکر سره یو ځای پړاو کړې و.

کله چې خواص خان دخپل لښکر سره یوځای په ډیره چټکۍ سره مخته راغې او دغو سیمو ته را ورسید نو ویې کتل چې خان خانان دلاور خان دخپل لښکر سره یوځای دخواص خان لاره نیولې ده ،په دې اساس خواص خان هم مجبور شو چې هملته په همدې کوهستاني سیمو په لمنو کې دخان خانان دلاور خان دلښکرو تر مخه پړاو وکړی.

دخواص خان د لښکرو په کتلو سره د خان خانان اودهغه د لښکرو مورال نور هم پورته شو ، هغوې وکتل چې دهغوې لښکر دخواص خان دلښکر دوه هومره زیات دې. خان خانان هیلمن شو چې هغه به خواص خان ته غرنیو سیمو په دې ژورو لمنو کې ډیره بده ماتې ورکوی اودهغې په بیرته ځغلولو به بریمند یږې. نژدې دوه ورځې دواړه لښکرې یو دبل مخې ته پرتې وې او ارام یې کاوه . بله ورځ سهار وختې دخان خانان په لښکرو کې دجنګ ډول ووهل شو ، او دا ددې څرګندونه کوله چې خان خانان د جنګ پیلونکې دې. کله چې دجنګ د ډول اواز خپور شو نو خواص خان هم دخپل فوځ لیکې سره جوړې کړې.

د خان خانان دلاور خان په لښکرو کې د جنګ ډول تر یوه وخته پورې و دربول شو. خو وروسته بیا چوپه چوپتیا شوه . خواص خان داسې و انګیرله چې خان خانان دجنګ پیلونکې دې اودخواص خان دا انګیرنه سهې ثابته شوه ځکه چې د لږ ځنډ وروسته د خان خانان لښکرو خپله لمړنۍ حمله پیل کړه او د خواص خان په لښکرو باندې لکه د اسماني کاڼو په څیر را پریوتل.

خواص خان هم د خان خانان ددې حملې ځواب همغسې ورکړ ، هغه دفاع ونه کړه بلکه په همغه پیل کې یې په جاریحیت لاس پورې کړ. او د خان خانان په لښکر باندې لکه د سرو مچیو په څیر ورو غورزید .

دمونګیر دکلا او ښار نه بیرون دغرنیو لمنو دغه لوړې ژورې او ډاګونه د دواړو لښکرو دټکر په اساس د جنګ میدان او دنړۍ د امن دنفرتونو مرکز و ګرزید . دمرګ او ژوند لوبې روانې وې ، د وینو سیلابونه اود زخمیانو چغې اوسورې او د نیم ژونده جسدونو نڅاوې هرې لورې ته تر سترګو کیدې

په لمړیو کې خان خانان به ډیره بې حمیۍ سره او په ډیره تیزۍ سره هڅه کوله چې خواص خان اودهغه لښکر په شا تلو ته و هڅوي خو خواص خان د خان خانان په وړاندې د اوسپنې غر ثابت شوې و ، داسې غر چې جرړې یې ترلرې پورې خپرې شوې وې.دلاور خان خپل ټول کوشش وکړ ، خپلې ټولې حربې یې استعمال کړې خو ونه توانید خواص خان شاتګ ته مجبور کړي.

دبله اړخه خواص خان هم م په دومره چټکۍ او هوډ سره خپلو حملو ته دوام ورکړ چې دخان خانان د لښکرو لیکې یې یو په بل پسې ګډې وډې کړې. کله چې خواص خان په دې پوه شو چې دخان خانان د لښکرو لمړۍ لیکو کې درز راغلې دې نو بیا یې په خپل یرغل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هم جوش او خروش راپیدا کړ او په داسې بې باکۍ سره یې خپلې حملې پیل کړې چې د هغوې د لښکرو لیکې یې په مکمله توګه له منځه یوړې. او سمدستې یې په اخري لیکو باندې حملې ته دوام ورکړ. د خواص خان د دې بې باکانه او شجاعانه حملو په واسطه د هغه د لښکرو مورال هم ډیر راپورته شوې و او هغوې هم د خواص خان په څیر د خان خانان په لښکرو کې ورخپاره شول. د لړې شیبې د روند جنګ نه وروسته د خان خانان لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و ، او د هغوې د لښکرو ډیره برخه د خواص خان په لاسو د مرګ سره مخ شوې وه. پاته یې بندیان کړل ، او خان خانان پخپله هم د خواص خان په لاسو ژوندې ونیول شو.

د بله اړخه د خواص خان په څیر حاجي خان بټني او جلال الدین جالو د خپلو لښکرو سره یو ځاې د بنګال د ګوډ د مرکزي ښار په لور تللي وو ، تر څو هلته د هغه ځاې په حاکم جهانګیر قلي خان باندې حمله وکړي او هغه له منځه یوسي. لکه څنګه چې وویل شول جهانګیر قلي خان ډیر زړه ور او میړنی حاکم و او د پوهې او تدبر وړ شخصیت ګڼل کیده. هغه ته هم خبر ورسید چې د شیرشاه سوری سالاران حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو د خپلو لښکرو سره یوځاې د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته را روان شوي دي او هر وخت چې وغواړې په دوې ناڅاپي یرغل کولاې شي.

په دې نازکه وخت کې جهانګیرقلي خان د ډیر تدبر څخه کار واخست ، هغه د ګوډ ښار پریښود ، دخپل لښکر سره یو ځاې د هغه ځایه ووت او د بنګال او بهار د پولې په لور د مونګیر خواته روان شو ، هغه دا فکر کاوه چې هغه به هلته د خان خانان دلاور خان خواته د مونګیر په کلا کې ځاې په ځاې شي ،نو هغه وخت چې جلال الدین جالو او حاجي خان بیټني د خواص خان سره یوځاې د مونګیر په پخې کلا باندې برید وکړي نو هغه به پخپله هم د خان خانان سره یو ځاې شی او د مونګیر د کلا او ښار څخه به دفاع وکړي ، دا جهانګیر قلي خان له اړخه ډیره ښه پریکړه وه ، خو داسې بریښیده چې قدرت د هغوې په خلاف پریکړه کړې وه.

کله چې حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو ته خبر ور رسید چې د بنګال حاکم جهانګیر قلی خان ښار پریښې او دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر د کلا په لور خوزیدلې دې نو هغوې په ډیره بیړه د جهانګیر قلي خان په تعقیب پسې را ستانه شول او جهانګیر قلي خان یې د مونګیر او ګوډ تر منځ سیمې کې را ګیر کړ.

کله چې جهانګیر قلي خان وکتل چې حاجی خان بیټني او جلال الدین جالو د هغه په تعقیب پسې را روان دي او اوس ورته ډیر نژدې راغلي دي نو هغه خپل لښکر ته په ډاګ میدان کې د تم کید او هملته د جنګي لیکو د جوړولو حکم وکړ. د همایون د ماتې خوړولو وروسته د حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو حوصلی ډیرې ستړې او ځواکمنې وې ،هغوې پریکړه کړې وه چې جهانګیر قلي ته په ورنزدې کیدو سره به د هغه په لشکرو باندې یرغل کوي.

د بله اړخه جهانګیر قلي خان هم همداسې پریکړه کړې وه. هغه وخت چې د جلال الدین جالو او حاجي خان بیټني ځواکونه د جهانګیر قلي خان لښکرو ته را نژدې شول نو جهانګیر قلي خان پرې د یوه ستر عذاب په توګه را نازل شو او وینې تویونکي حمله یې پرې وکړه.

حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو په پوره میړانه او جرءت سره د جهانګیر قلي خان مقابله وکړه خو د جنګ د اوږدیدو سره سم هغوې دا و انګیرله چې جهانګیر قلي خان د هغوې څخه ډیر تجربه لرونکې او میړنی عسکر دې ، ځکه چې د هغه په حملو کې داسې زور ، داسې میړانه او د اسې جذبه وه چې د جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني لښکر یې د ټولو خوا و څخه تر سخت خونړې برید لاندې راوستې و. د جهانګیر قلي خان حملې دومره سختې وې چې جلال الدین جالو او حاجي خا بیټني یې په مخ کې د دریدو وړتیا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه ورکړې وه ، ددې پایلې دا شوې چې د لږ څه جنګ څخه وروسته جهانګیر قلي خان د جلال الدین جالو او حاجي خان بیټنی دلښکرو حالت د ډیرې بدحالۍ سره مخ کړې و . خو جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې هم په خپلو منځو کې پریکړه و کړه او د جنګ اړخ یی په خپل لورې د بدلیدو له پاره په خپلو حملو کې نور زیادښت راوست. خوبیا هم جهانګیر قلي خان دهغوې دواړو ټولې حملې اوپلانونه دناکامۍ سره مخ کول او ددواړو دلښکر پښې یی د جنګ دډګر څخه وویستلې ، د جهانګیر قلی خان د همدې حکمت په واسطه و چې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنی دواړو دجنګ په ډګر کې ماتې وخوړله او د خپل پاته لښکر سره یو ځاې و تښتیدل.

د ماتې خوړلو وروسته جلال الدین جالو اوحاجي خان بیټنې د جنګ د ډګر څخه څو میله لرې ولاړل ، خو بیا یی هم په خپلو منځو کې سلا وکړه تر څو د جهانګیر قلي خان پر خلاف د بله اړخه نوې حمله پیل کړي، په دې وخت کې جهانګیر قلي خان دخپل لشکر سره یو ځا بد یوه فاتح په څیر د مونګیر په لور روان شو . په همدې وخت کې خواص خان چې د مونګیر د سوبې څخه را خلاص شوې دجهانګیر قلي خان په لاره کې و درید.

د مونګیر په چاپیریال کې دخان خانان لښکرو ته د ماتې ورکولو او د خان خانان د زوندې نیولو وروسته خواص خان دخپل لښکرسره یو ځاې د بنګال د ګوډ دښار په لور مخه کړې وه ، تر څو د حاجي خان بیټنې او جلال الدین جالو مرسته وکړې شي خو هغه ته په لاره کې د جهانګیر قلي خان په لاسو ددې دواړو د ماتې خوړلو خبر ور ورسید. د دې تر څنګ هلته د ګنګا د دریاب په غاړه پروت شیرشاه سوری ته هم د حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو د ماتې خوړلو خبر ورسیدلې و په دې خاطر هغه هم په ډیره بیړه د بنګال په لور کوچ کړې و.

په خپل مخکې دخواص خان په کتلو سره جهانګیر قلي خان همغه لمړنۍ طریقه استعمال کړه. لکه څنګه یی چې په حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو باندې ناڅاپی یرغل کړې و په همدې توګه یی نه وخت وکوت او نه حالات او د خواص خان پر خلاف یی ناڅاپی خونړې یرغل پیل کړ . خو خواص خان دجلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې څخه بدل شخصیت و . هغه په ډیره مدبرانه توګه د جهانګیر قلي خان لمړۍ حمله په شاو تمبوله اوبیا یی خپله ځوابي حمله وکړه. جهانګیر قلی خان سل ځله هڅې وکړې چې د خواص خان حملې تم کړي خو و نه توانید ، ځکه دخواص خان سره دا ډول کړچار شونې نه و. که څه هم د جهانګیر قلي خان حوصله جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې ته د ماتې ورکولو وروسته ډیره ځواکمنه شوې وه خو دبله اړخه همدا ډول حوصله د خواص خان لښکروته هم ور په برخه شوې وه . ځکه هغې لښکرو هم د مونګیر نه بیرون خانه خانان دلاورخان ته ماتې ورکړې وه او هغه یی له ځانه ژوندې نیولې و. نوپه دې اساس دخواص خان لښکر هم دپخوا څخه زیات په مستۍ کې جنګیده . د جنګ ډګر د دواړو فوځونو تر منځ د وینو په رنګ تک سور ګر زیدلې و . څو ساعته پرلپسې جنګ نه وروسته کله چې خواص خان وکتل چې د جهانګیر قلي خان لښکر ې په شا روانې دې نو نوریی هم په خپلو حملو کې ډیرښت اوتیزوالې راوست ، دخواص خان ددې حملو څخه د جهانګیر قلي خان ځواکونه نور د لیونتوب تر محلې پورې رسیدلې و په همدې اساس جهانګیر خان دخواص خان په مقابل کې ډیر تم نه شو او د خپلو پاته لشکرو سره یو ځاې یی د تیښتې لاره خپله کړه.

خواص خان په ډیره بیړه د تښتیدونکو ځواکونو په تعقیب پسې ووت ، ددې تعقیب په دوران کې نه یواځې دا چې د جهانګیر قلي خان ټولې لشکرې له منځه ولاړې بلکه پخپله جهانګیر قلي خان په کې هم ووژل شو. خواص خان د جهانګیر قلي خان دلښکرو په ټولو وسایلو باندې ولکه وکړه اوبیا یی هملته دخپل فوځ سره یوځاې پړاو وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې ته هم خبر ورغلې و چې خواص خان د مونګیر د کلا څخه بیرون خان خانان دلاور خان ته ماتې ورکړې او اوس د مونګیر څخه را وتلې او د جهانګیر قلي خان لاره یی نیولې ده. په دې خاطر هغوې هم په ډیره بیړه بیرته د جنګ د ډګر په لور وروخوزیدل. خو د هغوې تر راتلو پورې خواص خان د جهانګیر قلي خان لښکر په مکمله توګه ځپلې و او هملته په خپل پړاو کې پروت و. کله چې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې دخپلو لشکرو سره یو ځاې هلته ور ورسیدل، نو هملته یی خپل لښکر ته د پړاو حکم وکړ او بیا دوې دواړه دخواص خان خیمې ته ورغلل او دهغه سره یی وکتل. او هغه ته یی دجهانګیر قلي خان او خان خانان دلاور خان په مقابل کې دبری او سوبې مبارکي ورکړه.

په همدې ورځ ماښام شیرشاه سوري هم دخپل لښکر سره هغه ځآې ته ورسید چیرې چې خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و، خواص خان د شیرشاه سوري د راتلو دخبر سره سم دخپل پړاو څخه را ووت او د هغه ښه راغلاست یی وکړ. دخواص خان دکتلو سره سم شیرشاه سوری دخپله آسه را ښکته شو، او ورمنډه یی کړه او خواص خان یی په غیږ کې و نیوه، هغه یی په تندي باندې ښکل کړ او بیا یی ورته د ډیرې زیاتې خوشحالۍ په حال کې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا د میړانې، بهادرۍ او جرءت نه ډک خبرونه ماته هملته د ګنګا په غاړه رارسیدل، زه تا ته د مونګیر د ښار او کلا نه بیرون د خان خانان په ماتې ورکولو او دهغه په زوندي نیولو باندې د زړه له کومې مبارکي وایم، او تر څنګ یی زه تا ته د بنګال دحاکم جهانګیر قلي خان په ماتولو او دهغه او دهغه د لښکر په له منځه وړلو باندې هم مبارکی وایم. خواص خانه ! ته په یقین سره ماته دهغو ځوانانو څخه یی چې دشګو په غونډیو ،د غرنیزو دیوالو په ځګرونو، دتندو توپانې هواګانو په وزرونو، په غوریدلې وریځو او کړکیدونکو بریښناګانو باندې هم دخپلې سوبې نښې پریښودې شی.

خواص خانه ! ته په یقین سره دهغو اتلو بچیانو څخه یی چې زما په دښمنانو د وریځو د تور سمندر او د سور انتقامي اور په څیر را پریوتې. خواص خانه ! زویه، ستا په میړانه، ستا په جرءت او ستا په زړه ورتیا ویاړم او ستا دې پاک احساس ته سلام او درنښت وړاندې کوم. ددې خبرو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان سره ځانته شو ،هغه خپل لښکر ته هملته د پړاو کولو حکم وکړ، بیا یی خواص خان ته یوځل بیا مخ کړ او ورته یی وویل چې: زویه ! متحده لښکر به نن شپه همدلته قیام او ارام وکړي، بیا به په بله ورځ ماسپښین له دې ځایه د بنګال د ګوډ دښار په لور روانیږو، خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې: محترما ! ما ته د خان خانان دلارو خان دلښکر دماتې وروسته د مونګیر دکلا څخه ډیر زیات د خوراک څښاک په ګډون فوځي سامان تر لاسه شوې دې، همدا راز دجهانګیر قلي خان دلښکرو دماتې وروسته هم زمونږ لاسته ډیر څه راغلي دي.دخواص خان دخبرې نه وروسته شیرشاه سوری ورته په دیره مینه وویل چې: خواص خانه زویه، دا ټول سامان او وسایل په خپله خوندي کړه، سبا به د تللو په وخت کې دهغو په اړه تصمیم و نیسو. اوس ته ولاړ شه او په خپله خیمه کې ارام وکړه، دهمدې خبرې وروسته دواړه شیرشاه سوری او خواص خان خپلو خپلو خیمې ته د ارام کولو له پاره ولاړل.

خواص خان په خپله خیمه کې ځانته ناست و چې د خیمې په دروازه کې ګنګا را ښکاره شوه، هغې د زرق وبرق په څیر لباس په ځان کړې وې او بلکل لکه د ښاپیریو په څیر په نظر راتله. دروازې ته د راتللو وروسته ګنګا هملته تم شوه او بیا یی په خیمې کې ناست خواص خان ته ورغږ کړ او ورته یی وویل چې: زه دننه راتللې شم؟ د ګنګا په غږ سره او از خان یوټکان وخوړ. دهغه په شونډو باندې زړه وړنکې خندا راپیدا شوې وه. بیا یی په لوړ اواز وویلې چې ګوره ګنګا ! اوس خو تاته زما خیمې ته د راتللو او را ننوتلو د اجازې ضرورت نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. تر پرته له پښه نیولو زما خیمې ته را ننوځه ، اوس خو دا خیمه همستا ده. دخواص خان دې خبرو دګنګا زړه ډیر خوشحاله کړ ،په ډیره خوشحالۍ سره خیمې ته را ننوتله او نیغه ولاړه او دخواص خان تر څنګ کیناسته . تر لږه وخته پورې دواړه چپه خوله و خو وروسته پرې ګنګا خوله راپرانسته او ورته یی وویل چې :

ګرانه او زړه ته را نژدې خواص خانه ! که دیوې خبرې په اړه و پوښتم نو بده خو به یی نه ګڼې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې ګوره ګنګا ! اوس خو تاته زما د خفګان په اړه باید هیڅ ډول اندیښنه را پیدا نه شي. ځکه چې ته خو اوس زما دذات یوه برخه یی. زه به تا هیڅکله هم او په هیڅ خبره هم خفه نه کړم. ګنګا ترې په ډیره زړه ورتیا او بې باکۍ سره وپوښتل چې: ایا اوس هم ستا په زړه کې زما له پاره لږ څه کرکه شته او که ټول محبت او محبت ګرزیدلې دې ؟

د ګنګا په دې پوښتنې باندې خواص خان تر یوه وخته پورې په خندا و اوبیا یی ورته وویل چې: ګوره ګنګا ! یو وخت تا هم زما څخه د کرکې څرګندونه کړې وه. خو وروسته ستا محبت او ستا مینه او ستا غوښتنې زه را ونغاړلم، نوکه چیرې همدا پوښتنه زه له تا څخه وکړم نو ته به څه ځواب راکړې ؟ګنګا تر یوه وخته پورې سر ښکته کړې و او په څه فکر کې ډوبه وه. بیا یی د خوب د راویښ شوو لمحو اوپه ډیره یخه ټنډه د مینې نه ډک اواز کې وویل چې: زما څخه ولې پوښتنه کوې ،زما د وجود هر بند ستا په محبت او مینه کې را ښکیل شوې دې. ما خو دهغې شهزادګۍ غاړه ورماته کړې ده چې له تاڅخه یی یووخت دکرکې غږ کړې و . اوس خو ستا تر مخه ستا ګنګا ناسته ده. که چیرې ته په ډاګیزه توګه زما څخه اوریدل غواړې نو زه تا ته تر دې ځایه ویلې شم چې:

ته ماته زما دسر ستورې ، زما د وجود ځواک ،زما د نژدیکت ښایست اوجمال ، زما دذات رڼا او زما شپې د تیارو سهار ، ستا محبت زما په وجود کې نوې خوش بویي او نوې احساس را پیدا کړې دې.

دګنګا ددې خبرو په اوریدو سره خواص خان ډیر زیات خوشحاله شوې و. او ویی ویل چې ګوره ګنګا !تا زما څخه د شکریی د اداکولو اړتیا نه شته. اوس خو ته زما مینه اوزما محبت یی. مونږ دواړو یو ځاې هغه وخت دفن کړ چې زمونږ ددواړو تر منځ یی نفرت او کرکه را ټوکولې وه او زمونږ تر منځه یی د بیلتون دیوالونه درولي و. اوس خو مونږ دواړه یو وجود یو او دنړۍ هیڅ ځواک به موهم یو دبل څخه بیل نه کړي. په ډیر نژدې وخت کې به زه له تا او ګیتا دواړو سره دواده په پاکه لومه کې را ونښلم. او خپله دشوق او مینې ژوند به له تاسې دواړو سره پیل کړم. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خواص خان تم شو نو ګنګا ورته په ویلو پیل وکړ.

هو ! ماخو په خبرو خبرو کې اصل موضوع له یاده وویسته. ما غوښتل تاته دخان خانان دلاور خان او جهانګیر قلي خان د لښکرو د ماتولو په اړه د زړه له کومې مبارکې ووایم ، ګنګا ورته په تیزو سترګو وکتل او ورته یی وویل چې: یو اځې مبارکې نه وه بلکه ستا سره کتلو او له تاسره دخبرو له پاره دلته راغلې وم. دګنګا په دې خبرو خواص خان نور هم دخوشحالۍ نه راوغوړید ، بیا کیدې شې چې هغه ته کومه د یاده وتلې خبره را په زړه شوې وي نو په دې خاطر یی ګنګا ته وکتل او ورته یی وویل چې:

ګنګا ! ته ولې ځانته راغلې یی ، ګیتا به دې هم له ځانه سره راوړې وې. ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره دخواص خان په لور وکتل ، بیا یی په ځواب کې ورته وویل چې: درونده او ګرانه خواص خانه ! د شیرشاه سوری دحرم د ښځو څخه د یوې روغتیاې حالت ښه نه و نو په دې خاطر ګیتا دهغې سره دهغې دخدمت له پاره هملته پاته شوه. نوکه چیرې هغه راتلاې نو زه باید هملته پاته شوې واې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې زمونږ د دواړو څخه به یوه دلته تاته ، ستا د کتلو په خاطر راتلله. په دې خاطر ګیتا هملته پاته شوه او زه یې ستا د کتلو له پاره دلته را واستلوم. هغې هم تا ته ستا د دې سترو فتوحاتو په اړه مبارکي را لیږلې ده.

د ګنګا د دې خبرو وروسته خواص خان لږ څه خاموشه شو ، او په څه فکر کې ډوب شو ، نو ګنګا ورته یوځل بیا وویل چې:

خواص خانه ! زما محبوبه ، زه له تا څخه یوه بله پوښتنه هم کول غواړم. زه هیلمنه یم چې ماته یې ریښتونې او په حقیقت ولاړ ځواب راکړې. خواص خان ورته وویل چې: وایه ، څه پوښتل غواړې. ګنګا ورته وویل چې:

خواص خانه ! اوس چې زه او ګیتا ستا د ژوند دوه اړخونه یو نوکه زه له تا و پوښتم چې د ګنګا او ګیتا دواړو څخه کومه یوه درته ډیره نژدې ده نو ستا ځواب به څه وي ؟ د ځواب ورکولو د مخه خواص خان لږ څه فکر وکړ او بیا یې ګنګا ته و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! د خپلو دواړو لاسونو ورغوي دې ماته را نزدې کړه . د خواص خان د خبرې د منلو سره سم ګنګا خپل دواړه نازک او ښایسته ښکلي لاسونه د خواص خان په لور ور وغځول ، بیا خواص خان د خپل څنګ ایښې کڅوړې څخه دوه هم وزنه سیکې را وویستلې او د ګنګا د لاسو په دواړو ورغیو کې یې کیښودې او بیا ورته وویل چې: وایه ګنګا ! د دې دواړو سیکو څخه کومه یوه درته وزني ښکاري. ګنګا ورته په همغه درنګ وویل چې دواړه یو شان دي. خواص خان ورته هم بې له ځنډه وویل چې بیا خو تاسو دواړه ماته همداسې یو شاه یاست . زه له تاسو دواړو سره مینه کوم ، د خواص خان د دې ځواب په اوریدو سره ګنګا یو ناڅاپه ور کړه شوه او د خواص خان سره ورغاړې وتله . خواص خان د مینې او محبت په فضا کې د هغې په شا باندې لاس راښکود ، د هغې وروسته ترې ګنګا جدا شوه او ورته یې وویل چې: زما ګرانه خواص خانه ! په پاک خدای سوګند چې ماته ستا د خولې څخه د همدا ډول ځواب هیله وه.

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووایي چې د خیمې د روازې ته یو ساتونکې راغې او خواص خان ته یې وویل چې: امیر ! شیرشاه سوری خپلې خیمې ته ور بللې یې. کیدې شي چې هغه له تاسره د سبا ورځې د کوچ په اړه سلا مشوره وکړي. د هغې په دې خبره خواص خان د خپله ځایه پورته شو او ګنګا ته یې وویل چې ته همدلته اوسه. زه شیرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته بیرته همدلته راځم ، د ماښام ډوډۍ به مونږ دواړه همدلته په خیمه کې یو ځای وخورو . ګنګا د خواص خان د دې وړاندیز سره اتفاق وکړ او بیا خواص خان د شیرشاه سوری د خیمې په لور رهي شو.

د لږ څه ځنډه وروسته خواص خان بیرته راستون شو او ګنګا ته یې وویل چې ګوره ګنګا ! سبا به دا متحده لښکر د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، شیرشاه سوری به یوځل بیا هلته په ګوډ کې د خپل تخت د کیناستو جشن لمانځي ، د هغه په اند چې تیر ځل د ګوډ د لاسه د وتلو وروسته به د هغه ځای د خلکو په فکرونو کې بدلون راغلې وي، نو په دې خاطر د بیا ولکې نه وروسته هلته یوځل بیا د تخت د کیناستو مراسم باید و نمانځل شي ،ما هم د هغه د دې وړاندیز سره موافقه کړې ده ، اوس به لښکر سبا سهار وختې له دې ځایه کوچ کوي ،د دې خبرې وروسته خواص خان بیرون را ووت ، او خپل ساتونکې ته یې د ډوډۍ د راوړلو حکم وکړ. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې ډوډۍ راوړه. دواړو یوځای ډوډۍ وخوړه. بیا ګنګا د شپې تر ډیره ناوخته پورې د خواص خان تر څنګ ناسته وه او د خپل راتلونکې په اړه یې ورسره خبرې کولې ،بیا پورته شوه او د ښځو د تمځای په لور ورغله ،بله ورځ متحده لښکر هم د دې ځایه خپل پړاو ختم کړ او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور یې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبنګال مرکزي ښار ګوډ ته د رسیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوری ددویم ځل له پاره د خپل تخت ناستې مراسم په پوره جوش او ولولې سره تر سره کړل. دشیرشاه سوري د لمړي ځل د تخت ناستې مراسم همدلته د ګوډ په ښار کې نژدې یو کال دمخه هغه وخت تر سره شوي و چې دهمایون توپونو یی تر شا ګولۍ ویشتلې. هغه د تخت ناستې مراسم په ډیره بیړه او عجلې سره تر سره شوي و ،په دې اساس یی د بنګال خلک د سیاسی او ټولنیزو پایلو څخه بې برخې پاته شوي و او د شیرشاه سوري دتللو وروسته او دمغلو دراتلو سره سم یی همغه مغل خپل اصلي حکمرانان و ګڼل.

په دې خاطر شیرشاه سوری ته ددې اړتیا احساسیدله چې دخپل تخت ناستې مراسم یوځل بیا په پوره شان و شوکت او دبدبې سره و نمانځي اوپه دې توګه دخپل نظام د حاکمیت او مشروعیت له پاره په تبلیغاتي توګه هم کار وکړي.

ویل کیږی چې د تخت ناستې د مراسمو د پیلولو دمخه ، دخپلو دغو مراسو د اجرا په خاطر د بنګال د مشورو ستورو پیژندونکو او نجومیانو څخه یو مشهور نجومي د ساعت سعد نه د مراسمو د پیلیدو په اړه مشوره واخسته. دا چې شیرشاه سوری په نجوم باندې باور درلود او که نه ، خو هغه په دې پوهیده چې کله کله د یوه حکمران له پاره د خپلو خلکو د توهمپرستۍ او دهغوې دبې عقله کولو په خاطر دغسې یو کار اړین ګڼل کیږي. په هر صورت هغه وخت چې د تخت د کیناستو مراسم پیل شول ، شیرشاه سوري د پراخ زړه او فیاضۍ څخه کار واخست.

د ګوډ په ښار کې نژدې اوه ورځې د تخت ناستې د جشن د مراسمو ډولونه او نغاري درزیدې. دهر افغان قبیلی څخه به د ځوانانو ډلې ډلې دشیرشاه دربار ته راتللې او دافغاني رسم ورواج په مطابق به یی نڅاوی اوخوشحالۍ کولې . شیرشاه سوري هم ډمانو او سندرغاړو ته د زړه داخلاصه تحفې او انعامونه ورکړل اودهغه درباریانو د نڅونکو په سرونو باندې د مشکو ، عنبرو ، زعفرانو او د ګلابو داوبو په شیندلو باندې ددې خوشحالیو مجلسونه نور هم خوشبویه کړې و. په دسترخوانو باندې به ډول ډول غذا ګانې پرتې وې ، هر ډول هضم راوړنکې شربتونه هرې لورې ته ایښوول شوی و ، چې د شراب طهور (پاکوشرابو) په نامه یی یادول. نه یوازې دلته بلکه هر هغه کور ته چې د شیرشاه سوري د فتحې لیک ور رسیدلې و همدغه ډول جشونه نیول.

په بنګال کې دخپل حکومت د مستحکم کیدو نه وروسته شیرشاه سوری هلته ډیره موده پاته نه شو او نه یی هلته په بنګال کې د ضرورت نه زیات فوځ پریښود . خو د غربي بنګال په چټاکانګ اونورو بندرونو باندې یی خپله ولکه ډیره کلکه کړه ، تر څو د پرتګالیانو د حملو څخه یی خوندي وساتي. دهغه اصول دا و چې هغه به د ځاې حکومتونو له پاره دهمغه ځایو خپل خلک ټاکل ، او ځاې مسلمانانو او هندوانو ته به یی په خپل حکومت کې کار ورکاوه. تر څو د نیول شوو سیمو خلکو ته د خپل حکومت د بدلون په اړه معلومات ور په برخه وي.

شیرشاه سوری نه غوښتل هلته په بنګال کې اوږود پاته شی. هغه په دې اندیښنه کې و چې هسې نه چې دهغه په غیاب کې همایون یو ځل بیا خپل ځواکونه راټول او دهغه په کلاګانو او ولکه شوو سیمو باندې دیرغل کولو هڅه وکړي. نوپه دې اساس هغه غوښتل ژر تر ژره دبنګاله را ووځي او دهمایون حرکات دخپلې څارنې لاندې و نیسي. دهمدې فکرونو په بنسټ شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځاې دبنګاله را ووت، خو د را وتلو تر مخه یی هلته په بنګال کې یو کس خضرخان دخپله اړخه د بنګال حکمران و ټاکه. ویل کیږي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خضرخان ترکې نژاد و او پلار او نیکونه یی دیوه وخته راهیسې هلته په بنګال کې میشت شوي و. په دې اساس شیرشاه سوري دخضرخان د ټاکلو وروسته دخپل لښکر سره یو ځاې دهغه ځایه کوچ وکړ.

تر اوسه پورې شیرشاه سوري په مکمله توګه د بنګال څخه نه و تللې چې خبر ورته ورسید چې پرتګالیانو دهغه په ولکه شوو سیمو باندې دیرغل اودهغو سیمو د ولکه کولو له پاره پلان جوړ کړې دې. پرتګالیانو دمهارت د پاته شونو فوځیانو سره یو ځاې، چې د خواص خان د حملې څخه اخوا دیخوا تښتیدلي و ، له ځانه سره را یو ځاې کړي و او پخپله دمهارت یو سالار یی ددې متحده لښکر مشر ټاکلې و چې پالامو نومیده. پالامو د مهارت د پاته شونو اوپرتګالیانو څخه یو ستر لښکر جوړ کړ او د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور یی حرکت پیل کړی و .

کله چې شیرشاه سوری ته دا خبر ورسید نو هغه خپل کوچ هملته تم کړ ، بیا یی خواص خان را وغوښت ، هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوری خیمې ته را ننوت ،نو ویی کتل چې هلته دشیرشاه سوري د کورنۍ دغړو نه علاوه ګنګا هم ناسته ده. شیرشاه سوری خواص خان له ځانه سره کیناوه ، او ورته یی وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما غوښتل دلته زما د تخت ناستې د جشن د مراسمو په ترڅ کې ستا او دګنګا ترمنځ دواده مراسم هم ادا کړم. ما په دې اړه دګنګا سره هم خبرې کړې وې او هغه مې په دې راضي کړې وه خو زما د کورنۍ غړی وایی چې دخواص خان د واده مراسم باید ددې تخت ناستې د مراسمو څخه نور هم په ډیره خوشحالۍ او جوش سره و لمانځل شي. په دې خاطر هغوې ته د لږ څه وخت اړتیا وه ، په دې خاطر ما دلته په بنګال کې ستا د واده مراسم و ځنډول. ګوره زویه ! ددوې نه علاوه ګنګا هم دلته ناسته ده خو هغه وایی چې لمړی دې خواص خان د ګیتا سره واده وکړي دهغې وروسته دې له ما سره. ووایه په دې اړه ستا آند څه ډول دې ؟

دشیرشاه سوري دخبرو وروسته خواص خان خواږه خواږه ګنګا ته وکتل بیا یی په مړاوې شانته اواز وویل چې: دروونده شیرشاه ! دا خو دګنګا د سینې پراخوالې دې ، د هغې اخلاقي لوړ مقام دې چې دخپله ځانه ګیتا ته زیات اهمیت او درنښت ورکوي. د شهزادګۍ په بڼه چې هغې خپل ځان دومره بدل کړې دې ، نو زما مهربانه ! زه پوهیږم چې ګنګا په سهي معنا باندې ددې وړده چې زما د ژوند ملګرې و ګرځي. او زه پوهیږم چې کله چې ګنګا زما د ژوند ملګرې و ګرځي نو زما د ژوند انه ټول کمښتونه به پخپله له منځه ولاړ شي.

دخواص خان دخاموشه کیدو وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا په خبر و پیل وکړ او ویی ویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زما ټوله کورنۍ ستا او د ګیتا ، او ترڅنګ یی دګنګا د واده دمراسمو په برابرولو کې شپه او ورځ کار کوي ، هغوې ستا نه علاوه د ګنګا اوګیتا له پاره هم پریمانه کالي او نور ضروري شیان تیار کړي دي ، زما دکورنۍ غړي په دې آند دی چې څرنګه چې ماتاته خپل زوې ویلي دي اودخپلې کورنۍ غړې مې ګرزولې یی نو په دې خاطر به له تا او ستا ددواړو ښځو سره د لوټو او زامنو په څیر سلوک کیږي. اوتاسو ته به ټول هغه څه تیاریږی چې ما دخپلو زامنو او لوټو له پاره دهغوې په ودنو کې تیارکړي و، ګوره خواص خانه ! زه اراده لرم چې څه وخت چې دا ټول کارونه تکمیل شی نو لمړی به ستا واده د ګیتا سره اوبیا د ګنګا سره وکړم. ګوره زویه دا خویوه موضوع وه ، اوس دبلې موضوع په لور راځم.

بله خبره داده چې تاته ډاګیزه ده چې دمهارت یو ملګرې چې پالامو نومیږي، دپرتګالیانو سره یوځاې شوې او ډیر ستر لښکریی جوړ کړې دې او اوس دغه لښکر د ګوډ په لور را روان دې او غواړې په ګوډ باندې حمله وکړي، زویه ! ما خپل لښکر په دوو برخو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویشلې دې ،یوه برخه به همستا تر قومندې لاندې وي، هغه به له تاسره یو ځاې وي ، او ته به دپالامو د مقابلې له پاره مخته ورځې. او هغه به دګوډ په لور دپرمختګ څخه منه کوې. زه هیلمن یم چې ته به په ډیره اسانه توګه پالامو ته ماتې ورکړې. خو دلښکر بله برخه به زه له ځانه سره واخلم او د ګنګا ددریاب غاړې غاړې ته به مخته ولاړشم اودهمایون په حرکتونو اوخوزښتونو باندې څارنه کوم. او دا به ځانته ډاګیزه کړم چې هغه اوس زما په اړه څه فکر کوي ، وو ایه چې په دې اړه ته څه ویل غواړې ؟

خواص خان تر لږه وخته پورې څه فکر کې ډوب و اوبیا یی وویل چې: زما محترما شیرشاه ! دغه پریکړه چې تا کړې ډیره مناسبه او برابره پریکړه ده. زما په آند چې مونږ باید همدا نن حرکت وکړو او ته هم دخپل نیمایی برخې لښکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په لور ولاړشه. زه به دخپل لښکر سره یو ځاې د ګوډ په لور ولاړشم اودپالامو د لارې د بندولو هڅه به وکړم. شیرشاه سوری ورته وویل چې په دې اړه ته دخضر خان څخه هم مرسته تر لاسه کولې شې. خو خواص خان ورته وویلې چې:

نه ، دروندہ شیرشاه ! زه داسې کول نه غواړم. زه غوره ګنم چې خضرخان دخپل لښکر سره یوځاې هملته په ګوډ کې و اوسیږي ،او زه به په یواځې ځان دخپل لښکر سره یو ځاې د پالامو مقابلې ته ور ودانګم، دا په دې خاطر چې که زه د پالامو سره و نښلم اوپالامو دخپل لښکر کومه برخه په ګوډ د حملې له پاره را ولیږي نوپه هغه صورت کې به خضرخان دهغوې په مقابل کې موجود وي. خو که چیرې زه خضرخان دخپله ځانه سره یو ځاې د پالامو مقابلې ته یوسم نوبیا به د ګوډ څخه دفاع کول شوني نه وي. که چیرې دښمن په ګوډ باندې ولکه وکړي نوبیا به ماته ستونزې اومشکلات نور هم زیات شي، زه به مجبور یم چې هغوې کلا بند کړم اودا کلابندي کیدې شي چې میاشتې میاشتې دوام وکړي،نو په خاطر غواړم چې خضر خان هملته په ګوډ کې واوسیږی،او زه په یواځې ځان دپالامو کارورختم کړم . هغه او د هغه لښکر ته داسې سزا ورکړم چې بیا د بنګال په لور د راتلو هڅه هم ونه شي کولای.

کله چې خواص خان خبرې بندې کړې نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! زه ډیر خوښ یم چې ستا اراده ډیره ځواکمنه او ډیره پښخه ده. البته په دې اړه زه له تاسره یوه بله خبره هم شریکوم. او هغه داچې دلته ستا د راتلو تر مخه ګنګا له ماسره خبرې کولې ،هغې ویل چې دا ځل هغه هم غواړی د خواص خان سره یو ځاې جنګ کې ګډون وکړی. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې:

که چیرې هغه له ماسره دلته په لښکر کې ژوند کول غواړی ،نو محترم شیرشاه ! زه به یی په خوښۍ سره ومنم. اودا به دخپل ځان له پاره نیکبختي و ګنم ، خو زه نه غواړم چې په دې جنګ ګنګا له ماسره و اوسي ، ځکه ماته معلومه نه ده چې زه به دپالامو په خلاف کومو کومو ځایو کې مورچې اوسنګرونه نیسم اویا به دکومو سختو حالاتو سره مخ کیږم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دپالامو سره د جنګ په وخت کې ګنګا هم له ماسره یو ځاې په ورانو ویجاړو او ګړنګونو کې دستونزو اوتکلیف وخت تیر کړي ، دروندہ شیرشاه ، دپالامو سره د ټکر وروسته ، زه غواړم چې ډیر ژر هلته د ګنګا د دریاب په غاړه له تاسره یو ځاې شم. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یی دګنګا په لور وکتل او هغې ته یی نیغ په نیغه وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هیلمن یم چې ته به زما ددې وړاندیز مخالفت ونه کړې، ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې دهغې وخت حالاتو مونږ دواړه یو بل ته حواله کړي یو ،که څه هم په تیرو وختو کې زما اوستا ترمنځه د بیلتون ترخې لمحې تیر شوې دي خو قدرت ته دا منظور وه چې زه اوته بیرته سره یوځاې او دیوه زوند ملګری شو. ګوره ګنګا ! ته زما په دې پریکړه باندې مه خفه کیږه. زه دا ټول هر څه ستا دا ارام او اسانتیاو په خاطر کوم، ځکه چې دپالامو په مقابل کې ماته ډیرې منډې ترړې او ستونزمن حالات په مخ کی دي. ددې ترڅنګ زما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر کې بله کومه ښځه هم نه شته نو ځانته زوند به خوند در نه کړي او د ویرې احساس به کوې نو په دې اساس زه تاته وړاندیز کوم چې اوس زما سره په تللو باندې اصرار مه کوه. ګنګا ورته په ډیره نرمه او دمینې ډکه ژبه وویل چې:

زه ګنګا د دې جرءت نه لرم چې ستا وړاندیز ټال کړم ،که چیرې ته دا مناسبه ګڼې چې زما تګ له تاسره مناسب نه دې نو زه له تاسره د تللو له پاره اصرار نه کوم. او څنګه چې ته وایې همغسې به وکړم. ځکه چې ستا هره پریکړه ماته د حکم معنې لري. د ګنګا د ځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله او ډاډمن شو ، د دې نه وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خیمې څخه را ووتل ، لښکریې په دوو برخو باندې وویشه ، خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره د پالامو د ځپلو له پاره روان شو ،په داسې حال کې چې شیرشاه سورې د خپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب غاړې ته کوچ وکړ.

۵۰

د بله اړخه د همایون حالات چې په چوسې کې د ماتې خوړلو وروسته د یر خراب شوي و او لښکریې خپل مورال له لاسه ورکړې و بیرته ښه کید وته را نژدې شوی و. همایون د څلو یښت شپینې ناروغتیا څخه هم روغ رمټ راوتلې و او ترڅنګ یې اندیښمنو زړونو ته د امید او هیلو یوه روښنایی تر سترګو کیده. همایون د چوسې ماتې په غټ زړه او پوره حوصلې سره و زغمله ، د هغه ورونو چې د هغه په غیاب کې کوم ناوړه سلوک کړې و هغوې پرې اوس ډیر زیات پښیمانه وو ،همایون هم د زړه له کومې د خپلو ورونو د غه غلطې ور وبښله ، او بیرته د خپلې مینې په غیږ کې را ټول کړل ، خو د شیرشاه سورې په لاسو د چوسا په سیمه کې د مغلو ماتې د تیموری کورنۍ د یووالې جذبه پوره ګډه وډه کړې وه.

مغلو د افغانانو څخه د زړه له کومې کرکه کوله. هغوې په دې آند و چې د دې نه مخته هغوې افغانان په سلونو ځله د جنګ په میدان کې ماتې کړي او تیښتې ته یې اړ کړي دي. هغوې ته دا آند چې اوس به افغانان پر هغوې غالبیږي د منلو او زغم وړ نه و. پایلې یې دا شوې چې د سخت نه سخت باغي مغل هم د همایون څنګ ته راغې او د هغه سره یو ځاې شو ، د مغلو ستر ستر سرداران چې د دې نه مخته د همایون سره په ټکر کې و هغوې هم خپلې بسپنې د همایون په واک کې ورکړې او د خپلو وفاداریو په اړه یې ژمنه وکړه. په همدې وختو کې هلته په اګره کې د همایون په شاوخوا کې یو لک فوځ را ټول شوې و ، د دې نه علاوه د هغوې سره یو ډیره ستره او ځواکمنه توپخانه هم ملګرې وه چې قومندانې یې د رومي خان زوې کوله.

په دې ورځو کې چې همایون د شیرشاه سورې پر خلاف په اګره کې خپل ځواکونه سره را ټولول او لښکرو جنګی تمرینات کول د همایون په ژوند کې یوه بله غمناکه پیښه را منځته شوه، همایون ډیر شریف او منلې حکمران و ، نور مغروره او متکبر پادشاهان د هغه د خوې پر خلاف و ، خو هغه د هغو خلکو څخه نه و چې د نا ادنا خلکو د خدمتونو اعتراف کوي او د نورو خلکو غلطۍ او ګناهونه وربښي.

هغه لوبه چې د همایون په دربار کې پیل شوې وه ،هغه څه داسې بیان شوې ده چې: د چوسا په جنګ کې د ماتې خوړلو نه وروسته ، هغه وخت چې همایون په ګنګا کې ډوبید و ته ورنژدې شوې و نو هغه وخت یو حبشي چې نظام نومیده د خپلو مشکونو په واسطه د هغه ځان او ژوند و ساته. هغه وخت چې نظام همایون د ګنګا څخه را وویست او د دریاب غاړې ته یې راوست نو هغه وخت همایون د نظام سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژمنه کړې وه ، چې څرنګه چې هغه ورته په اوبو کې دغرقیدو څخه نجات ورکړې دې ، نوپه دې خاطر به ورته درې ورځې پادشاهي ورکوي.

اوس چې همایون روغ رمټ شوې و ، او د ناروغتیا څخه خلاص شوې و ، نوپه دې خاطر یې غوښتل چې خپلې ژمنې ته عملی بڼه ورکړي ، هغه نظام هلته اګرې ته را وباله او په خپل موجودیت کې یې په تخت کیناوه او ټولو امیرانو ته یې دهغه د ادب کولو حکم وکړ. کله چې نظام شهنشاه شو نو تر درې ورځو پورې هغه چې څوک غوښتل مالا مال کړ او انعامونه یې ورکړل ، تر درې ورځو پورې د شاهي نظام ټوله واکمني دهمغه سره وه ، دهمایون ورور مرزا پهنډال په دې وخت کې دلته موجود نه و. دهغه نه علاوه پاته ټول وزیران او رئیسان او سلاکاران هملته په اګره کې موجود وو. دهغوې هر یوه د نظام اطاعت او فرمانبرداری کوله.

په اګره کې له یوه اړخه دمغلو په دربار کې دخوشحالۍ جشنونه و خو دبله اړخه د سازشونو جالونه هم خپریدل. او د دې کار له پاره دا اخري ورځ وه ، ځکه چې نظام ته یې دپادشاهۍ په ورکولو سره خوشحالي ګانې کولې.

همایون دخپلې خوش مزاجۍ به اساس دخپلې کورنۍ ټول غړي خوشحالول خو دهمایون خپل ورور کامران په خپله دهمایون پر خلاف د سازشونو دغه جال خپراوه. همایون کامران ته ددهلي دتخت نه علاوه نور هر څه ورکړی و او په اخر کې د خپلې پیرزونیې له مخې هغه ته د جاګیر کاغذونه هم ورکړل خو دهمایون دغې ټولو نیکیو او پیرزوینو دهغه زړه و نه نیو.

هغه په څرګنده توګه د همایون وفاداره و او ډیرې لافې به یې هم وهلې او ویل به یې چې هغه په یو اځې ځان د شیرشاه سوری د وهلو له پاره بسنه کوي ، خو په حقیقت کې دهغې په ویناو کې هیڅ ریښتونولي نه لیدل کیده. په دې ورځو کې کامران مرزا په ناڅاپي توګه ناروغه شو او هغه ته دا شک پیدا شو چې دهغه مشر ورور همایون ورته زهر ورکړې دي. دهمایون په څیر د نیک سیرت خاوند ورور په اړه داسې شک پیدا کول پخپله د کامران مرزا ذلالت او جهالت باندې دلالت کاوه.

هغه وخت چې د اګرې په دربار کې دا ډول پیښې روانې وې نو په همدې ورځو کې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د خپل لښکر سره د ګنګا د دریاب غربي څنډې ته را رسیدلې دې او د جنګ له پاره تیار دې. کله چې د شیرشاه سوری د مقابلې له پاره همایون دخپل هر ورور څخه د فوځ د را استولو غوښتنه وکړه نو کامران مرزا ورسره دهر ډول تعاون او کومک څخه ډډه وکړه.

په دې وختو کې همایون د کامران مرزا پورې ډیرې هیلې تړلې وې ، ځکه کامران د کابل حکمران و. په همدې وخت کې همایون کامران مرزا ته په برګه وویل چې خپل یوشمیر فوځونه او سرداران له ما سره کومک ته پریږدي، خو کامران دهغه پر خلاف سلوک خپل کړ او تر اخري حده پورې یې هڅې وکړې چې خپل ټول خلک له ځانه سره بیرته یوسي. هغه په پوره ظالمانه توګه دهمایون غوښتنه رد کړه او خپل ټول فوځ یې له ځانه سره واخست. په دې وخت کې چې همایون دهغه تعاون ته سخته اړتیا درلوده کامران په ډیره بې حیا یې سره د اګرې څخه کوچ وکړ او د لاهور په لور رهي شو.

دیو شمیر تاریخپوهانو وینا ده چې د لاهور په لور د کامران مرزا کوچ کول د ډیرې ناپوهۍ او غلطیو سره ملګري و ، دهغوې په آند چې کامران مرزا داعمل د چغتایي دور پاې ته رسیدل او دشیرشاه سوری د عروج له پاره بنسټ و ګرزید. یوشمیر په دې آند هم دی چې که چیرې کامران مرزا داسې نا پوهه قدم نه وې پورته کړې نو شیرشاه سوری به هیڅکله هم د تخت او تاج خاوند شوې نه و. خو دا ټول د خیالاتو الوت دې ، حقیقت دادې چې یو کامران نه و چې دشیرشاه سوری مخه یې نیولې وې ، بلکه که دهغه په څیر څو درجنه کامرانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم را پیدا شوې وې نو بیا به یی هم دشیرشاه سوری مخه نه وې نیولې او نه به یی هغه دخپلو مخو څخه را ګرځولې وې. که چیرې کامران د اګرې څخه لاهور ته نه وې تللې نو توپیر به یو اځې همدومره و چې جنګ به لږ څه نور هم اوږود شوې و.

د اګرې څخه دلاهور په لور د کامران مرا ز کوچ او بیا دهغه ځایه کابل او قندهار ته دهغه ورتګ پخپله د مغلو له پاره ډیره ګټور وګرزیدل ،ځکه هغه وخت چې کامران مرزا د لاهور څخه کابل ته وخوزید نو په همغه ورځو کې د ایران شهنشاه طهنماسب هم په حرکت راغې اوغوښتل یی په قندهار او کابل باندې ولکه وکړي نو که چیرې همداسې شوي وې نو بیا خو به دکامران مرزا حالت د دوبي دسپې په څیر ګرزیدل چې نه به چا په کور کې پریښوده او نه به یی په بیدیا کې شپه تیریده. ددې خبر په اوریدو سره کامران مرزا په ډیره بیړه د لاهور څخه کابل ته ولاړ ، هلته یی خپل فوځونه منظم کړل اوبیا یی دقندهار په لور حرکت وکړ ،کله چې د ایران پادشاه ته خبر ورسید چې دهمایون ورور کامران لکه د توپان اوسیلې په څیر دکابل څخه د قندهار ددفاع له پاره را روان دې نو هغه د جنګ کولو څخه شاته شو ، په دې توګه دکامران مرا ز لاهور ته اوبیا دهغه ځآیه کابل ته راتګ اوبیا د خپل فوځ سره دقندهار په لور کوچ کولو په اساس قندهار دایرانیانو د ولکې څخه په امن کې پاته شو .

دکابل او قندهار په لور دکامران مرزا د تللو وروسته همایون خپل زړه نه و تش کړې ، هغه تر ۱۵۴۰ کاله پورې خپل ځان تیار کړې و ، دډیرو ستر و سترو ستونزو سره سره بیاهم همایون دشیرشاه په مقابل کې دیر ستر فوځ برابر کړې و ، دهغه دتوپ خانې ځواک د شیرشاه سورې د توپخانې څخه څو برابره قوي و ، هغه خپل تجربه لرونکې افسران را مخته کړل ، بیا همایون دخپل همدغې ستر ځواکمن لښکر سره یو ځاې د تلوج په لور کوچ وکړ ، شیرشاه سوری هم په همدې سیمه کې پړاو کړې و .

داګرې څخه د کوچ کولو وروسته دهمایون لښکر ګنګا ته د ورسیدو له پاره تر ټولو نژدې لاره خپله کړې وه ، دغه لاره اوس د فرخ اباد او شمس اباد د سیمو څخه تیریږی اودبوجپور سیمې ته رسیږي. چې شیرشاه سوري د خپل لشکر سره همدلته پروت و.

شیرشاه سوری هم ډیر محتاط انسان و ، هغه هم دجنګ پیلامه کول نه غوښتل ، هغه په دې آند و چې تر هغو چې دهغه سالار خواص خان د بنګال څخه راستون نه شي نو د همایون سره باید ټکر ونه کړي . هغو غوښتل چې دهمایون په خوزښتونو باندې څارنه وکړي. خوکله چې همایون دخپل لشکر سره یو ځاې بوجپور ته را ورسید نو بیا شیرشاه سوری خپل شاته تګ بیغرتي و انګیرله نو په دې خاطر د جنګ کولو له پاره تیار شو .

دبوجپور په سیمه کې دواړه لښکرې یو بل ته مخ په مخ و دریدې ، د شپاړسمې پیړۍ د غیږې دا ډاګ دګنګا د دریاب په غربي برخه کې پروت و ، خو اوس ددریاب د بهید و دبهیر دبدلیدو په اساس شرقی غاړې ته راغلې دې. په هغه وخت کې به ددې ګودر څخه ډیرې قافلی تیریدې ،دا ځاې د اوسنې فرخ اباد څخه اته میله لرې جنوب شرق او د قنوج دښاره دیرش میله لرې شمال غرب کې پروت دې.

شیرشاه سوری د پخوا څخه خپل فوځ د ګنګا ددې غاړې څخه لرې کړې و ، دهغه پلان داو چې هغه به د قنوج په سیمه کې تر هغو همایون ددریاب څخه تیریدو ته نه پریږدي ترڅو چې په ستراتیژیکې توګه حرب دده په ګټه نه وي تمام شوې. هغه ددې مقصد له پاره په دریاب کې شته ټولې کشتۍ و نیولې او ټولې یی د ګنګا په شرقی برخه کې سره را ټولې کړې ، دبله اړخه هلته په ګنګا کې به دشیرشاه سوری د کشتیو بیړۍ په پرلپسې توګه تلې راتلې او په غربې څنډو کې پرتو افغان فوځونو سره به یی اړیکې جوړول. همدې بیړۍ د بهوجپور څخه تر هانګر بورې د ټولو ګودرونو څارنه کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات داسې شوې و چې د دریاب په یوې غاړه باندې همایون د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و ،په داسې حال کې چې د دریاب په بله غاړه باندې شیرشاه سوری په همدې ګودر د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و. همایون د شیرشاه سوری د ځواک د معلومولو له پاره د خپل لښکر یوه برخه د شپینی عملیاتو له پاره هلته ور ولیږله. د همایون د عسکرو د غې ډلې د شپې له اړخه د ګنګا دریاب په پورتنۍ برخه کې تر پښو لاندې کړاوبیا یی د شپې په تیاره کې د شیرشاه سوری په لښکر باندې عملیات وکړل. خو شیرشاه سوری هم بیدار و ، هغه دا عملیات په شا وتمبول او د همایون د غه ډله چې د شیرشاه سوری د ځواک د معلومولو له پاره راغلې وه په تیښته و تښتیدل.

د بهوجپور په سیمه کې د شیرشاه سوری په لاسو د همایون د دې چریکې ډلې د ناکامۍ نه وروسته ، همایون خپل جنګي پلان بدل کړ ، اوس نو د هغه په لښکرو کې د شیرشاه سوري څخه ویره او د هشت را پیدا شوې و ، په دې خاطر د هغه لښکر کرار کرار د دریاب د غاړې څخه په تللو پیل وکړ. هغوې اراده درلوده چې منزل په منزل تر قنوج پورې ځانونه ورسوي.

د قنوج په لور د تللو په وخت کې د دریاب په غاړه همایون ته د شیرشاه سوری څو کیشتۍ تر سترګو شوې ، همایون په هغو باندې د ډزو کولو حکم وکړ ، د دې ډزو په پایلو کې د شیرشاه سوری یوه ډیره ستره کیشتۍ په اوبو کې غرقه شوه . او په دې توګه همایون د خپلو لښکرو سره یو ځای د دریاب په غاړه غاړه تر قنوج پورې ورسید.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم د مغلو د لښکرو سره یوځای د دریاب په بله غاړه باندې په کرار کرار روان و . قنوج ته د رسیدو سره سم د دواړو خواو لښکرې یو د بل په مقابل کې سره و دریدې. د همایون د لښکر تر مخه چې د ګنګا د دریاب کومه برخه وه نو د هغې شاته د قنوج ښار ګوټې پروت و. د همدې ځآیه همایون ته د خوراک څښاک او جنګ وسایل را رسیدل. د قنوج ښار چې څه موده د ګنګا په غاړه اباد شوې و اوس د دریاب څخه پنځه میله لرې په غربې برخه کې پاته و .

په داسې حال کې چې د دریاب په هغه بله غاړه د شیرشاه سوری لښکرو پړاو کړې و ، دا سیمه د بلګران سره نزدې پرته وه او شیرشاه سوری غوښتل د بلګران سیمه د خپل ځواک او قوت مرکز و ګرځوي. په دغه سیمه کې چې شیرشاه سوری پړاو کړې و د جونپور څخه تر شمال شرق پورې شپږ میله واټن لري او د قنوج څخه یی هم واټن همدومره ویل کیږي.

همایون د خپل لښکر سره یو ځای د ګنګا په غربي سیمه کې پړاو کړې و په داسې حال کې چې شیرشاه سوري د همدې ګنګا په شرقي برخه کې پروت و. په دې توګه دواړو لښکرو په خپل منځ کې دریاب پوله ټاکلې وه او ارام پراته و . نه همایون او نه شیرشاه ، یو هم د دریاب څخه تیریدو ته تیار نه و. او تر څنګ یی هیڅ اړخ نه غوښتل چې د جنګ په وخت کې یی دریاب شاته وي. په دې خاطر دواړه د دې منتظر وو چې کوم یو به لمړی د دریاب څخه د راتیریدو هڅې کوي.

د میاشتو میاشتو انتظار نه وروسته همایون د دریاب څخه د راتیریدو هڅې پیل کړې هغه غوښتل چې د جنګ پیلامه پخپله وکړي ترڅو څه پایلې تر لاسه کړي خو د بله اړخه به شیرشاه سوری د دریاب څخه د همایون د فوځونو د راتیریدو هره هڅه شنډوله.

په حقیقت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د همایون سره په دې وخت کې لاس وپنجه شي ، هغه ته د خواص خان له اړخه د کوم خبر د راتلو او پخپله د خواص خان د راتګ هیله وه . هغه غوښتل چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای دلته را ورسیږي نو بیا به د همایون پر خلاف پریکنده جنګ ته ملاتړي. په همدې خاطر دواړو لښکرو د ګنګا د دریاب په دواړو غاړو باندې پړاو کړې و او میاشتې میاشتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته پراته و. همایون به چې کله هم د دریاب څخه د تیرید و هڅه کوله نو شیرشاه سوری به د هغه وړاندی تګ شنډ اوه ،تر څو خواص خان ورسره را یوځاې شي.

۵۱

د شیرشاه سوری څخه د جدا کیدو و روسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یی د هغه ځاې د حاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یی دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې د حملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې د خپل لښکر سره یو ځاې تیار و اوسي ، بیا یی خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پرېتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته د شپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅآپی یرغل وکړي او هغه د خپل لشکر سره د نابودی کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر د دې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځاې د ګوډ د ښار په لور را روان دې ، او د هغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان د دښمن د لشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمي وګرځوي.

د بله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او د بنګال د ساتنې له پاره یی خواص خان د خپل نیمایی لښکر سره یو ځاې پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته د دې موقع ورنه کړه چې پالامو ته د هغه په لاره کې د خواص خان د کمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او د دې نه یی خبر کړي چې خواص خان د خپل لشکر سره یو ځاې د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه د کمین نیولو د مخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته د خواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

د شپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطی سره د خپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور د بخرکو په څیر حمله وکړه . پالامو د خواص خان له لورې د دا سې ناڅاپي حملې او یرغل انتظار نه د رلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د ګوډ په شار کې د هغه د حملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

د پالامو په لښکر باندې په بې خبری کې خواص خان د دې ناڅاپي حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې د پالامو لشکر یی په خپل منځ کې سره پرې کړ او د هغوې د منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . او په دې ترتیب یی د پالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

د پالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او د هغوې د منځنیو لیکو د ماتولو و روسته خواص خان ، د هغه د لښکرو په شاتنی برخې باندې یرغل و روست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه و ښوولې چې د پالامو د لښکر و روستنی لیکی یی د فنا سره مخ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان دهغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډیر وارخطا شو خو سمدستې یې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف یې خپله وینه تویونکې حمله پیل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زیان ور رسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زیان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډیرې قوې حوصلی سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابې یرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو یې کوم خاص اغیز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې یو دبل پر خلاف خپلو وینه تویونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تیارو کې د بنګال زمکې دمړو او وینو دبهیر نمونې وګرزیدې

دشپې په تیارو کې د پیل شوې دغه جنګ په پایلو کې خواص خان پالامو ته ډیره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر یې په عامه توګه د تیغه تیر کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بیغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شیانو او وسایلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بیا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره یو ځاې ، دجنګ ټول لاسته راغلی آسونه او دسپرلۍ نور حیوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا دد ریاب هغه لورې ته یې دخپل فوځ سره یو ځاې کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چیرې چې ورته شیرشاه سوری انتظار کاوه.

۵۲

کله چې شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې دهغه ستر سالار خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دهغه پړاو ته رانزدې شوې دې ،نوهغه سمدستي همایون ته خپل قاصد ور واستوه ، هغه قاصد د همایون سره ددریاب په هغه غاړه یو ځاې شو او همایون ته یې د شیرشاه سور ي داپیغام ور ورساوه چې : اوس نو ستا خوښې پورې اړه لری چې ایا ته ددریاب دې غاړې ته راپوریوځې او که زه ددریاب هغه غاړې ته در پوریوزم او له تا سره و جنګیږم او که ستا دفوځ د راتلو له پاره ګودر پریږدم تر څو ستا لښکر د جنګ له پاره دې لورې ته را واوړي. همایون بیرته دهمدې قاصد په خوله شیرشاه سوری ته ځواب را ولیږه چې شیرشاه سوری باید د دریاب څخه د تیریدو په خاطر ګودرونه خالي کړي تر څو زه دخپل لښکر سره یو ځاې ددریاب څخه تیر اود جنګ نغاره هملته و ټنګوم. شیرشاه سوري د همایون ددې وړاندیز سره موافقه وکړه او خپل لښکریې د ګنګا ددریاب دغاړې څخه درې څلور میله واټن لرې تر بلګران پورې نژدې ور ورساوه اوهملته یې پړاو وکړ.

بلګران ته په ور رسید و سره شیرشاه دخپل لښکر د دفاع له پاره خندقونه وویستل اوهغه یې هملته کلابند کړ ، ددې خندقونو شاته یې خپله توپخانه نصب کړه اوپه هغې یې تجربه لرونکې ماهرین و ټاکل او ورته یې حکم وکړ چې د جنګ په وخت کې ملاتړلې ولاړ وي.

هغه وخت چې شیرشاه سوری د دریاب ګودر پریښود او شاته تر بلګرامه پورې ولاړ نو بیا دهمایون دحکم له مخې ددریاب څخه دتیریدو له پاره یو پول جوړ کړل شو اوهمایون پرې دخپلو لښکرو سره یو را تیرشو . ددریاب څخه د راتیریدو وروسته چې همایون دخپل لښکر سره یو ځاې په کومه سیمه کې پړاو کړې و ، دهغه ځاې ښې اړخ ته یوه ناله وه. دا ناله به د برسات په موسم کې د اوبو ډکیده او اوبه به یې د ګنګا په دریاب کې ور پریوتې. همایون هم دپړاو د ځاې څخه دشیرشاه سوری په څیر یو ستر خندق وویست ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپونه یی دهغې شاته نصب کړل او نوې مورچې یی جوړې کړې. همایون د شیرشاه سوری په مقابله کې د جنګ له پاره همغه طریقه خپله کړه چې څه موده مخته دپاني پت په میدان کې بابر د ابراهیم لودهي په مقابل کې استعمال کړې وه.

دګنګا د دریاب څخه د تیرید و وروسته ، پر هغه ځاې چې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې هغه یو پاک ډاګ او پراخه میدان و. هلته به په بارانو کې اوبه راتللې. دې ځاې د بلګران نه نژدې درې میله واټن درلود. څرنګه چې همایون د اپریل په میاشت کې دګنګا د دریاب څخه تیر شوې و او هملته یی پړاو کړې و تر څو د شیرشاه سوری سره و جنګیږي.هغه په دې ډاډمن و چې د بارانونو موسم لرې دې او په ګنګا کې هم د کلني سیلاب د راتلو شونتیاوې کمې دې.

نژدې یوه میاشته شیرشاه او همایون یو بل ته مخامخ پراته و. هیڅ لورې د جنګ د پیلامې له پاره لمړیتوب نه کاوه. تر دې وخته خواص خان هم د شیرشاه سوري سره را یوځاې شوې و ، اوس نو شیرشاه سوري هم ډاډمن شوې و ځکه چې د هغه متحده لښکر د جنګ کولو له پاره هره ګړۍ تیار ولاړ و.

د بارانونو موسم لا تر اوسه پورې ډیر لرې و .خو داسې څرګندیده چې د همایون ستورې په څرخیدو وي ، ځکه د **۱۵۴۰** ز کال د مئ په میاشت کې دبادونو ، ګرمیو او توپانو له کبله دوخته مخته بارانونه پیل شول. او دګنګا په دریاب کې د سیلاب د راتلو په اساس د مغلو دلښکرو پړاو د اوبو لاندې راغې. په دې خاطر همایون خپل پړاو د مخکنی ځاې څخه پورته کړ او لږ څه پورته ځاې ته یی یوړ.

د پړاو ددې انتقال نه وروسته همایون د شیرشاه سوری سره د ټکر کولو له پاره هوډ وکړ. ددې هوډ سره سم یی په خپلو لښکرو کې د جنګ نغاره و ټنګوله ، دشیرشاه سوری لښکر هم ددې نغارې په مقابل کې خپل ډول وواهه. په دې توګه دواړه لښکرې د جنګ له پاره په لیکو کې تیارې شوې.

همایون خپل لښکر په پنځو برخو وویشه ، د لښکر منځنۍ برخه یی د خپلې قومندې لاندې پریښوده ، ښې اړخ له پاره یی خپل یو باوری سالار و ټاکه او د چپ اړخ له پاره یی هم خپل ورور مرزا عسکري قومندان و ټاکه ، دلښکرو په لمړنۍ ډله باندې یی خپل بل ورور مرزا بهنډال قومندان و ټاکه ، او دلښکرو پنځمه برخه یی دخپل کاکا زوې ناصر مرزا تر قومندې لاندې ورکړه. د دې پنځمې برخې عسکرو ته یی دا دنده هم ور وسپارله چې هغوې به دلښکرو د شا له اړخه دوه کارونه تر سره کوي ، لمړی دا چې هغوې به دلښکرو د پړاو ساتنه کوي اودویم دا چې د شا له اړخه به څارنه کوي چې دښمن پرې د شا له اړخه حمله ونه کړي او په دې ترتیب لښکر ته زیان و نه رسیږي.

دبله اړخه شیرشاه سوری خپل لشکر د پنځو په ځاې په څلورو برخو وویشه. منځنۍ برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سر و ساتله تر څنګ یی هیبت خان هم له ځانه سره ملګرې کړ. دښې اړخ قومنده یی جلال الدین جالو ته ورکړه او دهغه سره یی یوشمیر نور سرداران او سالاران دمعاونینو په توګه و ټاکل. دچپ اړخ قومنده یی دخپل مشر زوې عادل خان ته ورکړه او برهم جیت او څو نور سالاران یی ورسره معاونین وټاکل ، خو دلښکرو لمړنۍ ډله یی دخواص خان دقومندې لاندې ورکړه ، په دې ډله کې د شیرشاه سوری د جنګ د ډګر ډیرغښتلې او تکړه زړه ور عسکر او سالاران ورګډ شوې و.

همایون د جنګ پیلامه وکړه. دهغه ورور مرزا بهنډال لمړنې کس و چې جنګ یی پیل کړ. هغه دهمایون دلښکرو دلمړنۍ مخکښې ډلې قومندان و ، مرزا بهنډال یو اوږود چکر و خوړ اوبیا یی د شیرشاه سوری د فوځ په چپ اړخ باندې ګذار وکړ، دشیرشاه سوری د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې برخې قومنده د جلال الدين جالو په لاسو کې وه . د مرزا بهنډال د حملې نه وروسته دهغه ورور مرزا عسکری هم په فعالیت پیل وکړ ، هغه هم د جلال خان جالو په لښکرو ور پریوت . دواړو مرزا عسکری او مرزا بهنډال دا انګیرله چې که چیرې دواړه په یوه وار د شیرشاه سورې د عسکرو په دې برخه چې د جلال خان جالو تر قومندې لاندې دې حمله وکړي او هغوې له منځه یوسي نو سوبه به یې ډاډمنه شي .

خودا دمرزا عسکري او مرزا بهنډال بې عقلي ثابته شوه ، ځکه هغه وخت چې مرزا عسکری او مرزا بهنډال د جلال الدین جالو د قومندې لاندې عسکرو باندې ور پریوتل نو په همدې وخت کې خواص خان هم د یوه توپانې حرکت په اساس دهمایون د فوځ په اخري برخې باندې یرغل ور وست او دمغلو د لښکرو په اخري برخه چې قومندانې یې د همایون د کاکا زوې ناصر خان مرزا کوله تر خپل خونړی او ناڅاپی برید لاندې راوست . خواص خان په ډیره کمه موده کې د ناصر مرزا برخه لښکر و ځپاوه ، دهغه لښکر یې دتیغه تیر کړ او پخپله ناصر مرزا و تښتید اودهمایون په زړه کې ورننوت . د ناصر مرزا د لښکرو د تباهۍ وروسته خواص خان د مغلو دلښکر ښې لورې ته چې د مرزا عسکري د قومندې لاندې یې حملې کولې ورغې ، خو لمړۍ یې د مرزا بهنډال دلمړنیو جنګیدونکو ډلو تر شا حمله وکړه ، دهغه دا حمله دومره سخته او خونړۍ وه چې دهمدې حملې له مخې دشیرشاه سورې دغه ستر قومند ان خپل ځانته د فتحې ټولې دروازې پرانستلې.

مرزا بهنډال د جنګ په پیلامه کې ډیره ستره غلطی کړې وه ، هغه ته په کار و چې دخپلو لمړنیو مخکښو جنګې کسانو سره یې دخواص خان حرکات تر څارنې لاندې نیولې وې،هغه یې دخپل ځان سره مشغول کړې وې او پرې ایښې یې واې چې د لشکر و نورې ډلې یو دبل سره ټکر وکړي اودهر څوک دخپل برخه لیک څخه په ښه توګه خبر شي.

خو داسې و نه شول ، هغه وخت چې مرزا بهنډال چکر وخوړ او بیا یې د جلال الدین جالو په لشکرو باندې را کیښودل نو مرزا عسکري هم دهغه سره ملګرې شوې و او دشیرشاه سورې دمیمنې اړخ په ریښتنې توګه ددې دواړو دمقابلې کولو توان نه درلود او وروسته تللو ته اړ شوې و ، خو د مرزا بهنډال ددې غلطیو څخه خواص خان ډیره ګټه پورته کړه اودهمایون په ډیرې کمزورې برخې باندې یې حمله وکړه او دا کمزورې برخه د لښکرو شاتنۍ برخه وه چې قومنده یې دمرزا ناصر په لاسو کې وه ،خواص خان دمغلو دلښکرو دا برخه دسترګو په رپ کې له منځه یوړه.

د مغلو دلښکرو د شاتنۍ برخې د له منځه وړلو وروسته کله چې خواص خان د مغلو دلښکر په لمړنۍ مخکښې برخې او دهغوې په میسره باندې یرغل وروست نو دهمایون د لښکر زړه هم دهغې ددې ناڅاپی حملو څخه اغیز من شوې و ،ددې حتمي پایلې د اشوې چې ددې برخې لښکر هم د خواص خان حملو د هیبت څخه د تیښتې لارې خپلې کړې او د پناه په خاطر یې دخپل لشکر منځنۍ برخې ته ځانونه ور رسول.ددې برخې قومنده پخپله دهمایون په لاسو کې وه. په دې توګه د همایون دلښکر هغه برخه چې په منځ کې پرته وه هغه ددې را تښتیدلو عناصرو دبیروبار په اساس نه مخته تللې شوه او نه یې چپ او ښې لورې ته قدم اخستلې شو ، اونه د هغوې له وجې توپخانې خپل کار پیلولې شو ،که څه هم دهغوې په مقابل کې دښمن پروت و خو هغوې د خپلو راتښتیدلو دهجوم په واسطه مات رامات شوې و.

۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یی د هغه ځاې د حاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یی دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې د حملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې د خپل لښکر سره یو ځاې تیار و اوسي ، بیا یی خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته د شپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅآپی یرغل وکړي او هغه د خپل لشکر سره د نابودی کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر د دې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځاې د ګوډ د ښار په لور را روان دې ، او د هغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان د دښمن د لشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمي وګرځوي.

د بله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او د بنګال د ساتنې له پاره یی خواص خان د خپل نیمایی لښکر سره یو ځاې پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته د دې موقع ورنه کړه چې پالامو ته د هغه په لاره کې د خواص خان د کمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او د دې نه یی خبر کړي چې خواص خان د خپل لشکر سره یو ځاې د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه د کمین نیولو د مخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته د خواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

د شپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطی سره د خپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور د بخرکو په څیر حمله وکړه . پالامو د خواص خان له لورې د دا سې ناڅاپي حملې او یرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د ګوډ په شار کې د هغه د حملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

د پالامو په لښکر باندې په بې خبری کې خواص خان د دې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې د پالامو لشکر یی په خپل منځ کې سره پرې کړ او د هغوې منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . او په دې ترتیب یی د پالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

د پالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او د هغوې د منځنیو لیکو د ماتولو وروسته خواص خان ، د هغه د لښکرو په شاتنی برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه و ښوولې چې د پالامو د لښکر وروستنی لیکی یی د فنا سره مخ کړې. هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنی لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډېر وارخطا شو خو سمدستې یې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف یې خپله وینه تویونکې حمله پیل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زیان ور رسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زیان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډېرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابې یرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو یې کوم خاص اغیز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې یو دبل پر خلاف خپلو وینه تویونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تیارو کې د بنګال زمکې دمړو او وینو دبهیر نمونې و ګرزیدې

دشپې په تیارو کې د پیل شوې دغه جنګ په پایلو کې خواص خان پالامو ته ډېره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر یې په عامه توګه د تیغه تیر کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بیغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شیانو او وسایلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بیا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره یو ځاې ، دجنګ ټول لاسته راغلی آسونه او دسپرلۍ نور حیوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا دد ریاب هغه لورې ته یې دخپل فوځ سره یو ځاې کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چیرې چې ورته شیرشاه سوری انتظار کاوه.

د غم او مصیبت په دغه ډک ساعت کې ، یعنې هغه وخت چې خواص خان دهمایون فوځ په ډېره بده ورځ اخته کړې و نو شیرشاه سوری هم دمغلو دلښکرو په میسره باندې حمله وکړه، دمغلو ددې ځاې لورې قومندان مرزا عسکری و. د شیرشاه سوری دا چال ډېر پریکنده و ځلید ،ځکه د مغلو لښکر په میسره کې د شیرشاه سوری تر مخ ټینګ نه شو اوهغوې هم د لښکرو زړه ته ور وتښتیدل. په دې توګه ،کله چې ددرې واړو خواو څخه د مغلو د لښکرو ماتې خوړلې د لښکر زړه ته را ټولیدل نو دهمایون دغه منځنې لښکر په خپله بې کاره و ګرزید. دهمایون په لښکرو کې دهمدې را تښتیدلو عناصرو په واسطه یوډول بې نظمې راپیدا شوه ، دبله اړخه خواص خان د پخوا څخه د همایون د لشکر شاتنۍ برخه له منځه وړې وه اودهغې د له منځه وړلو وروسته خواص خان دهمایون د لښکر په زړه او میسره دواړو باندې یرغل وروستې و ، په همدې خاطر هغه خپله ټوله توجه د همایون دلښکر هغه مخکښې ډلې لورې ته را وګرځوله چې قومنده یې د مرزا بهنډال په لاسو کې وه. شیرشاه سوري هم د همایون دلشکر منځنۍ برخه په دې خاطر د نظر و غورځوله چې د نورو ځایو څخه د ماتې خوړلو عسکرو د راتښتیدو په اساس دهغوې حرکت محدود شوې و ،شیرشاه سوري د همدې وخت نه په ګټې اخستو سره دمیسرې په لور مخه کړه ، اوس خو حالات داسې شوي و چې دهمایون دلښکر منځنۍ برخه د حرکت نه وتلې وه ، تر څنګ یې دخواص خان په حملې دهغوې شاتنۍ برخه هم دمرګ او تیښتې سره مخ شوي واو جلال الدین جالو اوشیرشاه سوري دواړو د میسرې د لښکرو د له منځه وړلو له پاره خپلې تورې کارولې. همدا را زد همایون دلشکرو میمنه کې دشیرشاه سوري مشر زوې عادل خان په پوره میړانه جنګیده او غوښتل یې چې دهمایون د لښکرو دمیمنې لورې ته هم ماتې ورکړي.

د لږې شیبې دروند وینه تویونکي جنګ نه وروسته همایون ډېره بده ماتې وخوړه اودخپل لښکر سره یو ځاې و تښتید ، دهمایون ټول لښکر دګنګا دهغه پول په لور و تښتید چې همایون دد ریاب څخه د تیرید و په خاطر څه موده مخکې جوړ کړې و . په دې وخت کې د ریاب د جنګ د میدان څخه په پنځه میله واټن کې پروت و . دماتې خوړلو وروسته دهمایون په لښکر کې منډې ترړې پیل شوې وې. ددې پایلې دا شوې چې په پول باندې دخلکو د ډېرښت په واسطه ، پول په منځ کې دوه ځایه شو ، او په هغه باندې تیریدونکي ډېر خلک یا هملته تر پښو لاندې شول او یا دګنګا په د ریاب کې ژوندي ډوب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پول مات شو نو همایون هم دخپل فیل سره یو ځاې دپول د پاسه تیریده . په دې اساس همایون هم دخپل فیل سره یو ځاې په ګنګا کې ور ولوید ، خو په دریاب کې د لویدلو وروسته فیل په مکمله توګه همایون خوندي و ساته او په لامبو یی دهغه ځایه بلې غاړې ته یوړ.

کله چې دهمایون فیل غاړې ته ورسید نو دهمایون یوه سالار همایون ته آس را وړاندې کړ ، په دې وخت کې همایون لوڅ سر او لوڅې پښې و . هغه خلک چې د جنګ څخه را تښتیدلې و اودهغه خوا ته را رسیدلي و دهغوې سره یو ځاې د لیونې په څیر د اګرې په لور روان شو . کله چې دهمایون قافله د اګرې او قنوج تر منځ د بهوګاو ته نژدې ور ورسیده ، نو دشاوخوا وسله و الوجټانو بد معاشو دهقانانو چې ډیره کې یی غله او داړه ماران و د همایون سره ډیره بده وضعه وکړه او هغه ته یی د ډوډۍ او خوراک د ورکولو څخه انکار وکړ. ددې نه علاوه یی دهمایون هغه عسکر چې اخوا دیخوا را تښتیدلي و او همایون غوښتل هغوې بیرته له ځانه سره را یوځاې کړي ، له منځه یوړل.

کله چې همایون ته خبر ورسید چې دې بدمعاشو جټانو دهغه د لښکرو په وژلو پیل کړې دې نو هغه خپل ورور مرزا بهنډال ، مرزا عسکری او دکاکا زوې مرزا ناصر ته حکم وکړ چې دې ګستاخو او سرکشو جټانو ته سزا ورکړي. مرزا عسکری نه غوښتل دهمایون دا حکم و مني. پایلې یی داشوې چې دمرزا عسکري او مرزا ناصر تر منځ بحث ګرم شو او خبره تریخوالې ته ورسیده. ناصر مرزا عسکري د اس په قمچینه وواهه. مرزا عسکري ولاړ او همایون ته یی دخپل کاکا د زوې ناصر میرزا څخه ګیله وکړه خو کله چې همایون دخپل کاکا د زوې څخه په دې اړه پوښتنه ګرویزنه و نه کړه نوبیا مرزا عسکري ناراضه شو اودخپل جاګیر په لور سنبل او مراد اباد ته ولاړ.

د مرزا عسکري د تللو وروسته مرزا بهنډال او ناصر مرزا دواړه ددې جټانو دځپولو له پاره ولاړل. خو دا جټ غله او داړه ماران پوره وسلوال و او شمیره یی هم کمه نه وه . په دې خاطر هغوې دهمایون ددې پاته تښتیدلی لشکر سره دجنګ له پاره تیار شول. ددواړو خواو تر منځ ښه جنګ وشو خو په اخر کې دهمایون لښکرو دې غلو جټانو ته ماتې ورکړه اوهغوې هم د تیښتې لار و نیوله. دجټانو عادت دا و چې تل به د مصیبت وهلو په مخ کې د وحشي حیواناتو په څیر دریدل خو کله به چې دکوم ځواکمن سره مخ کیدل نوبیا به د امن شامتولې ګرزیدې.

د جټانو سره د جنګ او جدل وروسته همایون دخپل پاته عسکرو سره د بهوګاو څخه دغرب په لورې روان شو . او دریمه ورځ د لمر پریوتو د مخه اګرې ته نزدې ور ورسید. دګنګا سره نزدې دشیرشاه سوری د لاسو څخه دماتې خوړلو وروسته همایون دومره زړه بدې او ستومانه شوې و چې داګرې کلا ته د ننوتلو څخه یی هم ډډه وکړه . بلکه دیوه کس شیخ رفیع الدین په کور کې یی دیره جوړه کړه. دلته د اوسیدو په وخت کې شیخ رفیع الدین ورته مشوره ورکړه چې لاهور ته ولاړشي او دشیرشاه سوری په مقابل کې دې یوځل بیا د خپل برخلیک له پاره و جنګیږي.

په اګرې کې داوسیدو په وخت کې همایون په فکري اړخه ډیر خپور وور معلومیده . په دې وختو کې یی هیڅ ډول پریکړه نه شواې کولې. دلته د اوسیدو په وخت کې یی خپل ورور مرزا بهنډال ته حکم وکړ چې هغه دې دشاهي حرم پورې اړونده ښځې د کلا څخه را وکاږي.په دې ښځو کې دهغه خور ګلبدن هم شامله وه. همایون غوښتل دغه ټولې ښځې په خپلو لاسو ووژني تر څو دهغوې برخلیک د شیرشاه سوری لاسو کې و نه لویږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د مرزا بهندال د همایون په دې حکم باندې نیوکه وکړه او ژمنه یې وکړه چې هغه به تر لاهوره پورې د دې ټولو ښځو د خوندي وړلو دنده په غاړه اخلي. همایون هم څو ورځې په اګره کې پاته شو او بیا یې اګره پخپله خپل برخلیک ته پریښوده او ترې ولاړ. هغه دفتح پور سیکري سیمې ته چې د اګرې څخه شل میله واټن کې وه ولاړ. دا د هندوستان څخه د مغلو د هجرت پیلامه وه. هر لورې د حشر دورځې په څیر غم خپور و. د اسې څرګندیده چې د اسرافیل شپیلۍ پوکې کړې وي ځکه هرې لورې ته چغې، سورې، ژړاوې او واویلاوې وې. خو د هغه رذیل خوې هغه تر اخره پورې نه پریښود. د همایون په خپلو ملګرو کې تر اوسه پورې غداري موجوده وه، د فتح پور سیکر کې یو ناڅرګنده کس همایون په غشي وویشت، خو همایون خوندي پاته شو خو یو ملګرې یې زخمې شو.

همایون د خپلو ملګرو سره هلته په فتح پور سیکر کې یواځې یوه ورځ تم شو او بیا د اوسني بهرت پور شمالي برخې ته د کاما نومی غرنۍ لړۍ څخه تیرا و د ریواړي سیمې ته ورسید.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم عجیب او غریب حالت درلود. ځکه هغه ته د هغه د خوب او خیال نه بیرون بې شمیره مال او دولت په لاس ورغلې و. یواځې په یوه څرک کې هغه ته د ومره آسونه، فیلان، جنګي سامانونه او مالي غنیمتونه تر لاسه شوي چې د هندوستان د سوبې له پاره یې هیڅ کمې نه کاوه. هغه د چنګیزخاني مغلو په څیر د انسانانو د کپریو څخه منار جوړ نه کړ او نه یې پرې د خوشحالیو جشن و لمانځه، بلکه د ستر خدای تر مخه یې د خپلو دغو فتحو له پاره د شکرانې عبادت وکړ.

د جنګ په دویمه ورځ شیرشاه سوری د خپل فوځ سره یو ځاې د ګنګا د دریاب څخه پورې ووت. هلته په قنوج کې تم شو، د هغه ځایه یې خپل سالار برهم جیت ته د لشکر یوه برخه ورکړه او هغه یې ولیږه تر څو د جنګ د میدان څخه د تښتیدونکي همایون په تعقیب پسې ولاړشي. د خپل لښکر یوه بله برخه یې د خپل یوه بل سالار ناصر خان په قومنده کې ورکړه تر څو سنبل او مراد اباد ته ولاړ شي او په دې ځایو باندې حمله وکړي او په خپله ولکه کې یې واخلي. او پخپله شیرشاه سوری د اګرې په لور ولاړ.

همایون د خپل پاته شوې لښکر سره یو ځاې د جنګ د میدان څخه تښتیدلې و او د اګرې په لور تللې و. په دې خاطر همایون په هیڅ ځاې کې د شیرشاه سوری د تعقیبونکي لښکر سره مخ نه شو، مغل چې په هره سیمه کې و، د سختې ویرې او د هشت سره مخ شوې و. هغوې ټول د اګرې او ډهلي په لور په تیښته کې و، د همایون او مغلو د تعقیبولو له پاره د خپلو عسکرو د لیږلو څخه د شیرشاه سوری مقصد دا و چې هغوې یو ځل بیا د جنګ له پاره په کوم ځاې کې سره د را ټولیدو جوګه نه شي. خو د دې څخه یو بل مقصد هم و او هغه دا چې د شا تلو په وخت کې همایون د خپلو پاته لښکرو سره یو ځاې د هندوستان د السلطنت د تباهیو سره مخ نه کړی.

د ګنګا د غاړې څخه د روانیدو وروسته شیرشاه سوری کرار کرار د اګرې په لور مخته روان و او د خپل عادت له مخې به یې هره سیمه چې سوبه کوله نو د هغې سیمې نظام به یې هم خپلو کسانو ته ورسپاره، په دې وخت کې د شیرشاه سوری سره د هغه سالاران خواص خان او هیبت خان نیازی هم وو. په دا سې حال کې چې برهم جیت یو ورځ مخته د همایون په تعقیب پسې روان شوې و او اګرې ته نژدې ور رسیدلې و. هغه د همایون څخه یو منزل لرې و، په همدې خاطر همایون هم په بیړه د جنوب په لور د فتح پور سیکري سیمې ته وتښتید، حقیقت دا و چې همایون نه غوښتل چې شیرشاه سوری او د هغه لښکر د هغه په درک خرک باندې وپوهیږي.

هغه وخت چې برهم جیت د خپلو عسکرو سره یو ځاې اګرې ته نژدې ور ورسید نو هغه هغه بې وسلې کسان چې د همایون د فوځ څخه شاته پاته او جدا شوي و بې دریغه ووژل، د اګرې په لور د تللو په وخت کې د مختلفو سیمو د انتظام د جوړولو تر څنګ شیرشاه سوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر زیات احتیاطی تدابیر دا هم نیول چې که په راتلونکې کې کله هم دهمایون سره جنګ کیږي نو هغه دخپلو ولکه شو و سیمو حالات مستحکم کړي ، قنوج ته د ور رسیدو وروسته هغه د کلا بند ښار د جوړولو بنسټ کیښود ، چې د شیدګړ په نامه یی و نوماوه . په همدې توګه کله چې هغه د بهوجپور څخه پورته دشمس اباد په لور راغې نو دلته یی هم یو نوې ستر کلې اباد کړ او تر څنګ یی یوه کلا هم جوړه کړه چې د رسول پور په نامه یی ونومو له.

کله چې هغه دخپل لشکر سره یوځاې او دخپلو سالارانو خواص خان او هیبت خان نیازی په ملتیا اګرې ته را ورسید اوپه دې خبر کړل شو چې برهم جیت ډیر بې ګناه وګړی و ژلې دي نوشیرشاه سوري په دیره کلکه توګه برهم جیت د لعنت او ملامتیا وړ وګرځاوه او اراده یی وکړه چې په راتلونکې کې به هیڅ وخت هم برهم جیت په یو اځې ځان قومندان نه ټاکې او نه به یی د نورو لشکرو د تعقیب پسې ځانته ور استوی.

۵۲

په اګرې کې د اوسیدو په وخت کې یورځ د ماښام څخه لږ دمخه د شیرشاه سوری تمځاې ته راغې . په دې وخت کې شیرشاه سوری ځانته ناست و ، دخواص خان دکتلو سره سم یی هغه ته مخ کړ او ورته یی وویل چې: خواص خانه زویه !دلته راشه اوله ما سره څنګ کې کینه. خواص خان ورته وویل چې: تاسې زه را بللې وم ، خیریت خو دې ؟ شیرشاه سوری ورته مسکې شو او ورته یی وویل چې خیریت دې، فکر مه کوه. یوځل خو دلته زما خواته کینه ، په دې وخت کې په خونه کې هیڅوک نه و . د خواص خان دکیناستو وروسته ورته شیرشاه سوري په پلرني شفقت او مینه وویل چې:

خواص خان زویه ماته د یوه دیر مهم کار د ترسره کولو له پاره رابللې یی ، داسې کار چې هغه د زما د فرایضو څخه شمیرل کیږي ، دا ډیره مهمه او اړینه دنده ده او زه غواړم چې همدا نن یی تر سره کړم. ځکه زه ددوو اونیو څخه زیات دلته په اګره کې نه تم کیږیم او غواړم چې د دهلي په لور ولاړ شم.

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چې ته پوهیږې چې ما هوډ کړې دې چې په راتلونکې نژدې وختو کې به برهم جیت د سالار په توګه هیڅ ځاې ته و نه لیږم. ځکه چې هغه ډیر وخت غیر مسؤلانه کارونه تر سره کوي ، زه غواړم چې له دې وروسته تا د مغلو د ځواکونو د تعقیب کولو پسې ولیږم. برهم جیت به له تاسره ستا د معاون په څیر درومي. خواص خان تر یوه وخته پورې دشیرشاه سوری خبرې په ډیر غور اودقت سره اوریدلې ،بیا یی شیرشاه سوري لورې ته وکتل او ورته یی وویل چې: ته دکومې دندې د اجرا کولو په لور اشاره کوې ؟د شیرشاه سورې په شونډو باندې نری شانته خندا را پیدا شوه او بیا یی خواص خان ته وویل چې:

ګوره خواص خانه !ته دلته زما سره زما د زوې په څیر یی ، په داسې ګنګا او ګیتا زما د لونو په څیر دي. خواص خانه زه همدا نن بلکه داسې یی وګڼه چې همدا اوس ستا د واده کولو غوښتونکې یم ، ستا د واده د مسؤلیت نه دخلاصون څخه وروسته به زه وپوهیږم چې ما خپله دنده تر سره کړې ده. ګوره زویه ! زه غواړم چې په یوه وخت کې د ګنګا او ګیتا دواړو سره ستا واده جوړ کړم ، ما دد ې مقصد له پاره ګنګا او ګیتا دواړه را بللې دي ، فکر کوم چې تر لږې شیبې پورې به هغوې دواړه را ورسیږي دهغوې سره به دلښکرو قاضی هم ملګرې وي او ستا د نکاح اهتمام به وکړي ووایه چې ایا په دې اړه تاته کوم اعتراض شته ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر لږه ځنډه پورې خاموشه ناست و بیا یی په خندانه خوله وویل چې: زمادرونده شیرشاه ! ماته به ولې په دې باره کې کوم اعتراض پیدا کیږي. زه خو بې دهغې هم د ګنګا او ګیتا دواړو سره واده کوم. نو که چیرې ته ماته دا واده همدا اوس او په همدې شیبه کې کول غواړې نو ماته په دې اړه هیڅ اعتراض نه شته. دخواص خان له اړخه د ځواب په اورېدو سره شیرشاه سوری ډېر زیات خوشحاله شو غوښتل یی نور څه هم ووایی چې په همدې ګړۍ کې دلښکرو قاضي او ترخنګ یی ګنګا ، اوما ، دشیرشاه زوې ، او یو بل ځوان کمرې ته را ننوتل. ټول راغلل اودشیرشاه سوری تر مخه کیناستل. ګنګا د ګیتا په څیر خپل ټول وجود رانغاړلې و. په دې وخت کې د لږ څه وخت له پاره خاموشی خپره وه. بیا شیرشاه سوري د خواص خان په لور مخ کړ او ورته یی وویل چې: واوره خواص خانه زویه ! زه غواړم ستا د واده سره یو ځاې د اوما واده هم وکړم. څرنګه چې تا اوما ته خور ویلي دی نوددې اړخه دا هم زما لور ده. دغه ځوان چې زما د بچیانو سره یو ځاې دلته راغلې دې غواړم د اوما سره یی واده وکړم ، نو په دې توګه به زه خپل هغه فرایض چې زما په اوږو پراته دي ترسره کړم. د شیرشاه سوري ددې پریکړې څخه خواص خان ډېر زیات خوشحاله شو غوښتل یی نور څه هم ووایی چې خواص خان پرې را مخته شو او ویی ویل چې:

زمادرونده شیرشاه ! ګنګا چیرې ده ، دا خو یواځې ګیتا دلته ناسته ده. د خواص خان ددې پوښتنې په اساس دشیرشاه سوری نه پرته نورو ټولو وخندل. بیا شیر شاه سوری ځواب ورکړ چې:

خواص خانه زویه ! په اصل کې ستا سترګې دوکه خوري ،ته نه ګورې چې ستا تر مخه ګنګا او ګیتا دواړه ناستې دي ، خواص خان لږ څه اندیښمن شانته شو او ویی ویل چې تاسې څه ډول خبرې کوئ؟ زه خو په خپل مخکې یواځې ګیتا وینم. دهغه په دې خبره شیرشاه سورې په خپله مخکې ناستې ګنګا ته وویل چې: ګنګا لورې تا خو بلکل خپل ځان را نغاړلې دې ،اوس نو دخپله مخه نقاب لرې کړه ، ګنګا د حکم سره سم په حرکت راغله ، په خپل لاسونو یی لمړۍ مخ اوبیا نور بدن را ښکاره کړ ،خواص خان حیران پاته شو ، هغه د ګیتا په شکل کې په خپله ګنګا وه. خواص خان تر یوه وخته پورې په ډېر تعجب سره ګنګا ته کتل اوبیا یی وپوښتل چې که چیرې دا ګنګا وي نو بیا ګیتا چیرې ده؟ شیرشاه اوما ته وکتل او ورته یی وویل چې: اوما لورې ! خواص خان ته ټوله قصه وکړه تر څو د ګیتا په اړه دهغه غلطه انګیرنه له منځه ولاړه شي ، دشیرشاه سوري دحکم سره سم اوما ټوله قصه په پوره تفصیل سره ژر ژر بیان کړه او ورته یی وویل چې په څه ډول هغوې د حویلۍ څخه ووتلې اوبیا د ګنګا سره یوځاې د زیارت لنګرځاې ته ورغلو ، بیا ګنګا خپل لباس تبدیل کړ او د خیر غوښتونکې په کالیو کې یی خپل ځان د ګیتا په نامه واړاوه. بیا یی د مهارت په لاس د راتښتولو او ان تر خواص خان پورې د رارسیدو ټولې پیښې ورته په تفصیل سره وویلې.

دټولې قصې په اوریدو سره خواص خان هم دخندا نه شین و ،دهغه ددې حالت په کتلو سره د ګنګا په مخ باندې هم خوشحالیو څپې وهلې ، بیا یی په همدې خونه کې دخواص خان اوګنګا تر منځ د واده رشته وتړله ، په داسې حال کې چې اوما هم په همدې ورخ واده کړله شوه.

۵۳

نیرمل په لښکر ځاې کې ځانته ناسته وه چې یوه نجلۍ دهغې خیمې ته ور ننوته. دغه ډېره دښایسته صورت لرونکې، دګلونو په حیر دښکلې شکل لرونکې په څیر زړه راښکونکې وه. کله چې نیرمل هغه په خیمې کې وکتله نو دهغې دکتلو سره سم د خپله ځآیه راپورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه ، هغه نجلۍ مخته راغله او د نیرمل څخه یی وپوښتل چې ایا زه دې و پیژندلم ، نیرمل په دې وخت کې ډیره خوشحاله معلومیده بیا یی وویل چې هو ! ماته و پیژندلې ، ته د مهارت ملګرې او د عزیز پالامو خور کملاوتي یی. راځه او له ما سره نژدې کینه. زه تاته زما خیمې ته په راتلو سره ښه راغلاست وایم . هغه نجلۍ چې نوم یی نیرمل کملاوتي و وایه مخته راغله ، نیرمل له ځانه سره یو ځاې کینوله او پخپله هم کیناسته. بیا مخته له دې چې نیرمل د کملاوتې څخه څه وپوښتې ، پخپله کملاوتې په خبرو پیل وکړ او ویی ویل چې : ګوره نیرمل ! زه نه غواړم پر تاباندې کوم احسان بار کړم خو له تا څخه پوښتنه کوم چې ایا زما کورنۍ پر تاباندې د اسې کوم احسان کړې دې چې تا ته د یارګار په توګه په ذهن کې پاته وي . دهغې په دې خبره نیرمل تر یوه وخته پورې غور وکړ او بیا یی د کملاوتي په لور د کتلو وروسته وویل چې :

کملاوتي زما خبره واوره ! زه په ریښتوني توګه ستا د کورنۍ ممنونه یم ، هغه وخت چې زه یی را وتښتولم او د مهارت د اوسیدو ځاې ته یی راوړم ، نو هلته به په ریښتیا توګه زما عصمت او عزت لوټویدونکې و خو ستا مور زما له پاره مددګاره وګرزیده او هغې زه د یوې وینځې په څیر د خپل ځان سره وساتلم ، دهمدې کار له مخې هلته د مهارت په هستونګځاې کې زما عزت او عصمت خوندي باته شو نو په دې خاطر کملاوتي ! زه ستا د کورنۍ ډیره احسان منده یم.

د نیرمل په دې خبرو سره د کملاوتې په مخ باندې د خوشحالۍ ننښې رابر بنډې شوې ، تر لږه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، او بیا یی په خبرو پیل وکړ او وویی ویل چې :

نیرمل ! واوره ! چې په ډیره ستونزمنه توګه مې ستا درک پیدا کړې دې او په د ې خیمه کې مې له تا سره دغه ځانته لیدنه د ډیر صبر او زغم نه وروسته تر لاسه شوې ده ، اوس خو د شیرشاه سوری په خیمه کې د ګنګا او خواص خان تر منځه د نکاح کولو پروګرام روان دې، ما هم د همدې وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا خیمې ته راغلم ، او په هغه موضوع چې ما له تا سره خبرې کول غوښتل هغه د ځانتّه والې غوښتنه کوي ،ګوره نیرمل ! که زه تاته د کوم کار له پاره ووایم نو ایا ته به هغه کار زما له پاره وکړې ؟ نیرمل ورته وویل چې : کملاوتي ! زه به تر خپله وسه پورې دهغې کار په کولو کې بیړه وکړم ځکه چې ستا کورنۍ پر ما ډیر زیات احسان کړې دې او د زه دهغې څخه انکار نه شم کولې ، ووایه چې ته له ما څخه د څه ډول کار د کولو غوښتنه کوې؟ کملاوتي د څه ویلو د مخه لږ څه فکر وکړ او بیا یی وویل چې :

ګوره نیرمل ! تا ته به یاد وی چې په بنګال کې زما ورور پالامو د پرتګالیانو سره یو ځاې یو ګډ لښکر تیار کړې و ، هغه غوښتل د خپل دوست مهارت بدله واخلي او غوښتل یی د شیرشاه سوري لښکر ته ماتې ورکړي ، شیرشاه سوري د هغه د مقابلې له پاره خواص خان ور واستوه ، دا زما د ورور پالامو بدقسمتي وه چې د هغه ګډ لښکر ماتې وخوړه ، دهغې لښکر هر هر سپاهې د مرګ کومې ته ورغې او زما ورور پالامو پخپله د خواص خان په تورو باندې پرې پرې کړل شو . واوره نیرملې ! زه غواړم د خواص خان څخه خپله بدله واخلم. ایا ته په دې لړ کې له ما سره کومک کولې شې ؟

نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه او په فکر کې ډوبه شوې وه ، بیا یی ترې و پوښتل چې څنګه ملګرتیا ؟ کملاوتي ورته وویل چې :

واوره نیرملې ! دې خواص خان زما د ورور پالامو تر څنګ مهارت هم وژلې دې ، په دې خاطر زه غواړم د خواص خان څخه د دې دواړو د وژلو بدله واخلم او هغه ووژنم. دلته د شیرشاه سوري تر لښکره پورې له ما سره دوه کسه ساتونکې راغلي و ، خو ما هغوې بیرته و

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیږل ، ما په دې باور درلود چې ته به زما دخبرې څخه مخ نه اړوې. ګوره ! زه غواړم چې همدلته په لښکر کې له تاسره یو ځاې و اوسم ، کرار کرار د خواص خان نژدیکت تر لاسه کړم ، هغه دخپلې مینې په جال کې را ونغاړم، اوکله چې ما ته داسې فرصت تر لاسه شو نو بیا به زه د وخت او ځاې په کتلو سره هغه له منځه یوسم او له دې ځایه به و تښتم. واوره نیرمل ! ایا ددې کار په اړه به له ماسره بسپنه وکړاې شې. زه غواړم چې همدلته ستا په خیمه کې پاته شم ، د واده څخه وروسته به ګنګا دخواص خان خیمې ته ورځي ، ستا دهغې بلې ملګرې اوما هم واده تر سره شوې دې نو په دې اساس به هغه هم د خپل خاوند خیمې ته ورځي. ته به ځانته پاته کیږې نو په دې خاطر زه غواړم له تاسره واوسیږم. او دا چې کله شیرشاه سوری خپل لښکر اخوا دیخوا وړي او ته هم دهغوې سره ځې نو زه به هم له تاسره اوسم او ستا دخیمې ملګرې به یم. او په دې توګه به زه خواص خان ته خپل ښایست او خپل جسم را بربنډوم او دخپلې مینې په لومو کې به یې را نغاړم او کله چې زه پر هغې بریالی شم نو هغه به له منځه یوسم او بیا به دد ې ځایه خپلې پښې سپکې کړم. اوس راته ووایه چې ستا ځواب څه ډول دې ؟

که چې کملاوتي خبرې بس کړې نو نیرمل سر ټیټ کړ او تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، بیا یې کملاوتي ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

واوره کملاوتي لورې ! ایا داسې به شوني نه وې چې د اخري پریکړې له مخه ته ماته د فکر کولو له پاره یو څو ورځې مهلت راکړې ؟تر څو زه په دې اړه فکر وکړم ، که چیرې زه ستا د کار به کولو باندې تیاره شوم نو په مکمله توګه به له تاسره و دریږم او که چیرې خپل ځان مې ددې کار له پاره تیار و نه کوت نو په څرګنده توګه به درته ځواب ووایم چې دا کار زما په وس کې نه دې. په دې وخت کې ترې کملاوتي وپوښتل چې: په دې ورځو کې به زه چیرې اوسیږم ؟ زه به په ډیره بې صبرۍ سره ستا دځواب انتظار کوم. نیرمل ورته وویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه. ته به همدلته زما په خیمې کې اوسیږې. زه به ستا د ټولو اړتیاو په اړه قدم اخلم او ستا له پاره به دکالیو او خوراک ډیرښه انتظام کوم. او کله چې ګنګا اوخواص له ماڅخه ستا په اړه و پوښتې نوزه به ورته وایم چې دا زما دیوه دوست لور ده چې زما دکتلو له پاره راغلې ده او غواړې څو ورځې دلته زما تر څنګ واوسیږې.

دنیرمل د ځواب په اوریدو سره کملاوتي خوښمنه شوه ، مخته ورغله اونیرمل یې په غیږ کې و نیوله او په تندې یې ښکل کړه. ګوره نیرمل ! زه ستا ډیره زیاته مننه کوم چې تا ماته په خپله خیمه کې داوسیدو ځاې راکړ. په همدې توګه زه هیله لرم چې دهغه کار له پاره چې زه راغلې یم په هغې کې هم له ماسره بسپنه او مدد وکړې او د فکر کولو نه وروسته به زما په حق کې پریکړه وکړې. نیرمل غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایی چې په همدې وخت کې ګنګا او اوما هم خیمې ته را ننوتلې.دهغوې تر شا خواص خان او د اوما خاوند هم را روان و و. ګنګا ورته مخته شوه او غوښتل یې نیرمل ته څه ووایی چې نیرمل ورته په خبرو پیل وکړ.

دغه نجلۍ چې دلته یې تاسې له ماسره وینئ ددې نوم کملاوتي دې ، دا زما د یوه دوست لور ده چې په ډیره ستونزمنه توګه یې زما ځاې پیدا کړې اودلته راغلې ، دا غواړې دلته څو ورځې له ماسره و اوسیږې، دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې: دا خو نوره هم ډیره ښه خبره شوه ، ګوره نیرمل ! ما او خواص خان پخپلو کې واده وکړ او او اوما هم واده شوه ، اوس نو تر هغې چې لښکر دلته په اګره کې وي نو زه به دخپل میړه خواص خان سره په خیمه کې یو ځاې اوسم ، شیرشاه سوری زمونږ د اوسیدو له پاره یو تعمیر ځانګړې کړې دې ، اوما به هم دخپل میړه سره یو ځاې وي خو ته به همدلته په دې خیمه کې اوسیږې ، پخوا مو ستا په اړه اندیښنه درلوده خو ددې پیغلې کملاوتي په راتلو سره داسې وګڼه چې زمونږه هغه ستونزه حل شوه. اوس به ته یو ځې والې نه احساسوي او کله چې خواص خان دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر سره یو ځاې کومې لورې ته کوچ کوی نو زه به هم ورسره یم او ته به هم زمونږ سره یو ځاې کوچ کوې ، ستا له پاره د ځانته خیمې له پاره انتظام کیږی. که چیرې ته غواړې نو کملاوتي پیغله هم له ځانه سره بوتللاې شې تر ځانته والې دې له منځه ولاړ شي.

په ځواب کې کملاوتي ګنګا ته په نیغه توګه وویل چې : ستاسې د راتللو څخه د مخه نیرمل له ماسره همستاسې په اړه خبرې کولې ،ګوره ګنګا ! ستاسره په لیدلو باندې زه ډیره زیاته خوشحاله شوم او ماته نیرمل ویلي و چې ته د رهتاس د راجه شهزادګۍ یی، زه تا ته ستا په واده باندې مبارکي وایم، بیا کملاوتي دخواص خان په لور وکتل او ورته یی وویل چې: ستا د راتلو تر مخه نیرمل ماته ستا ډیره ستاینه کړې ده. هسې خو هم ما ستا په اړه ډیرې زیاتې قصې اوریدلې دي ، د شیرشاه سوری د سپه سالار په خیر خلک ستا ډیره ستاینه کوي ددې نه اخوا د هندوستان په زمکه باندې ستا د میړانې او بهادرۍ ډیرې خبرې خپرې شوې دي، مهارت چې دهیچا له لاسه یی ماتې نه خوړه ، همتا ماتې ورکړه او له منځه دې یوړ ، د مهارت ملګرې او خپلوان پالامو چې د پرتګالیانو سره یی ګډ فوځ جوړ کړې هم ستا په لاسو مات او وو ژل شو ددې نه علاوه ، تا د شیرشاه سوری په مشرۍ کې ډیرو سترو سترو لښکرو ته ماتې ورکړې او له منځه دې وړی دي. زه به په دې خبره کې هیڅ ډول شرم احساس نه کړم چې وو ایم چې زه ستا د زړه ورتیا ، جنګي پوهې او بهادرۍ ډیره ستاینه کونکي یم. کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو خواص خان ورته په نرې شانته او از سره وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ډیره مننه کوم چې تا په داسې ټکو کې زما ستاینه وکړه او زما د بهادریو او میړانو صفت دې وکړ ، د دې اړخه زه یو ځل بیا ستا ممنون یم ، دخواص خان ددې خبرو څخه داسې معلومیده چې د کملاوتی حوصله او عزم نور هم ستر شوې وي ، هغې سمد ستي په خبرو پیل وکړ او ویی پوښتل چې: د شیرشاه سوری ستر جرنیله ، محترمه او پیاوړې خواص خانه ! که اجازه راکړئ چې کله کله ستا او د ګنګا سره د کتلو له پاره درشم. ایا زما د رتګ خو به بد نه ګڼئ ؟ دخواص خان څخه ګنګا را مخته شوه او ویی ویل چې: په دې کې د بدو منلو څه خبره ده !ته چې کله هم وغواړې زمونږ ځاې ته راتللې شې. ستا تر مخه به هیڅ ډول خنډ او ځنډ نه وي. د ګنګا په دې خبرو کملاوتي نوره هم و غوړیده ، او په ځواب کې یی هیڅ هم ونه ویل ، ګنګا یو ځل بیا د نیرپه لور وکتل او ورته یی وویل چې:

نیرملې ! زه او اوما خپل څه ضرورې شیان ستا د خیمې څخه اخلو ،که چیرې تاته د کوم څیز اړتیا وي نو ووایه. نیرمل ورته وویل چې په خیمې کې هر څه شته. ما ته هیڅ نه دې په کار. تاسې دواړه خویندې خپل شیان را ټول کړئ او د خپلو نوو ځایو په لور ولاړې شئ ، زه دعا کوم چې الله ستا سې د دواړو ژوندونونه کامیاب اوبریالې وګرځوي .ددې وروسته ګنګا خپل ټول ضروري شیان راټول کړل او د خواص خان سره یو ځاې دهغه ځایه ووتله. او ما هم خپل سامان راټول کړ او د خپل میړه سره یو ځاې روانه شوه.

۵۴

شیرشاه سوری د خپل لښکر سره هلته په اګره نژدې دوه اونۍ قیام وکړ ، دهغې وروسته یی خواص خان ته د خپل لښکر برخه ورکړه او هغه یی د همایون او دهغې د دوستانو د تعقیبولو پسې واستوه. د خواص خان سره یی یو ځاې برهم جیت د هغه د نایب په خیر ور ولیږه. تر دې وخته پورې شیرشاه سوري ته د خپل سالار ناصر خان په اړه هم پوره معلومات تر لاسه شوې و .ناصر خان سنبل او مراد اباد فتحه کړی و او د دهلي په لور خوزیدلې و ، په دهلي یی هم ولکه کړې وه. شیرشاه سوری د دې خبرې د اوریدو نه سمد ستي وروسته د دهلي په لور روان شو خو دهلي ته د تللو مخکې یی د اګرې له پاره ډیره ښه انتظام وکړ، د دې انتظام وروسته هغه د اګرې څخه ولاړ. هغه د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانۍ لارې څخه چې د جمنا د شرقي برخې څخه د فیروز اباد تر څنګ تیریږي سفر و نه کړ. بلکه هغه دا سفر د مترا له لارې چې ګڼ ځنګلونه لري او دبد معاشو او مجرمو خلکو ځاې دې، تر سره کړ.

هغه لاره چې د مترا څخه تیریده هغه د اګرې او دهلي ترمنځه ډیره نژدې او ګړندۍ لاره وه. ددې لارې د سفر کولو څخه د شیرشاه سوری مقصد داو چې خلکو ته وښیي چې اوس نو دا لاره د اګرې اودهلي تر منځه خطرناکه نه ده. همدا لاره بیا وروسته یوستره شاهراه وګرزیده. او دګرنډ ټرانک نوم ورکړل شو.

دبرسات دموسم د پیلیدو دمخه شیرشاه سوری دهلی ته ورسید اود برسات ټول موسم یی هملته تیر کړ، خو پنجاب ته د تللو دمخه شیرشاه سوری غوښتل په دې اړه لږ څه سوچ اوفکر وکړي، شاید چې هغه د هندوستان هغه پخوانې سیاست کوت چې په هغه کې ویل شوي چې انسان ته هغه وخت قدم اخستل په کار دي چې دخپل بل قدم داخستو له پارد پښو لاندې زمکه و تلي، په دې اساس شیرشاه ته هم دبرسات په موسم کې د پنجاب په لور دتللو دمخه یوځل نه شاید څو ځله فکر کړې وي. ځکه چې هغه ته د پنځه دریابونو څخه اخوا تلل و چې لږه ترلږه ددوو لکو مغلو د اوسیدو ځاې و. او هغوې هلته یو ځل بیا د خپلې ورور ګلوۍ ریښې را تازه کولې.

ددې نه اخوا هغه ته د ستلج ددریاب تر څنګ هم د نورو دښمنانو سره ټکر کول تر مخه وو. ځکه هغه ویریده چې دهغې دغه دښمنان هر وخت چې وغواړي په دې باندې حمله کولې شي. دهغو په لمړي سر کې د مالوې ملوخان و چې اوس ورته د قادرشاه لقب ورکړل شوې و، ددې نه علاوه د جودپور راجه مادیو و، هغه ته د ګجرات څخه هم ویره وه، خو په دې ورځو کې په ګجرات کې یوډول کورنې جنګ پیل شوې و نو په دې خاطر ورته د ګجراته سمد ستې کوم ګواښ نه و متوجه.

شیرشاه نه غوښتل چې د ستلج دریاب څخه تیر شي او په پنجاب کې پښه کیږدي، ځکه که شیرشاه سمد ستي د ستلج څخه تیرشوې وې نو مغلو به دخپلو ځانو دخوندي ساتلو په غرض یو بل ته لاس ورکړې وې اود شیرشاه سوری پر خلاف به یی دا سې جنګ پیل کړې وې لکه چیتا چې مجبور شي او په جنګ پیل وکړي. شیرشاه سوري دډیر صبر او زغم څخه کار اخست، هغه په دې پوهیده چې په مغلو کې صبر او زغم تر ډیره نه پاته کیږي اودهغې وروسته هغوې یوځل بیا دنفاق او اختلاف ښکار ګرځي.

د هندوستان دحکمران په څیر دهلي ته دهغه ورننوتل شیرشاه سوری د کوچینوالي دخوبونو تعبیر و. دهلي چې په سهسرام کې دهغه د ذاتي شتمنۍ او ملکیت څخه ډیر لرې و اوس دهغه د قدمونو لاندې و، دا د شیرشاه سوري د زاړه عمر اخري پسرلې و. حال دا چې دهغه د سیاسي ژوند له پاره دکمال وخت و. هغه وخت چې شیرشاه سوری دهلي ته را ننوت نو په دارالسلطنت کې دهغه په ویاړ ستر جشن جوړ کړل شو.

هغه وخت چې شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځاې دهلي ته راننوت نو د دهلي یوې کمزورې ښځې ددې خبرې په ویلو سره ددهلي دهر وګړي ترجمانی وکړه: «بالاخره دهلي ته خپل (میړه) خاوند پیدا شو»

دغې زړې ښځې د شیرشاه سوری په اړه دا خبرې دهغه تر شا کړې وې، د شپاړسمې پیړۍ د دغې زړې په ذهن کې د میړه «خاوند» انځور دکوم نمایشی خاوند (میړه) په څیر نه و بلکه دمنځنیو پیړیو د ډیر ځواکمن میړه په څیر و، دا سې میړه چې دخپلې ښځې ساتنه وکړاې شي، دهغې پالنه وکړي او تر څنګ یی دځواک له مخې مرمت هم وکړي. دا د دا سې یوه میړه انځور و، دا چې هغه ځوان وی یا عمر تیرې، دښه صورت او شکل خاوند وي او یا بدشکله، خو منصف مزاجه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو که چیرې دهلي د شیرشاه سوری په راتلو سره جشن جوړ کړې و ، د شیرشاه سورې ستاینه یی کوله نو دا کوم د حیرانتیا وړ خبره نه وه . په دې خاطر چې د دهلی خلک د شیرشاه سوري د سیرت څخه پوره پوره خبر و و . هغوې هیلمن و چې شیرشاه سوری به د دهلی د بیا رغونې او ښایست او ترڅنګ یی د دې ښار د اوسیدونکو د رفاه او ښیګڼې له پاره کار کوي.

دهلي ښار ته د شیرشاه سوری د ورننوتلو په وخت کې د دهلي ستر شاعر اعظم جائیسي هم شیرشاه په خپلې هندې شاعرۍ کې ډیرستایلې دې ، که څه هم اعظم جائیسي د شیرشاه سوري د دربار شاعر نه و او د دنیاوې مسایلو څخه بې نیازه و خو هغه شیرشاه سوری د منصف مزاج خاوند سخت جلیل القدره حکمران یادې کړې دې ، د اسې معلومیږي چې د جائیسي په شاعرۍ کې د هندوستان روح ور پوه کړل شوې دې ، هغه شیرشاه سوري ته په خطاب کې وایی چې: (پادشاه تو جګت گـۍ ، جګت تمارا محتاج)

د شیرشاه سورې له پاره جایسي د اسې ستر او اعلې شاعر وګرزید لکه څنګه چې په راتلونکې وختونو کې د اکبر له پاره د تلسي د اس په څیر بې مثاله شاعر تر لاسه شو . په هر حال شیرشاه سورې د اکبر له پاره د شهرت او عظمت بنسټ کیښود. په همدې توګه جایسي هم د تلسي د اس له پاره په(اودي ژبه کې) د شاعرۍ لاره پرانسته . پایلې یی د اشوې چې په راتلونکې وختو کې په هندې ژبه باندې د اودي ژبې غلبه وکړه.

د بله اړخه خواص خان هم د برهم جیت سره یو ځاې د مغلو په تعقیب کې روان و ، د خواص خان او برهم جیت تر مخه د مغلو یوشمیر کورنیو د وابه ، دهلي او اګره پریښودل او د خپلو ځانو د خوندې ساتلو په خاطر د تیښتې په لور روانې وې. دا مغل بې چارګان چیرې د پټیدو هم نه و.ځکه چې هغوې په هندوستان کې بیګانه و ، تر څنګ یی د هغوې شکل او شباهت هم ډیر حیرانونکې و . هغوې د خپلو خاصو ږیرو او ننوتو سترګو له مخې هر چیرې پیژندل کیده . په همدې خاطر هغوې ته ګواښ و چې و به نیول شي او له منځه به ولاړ شي.

ډلې ډلې مغل د مختلفو ښارونو او کلیو څخه راوتل او تښتیدل. د دوې ډیره کو د راجپوتانه په لور ولاړل. او یو شمیر نور بې د همایون د ورور هنډال د قافلې سره یو ځاې شول ، هغوې د مغلو ښځې او کوچنیان د الور له لارې لاهور ته رسول.

لاهور ته د تللو لاه پاره مرزا هنډال هغه لاره خپله کړه چې د اګرې او الور تر منځه د جټانو د سیمې څخه تیریده ، د اسیمه د ځنګلونو څخه ډکه وه ، په دې لاره کې وحشي او بدمعاشو جټانو په مرزا هنډال باندې حمله وکړه، مرزا هنډال د هغوې سره د اسې مقابله وکړه او د اسې سخته یرغل یی پرې وروست چې هغوې د یوې مخې د نشت سره مخ کړل. د دې راجپوتانو او جټانو د له منځه وړلو وروسته هغه په تیزۍ سره د لاهور په لور وخوزید.

د بله اړخه همایون هم د خپل لښکر سره یو ځاې ریواړې ته ورسید. هلته ریواړې ته د وررسیدو سره سم هلته تم شو او فکر یی و کړ او بیا یی پریکړه وکړه چې د خپل ورور مرزا هنډال پسې وروسته د لاهور په لور ولاړشي، د ریواړې څخه د لاهور په لور د تللو په وخت کې همایون د رهتک په لور وخوزید ، رهتک د دهلي څخه د غرب په لور څلویښت میله واټن لري، همایون هلته د مئ په میاشت کې ور ورسید. رهتک د همایون په ولکه کې نه و بلکه د هریانه د ولایت یوه برخه وه چې همایون د شهنشاه په توګه د یوې قصیدې د انعام په بدل کې خپل ورور مرزا کامران ته وربښلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون رهتک ته د ورسیدو سره دا هیله درلوده چې څرنګه چې دا سیمه دهغه د ورور مرزا کامران پورې اړونده ده نو په دې خاطر به خلک دهغه د روند استقبال وکړي. خو هغه هغه وخت حیران شو چې د رهتک خلکو ښار ته دهغه د راننوتلو څخه مخنیوي وکړ او دهغه ترمخه یې د شهرپناه دروازه وتړله. همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د رهتک د ښاره نه بیرون پړاو وکړ ،په همدې وخت کې دهمایون ورور مرزا هنډال هم د الور څخه رهتک ته را ورسید. د رهتک دخلکو د عکس العمل په کتلو سره همایون په رهتک دحملې کولو حکم وکړ او دښار ساتونکې ډلې یې و نیولې او ښار یې په خپله ولکه کې واخست ، ددې حملې څخه دا هدف نه و چې همایون غوښتل په دې ښار کې تم شي بلکه هغه دا کار دخپل عزت او ابرو د خوندي ساتلو په خاطر وکړ .

په رهتک کې دڅو ورځو د تمکیدو وروسته همایون ددې ځایه کوچ وکړ او د سرهند په لور روان شو ،همایون به هره ورځ شل یا پنځه ویشت میله واټن سفرکاوه . په دې لړ کې سرهند ته ورسید ، سرهند ته د ورسیدو له پاره هغه هغه لاره خپله کړه چې د سمانې او پتیالې څخه تیریده .همایون د خپل لښکر سره یو ځاې څو ورځې هلته په سرهند کې تم شو ،اوبیا یې ددې ځایه هم کوچ وکړ ،خپل ورور مرزا هنډال یې د خپل لښکر سره هلته د ستلج د دریاب په غاړه و ټاکه ترڅو خواص خان پرې دهغه لورې حمله ونه کړي. ځکه همایون ته خبر ورغلې و چې شیرشاه سوری خواص خان ته حکم کړې دې چې هغه دې یو اځې او یو اځې همایون تعقیب کړي خو حمله دې پرې نه کوي.

دخپل ورور مرزا هنډال د ټاکلو وروسته همایون په ډیره ارامۍ سره د ستلج د دریاب څخه تیر شو او جالندهر ته ورسید .دلته یې قیام وکړ او د بیاس د دریاب په غاړه یې دخپل ورور مرزا هنډال انتظار پیل کړ .

اوس نو شیرشاه سوری هم دخپل لښکر سره دپرلپسې سفرونو وروسته لاهور ته را رسیدلې و ، هلته دلاهور ښار هم په دې ورځو کې په ډیر عجیبه کیفیت کې پروت و . مغل د هرې لورې دې ښار ته را روان وو ، د لاهور ښار دهمدې لیږد کونکو له پاره یوډول کیمپ ګر زیدلې و. ځکه هر مغل ، دوست ، دښمن ، لیونې او سپلنې ټول د لاهور په لور را تښتیدل. مرزا عسکری او مرزا کامران چې په تیرو وختو کې دهمایون څخه خفه شوي و هغوې هم دخپلو خپلو لښکرو سره یو ځاې د همایون سره د کتلو له پاره لاهور ته راغلی وو.

دهمایون او دهغه د لښکر د رارسیدو سره یو ځاې د لاهور دښار فضا هم ډیره بدله معلومیده. همایون او دهغه ورونه چې پخوا له دې یو دبل څخه خفه معلومیدل ، نوو حالاتو دهغوې تر منځه یووالې او اتحاد را پیدا کړې و. لاهور ته په را رسیدو سره هر چا سولې او مصالحت خبرې کولې . لاهور ته د همایون د رارسیدو نه یوه اونۍ وروسته ، دمغلو د را یوځاې کیدو او ددوې تر منځ د اتحاد او یووالې له پاره د همایون تر مشرۍ لاندې یوه ستره غونډه جوړه شوه. په دې غونډه کې همایون خپل شاهی اختیارات همدې غونډې ته ورحواله کړل.

ددې غونډې جریان هم ډیر عجیب او غریب و ، دمغلو دا غونډه د پښتنو د جرګې په څیر نه وه چې پریکړه یې په هر خاص و عام باندې لازمه وي ، که څه هم هغوې ددې پریکړې سره موافق وی او یا مخالف. ددې غونډې دپیل دمخه یوه اعلامیه د اتفاق او اتحاد تر نامه لاندې ولیکل شوه ،په دې اعلامیه باندې د ټولو مغلو سردارانو ، دهمایون او دهمایون د ورونو لاسلیکونه شوي وو. ددې نه وروسته همایون دغې غونډې ته خپل وینا وکړه . ددې وینا لنډیز داسې دې چې مغلو ته د شیرشاه سوری په لاسو د ماتې ورکولو وروسته خپل منځې اتحاد او اتفاق باید له لاسه ورنکړل شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې همایون خپله وینا پاې ته ورسوله نو د همایون د ورونو او نورو سالارانو تر منځه هماغه پخوانۍ بې اتفاقي بیرته راوګرزیده. د هغوې ژبې خلاصې شوې او هر یوه هڅه کوله چې په غونډه کې دې د هغوې وړاندیزونو باندې بحث وشي ، او همغوې ته دې اهمیت ورکړل شي او د همدوې خبرې دې ومنل شي. کله چې د همایون ورور مرزا کامران دا وړاندیز وکړ چې هغه به د کورنۍ ټولې ښځې هلته په کابل کې پرېږدي او بیرته تر به د یوه لښکر سره یو ځاې راستونیږي ،نو تر هغې دې همایون او د ټولو مغلو سرداران د خپلو لښکرو سره یو ځاې د غرونو په پناه ځایو کې د هغه د بیرته راستنیدو پورې انتظار وکړي. ټولو د مرزا کامران د دې وړاندیز مخالفت وکړ ،هیچا نه غوښتل چې ښځې دې یې د نارینه و څخه جدا و اوسي. په دې وخت کې مرزا هنډال د هندوستان د بیرته سوبې کولو له پاره یو ډیر ښه وړاندیز وکړ ، هغه وویل چې شیرشاه سوری د جنګیدو اراده شاته کړې ده. تر ټولو د مخه د سیند یو شمیر سیمې دې و نیول شي او څه لښکرې دې په ګجرات باندې ولکه وکړي ،همدلته انتظار وکړئ تر څو د حملې کولو له پاره کومه ښه موقع تر لاسه نه شي.

د همایون یو بل ښې لاستې دوست مرزا حیدا وړاندیز وکړ چې هغه خلک چې په کشمیر کې د دوې سره د یو ځاې کیدو له پاره تیار دي او پخپله کشمیریان یې غداران ګڼي د هغوې په واسطه هم کشمیر فتحه کیدای شي تر څو د اړتیاو په وخت کې د مغلو ټول وګړي هملته پناه یوسي. هغه وویل چې د مغلو ټولو سردارانو د سارنګ څخه نیولې تر سرهنده پورې په ټولو دروازو اوغرنیو سیمو باندې ولکه کول په کار دي.او هملته سکونت باید اختیار کړل شي. شیرشاه سوري ته به د دې غرنیو سیمو په لور د راتلو له پاره څلور میاشتې وخت په کار وي. هغه به و نه توانیږي چې دې سیمې ته خپل توپونه راوړي، او دا توپونه د هغه ځانګړې وسله ده ، په دې توګه به مغلو ته د شیرشاه سوري په مقابله کې د ځان د تیارولو له پاره څه د سکون او ډاډ وخت تر لاسه شي.

د همایون ورور مرزا کامران د هغه دا وړاندیز ناکاره و ګاڼه او ویې ویل چې په دې توګه به د وه لکه کورنۍ د تباهۍ سره مخ شي. د بله اړخه مرزا هنډال د سیند د سوبې کولو خوبونه کتل. تر څنګ یې مرزا عسکري د خپل ورور مرزا کامران د آند سره موافقت و ښود ، په داسې حال کې چې همایون د خپل ښې لاسې مشاور سالار مرزا حیدري وړاندیز ډیر خوښ شوې و. بلاخره د ډیرو خبرو اترو وروسته دا غونډه پاې ته ورسیده. د غونډې وروسته د مغلو او د هغوې د سردارانو تر منځ کشمکش د پخوا څخه زیاد ښت وموند او هر چا د خپلې لارې د پیدا کولو هڅې پیل کړې. په همدې دوران کې د همایون رعب او دبدبه د خپلو ورونو او سردارانو په مقابل کې د نشت سره برابره شوه ، په دې اساس هغه نور هم ډیر غمژن او ناښاده وګرزید.

په همدې حالاتو کې همایون د شیرشاه سوری د اخري ځل له پاره د سولې د رامنځته کیدو هلې ځلې کولې. هغه د دې کار د تعقیبولو له پاره مظفربیګ ترکمان او قاضی عبدالله و ټاکل ، همایون دوې دواړه د شیرشاه سوری په لور ور واستول ، او هغه ته یې دا پیغام ور ولیږه چې شیرشاه سوري دې د همایون له پاره لږ تر لږه د سرهند اخوا د پنجاب سیمه پرېږدي.

شیرشاه سوری د د همایون د رالیږونکو خبرې په ډیر غور او درنښت سره واوریدې ، او تر یوه وخته پورې یې د هغوې سره خبرې اترې وکړې او په اخر کې یې خپله پریکړه همایون ته داسې و لیږله.

« ما ستا له پاره کابل پرې ایښې دې هملته ولاړ شه.»

د شیرشاه سوري له اړخه د دې ځواب همایون ډیر زیات ناهیلې کړ نو په دې خاطر یې د لاهور څخه د کوچ کولو هوډ وکړ ، کله چې همایون دا پریکړه وکړه نو د هرې لورې یوتوپان را پورته شو او د قیامت ورځ جوړه شوه. خلکو خپل کورونه او ملکیتونه چیرې چې و هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېښودل او څه ډول یې چې کولې شو خپله نغدي پیسې او زیورات یې له ځانو سره را واخستل ، بلاخره د اکتوبر په میاشت کې د مغلو ددوولکو کسانو یوه ستره قافله په توپانې توګه د راوي ددریاب څخه تیره شوه او دغرب په لور په پوره نامعلومه حالاتو کې روانه شوه .

دا دردونو او کړاونو ډک حال و . خو دهمایون ناسکه ورور مرزا کامران بیا هم دخپلو بدکاریو او ناروان کړچار څخه وانه وښت . هغه ددې ټولو هرڅه د بایلیدو وروسته هم دخپل حماقتونو څرګندونه کوله . دچناب ددریاب غاړې ته د ورسیدو وروسته هغه دخپلو عسکرو او دوستانو سره یو ځاې د همایون څخه جدا شو او په ډیره بیړه د بهیړې په لور وخوزید.

بهیړه په دې ورځو کې ډیر مهم ښار ګوټې و ، ددې ځایه درې سړکونه مختلفو لوریو ته تلل. یو د پیښور څخه تیریده او کابل ته رسیده . بل یې د جنوب له لارې دکوهاټ څخه تیریده ، او دریم یې دکشمیر جنوبي پولو ته ور رسیده .

ددې سفر په دوران کې همایون لا تراوسه پورې خپله اخري پریکړه نه وه کړې ، که څه هم هغه یو ځل نیم ویلي و چې هغه دلاهور څخه د تللو وروسته د بدخشان په لور ورځي ،کامران په دې شک چې هسې نه چې همایون دهغه ځایه په کابل باندې ولکه وکړي دهغه ددې وړاندیز سخت مخالفت وکړ. همایون دخپل ورور په شک باندې و پوهیده . بیا هغه هیڅکله هم دخپلې دغې خبرې یادونه ونه کړه. هغه د بابر داسې یو نیک طبیعته اولاد و چې هغه ته دا د زغم وړ نه وو چې هغه څه چې دهغه پلار دهغه دغه کوچنی ورور ته ورکړي و و دهغه څخه بیرته واخلي . هغه دومره ایماندار انسان و چې هر هغه څه یې چې یو ځل په ښې لاس چاته ورکول نو دهغې دبیا بیرته اخستلو په اړه یې فکر هم نه کاوه. خو دهمایون په مقابل کې کامران په ډیره غلطه توګه شک کاوه.

کامران د همایون څخه څو ورځې مخته بهیړې ته ورسید ، همایون هم بهیړې ته د ورسیدو سره سم د کشمیر په لور د تللو اراده وکړه ، هغه ددې مقصد په خاطر خپل څو کسان کشمیر ته ولیږل تر څو دهغه ځاې حالات و څیړې او د ده له پاره یې مناسب وګرځوي .هغوې ته یې دا هم وویل چې هغوې دې د پونچهـ په درې کې دهغه له پاره انتظار وکړي. دهمایون ورور کامران مرزا د همایون دا دواړه قاصدان ووژل او په دې توګه یې دکشمیر په لور د همایون د ورتللو هڅې هم شنډې کړې . کله چې همایون ته دخپلو ملګرو د وژل کیدو خبر ور ورسید نو هغه نور هم غمژن شو اودا کار یې خپل سپکاوې و ګاڼه . په دې وخت کې دهمایون څو ملګرې په قهر او غضب شول او د کامران د وژلو اراده یې وکړه . نو که چیرې همایون د خپل دغه ناسکه ورور سره د ورورګلوۍ بلکه د پلارولۍ په څیر د شفقت نه ډک کړچار نه واې کړې نو په دې نازکه وخت کې به دهمایون حالات دغسې ناوړه نه ګرزیدل

د ورونو دهمدې کړچار او دخپل منځې جګړو په اساس دهمایون همت نور ځواب وایه. دهغه دماغ تراوسه پورې د تذبذب په حال کې و . دکامران په اړه دهمایون نرمې رویې اوپه دې اړه دمخکې وروسته والي په خاطر دهمایون بل ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا صبر تر پوزې راغلې و ، بلاخره همایون دهغوې وړاندیز په مات زړه و مانه او د سیند په لور د تللو له پاره تیار شو .

ددې مقصد له پاره همایون د جهلم دشرقي څنډو څخه د تیریدو او ملتان ته د ورسیدو په خاطر د جنوب لاره خپله کړه ، ناصر مرزا او مرزا هنډال هم تر یوه واټنه پورې دهغه د سفر ملګري وو خو وروسته دواړو د بې وفایی څرګندونه وکړه اودهغه څخه بیل شول. په همدې وخت کې همایون ته خبر را ورسید چې د شیرشاه سوری یو لښکر دهغوې په تعقیب پسې را روان دې ،په دې حالاتو کې دهمایون سره ددې پرته بله لاره نه وه چې د غرب په لور و تښتي او دجهلم ددریاب څخه تیرشي او د دې لورې ته راشي، دخپلو ورونو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکا د بې وفايي څخه د په تنګيدو وروسته هغه د خوشاب په لور په ډيره ګړندۍ توګه سفر وکړ. خوشاب د بهيړې غربي لورې ته پروت او ددې ځايه يې نژدې څلويښت ميله لرې واټن درلود. همايون غوښتل خوشاب ته په رسيدو باندې د امن او سکون ساه واخلي خو دهغه ورور مرزا کامران هم په ډيره بيړه خوشاب ته ور روان و. کامران د همايون څخه يو يا دوه ورځې مخته خوشاب ته ور رسيدلې و او دلته يې په ناڅاپې توګه د همايون سره ليدنه وشوه. خودهغوې تر منځه د اختلافاتو واټن نور هم زياتيده اودکامران بدنيتۍ نوره هم مخته راغله.

د سيند په لور د نه تللو وروسته کله چې همايون د غرب په لور را وګرزيد نودهغه په دې کار باندې دکامران په زړه کې دا خبره را وخرخيده چې هسې نه چې همايون د سيند په ځاې د کابل په لور مخه و نه کړي او دکابل او قندهار د ولکې کولو اراده ونه کړي.ځکه چې کابل او قندهار دکامران په حاکميت کې وو.

دهمدې فکر په واسطه کامران غوښتل همايون نور هم د ذلت سره مخ کړي ، په دې وخت کې هغه شاهي لقب خپل کړ او په خوشاب کې يې په خپل نوم باندې خطبه هم ولوسته. په همدې وخت کې هغه ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری دهغه پسې را روان دې ، په دې خاطر دواړه د خوشاب څخه ووتل او د سيند په لور و تښتيدل ، ان تر دې چې يوې تنګې درې ته ورسيدل ، چې په خوشاب کې د مالګې د کانونو ترمنځ پرته وه.

ددې درې څخه دوو لورو ته سرکونه تلل ، يو جنوب لورې دملتان په لور او بل دکوهاټ لورې ته د کابل په لور. اوس نو کامران ته دا انديښنه راپيدا شوه چې که چيرې د همايون فوځونه ددې نه مخته دغې درې ته ورسيږي نو دوې به هلته تم شي اوبيا شونې ده چې همايون به دکابل په لور د تللو اراده وکړي اوکوهاټ د سيمې څخه دتيريد و سمدستي وروسته به په کابل باندې ولکه وکړي. خو دهمايون په وهم اوګمان کې هم دا ډول فکر نه راته. بيا هم ددې پريکړې له پاره چې څوک دې لمړۍ درې ته ورسيږي اوترې تير دې شي ، ددواړو تر منځه بايد پريکړه وشي. خو کله چې پريکړه ونه شوه نو ددواړو خواو له خوا تورې د تيکو څخه راوويستل شوې ، همايون ته د هره اړخه سبقت ور په برخه و ، ځکه چې هغه د کامران څخه په عمر کې زيات و اوبيا پادشاه هم و اودايې غوښتل چې درې ته دکامران تر مخه ور ننوځي.

همايون هسې هم ډير ځان باندې انسان و ،او په خپلو مصيبتونو کې يې دپوره زغم څخه کار اخست ،هغه وخت چې هغه داګرې څخه په تيښته و ، نو په اتفاقي توګه د هغه يوه وفادار ملګري فخرالدين خپل آس د همايون څخه مخته کړ ، ددې ډول بې ادبۍ سزا قتل و.خو همايون د ضبط نه کار واخست. همايون په ډيرو کوچنيو معاملو کې دومره باخبره او ضدی و خو د قسمت د ګردش په اساس هغه ته دا ورځ په برخه شوې وه.

بلاخره ددې غمناکې پيښې پريکړه د لښکرو په يوه مشر ور واچول شوه . دې دواړو فقيرانو ددې معاملې حل همدې بزرګ ته ور پريښود. خودې فقير انسان دهمايون په اړه پريکړه وکړه . خو دا يې په څرګنده توګه وويل چې دا ترجيح په دې خاطر نه و چې همايون پادشاه دې بلکه په دې خاطر چې هغه دکامران مشر ورور دې. په هر حال د همايون په مشرۍ کې د مغلو دې قافلو دا دره ووهله. اودڅو ميله واټن وهلو وروسته هغه ځاې ته چې سړک په کې په دوو برخو ويشل کيږي،هلته دواړه ورونه يو دبل څخه جدا شول . کامران دکابل په لور ولاړ اوهمايون د جهلم دد رياب په غربي څنډو باندې سفر کاوه.هغه دملتان هغې برخې ته ورسيد چې جهلم اوچناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه سره یوځاې کیږي ،هغه به دلته په کوم ځاې کې ددریاب څخه دملتان په لور دورتللو له پاره تیر شوی وی،هغه په ارادې توګه غوښتل د ملتان څخه په څنګ ولاړ شی ، ځکه هغه اندیښمن و چې هسې نه چې شیرشاه سورې دهغه دنقل وحرکت څخه خبر شي او مداخله وکړي. په دې توګه د ستومانه سفر کولو نه وروسته همایون روغ رمټ د شعبان په میاشت کې (اچ) ته ورسید.

شیرشاه سوری د همایون د تعقیبولو له پاره خواص خان ګمارلې و. هغه ان تر سرهنده پورې دهمایون لښکرې تعقیب کړې ، خواص خان ته شیرشاه سوری دا حکم کړې و چې دهمایون په تعقیب پسې دې ولاړشي خوپر هغې دې حمله نه کوي. شیرشاه سوری غوښتل په دې ترتیب همایون د سلطنت څخه بیرون کړي تر څو په راتلونکې کې هغه ته کوم مصیبت جوړ نه کړی ، تر سرهنده پورې د تعقیبولو وروسته خواص خان هملته په سرهند کې دخپلو فوځونو سره یوځاې پړاو وکړ.او دشیرشاه سوری دبل حکم انتظار ته کیناست.

په دا بل اړخ کې (په ۱۵۴۰ زیږدیز کال د برسات په موسم کې) شیرشاه سوری ته دلاهور څخه خپلو مخبرانو په پرلپسې توګه دهغه ځاې دحالاتو په اړه تفصیلی خبرونه ورلیږل. دهمدې خبرونو په اساس شیرشاه سوری دبیاس ددریاب په غاړه دمغلو په نظامي ځایو باندې یرغلونه پیل کړل ، تر څنګ یی یو ګړندې قاصد سرهند ته د خواص خان په لور واستاوه اوهغه ته یی حکم وکړ چې د سرهند څخه ووځي او دهمایون په تعقیب پسې ولاړشي. دهمدې قاصدانو په خوله یی خواص خان ته د سرهند او دهغې شاوخوا سیمې د تحفې په ډول ورو وبښلې. خواص خان هلته دخپل ځان له اړخه یو ناظم وټاکه. اوپخپله د خپل لښکر سره یو ځاې دهمایون په تعقیب پسې ووت. خواص خان سرهند کې خپل یو ډیر نژدې ملګرې اودوست دهغه ځاې د ناظم په توګه ټاکلې و.

په حقیقت کې شیرشاه سوری نه غوښتل دهمایون سره ټکر وکړي ، هغه دا غوښتل چې د سیند په لور د تللو په وخت کې همایون دهغه د لښکر او ملګرو په لاره کې کوم خنډ را پیدا نه کړي ، هغه ددې نه هم ویریده چې هسې نه چې همایون سیند یا کشمیر ته ځان ورسوي ، ځکه دا دمرزا هنډال اومرزا حیدر خان غوښتنه وه . هماغه و چې شیرشاه سوری دتعقیبولو له پاره داسې لارې چارې ولټولې چې دهغوې له مخې مغلو ته په سیند یا کشمیر کې دتم کیدو ټول امکانات له منځه تلل.

شیرشاه د همدې اندیښنو په لړ کې د اکتوبر په دریمه اونۍ کې دستلج ددریاب څخه تیراو د لاهور په لور وخوزید. دبله اړخه خواص خان د سرهند څخه دکوچ کولو وروسته جالندهر او امرتسر له لارې د لاهور په لور را روان وو.

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځاې په لاهورکې یو ځاې شول ، هغوې دلته خپل وخت ضایع نه کړ بلکه سمدستې یی د تیښتې په حال کې د همایون اودهغه دملګرو تعقیب پیل کړ. په دې خاطر دواړو دخپلو متحده لښکرو سره یو ځاې د مغلو دتعقیبولو پسې دغرب په لور روان شول ،کله چې هغوې د چناب ددریاب غاړې ته ورسیدل نوهغو ته څرګنده شوه چې همایون دخپلوورونو څخه جدا شوې دې ،شیرشاه سوری دخپل لښکر یوه برخه د ملتان په لور دمرزا هنډال اوناصر مرزا د تعقیبولو له پاره واستوله اوپه خپله یی د بهیړې په لور مخه کړه.

د بهیړې په لور شیرشاه سورې ډیر په احتیاط سره قدم واخست ، هغه ویریده چې هسې نه چې همایون د مالګې دغرونو څخه تیر او دکشمیر په لور مخه کړي ، شیرشاه سوری د بهیړې څخه خوشاب ته ورسید ،خواص خان هم ورسره ملګرې و.دلته شیرشاه ته معلومه شوه چې همایون اوکامران یو دبله څخه جدا شوي دی او په مختلفو لارو باندې روان شوي دي. په خپله شیرشاه سوری هملته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشاب کې پاته شو خو خواص خان ته یی حکم وکړ چې دخپلې برخې دلښکرسره دې یوځاې د جهلم ددریاب په غربی برخه کې د همایون د لښکرو تعقیب پسې ولاړ شی.

د شیرشاه سوری د حکم سره سم خواص خان په ډیره بیړه د همایون او دهغه د لښکرو پسې ووت ، یوشمیر تاریخپوهان دا هم لیکي چې خواص خان په همایون باندې دحملې کولو جرءت نه کاوه خودا دهغوې خام خیالي ده ، دا دهغو تاریخپوهانو آند دې چې دشیرشاه سوری خلاف او دهمایون په حق کی یی لیکنې کړي دي، هغوې دهمایون په خاطر د تورونه سپین او د سپینو څخه تور جوړول. او که نه خواص خان دشیرشاه سوري هغه بهادر او میړنې قومندان و چې دوه ځلې یی په چوسه او لګرام کې دهمایون د فوځونو جرړې راویستلې وې ، اودا هماغه خواص خان و چې په واسطه یی دوه ځلې شیرشاه سورې ته په همایون باندې سوبه ور په برخه شوې وه.

دهمایون سره تصادم نه کول د خواص خان کمزورتیا نه وه بلکه دا دشیرشاه سوری د اوسپنیز نظم اونظام یو ډول ثبوت و. شیرشاه سوری په لرې کیناستو سره هم ددې وړتیا درلوده چې دخپل فوځ نظم و نسق سنبال کړي او هغوې ته لارښوونه وکړي. اودخواص خان په څیر زړه ور ، نومیالې او جنګیدلې قومندان هم دهغه د نظم وظبط مخالفت و نه شی کولې.

همایون تر یوه وخته پورې دخپل ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا سره یوځاې هملته په (اچ) کې پاته شو ، په دې وختو کې د اچ او ملتان تر منځه سیمه دیوه نوي مسلمان شوي وګړي په لاسو کې وه چې بخشو لنګاه نومیده ، دا دلنګا دقبیلې څخه و اودمرزا کامران باج ګذاره و. کله چې همایون دې سیمې ته راورسید نو بخشو لنګاه دهمایون سره ډیر ښه سلوک وکړ او همایون هم ورته د خان صاحب لقب ورکړ. دهمایون دا کار داسې وه لکه چې اوس هم هغه ددهلي په تخت باندې ناست وی او خلکو ته اعزازونه او لقبونه وربښي.

بخشو لنګا په دې خاطر دهمایون سره مرسته نه وه کړې چې همایون د هندوستان شاهنشاه دې بلکه هغه د سیند د ارغون حکمران څخه بدل اخستل غوښتل . اوهغه غوښتل چې همایون څو ورځې دلته قیام وکړي اودهغې وروسته سیند ته ور ننوځي او د سیند ارغون حکمران ته زیان ور واړوي. د بخشو لنګا په سیمه کې د څو ورځو د قیام نه وروسته همایون د سیند شګلوړې زمکې ته ور ننوت. خواص خان دهمایون په تعقیب پسې روان و او ان د سیند تر غاړو پورې رسیدلې و . او د اچ څخه درویشت میله جنوب لورې ته ، په کوم ځاې کې چې د ستلیج دریاب د پنجاب د نورو دریابونو سره یو ځاې کیږي ، دخپل لښکر سره یو ځاې تم شو ، ددې ځایه وروسته خواص خان ته دهمایون د تګ لاره نه وه معلوم. د بلې لورې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې نیغ سړک پری ایښې و او د جنوب شرق په لور ګرزیدلې و ،همایون د ۱۵۴۱ کال د جنوري په ۲۲ مه دخپل ورور مرزا هنډال او کاکا مرا ز ناصر سره یو ځاې (روړي) ته ورسید ، هلته ورته د بهګر د کلا والي ښه او دمینې ډک ښه راغلاست ووایه . مګر مغرور همایون د والي دغه ګرم ښه راغلاست دهغه په کمزورتیا باندې حساب کړ او سمدستي یی حکم وکړ چې والي دې دحکم اطاعت وکړی او کلا دې هغه ته تسلیم کړي.

په دې توګه بهګر ته د ورننوتلو وروسته او هملته په پاته کیدو سره همایون د خپل ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا سره یو ځاې د سکون او ډاډ ساه واخستله. کله چې خواص خان ته خبر ورسید چې همایون دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځاې (روهړي) ته رسیدلې دې نو هغه په ملتان کې پړاو وکړ ، دا خبرونه شیرشاه سوری ته هم ور رسیدلي و ، په دې اساس شیرشاه سوری هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې ملتان کې دخواص خان سره یو ځاې شو اودواړو متحده لښکرو هملته په ملتان کې قیام وکړ.

۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملتان کې او سیدو په وخت کې یوه ورځ نیرمل او کملاوتي دواړه په خپلې خیمه کې خاموشه ناستې وې. په دې وخت کې کملاوتي نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرمل ! زه په ډیره بې صبرۍ سره تر اوسه پورې ستا د ځواب انتظار کوم، زه تا ته دا خبره په دې خاطر نه یادوم چې په څو تیرو ورځو کې لښکر په جنګ جګړه کې بوخت و او دیوه ځایه بل ته اودهغه نه بل ته روان و. او زه په دې ډاډمنه یم چې تاته به ددې پرلپسې سفر او ستړتیا له وجې دفکر کولو وخت هم نه وي تر لاسه شوې. اوس چې د څو ورځو راهیسې لښکر دلته په ملتان کې پړاو کړې دې نو زه له تا پوښتم چې هغه هیله مې چې له تا کړې وه دهغې په اړه ستا پریکړه څه ډول شوه ؟

نیرمل تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه ،بیا یې په ډیر غور سره دکملاوتي په لور وکتل او ورته په ډیره پټه توګه وویل چې:

ګوره کملاوتي لورجانې ! هغه کار چې ته یې له مانه کول غواړې زه دهغې دکولو له پاره تیاره یم ،که چیرې خواص خان ستا ورور پالامو وژلې دې نو دا ستا حق دې چې ته دخواص خان څخه دخپل ورور د وژلو بدله واخلې او هغه ووژنې. په دې لړکې ما اراده کړې ده بلکه داسې یې وګڼه چې هوډ مې کړې دې چې په پوره توګه به له تا سره ملګرې کیږم. تر څو ته د خواص خان څخه انتقام واخلې او هغه ته کلکه سزا ورکړې ، خو ګوره چې ستا ددې کار سره ماته ډیر ستر خطر او ګواښ متوجه کیږي. دنیرمل ددې خبرو سره کملاوتي ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې څه ډول ګواښ او خطرات ؟ نیرمل ورته یو ځل بیا په ډیره پټه او راز سره وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته په بې خبرۍ کې په خواص خان باندې لاس پورته کړې او هغه ووژنې نو یاد ساته چې ، څرنګه چې تا دلته له ما سره وخت تیر کړې دې او کله چې پرتا باندې د قتل او وژلو شک وکړل شي نو ستا سره به زه هم له منځه ولاړه شم. خو زه نه غواړم په دې عمر کې خپل انجام خراب کړم. ګوره کملاوتي ! ما ستا سره دملګرتوب هوډ کړې دې خو ددې کار د تر سره کیدو دمخه باید ته خپل داسې یو پلان جوړ کړې چې زه په اسانۍ سره و توانیږم له دې ځایه ووځم او خوندي پاته شم او ته هم ددې کار د کولو نه وروسته خپل ځان خوندي ځای ته ورسوی.

دنیرمل د چوپتیا وروسته کملاوتي په زوره وخندل او ویې ویل چې: نیرمل !تا خو زه ډیره وویرلم خو دهغې خطراتو څرګند ونه چې تا وکړه هغه بلکل داهمیت وړ نه دي. ګوره نیرمل ! زه به په خواص خان باندې په یوې مناسبه موقع کې لاس پورته کوم، په هغې باندې هسې د لاس په پورته کولو سره نه خپل ځان اونه تا په خطر کې اچول غواړم. زه چې کله هم خواص خان وژنم نو هغه به دهند په منځنۍ سیمو کې اویا ددې سیمو په شاوخوا کې وژنم. اودهغې د وژلو ترمخه به زه خپل باوري خلک هم هلته راغواړم. اوبیا به دهمغوې په کومک باندې خواص خان ته سزا ورکوم.بیا به تا هم له ځانه سره یو خوندي ځای ته یوسم. داسې ځای ته چې هلته دشیرشاه سورې هیڅ جاسوس او یو بل کوم وګړې زمونږ له پاره دخطر سبب و نه ګرځي. دکملاوتي په دې خبرو باندې نیرمل خوشحاله شوه او ویې ویل چې: که چیرې ته همداسې کار وکړې نو زه به دا وګڼم چې تا پر ما باندې ډیر احسان کړې دې. دنیرمل په خوشحالۍ باندې کملاوتی هم خوشحاله شوه او ویې ویل چې:

ګوره نیرمل !اوس چې تا پر ماباندې باور وکړ او زما په کار کې دې زما د ملګرتوب له پاره هوډ کړې دې نو اوس به زه تا دخپلې یوې بلې داسې ارادې څخه هم خبره کړم چې تر اوسه مې په خپل زړه کې ساتلې وه. د کملاوتي ددې خبرې سره نیرمل هغې ته په ډیر غور سره وکتل او بیا یې ترې و پوښتل چې: څه ډول اراده ؟ کملاوتي په ځواب کې ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره نیرمل ! زه په دې خبره باندې ډېره زیاته غمژنه او خفه یم چې ګنګا اسلام قبول کړې او دیوې مسلمانې پیغلې په ځیر یې د خواص خان سره واده کړې دې ، ته پوهیږې چې ګنګا یو وخت د رهتاس د راجه شهزادګۍ وه ، اودشهزادګۍ په ځیر هغه زما دروند مهارت ته ډېره په زړه پورې وه . مهارت په نوم ورکې توګه د ګنګا په سویمبر کې هم ګډون کړې و خو د مهارت بدقسمتي په دې کې وه چې هغه سویمبر خواص خان و ګټه . بیا مهارت د زیارت دلنګر ځاې څخه ګنګا په دې خاطر پورته کړه چې هغه د لیونتوب تر پولو دهغې سره مینه کوله . بیا بدې دا راپیدا شوه چې خواص خان هلته هم ور ورسید ،ګنګا یې تر لاسه کړه او د مهارت کار یې پاې ته ورساوه . زما ورور پالامو د څو ملګرو سره په تیښته بریالې شو او بیا د پرتګالیانو سره یوځاې یې یو متحده لښکر جوړ کړ خو خواص خان پرې یرغل وروړ اودهغوې هغه متحده لښکر یې هم دنشت سره مخ کړ . او زما ورور یې هم له منځه یوړ . زه خو خواص خان د مهارت اوپالامو د وژلو په ګناه باندې له منځه وړل غواړم خو غواړم ګنګا هم له منځه یوسم . په دې خاطر چې هغې خپل دهرم پرې ایښې او اسلام یې قبول کړې دې ، ایا ته زما ددې وړاندیز سره کوم اختلاف لرې ؟ نیرمل ورته په یوه درز سره وویل چې :

نه ! ماته ستا ددې وړاندیز سره هیڅ اختلاف نه شته . کملاوتي تر یوه وخته پورې خاموشه وه بیا یې په ډېره عجیبه توګه د نیرمل په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : نیرمل ! ما اوریدلي دی چې تا هم اسلام قبول کړې دې . اوستا دخبرو څخه هم همدا سې ډاګیزیږې نیرمل ورته وویل چې : ته سهي خبره کوې . خو کملاوتي ! دا ټول هر څه ما په ظاهري توګه منلي دي . خو زه په خپله همغسې کلکه هندوه یم . اوپه همدې باندې عمل کوم . د نیرمل د ځواب په اوریدو باندې کملاوتي خوشحاله شوه ، دخپله ځایه راپورته شوه او وویې ویل چې :

واوره نیرمل ! اوس چې تا له ماسره د یوځاې کیدو هوکړه کړې ده ،نو زه خپل کار پیلوم . د همدې نن ورځې څخه به زه نوره هره ورځ د خواص خان اوګنګا خیمې ته ورځم . دهغوې خیمه به پاکوم او د هغوې دکالیو دپاکوالي خیال به ساتم . تر څنګ به یې دخیمې دهر څه په اړه خیال کوم . دا ټول کارونه به په خپلو لاسونو سره تر سره کوم . په دې توګه به زه دخواص خان اوګنګا د باور د تر لاسه کولو هڅې کوم . کله چې دا خلک بیرته ددهلي په لور کوچ کوي نو زه به خپل باوری وګړي هملته را وبولم اودهمغوې په کومک سره به دګنګا اوخواص خان کار پاې ته ورسوم . ددې خبرې سره سم کملاوتي د خیمې څخه ووتله .

خواص خان او ګنګا دواړه میړه اوښځه په خپله خیمه کې ارام ناست و او په کومه موضوع یې خبرې کولې . په همدې وخت کې د خیمې دروازې ته کملاوتي راغله . دهغې په کتلو سره ګنګا دخپل میړه د څنګ څخه لږ څه اخوا شوه ،ځان یې را ټول کړ اوبیا یې په لوړ اواز وویل چې : کملاوتي څه خبره ده ؟ ته ولې ددروازې تر څنګ ولاړه یې ؟ دننه راځه ! کملاوتي کرار کرار دننه راغله او دګنګا تر مخه و دریده . ګنګا په خپل څنګ کې ورته د کیناستو اشاره وکړه او ورته یې وویل چې ته ولې ولاړه یې ؟ را ځه دلته کینه . ایا کومه ستونزه اوتکلیف در رسیدلې دې اویا بله کومه خبره ده چې دا سې خفه خفه یې ؟ کملاوتي د ګنګا تر څنګ کیناسته اوبیا یې په ډېر ادب سره وویل چې :

زه ستاسو د دواړو څخه د یوې هیلې او امید له پاره راغلې یم ، او زه هیلمنه یم چې تا سې دواړه به ما ناهیلې نه کړئ . خواص خان په ډېر غور سره دکملاوتي په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : څه ډول هیله او امید ؟ ما غوښتل تا سې ته دا ووایم چې زه هلته د نیرمل سره په خیمه کې هسې خوشې پرته یم . اوبې کاری څخه نوره تنګ ته راغلې یم . په ما وخت نه تیریږي ، زه غواړم چې ستا سې د خیمې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو خونو پاکې او نظافت په خپله په خپلو لاسونو سره وکړم. ددې نه علاوه ستاسې نور خدمت هم په خپله غاړه واخلم. په دې توګه به زما وخت هم ښه تیر شي. کملاوتي دا خبرې په ډېره نرمه توګه او نرۍ نرۍ خندا سره دخولې راویستلې.

خواص خان غوښتل څه ووايې چې ګنګا پرې را مخته شوه او ویې ویل چې: ګوره کملاوتي ! ته ولې ددې کار زحمت په غاړه اخلې زه په خپله دخپلې خیمې ټول کار تر سره کوم او کله کله نیرمل هم له ماسره په دې کار کې مرسته کوي ،کملاوتي ورته بې له ځنډه وویلې چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا او ستا دمیړه خیمه ډېره پراخه او ستره ده. چې څو خونې لري ، نیرمل اوس زړه شوې ده او ډېر کار نه شي کولې ، زه غواړم چې دهغې په ځای ستاسې د دواړو دخیمې دپاکوالې مسؤلیت په غاړه واخلم. داسې یې وګڼئ چې په دې کار کولو کې ماته سکون او ډاډ را په برخه کیږي او پر ما به وخت په خوشحالۍ سره تیریږي. اوس خو دنیرمل سره په خیمه کې بې کاره پرته یم اودهمدې بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم. ددې خبرو په اوریدو سره ګنګا مسکۍ شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته همدا ډول اراده ولرې نو بیا خو ماته پرې هیڅ ډول اعتراض نه شته. ته چې په خپله خوښه څه غواړې ویې کړه. زه به ستا ترمخه خنډ نه شم ، دهغې په دې خبرو باندې کملاوتي پورته شوه اوویې ویل چې که چیرې داسې وي نوزه ستاسو د دواړو ممنونه یم. او زه به دهمدا اوس شیبې څخه خپل کار پیل کړم. خواص خان هم راپورته شو او ګنګا ته یې وویل چې: ګنګا ! زه د دځه کارونو په لړ کې د شیرشاه سوری دربار ته ورځم تاسو دواړه یوځای د خیمې نظافت جوړ کړئ. خواص خان ولاړ شو او کملاوتی دخیمې په پاکوالي کې و ښته. ګنګا ورته هر کار ښوده او ورسره یې ملګرتیا کوله. په دې توګه به کملاوتي هره ورځ دخواص خان اوګنګا خیمې ته راتله او د خیمې دپاکوالي خیال به یې ساته. هغه و توانیده چې د خپل دغه کار په واسطه خپل ځان د ګنګا او خواص خان د باور وړ وګرځوي.

۵۶

په ملتان کې د یوې میاشتې دقیام نه وروسته شیرشاه سوری په ډېرو کشمکشونو او شکوکو کې را ګیرو. هغه له یوه اړخه دهمایون ، دهغه دورونو اودهغه د نورو ملګرو څخه په اندیښنه کې و. هغه دهمایون په اړه چې په دې وخت کې په سیند کې و ،کامران چې په کابل کې و اودهمایون سالار مرزا حیدر چې په کشمیر کې یې دخپل لښکر د یوې برخې سره قیام کړې و ډېر زیات اندیښمن و. هغه له دې ویریده چې هسې نه چې ددوې څخه کوم یو په کوم مناسب وخت کې بیرته راستون شي اوپه پنجاب او یا دهلی باندې یرغل راوړي. د ډېر فکر او دقت نه وروسته شیرشاه سوری دې پایلو ته ورسید چې دهغوې څخه دهر یو د شاته کولو له پاره به د وړاندې تګ پالیسي خپلول عملي نه وي. په دې خاطر یې همدا مناسب وګڼل چې ددوې څخه هر یو چې هر چیرې دې هملته یې مصروف و ساتي اوپرې یې نږدې چې بیرته په خپلو منځو کې سره یو شي. تر څو د پنجاب د بیرته خپلولو له پاره کوم پلان جوړ نه کړاې شي.

شیرشاه سوري په دې لړ کې ډېر محتاط قدم اخست. هغه نه غوښتل چې دهمایون د تعقیبولو له پاره سیند ته لاس ور اوږود کړی ځکه په دې توګه به په سیند کې ارغوان حکمران هم په ویره کې ولویږي اوبیا به دشیرشاه سوری سره دمقابلې له پاره د یوه چا سره اتحاد وکړي. په دې وخت کې هغه دسیند د ارغون حکمران اوپه ځانګړې توګه د راجپوتانه اوګجرات دحکمرانانو سره اتحاد کولې شي. په داس حال کې چې د راجپوتانه او ګجرات حکمرانان دپخوا څخه د شیرشاه سوری څخه بدګمانه وو. او د سیند د ارغونونو اتحاد د شیرشاه سوري له پاره ملاماتې ثابتیداې شو ځکه چې دا دواړه سیمې د سیند سره نښتې وې. په همدې توګه کامران او حیدر هم کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي په ډيره اسانۍ سره پيښور ته راشي او دخپل متحده لښکر سره يوځاې شي. ددې نه علاوه ځرنګه چې قندهار هم د مرزا کامران ترولکې لاندې دې نو د سيند ارغوان حکمران کولې شي قندهار ته ولاړشي او کامران هم له ځانه سره د شيرشاه سوری پر خلاف دخپل ځان سره را يوځاې کړي.

په دې خاطر د وخت اوحالاتو غوښتنه داوه چې شيرشاه سوري د سيند د درياب دې غاړه په درې محاذونو کې دغليم سره دمقابلې له پاره ځان تيار کړي ، اوددې کار له پاره بايد بلوچان اوپښتانه هم له ځانه سره يو ځاې کړي اوپه دې توګه سياسي او حربي ګټې تر لاسه کړي. شيرشاه سوری ددې څخه هم ويريده چې کيدې شی مرزا حيدر هم دخپل لښکر سره يوځاې د کشمير څخه را ووځي او دپنجاب ميدانو ته را ننوځي اودهغه له پاره يو نوې محاذ پرانځی. نو په دې خاطر دهغه مخنيوی هم اړين دې. ددې مقصد د تر لاسه کولو له پاره بايد هغه مالګې دکانونو ترڅنګ خپل يو قوې ځواک ځاې په ځاې کړي ترڅو د مرزا حيدر د راتلو څخه مخنيوي وکړاې شی.

په ملتان کې دقيام په وخت کې شيرشاه سوری په همدې خيالاتو کې اوښت را اوښت چې دملتان څخه ورته يو ډير بد خبر راورسيد او هغه دا چې خضرخان ، چې شيرشاه سوری د بنګال حاکم ټاکلې و ،دبنګال دپخواني حاکم سلطان محمود د لور سره واده کړې دې. دې خبرې شير شاه سوری په ډيره ويره کې واچاوه. هغه ددې ويره احساسوله چې هسې نه چې د سلطان محمود د لور سره د واده کولو وروسته خضرخان دشيرشاه سوری ملګرتيا پريږدي اوبيرته دسلطان محمود سره يو ځاې شی. اوپه دې توګه په بنګال کې ورته يو ځل بيا کړاونه را پيدا کړي. دهمدې خيالاتو په ډنډ کې شيرشاه سوری دملتان څخه خپل ځواکونه وخوځول اولاهور ته راغې او همدلته يی خيمې ووهلې.

لاهور ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سوری لمړی دا کار وکړ چې دلته يی ديوه ستر سړک د (ګرنډ ټرانک شاهراه) په نامه د جوړولو کار پيل کړ. ترڅنګ يی د لاهور څخه تر ملتانه پورې هم د يوې سترې شاهراه د جوړولو حکم وکړ. ترڅو دا سړک هم د ملتان څخه لاهور ته راشي اودلته د ګرنډ ټرانک دسړک سره يو ځاې شی. ددې کار د ترسره کولو وروسته شيرشاه سوری د کشمير په لور توجه وکړه. ځکه چې د کشمير مرزا حيدر د بنګال په لور د شيرشاه سوری د تګ په وخت کې خطرناک ثابتيداې شو. په دې خاطر شيرشاه سوري غوښتل بنګال ته د تللو څخه دمخه په پنجاب کې خپل نظام مستحکم کړي.

که څه هم شيرشاه سوری ته د پنجاب په لړ کې د کابل څخه دکامران او د سيند څخه د همايون له لورې ګواښونه وو خو هغه تر ټولو زيات دکشمير حيدر خان ګواښ ته متوجه و. ځکه د کابل له لورې د ګومل مومن ، او خيبر درو په بندولو سره دکامران دحملې څخه خلاصون تر لاسه کيده خو دکشمير په اړه دا کار مثبت نه ثابتيده. ځکه چې د کشمير په غربي وادیو کې اباد قومونه افغانان نه و. په هغوې کې ډيرکې يی جنجوعه ، ګګر ، جاټ او ګجر پراته وو . او شيرشاه سوري دهغوې سره د ورور ولۍ اړيکې نه درلودل. ددې نه علاوه د کشمير څخه لاهور او هندوستان ته شپږويشت لارې موجودې وې. او ددې ټولو لارو څارنه څه اسانه کار نه و ، لکه څنګه چې د ګومل مومن، اوخيبر درې و. په دې خاطر د کابل او سيند په نسبت شيرشاه سوري ته په کشمير کې د مرزا حيدر له اړخه ډير ګواښ متوجه و. په دې خاطر شيرشاه سوري تر هر څه لمړی د حيدر بيګ له اړخه د پنجاب د دفاع کولو له پاره قدم واخيست.

دکشمير له اړخه دکومې ممکنه حملې د تم کيدو په خاطر ، شيرشاه سوری تر هر څه دمخه دمالګې دکانونو په غرنيو سيمو باندې ولکه کلکه کړه. دا دمالګې دکانونو غرنۍ لړۍ هماغه ده چې د جهلم ، شاپور ، ميانوالي او... سيمو د شمال څخه تيريږي. د مالګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غرنۍ لړۍ کې ډېر ستر قومونه اباد شوي دي او هغوې کولې شو چې د کشمير له لورې دحمله کونکو سر ه ملګرتيا وکړي اودشيرشاه سورى له پاره کړاونه را پيدا کړي. نو په دې خاطر دکشمير له لورې د خپل ځان دخوندى کولو په خاطر شيرشاه سورې د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ په خپل واک کې داخستو پريکړه وکړه.

په دهلي کې د مسلمانانو دحکومت دپيلامې سره سم د مالګې د غرنو دا لړۍ د (انډو ارين) قوم لکه چاټ ، ګجر ، او کوکهر قومونو له پاره چې د غربي پنجاب دميدانو څخه د مسلمانانو دحملې په وخت کې دې لورې ته دپناه له پاره رغلي و ، داوسيدو ځاې و. د مالګې دغرونو دا لړۍ دا برخه په حقيقت کې د شورش نه ډک يو نيم واکه مسلط حکومت و ،چې ددهلي حکومت يې په لور هيڅ توجه نه کوله. په دې لړۍ کې چې دکوکهرو کوم قوم اباد شوې و هغوې پخوا د خوشاب په سيمه کې د سيند دبلې غاړې اوسيدونکې و . چې دوې دپخوانيو داړه مارانو څخه ګڼل کيدل. دوې د خپله نسلي لړۍ د مالګې دغرونو د مشهور روايتي مشر (راې سال) سره تړله، وروسته بيا د کوکهرانو يوه ډله راجپوتانه ته راغلل او دلته په ناګور کې اباد شول ، هغوې دهمدې ځايه دکوکهرو او نورو راجپوتي قبايلو سره د ازدواج دکولو لړۍ پيل کړې اوخپل ځانونه يې مستحکم کړل.

دهمدې کوکهرانو بله ډله چې دمالګې په غرنيو سيمو کې پاته شوي ود جنجوعه په نامه ياد کړل شول. همدا جنجوعه دشرق په لور وخوځيدل او د ککهرو سيمه چې د مالګې دغرونو اصلي خاوندان وو په هغوې او هلته په ابادو نورو قبايلو باندې خپله ولکه و غځوله . خو يو شمير راجپوتان د قبايلو په څير په ککهر باندې هم مشهور وو ، دوې د يوچې او سهينن قبايلو پورې اړوند وو . توپير يې يواځې په دې کې و چې په جدا جدا غرنيو سيمو کې د اوسيدو په اساس په هغوې کې دبرهمني تهذيب تبليغ و نه کړاې شو ، بلکه په هغوې کې همغه پخوانې نامانوسه وحشيانه سلوک او عجيب رسم و رواج او جنګي خصلتونه لکه څنګه چې وو همغسې پاته شول .ځکه چې دوې د هندوستان د نورو قبايلو څخه جدا او ځانته پاته شوي وو.

د دياراسلمې پيړۍ څخه مخته په دې سيمه کې د ککهرو او جنجوعه قبيلو تر منځه ډېر وينه تويونکې جنګونه شوي و چې موخې يې په دې سيمې باندې د خپلو ولکو قايمول وو. کله کله به ددهلي پادشاهانو هم خپل فوځونه دې سيمو ته ور ليږل خوهغوې نه غوښتل چې په دې سيمو باندې ولکه وکړي بلکه غوښتل يې ددې خلکو په وړاندې دخپل شان وشوکت څرګندونه وکړي.

کله به چې په دې سيمو کې سياسي بدلون راته. بيا به هغوې دې لورې ته خپل لاس را اوږداوه. او د ماتې خوړلې ډلې سره به يې کومک کاوه اودهغه ځاې حکمران به يې دتخته څخه پورته کاوه. هندوستان ته د بابر د راتلو په وخت کې هم دغه ککهر او جنجوعه قومونه په خپلو منځو کې په جنګو کې را نغښتې وو. بابر لمړۍ د ککهرو پر خلاف د جنجوعه سره مرسته وکړه خو کله چې دککهرو سردار (راې سارنګ) په پوره توګه دمغلو فرمانبردار و ګرزيدنو بابر خپله پاليسي بدله کړه. دشيرشاه سورى تر وخته پورې ککهر په يوه ډول د مغلو سره را نښتې وو. په دې خاطر شيرشاه سورى د خپل سياسي دريځ په خاطر دککهرو په خلاف د جنجوعه سره د مرستې دپيليد و عزم وکړ.

د جنګې فنونو له اړخه هم د مالګې د غرونو لړۍ دومره اهميت درلود چې د يونانيانو ، يوچي ، غزنى ، او غورې حمله کونکو څخه نيولې تر بابر اوشيرشاه سورې پورې هيڅ حکمران دا ځاې له نظره نه شو پريوستلې. ددې ځانګړې علت دا دې چې دشمال څخه حمله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونکې هر یو لښکر ددې سیمې څخه خپل لښکر دپنجاب مرکز ته داسې راوړلاې شي چې دهغې په نقل و حرکت باندې دچا غوږ هم ږریږي. همداعلت و چې شیرشاه سوری د پنجاب د خوندي ساتلو په خاطرتر هر څه لمړی دې غرنیو لړیو ته توجه وکړه .

شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې دلاهور څخه مختهولاړ او مالګې دې غرنیو لړیو لورې ته یی خپل لښکر و غځاوه. خو دې غرنیو لړی ته د ورسیدو مخکې یی خپل فوځ ته پړاو ورکړ ،بیا یی د ککهر سردارانو ته قاصد ور ولیږه اوهغوې یی خپل ځان ته را وبلل. دککهر سردارانډیر سرکشه ، ډیر جنګجویه ، او ډیر زړه ورو و. هغوې د شیرشاه دربار ته د راتلو څخه ډه ډه وکړه. اوهغه قاصد چې شیرشاه سوري دهغوې درابللو په خاطر ور استولې و دهمغې په لاسو یی شیرشاه سوری ته څو غشي ، او زمري دوه بچیان ور ولیږل.

دککهرودد ې ځواب څخه شیرشاه سوري دا و پتییله چې ککهر د بسپنې له پاره اماده نه دي اوددې پر خلاف د سرکشی اوبغاوت له پاره یی ملا تړلې ده. شیرشاه سوري جنجوعه پری ایښي وو او تر ټولو لمړی یی دککهرو سره اړیکي ټینګ کړې و ځکه هغه پوهیده چې جنجوعه د پخوا څخه د مغلو پر خلاف دي. ککهر په بنسټیزه توګه د مغلو طرفداره او دهغوې ملاتړي وو. شیر شاه سوری غوښتل دوې له ځانه سره را یوځاې کړي ، ترڅو د ککهرو او مغلو تر منځ اړیکې پریکړل شي خو کله چې ککهرو په بغاوت باندې لاس پورې کړ نوشیرشاه سوري دهغوې پر خلاف باندې دفوځی یرغل له پاره ځان تیار کړ.

شیرشاه سوری ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره د جنجوعه د قوم سره مرسته وکړه. دهغوې سرداران یی خپل ځآن ته را وبلل. هغوې هم په پوره خوشحالی سره د شیرشاه دربار ته راغلل. او د ککهرو په خلاف یی دشیرشاه سوری سره د خپل هر ډول تعاون له پاره ملاتړ و ښود.د جنجوعو ددې ملاتړ په واسطه شیرشاه سوری یو لښکر تیار کړ اوددې لښکر قوماندان یی هیبت خان نیازې و ټاکه. بیا شیرشاه سوري هیبت خان نیازې دجنجوعه د قوم دهمدې مشرانو سره یوځاې دمالګې دغې غرنیو لړیو ته ولیږه تر څو دهغه ځایه په ککهرو باندې یرغل یوسي او هغوې وځپوي ، ترڅو په راتلونکو ورځو کې هغوې په پنجاب کې د شیرشاه سوری له پاره د سر درد را پیدا نه کړي.

کله چې هیبت خان نیازی دخپل لښکرسره یو ځاې د مالګې د غرونو دې لړی ته د ککهرو د ځپولو له پاره ور نتوت او مخته ولاړ نوداسې ورته معلومه شوه چې ککهر پټنځایو ته تللې دي. اوپه کوم مناسب وخت کې به یرغل کوي. هیبت خان نیازی دهغوې په دې چال باندې و نه پوهیده اومخته ولاړ. کله چې هغه په یوې پراخه وادی کې ورنتوت نو دغرنیو لړیو څخه پرې وینه تویونکو او جنګی ککهرو داسې یرغل راوست چې دهغې څخه یی شپه او ورځ هیره کړه.

اوس نو هیبت خان نیازې د عجیبو حالاتو سره مخ و. ځکه ککهر د غرنیو سیمو څخه پرې د مرداري خوړونکې حیواناتو او ټپوسانو په څیر را توې شوي و او دهیبت خان فوځ یی د یرغل لاندې راوستې و.

حمله کونکي ککهر دسیلاب د توپان په څیر دهرې لورې د ځواکمنو جسمونو او قوي څهرو سره د هیبت خان په لښکرو را پریوتل او دوې یی په وینو کې لړل. دهغوې په دې حملو کې هیبت ، جلال او په منظمه توګه جبر پټ و . هیبت خان هم دشیرشاه سوري یو تجربه لرونکې او میړتې سالار و. هغه د ککهرو ددې حملې په مخکې داسې وبریښید لکه په تیارو کې چې درنا څرک را څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر لږه وخته پورې هیبت خان د ککهرو دا حملې په شا وتمبولې او خپله دفاع یی کوله او بیا یی په جارحیت باندې لاس پورې کړ. هیبت خان نیازي ته ډیر ژر دا روښانه شوه چې د ککهرو سره د هغوې په دغه پراخه میدانو کې مقابله کول څه اسانه کار نه دې ځکه چې ککهر په ډیره بیړه د هیبت خان نیازی د فوځ حالت د بې وسئ په لور راکاږي.

هیبت خان د ککهرو په مقابل کې بدترینه ماتې وخوړله. اود جنګ میدان یی پری ښود او و تښتید. کله چې هیبت خان نیازي د خپلو پاته شوو لښکرو سره د شیرشاه سوری دربار ته ورسید نو شیرشاه سوري د هغه په دې ماتې باندې ډیر زیات خواشیني شو ، د پوره فکر او تدبر نه وروسته یی پریکړه وکړه چې اوس به خواص خان د ککهرو د مقابلې له پاره ور استوي ، د خواص خان سره د سلا مشورې وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته ډیر ستر لښکر ورکړ. په دې لښکر کې یی هیبت خان نیازي هم شامل کړې و ترڅو د ککهرو تر سیمو پورې د خواص خان لارښوونه وکړي. د دې نه علاوه شیرشاه سوری خپل یوبل سالار جلال الدین جالو هم د خواص خان تر قومندې لاندې ولیږه او په دې توګه خواص خان ، هیبت خان نیازی ، او جلال الدین جالو ټول د ککهرو د ځپولو له پاره د مالګې د غرنیو سیمو په لور ولاړل.

۵۷

د خپل پړاو نه یو میل واټن مخته خواص خان خپل فوځونه په دوو برخو باندې وویشل. یوه برخه یی هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو ته ورکړه او هغوې دواړو ته یی حکم وکړ چې همغه ځاې ته ولاړ شي چې څو ورځې تر مخه د ککهرو او هیبت خان نیازي تر منځ په کې جنګ شوې و ، خواص خان هغوې ته دا هم ویلي و چې د ورځې له مخې د سفر وکړي او دشپې له مخې دې په یوه ځاې کې په ډاډمنه توګه ارام وکړي ،او د خپل پړاو دخوندي ساتلو په خاطر دې خپل ځوانان هرې خوا ته خپاره کړي. خواص خان د هغوې پسې وروسته روان شو هغه به یو اځې دشپې سفر کاوه او د ورځې به په پټنځاې کې کیناسته. په دې توګه هغه د هیبت خان نیازي سره یو ځاې د جنګ هغه ډګر ته ورنژدې شو چې څور ورځې مخته په کې جنګ شوې و.

کله چې هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو هغه میدان ته ورسیدل چې څور ورځې تر مخه په کې د ککهرو د قبیلې سره جنګیدلې و ،نو ککهر یو ځل بیا د خپلو غرنیو پټنځایو څخه راووتل او د هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو په لښکرو باندې لکه د وږو لیوانو په څیر را پریوتل.

د ککهرو دا حمله هم ډیره خطرناکه او وینه تویونکې وه. خو بیا هم هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو د خواص خان د لارښوونې په مطابق خپل ځانونه تر دفاع پورې محدود کړي و ، تر ډیره وخته پورې هغوې د ککهرو حملې تمبولې په همدې وخت کې خواص خان د خپل غرني پټنځاې څخه لکه د زمري په څیر په ککهرو باندې راپریوت او د تورتوپان او سختې سیلۍ په څیر د ککهرو جنګیالي تر حملې لاندې راوستل.

د خپلې حملې په همغه لمړیو شیبو کې یی د ککهرو د جنګیالیو حالت د خرابیدو سره مخ کړ. کله چې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو وکتل چې خواص خان د ککهرو په خلاف د شا له اړخه حمله راوړې ده نو هغوې دواړو هم دفاعی حالت پریښود او په جارحیت باندې یی پیل وکړ. او د خواص خان په څیر د ککهرو په مخکینو لیکو باندې څپوونکې ګذارونه پیل کړل. د دې دوه اړخیزو حملو په مقابل کې د ککهرو ځوانانو همت له لاسه ورکړ او فوځونه یی په میدان کې تیت و پرک شول. اوس نو ککهرو ځوانانو ښې او چپ لورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په تیښته پیل وکړ او هر یوه هڅه کوله چې خپل ځان خوندي ځایو ته ورسوي. تر لږ ه وخته پورې د ککهرو عامه وژنه روانه وه ، دهغوې د لښکرو ډیره برخه د شا له اړخه دخواص خان او د مخې له لورې د هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو په لاسو د تیغه تیر شوي وو . په دې توګه په دغه غرنۍ لړۍ کې نه یواځې دککهرو فوځ د ماتې سره مخ شو بلکه دهغوې لښکر یو ډول له منځه ولاړ او اصلي ځواک یې تر پښو لاندې شو. کله چې ککهرو ماتې وخوړه او و تښتیدل بیا خواص خان بیرته دخپل پړاو په لور روان شو ،پړاو ته د خواص خان د ورتګ نه مخته شیرشاه سوري ته د دې سوبې خبر ور رسیدلې و ،نو کله چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې پړاو ته ورسید نو په پړاو کې د خوشحالۍ ډولونه غږیدل. شیرشاه سورې دخواص خان څخه په ډیره ګرمه توګه استقبال وکړ.

کله چې د شیرشاه سوري سره د کتلو وروسته خواص خان خپلې خیمې ته ولاړ نو ویې کتل چې هلته ښکلې اوښایسته کملاوتي د خیمې په پاکولو کې مصروفه ده او ګنګا هم دخیمې په پاکوالي کې د کملاوتي سره لاس کوي. دواړو چې کله خواص خان وکوت نو خپل کار یې پریښود او په یوه منډه د خواص خان مخې ته راغلې. بیا ورته ګنګا په ډیره خندانه خوله او خوشحاله انداز کې وویل چې خواص خانه ، زما د سر تاجه ! زه تاته د مالګې دغرنیو لړیو د ککهریو سره دمقابلې دبریالیتوب په اړه مبارکي وایم. دغو غرنیو ککهرو خپل ځآنونه نه تسخیریدونکې ګڼل او په ځانګړې توګه یې کله چې هیبت خان نیازي ته ماتې ورکړه نو حوصلې یې نورې هم لوړې شوې. خو تا هغوې ته په ماتې ورکولو سره دا ډاګیزه کړه چې دخواص خان سره مقابله کول دومره اسانه کار نه دې.

د ګنګا د مینې نه ډکو دغو خبرو خواص خان نور هم خوشحاله کړ ، هغه غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایی چې په دې وخت کې کملاوتي هم په خپلو نرمو خبرو سره خواص خان مخاطب کړ او ورته یې وویل چې: زما درونده خواص خانه ! زه هم تاته ددې سوبې په اړه مبارکي وایم. ته یقینا دهغو ځوانانو څخه یې چې په تیارو کې د رڼا راوستونکې او په دشتو او صحرا کې د ګلونو د ښوولو فن باندې پوهیږې. خواص خان په ډیر دقت سره د کملاوتي په لور وکتل اوبیا یې ځواب ورکړ چې: ګوره کملاوتي ! زه پخپله هیڅ نه یم ، دغه زما ټولې بریاوې د الله تعالې له اړخه دي هغه زما پروردګار ، زما مالک ، نصرت کونکې اوملاتړې دې. بیا هم تا چې زما له پاره د ستاینې کوم الفاظ را ټول کړي و دهغې په خاطر زه ستا مننه کوم. په دې وخت کې ګنګا یوځل بیا وویل چې:

ماته ستا دراتلو خبر رارسیدلې و خو زه پوهیدم چې ته به د لږ وخت له پاره دشیرشاه سوري سره کینې. دخیمې د پاکوالي کار پاې ته رسیدلې دې ما ستا له پاره د مخکې څخه ډوډۍ راغوښتې او ایښې ده، لمړۍ ډوډۍ وخوره بیا به په تفصیل سره نورې خبرې کوو. خواص خان ورته وویل چې ماته منظوره ده. څرنګه چې کملاوتي زمونږه خدمت کوي نو دا دهغې حق دې چې له مونږه سره یوځاې کیني او ډوډۍ وخوري. دخواص خان په دې وړاندیز کملاوتي دومره خوشحاله شوه لکه څنګه چې یو انسان دپښو څخه تر سره پورې په خوشحالۍ کې را ونغاړل شي. بیا دواړو یوځاې د ډوډۍ سامان خپور کړ او په ډیره خوشحاله ماحول کې یې سره یو ځاې ډوډۍ وخوړه .

دمالګې دکانونو په غرنیو سیمو کې دککهرو د ماتې وروسته شیرشاه سوری د جنجوعه قبیلې خلک ښه و نازول ،دهغوې په قوت اوځواک کې یې ډیرښت راوست تر څو هغوې په راتلونکې ورځو کې د شیرشاه سوری ملاتړې واوسي اودمالګې د غرنیو لړیو په لمنو کې ککهرو ته یوځل بیا د مغلو د ملاتړ فرصت تر لاسه نه کړي. ددې کار د تر سره کولو وروسته شیرشاه سوری دخوشاب او بهیړې په لور متوجه شو تر څو دا سیمې هم په خپل خواکې و دروي. اوپه راتلونکو ورځو کې ددې دلښکرو له پاره خوندي ځایونه وګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ورځو کې په خوشاب او بهيرې کې ډوډي بلوچان اباد وو . او همدا بلوچ دهغې سيمې حکمرانان وو . شيرشاه سوری نه غوښتل د بلوچو په معاملو کې لاس ووهي ، ځکه چې ددې ويره وه چې هغه خلک به بيا دهغه مخالفت کې ودريږي اويو ستر لښکر به جوړ اود شيرشاه سوری په مقابل کې به و جنګيږي. ددې نه علاوه د بلوچو سردار فتح خان ، اسماعيل خان او غازي خان دهمايون د تعقيبولو په لاره کې نه يواځې دخواص خان سره کومک کړې و بلکه هغه وخت چې شيرشاه سوری د خوشاب سيمې ته راغې نو هغوې د شيرشاه سوري خدمت ته هم حاضر شول او دخپل تعاون او ملاتړ ډاډ يې ورته ورکړ.

دا بلوچ د باجوړ څخه نيولې ان د بهيرې د غرنيو سيمو پورې خپاره پراته و . چې سردار يې اسماعيل خان بلوچ نوميده. شيرشاه سوری په دې پوهيده چې ددوې پرته په دې سيمې باندې ولکه کول شوني نه دي. په دې اساس شيرشاه سوری اسماعيل خان بلوچ هم دخپل فوځ په نوم ليک کې شامل کړ. او هغه ته يې هم د شاهي فوځ په څير د خزانې څخه تنخوا و ټاکله.

دې بلوچانو پخوا کوچيانې ژوند درلود. بيا وروسته په دې سيمه کې اباد شول ، په هغو ورځو کې چې تيمور لنګ په هندوستان باندې يرغل راوست نودهغه د بيرته ستنيدو تر وخته پورې بلکه ټوله پنځلسمه پيړۍ د بلوچو ډوډا او هوټ قبايل دشمال څخه د سنيد ددرياب په غاړه غاړه د کوچيانو په څير ګرزيدل را ګرزيدل. دهغې وروسته بيا داخلک د ګومل په دره کې اباد شول چې د سليمان دغرونو دلړۍ جنوبې لورې ته پرته ده . ددې کوچي ډوله بلوچو د اباديو په کتلو سره نور بلوچان هم په حرکت راغلل اوهغوې هم په پنجاب کې اباد شول. دنمونې په توګه د بلوچو د رند قبيله د ملتان د لنګا راجپوتانو د ويرې څخه د چناب راوي او ستيج په درو کې اباد شول ، ددې رند قبيلې دخلکو دنده په کرايه عسکري کول و ، تر څنګ يې په ازادانه توګه غلا اولوټمار هم کاوه . په همدې ورځو کې څه نور بلوچان چې دډوډ او هوټ د قبيلو پورې تړلي وو ، هم د وطن او ځاې ځيګې د لټون په خاطر دجهلم او سيند دوادیانو پورته غاړو ته ولاړل اوهملته ميشته شول. دلته په دې سيمو کې مخته پښتانه هم اباد وو . په دې خاطر د بلوچو اوپښتنو تر منځ ټکر لازمې ګرزيده .د بابر نه وروسته شيرشاه سوری او دهغه نه مخته همايون او دهغه ورور کامران مرزا په دې سيمو باندې څوارلس کاله حکومت کړې دې. هغوې به د پښتنو او بلوچو د خپل منځې تربګنيو څخه ګټه پورته کوله اوپه خپله به يې ارام حکومت کاوه . په دې سيمې کې د کامران بريالیتوب په همدې کې و چې دا قومونه تل تر تله په جنګ جګړو کې مصروف و ساتي.

خوشيرشاه سوری داپاليسي ترک کړه او د پښتنو اوبلوچو تر منځ يې يووالې او اتحاد راوست. هغه بلوچو چې په تيرو وختو کې يې د پښتنو په زمکو باندې ولکه کړې وه هغه سيمې شيرشاه سوري دبلوچو څخه بيرته واخستې او پښتنو ته يې تسليم کړې ،خو بلوچانو ته يې دهغې په بدل کې د مالګې د کانونو د غرنيو لړيو د نندنا او ګرجهک په نامه سيمې ورکړې. د جهلم په شمالې پولو کې دغه دواړه سيمې د جنګې موقعيت له نظره ډيرې مهمې دي. په غالب ګمان چې شيرشاه سوري دا سيمې د بلوچو سردار اسماعيل خان ته ورحواله کړې وې. په دې توګه د بهيرې اوخوشاب نه علاوه بلوچان په نورو سيمو کې هم اباد شول. شيرشاه سوری هم هڅه وکړه چې هغوې ټول په خپل ملاتړ کې و دروي. په دې توګه په پنجاب کې د امن د ټينګښت له پاره شيرشاه سوری دا دويمه حربه استعمال کړه. اوس نو هغه په پنجاب کې دخپل حکومت د ټينګښت له پاره دريمه مرحله پيلوله.

دشيرشاه سوری دريمه مرحله په کشمير پورې تړلې وه . څرنګه چې هلته په کشمير کې د همايون سپه سالار مرزا حيدر د خپل لښکر سره ځاې په ځاې شوې و اوهغه ددې توان درلود چې په يوه مناسب وخت کې دهغه ځايه را ووځې او په پنجاب باندې حمله وکړي. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه شیرشاه سوری د نوو ستونزو سره مخ کړي. ځکه چې مرزا حیدر بیګ یو تکړه ، میړنې جنګجو او تجربه لرونکې جرنیل او سپه سالار و.

شیرشاه سوري د کشمیر دحالاتو د جوړولو په خاطر دخپل لښکر سره یو ځاې د لاهوره راووت او د بمهبر په لور وخوزید ، په بمهبر باندې یی یرغل یوړ او هغه سیمه یی و نیوله. دلته په دې سیمې کې دقیام په وخت کې شیرشاه سوری د کشمیر د جګ د قبایلو سره اړیکې ونیول. هغه د چک قبایلو سره ډیره دمینې اوخلوص نه ډکه رویه وکړه. هغوې ته یی مالي کومک هم ورکړ اوهغوې ته یی دا هم وویل چې هغوې دې د همایون د سپه سالار مرزا بیګ په خلاف را پورته شي.

دشیرشاه سوری دا سیاسي حکمت ډیر ګټور ثابت شو.ځکه د چک قبایل دمرزا حیدر بیګ په خلاف راپورته شول اودهغه سره یی د جنګونو لړی پیل کړه. کله چې د چک قبایل اومرزا حیدر بیګ په خپلو منځو کې په جنګونو کې را ونغښتل نو شیرشاه سوری ته یو ډول سکون په برخه شو ځکه چې اوس نو مرزا حیدر بیګ د چکانو سره په پوره ستونزو کې را ګیر شوې و. ترڅو کالو پورې چکانو په مرزا حیدر بیګ باندې یرغلونه کول ، ان تر دې چې هغوې مرزا حیدر بیګ وواژه او یوچک سردار غازی خان د کشمیر سردار وګرزید.

په پنجاب کې دخپل نظام د ټینګښت وروسته شیرشاه سوري دبنګال په لور د کوچ کولو اراده وکړه ، خو د بنګال په لور د کوچ کولو دمخه شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ،یوه برخه یی خواص خان ته ورکړه اوهغه یی همدلته په لاهور کې پریښود . هیبت خان نیازی یی دخواص خان معاون و ټاکه. شیرشاه سوری خواص خان ته دا لار ښوونه کړې وه چې هغه دې زما تر بله حکمه همدلته په پنجاب کې پاته شي. په داسې حال کې چې شیرشاه به د بنګال په لور روانیږي.ځکه د بنګال دحاکم خضر خان له لورې شیرشاه ته ښه خبرونه نه راتلل.

شیرشاه سوري خواص خان په دې خاطر په لاهور کې پری ایښې و چې هغه به د پنجاب په حالاتو پوره پوره څارنه کوي ، ځکه خواص خان یواځنې سالار اودشیرشاه سوری ښې لاس و چې دغمونو او مصیبتونو په وخت کې یی په پوره باور سره خپل ورسپارل شوې کار تر سره کاوه. شیرشاه سوری ته تر اوسه پورې د کشمیر څخه علاوه دکابل دحکمران کامران مرزا او حتې د سیند په لور د تللې همایون څخه ګواښ احساسیده نو په دې خاطر یی خواص خان په پنجاب کې پریښود. ترڅو په پنجاب باندې دکومې لورې حمله کونکي په مقابل کې خواص خان دهغه مقابله وکړي اوهغه بیرته شاته تللو ته اړ کړي. په دې توګه په پنجاب کې خواص خان د اعلې حاکم په توګه د ټاکلو وروسته شیرشاه سوری دبنګال په لور کوچ وکړ.

۵۸

یوه ورځ په داسې حال کې چې کملاوتي دخواص خان د خیمې دپاکولو څخه لاس څنډه نو ګنګا خپل ځان ته را وبلله. کملاوتي خپل لاسونه پاک کړل اوبیا د ګنګا لورې ته راغله او دهغې تر څنګ کیناسته. ګنګا تر یوه وخته پورې هغې ته په ډیر غور اودقت سره وکتل اوبیا یی په ډیره نرمه لهجه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه غواړم له تا څخه د یوې خبرې پوښتنه وکړم خو درواغ به راته نه وایی. ته د تیرو څو میاشتو راهیسې دلته زما په خیمه کې کارکوې اوپه دې موده کې زه ستا د ذات او شخصیت په اړه مطالعه کوم ، زه غواړم دهمدې مطالعې په رڼا کې له تا څخه څه وپوښتم. خو دهر څه دمخه به له ما سره ژمنه کوې چې درواغ به راته نه وایی. ګوره ! ریښتونې خبره ډیره ښه وي او ګټوره هم. او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

درواغ دې راته وويلې نوله يوه اړخه به دخپل ضمير او از تر پښو لاندې کړې او دبله اړخه به په درواغو کې تاته کومه ګټه هم نه وي. او ستا درواغ به تاته زيان ورسوي. د ګنګا د پوښتنې څخه کملاوتي لږ څه اند يښمنه شانته شوه ، خو ډير ژر يې ځان سنبال کړ او بيا يې په لوړ او از وويل چې: ګنګا خورې ! وپوښته ، ته له ماڅخه څه پوښتل غواړې ؟ ګنګا ورته وويلې چې:

ګوره کملاوتي ! ما چې تر اوسه پورې ستا دشخصيت څارنه کړې ده دهغې څخه ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته زما د ميړه سره مينه لرې . کملاوتي ماتاته مخته هم ويلي دی چې درواغ به نه وايې نوکه چيرې ته رښتيا ووايې نو شونې ده چې زه به داسې يو قدم واخلم چې ستا له پاره به ډير ګټور ثابت شي. کملاوتي خپل سر ښکته کړ او بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: ګنګا خورې ! ښه دې و نه کړل چې له ما څخه دې دا پوښتنه وکړه ، اوس که چيرې زه ددې پوښتنې ځواب په نفې کې ووايم نو خپل ضمير به تر پښو لاندې کوم او که چيرې هو ووايم نو بيا به ستا ګنهګاره و ګرځم.

دکملاوتي ددې ځواب څخه ګنګا ډيره خوشحاله شوه ، بيا يې کملاوتي ته وويل چې کملاوتي ! رښتيا رښتيا ووايه ، چې په رښتيا مې زړه خوشحاليږي ، ګنګا غوښتل لږ نور څه هم ووايې چې کملاوتي په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې: ګنګا خوري ! څرنګه چې تا له ماڅخه په سخته وغوښتل تر څو زه رښتيا ووايم نو به دې خاطر ما هم رښتيا وويل اوس نو ددې رښتيا ويلو له پاره چې ماته هره سزا ټاکې زه يې منلو ته تياره يم. ګوره ګنګا خورې ! ما درواغ هم ويلې شول ، اودخپل زړه راز مې پټولې شو ، خو ماتاته رښتيا وويل، ځکه دخواص خان شخصيت داسې دې چې هره ښځه دهغه لورې ته راغب کيدو پرته نه پاته کيږي او ما هم همداسې وګڼه چې د مينې په دې سيلاب کې لاهو شوې يم.

ګنګا خورې ! ما هيڅکله هم د خپلې مينې دغه احساسات د خواص خان تر مخه نه دې ډاګيزه کړي ، ځکه زه پوهيږم چې په خواص خان باندې يو اځې او يو اځې ته حق لرې او له تاسره په دې حق کې هيڅوک نه شې را شريکيدې.

کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو ګنګا ترې يو ځل بيا و پوښتل:

ګوره کملاوتي يوه خبره بله هم راته وکړه اودا به هم را ته په رښتيا سره کوې چې او هغه دا چې ايا زما خاوند (ميړه) هم تاته کله په مينه کتلي دي ؟ چې دهغې له مخې ته داسې وپوهيږې چې هغه هم تاته رغبت لري او يا ستا له پاره څه داسې کوم کشش احساسوي. ددې خبرې په ځواب کې کملاوتي په يوه ټکان سره وويل چې ، نه ، هيڅکله هم نه ، هيڅکله هم داسې نه دې پيښ شوي ، هغه هيڅکله هم په داسې توګه زما په لور نه دې کتلي ، ګنګا ورته يو ځل بيا وويل چې:

ګوره کملاوتي ! که زه ستا دمحبت د يو اړخيزه عکس العمل په اړه کوم قدم واخلم نو هغه به ستا له پاره د منلو وړ وي ، زه به تاته دا ووايم چې دا قدم به ستا په حق کې وي ، کملاوتي ورته وويل چې: زه دهغې وخته راهيسې چې له تاسره کار کوم ماته ستا شخصيت د ډير زيات قدر او درنښت وړ دې. نو په دې خاطر هره پريکړه چې ته زما په حق کړې وکړې ماته به د منلو وړ وی. ګنګا ورته وويل چې:که چيرې خبره همداسې وی ، نو بيا واوره چې: زه به ستا په اړه داسې پريکړه کوم چې زه به پخپله تا دخواص خان سره واده کړم. اولکه څنګه چې زه دخواص خان ښځه يم همداسې به ته هم دخواص خان ښځه و ګرځې. ګوره کملاوتي ! اوس خو زما خاوند خواص خان د لاهور د ښار د اوسيدونکو دحال احوال د پوښتنې له پاره ورغلې دې ، کله چې بيرته راستون شي نو زه به ستا خبره ورسره وکړم. او بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به سبا تا دخپلې اخري پريکړې څخه خبره کړم . دګنګا ددې خبرو په اساس کملاوتي د تصنوعي شرم او حجاب څرګندونه وکړه اود خيمې څخه بيرون ووتله او وتښتيده .

کملاوتي به يوه منډه خپلې خيمې ته ساه نيولې ورسيده ، په دې وخت کې هلته په خيمه کې نيرمل ځانته ناسته وه . دکملاوتي ساه لا تر اوسه پورې ځاې ته نه وه راغلې . تر لږه وخته پورې ساه نيولې ودريده او په خندانه اوخوشحاله خوله يې نيرمل ته کتل . نيرمل هم تر څو لمحو پورې کملاوتي به غور سره کتله ، بيا يې ترې وپوښتل چې ګوره کملاوتي !ته ډيره ساه نيولې راغلې يې او مخ دې د خوشحاليو نه ډک دې ، را ته ووايه چې څه درپيښ شوې دي . کملاوتي په خندا خندا کې دنيرمل تر څنګ کيناسته اوبيا يې ورته وويل چې :

ګوره نيرمل ! ستا خبره سهي ده . نن رښتيا هم زه ډيره خوشحاله يم . ساه مې په دې خاطر نيولې ده چې په يوه منډه مې ځان تر تا پورې را ورساوه . ترڅو هغه ښه خبر چې ما تر لاسه کړې دې هغه تاته هم سمد ستي ووايم . نيرمل په ډير غور سره کملاوتي ته وکتل اوبيا يې ترې وپوښتل چې څه ډول ښه خبر ؟ کملاوتي په خندا کې ډوبه وه اوبيا يې په ډيره پټه توګه نيرمل ته وويل چې :

ګوره نيرمل !دکوم کار له پاره چې زه د شيرشاه سوري لښکر ته راغلې يم اوستا لمن مې ونيوله هغه کار اوس په ډيره بيړه خپل انجام ته رسيدونکې دې ، ګوره نيرمل !نن په خبرو خبرو کې ګنګا له ماڅخه وپوښتل چې ايا زه خواص خان خوښوم . خو کله چې ما په مثبته توګه ځواب ورکړ نو پوهيږې چې ګنګا څومره مهمه او اوستره پريکړه وکړه . نيرمل په ډيره انديښنه کې ترې وپوښتل چې هغه څنګه ؟

کملاوتي ورته دخوشحالۍ نه په ډک اواز سره وويل چې:

ګوره نيرمل : ګنګا پريکړه کړې ده چې ما هم دخپل ځان په څير د خواص خان سره واده کړي ، نن به هغه په دې لړ کې دخواص خان سره خبرې کوي اوسبا به ماته خپله اخري پريکړه اعلانوي ، هغې ماته وويل چې د تيرو څو اونيو راهيسې هغه زما حالت تر څارنې لاندې لري اودهمدې له لورې هغه دې پايلو ته رسيدلې چې زه دخواص خان سره مينه لرم . کله چې ما ورته هو وويلې نوبيا هغې دا ډول پريکړه وکړه . ګوره نيرمل : زه پوهيږم چې که چيرې زما واده دخواص خان سره تر سره شي نو بيا چې دکوم مشن له پاره زه راوتلې يم هغه به په ډيره اسانه توګه تر سره شي .

نيرمل ورته په حيرانتيا سره وويل چې : ګوره کملاوتي ، زه ستا ددې پريکړې په اړه و نه پوهيدم ،ته له يوه اړخه غواړې خواص خان ووژنې اود بله اړخه غواړې دهغه سره واده وکړې . کملاوتي ورته وويل چې : واوره نيرمل !خواص خان خو به زه وژنم ، اودا کار به په هره توګه چې وي تر سره کوم خو اوس مې پريکړه کړې ده چې دخواص خان سره يوځاې دغه ګنګا هم له منځه يوسم ، ګوره نيرمل !ما ته ددې نه مخته هم څو ځلې داسې فرصت تر لاسه شوې و چې زه ګنګا اوخواص خان دواړه له منځه يوسم خو دهغو ملګرو سره يوځاې چې زه بايد دا کار انجام کړم لاتر اوسه دلته نه دې را رسيدلې ،ګوره نيرمل !په تيرو ورځوکې څو داسې فرصتونه تر لاسه شول چې کله کله به زه او ګنګا دواړه په خيمه کې ځانته ناست و اوکله زه اوخواص خان . ځکه چې دخواص خان خيمه په څو خونو باندې مشتمله ده . داسې فرصتونه هم راغلې چې زه به د خيمې په پاکوالې کې مصروفه وم اوخواص خان به په بله خونه کې ځانته ويده و .اوکله به ګنګا هم ورسره وده وه . که چيرې ما غوښتلې نو په داسې حالاتو کې مې دواړه له منځه وړلاې شول . خو ما نه غوښتل دا کار په ځانته ځان انجام کړم . ځکه په دې توګه ماته ستونزې را ولاړيداې شوې ، که چيرې په خوب کې مې په خواص خان حمله کړې واې نو شونې وه چې هغه به را بيدار شوې واې او برعکس به يې زه له منځه وړې واې ،ځکه چې هغه خو يوځوان نارينه دې . د زور اوځواک خاوند دې اوزه دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ځپیږه هم نه شم زغملې ، هو ! که چیرې په دې وخت کې زما ملګري دلته موجود وای نو تر اوسه به مې هغوې دواړه په ریښتونې توګه له منځه وړي وای.

ګوره نیرمل: داسې بریښې چې زما کار د اسان څخه اسانتر شوې دې ، که چیرې ګنګا خواص خان له ماسره د واده کولو له پاره تیار کړي او خواص خان ما خپله ښځه او خپله ماندینه و ګرځوي نو ددې څخه د اخرګنده شوه چې زه به شپه او ورځ دخواص او ګنګا په خیمه کې اوسیږم. اوکله چې ګنګا او خواص خان ددهلي په لور کوچ وکړی نو زه به ددې ځایه د تللو په وخت کې خپلو ملګرو ته هم خبر ورکړم چې هغوې دې هم دخواص خان لښکر ته راشي ،دهغې وروسته به نیرمل ته وویني چې زه څه ډول دا دواړه له منځه وړم. نیرمل ورته وویل چې: ګوره کملاوتي ! کله چې ته غواړې خواص خان او ګنګا له منځه یوسې نو بیا د خواص خان سره واده ولې کوې ، دهغې سره د واده کولو په خاطر ولې خپل ځانګړتوب له منځه وړې ، خپل عصمت اوعفت په داو کې ږدې ، کملاوتی د لږ څه فکر وروسته ورته وویل چې:

ګوره نیرمل ! په دې کې د دوا د لږولو کومه خبره نه شته. اونه به ددې لارې زما ځانګړتیا له منځه ولاړه شي، خواص خان ډیر ځواکمن او تکړه ځوان دې او زه پوهیږم چې دهغه سره واده کول به په خپل ذات کې یوه ځانګړې تجربه وي،بیا به دخواص خان سره د واده کولو وروسته زه دخپلو ملګرو په کومک سره ددې دواړو ژوند پاې ته ورسوم. نوکه چیرې خواص خان د ګنګا د وړاندیز ملاتړ وکړ نو زه به خامخا دخواص خان سره واده کوم ،دهمغې خیمې ته به منتقل شم ، نیرمل غوښتل په ځواب کې څه ووایی چې په دې وخت کې ساتونکې دوې دواړو ته خوراک راوړ ،په دې خاطر دواړو چپ چاپ خپله ډوډۍ وخوړله.

بله ورځ ، کله چې کملاوتي دکار له پاره دخواص خان خیمې ته ورغل نو ویی کتل چې په خیمه کې خواص خان او ګنګا دواړه میړه اوښځه ناست دې او په خپلو منځو کې خبرې اترې کوې ، دکملاوتي دکتلو سره سم ګنګا دخپله ځآیه پورته شوه او په خندانه خوله یی وویل چې: راځه کملاوتي زما څنګ ته راشه ، مونږ دواړو به ډیره بې صبری سره ستا د راتلو انتظار کاوه. اوس به ته ځانته د خیمې پاکې او نظافت نه سنبالوې بلکه مونږ دواړه به دا کار یو ځاې تر سره کوو . ځکه چې د نن څخه وروسته ته هم ددې خیمې مالکه ګرزیدلې یی. مخکې مې چې له تاسې کومې خبرې کړې وې ، نو تیره شپه اونن سهار مې دخواص خان سره هغه تکرار کړې او هغه مې له تاسره په واده کولو باندې راضي کړې دې. اوس به ته همدلته اوسیږی اودماښام دمخه مه ستا دخواص خان سره د واده ټولې چارې تر سره شی. اوله دې وروسته به ته هم زما په څیر دخواص خان دښځې په څیر دلته اوپه همدې خیمې کې اوسیږې.

دګنګا په دغو ښو خبرو ښایسته اوښکلې پیغله کملاوتي دخوشحالیو اورفاقتونو یوه نوې غوټۍ و ګرزیده. په دې وخت کې هغه د خواص خان په خیمه کې د محبت پیغام لیکونکې او د اسمانونو په لوړو کې د وریځو په څیر د عروج په خیالاتو کې ډوبه وه. معلومه نه ده چې هغه به ترکومه وخته پورې په دې خیالاتو کې ډوبه ولاړه وه چې ګنګا رامخته شوه او هغه یی د لاسه ونیوله اوپه خیمه کې یی دخپل ځان سره کینوله ،بیا ترماښامه د ګنګا هڅو رنګ راوست او کملاوتی یی د خواص خان په نکاح کې ورکړه.

۵۹

دپنجاب دپریښودلو وروسته شیرشاه سوری د غرنیو لړیو یوه سیمه غوره کړه. او هلته یی د یوې کلا په جوړولو پیل وکړ ، دا کلا د بهار درهتاس د کلا دویم انځور و .دا یې دومره قوې او نه تسخیریدونکې جوړه کړه چې نوم یی ورته همغه د رهتاس د کلا ورکړ. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجاب کې د اوسیدود اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری دمالې امورو له پاره ډیر غوره کسان ټاکلي وو. په دې وګړو کې یو کس (کتهري ډوډ رمل) هم شامل و . شیرشاه سوری هغه دخپل ځانه سره نوکر کړ او درهتاس دکلا جوړښت یی دهغه په ځارنه کې پریښود.

درهتاس نومې دغه کلا اوس هم په جهلم کې تر سترګو کیږي ، دا کلا د جهلم څخه لس میله واټن کې د شمال غرب په لور په هغه ځاې کې پرته ده دکومه ځایه چې دغرنو لړۍ دکشمیر په لور ورځي . ددې کلا محیط دوه نیم میله واټن لري او دیوالونه یی دیرش فټه پلنوالې او اته دیرش فټه ستروالې لري ، دهغې ستره دروازه دشیرشاه سوری دوخت د فن او هنر ستر شاهکار دې.

د پنجاب څخه دکوچ کولو په وخت کې شیرشاه سوری دخپلې برخې د لښکرسره یو ځاې د بنګال په لور وخوزید ، دهندوستا د تاریخ دپیلامې څخه بنګال په سیاست ، تمدن او ژبې له اړخه یوه جړه مشوړه ګرزیدلې ده . ددې د پیچیدګیو چې څومره دهندوانو د وختو څخه کیږي په هماغه اندازه د منځنیو پیړیو د تاریخ څخه هم ډاګیزه کیږي .

دا کشمکش د اریایانو د راتګ سره سم پیل شوې و ، بنګال تر هر څه لمړی د اریایانو دتهذیب او تمدن سره ټکر وکړ خو په خپل دې هڅو کې ناکامه شول ، د راجه هرشن څخه نیولې ان د اکبر پادشاه تر وختو پورې بنګال دخپلې سیاسې ازادۍ دساتلو په خاطر هڅې کړې دی که څه هم دا جنګ دهندوانو پر خلاف و او که د مسلمانو حکمرانانو پر خلاف. بیا یی هم حمله راوړونکې ځواکونه په خپلو وینو کې را نغاړلي او خپل برلاسې یی پرې ساتلې دې.

دا کومه جادو زمه کرشمه نه وه چې بنګال پرې بدنام شوې دې بلکه دا دهغې د تهذیب ، د ژوندانه د ځواک او نعمتونو برکت دې چې بلې هیڅ سیمې ته نه د ې ور په برخه شوې. په داسې حال کې چې دبنګال اب و هوا خرابه ، اوبه یی ناپاکه ، خود ماهیانو ځالې، او ددولت بې شمیره خزانو یی ، د جنوب ځان ځارونکي او د قسمت ازمیښت کونکې تل دخپل ځآن په لور را کش کړې دي.

ریښتیا خبره دا وه چې هر چا به چې یو ځل دلته قدم کیښود نو هغه به دهمدې ځاې کیده . دهغوې له انده ددې ځاې په خاورو کې په ریښتوني توګه جادو وو. هر څوک به چې یو ځل دلته راغې نو بیا به یی ددې خبری د کولو څخه کرکه کوله چې بیرته دې ولاړشی اوپه بله کومه سیمه کې د ې په داسې حال کې میشت شي چې قدرت پرې هم مهربانه نه وی او دګرمیو اویخنیو په تیرولو سره دې هره ورځ د نه زغم وړ مشقت او مزدوري وکړي

ددې ټولو خبرو سره سره بیا به هم ډیر وخت په بنګال کې سرکشي اوبغاوت جوړیده ،ددې ستر علت داو چې دا ولایت د هندوستا ن دمرکز دهلي څخه نژدې زر میله واټن کې پروت دې ، دا دومره ستر ولایت دې چې د ډیرو پراخو سرچینو مرکز دې ، دلته به هر وخت حکمرانانو بغاوت او سرکشی کوله. ددې ځاې حکمرانانو ته هیڅکله هم د دهلي تر ولکې لاندې اوسیدل نه خوښیدل. اوتل به یی هڅه کوله چې ددهلي دغلامۍ کړۍ دخپل ځټ څخه وکاږي. دبله اړخه دهندوستان مسلمانو پادشاهانو ته هم ددې پرته بله لاره نه وه چې ددومره لرې ولایت انتظام دې کوم عسکري سالار ته وسپاري ترڅو دهغه ځآې د نظام خاوند اوسي. په هغه وخت کې یا خو د مرکز سره داسې وسایل نه و اوکه وو هم ډیر کم و چې ددهلي څخه ددومره لرې سیمې انتظام او ځارنه دې وکړي.

په بنګال کې دګوډ ښار ستر مرکز و او دهغه ځاې اوسیدونکو به دګوډ دښار حکمران خپل سلطان ګاڼه. دهمغې د حکم تعمیل به یی کاوه ، هغوې ددې خبرې سره هیڅ سرو کار نه درلود چې دګوډ سلطان په دهلی کې دخپل پادشاه خبره مني او که نه. یا هغه وژل کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اویا دخپلې دندې څخه ګوښه کیږي . خوکله به چې کوم نیک صوبدار دبنګال څخه لرې کړل شو نویواځې دومره به احساسیده چې دیوې کورنۍ حکومت پاې ته ورسید اودبلې کورنۍ حکومت پیل شو .

دشیرشاه سوری تر وخته پورې دبنګال همدا حال و. خو د بنګال سیاسي نظام د شیرشاه سوری د مزاج سره سر نه خوړ . ځکه شیرشاه سوري د یوه مستحکم مرکزي حکومت ملاتړې و. هغه نه غوښتل ولایتونو ته ډیره زیاته خپلواکې ورکړل شي.

هغه وخت چې د ۱۵۴۰ کال د جنوري په میاشت کې شیرشاه سوري دمغلو سره دجنګ له پاره قنوج ته روان شو نو په بنګال کې یې خضر خان د والی په څیر و ټاکه. اوبیا شیرشاه سوري څو میاشتې د بنګاله لرې پاته شو ، په دې وخت کې دهغه هغه لښکر چې تل به بهار کې موجود ونو په هندوستان کې دجنګونو په خاطر یې هغه هم له ځآنه سره را خستې و . پایلې داشوې چې دبنګال حکمران هلته په بنګال کې د خپلواکۍ په خوبونو کې ډوب شوې و .

دهمدې مقصد د تر لاسه کولو له پاره هغې د بنګال دپخواني سلطان ، سلطان محمود د لور سره واده کړې و ، خضرخان ته دهغې یوه ګټه داشوه چې د بنګال رعیت اوپخوانیو مسلمانانو هغه د بنګال د تخت ریښتونې وارث ګاڼه. خو خضر خان لا تر اوسه پورې شاهی لقب نه و خپل کړې. خو دبنګال د رسم ورواج په اساس یې په تخت (ټوکي) کیناستل پیل کړې و . په بنګال کې ټوکې محل چت ته هم ویل کیږي ، خضرخان به دپخوانیو پادشاهانو په څیر د محل په چت کیناسته او پریکړې به یې کولې ، خو تر اوسه یې شاهانه لقب نه وخپل کړې . کله چې خبر ور ورسید چې شیرشاه سوری دخپل لشکر سره یو ځاې په ډیره بیړه دهغه د ځپولو له پاره را روان دې نو دخضرخان د پښو څخه زمکه ووتله. ځکه هغه پوهیده چې په هغې کې دومره توان او همت نه شته چې د شیرشاه سوری مقابله وکړي.

کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې ګوډ ته ورسید نو خضر خان دګوډ د ښار څخه بیرون راووت او شیرشاه سوري ته یې ډیر ګرم ښه راغلاست ووایه . که څه هم خضرخان دا ټول هر څه په مجبوریت سره تر سره کول خو خپل باطن یې نه را څرګنداوه. خوشیرشاه سوری ته دهغه جاسوسانو د هرې لمحې خبرونه ورکول ،په دې اساس ګوډ ته درسیدو سره سم شیرشاه سوري خضرخان و نیوه او بندي یې کړ او خپلو ټولو هغو سردارانو اوسالارانو ته چې په دې وخت کې دهغه سره ملګری وو وویل چې ستاسو څخه هر یو چې زما دحکم خلاف کار وکړي پایلې به یې داسې وي لکه دخضرخان .

دخضرخان د نیولو اوبندي کولو وروسته شیرشاه سوری هملته په بنګال کې قیام وکړ ،هلته یې دپرمختګ له پاره څه کارونه پیل کړل ، هغه لمړۍ کار چې هغه تر سره کړ هغه د بنګال د داخلي سیمو څخه کتنه وه او هلته یې په خپل نامه د شیرګړ او شیرپور دوه ښارونه اباد کړل ، تر څنګ یې د بنګال د زمکو اندازه ګیري وکړه. همدا راز یې دپخواني رواج په اساس څومره زمکې چې د جاګیردارانو سره وې هغه یې همغوې ته ورپریښودې او په هغې کې یې هیڅ ډول لاس وهنه ونه کړه.

په بنګال کې دشیرشاه سوری څلورم کار داو چې په بنګال ې یې د زمکو نوي څښتنان راپیدا کړل ،پایلې یې داشوې چې بنګال دپښتون دویم ټاټوبې وګرزید. ددې نه علاوه هغه دهند د شمال څخه راجپوتان راوړل اودلته یې اباد کړل تر څو هندوان ترې سر راپورته نه کړاې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تر ټولو مهم کار چې شیرشاه سوری په بنګال کې وکړ هغه دا و چې دخپل ځان له پاره یی یوه ډیره قوي بحري بیړۍ تیاره کړه. ترڅنګ یی هلته په بنګال کې د نظامي حکومت په ځای سیاسي حکومت جوړ کړ ،او تر ټولو مهم کاریی دا وکړ چې په بنګال کې یی د سړکونو په جوړولو لاس پورې کړ.

بنګال ته د ګودریا د لارې څخه هم دتللو راتللو لارې جوړې شوې وې خو هلته د سړکونو نظام بلکل د نشت سره مخ و. دهمدې نظام د نشتوالي په اساس نه یواځې په بنګال کې سیمه ایز عصبیت ځواکمن کیده بلکه دبغاوتونو له پاره هم لاره پرانستې وه. هغه سړکونه به چې د فوځ د انتقال په وخت کې جوړیدل نو د امن په وختو کې به د هغه ساتنه نه کیده او د باران په وختو کې به هغه بلکل د تګ راتګ له پاره بند یدل.

هغه لارې چې د مسافرینو له پاره جوړې شوې وې هغه هم د غلو او داړه مارانو دزیادښت په خاطر د تګ نه لویدلې وې اودا حال د شیرشاه سوري له پاره د زغم وړ نه و.

شیرشاه سوري په همغه لمړي ځل د اټک څخه تر دهلي پورې یوه لویه شاهراه جوړه کړه اوحکم یی وکړ چې ددهلی څخه تر د بنګال د سونار د کلي بورې دا شاهراه و غځول شي. سونار کلي د بنګال دکورني تجارت له پاره ډیره مهمه بندرګاه وه.

که څه هم سونار ګاو په اوسني وخت کې خپل هغه اهمیت له لاسه ورکړې دې خو هغه وخت یی ډیر زیات اهمیت درلود. دغه ځای د شیرشاه سوری په وخت کې د هغه د حکومت مرکز هم نه وې خو ددې سره سره دا ځای د حربي فنونو له اړخه ډیر مهم ګڼل کیده.

سونارګاو د لکهیا او میګنا ددریابونو تر منځه د اوسنې ډکې څخه نیغ په نیغه شپاړس میله واټن درلود. همدا علت و چې یو وخت دا ځای د بحری جهازونو له پاره یوه ښه بندرګاه وه.

ابن بطوطه دهمدې بندرګاه څخه د چین په لور تللې و. شیرشاه سوری چې د اټک څخه نیولې تر بنګاله پورې ستره شاهراه جوړه کړه نو سونارګاو ددې شاهراه اخري تم ځآې و. د شاهراه ګانو تر څنګ شیرشاه سوري د سرایونو په جوړولو او د کوهیانو په کندلو هم لاس پورې کړ تر څو په لاره کې د مسافرینو له پاره د تګ راتګ اسانتیاوې پیدا شي. همدا راز یی په لویو لویو ښارونو کې د زمکې ستري ستري ټوټې دخپل لښکرو د پړاونو له پاره ځانګړې کړې.

په بنګال کې د اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری دبنګال د ولایت پولې هم و ټاکلې. د بنګال د ولایت غربي پوله د کوسي ددریاب د غاړې په هغه ځای پورې رسیده په کوم ځای کې چې هغه د ګنګا ددریاب سره یو ځای کیده ، بیا دا لیکه د ګنګا څخه تیریده او د ګړهي د غربي څنډې څخه را تاویده اودجنوب په لور د راج محل دغرونو او بهارکنډ دځنګلونو تر منځ تیریده او د بیربهوم او شیرګړهپورې رسیدله.

شمالي پوله یی د شیرشاه سوری له خوا د اباد کړل شوي نوې ښار ګوټې شیرګړهپورې رسیدله ، شرق او جنوب شرق یی دکوسي دویالې په غاړه چې د بهار پورې خپره شوې وه. د جنوب شرق په لور دا ولایت په چنګاوو کې پروت دماتاموري ددریاب پورې خپور شوې و. په دې توګه د بنګال په ولایت کې د اوسیدو په وخت کې د ترقی دکارونو تر څنګ شیرشاه سورې ددې ولایت څلور خواوې هم و ټاکلې. ددې ټولو کارونو د تر سره کولو وروسته یی دخپله اړخه یو باوري شخصیت د قاضي فضیلت تر نامه لاندې ددې ولایت والي

(c) ketabton.com: The Digital Library

و ټاکه. بیا دخپل لښکر سره یو ځاې دهلي ته راغې ،دهلی ته یی درا رسیدو سره سم خپل یو ګړندې قاصد دخواص خان په لور لاهور ته ولیږه او خواص خان یی دخپل لښکر سره یو ځاې دهلي ته را وباله. ترڅو ټول هغه مقاومتونه چې دهندوستان په داخل کې یی سرونه راپورته کړي دخواص خان سره یو ځاې وځپوي او هغوې ټول دخپل ځان تابع اوفرمانبردار ه کړي.

۶۰

نیرمل په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه ،چې کملاوتي درنه درنه او په پټو پښو خیمې ته ور ننوتله . او د نیرمل تر څنګ کیناسته .نیرمل ورته وکتل چې دهغې غومبرې دخوشحالۍ نه سره شوې دي. دهغې په سترګو کې دخوشحالۍ نڅا او په شونډو باندې ښایسته اوزړه وړونکې خندا ده. دکملاوتي ددې حالاتو په کتلو سره نیرمل ورته وویل چې:

کملاوتي څه خبره شوې ؟ نن خو ته د معمول پر خلاف ډیره زیاته خوشحاله معلومیږي. کملاوتي ورته په خندا شوه او ورته یی وویل چې:

نیرمل ! زما درنې مشرې ! ستا اندازه بلکل سهي ده ، بس داسی یی وګڼه چې حالات پخپله زما په لور را ماتیږی او دغه ټول کارونه وارې کارونه به دخپل اصلي منزل په لور رسیږي. ګوره نیرمل !لږ څه دمخه د دهلي څخه د شیرشاه سوری یو قاصد راغې او د خواص خان په نوم یی د شیرشاه سوري پیغام راوړې تر څو خواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې ددهلي په لور روان شي. پخپله شیرشاه سوری د بنګال د حالاتو د سهي کولو څخه وروسته بیرته دهلي ته را رسیدلې دې. زماپه آند چې اوس شیرشاه سوری غواړې خواص خان له ځانه سره یو ځاې کړي اود بل کوم دښمن په لور حرکت وکړي.

ګوره نیرمل ! ما همدا امید کاوه چې کله به خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې د دهلي په لور روانیږي ترڅو هملته زه هغه په خپلې سزا باندې ورسوم. نیرمل دهغې په خبرو باندې تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه اوبیا یی وویل چې: ګوره کملاوتي !ته دهلي ته په ور رسیدو سره به څه ډول خواص خان دخپلې ولکې لاندې ر اوړې . کملاوتي ورته وویل چې : هلته په دهلي کې زما څو کسه پیژندونکې شته ، دهغوې څخه یو چې دهغه ځاې د مشرانو څخه دې اونرود سنګهـ نومیږي اوددهلي ډیر ستر تاجر دې ، دهمدې تاجر په واسطه به زه یو شمیر وسله وال ځوانان را وغواړم او خواص خان به پرې له منځه یوسم .نیرمل دهغې په خبرو کې دلچسپې وښوده اوبیا یی ترې وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي ! ته به خپل وسله وال کسان دکومه ځایه څخه را وغواړې. کملاوتي ورته په خندا کې وویل چې : واوره نیرمل : زما دکاکا یو زوې دې چې مهاکوي نومیږی. زما د ورور دمړینې وروسته هغه دګنګا دریاب په غاړه په یوه خوندي ځاې کې میشت دې دهغه سره هلته دهغه څوکسه وسلوال ځوانان هم اوسیږي ،دهمدې ځوانانو په لاسو به زه د خواص خان ژوند ته دپاې ټکې کیږدم.

زه دهمغوې په اشاره دلته دخواص خان سره داړیکو د ټینګولو له پاره راغلې یم. هغه مهاکوي چې مایی پخوا تاته یادونه وکړه هغه زما دکاکا د زوې والي څخه علاوه زما منګیتر هم دې. مونږ دواړو وعده کړې وه چې مونږ به دخواص خان د وژلو وروسته یو د بل سره واده کوو. دهغې په دې خبره نیرمل اعتراض وکړ او ویی ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! کله چې ستا د کاکا زوې مهاکوي ته دا خبر ورسيږي چې ته دخواص خان ښځه ګر زيدلې يې نو ايا هغه به ستا پر خلاف دبدلې اخستلو له پاره قدم وانخلي ؟ دهغې په دې خبره کملاوتي يو ځل بيا وخندل او ورته يې وويل چې :

ګوره نيرمل ! هيڅکله به هم داسې و نه شي . هغه وخت چې مهاکوی زه د خواص خان څخه د بدلې داخستلو له پاره دې لورې ته راليږلم نو ماته يې نصيحت کړې و چې که چيرې د څو ورځو له پاره ته دخواص خان ښځه هم وګرځی نو پروانه کوي خو هغه به ضرور له منځه وړي. نوکله چې هغه ته دا خبر ورسيږی چې زه د خواص خان ښځه ګرزيدلې يم نو هغه ته به په د ې کار هيڅ اعتراض نه وي. تر لږه وخته پورې په خيمه کې خاموشي خپره شوه بيا نيرمل په ډيره راز دانه توګه ورته وويل چې:

ګوره کملاوتي ! دهلي ته د رسيدو سره به ته ماته ستا د پيژندګلوې نرود سنګهـ دکور ادرس راکړې ،نوکه چيرې هلته په لښکر کې زما اوستا له پاره حالات خراب شي نو زه به دلښکر څخه و تښتيږم او دنرود سنګهـ کور ته به ولاړه شم. کملاوتي په پراخه سينه ورته وويل چې : دهلي ته د ورسيدو سره سم به زه تاته دهغه دکور ادرس درکړم. ته اند يښنه مه کوه ، په دې ټول کړچار کې به پر تا باندې هيڅ ګوته کينښوول شي. اوکه چيرې کله هم داسې وخت راشي نو بيا به هرو مرو ددې ځايه وځي او دنرود سنګهـ کور ته به ځان رسوې. ګوره زه اوس ورځم ، ددې پاره راغلې وم چې تاته دا ښه خبر در ورسوم، ددې خبرې سره سم کملاوتي دخيمې څخه ووتله اوپه بله ورځ سهار وختي خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې ددهلي په لور روان شو.

٦١

دهلي ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سوری سلا مشورې پيل کړې ، اوبيا دې پايلو ته ورسيد چې اوس بايد ددهلي څخه ووځې او دباغې ځواکونو پر خلاف تصفيوي عمليات پيل کړي. هغه تر ټولو دمخه د مالوه د تصفيې په لور دتللو هوډ وکړ .

مالوه هغه سيمه ده چې په غربې برخو کې يې ګجرات او راجپوتانه او په شرق کې يې بنديل کنډ او ګوډانه ، شمال ته يې د چنبل درياب او جنوب ته يې د نرباد سيمه پرته ده. دمالوه منځنې ميدانونه د شمال او جنوب له اړخه دڅلورو دريابونو په واسطه په برابره توګه سره ويشلې دي. ددې دريابونو نومونه دادي: ماهی ، چنبل ، باوروتي ، او ديدوا . ددې څلورو دريابونو ددې سيمې نوم مالوه دې . په پخوانيو وختونوکې دا زمکه په دوو برخو باندې ويشل شوې وه ، غربي مالوه چې اونتي ور ته ويل کيده او شرقي مالوه چې د اماره کهـ په په نومو ياديدلې.

دپخوانۍ زمانې څخه تر ننه پورې مالوه دهندوستان په تاريخ اوتمدن باندې ډير ستر اغيز لري .ځکه د جغرافې له نظره ددې ځاې مرکزی برخه د شمال ، جنوب ، غرب اوشرق تر منځه د يوې کړۍ کار ورکوي .که چيرې دتاريخ په عامو دورو کې مالوه د شمالي هند دسلطنت يوه برخه نه وې ګرزيدلې نو دپخوانيو او منځنيو پيړيوپه تاريخي کې به د تنوع په ځاې يو شانته والې راپيدا کيده . اودا يوه تاريخي پيښه ده چې هغه وخت چې پايلې پتر ، قنوج اويا مالوه د هندوستان په حکومت کې شامله نه وه نوهغه حکومت ته يې هندوستاني حکومت نه وايه.

دمګهـ دسلطنت د زوال نه وروسته چې په هندوستان کې د علومو ،فنونو ،تهذيب او تمدن په ډګر کې کوم امتياز ور په برخه شوې و نو په هغې کې مالوه لمړۍ درجه درلوده. دا هغه سيمه ده چې د تاريخ ستر ستر ويا ړلی يې زيږولې دي ، دنمونې په توګه بکرمادتيه ، اودهغه نورتن ، ددهارا نګري راجه بهوج او ...داسې نور . په دې سيمه کې سنسکرټ،علم و ادب خپل عروج ته رسيدلې و ، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرهمني مذهب ولکه وه ، ددې ځاې راجپوتانو تر دوو پیړیو پورې دغیرملکې حمله کونکو په ډیره میړانه مقابله کړې او په زړه ورتیا سره یی خپله ازادي ساتلې وه.

د ترکانو د حملې په وخت کې هم په دې سیمه کې هندوان حاکم پاته شول . وروسته بیا مجبور شول اود جنوب په لور ولاړل.دا سیمه چې اوس ورته مالوه ویل کیږي دملو دقوم سکونت ځاې و . ملو قوم په دوو برخو ویشل شوې یوه ته یی ملو وایه اوبل ته یی مانجو. ویل کیږي چې د سکندر اعظم د یرغل په وخت کې دمالو اومانجو دواړه قبیلې د راوي ددریاب په لاندې برخه کې ابادې شوې وې تاریخپوهان دا هم وایی چې دا خلک د سیند ددریاب دهغې غاړې څخه دسهوستان په سیمه کې د دیدک د قبایلو سره یو ځاې اوسیدل . په څرګنده توګه مالو یو قوم و چې د زیات شمیر قبیلو او قبایلو څخه جوړ شوې و ، دا خلک پخوا په سترو سترو غرونو باندې اوسیدل نو په دې اساس یی نوم د سنسکرت په ژبه مالو یاد کړل شو اودا سیمه دمالوهي په نامه یاده کړل شوه.

په پیل کې دا خلک په پنجاب کې اوسیدل اوس هم دستلج ددریاب په جنوبې برخو کې دجټانو دوه ډلې پیدا کیږي . مالو او ماج دستلج په شمالې برخو کې اوسیږي. نن سبا په مالوه کې د مالو دقوم لټون داسې دې لکه دمختلفو شیانو څخه جوړ شوې خوراک کې مختلف شیان ولټول شي. په دې خاطر دهند په زمکه چې هر قوم قدم ایښې دې نو هغه د هندوستانې قوم په دغه ګډ خوراک کې جذب شوې دې ، که هغه ارین دې ، یا یونانیان ، برهمن دې یا ترکان ، منګولیان دې یا تاتاریان ، ټولو هندوستان ته په راتلو سره خپل انفرادیت له لاسه ورکړې دې،اودخپلې ژبې ، قوم اونسل د ساتلو هر څومره هڅې یی چې کړی دی خوبیا هم په هندوستانې تهذیب کې مدغم شوې دي ، دشپږمې پیړۍ په شاوخوا کې دمالو اومانجو دواړه قبیلې د پنجاب څخه ولاړې او مالوه او میواړ کې ابادې شوې ،په داسې حال کې چې بیا وروسته دوې د مانجهراولې د غرونو په لور ولاړې. هلته یی په میواړ کې ځانته خپل یو ښار ګوټې اباد کړ ، دهغوې دواړو قبیلو تر منځه خپل منځ اړیکې داسې جوړ کړل شوي لکه دتاریخ په عامو دورو کې چې دمالوه او راجپوتانو ترمنځه موجود وو. هغوې ډیر ژر دملو دخلکو او نورو قومونو سره چې دپخوا څخه په دې سیمه کې اباد شوي یوځاې شول او خپل ځانته والې یی له منځه یوړ. په دې اساس دا ټوله سیمه دهمغوې په نامه مشهوره شوه.

دمالو او مانجه څخه علاوه څه نور قومونه هم وخت په وخت دمالوه دې زمکو ته راتلل ، دنمونې په توګه د بندیل کهنډ له لارې د کچواها خلک دې سیمې ته را ننوتل اوتر یوه وخته پورې به دلته اوسیدل ، په دې خاطر دغو سیمو ته یی بیا د کچوار نوم ورکړ. ددې دغه اوسنې نوم د کچهوراواسي د ورانیدو څخه جوړ شوې دې. ددې جوړونکې راجه نرود نومیده چې یو وخت یی په ګوالیار کې حکومت کاوه.

ددې کچواهانو څخه علاوه چوهان هم په مالوه کې اباد شوي وو . دې چوهانو به یو ډول شربت جوړاوه چې دمرګ شربت به یی ورته وایه . هغوې به دا شربت خپلو دښمنانو ته ورکاوه اوپه دی توګه به یی هغوې له منځه وړل. دې شربت ته یی په راجپوتې ژبه کې (کهینچ څکول) ویل ،په دې خاطر دارا جپوتان بیا د کهینچ په نامه یادیدل . دا راجپوتان بیا شرقي مالوه ته راغلل او هلته یی د هغه ځآې د پخوانیو اوسیدونکو سره نښتې پیل کړې اوهغوې یی د جنګونو په واسطه د خپلو ځایو څخه وشړل او دهغوې په ملکیتونو یی ولکې وکړې ، داې راجپوتانو ان د اکبر تر وخته پورې مسلمانانو حکمرانانو ته هم ستونزې راولاړولې. همدا علت چې ددې په مقابل کې مسلمانو پادشاهانو دا پالیسي خپله کړه چې د راټهور راجپوتانو ته دهغوې دخدمت په مقابل کې مالوه د جاګیر په ډول پریږدي ترڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لارې د مالوه پخواني راجپوتان تر اغیز لاندې و نیسي. ددې پایلې دا شوې چې په لږه موده کې دغو نوو راغلیو خلکو کهینچې راجپوتان په اقتصادي ، سیاسي او نورو ساحو کې په ډیره زیاته اندازه لاندې وغورزول.

ددې نه علاوه تور قبائل هم مالوه ته ور ننوتي و چې په سنسکرت یی دې خلکو ته (مرکهـ) ویلې. په پنخلسمه پیړۍ کې دا خلک د ګوالیار څخه را پورته شول او په مالوه کې اباد شول او بیا یی د سلطان ابراهیم لودي د واکمنۍ په وخت کې د مالوه د خلجي سلطان او ددهلي د فرمانروا په خلاف خپله ازادي په خپل ځاې و ساتله. بیا د تور قوم خلک د جنوب په لور وخوزیدل او د راې سین د راجه پورن مل پلار سلهاري تر قومندې لاندې یی په چندریري او راې سین باندې ولکه وکړه او هلته یی خپل حکومت جوړ کړ. د مالوې په اړه تاریخي معلومات په لنډه توګه په لاندې ډول وړاندې کیږي. د ۱۴۰۱ څخه تر ۱۴۰۲ پورې مالوه د هغې د والی دلاورخان غوری له اړخه ازاده اعلان شوه او همدغه والي د مالوه د سلطنت بنسټ کیښود. د هغې وروسته د هغه زوې سلطان هوتک غوري د خپلو فتوحاتو په لړ کې د سلطنت پولې تر ګوالیار او کالتي پورې و غځولې.

ددې نه وروسته په ۱۴۳۵ څخه تر ۱۴۷۱ پورې د سلطان محمود تر نامه لاندې یو کس د مالوه د حکمران په څیر پاته شو ، هغه یو منصف المزاجه او عادل حکمران و ، د هغه د حکومت په څلور دیر ش کلنۍ دوره کې د مالوه تاریخ د منځنیو پیړیو د تاریخ یو طلاې باب ګڼل کیږي. د هغه وروسته د هغه زوې عیاث الدین د مالوه حکمران شو ،هغه تر یوه وخته پورې د خپل پلار په څیر حکومت کاوه خو وروسته بیا په عیاشۍ کې ورډوب شو ، په عیاشۍ کې د ور پریوتو وروسته هغه ته یو اځې یو شوق را پیدا شوې و او هغه دا و چې د راجه ګانو او سترو زمکوالو ښایسته لونې به یی په زور خپل حرم ته راوړې. هغه خپلې شاهي دندې پریښودې وې او شپه او ورځ په حسن او ښایست کې ډوب و.

د هغې وروسته د ۱۵۰۰ او ۱۵۱۲ کلنو تر منځ ناصر الدین په تخت کیناست ، دا هم یو شرابي او ظالم حکمران و. خو د خپل سلطنت چارې یی په ډیره ښه توګه تر سره کولې. خو ددې وورسته د هغه د زامنو تر منځ د تخت د تر لاسه کولو له پاره شخړې راپیدا شوې چې د هغوې څخه یی یوه زوې (محمود) د راجپوتانو د سردار په مرسته په تخت د کیناستو بریالېتوب تر لاسه کړ.

هغه دغې راجپوت سردار ته د میګني راې لقب ورکړ. میګني راې ډیر پوه ، عاقل او تکړه سپاهي و. که څه هم په خپله په سلطان محمود کې د جسماني ځواک کمښت نه و خو د مصلحت او سپاهیت له اړخه ډیر کم تجربه و. په داسې حال کې چې د یوه رهبر له پاره داسې صفتونه ډیر اړین ګڼل کیږي. پایلې یی دا شوې چې میګني راې د هغه څخه مسلمانان سرداران یو یو لرې کړ او له منځه یی یوړل او د خپل ځان څخه یی یو مطلق العنان حکمران جوړ کړ. سلطان محمود ددې حالاتو په کتلو سره د ګجرات د پادشاه څخه کومک و غوښت. دبله اړخه میګني راې د میواړ د راجه راناسانکا څخه د بسپنې غوښتنه و کړه. په پایلو کې یی سلطان ته سخته ماتې ورکړه او د تل له پاره یی بندي وساته ، وروسته راناسانګا سلطان بیرته ازاد کړ او هغه ته یی د سلطنت په یوې خاصې سیمې کې د حکومت کولو اجازه ورکړه. خو د مالوې پاته ټوله سیمه یی په خپل سلطنت کې را شامله کړه.

د مالوې د سلطنت د غه ډول له منځه تلل او د رانا سانګا په ځواک کې د حد نه زیات ډیرښت په هندوستاني سیاست کې ډیر خلل راپیدا کړ. تر لږې مودې مخته پورې د مالوې ، میواړ او ګجرات درې واړه ریاستونه په خپل ځواک او پراختیا کې یو د بله سره برابر وو. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه دهغوې تر منځ یو ډول توازن اوبرابري موجوده وه اودخپل منځې شخړو په وخت کې به یې هم ددهلي کمزورې نظام د راحت سره مخ کوو .

خو د ګجرات او مالوه په ګډو ځواکونو د رانا سانګا فتحې د راجپوتانو هغه جارحانه پالیسی بیرته را ژوندی کړه او د راجپوتانو دځواکونو دا یووالې د دهلي دکمزورې حکومت له پاره ډیر زیات خطرناک ثابتیده . ځکه چې دداسې یوه با اختیاره ریاست دومره پراخوالې او په بل ریاست باندې دهغوې ولکه کول په طبیعې توګه دمرکز سره د ټکر کولو له پاره لاره هواروله.

په دې خاطر راناسانګا د میواړ د واکمنۍ په لوړتیا و کې د سلطان لودهي د زماني لودهیانو ته پرلپسې ګواښ حسابیده . اودا ګواش دبابر له پاره هم تر هغه وخته پورې په خپل ځاې پاته وه تر هغې چې بابر د کنواه په جنګ کې راناسانګا ته ډیره بده ماتې نه وه ورکړې. هغه په دې جنګ کې د راجپوتانو ځواک په پوره توګه له منځه یوړ.

خو میواړ هم دمالوه د زوال نه وروسته په سیمه کې توازن و نه شو ساتلې ، ددې ماتې څخه وروسته د ګجرات د عروج او زوال له پاره لاره پرانستل شوه ، دګجرات حکمران بهادرشاه په مالوه باندې یرغل وکړ او په دې توګه یې مالوه په ګجرات کې راشامله کړه . بهادرشاه د ځواکمنکیدو سره سم د مغلو په خلاف د بغض او کینې لاره خپله کړه ، بلکل همغسې لکه ددې نه مخته چې راناسانګا خپله کړې وه. خو دا ګواښ هغه وخت له منځه ولاړ چې همایون په ګجرات باندې حمله وکړه او بهادرشاه یې له منځه یوړ.

دبهادرشاه د مړینې وروسته مالوه بې وارثه پاته شوه. ځکه چې دې سیمې ته دپخوانیو حکمرانانو د وراثینو څخه هیڅوک په لاس ورنغې اوپه دې توګه دمالوه میدان بلکل صاف پاته شو ، هیڅ نوې ځواک دلته دپښو دکلکولو توان نه درلود. په دې وخت کې یو کس ملوخان د حالاتو څخه سیاسي ګټې پورته کړه ، نوموړې په لمړیو کې د مالوه د خلجي حکمران غلام و اوبیا د سیمې امیر وګزید . هغه وخت چې د لږې مودې له پاره مالوه د بهادرخان په ولکه کې راغله نو ملوخان د بهادرشاه له اړخه غوره وګڼل شو ، دګجرات دحکمران بهادرشاه دمړینې وروسته ملوخان د قادرشاه په لقب دمالوه په ډیرې برخې باندې حکمران و ګرزید.

په مالوه کې وروسته بیا یو بل ځواک هم راپیدا شو او هغه د راجپوتانو سردار پورن مل و . همدغه پورن مل په لمړیو کې په راې سین او چندربړي باندې ولکه وکړه اوددې وروسته یې ورځ په ورځ خپل توان زیات کړ او په دې توګه راجپوتانو یو ځل بیا خپلې جارحانه حملې یو ځل بیا پیل کړې او په ډیره لږه موده کې پورن مل دومره ځواکمن شو چې دمالوه هیڅ حکمران دهغه واکمني له سترګو نه شوه غورزولې.

هغه وخت چې شیرشاه سوری په دهلی کې قیام کاوه اوبیا یې په مالوه باندې د برید کولو تکل وکړ نوهغه وخت په مالوه کې دوه ستر ستر ځواکونه وو .او دا دواړه د شیرشاه سوري له پاره ګواښ ګڼل کیده . دهغوې څخه یو ملوخان و چې د قادرخان لقب یې ځانته خپل کړې و او بل راجپوت حکمران پورن مل و . اوس ددې دواړو د ځپلو له پاره شیرشاه سوری د دهلي څخه روان شوې و . هغه دخپل سفر په لمړي پړاو کې اګرې ته ورسید. هلته په اګره کې د قیام په وخت کې ورته دخپل والی بهار شجاعت له اړخه یو لیک ور ورسید چې په هغې کې یې لیکلې و چې د ګوالیار د کلا والي ابوالقاسم چې دهمایون له اړخه ټاکل شوې و ، دده سره سوله کړې ده . او دابوالقاسم په مطابق کله چې شیرشاه سوری په خپله ګوالیار ته را ورسیږي نو دا کلا به شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددهلي څخه د اګرې په لور دتللو په وخت کې شیرشاه سوری دخواص خان په نامه یو قاصد لیږلې و او هغه ته یی حکم کړې و چې هغه دې د هلي په ځای د اګرې په لور راشي ، خو اوس چې د شجاعت خان له لورې شیرشاه سوري ته لیک ور رسیدلې و نو هغه خواص خان ته د انتظار پرته د اګرې څخه روان شو . لاهور ته یی بل قاصد ور ولیږه تر څو خواص خان ته ووایی چې هغه دې ته د انتظار کولو پرته د اګرې څخه روان شوې دې نو په دې خاطر دې هغه د هغه پسې مالوې ته ځان ورسوي.

شیرشاه سوری د شجاعت خان د پیغام د تر لاسه کولو سمدستي وروسته د اګرې څخه روان شو او خپل فوځ ته یی حکم وکړ چې دګوالیار دلارې دې د مالوې مرکزي ښار مانډو په لور ولاړ شی. د اګرې څخه دګوالیار په لور دتللو په وخت کې شیرشاه سوری د اناوه او بهینډ په لور کوچ کړې و . کابي ته د رسید و سره سم د سمبل عسکري قومندان د بلګران څخه راتښتید ونکې اخري مغل سردار بیرم خان هم شیرشاه سوری ته ور حواله کړ . بیرم خان یی د شیرشاه سوری په وړاندې راوست . خوشیرشاه یی په اړه کومه پریکړه و نه کړه. او هغه هم د یوه بندي په څیر د شیرشاه سوری په لښکر کې سفر کاوه .

په هر حال شیرشاه سوری د اګرې څخه ګوالیار ته ورسید او د ګوالیار مغل والي ابوالقاسم د خپلې وعدې مطابق د کلا ولکه د شیرشاه سوری په لاسو کې ورکړه. ابوالقاسم چې د همایون له اړخه د ګوالیار والی ټاکل شوې و ، د یوه کال د واټن په اندازه د خوارکې وسایلو د کمښت په اساس د شیرشاه سوری د سپه سالار او حاکم بهار شجاعت خان سره په سولې کولو مجبور شوی و. شیرشاه سوري ابوالقاسم هم له ځانه سره بندي کړ او په خپل فوځ کې یی وساته . د هغه راتلونکې هم د بیرم خان په څیر تیاره معلومیده . د شیرشاه سوري لښکر د ګوالیار څخه روان شو او د مالوې شمالي پولو ته ورسید. په همدې وخت کې شیرشاه سوری په ناڅاپی توګه خپل مخ بدل کړ او د شمال له لورې یی په مالوه باندې د حملې په ځای د جنوب غرب په لور د ګاکرو په خوا ور وګرزید. کله چې دا خبر د مالوه حکمرانانو ته ور ورسید نو هغوې د خوشحالۍ نه جشن جوړ کړ ،هغوې دا فکر کاوه چې شیرشاه سوری د مالوه څخه په شا ولاړ . او اوس بلې کومې لورې ته روان دې.

شیرشاه سوري په جنګونو کې ډیره پراخه تجربه درلوده او بیا هغه دا ټولې سیمې پخوا هم لیدلې کتلې وې. ګاکرو د مکندره نومې غرنیو لړیو اخري شرقي پوله باندې پرته سیمه ده . د دې غرنو څخه نیولې د مالوه تر شرقی راجپوتانه سیمو پورې لاره سمیږي په مالوه باندې د یرغل کولو له پاره چې شیرشاه سوری کومه لاره خپله کړې وه د هغې په اړه تر اوسه پورې شجاعت خان ته هم معلومات نه و . شجاعت خان هم په دې نه پوهیده چې د لښکرو اخري منزل به کومې لورې ته وي ځکه چې د هغه اقا شیرشاه سوري د خپلو جنګي پلانونو په پټ ساتلو کې ډیر میړنې و .

په دې توګه د ګاکرو په غرنیو سیمو کې د ورننوتلو وروسته ، شیرشاه سوری تر هر څه د مخه په دې د ره باندې ولکه وکړه ، ځکه دا د ره د مالوه څخه د شرقي راجپوتانه په لور په لاره کې پرته وه . د دې د رې د ولکې کولو څخه د شیرشاه سوری مقصد دا و چې د مالوه د ډیرې برخې حکمران قادرشاه ته د راجپوتانه یا بلې کومې لورې څخه کومک را ونه رسیږي. او که څوک د اړتیاو په وخت کې د قادرشاه سره کومک کول غواړي نو هغه به په همدې د رې کې تم کړل شي.

بیا شیرشاه سوری په نا څاپې توګه د جنوب لورې ته سارنګ پورته ور وګرزید . دا سیمه د ګاګرو څخه یو سلو شل میله واټن کې پرته ده . په دې وخت کې قادرشاه په اجین کې و چې د سارنګ پور څخه یی جنوب غرب لورې نژدې سل میله واټن د رلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا تر اوسه قادرشاه د اجین څخه نه ور راوتلې چې شیرشاه سوری په سارنگ باندې د جنگ پرته ولکه وکړه. قادرشاه سخت په ویره کې شو اود خپل مرکز شهر مانډو به لور ولاړ. دانبار د اجین څخه نژدې سل میله جنوب ته پروت دې. دشیرشاه سوری د دې ناڅاپی یرغل څخه هغه په ویره کې لویدلې و او له دې ځایه په تیښته وتلې و . که څه هم د قادرشاه سره د جنگ او جنگیدو پوره سازو سامان شتون درلود خو هغه ته دشیرشاه سوري په څیر د دښمن دغلولو او یادښمن ته د دوکې ورکولو ځواک نه و موجود . هغه د دې جوگه هم نه وې چې په ځانته ځان جنگ وکړي او خپل ځآن په زوره د اور په لمبو کې ور وغورزوي.

که چیرې په دې وخت کې قادرشاه د همیت او میړانې څخه کار اخستې واې او په خپلې مستحکمې کلا کې محاصره شوې واې او د دښمن مقابله یی کړې واې نو ممکن وه چې هغه ته به دلږه مقاومته وروسته د مالوه د کوچنیو او سترو سردارانو او حاکمانو ملاتړ تر لاسه شوې واې ،او هم به د هغه ځاې سرداران او حاکمان یو لاس شوې او د یوه بیرغ ترسیوري لاندې به یی د شیرشاه سوري مقابله کړې واې ، نو که چیرې د اسې یی کړې وای نو د شیرشاه سوری په شاتگ هم شوني و او د دې د دفاع له پاره هم پوره وخت ورته په لاس ورته .

د بله اړخه شیرشاه سوری هملته په سارنگ پور کې په د اسې توگه قیام وکړ چې هلته یی د یوه حمله کونکې په څیرنه بلکه د یوه قانوني حکمران په څیر حیثیت خپل کړ ، تر سارنگ پور پورې د ورسیدو له پاره شیرشاه سوری نه د وینې یو څاڅکې توې کړ او نه یی خپل لښکر ته د لوټمارئ او چور وچپاول اجازه ورکړه. او نه یی د رعایاو څخه د چا دغلام کولو هڅه وکړه ، اونه یی کوم ډول تباهي او بربادي منځته راوړه. دې ټولو خبرو دشیرشاه سوری په انسانیت او انصاف باندې دلالت کوي.

هغه وخت چې شیرشاه سوري په سارنگ پور کې قیام کاوه او د مالوه حکمران د اجین څخه خپل مرکز مانډو ته تښتیدلې و . په مانډو کې د اوسیدو په وخت کې د قادرشاه سفیر سیف خان ورته سلا ورکړه چې هغه دې سمدستي سارنگ پور ته ولاړشي او دشیرشاه سوري په خدمت کې دې حاضر شي او د هغه سره دې سوله وکړي. قادرشاه ته د خپل سفیر سیف خان دا مشوره ډیره غوره ښکاره شوه په دې خاطر یی څو ساتونکې ډلې له ځانه سره واخستې او د خپل مرکزي ښار مانډو څخه ووت او د بیرته اجین ته ورسید. د همدې ځایه هغه سارنگ پور ته خپل یو سفیر و استاوه او د هغه په لاس یی خپل د اطاعت او فرمانبرداری پیغام ولیږه. او بیا د خپل همدې سفیر تر شاشا پخپله هم د دوو سوو آس سپورو سره یو ځاې سارنگ پور ته ته روان شو.

هغه وخت چې قادرشاه د خپلو ساتونکو سره یو ځاې سارنگ پور ته ورسید نو شیرشاه سوري یی ډیر گرم استقبال وکړ ، قادرشاه په ډیره ښه توگه د شیرشاه سوري سره خبرې وکړې او د کوم شرط پرته یی د مالوه ریاست د شیرشاه سوری په وړاندې کیښود. شیرشاه سوری د قادرشاه د دې رویی په مقابل کې د هغه د شاهانه شان په مطابق گلنار خیمه او نور قیمتي او ارزښتناک لوازمات ور وبښل .سارنگ پور ته د قادرشاه د ور رسیدو سره سم شیرشاه سوری حکم کړې و چې د سارنگ پور څخه د دې پړاو پور ته کړل شی او د اجین په لور د دې کوچ وکړل شی. دشیرشاه سوری د حکم د اوریدو سره سم د هغه لښکر د سارنگ پور څخه د اجین په لور وخوزید ، دا ډیر اوږود سفر و او نژدې پنځه منزله یی د رلودل. په د دې سفر کې د شیر شاه سوری او قادرشاه تر منځ اړیکې د ډیرو ښو دوستانو په څیر شوې وې.

د دې سفر په وخت کې د واړه په آسونو سپاره یود بل په څنگ څنگ کې د اجین په لور روان وو . هغوې د خپلو لمړنیو انقلابي ژوندونو راز یو بل ته سره ووایه. ملوخان چې په قادرشاه باندې یی شهرت موندلې و د دې نه اخوا چې د سلطان په خدمت کې پاته شوې و ، څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلې یې دداسې فوځونو قومندانې کړې وه چې دشیرشاه سوری ددې اوسني لښکر څخه، چې د اجین په لور روان و ، ډیر زیات و . نو په دې خاطر هغه هم په ډیر خوند خوند سره دشیرشاه سوری سره خپلې پخوانۍ قصې کولې اودخپلو پخوانیو تجربو په اړه یې ورته معلومات ورکاوه.

په هر صورت د سارنګ پور څخه د اجین په لور د سفر په دوران کې شیرشاه سوری او قادرشاه یو دبل ډیر ښه ملګري او دوستان و ګرزیدل. ددې سفر په دوران کې قادرشاه دشیرشاه سوري دفوځ د نظم و د سپلین څخه ډیر اغیزمن شو ، هغه په خپل زوند کې داسې ستر فوځ دداسې ښه نظم او نسق په حال کې نه و کتلې. هغه دا هم وکتل چې د شیرشاه سوری لښکر د ساعت په شمیرلو سره سفرکوي ، بیا ماښام د پړاو په وخت کې لښکر خپلو څلورو اړخونو ته کندنې کوي لکه څنګه یې چې د دښمن دحملې څخه ویره وي. او بیا لوټمار او چور وچپاول په ځاې په خپلو خیمو کې ارام پاته کیږي.

د سارنګ پور څخه د اجین په لور د سفر په وخت کې ،کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو و کړ نو قادرشاه په پړاو کې ګرزیده را ګرزیده ، هغه وکتل چې څو کسه افغان عسکر بیلچې په لاس زمکه کني او مورچې کاږي. په دې وخت کې هغه یو سپاهي ته وویل چې ددې افغان عسکرو څخه اقا شیرشاه سوری ډیر زیات کار اخلي او ددې حالت ډیر خراب شوې دې ، دشیرشاه سوری عسکرو د قادرشاه دا خبرې واوریدې او دهغه خبرې یې په کرکجنه توګه په ټوکو وا خستلې. په همدې وخت کې دشیرشاه یو عسکر ورته داسې ځواب ورکړ:

«مونږ ددې کارد کولو څخه ډیر خوند اخلو. ځکه چې زمونږ اقا هم زمونږ په څیر ډیر محنت کوی.»

قادرشاه ددې ځواب په اوریدو سره ډیر حیران شو . چې دشیرشاه سپاهیان ولې دهغه سره دومره زیاته مینه کوي. په داسې حال کې چې هغه له دوې څخه ډیر سخت کار اخلی.

دلښکر سره د سفر کولو او د لښکر په منځ کې د پړاو کولو په وخت کې قادرشاه دا هم وکتل چې دعسکرو د تفریح له پاره هیڅ ډول سازو سامان نه شته . ددې لښکر سره نه باڼړ و او نه نورڅه . نه ورسره د نڅاکونکو ښځو کومه ډله وه چې دهغوې په ژوندونو کې رنګیني را پیدا کړي. په هر صورت ، ددې ټولو حالاتو په کتلو سره قادرشاه دشیرشاه سوری اودهغه دلښکر څخه ډیر اغیزمن شو. دمالوه حکمران شیرشاه ته په تسلیمیدو سره سیاسي زهر څکلې و . ځکه شیرشاه سوري ته اوس حالات ډیر نازکه تر سترګو کیدل . دماڼو په ریاست باندې ولکه کول او قادرشاه د خپله ځانه سره بندی کول دهغه په سترګو کې یو کرکجنه او ذلیله کار معلومیده . خو ددې برعکس د قادرشاه د پخوانې کړچار په کتلو سره هغه ته بیرته د مالوه دریاست واګې سپارل او هغه دخپل ځان باج ورکونکې ګرځول هم د مصلحت نه لرې کار تر سترګو کیده ، ځکه په تیرو وختو کې همدا قادرشاه ډیر زیات خطرناک ثابتیدا ې شو .

شیرشاه سوری ته د قادرشاه سره داوسیدو په وخت کې دا احساس را پیدا شوې و چې بې له شکه ، قادرشاه یو عقلمند حکمران دې او د شاهي رتبې وړتیا لري نو په دې خاطر هغه باید لږ تر لږه د یوه ولایت والی و ټاکل شی . اجین ته د رسیدو سره سمدستي شیرشاه سوری تر ټولو لمړی دا کار وکړ چې د قادرشاه په نامه یې یو فرمان ولیکه . اوددې فرمان له مخې قادرشاه د شیرشاه سوری له اړخه دمالوه په ځاې د لکنهوتي حاکم و ټاکل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د مالوه نورو حکمرانانو وکتل چې قادرشاه چې ددوې څخه ډېر ځواکمن دې او هغه د شیرشاه سوری اطاعت و مانه ، نو هغوې هم د شیرشاه سوری په لور راغلل . د نربدا د دریاب د جنوبي برخې حاکم معین خان پخپله هملته په اجین کې د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شو او خپل اطاعت یی وړاندې کړ او د شیرشاه سوری ماموریت یی ومانه. شیرشاه سوري د هغه اطاعت قبول کړ او هغه ته یی د هغه جاګیر بیرته ورکړ .

د ګجرات څخه هم عالم خالوري او دریا خان چې د ګجرات د نابالغه پادشاه ولیعهد او سرپرست و ، دواړه د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شول ،شیرشاه سوری هغوې د سیاسي مهاجرینو په څیر و منل او د خپل ځان سره یی ورته پناه ورکړه او هغوې یی د اجین او سارنګ پور حاکمان وګرزول او د هغوې د وخت د تیرولو له پاره یی معقوله تنخوا وټاکله . هغه وخت چې شیرشاه سوری په اجین کې اوسیده نو په همدې ورځو کې خواص خان هم د لاهور څخه اجین ته ور ورسید.

هغه وخت چې په اجین کې د اوسیدو په دوران کې د مالوه کوچني او ستر حکمرانان د شیرشاه سوری دربار ته ورتلل او خپل اطاعت او فرمانبرداری له پاره یی هڅې کولې او شیرشاه سوری هم هغوې ته د هغوې ریاستونه بیرته ور سپارل ، قادرشاه ته ډېر تکلیف او درد ور ورسید ،هغه هم دا هیله کوله چې شیرشاه سوري به د مالوه د نیولو وروسته د مالوه حکمراني بیرته همغه ته ور سپاري خو کله چې شیرشاه سوری هغه د مالوه په ځای د لکنهوتي حکمران وټاکه نو قادرشاه ته د شیرشاه سوری د دې فرمان څخه ډېره ناهیلي را پیدا شوه . خو هغه د څلورو خو او څخه د شیرشاه سوري په پنجو کې را نښتې و ، د هغه سره د شیرشاه سوری د حکم د منلو پرته بله لاره هم نه وه ، خوبیا یی هم د شیرشاه سوری څخه د خلاصون له پاره په پټه توګه پلانونه جوړول. قادرشاه هملته په اجین کې د اوسیدو په وخت کې خپلې ښځې ، کوچنیان او نور خپلوان دوستان سره را ټول کړل او په یوه داسې ځای کې یی ورته خیمې و درولې چې د اجین د ښار او د شیرشاه سوری د لښکرو ترمنځ سیمه ګڼل کیده . په دې وخت کې شیرشاه سوری قادرشاه خپلې خیمې ته را وباله. او حکم یی ورته وکړ چې خپل کوچینان ، ښځې او نور خپلوان دوستان ټول د لکنهوتي په لور واستوي او د هغوې د تللو څو ورځې وروسته پخپله هم د لکنهوتی په لور ولاړ شي. قادرشاه څه نور فکر کاوه ، نو په دې خاطر یی د دې معاملې د ځنډولو له پاره شیرشاه ته وویل چې :

زه خو ستا د حکم او پریکړې په اساس لکنهوتي ته ورځم خو له ما سره د بار وړلو له پاره حیوانات نه شته. شیرشاه سوری سمدستي حکم وکړ چې قادرشاه ته سل اوښان او سل قچرې تیارې کړئ ، کله چې د بار وړلو دا حیوانات قادرشاه تر لاسه کړل نو قادرشاه پرې خپل ټول سامان بار کړ او خپله کورنۍ او خپل خپلوان یی ټول د کوچ له پاره تیار کړل ، خوبله ورځ شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې قادرشاه د لکنهوتي په لور د تللو پر ځای د ګجرات په لور تښتیدلې دې. او باغې شوې دې.

شیرشاه سوري د هغه د تعقیبولو په خاطر خپل سالار شجاعت ور ولیږه او هغه ته یی حکم وکړ چې په هره توګه چې شونې وي قادرشاه لاس تړلې د لته راولئ ، خو شجاعت خان په خپلې ورسپارل شوې دنده کې ناکام پاته شو . د ګجرات پولې د اجین څخه نژدې سل میله واټن کې وې ، په داسې حال کې چې قادرشاه د شجاعت خان څخه څو ورځې مخته تښتیدلې و . شجاعت خان د قادرشاه د نیولو پرته بیرته راستون شو ، شیرشاه سوری د شجاعت خان په دې بې پروایی باندې ډېر په غضب شو ، خو اوس کار له لاسه وتلې و . او شونې وه چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری له پاره ستر ګواښ ګرزیدلې وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات دا ډول و چې په مالوه کې د راې سین راجه پورن مل څخه علاوه نورو ټولو کوچنیو اوغټو حکمرانانو د شیرشاه سوری ملاتړ اعلان کړې و او دهغه اطاعت یی منلې و. خو د راې سن راجه پورن مل لا تر اوسه په خپل ځاې کې د روند ناست و. دهغه له آنده دا د راجپوتانو ستر خیالي وه ،هغه ته په خپل فوځ ، خپل ځواک او خپل ځان باندې پوره باور و ، ددې نه علاوه هغه تر اوسه پورې دشیرشاه سوری میړانه ، شجاعت ، او غیض و غضب نه وکتلې. نو په دې خاطر هغه په دې هیله ناست و چې هغه به په ځانته ځان د شیرشاه سوری مقابله وکړي او خپلې سیمې به دهغه دولکې څخه خوندي وساتي.

خو کله چې د مالوه حکمرانان یو په بل پسې دشیرشاه سوری دربار ته راغلل او خپل اطاعت یی څرګند کړ او د راې سن راجه پورن مل ته هم دا خبرونه ور ورسیدل چې اوس نو شیرشاه سوری غواړي خپل ټول لښکر ته حرکت ورکړي او د مالوه د مرکزي ښار مانډه څخه را ووزی او د راې سین په لور را روانیږي تر څو په پورن مل باندې یرغل وکړي. ددې خبرونو په اوریدو سره د پورن مل پښې په لړزیدو راغلې ،ځکه چې دهغه هر مشیر هغه ته دا مشوره ورکوله چې دشیرشاه سوري سره دې د مقابلې څخه ځان وساتي. او که چیرې مقابله وکړي نو ماتې به یی په برخه کیږي، غوره داده چې د مالوه د نورو حکمرانانو په څیر هغه هم دشیرشاه سوری خدمت ته ورشی او د خپل اطاعت سر ورته ټیټ کړي.

ددې حالاتو په رڼا کې د راې سین د راجه پورن مل سره ددې نه پرته بله لاره نه وه چې هغه د خپلو مشاورینو د مشوروپه اساس دشیرشاه سوري په دربار کې حاضر شي او د مالوه د نورو حکمرانانو په څیر دهغه د اطاعت له پاره سر ټیټ کړي. ددې پریکړې سره سم د راې سن راجه پورن مل د شپږ زره اسونو سره یو ځاې دشیرشاه سوری دربار ته راغې ،شیرشاه سوری په ډیره ښه توګه هغه ته ښه راغلاست ووایه. او ډیر قیمتي انعامونه او ارزښتناکه تحفې یی ورکړې. پورن مل د ضمانت په توګه خپل ورور چتربوچ

دشیرشاه سوري سره دیرغمل په توګه کیناوه. شیرشاه سورې هغه ته دهغه سیمه بیرته ورکړه او د پورن مل څخه یی دا ژمنه واخسته چې تل به دشیرشاه سوری اطاعت کونکي اوسي.

اوس نو دشیرشاه سوري تر مخه د هندوستان تر ټولو ستر ځواک د راجپوتانه د راجه ملادیو ځواک و. د راجه مالدیو ځواک د شیرشاه سورې د ځواکونو څخه څو هومره زیات و. په دې خاطر د مالوه څخه د فارغیدو وروسته شیرشاه سوری نه غوښتل چې د راجه ملادیو پر خلاف کوم قدم واخلي. هغه غوښتل د هغه له پاره په پوره توګه خپل ځان تیار کړي. خوبیا یی هم په راجپوتانه باندې د خپل رعب او دبدبې د ساتولو په خاطر یی د مالوه حالات منظم کړل او هلته یی د خپل فوځ یوه برخه پریښوده او پخپله یی د راجپوتانه په لور مخه کړه. شیرشاه سوری غوښتل چې د خپل دغې حرکت په واسطه ځانته د راجه ملادیو داخلي ځواک معلوم کړي ، په دې خاطر یی د مالوه څخه د وتلو وروسته د راجپوتانه د رن تهمبور د کلا په لور مخه کړه.

د رنهتمبور په دې کلا باندې راجپوتانو ډیر ناز کاوه. دا کلا د بوندې په پولو د جیپور د ریاست سره پرته ده. د چتوړ تر څنګ د همایون د واکمنۍ په وخت کې د ګجرات حاکم بهادرشاه په دې کلا باندې هم ولکه کړې وه. هلته یی یو ګجراتي لښکر جوړ کړې و چې قومندان یی عثمان خان نومیده او همایون ورته د خان خانان لقب ورکړې و.

د بهادرشاه د مړینې وروسته د رنهتمبور حاکم عثمان خان د مالوه د حاکم قادرشاه ملګرتوب خپل کړې و ، دا کلا د خپل ځآن د خوندي ساتلو له پاره اوس هم همغومره قوي وه لکه څومره چې پخوا وه. خو اوس دهغې حاکم عثمان خان زوړ شوې و او د کمزورتیا په اساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی خپل ځان ددې وړ نه ګاڼه چې دشیرشاه سوری مقابلې ته را مخته شي . په دې خاطر دشیرشاه سوری سره دمقابلې نه د خوندی پاته کیدو له پاره یی خپل عافیت په دې کې وکوت چې درنهتمبور کلا شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.هغه همدا سې وکړل عثمان خان دا کلا د جنګ وجدل پرته شیرشاه سوري ته ورحواله کړه ،شیرشاه سوري دغه مستحکمه کلا خپل زوې عادل خان ته وسپارله. او پخپله دخپل فوځ سره بیرته د اګرې په لور ولاړ. درنهتمبور دکلا ولکه کول دراجپوتانو په خوله باندې یو سخت ګذار و . هغوې ته دا ډاګیزه شوه چې لکه څنګه چې شیرشاه سوری د رنهتمبور کلا ولکه کولې شي نو په همدې توګه به نورې سیمې اوکلا ګانې هم د راجپوتانو څخه په خپله ولکه کې راولې .

شیرشاه سوري څلورمه برخه

۲۲

په اګره کې شیرشاه سوری خواص خان ته داوسیدو له پاره دخپل ځان تر څنګ ډیره ښه حویلۍ ورکړه . دا همغسې یو ه ماڼۍ وه لکه څنګه یی چې په رهتاس کې درولوده. یوه ورځ ، هغه وخت چې خواص خان او ګنګا دواړه بازار ته د څه سامان داخستلو له پاره تللې وو نو کملاوتي دخپل خوب په ځاې کې ځانته ناسته پاته شوې وه ، په همدې وخت کې یو ساتونکې دهغې دخیمې دروازې ته راغې او ورته یی وویل چې: درنې میرمنی ! دوه کسه ځوانان غواړي له تاسره ووینې. هغه دواړه وایی چې دوې ستا د ورور مهاکوي له اړخه ستا سره د کتلو له پاره راغلی دي ددې ساتونکې په دې خبرو باندې کملاوتي ټکان وخوړ او سمد ستی یی هغه ساتونکې ته وویل چې :که چیرې همدا سې وي نو هغوې دواړه زما خیمې ته را ولیږئ. تر څو زه ووینم چې هغوې د څه له پاره دلته راغلي دي ، هغه ساتونکې دکملاوتي دخبرو سره سم بیرته ستون شو .

لږه شیبه وروسته دوه کسه ځوانان دکملاوتي خیمې ته را ننوتل. دهغوې د کتلو سره سم کملاوتي د خپله ځایه راپورته شوه اوهغوې دواړو ته یی په خالې ځایو د کیناستو اشاره وکړه . او پخپله هم هملته کیناسته. بیا کملاوتي هغوې ته مخ کړ او ورته یی وویل چې : تاسې څوک یاست او څه پیغام مو له ځانه سره راوړې دې ؟دهغو دواړو څخه یوه یی وویل چې :

کملاوتي ! زما نوم ملوک چند او زما دملګري نوم منوهر داس دې. مونږ دلته ستا ورور مهاکوي را استولي یو . هغه مونږ ته ویلی دی چې مونږ ولاړ شو اود هغه دخور کملاوتي سره ووینو. دهغې وروسته چې کومه خبره هغه وکړي په همغې عمل وکړو.

کملاوتي لږ څه په غور سره هغوې دواړو ته وکتل اوبیا ی ورته وویل چې: زما ورور مهاکویی په دې اړه تاسو ته څه نه دې ویلي چې د کوم کار له پاره یی تاسو را استولي یاست ؟ په دې وخت کې د ملوک چند په ځاې منوهر داس وویلې چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ورور مهاکویی مونږ ته دا ویلي وو چې ، [تر دې ځایه دخبرې کولو وروسته هغه ناڅاپه چپ شو اوبیا یی په ډیره پټه توګه کملاوتي ته وویل چې] : کملاوتي کومه خبره چې زه کول غواړم ،هغه دلته کولې شم. کوم خطر خو به نه وي ،کملاوتي لمړۍ ددروازې په لور وکتل اوبیا یی ورته وویل چې هر څه چې وایی په پوره راز سره یی ووایه ، دهغې په دې خبره منوهرداس په ډیر ټیټ غږ سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کملاوتي ! په اصل کې ستا ورور مهاکویی مونږ په دې خاطر دلته را ستولی یو تر څو مونږ له تاسره ووینو او دخواص خان په وژلو کې له تاسره مرسته وکړو ، د منوهرداس ددې خبرې سره کملاوتي ډیره زیاته خوشحاله شوه او بیا یی په همدې خوشحالۍ کې وویل چې:

ګوره منوهر داسه ! ستا خبره سهي ده ، ریښتیا هم زما د کاکا زوې تاسې دهمدې کار له پاره رالیږلي یاست ،خو واورئ چې په دې وخت کې دغسې کار کول شوني نه دي. ګورئ ! زه غواړم د خواص خان تر څنګ دهغه ښځه ګنګا او دهغه یوه باوري دوسته نیرما هم له منځه یوسم. په داسې حال کې چې نیرمل له ماسره د خواص خان په وژلو کې ملګرتیا ښوولې ده. خو زه به هغه هم ژوندی پری نږدم ، ځکه چې هغه کولې شي بیا زما له راز ه ، هر وخت چې وغواړی ، پرده پورته کړي. او دا کار به بیا زما له پاره ډیر خطرناک وي.

ګورئ ورونو ! اوس تاسې ولاړشئ او د اګرې په کوم سراې کې قیام وکړئ ، دهغې ټول مصارف به زه درکړم ، خو زما سره به د بیا بیا کتلو له پاره زحمت نه باسئ ، دهغې په دې خبره ملوک چند وویل چې: مونږ خو د څو ورځو راهیسې همدلته په اګره کې اوسیږو ، او کله چې مونږ خبر شو چې خواص خان او ګنګا دواړه د اګرې بازار ته د څه اخستلو له پاره ورغلي دي نو بیا مونږ ددغه وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا لیدلو ته راغلو.

کملاوتي ددې خبرې په اوریدو سره نوره هم خوشحاله شوه او بیا یی وویل چې: تاسو ډیر ښه کار کړې دې او په ډیر ښه وخت کې دلته راغلي یاست. خو واورئ چې اوس به په ګنګا ، نیرما اوخواص خان یوه هم غرض نه کوئ ، ځکه هغه حالات چې تر اوسه پورې مخته راځي دهغې له مخې شیرشاه سوري به ډیر ژر د خپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه په لور کوچ کوي ، دهغه ددې ځایه د کوچ کولو وروسته به مونږ خپل اصل کار ته متوجه کیږو. واورئ ورونو ! هغه وخت چې خواص خان ددې ځآیه کوچ وکړي نو زه به هم ورسره د هغه د ښځې په څیر د راجپوتانه په لور ورځم خو ګنګا به د خواص خان سره نه وي ملګرې. ځکه چې هغه امیدواره ده او ژر ده چې کوچنې یی پیدا شي. په دې خاطر به خواص خان هغه همدلته په اګره کې پریږدي او دهغې د خدمت له پاره به نیرمل هم ورسره تم کیږي ، هغه وخت چې زه د خواص خان سره یو ځاې د راجپوتانه په لور ولاړه شم ،نو زما په غیاب کې به تاسې دواړه متحرک شئ او په نیرمل او ګنګا دواړو باندې به حمله وکړئ او له منځه به یی یوسئ ، خو دا کار به هغه وخت کوئ چې دګنګا کوچنې راپیدا شوې وي ،ځکه چې زه اوس د خواص خان ښځه یم او دهغې د ښځېتوب حق ادا کوم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دهغې د نسب شجره خرابه کړم. غواړم چې دخواص خان او ګنګا د مړینې وروسته لږ ترلږه دهغوې زوې ژوندې پاته شي. تر څو دخواص نوم اخستونکې یو څوک باید شتون ولري .کملاوتي نور څه ویل غوښتل چې ملوکچند پرې را مخته شو او ورته یی وویل چې:

کملاوتي ! ته څنګه په وثوق سره دا خبره کوې چې دګنګا به زوې پیدا کیږي او هغه به لور نه وي. دهغه په دې خبره کملاوتي و خندل او ورته یی وویل چې:

زوې وي که لور. زما مقصد دادې چې یو څوک خو باید پاته شي چې دخواص خان نوم ژوندې وساتي. په هر حال د کوچنې د پیدا کیدو درې میاشتې وروسته تاسې ګنګا او نیرمل له منځه یوسئ ، که چیرې ددې دری میاشتو څخه مخته شیرشاه سوري د راجپوتانه د سوبې څخه را ستون شو نو بیا به تاسې دهغه د راتګ تر مخه دا کار ترسره کړئ خو کوچنې ته به څه نه وایاست ، زه به دخواص خان سره یو ځاې هلته په راجپوتانه کې یم نو په دې خاطر به هیڅوک پر ما شک نه کوي ، دګنګا او نیرمل دواړو د له منځه وړلو وروسته تاسې دواړه هملته په همغه سراې کې اوسیږئ ، اوس که چیرې تاسې دواړو ته نور کوم وضاحت اړین وی نو پوښتلې یی شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منوهر داس ورته وویلې چې: مونږ دواړو ته هیڅ شک و شبه نه شته. اوس نو ټوله خبره زمونږ تر مخه ډاګیزه ده. دهغه ددې خبرې سره سم کملاوتي دخپله ځایه پورته شوه ، د اوسپنې یو صندوق یې پرانست ،په هغې کې دنقدو پیسو یوه کڅوړه وه ، را وایې خستله او ملوک چند ته یې ورکړه او ورته یې وویل چې: ددې کڅوړې څخه تر ډیره وخته پورې تاسې خپل مصرف کولې شئ ، اوس ولاړشئ او د اګرې په سرای کې و اوسیږئ. ددې خبرې سره سم منوهرداس او ملوکچند دواړه دخواص خان دحویلۍ څخه ووتل او ولاړل.

۲۳

دشیرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته همایون سیند ته راغې او بیا روهړې ته ورسید ، د روهړې حاکم د سیند د حکمران شاه حسین تر لاس لاندې و ، همایون دهغه څخه کومک وغوښت او ورته یې وویل چې د روهړې کلا هغه ته په واک کې ورکړي ،د شاه حسین دغه سالار په همایون باندې مهربانه شو اودهمایون د پیغام په ځواب کې یې د همدردۍ له لارې دهمایون فوځ ته په کشتیو کې بار غله او نور خوراکي توکي ور ورسول ، ددې وروسته کله چې همایون وکتل چې هغه سالار ده ته دکلا په ورکولو کې وړاندې وروسته کیږي نو هغه خپل قاصد د سیند حاکم شاه حسین ته ولیږه او هغه ته یې حکم ولیږه چې سمدستي دې دهمایون په خدمت کې حاضر شي.

همایون هغه ته دا ګواښ هم کړې و چې که چیرې شاه حسین ځنډ وکړي نو هغه به په ټهټه باندې یرغل وکړي ، د سیند حاکم د لرې څخه همایون ته خپل سلام را ولیږه او په څو ورځو کې یې د روهړې څخه راتلونکې هغه خوراکي توکي چې دهمایون د لښکر له پاره راتلل ، له منځه یوړل. پایلې یې دا شوې چې دهمایون او د سیند د حکمران شاحسین تر منځ جنګ و نښت.

دهمایون سره نه توپخانه وه او نه بحری بیړۍ اوکشتۍ ، خوبیایې هم په خپل ځان د سیند دحکمران سره دټکر کولو هوډ وکړ ، دهمایون ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا ددریاب څخه تیرشوې و او د سیند غربي برخې لاړکانې ته رسیدلي و او هلته یې د پاتر په سیمه کې قیام کړې و ، هغوې ته دهمایون له اړخه حکم وشو چې دخپلو برخو د لښکرو سره دې مخته ولاړ شي او په سیهون دې حمله وکړي. خو دهمایون بدقسمتي وه چې دهغه ورور مرزا هنډال او کاکایې ناصر مرزا دواړه په خپلمنځي اختلافاتو کې را ونښتل اودهمایون ملګرتیایې پریښوده او د تښتیدو په فکر کې شول. کله چې همایون ددې حالاتو څخه خبرشو نو په خپله د روهړې څخه پاتر ته راغې تر څو د مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا تر منځه سوله وکړي او بیا سیند فتحه کړي او په خپله ولکه کې یې راوړي. خو حالات دبد نه بدتر لورې ته ولاړل اود ناصر مرزا او مرزا هنډال تر منځ شکونه نور هم زیات شول.

دلته دنورې بدقسمتې خبره هم راپیدا شوه اوهغه دا چې همایون د هنډال مرزا د استاد بابا دوست په یوې څوارلس کلنې لور حمیدې باندې زړه بایلود. ددې پیښې له مخې دهمایون ټوله کورنۍ په یوه توپان کې را ګیرشوه خو همایون د ډیر صبر او سکون نه کار و اخست او د حمیده بانو سره یې نکاح وکړه اوهغه یې له ځانه سره روهړې ته راوړه ،دهمایون په دې کار باندې دهغه ورور مرزا هنډال ډیر خفه شو ، په دې خاطر یې همایون پریښود اودخپلې برخې د لښکر سره یوځاې د قندهار په لور روان شو. په همدې وخت کې د همایون کاکا ناصر مرزا هم دهغه څخه وګرزید خو همایون په ډیره ستونزمنه توګه هغه له ځانه سره په دې شرط را یوځاې کړ چې دهندوستان په سلطنت به دبیا ولکې کولو وروسته دهغې دریمه برخه خپل کاکا ناصر مرزا ته ورسپاري. همایون ډیره کلکه هیله درلوده چې ډیر ژر به

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې کار کې بریالیتوب تر لاسه کړي ، دناصر مرزا سره ددې ژمنې وروسته پخپله همایون دخپلې برخې دلښکرسر ه یو ځاې سیهون ته ولاړ خو د بهکر د کلابندۍ قومنده یی خپل کاکا ناصر مرزا ته وسپارله.

په همدې وخت کې د سیند حکمران شاه حسین هم په حرکت راغې ،هغه خپل اړخ بدل کړ او دهمایون کاکا ناصرمرزا ته یی لالچ ورکړ چې که چیرې ناصر مرزا د خپل وراره سره لاره جدا کړی. نو نه یوا زې دپادشاه په ځیر به یی ومني بلکه دهغه په نوم به خطبه هم ووایی. ترڅنګ به یی خپله لور هم دهغه په نکاح کې ورکړي. په دې توګه به شاه حسین د ټهټه د ریاست او ددې ځاې د ټولو شتمنیو مالک او وارث وګرځیږي.

ددې خبرې په اوریدو سره دهمایون کاکا ناصر مرزا د خوشحالۍ څخه په هوا کې خیزونه ووهل. هغه په ټولو کشتیو باندې ولکه کړه ترڅو همایون ددریابه تیر نه شی. هغه نه یواځې دا قدم واخست بلکه ددې نه اخوا یی دهمایون د نیولو هڅې هم پیل کړې. ددې نه اخوا شاه حسین هم یوه ستره بحري بیړه واخسته او په سیند کې کیوت ، او دهمایون ټولې کشتۍ یی چې په سیهون کې یی لنګر اچولې وو په خپلې ولکې کې واخستې. په دې کشتیو کې دهغې ټوله خزانه بار وه اودهغه دملګرو ښځې اوکوچنیان هم په کې سپاره وو. په دې توګه هغه څه چې دشیرشاه سورې د لاسو څخه خوندي پاته شوي و هغه اوس دهمایون دلاسو څخه ووتل. ددې پیښې وروسته همایون ددوه کسو زمکې لرونکو په بسپنه خپل کوچنیان او نور پاته شوې شیان واخستل او روهړی ته ورسید.

دې لورې ته د همایون کاکا ناصر مرزا ډیر زړه سختې او ذلیله وخوت ، هغه دخپل کیدونکې خسر او د سیند د حاکم شاه حسین دخوشحالولو له پاره ان په همایون دحملې کولو اودهغه د وژلو له پاره هم تیار ناست و . دهغه ددې رویی څخه مغل دومره په غضب شوي و چې دهغوې زیات شمیر وګړو پریکړه وکړه چې هغوې به په راتلونکې کې په هر قیمت چې وې دبابر ددغه بد قسمت زوې همایون ترڅنګ دریږي ، همایون هم د خپل شکي کاکا ناصرمرزا د ګاونډیتوب څخه لرې ولاړ او د شمال په لور یی د اچ سیمې ته کوچ وکړ.

۶۴

په همدې وخت کې په راجپوتانه کې د ماروا ړ راجه مالدیو همایون ته خپل قاصد ور ولیږه اودهغه څخه یی وغوښتل چې همایون دې دخپلو په څنګ شویو لښکرو او کوچنیانو سره یو ځاې ماروړا ته راشی. مالدیو دا ژمنه هم وکړه چې که چیرې همایون ماروړا ته را ننوځي نو دهغه سره به یو ځاې هغه سیمې چې شیرشاه سوری ولکه کړي دي بیرته په خپله ولکه کې راوړي. خو همایون ترا وسه پورې په تذبذب کې را نښتې و ،په دې کرغیړنو حالاتو کې همایون هم غوښتل خپل ځان تقدیر ته حواله کړي ، کله کله به یی دمدینة الاسلام په لور د هجرت خبرې کولې ، په دې توګه هغه د ټولو انساني جذبو څخه رابیرون شوې و او دډیرې بې وسۍ شپې او ورځې یی تیرولې. خوحمیده بانو چې دهغه نوې نوې ناوې وه همایون پوهاوه ، څرنګه چې همایون دهغې سره ډیره زیاته مینه درلوده نو دهمغې محبت په اساس حمیده بانو هغه په سمه لاره روان کړ او هغه ته یی دهغه دندې ور وښودې ،هغه ته یی دا وښوول چې د یوه میړه اویوه پادشاه په توګه همایون باید خپلو هڅو ته دوام ورکړي،ستونزې وګالي بلاخره به کامیابي هم هغه ته په لاس ورشي.

دخپلې محبوبې حمیده بانو په خبرو باندې همایون یو ځل بیا ځان را جوړ کړ. هغه په دې فکر کې شو چې قندهار ته ولاړ شی اودخپلو ورونو مرزا هندال او مرا زعسکري سره سوله وکړي،ځکه چې هغه ته دهغه دورونو د بې وفایی سره سره بیا هم کومه شکوه نه وه اونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی دهغوې په خلاف ددښمنۍ کومه اراده په فکر کې څرخیده ،خوهمایون ډیره ژر خپله دغه اراده بدله کړه اودهغې وروسته یی د شرق په لور ماروار ته د راجه مالدیو سیمې ته د سفر کولو پریکړه وکړه.

دروهړي څخه د وتلو وروسته همایون دخپلو ملګرو سره یو ځاې د جیسلمیر په لور وخوزید ، په دشتو اوبیابانو کې د سفر په وخت کې دهغه سره دخوراکي توګو ذخیره پاې ته ورسیده، هغه بیچاره تر دې حده پورې ورسید چې هم یی په خپله اوهم یی ملګرو د بیر اوبیرو د ورغښتلو څخه ډوډۍ جوړولې اوخوړلې به یی.

په راجپوتانه کې دهند و راجاګانو څخه راجه مالدیو تر ټولو ځواکمن و. خوکله چې همایون د ډیرو ستونزو ګاللو وروسته جیسلمیر ته ورسید نو د ماروار راجه مالدیو ورسره بې وفایی وکړه او دیوه لښکر په رالیږلو سره یی دهمایون مخه ونیوله. خو همایون په هغه لښکر باندې حمله وکړه اوهغه یی په تیښته مجبور کړ. په دې توګه همایون دمالدیو پولو ته ورسید.

کله چې همایون د مالدیو رالیږل شوي لښکر ته ماتې ورکړه نو را جه مالدیو اندیښن شو ،هغه خپل اړخ بدل کړ او فکر یی وکړ چې اوس خو شیرشاه سوري په هندوستان کې ډیر ځواکمن قوت ګرزیدلې دې اوداسې یو وخت هم راتلونکې دې چې شیرشاه سوری به په راجپوتانه باندې ولکه کوي اوبیا به مالدیو باندې هم ګذار ته ځان جوړوي اودا به هم مغلوبوي او ددې سیمه به هم په خپل سلطنت کې را شاملوي.

په دې اساس دماروار راجه مالدیو دهمایون له ویرې دشیرشاه سوری سره د اړیکو د ټینګولو اودهغه دهمدردۍ د تر لاسه کولو په فکر کې شو ،هغه اراد ه وکړه چې همایون به ژوندې نیسي اوشیرشاه سوری ته به یی حواله کوي ترڅوددې لارې دشیرشاه سوری باور تر لاسه کړی.او بیا په راتلونکې کې شیرشاه سوری پر هغې باندې د حملې کولو څخه لاس په سر شي.

ددې پریکړې وروسته دماروار راجه یو ستر لښکر ترتیب کړ تر څو په همایون باندې حمله وکړې او هغه ژوندې ونیسي اوشیرشاه سوری ته یی ډالۍ کړي. خو د همایون خوش قسمتي داوه چې د راجه په ملازمینو کې یوداسې هم وچې یو وخت دهمایون په دربار کې کاتب پاته شوې و ، هغه دهمایون په دغه بدحالۍ باندې ډیره خفه و نو په دې اساس یی د یوه لیک په ذریعه همایون ته پیغام ولیږه اوهغه یی دماروار د راجه د بدنیتۍ څخه خبر کړ .ددې خبرې دخبریدو سره سم همایون دجیسلمیر څخه کوچ وکړ او په ډیر ه بیړه یی عمرکوټ ته ځان ورساوه.

د جیسلمیر څخه تر عمر کوټه پورې همایون په صحرا او دشتو کې په پرلپسې توګه سفرونه کول ، هغه اودهغه لښکر ټول لوږې او تندې زغملې او سفر ته یی دوام ورکاوه، هغه دشا له اړخه د ماروار د راجه د لښکرو دتعقیب څخه هم ویریده . هغه دهمدې خطر څخه دمخنیوی په خاطر خپلو څو سردارانو ته یو کوچنې لښکر ورکړ او تر شایی د راتلو حکم ورته وکړ.تر څو د شا له اړخه د راجه مالدیو لښکرې پرې حمله ونه کړای شي. اوهمایون دخپل اهل وعیال او سامانونو سره یوځای په خیر و عافیت دخپل منزل په لور ورسیږي.

اتفاقا چې دهمایون دغه سردارانو دشپې په تیاره کې خپله لاره هیره کړه اوبلې لورې ته ولاړل کله چې سهار لمر راوخوت نو ویی کتل چې یو لښکر هغوې تعقیبوي او ددوې تر شا را روان دې ،کیدې شی چې دا د مالدیو دلښکر کومه برخه وي چې دهمایون د لښکرو پسې یی را استولې وي ، دهمایون دلښکر سردارانو په زور زور سره دتکبیر اوازونه پورته کړل اوپه هغوې یی حمله وکړه ، هغوې لمړۍ غشی وورول چې لمړۍ غشي د مالدیو دلښکرو په سالار کې ونښت اوهغه په زمکه راپریوت او له منځه ولاړ .دهغې اغیز داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې دمالدیو دغه لښکر بیرته شاته وتښتید. هغوې ته داویره پیدا شوه چې دهمایون سره ډیر ستر لښکر دې اودهغه عسکرو پر هغوې باندې غشی ورولې دي اونور عسکر یی شاوخوا دلښکر په ساتنه بوخت دي په دې خاطر یی په دې صحرا کې بیرته په تیښته پیل وکړ.

ددې وروسته دا سرداران دخپلو لښکرو سره یوځاې دهمایون سره یوځاې شول اوهغه ته یی دا ټوله قصه وکړه. همایون دخداې شکر ادا کړ چې دمالدیو عسکر د ماتې خوړلو وروسته په تیښته تښتیدلي دي. ددې وروسته همایون دعمرکوټ په لور خپل سفر ته دوام ورکړ. ان تر دې چې دیوه کوهي تر څنګ یی خیمې ووهلې ، په دې کوهي کې اوبه ډیرې کمې وې بیا هم همایون اودهغه ملګرو دلږو لږو اوبو په څکلو ګذاره وکړه اوشپه یی هملته تیره کړه.

بله ورځ یی بیا کوچ وکړ،تر درې منزلو پورې ورته اوبه پیدا نه شوې ، دتندې له مخې دخلکو حالات نور خراب شوی و. خو په څلورمه ورځ قافله بیا یوه کوهي ته ورسیده ، داکوهي ډیر ژور وه خو بیا هم دهمایون ملګري په حرکت راغلل اود کوهي څخه یی اوبه راویستلې خپل لښکریی پرې موړ کړ ، په دې توګه همایون د ډیرو ستونزو سره مخ و .او په همدې ستونزو کې عمرکوټ ته ورسید. دعمر کوټ راجه دهمایون ډیر ښه استقبال وکړ ،همایون دلته دخپلو پاته شوو ملګرو سره دڅو ورځو له پاره میشت شو ، په همدې وخت کې دهمایون د نوې ناوې حمیده بیګم د ګیډې څخه داکبر په نامه یو کوچنې راپیدا شو ، داکبر په پیدا کیدو باندې همایون ډیر زیات خوشحاله شو ،ددې وروسته یی دعمر کوټ څخه کوچ وکړ اودهندوستان څخه را ووت او د سیستان سیمې ته ورداخل شو ، په سیستان کې په دې ورځو کې دایران دپادشاه طهماسپ له اړخه یو وګړې حکمران و ، هغه په ډیره ښه توګه دهمایون استقبال وکړ، بیا همایون د سیستان څخه هرات ته ورغې اوبیا یی د ایران د شهنشاه طهماسپ په لور کوچ وکړ اوهملته یی پناه واخسته.

۲۵

مانښام نژدې و چې خواص خان په خپل آس سپور حویلۍ ته را ننوت. هغه خپل آس تبیلې ته یوړ ، یو ساتونکې را منډه کړه او دهغه اس یی ونیوه ،خواص خان هم دآس واګې هغه ته ورکړې. په همدې وخت کې اوما په منډه منډه راغله ،خواص خان ورته وکتل چې دهغې په مخ باندې خوشحالۍ خوشحالۍ منډې وهي ، کله چې هغه دخواص خان خواته را ورسیده نو د ګیلو او شکوو نه ډک اواز سره یی وویل چې:

خواص خانه وروره ته چیرې تللې وې ، زه خو د سهاره راهیسې ستا انتظار کوم. ته په هماغه تیاره کې له دې ځایه وتلې وې نه دې ډودۍ خوړلې وه او نه بیرته حویلۍ ته را ستون شوې ، نه دې خپل درک ښوولې و . زه خو تاته ډیر زیات دخوشحالۍ خبر درکوم. لمړی مې غوښتل هلته عسکري مرکز ته درشم ځکه ما فکر کاوه چې ته به هملته دشیرشاه سوری تر څنګ اوسې ، بیا مې فکر وکړ چې کله کورته راشې نو دخوښې دا خبره به درته وکړم . خواص خان اوما ته په ډیر غور سره کتل اوبیا یی ورته وویل چې څه ډول خوشخبري ؟ اوما ورته په خندا کې وویل چې: خواص خانه وروره ، الله د رته زوې درکړې دې ،ګنکا د زوې مور ګرزیدلې ده. اوهغه په ډیره بې صبرۍ ستا د راتلو انتظار کوي. هغې څو ځله ستا په اړه پوښتلی دی او ډیره په اندیښنه کې ده . د اوما ددې زیرې په اساس خواص خان هم ډیر زیات خوشحاله شوې و اوپه یوه منډه یی خپل ځان دخوب ځاې ته ورساوه ، اوما یی هم تر شا په منډه منډه روانه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان دخوب خونې ته ورننوت نو ویې کتل چې ګنګا په خپله بستره باندې پرته ده او تر څنګ یې یو ډیر ښکلې اوښایسته کوچنې ماشوم پروت دې ، دګنګا د کټ تر څنګ کملاوتي او نیرما هم ناستې دي ، څنګه چې خواص خان دې خونې ته راننوت اودګنګا سترګې پرې و لګیدې نو دګنګا په مخ باندې خوشحالیو نڅا پیل کړه خپلې ښایسته شونډې یې په خندا پرانستې ،خواص خان په ډیره بیړه سره ور مخته شو ، ګنګا ته په ورنژدې کیدو سره یې لمړی ګنګا په تندی ښکل کړه اوبیا یې خپله خوله دهغې غوږ ته ور نزدې کړه اوپه ډیره راز دانه توګه یې ورته وویل چې: « ګنګا ، زه تاته ستا د زوې دپیدا کیدو په خاطر مبارکې وایم » ، کې خونه ،ولې ولاړ یې ، دګنګا دخبرې په اساس خواص خان دهغې تر څنګ کیناست اوبیا یې په کرار کرار دخپل نوی زوې تندې او مخ ښکلاوه.

ته چیرې تللې وې مونږ پوره انتظار وکړ،کوچنې خو ستا د تللو څخه لږ څه وروسته راپیدا شوې و ، ماخو فکر کاوه چې ته به دلښکر ګاه څخه ژر بیرته راستنیږې ، خو تا ماښام کړ ، خپل درک خرک دې هم نه ورا ښوولې ، خواص خان ورته په ځواب کې په خندا شو .

ګوره کملاوتی ! ته سهي خبره کوې ، زه خوشیرشاه سوری هلته خپل ځان ته ورغوښتې وم، هلته ټول سالاران راټول شوي و او په راجپوتانه باندې دیرغل له پاره تیارې نیول کیده ،ځکه چې په راجپوتانه کې د ماروار راجه مالدیو غواړي پر مونږ حمله وکړی هغه همدا اوس خپل زیات لښکر راټولوي ، نوپه دې خاطر شیرشاه سوری غواړې چې دهغه دحملې نه مخکې مونږپرې یرغل وکړو ،اوس خو دا پریکړه وشوه چې په یوه اونۍ کې به لښکر ددې ځایه دراجپوتانه په لور کوچ کوی. شیرشاه سوری خو لا دمخه هغه لورې ته کوچ کول غوښتل خو ما دګنګا په خاطر لږ څه مهلت ترې وغوښت. او ورته مې وویل چې اوس خو زما د کوچنې دپیدا کیدو هیله ده ، نو په دې خاطر زه غواړم چې دخپل کوچنی دپیدا کیدو وروسته له دې ځایه کوچ وکړم. زه د الله تعالې ډیر زیات شکر اداکوم چې له دې ځایه زما دکوچ نه څو ورځې مخته یې ماته ښکلې زوې را په برخه کړ. تر دې ځایه دخبرو وروسته خواص خان خاموشه شو ،بیا یې دګنګا په لور وکتل اور څخه یې وپوښتل چې:

ګنګا !ته به تر څه وخته پورې زما سره دسفر کولو له پاره تیاره شې.ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبیا یې په ډیره مینه ورته وویل چې:

ماخو اوس همدلته پریږده . له تاسره به کملاوتي ځانته وي ،زه به داکوچنې په کومو کومو ځایو کې په خیمو کې له ځانه سره ګرځوم. کله چې کوچنې دڅو میاشتو شي نوبیا به له تاسره ګرزیدو ته جوړه شم . دګنګا دخبرو په اوریدو سره خواص خان هغې ته په عجیبه توګه وکتل ، دګنګا په مخ هم ډیر عجیبه ډول اغیز موجود و ،ددې وروسته خواص خان کملاوتي ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي ! ته په دې اړه څه فکر کوې ،کملا په یوه درنګ سره ور ته وویل چې: ګنګا سهي خبره کوي ، دکوچنې د پیدا کیدو نه سمدستی وروسته هغه په لښکر کې له ځانه سره اخستل اوپه خیمې کې سخت ژوند کول مناسب نه دي ، هغوې ته دارام او سکون اړتیا ده ،اودا ارام ورته همدلته په اګره کې په خپل کور کې تر لاسه کیدې شي ، ترڅو چې ماشوم د څو میاشتو نه شی نوهغه ته په خیمه کې اوسیدل نه دې په کار. زه دګنګا ددې خیالاتو سره پوره پوره موافقه یم. اوتا اوګنګا دواړو ته دا ډاډ ورکوم چې ستا په خدمت کې به یوه ګړی هم غفلت نه کوم.

د کملا ددې ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه،خواص خان هم دخندا نه ډوب و ،بیا یې وویل چې ګوره کملاوتي ! زه خو دپخوا څخه په دې پوهیږم چې ته به زما په خدمت کې هیڅ ډول غفلت نه کوې ،اوس چې داپریکړه وشوه چې ګنګا به د کوچني سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوځاې همدلته او سیږې نوته تر یوې اونۍ پورې زما سره دتللو له پاره ځان تیار کړه . اوس ولاړه شه او ډوډۍ راوړه . مونږ ټول به دلته یوځاې ډوډۍ خورو .ددې خبرې سره سم کملاوتي ، اوما اونیرمل درې واړه پورته شوې ، دخوراک سامان یې هملته راوست اوټولو یوځاې هملته ډوډۍ و خوړه ، یوه اونۍ وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دخپلو لښکرو سره یوځاې داګرې ځخه د راجپوتانه په لور روان شول.

٦٦

راجپوتانه او ریګستاني صحرا ،دکوم په لورې چې شیرشاه سوری اوخواص خان کوچ کړې و ،د خپل شکل او هیبت له اړخه یې ځانګړې ځاې درلود. دا صحرا د اراولي د لړۍ د غربې لمنو او د ګجرات او سیند په منځ کې خپره ده . دپخوا زمانې ځخه په دې صحرا باندې به د شمالي هند ځخه وخت وخت په سیورې را غوځیدل ، یا خو به ددې ځایه کوچې قبایل دهندوستان داخل او یا ددې ځایه خارج ته تلل اوپه دې توګه به یې د هندوستان سیاست درهم وبرهم کاوه . او یا به یې ددې ځاې دغه ریګستان په اسانۍ سره تر پښو لاندې کاوه او بیګانه ځواکونو به به هندوستان باندې یرغلونه راوستل.

ددې ریګستان ځخه تیریدل دومره اسانه وو لکه ځنګه چې ځوک د یوې وچې درې ځخه تیریږي ، دهندوستان سلطنت به تل دا اړتیا درلوده چې اقتصادي ستونزې و مني او ډیر زیات عسکر ددې سیمې د خوندي ساتلو په غرض هلته ور واستوي اوپه دې سیمې باندې خپله واکمني ټینګه کړي .

یو شمیر وحشي قبایل به هم دهمدې ریګستانې سیمې ځخه دهندوستان ډیرو زرخیزه سیمو ته را نتوتل او په مختلفو وختونو کې به حمله راوړنکي هم دهمدې لارې په هندوستان باندې را نازیلیدل .

د راجپوتانه په ریګستان کې نه یواځې د شګو زرې خپرې وې بلکه هلته به غارت کونکې کوچې ډوله کورنیئ هم د بلوچستان د ریګستان ځخه ، اویا د سلیمان دغرونو د وادیو ځخه راتللې . همدا علت دې چې دهمدې ریګستان په لمنو کې دهندی اقوامو نسلي تنوع په متواتره توګه تغیر موندونکې وه . دلته به په ځانګړې توګه د مختلفو قومونو یو ځایي میلې جوړیدې تر څو دهغوې تر منځ اقتصادي او ټولنیزه هماهنګې را پیدا شي .

په منځنیو پیړیو کې دا سیمه لږه په زړه پورې خو د ډیرو ستونزو ډکه وه . ددې ریګستان د دایرې هره زره او هر انسان یو دبل سره په جنګونو کې اخته و . که څه هم ددې ځاې او سیدونکې دمهذبو نسلونو ځخه وو خو خپلو بدو قسمتونو هغوې کوچیان کړې و او یو دبله سره یې د نه مشابهت لورې ته راښکل .

په راجپوتانه کې نه خو پور ه باران کیږی او نه یې پیداوار دومره په زړه پورې دي . ددې برعکس پرې ډیر وخت وچ کالي او نور توپانونه راځی ، خو ددې ټولو سره د اراولی د غرنیو لړیو په نسبت دا ریګستان د راجپوتانو د ازادۍ مسکن و. په پخوانیو پیړیو کې ددې ریګستان په داخل کې مارواړ، بیکانز ،جیسلمیر ، بهاولپور او تهرپارکر شامل و . دا سیمې د لار لوټونکو له پاره د جنت په څیر وې ، هغوې به کاروانونه لوټل اوخپل ژوند به یې پرې تیراوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیا هم دهندوستا ن په تاریخ کې دې ریګستان ته ډیر زیات اهمیت ورپه برخه شوې دې. دا ددې هیواد د ډیرو ښو جانبا زانو زانګو وه. ددې ځایه را پورته شوې تهذیب په راجپوتانو کې تر هغه وخته پورې رایج و تر څو پورې چې راجپوتان همغه را جپوتان وو.

دلسمې پیړۍ په شاو خوا کې منتخب کوچیانو او جنګیدونکې قبایلو راجپوتانه ته د راننوتلو هڅې وکړې په هغوې کې پرتې هار هم و ، چوهان ، پرمار او د جنګجو بهایی قبایل و. ددې نه علاوه د راجپوت اوسیند په وادیو کې اوسیدونکې کوکهر قبایل هم د راجپوتانه په لور راغلی وو.

ددې ټولو قبایلو څخه علاوه یوه ډیره ځواکمنه قبیله هم دراجپوتانه په لور راغلې وه ، چې راټهور نومیده. دغه قبیله د ګنګا ددریاب څخه غرب لورې ته د قنوج په سیمه کې اوسیدل ،بیا د ې خلکو د یوه ډیر خوندې ځا ې په تکل کې اوسني ماروا ړ سیمې ته راغلل او په غالب ګمان سره چې دا دراجپوتانه د تاریخ اخري انقلاب و.

د راټهورانو دا لیږد د دیارلسمې پیړۍ په دریمه لسیزه کې یعنې د التمش د حکومت په وخت کې صورت نیولې و. دګنګا په میدانو کې اباد د راجپوتانو دا قوم خپله ازادی له لاسه ورکړې وه. ځکه راټهورانو د التمش سره ټکر کړې و خو التمش ورته په هر وخت کې ډیره بده ماتې ورکوله ، التمش ټول سیند او د راجپوتانو خاص خاص ریاستونه یو په بل پسې نیولې و اودخپل سلطنت برخې ګرزولې و. بیا دغو ماتې خوړلو را جپوتانو دخپلو کورونو څخه هجرت ته ملا وتړله او دخوندي ځایو په لور یی لیږد وکړ نو په دې خاطر دوې د ګنګا ددریاب څخه راپورته شول اوپه راجپوتانه کې اباد شول.

په هندوستان کې دلودهي سلطنت د پیلامې سره سم راټهورانو هم په راجپوتانه کې دخپلو ځانو له پاره دیوه مستحکم سلطنت بنسټ کیښود. د راټهورانو یو ځواکمن سردار جودها په راجپوتانه کې یوښار د جودهپور په نامه اباد کړ اوبیا همدا ځاې دراټهورانو له پاره دهغوې دلمړي سلطنت مقام وګرزید.

سردار جودها چې د راټهورانو یو ډیر غښتلې سردار و د جود پور د سلطنت بنسټ کیښود چې لمړۍ راجه یی پخپله همدا راوجود و.دراو جودها یو ورور چې راوبیکا نومیده هم دخپل ځان له پاره په راجپوتانه کې یو جدا سلطنت جوړول غوښتل ،په دې خاطر هغه دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې ووت اوپه پراخو سیمو باندې یی ولکه وکړه اویو نوې ښار یی جوړ کړ چې دهغې نوم یی دخپل نوم سره و تاړه اود بیکانیر په نامه یی و نوماوه. په دې ترتیب سره په راجپوتانه کې راټهورانو دوه سلطنتونه جوړ کړل یو په جود پور کې او بل په بیکانیز کې.

د راوجودها د مړینې وروسته یو وګړې د راوګاګا په نامه د جودپور د سلطنت راجه و ګرزید ، دشیرشاه سوري په وخت کې د ماروا ړ ریاست چې کوم راجه و هغه مالدیو نومیده دا مالدیو دهمدغې راوګاګا زوې و. دراوګاګا زوې او دهغه ولیعهد مالدیو د چوهان د نسل څخه و چې د سروهي راجکماري پدما کماري له ګیډې څخه راپیدا شوې و. دهغه په مزاج کې همغه ډول تیزی اوپریکون و لکه څنګه چې د سروهي توري پرې مشهورې دې. دایران او عربو په بازارونو کې هغې ته هندی توري وایی. خو په لسمه پیړۍ کې د سوریی تورو دهندې دغو تورو شهرت له منځه یوړ.

ویل کیږي چې د کوچني والي په وخت کې د ماروا ړ راجه مالدیو دخپل پلار راجه جودها سره په جنګونو او سیاست کې ملګرې شوې و .خو دهغه پلار به دهغه د حوصلې او ضدی توب په اړه ډیر اندیښمن و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې د کنوايا په جنګ کې رانا سنګا د بابر په لاسو د سختې ماتې سره مخ شو نو د راو جودها زوې مالديو د رانا سنګا د خالي ځاې د ډکولو له پاره نا قراره و ، هغه پوهيده چې د هغه کمزورې پلار د رانا سنګا د ځاې د ډکولو توان او وړتيا نه لري په دې خاطر يې غوښتل دا کار په خپله ترسره کړي.

ويل کيږي چې يو وخت راوګاګا په خپل محل کې په يوې کړکې کې ناست و او د شاوخوا د سيمو د کتلو څخه يې خوند اخيست نو يو ناڅاپه مالديو خپل پلار د کړکۍ څخه لاندې را وغورځاوه. ددې کار سره راوګاګا هملته و مړ. په دې توګه د خپل پلار د وژلو وروسته راجه مالديو په ۱۵۱۳ کال د سلطنت واګې په لاس کې واخستې او په تخت کيناست.

د مالديو د په تخت کيناستو څخه شپږ مياشتې مخته بابر هم مړ شوې واو همايون د هندوستان شهنشاه ګرزيدلې و. په دې وخت کې مالديو ته د خپل پلار له اړخه يو اځې دوه سيمې جودپور او سوجات په ميراث پاته شوې وې، د دې ترڅنګ د راټهور د قبيلې ځواکمن سردار ددې د پلار باج ورکونکې او جاګيردار و. خودوې په خپلو خپلو جاګيرونو کې خپل واکي وو. مالديو لمړۍ دهمدې جاګيردارانو پر خلاف حرکت وکړ او دهغوې په سيمو يې ولکه وکړه او د خپل سلطنت پولې يې وغځولې. د دې جاګيردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته مالديو د خپل سلطنت مرکز نور هم مستحکم کړ. خو د مالديو په کړچار کې ډيرې کمزورتياوې هم وې خو هغه د سياسي مصلحتونو ، ذهانت او حکمت له مخې د خپلو همعصرو راجپوتانو څخه کم نه و. دا د مالديو خوش قسمتې وه چې هغه وخت يې چې د خپل سلطنت د پولو په غځولو پيل وکړ نو هغه وخت همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره په مختلفو مسايلو کې را نښتې و ، په دې خاطر هغه ته دا فرصت په لاس نه ورته چې د راجپوتانه د راجه مالديو په لور فکر وکړي ، دا د مالديو له پاره ډيره طلايې موقع وه. په دې اساس مالديو هلته په راجپوتانه کې د رانا سانګا د کړچار د کولو له پاره ځان تيار کړ.

د واکمنو جاګيردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته هغه يو ستر پلان تيار کړ چې د هغې له مخې يې غوښتل چې په خپلو ګاونډې څلورو رياستونو باندې ولکه وکړي ، په دې ډله کې جيسلمير ، ميواړ ، بيکانيز ، او کچهوا شامل وو.

خپل سلطنت ته د پراخوالې د ورکولو په خاطر مالديو تر هر څه لمړۍ د جيسلمير په لور مخه کړه ، په دغه رياست باندې په هغو وختو کې د بهايي قوم حکمران و او حاکم يې د بهايي قوم راجه لون کرن و. چې د مالديو همعصره و.

د بهايي قوم دا حکومت په لمړيو کې په ريګستان کې د بهاولپور څخه تر عمرکوټه پورې او د پهلورې څخه تر بهکر پورې خپور و. او دوې په دې خبره باندې ويارل چې هغوې د راجپوتانه د شرقي دروازو څارونکې دي خو د وسايلو د کمښت او د خپلمنځې حسد او کينې په اساس د هغوې په شمالې او شرقي پولو باندې جودپور او بيکانيز غلبه پيدا کړې وه او د هغوې نظام يې تر خپل اغيز لاندې راوستې و.

په جيسلمير باندې د ولکې کولو له پاره راجه مالديو په ډيره ګړندۍ توګه د خپل لښکر سره راووت او د دې رياست په ځينو سيمو يې ولکه وکړه. کله چې راجه لون کرن وکتل چې د راجه مالديو مقابله نه شي کولې نه د خپل ځان او د خپل رعيت د خوندي ساتلو په خاطر يې شهزادګۍ امادې د مالديو سره واده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو مالدیو داسې یو بد کړچاره اوعیاش شخص و چې همغه د واده په شپه دشرابو په نشې کې مست ، دخپلې واده په بستره دیوې خادمې سره مباشرت وکړاو هغه یې ناپاکه کړه . پایلې یې داشوې چې دهغې نوې ناوې امادی په دې خبره دهغه سره اړیکې پرې کړل چې« هغه د همغې خادمې وړدې دکومې سره چې هغه په دې شپه په بستر کې ملاست و».

که څه هم د واده وروسته شهزداګې امادي دمالدیو سره ولاړه خو د تل له پاره به دهغه څخه لرې اوسیده. حال دا چې هغې خپل ټول ژوند دخپل میړه سره تیر کړ ، په هرصورت مالدیو په جیسلمیر باندې ولکه وکړه اودغه سیمه یې په خپل سلطنت کې شامله کړه .

ددې وروسته مالدیو دمیواړ په لور مخه کړه ، په دې ریاست یې حمله وکړه ، تر هر څه لمړی یې ددې ریاست دبهدارجن په سیمه ولکه وکړه اودهغې وروسته یې خپل دوه کسه تکړه سالارانو کوپا اوکهیم کرن ته سترې سترې لښکرې ورکړې اوهغوې یې د میواړ په سلطنت کې خپاره کړل ،ترڅو هغوې په هر ځاې کې حملې وکړی او دمیواړ سلطنت کمزورې کړې ترڅو ددې ریاست په ولکه کولو کې ورته اسانتیاوې را پیداشي . ددې تر څنګ هغه د میواړ یو سردار راوجیت سینګ هم را مات کړ اودخپل ځان سره یې یو ځاې کړ ، دمیواړ دهغې سیمې له پاره یې چې تر اوسه پورې هغه په خپله ولکه کې راوستې وه همغه راې جیت سنګ حاکم و ټاکه . هغه د راې جیت سنګ د لور « سروپ دیوي» سره واده هم وکړ.

خو لکه څرنګه چې مخکې مو وویل مالدیو ډیر بدکرداره او عیاش انسان و . هغه په **۱۵۴۰** کې خپل خسرګنۍ ته ورغې اوهلته په خپلې کوچنۍ خینې (دښځې په خور) باندې مین شو ، اوخپل خسر راوجیت سنګ ته یې ګواښ و کړ چې یا لور ورته په خپله خوښه ورکړی اویا دا چې دکوره به یې په زور وکاږي.

راوې جیت سنګ د واده له پاره یو میاشت وخوت وغوښت ، په همدې وخت کې هغه خپله کورنۍ او ټول سازو سامان کمبهلیر ته د راجه اودهی سنګ ځاې ته ورسول اودهغه سره یې دخپلې دغې لور واده وکړ.

هغه وخت چې راو جیت سنګ په دې توګه دمالدیو د منګولو څخه ووت نو په دې وخت کې عیاش مالدیو د سرو سکروټو په څیر و ګرزید ،هغه د څلورو خواو څخه په میواړ باندې حمله وکړه او ریاست یې تر پښو لاندې کړ ان تردې چې هغه د کمبهلیر په راجه باندې هم یرغل وروست اود هغه څخه یې دهغه مظبوطه کلا رنتمبهور و نیوله. په دې توګه مالدیو په میواړ باندې خپله ولکه تکمیله کړه

دمیواړ نه وروسته مالدیو د کچهوارد قبایلې ریاست په لور مخه کړه ، کچهوا ددوو قبیلو څخه جوړه شوې وه چې دیوه نوم یې ناروکا او دبل نوم یې خانګروټ و . ددې دواړو قبیلو شمیره د راټهورانو څخه ډیره وه .د کچهورا خلک ددې نه مخته په اګرې اوددهلی په لویه برخه لکه سانبر اوشیخاوتي باندې مسلط وو. خو د کچهوا په راجپوتانو کې دوفاداری دومره حذبه نه وه موجود لکه څومره چې دراټهورانو تر منځ وه . ځکه چې د ګډو موخو د تر لاسه کولو له پاره هغوې په اسانۍ سره نه یوځاې کیدل .ددې نه علاوه د کچواها د سلطنت پولې د مسلمانانو د سلطنت سره دومره نژدې وې چې ددې په سر باندې یې د تل له پاره دیوې زوړندې توري حیثیت درلود. دهمدې څخه دې دا سبق تر لاسه کړې و چې دبهادرۍ دمقابلې له پاره د عقل او پوهې څخه باید کار واخستل شي .

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری همایون ته ماته ورکړه اوبیا یې په پنجاب کې دحالاتو د منظمولو له پاره لاس وپښې وهلې نو راجه مالدیو دشیرشاه سوری ددې مصروفیت او دهمایون ددې ماتې څخه ګټه پورته کړه او په کچواها باندې یې یرغل راوست اودا سیمه یې دخپل سلطنت برخه وګرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکچواها دریاست د الحاق وروسته مالدیو د سروهي په لور توجه وکړه. دمالدیو پلار راوګاګا د سروهي د راجه دلور سره واده کړې و اوبیا دهمغې ښځې د ګیډې څخه مالدیو راپیدا شو ، په داسې حال کې چې دمالدیو پلار راو ګاګا خپله لور چمپابای د خپل خسر لمسي راواودهي سنګ ته واده کړې وه.

د چمپابای د ګیډې څخه راواوردهي سینګ راپیدا شو ، هغه د بیکانیز د کورنۍ د یوې نجلۍ سره واده وکړ خو دڅو ورځو د حکومت کولو نه وروسته هغه ومړ ، دهغه د مړینې په وخت کې دهغه رانۍ حامله وه.

د اودهي سینګ د ومړینې وروسته سروهي سردارانو د راوجګ مل لمسې مانسینګ ددې سیمه راجه و ټاکه ، د اودهی سینګ مور چې یوه عقلمنده او عمرخوړلې ښځه وه په سروهی کې د مانسینګ راجه توب و نه مانه. او اعلان یی وکړ چې ددې ځای ، ځای ناستې او اصلي وارث دهغه درانې د ګیډې څخه را پیدا کیدونکې زوې دې.

دهغې ددې اعلان د څخه د سروهي نوې راجه مان سینګ ډیر په غضب شو او هغه په ډانګ پییلې توګه د اودهي سینګ ښځه د خپل اته میاشتنې زوې سره یو ځای وو ژله. مان سنګ خو دوې وو ژل خو اوس دا اندیښنه را پیدا شوې وه چې ددې وژلو بدله به مالدیو اخلي. په دې خطر هغه هڅه کوله چې په یوه ډول د مالدیو سره سوله وکړي او دهمغې تر سیورې لاندې خپله حکمروایی مخته یوسي. د ډیرو زیاتو منډو ترړو وروسته د مانسینګ هڅې بریالۍ شوې او مان سینګ خپله لور اونکاکنور د راجه مالدیو زوې چندرسین ته واده کړه. په دې توګه سروهي هم په یوه ډول دمالدیو تر اغیز لاندې راغې.

د سروهي نه وروسته مالدیو د بیکانیز په لور وخوزید او هڅه یی وکړه چې دا سیمه هم په خپل سلطنت کې را ګډه کړي، د راومالدیو په نیکونو کې د راجه جوده ورور راو بیکا د بیکانیز دسلطنت بنسټ ایښودې و . په هغه وخت کې د بیکانیز کورنۍ د جودپور دریاست له پاره ځواکمن مټ ثابتیده. دوې به په هر جنګ کې د جودپور بسپنه کوله. خو ددې ټولو ښګڼو سره سره بیا هم مالدیو په بیکانیز باندې یرغل وروست. او دا سیمه یی هم په خپل سلطنت کې را شامله کړه. په دې توګه د شیرشاه سوری او همایون د خپل منځې نښتو څخه مالدیو پوره پوره ګټه پورته کړه او نه یواځې دخپل سلطنت پولې یی و غځولې بلکه په خپل عسکري ځواکې یی هم ډیرښت راوست. اوس نو هغه علې اعلان د شیرشاه سوری په مخ کې د دریدو او دهغه سره د ټکر له پاره تیار و.

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری او خواص خان د مالدیو د راجه په خلاف دخپل لښکر سره یو ځای راوتلي وو ، نو په هغو ورځو کې د پنجاب حالت هم په بل مخ اوختې و ، شیرشاه سوری هیبت خان نیازی هلته په پنجاب کې والي ټاکلې و ، څه موده خو هلته امن او سکون و خو بیا شورشونه او بغاوتونه را پیدا شول ، ددې بغاوتونو سر پورې فتح خان جټ و.

دغې فتح خان جټ د لکهی ځنګلونه اودهغې شاوخوا ټوله سیمه دتباهۍ سره مخ کړه ، هغه دلاهور څخه تر دهلي پورې په ټوله سیمه کې دومره تباهي خپره کړه چې دهغه دظلم شکایتونه په پرلپسې توګه شیرشاه سوری ته ورسیدل.

شیرشاه سوری سمدستې هیبت خان نیازی ته حکم وکړ چې فتح خان جټ و ځپوي ، په دې وخت کې فتح خان جټ په خپل مرکز کوټ کابله کې اوسیده. دا سیمه د سرحد په شمال کې نژدې اته میله لرې واټن کې د ساهیوال د ضلعې دیبالپور په پخوانیو سرکاري لکهي ځنګلونو کې پروته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځنګل دشمال له اړخه د قصور څخه څو میله لرې و ، او په جنوب کې د بیکانیز د سیمې سره یو ځاې کیده . په دې خاطر د لاهور اودهلي تر منځه ټولې تلونکې لارې غالبا چې دهمدې لکهې ځنګل څخه تیریدې چې د فتح خان جټ په لاسو کې وې.

فتح خان جټ ته د سید و بلوچو ملاتړ ور په برخه و. دغه بلوچان د جهنګ د ضلعې چینوټ بهیړې څخه ان تر شورکوټه او د راوي د دریاب تر غاړو پورې خپاره وو. هغه وخت چې دملتان ډوډانی بلوچو پر هغوې یرغل ور وړ نو دا سیده بلوچان لکهې جنګل ته ولاړل اود فتح خان سره یو ځاې شول او په قتل او لوټمار کې دهغه سره ورګډ شول. وروسته بیا د رند بلوچو سردار چکران هم دهغوې سره یو ځاې شو ،په دې توګه دغه درې واړه ځواکونه یو ځاې شول اوپه پنجاب کې یی شورش او تباهي خپره کړه.

د رند بلوچو مرکز په سات ګړهکې و ،دا د اوو کلاګانو یو مرکز و . اود لاهوره څخه ۲۵ میله واټن کې د جنوب غرب لورې ته پروت و . دا سیمه د اوسنې چکران ددویمې پولې تر څنګ تر جنوب شرق پورې ان تر دیبالپور پورې خپره شوې ده. فتح خان ډوډاني چې د ملتان ناظم او د شیرشاه سوری باج ګذاره و اوپه خپله هم د بخشو لنګاه په سیمه کې په لوټولو باندې مصروف و ، سره هم لاس یو کړ اوبه دې توګه یی په پنجاب کې د لوټماری او شورش بازار نور هم ګرم کړ.

ددې بغاوتونو د ځپلو له پاره هیبت خان نیازي د لاهور څخه فوځ واخست اوپه ډیره بیړه د باغیانو د سیمو په لور ورغې ، هغه دومره په بیړه د باغیانو سیمو ته ور ورسید چې د دبلوچو سردار چکران یی هم په راتلو حیران پاته شوې و ، هغه وخت چې چکران ته دهیبت خان نیازی د را رسیدو خبر ور ورسید نو هغه دخپلو نورو بلوچو ملګرو سره یو ځاې و تښتید. د سیند ددریاب څخه تیر شو او د سبې په لور و تیښتید. هیبت خان نیازې دخپل لښکر سره مخته ولاړ او په پاکټین کې یی پړاو وکړ ، اوس نو دهیبت خان تر مخه له یوه اړخه د ملتان والي فتح خان ډوډاني بلوچ و ،اود بله اړخه فتح خان جټ و چې په غارت او لوټماری کې مصروف و . هیبت خان به پاکټین کې ځکه پړاو وکړ چې د فتح خان ډوډانې بلوچ او فتح خان جټ تر منځ دخپل منځې یووالې څخه مخنیوی وکړي.

کله چې فتح خان جټ خبر شو چې هیبت خان نیازی دخپل لښکر سره یوځاې په پاکټین کې پړاو کړې دې نو وتښتید اوپه یوه کلا کې یی ځان کلابند کړ . هیبت خان نیازې ورمخته شو او کلا یی محاصره کړه ،په دې وخت کې سیده بلوچان هم د فتح خان جټ سره یو ځاې و و ، هغوې هڅه وکړه چې دهیبت خان نیازی دلاسو څخه یوې لورې ته وتښتي ، خو دهیبت خان نیازي په ولکه کې ولویدل.

هیبت خان نیازی فتح خان جټ هملته له منځه یوړ اوپه همدې توګه د رند بلوچو سردار چکران ،سیدو خان بلوچ او فتح خان په یوې حملې کې هیبت خان نیازي له منځه یوړل اوپه بنجاب کې یی امن و امان راوست ، ددې وروسته هیبت خان نیازي دا احساس کړه چې فتح خان جټ ، سیدو خان لوچ او درندبلوچو سردار چکران د ملتان دحاکم فتح خان ډوډانې په ملاتړ دې کار ته ملا تړلې وه نوپه دې خاطر یی په ملتان حمله راوړه. فتح خان ډوډانی ته یی سخته ماتې ورکړه او ملتان یی په خپله ولکه کې راوست.

هیبت خان نیازي دډیرې میړانې او بهادری څرګندونه وکړه اوپه ډیره بیړه یی په ټول پنجاب کې سوله او امن حاکم کړ ، بیا د پنجاب څخه ووت او په سیند یی حمله وکړه او شمالي سیند یی و نیوه اوهغه یی هم د پنجاب تر حاکمیت لاندې راوست.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجپوتانه راجه مالدیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوری دخپل سالار خواص خان سره یو ځاې دیوه غښتلي لښکرسره دهغه په لور د حملې کولو له پاره را روان دې. نو هغه په دې خبر ډیر زیات اندیښمن شو خو هغه یوه ډول ډاډ هم درلود چې د هغه دخیال په مطابق به د راجستان په صحرا کې شیرشاه سوری دومره په ګړندۍ توګه دی لورې ته را ونه رسیږي، هغه به دخپل لښکرسره یو ځاې هلته ځاې په ځاې تم کیږی ترڅو ځانته خوراک او نورضروري سامانونه تر لاسه کړي ،په دې وخت کې به مالدیو په هغوې باندې شپینۍ حملې پیل کړي او په دې توګه به هغوې بیرته تیښتې ته اړ کړي.

بیا هم د حفظ ماتقدم په خاطر را جه مالدیو یو ډیر مهم قدم پورته کړ. هغه تر ټولو لمړۍ ملوخان ته یو ګړندې قاصد و استاوه چې د ملوه حکمران و او په دې وختو کې یی په ګجرات کې پناه اخستې وه. هغه ملوخان ته دا پیغام ولیږه چې شیرشاه سوری غواړي په هغې باندې حمله وکړي نو که چیرې هغه خپل لښکر بیرته منظم کړي اود ګجراته را ووځي اوپه مالوه باندې حمله وکړي نو په دې توګه به دوه کاره تر سره کړل شی لمړۍ دا چې مالدیو به د شیرشاه سوری دحملې څخه خوندي پاته شي اوبل دا چې په مالوه به ملوخان بیرته ولکه وکړي.

مالدیو همدا ډول یو پیغام د راجپوتانه حاکم ناصرخان ته هم ور ولیږه. دا سړې دشیرشاه سوري سره سخت مخالف و اودهغه د ډیر ښه لښکر خاوند هم و. هغه هلته دمالوه س ره نژدې په سیوني کې دخپل لښکر سره یو ځاې اوسیده. او دشیرشاه سوری پر خلاف یی په یوه مناسب وخت کې دحملې کولو نیت درلود. را جه مالدیو ناصر خان هم د شیرشاه سوري پر خلاف د راپورته کولو هڅې وکړې

مالدیو خپل دریم ګړندې قاصد د اریل دراجه بیربهان په لور ور ولیږه. د اریل راجه بیربهان همغه کس و چې په چوسه کې شیرشاه سوری همایون ته ماتې ورکړه اوبیا دهغه وروسته بیربهان همایون ته په خپل ځاې کې څو اونۍ میلمستیا ورکړې وه. اوبیا یی همایون په ډیر درنښت سره دهغه ځایه رخصت کړې و. کله چې مالدیو دغو دریو لوریو ته خپل استازي ور واستول نو ددې استاذو له اړخه ډیرې ښې پایلې تر لاسه شوې.

ناصر خان هملته په سیوني کې د شیرشاه سوري پرخلاف بغاوت وکړ او دمالوې په لور وخوزید. دبله اړخه ملوخان هم د ګجرات څخه وخوزید او دخپل ځان سره یی یو ستر لښکر هم واخست. هغه هم د مالوه په لور وړاندې ولاړ او ددریمې لورې داریل راجه بیربهان هم متحرک شو اودمالوه د راجه به وینا یی په خبل شاو خوا کې دشیرشاه سوری په سیمو کې لوټمار او بغاوتونه پیل کړل.

کوم وخت چې شیرشاه سوري د راجپوتانه دپولو سره نژدې د خپل لښکرسره یوځاې پړاو وکړ او لښکرو خپلې خیمې و درولې نو شیرشاه سوری یوه شپه او ورځ خپل لښکر ته د ارام کولو وخت ورکړ. په همدې وخت کې خواص خان په ډیره خوشحالۍ سره خپلې خیبمې ته را ننوت.

کملاوتي چې کله خواص خان دومره خوشحاله وکوت نو په منډه مخته ورغله او ځان یی ډیر زیات خوشحاله او خندانه کړ. اودخپل غږ به پوره خوږلني سره یی ترې وپوښتل چې: څه خبره ده ؟ته خو نن د نورو وختو پرعکس ډیر زیات خوشحاله ښکاري. دهغې په دې خبره خواص خان وخندل او ویی ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! ما ددې نه مخته هم ستا او نه د ګنګا تر مخه په خپل طبعت کې سختې را پیدا کړې ده ، زه خو ټول وخت همدا سې خوشحاله خوشحاله اوسم. خو نن را ته ډیره خوشحالې تر لاسه شوې ده چې زه یې د ټول ژوند په خوږو ویاړلې یم. کملاوتي په ډیر غور سره دخواص خان په لور کتل او بیا یې ترې و پوښتل چې:

تا ته څه ډول خوشحالي تر لاسه شوې ده ایا زه هم په دې خوشحالۍ کې شریکیدې شم ؟ خواص خان تر یوه وخته پورې خندونې و او بیا یې کملاوتی ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې لږ وخته مخته قاصد راغلې و او ماته یې خبر راکړ چې ګنګا او کوچنې دواړه روغ او سلامت دي ، اوس ته ووایه چې ماته په ژوند کې ددې نه بله ستره خوشحالې تر لاسه کیدې شي ، دخواص خان په دې خبره باندې دکملاوتي په ومخ باندې هم ظاهري خوښې را څرګنده شوه ، بیا یې وویل چې ستا وینا سهي ده ، زه په فکر به ددې څخه ستره خوشحالی چیرې وي چې ګنګا او دهغې زوې روغ او سلامت وي. زه تاته ددې ښه خبر په اړه مبارکي وایم. دهغې په دې خبره خواص خان ور غږ کړ چې: ګوره کملاوتي ! دګنګا زوې خو همستا زوې دې. زه هم تاته دهغه د روغتیا له امله مبارکي وایم. کملا یو واري خپل سر ته ټکان ورکړ او بیا یې په ډیره اسرار امیزه توګه د خواص خان په لور وکتل ، او ورته یې وویل چې ستا خبره سهی ده. ګنګا زما خور او دهغه زوې همزما زوې دې. او بیا خو زه او ګنګا دواړه ستا ښځې یو په دې خاطر دهر چا ماشوم چې پیدا کیږي نو هغه دهغې بلې هم ګڼل کیږي. او بیا خو زه هسې هم په خپل ټول ژوند کې د ګنګا ممنونه یم، که هغې نه غوښتلې نو زه به هیڅکله هم ستا ښځه نه وې جوړه شوې. تا خو دهمغې په غوښتنه او اجازه زما سره واده وکړ او نن ستا دښځې په څیر له تاسره یو ځاې یم. او ستاپه څنګ کې د عزت او وقار نه ډک ژوند تیروم. اوکه نه خدای خبر، چې اوس به مې چیرې او په کومو ځایو کې سر لګیده. اویا به مې وختي خپل ژوند پاې ته رسولې و .

تر لږه ځنډه پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه. دهغې نه وروسته خواص خان په خپل لباس کې لاس ور ننویست او د خپل جیب څخه یې ډیر قیمتي هارونه چې د جواهرو او موتیو څخه جوړ شوې و را وویست. ددې هارونو په کتلو سره د کملا سترګې پړقی راووتې ، هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایی چې خواص خان پرې ور مخکې شو او ورته یې وویل:

ګوره کملاوتي ! اوس چې ګنګا د زوې مور ګرزیدلې ده نوزه به دا یو هار هغې ته د زوې دپیدا کیدو په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بیا هغې یو هار جدا کړ او کملا په غاړه کې یې په خپلو لاسو ور واچاوه. او ورته یې وویل چې: کملا ! ددې یوه هار مالکه ته یې. پخوا مې اراده کړې وه چې ستا په غاړه کې به هم دا هار هغه وخت دراچوم چې ستا هم زوې پیدا شي ، نو اوس چې زه ګنګا ته هار ورکوم نه دا راته د انصافه لرې ښکاره شول چې تا ترې بې برخې کړم. نو ګوره کملا ! یو هار ستا او بل د ګنګا.

په ځواب کې ورته کملا ، هغه هار چې خواص خان یې په غاړه کې ور اچولې و ، اړو را اړو او کاته یې ، بیا یې خپلې سترګې خواص خان ته ور واړولې ،په دې وخت کې دهغې په سترګو کې خواص خان ته ډیره زیاته مینه او تر څنګ یې ممنویت او شکر ادا کول وو. بیا کملا په خیمې کې په خپل خوږ اواز سره وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ، زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر ګذاره یم چې تا دا هار تا په خپلو لاسو زما په غاړه کې را واچاوه. زه ددې اړخه هم له تا څخه ډیره مننه کوم چې تا زما او دګنګا تر منځه دانصاف څخه کار واخست. زه به ستا په څیر خاوند باندې تل ویاړم او له تاسره به خپل ژوند نیکبخت ګڼم. ددې خبرو وروسته کملا مخته راغله او په خپلو نرمو لاسو یې دخواص خان څنګل ونیوله ، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخیمې منځته یی له ځانه سره یوړ او هلته یی له ځانه کیناوه . هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایی چې خواص خان ددروازې په لور وکتل چې دشیرشاه سوری یو ساتونکې دهغه په لور را روان دې ،دهغه په کتلو سره خواص خان لږ څه څنګ ته شو او کملاته یی وویل چې :

ګوره کملا ! د شیرشاه سوری یو ساتونکې دخیمې ددروازې په لور را روان دې ، داسې معلومیږې چې شیرشاه سوری ورغوښتې یم . کملا ورته په ګیلې سره وویل چې: همدا اوس خو خیمې ته راغلې او اوس یی سمدستې بیرته ورغوښتې یی . دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو اوویی ویل چې: که چیرې دا ساتونکې ریښتای هم زما د ور غوښتلو له پاره راغلې وي نو بیا خو به کومه ډیره مهمه خبره وي. چې شیرشاه سوری ما ورغواړي ،ګوره کملا ، ته په دې خبرو باندې اندیښنه مه کوه .

زه خو با اندیښنه کوم . ځکه زه وینم چې ته ټوله ورځ د خیمې څخه بیرون یی . یواځې دشپې له اړخه زما څنګ ته راځې په دې خاطر زه ټوله ورځ ځانته ناسته یم اوستا لارې څارم . کملا ورته داخبرې په ډیره مینه وکړې ، خواص خان غوښتل څه ورته ووایی چې په همدې وخت کې هغه ساتونکې دروازې ته را ورسید اوخواص خان ته یی وویل چې: امیر خواص خانه ! اقا شیرشاه سوري دکوم مهم کار له پاره ورغوښتې یی . خواص خان په خندا شو او دکملا په لور په کتلو سره یی وویل چې: ګوره کملا ! زما خبره سهي ثابته شوه ، ته همدلته اوسه ، زه د شیرشاه سوری په لور ورځم او ډیر ژر به بیرته راستون شم. هغه دکملا دځواب د ترلاسه کولو پرته دهغه ځایه ووت اودشیرشاه سوري په لور ور روان شو .

کله چې خواص خان دشیرشاه سوری خیمې ته ورغې نو ویی کتل چې شیرشاه سوری په خیمه کې ځانته او په فکرونو کې ډوب ناست دې ، دخواص خان په کتلو سره هغه ته په خپل څنګ کې د کیناستو اشاره وکړه . ،خواص خا ن د شیرشاه سوری تر څنګ کیناست، تر لږه وخته پورې په خیمه کې چپه چپتیاوه .ددې وروسته شیرشاه سوري په خبرو پیل وکړاو خواص خان ته یی وویل چې :

ګوره خواص خانه ! قدرت ته به دا منظور نه وي چې مونږ همدا اوس د راجپوتانه په راجه مالدیو باندې حمله وکړو ، لږ څه مخته مخبر راغې او ډیر پریشانه کونکې خبر یی له ځانه سره راوړې دې . په دې وخت کې خواص خان دشیرشاه سوری لورې ته وکتل او ورته یی وویل چې: څه ډول خبر ؟ شیرشاه سوری ورته وویل چې :

ګوره خواص خانه ! د راجپوتانه راجه مالدیو ته زمونږ دحملې په اړه خبر ورغلې دې . په دې خاطر هغه زمونږ د لښکر د ویشلو او بیا زمونږ د له منځه وړلو له پاره پروګرام جوړ کړې دې ، هغه یو ډیره خطرناکه لوبه لوبولې ده . ګوره خواص خانه زویه ! په دې وخت کې مونږ دمخلفو لوریو څخه تر ګوابښ لاندې یو او هغه دا ډ ،ل چې ملوخان (قادرخان) چې ګجرات ته تښتیدلې و د یوه ستر لښکرسره یوځاې غواړي پر مالوه حمله وکړي ، یو بل وګړې ناصر خان نومي هم یو ستر لښکر تیار کړې او هڅه کوي چې په سیونې کې بغاوت ته لاره هموار کړي. ددوې تر څنګ د اریل راجه بیربهان ، چې یو وخت یی همایون ته زمونږ پر خلاف پناه ورکړې وه ، هم دراجه مالدیو په اشارې سره زمونږ په سیمو د حملو کولو هڅه کوي اوغواړې هلته تباهي او بربادي رامنځته کړي.

دشیرشاه سوری په دې خبرو باندې خواص خان تر یوه وخته پورې خپل سر ټیټ کړې و او په فکر کې ډوب و .بیایی سر را پورته کړ او دشیرشاه سوری څخه یی وپوښتل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې حالاتو څخه د خلاصون له پاره ته څه ډول فکر لرې ؟ شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لور وکتل او ورته یی وویل چې: لمړی ته ووایه چې ستا رایه څه ده ؟ خواص خان یوځل بیا فکر وکړاو بیا یی وویل چې:

شیرشاه ، زما مهربانه مشره !تر هغې چې ما پورې اړه لري نو زما مشوره خوداده چې مونږ باید اوس په راجپوتانه دحملې څخه ډډه وکړو. ځکه چې کیدې شي چې د راجپوتانه د راجه مالدیو سره زمونږ جنګ اوږود شي او ددې شګلوړه صحرا په جنګ کې مونږ ته هر ډول ستونزې راپیدا کیدې شی نو که چیرې زمونږ داخلي حالات سهي نه وي نو د راجپوتانه په جنګ کې مونږ ته د خوراکې او نورو توکو په رسد کې ستونزې راپیدا کیدې شي. نو په دې خاطر زما مشوره داده چې لمړی خو د باغیانو دځپولو له پاره کار وکړل شی او بیا په پوره ډاډ او اطمینان سره په راجپوتانه باندې یرغل وروړل شي اود راجه مالدیو کار هم ورختم کړل شی.

دخواص خان په دې ځواب شیرشاه سوری هم ډیر خوښمن شو او وویی ویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا خبره سهي ده ، په خدای سوګند چې ستا وړاندیز بلکل زما د ارادې تمثیل کوي ، زه هم غواړم چې لمړی باید د باغیانو کار و ختم کړو اودهغې وروسته بیا دراجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف حرکت وکړو. خو ګوره زویه ! د باغیانو د ځپلو له پاره زما په ذهن کې یو وړاندیز دې اوزه هیلمن یم چې ته به زما په دې مشوره کې له ما سره متفق و اوسې. خواص خان ورته سمدستې وویل چې: ووایه اقا . په دې وخت کې شیرشاه سوری غوښتل دخپل وړاندیز په اړه خبره وکړي چې خواص خان پرې را مخته شو او ورته یی وویل چې:

زما مهربانه ، زما اقا ! زما په ذهن کې یو بل وړاندیز هم راځي ،خو په هغه وړاندیز چې تا پرې فکر کړې پر هغې د عمل کولو تر مخه ماته دیوې خبرې د ویلو اجازه راکړئ ، زما په فکر هغه مخبر چې تاته یی ددې بغاوتونو په اړه خبر راوړې هغه هم ددښمن یو قوت له یاده ویستلې دې ،او هغه به په راتلونکې کې زمونږ له پاره ډیر خطرناک ثابتیږي ، دهغه په دې خبره شیرشاه سوری متوجه شو او ورته یی وویل چې: ته کومې لورې ته اشاره کوې ؟خواص خان ورته سمدستی وویل چې:

درونده شیرشاه ! زما اشاره د چندریري او راې سین د راجه پوران مل په لور ده. که څه هم دراجپوتانه راجه مالدیو ناصرخان ، ملو خان او د اریل راجه بیربهان زمونږ پر خلاف راپورته کړې اودبغاوت او سرکشی له پاره یی تیار کړې دي نو ایا هغه به د چندریري او د راې سین د راجه پورن مل په لور پیغام نه وې لیږلې. خو زمونږ مخبرانو به تر اوسه پورې دهغوې له لورې کوم خبر نه وي تر لاسه کړې. زما محترمه شیرشاه ! د کومې اخري پریکړې تر مخه د ناصرخان ، ملوخان او د اریل دراجه بیربهان په څیر په چندریري او د راې سین دراجه پورن مل باندې هم څارنه په کار ده.

شیرشاه سوري تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و ، بیا یی څه فکر وکړ اوخواص خان ته یی په ستایونکې سترګو وکتل او ورته یی وویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا آند سهی دې. هغه اندیښنې چې تا ډاګیزه کړې هغه د یوه حقیقت په څیر زمونږ مخته راتلاې شي. چندریري اودراې سین راجه پورن مل د ناصر خان ، ملوخان او راجه بیربهان څخه هم ډیر خطرناک ثابتیداې شي. نوپه دې خاطر تر هغوې چې مونږ دنورو باغي ځواکونو پر خلاف متحرک اوسو باید په چندریري او پورن مل باندې هم کلکه څارنه وکړو. واوره خواص خانه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پلان چې زه غواړم عملي یی کړم هغه دادې چې : هغه لښکر چې زمونږ ددواړو سره دې هغه په دوو برخو وویشئ، نیمایی به له تاسره وی او نیمایی به له ماسره. زه به دخپل لښکر سره په همدې ځاې کې تم شم چې اوس مو په کې پړاو کړې دې. او ته به دخپل لښکر سره د اریل د راجه بیربهان په لور کوچ وکړې او هغه به و ځپوې.

ددې نه علاوه ته پوهیږې چې حاجي خان بیټنې او شجاعت خان دخپلو لښکرو سره هملته په مالوه کې پړاو کړې دې ، زه غواړم چې حاجي خان بیټنې د ملوخان لاره تم کړي او شجاعت خان د ناصر خان د بغاوت د ځپلو له پاره مخته ولاړ شي. په دې توګه به زه همدلته منتظر اوسم. که چیرې ددې بغاوتو د ځپلو په وخت کې د راجپوتانه راجه مالدیو د ناصرخان ، ملوخان او یا بل کوم راجه سره دکومک کولو له پاره هڅې وکړې نو زه به یی په لاره کې تم کړم. او دهغه سره به و جنګیږم او بیرته به یی په شاتلو ته مجبور کړم. ګوره خواص خانه ! که ددې بغاوتو په دوران کې چندریری او د راې سین راجه پورن مل هم ځان ورګډ کړ نو بیا به هم زه دمالوه په لور حرکت وکړم او په دې توګه به دټولو باغیانو د له منځه وړلو وروسته دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف یوه ستره حمله کوو.

کله چې شیرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : درونده شیرشاه ! هغه پلان چې تا جوړ کړې دې زه ور سره بلکل موافق یم. زه هیلمن یم چې مونږ به همدا نن خپل دغه پرواګرام ته اخري شکل ورکړو. شیرشاه سوری دخواص خان ددې وړاندیز سره توافق وکړ. په همدې ورځ یی دمالوه په لور قاصد ولیږه. دهمدې قاصد په واسطه یی حاجي خان بیټنی ته د ملوخان په لاره کې د دریدو او شجاعت خان ته د ناصرخان د ځپلو حکم ورکړ. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د راجه بیربهان د ځپلو له پاره د اریل په لور کوچ وکړ.

دشیرشاه سوری دحکم سره سم حاجي خان بیټنې او شجاعت خان دواړو دخپلو ځایو څخه کوچ وکړ او مخته ولاړل. ناصرخان د سیهوني څخه روان شو او د خپل لښکر سره یو ځاې یی د نیلګړ په سیمه کې پړاو وکړ ، شجاعت خان هم دخپل لښکر سره نیلګړ ته و ورسید او هملته یی خیمې ووهلې ، دشجاعت خان د و ر رسیدو سره سم ددواړو لښکرو تر منځه ټکر پیل شو ،څرنګه چې ناصر خان لا دپخوا څخه د نیلګړ په سیمه کې ځاې په ځاې شوې و نو په دې خاطر یی عسکرو پوره ارام کړې و. خو کله چې شجاعت خان هلته ور ورسید نو ناصرخان هغوې ارام ته پری نښول او د توپانې ملخانو په څیر یی پرې حمله راوړه.

څرنګه چې د ناصرخان د فوځ په مقابله کې د شجاعت خان د لښکرو شمیره کمه وه ،نو دشمیر ددې زیاتوالې په اساس ناصرخان هره شیبه او هره ګړۍ په شجاعت خان باندې فشار زیاتوو. ان تردې چې د ماښام تیارې راخپرې شوې ، هغه غوښتل چې په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې شجاعت خان او دهغه ملګرې لښکر له منځه یوسي او په دې توګه خپله بریا حتمي کړي ،

شجاعت خان دخپلو کمو ملګرو سره د ناصر خان ددې توپانې یرغل په مقابل کې کلک و دریدا او په پوره میړانه یی خپله دفاع کوله خو کله یی چې وکتل چې ناصرخان خپل ټول ځواک مصرف کړ او و نه توانید چې مونږ شاته و تمبوی نو بیا یی دخپلې دفاع کار پریښود او په جارحیت یی لاس پورې کړ او په دې توګه دهرې لورې یی د ناصرخان ځواکونه سره را ونغاړل ، دناصرخان ځواکونه یی داسې بې وسې کړل چې هغوې دځان دخلاصون له پاره هرې لورې ته په سرګردانه توګه منډې وهلې. دبله اړخه دشجاعت خان حوصله او عزم ګړۍ په ګړۍ ځواکمن کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شجاعت خان ددې حملو په واسطه د ناصرخان د فوځ حالت هره لمحه دخرابيد و سره مخکيده ، ناصرخان دخپل فوځ په دې حال باندې ډير انديښمن شو اوخپله ماتې يې په سترګو کتله. بيا دناصرخان د حکم په اساس دهغه په لښکر کې درې کسه داسې ځان ځارونکې تيار شول چې په خپل لښکر کې د زړه ورتيا له پلوه بې نمونې وو . هغوې د جنګ په وخت کې د ناصر خان سره سوګند وکړ چې هغوې به شجاعت خان هرو مرو له منځه وړي.

ناصرخان دې ځوانانو ته څه نور ساتونکې هم ورکړل ،بيا دغه درې واړه ځوانان د جنګ جنګ په کولو سره د شجاعت خان د ساتونکې ډلې سره په ټکر کې شول او ځانونه يې شجاعت خان ته ورسول. هغوې درې واړو په يوه وار سره په شجاعت خان باندې حمله وکړه. دهغوې څخه يوه يې شجاعت خان په خپله توره په څټ کې وواهه ،بل عسکر هغه په خوله وواهه اودهغه غاښونه يې ورمات کړل. دريم عسکر هغه د ويښتانو څخه ونيوه ، درې واړو غوښتل شجاعت خان ژوندې دناصرخان مخې ته يوسي خوشجاعت خان هم په خپله ميړانه او بهادرۍ که بې مثاله شخصت و . سمدستې يې حرکت وکړ اوپه يوه ګذار سره يې ديوه لاس ور پرې کړ اوخپل ځان يې ترې خلاص کړ ،په همدې وخت کې دهغه شاوخوا جنګيدونکي عسکر هم دې لورې ته متوجه شوي و هغوې دغه نور دواړه حمله کونکي هم له منځه يوړل ، په دې توګه شجاعت خان دهغوې د لاسو څخه خلاصو ن وموند اودخپل فوځ هغه بيرغ چې دده د لاسو څخه پريوتې و بيرته راپورته کړ اوپه لاس کې يې ونيو. اودهغه لښکر يوځل بيا په همغه ولولې سره د ناصر خان په ځواکونو باندې خپلې حملې پيل کړې.

د جنګ د لړې شيبې ددوام وروسته ناصر خان د شجاعت خان په مخکې ډيره بده ماتې وخوړه او د ميدانه وتښتيد. په حقيقت کې ناصر خان اوملوخان يو دبل سره اتحاد کړې و ، او ددواړو تر منځه دا پريکړه شوې وه چې لمړې به ملوخان د حاجي خان بيټنې په مقابل کې جنګيږي اوهغه ته دماتې ورکولو وروسته به هغه د نريدا د جنوب څخه راځي اودناصرخان سره به يو ځاې کيږي بيا به دواړه يو ځاې د شجاعت خان په مقابل کې جنګيږي او هغه ته به ماتې ورکوي. بيا به په مالوه باندې ولکه کوي ، ددواړو تر منځه دا هم ويل شوي و چې که چيرې د ناصرخان په مقابل کې شجاعت خان په خپلې حملې کې بيړه وکړي نو ناصرخان دی يې تر هغه پورې په جنګ کې مصروف وساتي تر څو چې ملوخان (قادرشاه) ورسره بيرته نه وی رايوځاې شوې.خو معامله سرچپه شوه ، شجاعت خان دناصرخان مخې ته راغې ،خو ناصرخان بيړه وکړه او سمدستي يې پرې حمله وکړه او بيا يې ډيره بده ماتې وخوړه او د ميدانه وتښتيد.

دشجاعت خان دغې زړه ورتيا او بهادرۍ د ناصرخان اوملوخان دواړو له پاره ستونزې زياتې کړې وې،که څه هم په دې جنګ کې د شجاعت خان دخولې پورته جامله ماته شوې وه خوبيا يې هم دناصرخان په مقابل کې سوبه تر لاسه کړه ، او دهغه دغې سوبې په مالوه باندې ډير زيات اغيز وکړ.

ددې فتحې نه څو ورځې وروسته ، په داسې حال کې چې شجاعت خان لا دخپلو زخمونو له لاسه په کټ کې پروت و ، د حاجی خان بيټنې پيغام ورته تر لاسه شو چې ملوخان (قادرخان) د ګجراته را روان شوې او په دې يې حمله کړې ده. او کلابند کړې يې دې. په دې خاطر سمدستې د ملوخان پر خلاف د حاجي خان بيټنې مرستې ته راو رسيږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي خان بيټني د پيغام د تر لاسه کولو سره سم شجاعت خان د کټ نه راپورته شو ، او په داسې حال کې چې د خولې او څټ زخمونه يې د وينو نه ډک و ، بيا يې هم د ميړانې او بهادرۍ څخه کار واخست او په يوه کجاوه کې سپور شو او سمدستې د خپل لښکر سره يو ځاې د حاجي خان بيټني مرستې ته ور ورسيد.

د بله اړخه د مالوه پخواني حکمران ملوخان (قادرشاه) د ګجرات څخه راوتلې و د بنسواړه په لور راروان شوې و. بنسواړه د ډانګرپور په جنوب کې پرته سيمه ده ، ددې ځايه د ماهي ندي په څنډو څنډو ان تر راجين پورې لاره تللې ده. دا لاره د عامې لارې څخه يوې خواته د ګجرات څخه د دوهدر ترڅنګ مالوه ته رسيږي. ډيره اوږده لاره ده. خو په دې لاره کې خطره ډيره کمه وه. ملوخان په مالوه باندې د حملې کولو له پاره تر هر څه د مخه د بنسواړه ښار د خپل لښکر له پاره مرکزي قرارګاه ټاکلې وه.

دلته هغه په خپل لښکر کې د نوو خلکو د راشاملولو کار پيل کړ او پوره نوي ځوانان يې په خپل لښکر کې را يو ځاې کړل. تر څنګ يې د مشرانو په نومونو باندې د پيغامونو او ليکونو په ليږلو سره هغوې هم د خپل ځان ملګري کړل او په دې توګه يې په خپل ځواک کې پوره ډيرښت راوست.

بنسواړه کې د اوسيدو په وخت کې د ملوخان څخه يوه غلطي وشوه ، که په همغه وخت کې ملوخان د بنسواړه څخه وتلې وې او به اجين يې ولکه کړې وې او بيا د جنوب له اړخه د نربدا پورې رسيدلې وې نو بيا به هغه د مالوه مرکزي ښار مانډوا او دهار په مکمله توګه د خپلې ولکې لاندې راوستې وې او حاجي خان بټني او شجاعت خان تر منځ به يې د اړيکو په پريکولو هم ولکه تر لاسه کړې واې. خو داسې بريښې چې ملوخان داسې کوم قدم نه اخسته. همدا علت و چې شجاعت خان په ډيره ګړندۍ توګه د مالوه جنوب شرقې لورې ته د حاجي خان بيټني کومک ته ور ورسيد.

په بنسواړه کې د خپلې طبعې په مطابق د لښکر د جوړولو وروسته ،ملوخان د هغه ځآيه کوچ وکړ او د بهوپال د سيمې څخه په تيريدو سره يې په خپل مخ کې هر راتلونکې ځواک له نابودۍ سره مخ کړ او بيا د جيګړ په لور شمال ته وخوزيد.

د بله اړخه د شيرشاه سوري سالار حاجي خان بيټني هم د جيګړ په لور د نربدا د درياب په غاړه کې د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و. ملوخان هم په پوره بيړه په خپله مخکې هر څه تر پښو لاندې مروړل او د نربدا د درياب په غاړه د جيګړ په سيمه کې د حاجي خان بيټني د ځواکونو مخې ته ور ورسيد.

کله چې ملوخان وکتل چې حاجي خان بيټني د هغه په مقابله کې ځانته ولاړ دې ، او هلته د شيرشاه سوري او خواص خان د رک خرک نه شته ، تر څنګ يې د حاجي خان بيټني سره لښکر د ملوخان د لښکر څخه څو برابره کم هم دې ، نو د ملوخان حوصله نوره هم زياته شوه ، او د حاجي خان بيټني د لښکرو تر مخه د رسيدو سره سم يې پرته له ځنډه په حاجي خان بيټني باندې يرغل وروست.

حاجي خان بيټني هم د شيرشاه سوري د قومندې لاندې د جنګ له پاره پوره تجربه درلوده ، هغه د حرب او ضرب د ټولو هنرونو څخه پوره پوره خبر و . په دې خاطر يې د ملوخان په څير هم خپله حمله وکړه او په پوره ځواک سره يې د ملوخان په فوځونو باندې د هرې لورې ګذارونه پيل کړل. خو د ملوخان حمله د ومره خطرناکه او ځان وړونکې وه چې د حاجي خان بيټني هره هڅه او هره منډه يې د ناکامۍ سره مخ کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي خان بټني دخپله اړخه ډيره هڅه کوله چې د ملوخان د لښکرو مخکينی ليکې ماتې کړي او پرې نږدې چې هغوې مخته راشي. خو دملوخان حملې هم په خپل وار ډيرې حيرانونکې وې ، هغه دخپل اخري اجل پورې په پوره او غوڅه توګه د حاجي خان بيټني په لښکرو ددرې اړخونو څخه را پريوتې و.

د نربدا د درياب او جاجېګړ تر منځه د حاجي خان بيټني او ملوخان تر منځه وينه تويونکې جنګ روان و ، د اسمان د پراخيو لاندې او زمکې په خاورو موجود هر مصلحت او آند دمرګ په پيغامونو کې ډوب شوي و . تر ډيره وخته پورې دحاجي خان بيټني او ملوخان د لښکرو تر منځه د وينو سيلابونه روان وو . خو کله چې حاجي خان بيټني ته ډاګيزه شوه چې که چيرې په همدې توګه جنګ ته دوام ورکړي نو نه يواځې د ماتې سره به مخ شي بلکه لښکرې به يې هم قتل عام کړل شي. په دې خاطريې په همدې وخت کې دډيرې پوهې څخه کار واخست اوخپله ماتې يې ومنله .دجنګ د ميدان څخه وتښتيد ، بيرته راستون شو او په يوه مستحکمه کلا کې يې ځان کلابند کړ ،ملوخان يې هم په تعقيب راغې او دګهرګاو کلا يې محاصره کړه . حاجي خان دهمدې ګهرګاو دکلا څخه دشجاعت خان پسې د بسپنې له پاره پيغام استولې و .

په همدې وخت کې د ګهرګاو کلا ته يو آس سپور په ډيره بيړه راورسيد او دکلا شمالې دروازې ته راغې او دروازه يې ور وټکوله . ددروازې دټکولو سره سم د ساتونکو څخه يوه دروازه لږ څه پرانسته اود يوه روښانه مشال په واسطه يې هغه سپور ته وکتل ، سمدستي يې دروازه پرانسته اوهغه سپور دخپل آس سره يو ځاې دننه ورننوت. ددروازې ترڅنګ چې کوم نژدې ځاې و ، دهمدې ځايه حاجي خان بيټني په خندا سره بيرون راغې اودې سپور ته يې وويل چې : زما دوسته . ما د ډيره وخته راهيسې په همدې ځاې ستا د راتلو انتظار کاوه. ما هيله درلوده چې نن شپه به ته ماته د يوه ښه پيغام سره راځې ، راتلونکې سپور د حاجي خان بيټني هغه قاصد و چې هغه د شجاعت خان په لورد مرستې له پاره ورا ستولې و . هغه قاصد ورته په خوشحالۍ سره وويل چې :

زما محترمه حاجي خانه ! ما ستا له پاره ډير خوشحاله کونکې خبر له ځانه سره راوړې دې. تر لږه وخته پورې به شجاعت خان دلته را ورسيږي اود ملوخان د عسکرو تر شا به پرې حمله کوي ، شجاعت خان ستا له پاره ماته دا پيغام راکړې دې چې سمدستې دخپل لښکر سره يو ځاې دشمالي دروازې څخه را ووزه او د مخې له لورې د ملوخان په عسکرو حمله وکړه . په ځواب کې ورته حاجي خان بيټني وويل چې :

ګرانه دوسته !ته ماته ويلې شې چې شجاعت خان به اوس په څومره واټن کې را روان وي. قاصد ورته وويل چې : شجاعت خان دومره لرې نه دې هغه له ماسره يوځاې د شپې په تياره کې تر دې ځايه سفر کړې دې او د ملوخان دلښکرو تر شا يې سنګر نيولې دې. په دې اساس غوره ده چې وخت له لاسه ورنکړو ځکه لږه شيبه وروسته لمر را خيژي او روښنايي خپريږي بيا به زمونږ کار ستونزمن شي. تر اوسه په فضا کې تياره ده او دهمدې تيارو څخه بايد ګټه واخستل شي ، سمدستې دخپل لښکر سره يو ځاې د ملوخان په لښکر د مخې له لورې حمله وکړئ ، شجاعت خان وايي چې که چيرې همداسې مو وکړل نو د لمر د راختو د مخه به مونږ د ملوخان ځواکونه د نابودۍ سره مخ کړو ، حاجي خان د قاصد سره نورې خبرې و نه کړې او په يوه منډه دکلا دننه ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شیبه کې حاجي خان بیټنې دخپل لښکر سره یو ځاې د ګهرګاو دکلا دشمالي دروازې څخه راووت. ،څرنګه چې ملوخان د دې کلا شمالي دروازه نه وه کلابند کړې نه پدې خاطر ترې حاجي خان بیټنې دخپل لښکر سره یو ځاې په اسانۍ سره راووت. بیا یې دکلا د دیوالونو ترڅنګ یو اوږود شانته سفر وکړ اوبیا یې دمخې له لورې دملوخان په لښکرو باندې یرغل وروست.

کله چې د حاجي خان لښکرو د ملوخان په فوځ باندې دمخې له لورې یرغل ور وستنو په همدې وخت کې د شجاعت لښکرې چې له پخوا څخه په سنګر کې ناستې وې ،د ملوخان په عسکرو باندې د شا له اړخه را پریوتل. که څه هم شجاعت خان زخمې و او په کجاوه کې یې سفرکاوه خواوس د کجاوې څخه راکیوتې و اودخپل لښکر تر منځه یې هغوې ته د جنګ احکام صادرول.

د ګهرګاو د کلا نه بیرون د جنګ میدان داسې شکل خپل کړې و لکه د رڼا او تیارو ، بهار او خزان او روښنایی اوتیاره چې یو دبل سره په ټکر کې وي.

د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان دغه دوه اړخیزه حمله دملوخان له پاره غیر متوقع او دومره ځواکمنه وه چې ، د شرق له لورې دلمر د راختو سره سم د ملوخان لښکرې د جنګ په میدان کې خورې ورې شوې او دمړو لاشونه یې په هر ځآې کې پراته و . ملوخان دخپل لښکر دماتې وروسته په تیښته وتښتید خو حاجي خان بیټنې اوشجاعت خان دهغه په تعقیب پسې ولاړل ، او تر لرې لرې یې هغه تعقیب کړ خو ملوخان دهغوې څخه خپل ځان خوندي کړ او په تیښته بریالې شو. ملوخان بیرته د وجیګړ د لارې د خاندیش سیمې ته روسید او مالوه ته یې د تل له پاره خداې پاماني وویله. دمالوه په تاریخ کې بیا دملوخان یادونه نه ده شوې.

۶۸

د بله اړخه خواص خان دخپل لښکر سره یو ځآې د اریل دراجه بیربهان په لور روان و ، ددې سفر په دوران کې یوه ورځ کملاوتي چې د خواص خان ترڅنګ یې په آس باندې سفر کاوه ، دمخکې تلو په وخت کې ډیره حیرانه شانته شوه ، ځکه ویې کتل چې دلښکر په منځ کې منوهر داس او ملوکچند په ډیره بې صبرۍ سره اخوا دیخوا روان دي. دا همغه دواړه وو چې کملاوتي د ګنګا او نیرمل د وژلو له پاره ګمارلي و. دهغوې اخوا دیخوا ګرزیدلو کملاوتي ته یو پیغام ورکاوه ، هغه سمدستي وپوهیده چې هغوې د کومې خبرې دپوښتنې له پاره بې قراره دي. په دې خاطر یې دخپل اس په تګ کې سوړوالې راوست او دخواص خان شاته یې ځآن پریښود ، ملوک چند او منوهر داس د فرصت نه ګټه پورته کړه ،خپل آسونه یې ډیر ژر دکملاوتي څنګ ته راورسول یوې یې ښې اړخ ته اوبل یې چپ اړخ ته روان شول ،بیا منوهرداس په ډیر راز سره کملاوتي ته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! مونږ خود رهتاس په ښار کې ګنګا او نیرمل دواړه له منځه وړي دی اوس ووایه چې څه حکم دې ؟ ددې خبرې په اوریدو سره دکملاوتي مخ دخوشحالۍ نه وغوړید. اوپه ډیر راز سره یې ملوکچند ته وویل چې:

ګوره ملوکچنده او منوهرداسه: تاسې ډیره ستره دنده تر سره کړیده ، زه به دهغې له پاره تاسې ته په کوم مناسب وخت کې د زړه له کومې انعام درکړم. زما سره اړیکې ساتئ ، اخوا دیخوا ګرځئ بیا په کوم مناسب وخت کې خواص خان ته هم دګنګا او نیرمل په څیر سزا ورکړو. زه بیرته خپل اس ګړندې کوم ترڅو دخواص خان سره یو ځاې شم. دکملاوتي دحکم سره سم منوهر داس او ملوکچند سمدستې اخوادیخوا شول او کملاوتي بیرته خپل اس ګړندې کړ اودخواص خان څنګ ته ورورسیده. د ورسیدو سره سم خواص خان خپله توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

را بر بنډه کړه، توره یی په فضا کې پورته کړه او خپل لښکر ته یی د تم کیدو حکم وکړ ، ځکه خواص خان وکتل چې څو کسه سواره دهغه د لښکر مخې ته ولاړ دي او دهغوې لاره یی بنده کړې ده.

۲۹

ددې لارې نیونکو پر خلاف خواص خان دحملې کولو نیت درلود چې په همدې وخت کې دآس سپرو څخه دوه کسه په ګړندي توګه دخواص خان مخې ته راغلل. خواص خان دهغوې په کتلو خوشحاله شو. خپل ډال یی بیرته په آس را زوړند کړ او توره یی هم په تیکې که ننویسته ، دغه دواړه اس سپاره ، یو فدایی خان و او بل د فدای خان زوې اسماعیل و. دا همغه فدایی خان و چې د همغه په واسطه خواص خان د شیرشاه سوری په لښکر کې شامل شوې و. ځکه دهغې ترمخه خواص خان دفدایی خان دغلام په څیر د ګیدړو په ښکار کولو باندې ژوند تیراوه.

خواص خان دهغوې کتلو سره سم دآسه را ښکته شو، هغه پلار او زوې هم خواص خان ته په رانزدیکیدو سره دخپلو اسونو څخه راښکته شول ،بیا فدایی خان نژدې په یوه منډه راغې او خواص خان یی دخپله ځانه سره را ونغاړه او په تندي او مخ یی بیا ښکلاوه. دهغې وروسته اسماعیل هم دخواص خان سره ورغایوت. کله چې د اسماعیل سره هم روغبړ پاې ته ورسید نو بیا خواص خان دواړه پلار او زوې له لاسو و نیول او دکملاوتي لورې ته یی یوړل. هغه کملاوتي ته وویل چې: کملا ، دا فدایی خان دې او ددې ترڅنګ دهغې زوې اسماعیل خان دې ،ما پخوا ددې سره دیوه غلام په څیر ژوند کاوه خو وروسته بیا زه دشیرشاه سوری په لښکر کې ورګډ شوم. په دې وخت کې خواص خان سمدستي د فدایی خان خبرې غوڅې کړې او ویی ویل چې:

خواص خانه زویه !د غلط بیانۍ څخه کار مه اخله. زویه !هغه وخت چې ته دخپل پلار او او ورور سره یوځاې له ماسره واست نو ما له تاسو سره هیڅکله هم دغلامانو په څیر سلوک نه دې کړې. خواص خان ورته په خندا ځواب ورکړ او ورته یی وویل چې: فدای خانه ، ستا خبره سهي ده ، اوپه هغې کې هیڅ ډول شک اوشبه نه شي کیدې چې تا له ما او زما د ورور سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کړې دې .او زما دپلار سره دې هم د ورور په څیر اړیکې درلودل. خو ددې سره سره دا یو حقیقت دې چې تا مونږ اخستي وو. په بنسټیزه توګه خو مونږ غلامان وو. فدایی خان داخل په ډیره درنه توګه وویل چې: ګوره خواص خانه !اوس هغه خبره مه کوه چې ته غلام وی ، په دې خبره ماته تکلیف رسیږي. ددې خبرې سره سم خواص خان خبره بلې لورې ته یوړه او وویی ویل چې: بس فدای خان او اسماعیل خانه !دا زما ښځه کملاوتي نومیږي. په دې خبره فدایی خان ډیر زیات خوشحاله شو او ویی ویل ،ګوره کملاوتي ، د خواص خان د ښځې په څیر خو ته بیا زما لور شوې او زما د زوې اسماعیل خان خور و ګرزیدې ، ځکه چې ما خواص خان دخپل زوې په څیر را لوې کړې دې. په خدای سوګند ، چې تر هغې چې دا له ماسره و نو ما د خواص خان او اسماعیل ترمنځ توپیر نه دې کړې. کملاوتي په نرمه او ډیره ښه توګه د فدایی خان مننه وکړه او بیا دهغې وروسته فدایی خان وویل چې:

خواص خانه زویه !زه داصل موضوع په لور راځم. ګوره ،دلته چې دا سوار ولاړ دی دهغې شاته زما پړاو دې. زه خبر شوې وم چې ته داریل دراجه بیربهان پر خلاف اودهغه د ځپولو له پاره را روان شوې یې. خو ګوره زویه ! ماښا م کیدونکې دې ، نوراځه زمونږ دکوچیانو دقبیلې ترڅنګ پړاو وکړه. دقبیلې هر وګړې تا ډیر ښه پیژني ، نو ته به نن شپه دلته ډیره په خوشحالۍ تیره کړې. ځکه ډیره موده وروسته مونږ اوتاسې سره یو ځل بیا یو ځاې کیږو. ددې وروسته به زویه ! زه هم سبا سهار وختې له تاسره یو ځاې د اریل په لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړشم. اوس خو ما اراده کړې چې د خپلې قبیلې سره یو ځاې ، تریوه وخته پورې ، ستا په لښکر کې شامل شم. او بیا بیرته همدې خپل ژوند ته راستون شم. ایا ته غواړې چې زمونږ د قبیلې تر څنګ پړاو وکړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان په خندا خندا وویل چې : ولې نه ، فدایی خانه ! زمونږ لښکر به همدلته ستا د قبیلې تر څنګ پړاو وکړي ،ددې خبرو وروسته خواص خان خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او هملته یی د فدایی خان د قبیلې تر څنګ پړاو وکړ.

کوم وخت چې د خواص خان لښکر د خیمې په درولو کې مصروف و او کملا یوې لورې ته ولاړه وه ، نو فدایی خان او اسماعیل خان خواص خان له لاسه و نیوه او لږ څه لرې یی یوړ. او بیا ورته په ډیر راز سره څه وویل. خواص خان د هغوې په خبرو باندې مسکې مسکې کیده ، بیا خواص خان فدایی خان ته په ډیره پټه توګه وویل چې: د رونده فدایی خانه !ته او اسماعیل خان همدلته و دریږئ ، زه به کملا په خپله خیمه کې کینوم او بیرته به راستون شم. ددې خبرې سره سم خواص خان د هغوې څخه را جدا شو او د کملا لورې ته راغې او کملا ته یی وویل چې:

کملا ! له ما سره خیمې ته راځه. تا ته د خیمې د ورښوولو وروسته به زه یو ځل بیا د فدایی خان لورې ته ورځم ، که چیرې زه د شپې له اړخه ناوخته راغلم نو ته اندیښنه مه کوه. کملا !فدایی خان د کوچیانو د قبیلې سردار دې او یو وخت ما د هغه تر حکم لاندې ژوند کړې دې ، په دې خاطر زما د راتلو په خاطر هغه د یوه جشن د جوړولو له پاره تیارې نیسي ،کیدې شي چې دا جشن ټوله شپه دوام وکړي او دا خلک ما راپرې نږدې چې دلته ستا خواته راشم ، نو په دې خاطر که د شپې له اړخه زه را نغلم نو کملا جانې ته به اندیښمنه کیږې نه. د هغه په دې خبرو ورته کملا وتې په ډیرې بې وسۍ سره وکتل او ورته یی وویل چې: نو ایا ته به ټوله شپه بیرون اوسیږې. خواص خان ورته وویل چې : نو څه فرق کوي ، ځکه چې ته خو به کملا په خپله خیمه کې. د خیمې نه بیرون د وه کسه ساتونکې ولاړ دی، زه خو د دې نه مخته هم ډیر بیرون پاته شوې یم. بس فدایې خان ضد کوي ، په دې خاطر ما ورته هوکړه وکړه. کملا وتې د ډیرې پر اخې سینې څرګندونه وکړه او ویی ویل چې:ماخو هسې په ټوکو کې دا خبره وکړه او که نه زه پوهیږم چې ته به ما هیڅکله هم پرې نږدې او بیرون به پاته نه شې. په هر صورت که چیرې تا د هغوې څخه ځان را خلاصولې شو نو بیرته خپلې خیمې ته راځه ، زه به په ډیره بې قراری سره ستا انتظار کوم ، ددې خبرې سره سم خواص خان کملا وتې د خپله ځآنه سره خیمې ته یوړه او هملته یی پریښوده او بیرته ترې د فدایی خان په لور راستون شو او هغوې ته یی په خندا کې وویل چې:

راځئ چې اوس ځو. ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان د واړه پلار او زوې د خواص خان سره یو ځاې د کوچیانو د قبیلې په لور ولاړل.

هلته د ور رسیدو سره سم د وې ټول د څرمنې څخه د یوې سترې خیمې تر مخ و دریدل. دا خیمه د څو خونو څخه جوړه شوې وه. د خیمې نه بیرون فدایی خان تم شو او د دروازې په لور یی کتل ،بیا یی خواص خان ته وویل چې ،خواص خانه زویه لمړی ته د ننه ولاړشه. ستا تر شا به زه او اسماعیل هم د ر ننوځو. د فدایی خان په دې خبرو باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو بیا په خندا خندا د غې خیمې ته ورننوت ، خیمې ته د ور ننوتلو سره سم خواص خان وکتل چې هلته د خپرو قالینو باندې د څو توشکونو د پاسه ښایسته او حسینه ګنګا نیمه غوځیدلې پرته وه. او تر څنګ یی د لرګې په ځانګو یوه کوچنې چې لاس وپښې وهې هم پروت دې ، ګنګا په ډیر غور سره خپل کوچنې ته ګوره او دلیدو څخه یی خوند اخلي. څرنګه چې ګنګا په خیمه کې خواص خان د راننوتلو غږ واورید نو سمدستي د خپله ځآیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته شوه او اوډیرو زیاتو خوشحالیو په څپو کې یې لوځې پښې رامنډې کړې او په پوره ځواک او زور سره یې خواص خان په غیږ کې و نیوه او ترې را تاوه شوه.

تر یوه وخته پورې خواص خان او ګنګا یو دبل سره په پوره سکون او ډاډ سره غاړه تر غاړه و . ګنګا خپل سر د خواص خان په غاړه ایښودې و او بیا بیا یې دهغه غاړه ښکلوله. بیا یو دبله څخه جدا شول. په دې وخت کې ګنګا دخواص خان څخه وپوښتل چې: ته څنګه یې ؟ خواص خان خپل لاس دګنګا دملا څخه راتاو کړ او د ډیرې زیاتې مینې په څپو کې ترې وپوښتل چې: ګنګا ته وایه ، څنګه یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زه بلکل روغه رمټه یم ، بس ستا د روغتیا اندیښنه راسره وه. اوستا د سلامتۍ په اړه مې فکر کاوه. په ځواب کې خواص خان دګنګا په غوږ کې پټ څه وویل ، چې ګنګا پرې ښه په زوره وخندل. بیا خواص خان مخته ورغې او دلرګې د زانګو تر څنګ یې ګونډې ووهلې او تر ډیره پورې یې خپل کوچې ښکلاوه او خبرې یې ورسره کولې. ددې وروسته هغه په بستره باندې ګنګا ته مخ په مخ کیناست ، خواص خان ورته وویل چې: فدایی خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې بیرون ولاړ دي ، زما په فکر چې زه به هغوې دواړه هم دلته راوغواړم. ګنګا ورته وویلې چې هو ، دهغوې بیرون دریدل ښه نه بریښي ، فدایی خان زما دپلار په څیر او اسماعیل خان زما د ورور په څیر زما خدمت کړې دې. خواص خان دخپله ځایه پورته شو او فدایی خان او اسماعیل خان یې له ځانه سره دننه خیمې ته راوړل. په همدې وخت کې نیرمل هم خیمې ته را ننوتله. دهغې په کتلو سره خواص خان نور هم ډیره خوشحاله شو او ورڅخه یې وپوښتل چې نیرمل ته څنګه یې ؟ نیرمل مخته راغله او دخواص خان په سر یې خپل د شفقت او مینې ډک لاس راښکود او ویې ویل چې بس زویه ستا د دعاو او ستا د ملاتړ څخه نیرمل ډیره خوشحاله ده . بیا نیرمل دګنګا تر څنګ کیناسته . خواص خان دخیمې دروازې ته راغې اوس نو تاسو دواړه پلار اوزوې دننه راشئ ،تر څو به بیرون ولاړ یاست. ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان د خواص خان ترشا شا خیمې ته ورننوتل. بیا درې واړه په قالینو خپور یوتوشک باندې کیناستل. تر لږه وخته پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه خو د لږځنډ وروسته فدایی خان په خبرو پیل وکړ.

خواص خانه زویه ! زه خو دیوه کار څخه فارغه شوې یم یعنې ته او ګنګا مې یو دبل سره یو ځاې کړئ ،خو اوس زه یوه ګیله هم لرم. زه غواړم چې ته به زما دا کار هرو مرو تر سره کړې. خواص خان فدایی خان ته په عجیبه توګه وکتل او ورته یې وویل چې څه ډول کار فدایی خانه ؟ په ځواب کې ورته فدایی خان وویل چې:

ګوره خواص خانه !لمړی مهارت په څو سیمو کې تباهي خپره کړې وه ، د مهارت نه وروسته دهغه خپلوانو اوترټولو نژدې خپل پالامو را پورته شو ،هغه دپرتګالیانو سره یو ځاې په بنګال کې شورش اوبغاوتونه راپیدا کړل خو پخوا تر دې چې هغه خپلو پایلو ته ورسیږي تا له منځه یوړ ،اوس یوځوان مهاکویی راپورته شوې دې او د مهارت او پالامو خواره واره ملګری یې سره راټول کړي دی ،هغوې د بنګال د خلیج تر څنګ خپل یو مرکز جوړ کړې دې اودپرتګالیانو څخه یې هم کومک غوښتې دې . بلکه یوڅو کسان پرتګالیان په لښکر کې هم شامل شوي دي ،اوس دوې د بنګال د خلیج څخه راوتلې او د کراکړ په ښارونو او کلیو یې حملې کړې دې اوهلته یې دلوټمار بازار ګرم کړې دې. ګوره خواص خانه !زه همدا اوس اوس درهتاس څخه راغلې یم خو د رهتاس څخه مخته زه بنګال ته تللې وم. کله چې زه دجنوبي بنګال د کلیو څخه د خپلې قبیلې دخلکو سره یو ځاې راتیریدم نومهاکوي دخپل لښکر سره یو ځاې پر مونږ حمله وکړه. مونږ په ډیره ستونزمنه توګه خپله دفاع وکړه خو ددې سره بیا هم مهاکوي زمونږ د قبیلې څو ځوانان ووژل او زمونږ د قبیلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر سامانونه یی لوټ کړل ،په دې توګه دې مهاکوي مونږته ډیر زیات زیان را اړولې دې ،زه یی د ډیرو ښو ځوانانو څخه بې برخې کړ م او زمونږ سامانونه یی هم له مونږه واخستل.

خواص خانه ! زه غواړم چې که کله ته وخت ولرې نودخپل لښکر سره یو ځاې دې دشیرشاه سوری څخه اجازه واخله اود مهاکوي د ځپولو له پاره هغه لورې ته ولاړشه اوکه نه هغه به په راتلونکو ورځو کې په بنګال کې د مسلمانانو بدترین دښمن ثابت شي. اومونږته به نه تلافي کیدونکې زیان ور رسوي. دهغه په دې خبره خواص خان خپله سینه و څنډله او ویی ویل چې: ګوره فدای خانه ! زما محترمه !ته اندیښنه مه کوه. زه به ډیر ژر دبنګال په لور مخه کړم ، دخواص خان په دې ځواب فدایی خان اودهغه زوې اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شو ،اسماعیل خان دخپله ځایه پورته شو او ویی ویل چې: خواص خانه وروره ! ته کینه. زه به تاسې ته دخوراک څښاک انتظام وکړم. فدایی خان هم و درید او ویی ویل چې خواص خانه ! ته همدلته دګنګا تر څنګ اوسه ، خپلې خبرې کوئ ، زه به ستاسې د ټولو دخوراک څښاک غم وکړم.ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان د خیمې څخه بیرون ووتل.

دفدایی خان او اسماعیل خان د تللو نه وروسته نیرمل هم په یوې بهانه دخیمې بلې خونې ته ولاړه ،دنیرمل دتللو وروسته ګنګا تر یوه وخته پورې خواص خان ته په ډیره مینه کتل اوبیا یی ترې وپوښتل چې دشپې خو به ته همدلته زما او زما د زوې تر څنګ اوسیږې او کنه ؟خواص خان ورته وویل چې: ضرور به زه نن شپه ستا او ستا دزوې تر څنګ اوسیږم. ګنګا اندیښنه څرګنده کړه چې ایا کملا خو به په دې اړه له تا څخه کومه پوښتنه ګرویزنه نه کوي؟خواص خان ورته وویل چې هغه به دڅه پوښتنه له ماوکړي ؟ما ورته دمخه ویلي دی چې شاید زه نن شپه دلته خیمې ته را نه شم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه ، تر ډیره وخته پورې دواړو میړه اوښځې خپل منځې خبرې کولې اودخپل کوچني سره یی لوبې او مینه کوله. په همدې وخت کې دفدایی خان کسانو خوراک راوړ ،ګنګا نیرمل ته هم ورغږ کړ اورا ویی غوښتله. بیا درې واړو یو ځاې خوراک اوڅښاک وکړ. خواص خان هغه شپه په همدې خیمه کې دګنګا سره یو ځاې تیره کړه ،بله ورځ خواص خان اوفدایی خان دواړه دخپل لښکر اوقبیلې سره یو ځاې د اریل د راجه بیر بهان د ځپلو له پاره روان شول.

د اریل راجه بیربهان ته هم خبر رسیدلې و چې دشیرشاه سوري اعلې سپه سالار دهغه د وهلو له پاره هغې لورې ته په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې نو دخواص خان د لښکر د لارې د بندولو په خاطر هغه خپل اخري سرحد ته رارسیدلې و. او هملته یی دخپل لښکر سره یو ځاې خیمه وهلې وه. ترڅو خواص خان هملته په پولو کې تم کړي.

خواص خان چې کله دخپل لښکر اود کوچینانو دقبیلی سره یو ځاې هغه سیمی ته ور ورسید په کومه کې چې د اریل راجه بیر بهان دخپلو لښکرو سره یو ځاې پړاو کړې و نو د اریل راجه بیر بهان خواص خان اودهغه لښکر ته ددمې کولو فرصت هم ور نه کړ اوپه پوره جوش اوخروش سره یی پرې یرغل راوست.

د اریل دراجه بیربهان داحمله ناڅآپې نه وه ،خوبیا هم ډیره ځواکمنه وه . د اریل راجه غوښتل چې په دې ترتیب سره دخواص خان په لښکر باندې ناڅاپې حمله وکړي دهغوې لمړۍ لیکې له کاره وباسي اوخواص خان بیرته په تیښته مجبور کړي ،خو خواص خان د شیرشاه سوری هغه جرنیل و چې د بدو نه په بدترینو حالاتوکې پرې هم باور کیداې شو . په دې اساس د اریل راجه بیربهان د خپلو هڅو په پوره کولو بریالې نه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجه بیربهان د حملې کولو وروسته بیا هم خواص خان خپل عکس العمل و نه ښود او په پرلپسې توګه یې دخپلو عسکرو حوصلې ځواکمنې کولې. هغه په خپلو عسکرو کې د تکبیر نارې پورته کولې او هغوې یې دحملې څخه تمول.

تر لږه وخته پورې همداسې حال روان و ، بیربهان خپلې حملې نورې هم خونړۍ کړې خو خواص خان په ډیر صبر او زغم سره دهغې حملې تمبولې ، خو وروسته یوناڅاپه دجنګ په ډګر کې یو انقلاب راغې ،ځکه فدایی خان او خواص خان د پخوا څخه دبیربهان د له منځه وړلو له پاره یو پلان منظم کړې و ، په دې وخت کې دخواص خان دلښکرو ترشا د فدایی خان کوچیانۍ قبیله را روانه وه ، په دې خاطر فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان دخپلې قبیلې سره یوځاې د شاله اړخه را څرګند شول او بیا یې د خواص خان دلښکر تر څنګ حرکت کاوه او مخته ولاړل اوبیا دواړو پلار او زوې دخپلو میړنیو سرتیرو په کومک سره داریل دراجه بیربهان په لښکرو باندې حمله وکړه ، دفدایی خان او اسماعیل خان ددې اړخیزې حملې په اساس د بیربهان په فوځ کې یو ډول سراسیمګې راپیدا شوه، په همدې وخت کې یو بل انقلاب هم سر را پورته کړ ، ځکه خواص خان چې تر اوسه پورې په دفاع کې مصروف اوس یې دفاع پرېښوده او په پوره جارحیت یې پیل وکړ. ددغو دوه اړخیزه حملو له مخې بیربهان خپل ځان په ستونزو او مشکلاتو کې ګیر ولید.

جنګ جاري و او خواص خان اوفدایی خان کرار کرار مخته ورتلل او د راجه بیربهان هر عسکر یې چې مخته راته له منځه یې یوړ.د راجه بیر بهان لښکرې یو په بل کې ور ننوتې او په دې توګه یې خپل ځآنونه یواځې او د مرګ په خوله کې کتل. خو دبله اړخه خواص خان اوفدایی خان دپخوا څخه زیات په ډیره قهرامیزه توګه خپل مخته تګ ته دوام ورکاوه.

تر لږه وخته پورې جنګ دوام وکړ ، خو راجه بیربهان ډیره بده ماتې وخوړه اود جنګ د میدان څخه په دوو پښو د تښتید. په دې وخت کې خواص خان فدایی خان ته مشوره ورکړه چې دخپلې قبیلې او دخواص خان د لښکر د ښځو سره یو ځاې او د ټولو سامانونو د راغونډولو وروسته داریل په لور ولاړ شي ، خو هغه پخپله د راجه بیربهان په تعقیب پسې ولاړ ، تر څو د اریل راجه په خپله کلا کې ځان کلابند نه کړي او دجنګ د اوږیدو هڅه و نه کړي. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د بیربهان شاته و لاړ او د هغه شاتلونکې عسکر یې یو په بل پسې له منځه وړ ان تر دې چې دهغه د عسکرو شمیره نوره ډیره را ولویده اوپاته یې دده تر مخه لکه د وزو او میږو په څیر منډې وهلې.

بیربهان فکر کاوه چې کلا ته په ور رسیدو سره به خپل ځان هلته کلا بند کړي او دخواص خان سره به مقابله پیل کړي خو خواص خان دهغه دغه اراده د ناکامۍ سره مخ کړه ځکه چې دبیربهان تر شا خواص خان هم د اریل ښار ته ور ننوتې و ، هلته په ښار کې یو ځل بیا دخواص خان اوبیر بهان تر منځ نښته وشوه اویو ځل بیا بیربهان د سختې ماتې سره مخ شو ، خواص خان د ښار دننه ټول ساتونکې یو په بل پسې له منځه یوړل ، بیربهان د موقع نه په ګټې اخستو سره دخپلې کورنۍ او څو نورو کسانو سره یو ځاې د ښار دبلې دروازې څخه بیرون ووت او دخپل ځان دخوندې ساتلو په خاطر دبندیل کهنډ د کلیو په لور و تښتید. اما خواص خان د ښار د نظم و نسق د په لاس کې اخیستو وروسته دخپل فوځ سره یو ځاې د ښاره بیرون پړاو وکړ.

تر ماښامه پورې فداې خان هم دخپلې قبیلې ، دخواص خان دلښکرو دښځینه و او نورو سامانونو سره یوځاې د هلته بیرون دخواص خان د لښکر د پړاو سره یوځاې شو. هغه هم دخپلې قبیلې سره یوځاې هملته دخواص خان د لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ. کله چې پړاو جوړ کړل شو نو خواص خان خپلې خیمې ته ورغې ، ګورې چې کملاوتې په دیره بې صبرۍ سره دهغه انتظار کوي ، دخواص خان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتلو سره هغې یو ناڅاپه رامنډه کړه او د خواص خان څخه یې غیږه را چاپیره کړه ، بیا یې په دیره مینه او محبت خواص خان ته وویل چې : « زه تاته د بیربهان پر خلاف د دې غې شاندار ه بري په اړه مبارکې وایم ، او تر څنګ یې د اریل دښار په ولکه کولو هم تاته د زړه له کومې مبارکې وایم.» د کملاوتي په دې خبرو خواص خان ډیره خوشحالي وښوده ، بیا یې کملاوتي په شا و ټپوله او ورته یې وویل چې : ګوره کملاوتي ! ته همدلته خیمه کې اوسه ، زه به ولاړشم تر څو د لښکرو او تر څنګ یې د فدایی خان د قبیلې دخلکو له پاره د خوراک څښاک انتظام وکړم. د دې وروسته به زه د اریل ښار ته ورځم او هلته به د هغه ښار د نظم ونسق له پاره اخری انتظامات کوم. خو زه غواړم چې تاته هم یوه خبره وکړم ، کملاوتی ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې هغه څنګه ؟ خواص خان ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه دلته اریل دښاره بیرون دخپل لښکر تر منځ دځو ورځو له پاره پاته کیږم، په همدې وخت کې به زه د اریل دښار نظم ونسق برابروم او په ښار کې به خپل حاکم ټاکم او دهغې وروسته به د مالوه په لور ورځم. ځکه هلته هغوې ماته ډیره اړتیا لري ، خو زه دلښکر هیڅه ښځینه له ځانه سره هغه لورې ته نه شم وړلای. ځکه چې د مالوې حالات سهي نه دي ، هر هر ځای بغاوتونه سر راپورته کوی ، په دې خاطر په هغه ورځ چې زه له دې ځآیه کوچ کوم نو زما ډیر دروند دوست فدای خان به دخپلې کوچې قبیلې سره یو ځای د راجپوتانه د پولو په لور خوزیږي ، دلښکر ټولې ښځینه او ټول هغه سامان چې په اریل کې د راجه بیربهان د ماتې وروسته تر لاسه شوې دې، هغه به هم فدایی خان له ځانه سره هلته دراجپوتانه پولو ته نژدې له ځانه سره وړي او هلته به یې شیرشاه سوری ته ورحواله کوی ، تر څنګ یې ستا په ګډون ټولې ښځې به هم د فدایی خان سره ځې او هلته به د شیرشاه سوری په لښکر کې اوسیږي. د دې وروسته چې حالات څنګه مخته راغلل نو همغسې چلند به وکړل شي. کیدې شې چې زه د مالوه څخه د خلاصون وروسته د راجپوتانه په پولو کې د شیرشاه سوری سره هم ووینم. کله چې خواص خان خاموشه شو نو کملاوتي سر ټیټ کړ او په فکر کې ډوبه شوه او بیا یې سر راپورته کړ او ویې ویل چې:

ګوره خواص خانه ، زما حبیبه ! ستا هره خبره ماته د حکم معنې لري. که چیرې ته فکر کوې چې مالوه ته له تاسره د ښځو تګ ضرورې نه دې نو بیا به زه هم د لښکر د نورو ښځو په څیر د فدایی خان د قبیلې سره یو ځای د شیرشاه سوري په لور ولاړه شم او هلته به په ډیره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کوم. خو ته به ژمنه کوې چې په مالوه کې به یوه ورځ هم زیاته نه اړوې. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې: کملاوتي ! همداسې به کیږي لکه ته یې چې فکر کوې. هر وخت چې د مالوه د حالاتو د سمون څخه خلاص شوم نو په همغه ګړۍ کې به د راجپوتانه په لور در وخوزیږم او هملته به له تاسره یو ځای شم ،ته اوس په خپله خیمه کې ارام وکړه ، زه ورځم چې د خپل لښکر او د فدایی خان د قبیلې د اړتیاو په اړه ځان پوه کړم. د دې خبرې سره سم خواص خان د خیمې څخه بیرون شو.

لږه شیبه وروسته خواص خان د فدایی خان د قبیلې په خیمو کې ور ننوت او په ډیره خوشحالۍ سره د خپلې محبوبې میرمنې ګنګا خیمې ته ورغې ، ګنګا په دې وخت کې خپل کوچنې په غیږ کې نیولې و او په خیمې کې اخوا دیخوا ګرزیدله ،د کوچنې د خوشحالۍ په خاطر یې د هغه سره ډیره مینه کوله او د همغه په ژبه یې ورسره خبرې کولې. څنګه چې خواص خان خیمې ته ورننوت نو ګنګا د خپل کوچني سره یو ځای ورمنډه کړه او د هغه استقبال یې وکړ. او خواص خان ته یې د هغه په دې فتوحاتو باندې مبارکې ورکړه ، خواص خان هم ورمخته شو او کوچنی یې د ګنګا سره یو ځای په خپله غیږ کې و نیول.تر ډیره پورې یې هغوې ښکلول او مینه یې ورسره کوله ، بیا ګنګا هغه دلاسه و نیوه او د خیمې منځ ته یې یوړ ، کوچنې یې په ځانګو کې واچاوه او پخپله د خواص خان سره کیناسته. په همدې وخت کې د خیمې دبلې خونې څخه نیرمل هم را بیرون شوه ، هغې هم د دغو بریاو په اړه خواص خان ته مبارکې وویله. خواص خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل د نیرمل ددې مبارکۍ په ځواب کې څه ووایی چې دخیمې دروازې ته فدایی خان اودهغه زوې اسماعیل خان را ورسیدل. بیا فدایی خان هملته په دروازې کې ولاړ وپوښتل: خواص خانه زویه ! یا زه او اسماعیل خیمې ته درننوتلاې شو.

خواص خان په ډیره بیړه را پورته شو او په یوه منډه دخیمې دروازې ته ورغې او فدایی خان یی له لاسه و نیوه او له ځانه سره یی دننه یوړ او ورته یی وویل چې: فدایی خانه ! زما دروندہ دوسته ! زما خیمې ته دراتلو په وخت کې تاته د اجازې دغوښتلو ضرورت نه شته. تا ته د دې اجازې غوښتلو اړتیا څه وخت راپیدا شوې ده. زه خو ستا دزوې په څیر یم او ګنګا دې د لور په څیر. دخواص خان د دې خبرو په واسطه فدایی خان او اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شول او بیا هلته دخیمې په منځ کې دخواص خان سره یو ځاې کیناستل.

په همدې وخت کې فدایی خان خواص خان ته وویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زه پوهیږم چې په دې خرابو حالاتو کې ته په دوو کشتیو کې سپور شوې یی. یه کملا او بله ګنګا. خو زه غواړم چې ته یو اځې دګنګا په کشتۍ کې سپور اوسې. ستا له پاره یو مصیبت دادې چې ته هغوې دواړه یو له بله سره نه شې یو ځاې کولې ،ځکه چې که چیرې ته د شپې له اړخه د ګنګا سره پاته کیږې نو کملاوتی په خفه کیږې او که چیرې ته د کملاوتی سره یو ځاې کیږی نو زما لور ګنګا ته به شکوه او شکایت راپیدا کیږې. په دې وخت کې ګنګا په خندا سره وویل چې: فدایی خانه ، زما محترمه ! زما روح زه دمیړه په وجو کې ورننوتې دې ، حالات چې هر څومره خراب او ستونزمن وي بیا به هم زه دخپل میړه څخه شکوه او شکایت ته لاره ورنکړم ، زه پوهیږم چې دا هر څه د خاصو مجبوریتونو په اساس ترسره کیږې او ډیر ژرده چې حالات به زمونږ په ګټه را وځرخیږي ، فدایی خان په ډیرغور سره دګنګا په لور وکتل او ورته یی وویل چې:

ګنګالوري ! ته یوه ډیره ستره ښځه یی. او ډیره دعزت او ویاړ خاونده ښځه یی .په خدای سوګند چې خواص خان ته همستا په څیر د یوې ښځې اړتیا وه ، ددې وروسته فدایی خان د خواص خان په لور وکتل او ورته یی وویل چې: خواص خانه زویه ! اوس چې تا د اریل د راجه بیربهان په خلاف دومره ستره سوبه تر لاسه کړه نو اوس دې پروګرام څه دې او کومې لورې ته ځې ؟

خواص خان ورته وویل چې : زما دروندہ فدایی خانه ! ما خپل پلان جوړ کړې دې اودهغې په اړه مې کملاوتي ته هم خبر ورکړې دې اوهغې زما ددې پلان سره موافقه هم کړې ده. زما پلان دادې چې دوه یا درې ورځې به زه دلته قیام کوم ،په دې وخت کې به زه داریل دښار انتظامات هم سم په لاره کړم اوخپل یو حاکم به پرې و ټاکم. ځکه چې اوس دا سیمه زمونږ په حکومت کې را شامله شوې ده ، ددې وروسته به دخپل لښکر سره یو ځاې دمالوه په لور کوچ کوم. ګنګا او زما زوې به له ما سره ملګري وي، ګوره فدایی خانه ! زه اوس کملا له ځانه سره نه شم بوتللاې ،او بوتلل یی هم نه غواړم. اوس به ستا په غاړه وې چې د لښکر د نورو ښځو اود ټول هغه سامان چې د اریل دپړاو نه مونږ ته تر لاسه شوې ، سره یو ځاې ټول دراجپوتانه سرحد ته رسوې او هلته

به یی شیرشاه سوری ته ورتسلیموې. اوهغه ښځې چې دکملاوتي سره یو ځاې هلته ورځي دوې به ټول هملته اوسیږي. ته به په خپله دخپلې قبیلې سره یو ځاې هملته دشیرشاه سوري دلښکر تر څنګ پړاو کوې ، زه هیلمن یم چې زه به وتوانیږم دمالوه حالات ډیر ژر په خپله ګټه را وځرخوم اوبیا دخپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه په لور دروخو زیږم

دخواص خان ددې پلان په اوریدو سره ګنګا د سر نه تر پښو پورې خوشحاله شوه اوفدایی خان هم پرې خوښ معلومیده خو سمدستی یی خواص خان ته وویل چې: خواص خانه زویه ! دا خو یو ډیر ښه پلان دې او په دې باندې دعمل کولو په وخت کې ، او د کملاوتي په نه شتون کې ، ته یو څو ورځې ارامې تیرولې شې. خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اودګنګا په لور یی ولیدل او ویی ویل چې: ګوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

گنګا ! زه دفدایی خان او اسماعیل خان سره یو ځاې وځم ، خپل لښکر اودهغوې د قبیلې دا ړتیاو اندازه اخلم اودهغې د تیاریدو له پاره انتظام کوم. ددې وروسته به بیا زه داریل دښاره کوچ کوم. خو واوره چې دماښام ډوډۍ به زه همدلته له تاسره یو ځاې خورم. دخواص خان په دې خبرو ګنګا دخوشحالۍ نه نه راټولیده. بیاټول و دریدل او دخیمې څخه راووتل.

راې سین او دچندریري راجه پورن مل دخپلې ملکې پاروتي او خپل وراره پرتاب سره یوځاې په خپلې مانۍ کې ناست و ،په همدې وخت کې د هغه یو ساتونکې را ننوت او د راجپوتانه د راجه مالدیو د سالار کوپا د راتلو خبر یې ورکړ. پورن مل دخپله ځآیه راپورته شو او ورته یې وویل چې: ته ښه نه دې کړې چې هغه دې هلته بیرون تم کړې دې. زه به دهغه دښه راغلاست له پاره پخپله تر دروازې پورې ورشم. هغه ساتونکې بیرته ووت ، هلته په دروازه کې د ډیرښه قد وقامت انسان راجپوت ولاړ و ، هغه د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار و ، دغه ساتونکې کوپا ته وویل چې: چې مهاراج ستا د استقبال له پاره پخپله تر دروازې پورې راځي.ددې خبرې د اوریدو سره سم د مالدیو دراجه سپه سالار ځان تیار کړ په همدې وخت کې پورن مل هم را ورسید ،مخته ورغې او کوپا ته یې غیږ ورکړه او بیا یې ورته وویل چې:

ګوره کوپا !ته د پردیو په ځیر ولې بیرون دریږې. زما وستا تر منځه خو پخوا هم لیدنې کتنې شوې دي ، ته ما پیژنې او زه هم تا له شکله ښه پیژنم. بیا ته ولې داسې د پردیوالي څرګندونه کوې ، زما ساتونکې ته به دې ویلې واې او پرته له ځنډه به دننه راتلې. کوپا د پورن مل ددې دمینې ډکو خبرو په مقابل کې څه و نه شو ویلاې ، خو پورن مل ته یې په ډیره مینه کتل ،بیا پورن مل کوپا د لاسه و نیوه او دمانۍ همغې خونې ته یوړ او هلته یې په شاه نشین باندې کیناوه. دهغه ښې لورې ته دهغه لور پاروتي او چپ لورې ته یې په ترتیب سره کوپا او پرتاب کیناستل. تر لږه وخته پورې د مانۍ په دې خونه کې خاموشي خپره وه. بیا وروسته پورن مل په لوړ اواز سره وویل چې:

کوپا !وایه !چې دلته دې څنګه د راتللو زحمت ویستلې دې. کوپا ورته په ځواب کې وویل چې:

دچندریري او راې سین راجه پورن مل به خبر شوې وي چې په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله لمن خپره کړې ده ،هغه دخپل شاوخوا ریاستونه او سلطنتونه نیولې اوپه خپل سلطنت کې را ګډ کړي دي . شیرشاه سوری همدا اوس دخپل لښکر د یوې برخې سره د راجپوتانه په پولو پړاو کړې دې اوخپل تر ټولو ستر سالار خواص خان یې د اریل د راجه بیربهان د ځپولو له پاره هغه لورې ته استولې دې. دهغه دوه نور سرداران حاجي خان بیټنې او شجاعت خان همدا اوس په مالوه کې دخپل لښکرسره پراته دي.کیدې شې چې تر اوسه پورې دا خبر هم رارسیدلې وي چې شجاعت خان او حاجي خان بیټنې هلته ناصر خان ته ماتې ورکړې اودهغه لښکر یې ټول له منځه وړې دې.

اوس خو حالات داډول دي چې دمالوه پخوانې حکمران ملوخان چې په قادرشاه باندې مشهور شوې دې اودشیرشاه سوري دلمړۍ حملې په وخت کې دمالوه څخه د ګجرات په لور تښتیدلې و اوس د حاجي خان بیټنې سره د جنګ له پاره دخپل یوه غښتلې لښکر سره یو ځاې د مالوه په لور خوزیدلې دې.نو که چیرې په دې حالاتو کې مونږ لاس تر زنې کینو ، نو باید یاد وساتو چې بیا به دا حالات زمونږ له پاره دپیښمانۍ سبب وګرځي. په دې وخت کې سپه سالار کوپا خاموشه شو نو راجه پورن مل ورته وویل چې : کوپا ! ته څه ویل غواړې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوپا ورته وویل چې: ګوره راجه ! زه غواړم تاته ډاګیزه کړم چې مونږ اوتاسې باید خپل ځواک استعمال کړو ،په مالوه کې په حاجې خان بیټنې او شجاعت باندې یرغل وروړو او د ملوخان سره دهغه دبیرته راستنیدو په خاطر بسپنه وکړو .که چیرې مونږ همداسې وکړل نو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان به ماتې وخوري ،دمالوې څخه به وتښتې اوملوخان به بریمند را وګرځي. ملوخان زمونږسره پخوا هم نیک اړیکې درلودل او اوس خو به د مالوه د نیولو وروسته هغه یو ځل بیا دیوه ستر ځواک په څیر را څرګند شي ،او په دې توګه زه هیلمن یم چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری د لارې ډیر ستر خنډ وګرځي.

ګوره راجه ! ما دخپله ځانه سره یو لښکر هم راوړې دې، چې اوس یې ستاسې په شمالې پولې کې پړاو کړې دې. اوس چې زه ستا لورې ته راتللم نو خپل یو نائب مې دخپل لښکر له پاره قومندان و ټاکه . ما چې څومره کارونه کړې دې د راجه مالدیو په امر او دهغه په مشوره مې تر سره کړې دی. مونږ غواړو چې ته هم همداسې یو لښکر ترتیب کړې اودخپلو شمالي سیمو په لوریی ورولیږې ، زما سره چې څومره لښکر شته هغه به هم ستا دلښکر سره یوځاې په کار پیل وکړي ، زمونږ دواړه لښکرې به ملوخان پیدا کړې اودهغه ملاتړ به وکړي اوبیا به ددرې واړو ځواکونو یو متحده لښکر د حاجی خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف عملیات پیل کړي او هغوې به دخپلولښکرو سره یو ځاې دنابودۍ کندې ته ور واچوي. که مونږ همداسې وکړو نو راجه پورن مله ، زه تاته ډاډ درکوم چې نه یواځې ستا اوسنې حالت به دشیرشاه د لاسو څخه ازاد شي بلکه په راتلونکې کې به ته د یوه ازاد ریاست د راجه په څیر و اوسې. که چیرې په دې وخت کې مو سترګې پټې کړې نوزه باید تاته ډاګیزه کړم چې دشیرشاه سوری اودهغه دلښکر حوصلې دومره سترې شوې دې چې هغوې به زمونږ اوستالښکرې د غنمو ددانو په څیر ترپښو لاندې ورغستلې کړي.

دکوپا په خاموش کیدو باندې په ټول راجمحل کې تر لږه وخته پورې خاموشي خپره وه ، په دې وخت کې راجه پورن مل مسکې شو او ویی ویل چې:

ګوره کوپا !لکه څنګه چې ته وایی همغسې به کیږي ، دخپل ځان تر څنګ دې ناست زما وراره پرتاب دې. نوموړې زما د لښکرو ستر سالار هم دې ، زما په ښې اړخ کې زما لور پاروتي ناسته ده ، دا نه یواځې زما لور ده بلکه زما د زوې په څیر ده. نوموړې د جنګ د زیاتې تجربې ترڅنګ دحرب د فن ډیره ماهره هم ده ، یعنې په دې وخت کې چې څومره لښکر زما سره شته،هغه زه په دوو برخو باندې ویشم ، یوه برخه یی د رای سین د خوندي ساتلو په خاطر به دلته زما سره اوسیږي ،ددې برخې قومندانې به زما لور پاروتي کوي اودبلې برخې قومندانې به زما وراره پرتاب کوي نوموړې به له تاسره یو ځاې ولاړشي ،پرتاب به همغسې کوي لکه ته یی چې غواړې ، د راجه پورن مل د ځواب په اوریدو سره کوپا ډیره زیات خوښ شو ، بیا یی په ډیره عاجزۍ سره دپورن مل لورې ته وکتل او ورته یی وویل چې:

پورن مله ! ایاداسې به شوني نه وی چې پرتاب همدا اوس دخپل لښکر سره یو ځاې له ماسره ولاړشي. ځکه مونږ باید وخت له لاسه ورنه کړو. هسې نه چې زمونږد ور رسیدو نه مخته حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دملوخان په خلاف یرغل وکړي اوهغه ته بدترینه ماتې ورکړي. راجه پورن مل ورته وویل چې: ته همدا اوس را پورته شه ، له ماسره ولاړشه زه به پرتاب همدا ګړۍ له تاسره د کوچ کولو له پاره تیار کړم. دپورن مل د ځواب په اوریدو سره د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار کوپا ډیره خوښې څرګنده کړه ،بیا ټول راپورته شول اود مانۍ دهغه خونې څخه را ووتل او دخپل لښکر نیمایی برخه یی د خپل وراره پرتاب تر قومندې لاندې د کوپا سره روانه کړه ، دوې د پورن مل دریاست شمالي برخو ته په ډیره ګړندۍ توګه حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې کوپا د پورن مل د قوماندان پرتاب دلښکر سره یو ځاې د پورن مل دریاست د شمالي پولو پورې ور رسیدل ، نو هلته ورته دکوپا نائب چې دکوپا په غیاب کې دهغه د لښکرو قومندان و ، دهغوې ډیر ښه استقبال وکړ، بیا دکوپا د وینا سره سم پرتاب خپل لښکرته د کوپا د لښکر تر څنګ پړاو ورکړ. دکوپانائب تر یوه وخته پورې د کوپا په لور په حیرانتیا سره کتل او بیا یی ورته وویل چې :

زما دروندہ ! ایا زه تاسې ته داسې خبر در واوروم چې په یقیني توګه به تاسې ته ښه و نه بریښي. کوپا په ډیرې اندیښنې سره دخپل نائب په لور وکتل او ورته یی وویل چې څه ډول خبر ؟

کوپا !تیره ورځ زمونږ څو کسه مخبران لښکر ته بیرته راستانه شوي او هغوې له ځانه سره خبر راوړې دې چې دشیرشاه سوری سالارانو حاجي بیټنې خان او شجاعت خان یو ځاې ملوخان ته ډیره بده ماتې ورکړې او ملوخان دماتې دخوړلو او دخپل لښکر د له منځه وړلو نه وروسته د خاندیش په لور تښتیدلې دې. هغه نائب دا خبره په ډیره اندیښمنه توګه کوله. د خپل نائب ددې خبرې په اوریدو سره کوپا تر یوه وخته پورې ټیټ سر ناست و ، او په فکرونو کې ډوب و . په دې وخت کې دپورن مل د فوځونو قوماندان پرتاب په ډیرې اندیښنې سره کوپا ته کتل ، کوپا هم دهغه په لور و کتل او ورته یی وویل چې: ګوره پرتابه ! هغه کار چې مونږ باید مخته کړې وې دهغې په کولو کې مونږ ځنډ وکړ. اوس خو ملوخان د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دماتې سره مخ شوې دې ،که چیرې مونږ ددې جنګ په وخت کې د ملوخان کومک ته را رسیدلې واې نو اوس به حالات بل منګه وو . مونږ به حاجي خان او شجاعت خان ته ماتې ورکړې وې. خو ګوره پرتابه ! زما په ذهن کې ناهیلې نه شته. که چیرې ته له ما سره اتفاق وکړی نو اوس هم مونږ ډیر څه کولې شو. دهغه په دې خبره پرتاب ور وکتل او ورته یی وویل: کوپا په دې کې شک نه شته چې ستا جنګي تجربې له ماڅخه زیاتې دي. په مالوه کې دملوخان په خاطر اود حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف چې ته هر ډول قدم اخستل غواړې نو زه به دې تر څنګ ولاړ یم. وایه چې اوس ته څه ویل غواړې ؟ په دې وخت کې کوپا پرتاب ته مخ کړ او ورته یی وویل چې:

هغو مخبرانو چې د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دملو خان د ماتې خبر راوړې دې ،هغوې دا نه دي ویلی چې حاجي خان او شجاعت خان ملوخان ته د ماتې ورکولو وروسته کومې لورې ته تللې او یا یی چیرې پړاو کړې دې. دکوپا نائب په ځواب کې ورته وویل چې:

ګوره کوپا ! هغوې ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده. دملو خان دماتې وروسته حاجي خان او شجاعت خان دهغه لښکر ټول قتل عام کړې دې، هغه یی تعقیب کړې ، خو اوس خبر راغلې چې هغوې اوس دمالوه په جنوبي برخو کې دملوخان د تعقیبولو څخه لاس اخستې او پړاو یی کړې دې اوتر اوسه پورې هغوې هملته په پړاو کې دي. ددې ځواب په اوریدو سره کوپا خوشحاله شو اوبیا یی دپرتاب په لور وکتل او ویی ویل چې:

ګوره پرتابه ! دکوم مقصد له پاره چې مونږ او تاسې را یوځاې شوي وو هغه خو پوره نه شو ،ځکه مونږ غوشتل چې د حاجي خان اوشجاعت خان په مقابل کې ملوخان سره کومک وکړو اوهغوې دواړو ته دماتې ورکولو وروسته هلته په مالوه کې دملوخان نظام حاکم کړو تر څو په راتلونکې وختو کې هغه زمونږ سره د شیرشاه په خلاف یوځاې شي خوهغه موقع مونږ له لاسه ورکړه. اوس مونږ غواړو چې د جاجي خان بیټنې او شجاعت خان پر خلاف شپینې عملیات پیل کړو ،په کوم ځاې کې چې اوس هغوې پړاو کړې دې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځایه به زمونږد لښکر مخبران زمونږه لارښونه وکړي ،بیا به دشپې په نیمایی کې مونږ پر هغوې باندې شبخون وکړو ، هغوې سره به تر اوسه هم دملوخان د پړاو ټول سامان او نور شیان موجود وي ،مونږ په دې سامانو باندې د ولکې کولو او دې دواړو ته دماتې ورکولو هڅه وکړو ، تر څو هغوې ددې ځایه وتښتي.

دکوپا په دې وړاندېز باندې پرتاب مسکې شو بیا یی ورته وویل چې: ګوره کوپا ! زه له تاسره ستا په دې وړاندیز کې متفق یم ،کوم وړاندیز چې تا کړې دې دهغې په واسطه به مونږ نه یواځې حاجې خان او شجاعت خان ته نه تلافي کیدونکې زیان ورسوو بلکه دهغوې په ولکه کې دخوراک اوحرب په وسایلو به هم ولکه وکړو تر څنګ به یی هغه وسایل او سامانونه یی چې د ملوخان څخه په ولکه کې اخستې دي هغه به هم ترې بیرته راخپل کړو او په دې توګه به په خپل ځواک کې ډیرښت راوړو. کوپا ورته سمدستي وویل چې:

ګوره کوپا ! اوس دې چې له ماسره په دې خبره اتفاق وکړ نو اوس ووایه چې مونږ به څه وخت ددې ځآیه کوچ کوو ؟ که مونږ پر هغوې دشپې حملې کوو نو بیا خو باید همدا اوس او سمدستې ددې ځایه کوچ وکړو. هسې نه چې زمونږد ور رسیدو دمخه هغوې خپل پړاو دهغه ځآیه پورته کړي او دخپل منزل په لور ولاړ شي. پرتاب دهغه دخبرې سره اتفاق وکړ او دواړو په همدې وخت کې خپلو فوځونو ته د پړاو د پورته کولو حکم وکړ. اوبیا دکوپا د مخبرانو په لارښوونه هغې لورې ته روان شول چیرې چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان پړاو کړې و.

شپه په ډیره منډه تښتیده ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دملوخان تعقیب پری ایښې و اوهملته یی دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و ، کله چې د لښکر یوشمیر مخبرانو هغوې ته خبر ورکړ چې د راجپوتانه د راجه مالدیو دسپه سالار کوپا د پورن مل د لښکرو د قومندان پرتاب سره یو ځاې پرې د شپې دحملې له پاره راروان دي ، نو د خبر د اوریدو سره سم حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه سمدستي متحرک شول او ددې شبخون د مقابلې له پاره یی ځانونه تیار کړل.

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان تر اوسه پورې په خپلوتیاریو کې مصروف و چې کوپا او پرتاب دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغوې پړاو ته نزدې ور ورسیدل. بیا دشپې په تیاره کې کوپا د پړاو ښې اړخ ته ولاړ هلته حاجې خان بیټنې دخپل لښکر سره پړاو کړې و . په داسې حال کې چې پرتاب چپ لورې ته ولاړ او دشجاعت خان پړاو ته یی ځان ور نزدې کړ. ددې شبخون پیل مالدیو دراجه سالار کوپا وکړه او د قیامت راوړونکې سمندر په څیر یی د حاجې خان بیټنې په لښکرو یرغل وروست. په همدې وخت کې پرتاب هم د شجاعت خان دلښکرو سرته ور رسیدلې و. اودشجاعت خان په لښکر یی بدترینه حمله وکړه.

کوپا او پرتاب په داسې وخت کې په حاجې خان بیټنې او شجاعت خان باندې یرغل وروړ چې هغوې ددې یرغل پر خلاف په پوره بیړه په تیاریو کې مصروف و و . په دې اساس ددې شبخون په واسطه حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته پوره زیان ور ورسید. خو هغوې ډیر ژر خپلې لښکرې بیرته را منظمې کړې ، ددې وروسته لمړی حاجې خان بیټنې خپله حمله پیل کړه اوکوپا د لښکر حملې یی لږ څه تم کړې ، په همدې وخت کې شجاعت خان هم د پرتاب پر خلاف ځوابي حمله پیل کړې وه . د وپرانو په سیمه کې دغه جنګ په پوره توګه د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف روان و. ځکه چې ، د یوې لورې هغوې ددې شبخون په مقابل کې پوره تیاری نه و نیولې اود بله اړخه د کوپا او پرتاب د لښکرو شمیر ددوې دواړو د لښکرو څخه څو برابره زیات و. په دې خاطر حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د کوپا او پرتاب په مقابل کې تم نه شول. لږه شیبه جنګ دوام وکړ او بیا حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د کوپا او پرتاب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسو ډیره بده ماتې وخوړه. او دخپلو ځانو دخوندې کولو په خاطر دخپلو هغه پاته عسکرو سره یو ځاې د میدانه وتښتیدل. کوپا اوپرتاب تر لږه وخته پورې دهغوې پسې شاته ولاړل اوبیا یی د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دپړاو په هر څه باندې ولکه وکړه. په دې توګه کوپا او پرتاب دخپلو دغو عملیاتو په واسطه حالات په خپله ګټه را واړول.

کوپا اوپرتاب د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دپړاو په هر شي ولکمن شوي وو ،هغوې هر لاسته راغلې شې تر سترګو تیراوه. بیا کوپا په خوشحالۍ سره پرتاب ته وویل چې:

پرتابه !هغه څه چې مونږ د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دپړاو څخه تر لاسه کول دهغه زیات مونږته تر لاسه شوي دي. ډیر زیات د خوراک څښاک سامان ، د حرب ډیر زیات وسایل او .. ، ددې ترڅنګ مونږ هغوې دواړه بلکل لوڅ کړي دي او دهغوې لښکر مو له منځه وړې دې. زما په آند چې اوس به هغوې دلته په مالوه کې د اوسیدو جرءت و نه کړي. پرتاب ورڅخه وپوښتل چې: کوپا ! ته څه فکر کوئ چې اوس باید مونږ څه وکړو؟

کوپا ورته وویل چې !ګوره پرتابه !اوس خو زمونږ په وړاندې بل کوم ځواک نه شته چې مونږ ورسره و جنګیږو .د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان نه وروسته اوس درې ستر ځواکونه زمونږتر مخه دي چې مونږ راجپوتانو ته خطر ناکه ثابتیدا ې شی. یو د شیرشاه سوري ، بل د شیرشاه سوری د اعلې سالار خواص خان اودریم د هیبت خان نیازي ځواک دې. شیرشاه سوري همدا اوس د راجپوتانه په پول کې پروت دې او د هغه سپه سالار د راجه بیر بهان د ټکولو پسې تللې دې ،تر هغې چې خواص خان د شیرشاه سوري سره نه وي یو ځاې شوې شیرشاه سوري به په راجپوتانه باندې یرغل ونه کړي خو تر هغې چې د هیبت خان نیازې پورې اړه لري هغه اوس په پنجاب کې مصروف دې غواړی په پنجاب باندې خپله ولکه کلکه کړي اوبیا د سیند سیمې هم د شیرشاه سوري د سلطنت برخې و ګرځوي.

ګوره پرتابه !مونږ باید اوس یواځې اویواځې په شیرشاه سوري سترګې ورکلکې کړو او هغه د څارنې لاندې و نیسو ،زما په آند چې مونږ باید داټول شیان راټول کړو اوستاسې دمرکز راې سین په لور یی یوسو ،دخوراک او حرب کوم وسایل اوذخایر چې مونږتر لاسه کړي دی هغه به ټول تاسې ته تسلیم کړو ، زه دخپله ځانه سره راجپوتانه ته هیڅ هم نه وړم. ځکه هلته مونږ سره خوراکې توکې اوحربي سامان زمونږ داړیتاو څخه ډیر پروت دې اودهمغې په واسطه مونږ ددې وړتیا لرو چې تر څو کالو پورې دحمله کونکو سره مقابله وکړو. پرتاب سمدستې دهغه خبره ورپرې کړه او ورته یی وویل:

کوپا !دا خوستا ډیره مهرباني ده چې ته زمونږ په اړه داسې فکر کوې. کوپا ورته سمدستي وویل:

ګوره پرتابه ! زه پر تا باندې احسان نه کوم ،مونږ ټول راجپوتان یو ،تاسې هم راجپوتان یاست. په دې اساس ستاسې مرسته او کومک زمونږه دنده ده. ګوره ، تر راې سین پورې به دواړه یوځاې ولاړ شو ، زه به هلته تر څه مودې پورې پاته شم او د راې سین د راجه پورن مل مننه به وکړم اوبیا به د راجپوتانه په لور حرکت وکړم.

هغه حالات چې زمونږ مخته راځی هغه به داسې وي چې د اریل د راجه بیربهان ته دماتې ورکولو وروسته به خواص خان بیرته دشیرشاه سوري سره یوځاې کیږي ، بیا به شیرشاه سوري په راجپوتانه یرغل کوي. پرتاب دکوپا خبره ورغوڅه کړه او ورته یی وویل چې: کوپا ! که شیرشاه سوری په راجپوتانه باندې دحملې له مخه پر مونږ حمله وکړي نو بیا ؟ کوپا ورته په اندیښنې سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره پرتابه ! ستا دا خبره سهي ده . ځکه ستاسو عسکری ځواک زمونږ په نسبت ډېر کم دې . کیدې شي چې شیرشاه سوری لمړۍ د کوچنې ځواک سره ټکر وکړي او هغوې له منځه یوسي او بیا دهغې وروسته په ستر قوت باندې د حملې له پاره ځان برابر کړي . خو پرتابه ! تاسې اندیښنه مه کوئ که چیرې شیرشاه سوري په راجپوتانه باندې حمله وکړي نو بیا تاسې په خپل ځاې باندې خوندی اوسئ . زمونږ دبسپنې له پاره هغه لورې ته مه راځئ ، ځکه مونږ ددې وړتیا لرو چې په خپله دشیرشاه سوری مقابله وکړاې شو . اوهغه دراجپوتانه څخه بیرته وځغلوو . خوکه چیرې شیرشاه سوري لمړۍ په تاسې باندې دحملې کولو تکل وکړ نو زه به دیوه لښکرسره یو ځاې ستاسې دکومک له پاره رامنډه کړم. اوپه هیڅ توګه به پری نه ږدم چې شیرشاه سوری په رای سن او چندریرې باندې ولکه وکړی. کوپا غلې شو نو پرتاب یوځل بیا دلږ څه فکر وورسته وویل چې :

کوپا ! ته په ریښتونې توګه یو مهربانه او ستر شخصیت یی . کوپا ورته وویل چې : راځه چې شیان ټول راټول کړو اوبیا دراې سین په لور روان و خو زیږو .

۷۰

کوپان او پرتاب دواړه دخپلو فوځونو سره یوځاې دبریاو اوکامیابیو په خوشحالیو کې د بندیاچل د غرنیو لمنو څخه د تیرې شوې لارې په شاهراه باندې دراې سین په لور روان وو. شپه په ختمیدو وه او د شرق څخه د لمر دراختو نښې ډاګیزه شوې وې د افوقونو په تندی وینه را څرګنده شوې وه ، هرې لورې ته هرشې په څرګنده او واضحه توګه تر سترګو کیده .

کوپا او پرتاب دواړه د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځاې په ډیره مستۍ اوبې فکرۍ کې په دې لویه لاره باندې سفر کاوه ، کله چې دغه لویه لاره د غرنیو لړیو په یوې وادي کې ورننوته نو کوپا په ډیرې اندیښنې سره خپل فوځ ته د دریدو حکم وکړ، هغه وکتل چې د کوهستان دبندیا چل په دې وادی کې یوه لښکر دهغوې مخه نیولې ده . دلښکرو دتم کیدو نهوروسته کوپا سمدستې خپل وسلوال کسان ورولیږل ترڅو هغوې دا ډاګیزه کړې چې ددوې تر مخه ولاړ لښکر د چا دې . دکوپا د حکم سره سم دهغه څو کسان په خپلو اسونو باندې سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ورغلل . د لږ ځنډ وروسته هغه سپاره بیرته سپره مخونه راستانه شول،هغوې ډیر اندیښمنه او غمژن ښکاریدل ،کوبا ترې وپوښتل چې ایا تاسې څرګنده کړه چې په مخکې ولاړ لښکر د چا دې ؟ د کوپا په ځواب کې دهغه یوه وسلوال کس ورته وویل چې : لاره تم کونکې لښکر د شیرشاه سوری د سالار خواص خان لښکر دې .

د وسلوال ځوان دخبرې په کولو سره دکوپا حالات داسې شول لکه دمانښام په څلور لارې دبې نوره اسمان لاندې په پروت منزل کونکې باندې دغه سفر په سترګو داسې درنیږې لکه چا یی چې سترګو ته کلف ور اچولې وي . دهغه په سترګو کې همداسې کلفونه او تیارې تیارې را ولاړې شوې ، دهغه حال داسې وګرزید لکه یو څوک چې د جنازې د میدان څخه راستنیږي. کوپا تر یوه وخته پورې همداسې سرګردانه و خو بیا یی په خپل څنګ کې ولاړ پرتاب ته وکتل او ورته یی وویل چې :

ګوره پرتابه !دا دفطرت قانون دې چې دخباثت څخه خباثت ، دناانصافۍ څخه ناانصافي او د جبر څخه جبر را پیدا کیږي. که چیرې د وندیاچل د کوهستان په دې وادیو کې د شیرشاه سوری سالار خواص خان پر مونږ باندې دحملې کولو هڅه وکړي نو و به ګورې چې مونږ به دهغه دحملې په مقابل کې پر هغه ددې نه هم سخته حمله وکړو اوبیا په دې وادي کې هغه ته دځان خلاصون هم شونې نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږه وخته پورې خاموشي خپره وه . لږ وروسته یې بیا دخپلو وسله والو ځوانانو څخه وپوښتل : تاسې څه ډول معلومه کړه چې په لاره کې ولاړ دخواص خان لښکر دې. یوه وسلوال ځواب ورکړ چې:

ګوره محترم کوپا ! کله چې مونږ دهغوې لورې ته ورغلو نو دهغوې څو کسو مونږه و نیولو او خپل ستر سالار خواص خان ته یې یوړو ، په دې اساس مونږ و پوهیدو چې دا لښکر د خواص خان لښکر دې . مونږ هغه ته وویلې چې مونږ خپلو سالارانو کوپا او پرتاب را استولي یو . تر څو مونږ وپوهیږو چې زمونږ په لاره کې ولاړ لښکر د چا دې ؟ هغه زمونږ دریښتیا ویلو څخه ډیره زیات خوشحاله شو اومونږ ته یې دبیرته تللو اجازه راکړه . خو د بیرته را ستنیدو په وخت کې یې چې کومې خبرې مونږ ته کړي دي دهغې څخه دهغه خونخواری ډاګیزیږي. کوپا ترې په لړزیدلې اوازو پوښتل چې : هغه تاسو ته څه ویلي دي؟ وسلوال ورته وویل چې :

دشیرشاه سوري دغه سالار مونږ ته وویل چې مونږ ولاړ شو او کوپا او پرتاب ته ووایو چې زما نوم خواص خان دې ، زه دخپلو له پاره د څپانده تیز لمر څخه د خلاصون سیورې او ددښمنانو له پاره دیخو سیورو ګرم او سوزیدونکې لمر ګرځم. هغه وویل چې کوپا او پرتاب ته دا ډاګیزه کړه چې په دې کوهستاني وادی کې به دهغوې دواړه وجودونه ټوټې ټوټې کړم .

پرتاب ددې ویریدونکي خبرو په اوریدو سره په لړزه راغې خو کوپا په ډیرې حوصلې سره وویل چې: خواص خان هسې چټیات وایی . زه به په دې جنګ کې په یقینې توګه دهغه حرمتونه له منځه یوسم. هغه تر اوسه پورې زما سره د ټکر کولو اندازه نه ده اخستې. زما نوم کوپا دې د شمال څخه تر جنوبه پورې او شرق څخه تر غربه پورې ټول راجپوتان زما د نامه سره ښه اشنا دي. ټول پوهیږې چې کوپا ناقابل تسخیر دې. تراوسه هیچا ورته ماتې نه ده ورکړې. واورئ زما ملګرو ! دکوهستان د بندیاچل په وادي کې به دشیرشاه سوری دغه سپه سالار په خپلو وینو کې لمبیږي او مرګ به یې په برخه کیږي .

کوپا تر یوه وخته پورې خاموشه پاته شو. او وروسته یې یو ځل بیا د خواص خان دلښکر موندونکې وسلوالو څخه وپوښتل چې: ایا ته ویلې شې چې دخواص خان سره به څومره لښکر موجود وي ، او زمونږ د متحده لښکر سره به یې تناسب څه ډول وي ؟ دهغه په خبره هغه وسلوالو ځوانانو په خپلو منځو کې مشوره وکړه اوبیا یې ځواب کې وویل چې :

دشمیرې له اړخه به مونږه په ډاډ سره د خواص خان په لښکر پورته والې ولرو . که چیرې زمونږ لښکر د خواص خان څخه درې هومره زیات نه وی نو دوه هومره خو هرو مرو زیات دې .ددې وسلوالو ځوانانو د ځواب په اوریدو سره د کوپا حوصله را پورته شوه او په مخ یې خوښې راپیدا شوه ،کوپا د حالاتو څخه ډاډمن شوې و نوپه دې خاطر یې د پرتاب په لور وکتل اوورته یې وویل چې: ګوره پرتابه ! اوس مونږ ته په کار دې چې په دې خواص خان باندې دحملې کولو له پاره یو پلان ترتیب کړو . هغه پلان چې په دې اړه زما په ذهن کې را ګرځي هغه به ستا تر مخه کیږدم. که چیر ته پر هغې باندې کوم اعتراض لرې او یا په کې کومه خامي ویني نو راته یې ووایه تر څو دهمغې مطابق خپل پرواګرام مخته یوسو . پرتاب په پوره غور سره دکوپا په لور وکتل . کوپا یو ځل بیا ورته یې وویل چې : ګوره پرتابه ! د همدې ځایه به دخپلو لښکرو د لیکو د منظمولو څخه وروسته مونږ مخته ورځو . په کوم ځای چې مونږ ولاړ یو دهمدې ځای شاته به دفوځ پړاو کوو . ځکه چې د شا له اړخه کوهستاني سیمه ده . په دې خاطر په پړاو باندې به د شا له اړخه دحملې کولو کوم خطر نه احساسیږي. هغه مال چې دمخه له مونږه سره دې اویا مو د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان څخه تر لاسه کړې دې هغه به هم په همدې پړاو کې پریږدو . اوس به مونږ دواړه دخپلو فوځونو لیکې سمې کړو . او بیا به یو ځای او په متحده توګه مخته ورځو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به د خواص خان د لښکر په لور د ورتللو په وخت کې خپل پلان ته اخري شکل ورکړو. ګوره پرتابه! په هغه ځاې کې چې خواص خان د خپل فوځ سره یو ځاې پړاو کړې دې، نو ته خو وینې چې د هغې چپ اړخ ته روانه کوهستاني ویاله هم شته. چې د جنوب شرق لورې ته بهیږي او راې سین ته رسیږي. د خواص خان لښکر ته په ور رسیدو سره ته سمد ستې د خپلو فوځونو سره یو ځاې د هغه چپ لورې ته ځان ورسوه او د خواص خان په لښکر د چپ لورې څخه حمله وکړه.

زه به د خپل لښکر سره یو ځاې ښې لورې ته ولاړشم او د خواص خان لښکر به د هغې لورې تر خپلې ضربې لاندې و نیسم. په اوسني حالت کې به مونږ د خواص خان د لښکر منځنۍ برخه بلکل له نظره وکاږو. په دې توګه کله چې ته د چپ لورې او زه هم د ښي لورې د خواص خان په لښکرو باندې حمله وکړم نو خواص خان به هم خپل لښکر په دوو برخو باندې ویشي. یوه برخه به یې زما لورې ته او بله برخه به یې ستا لورې ته متوجه کوی. په دې توګه د هغه لښکر به په دوو برخو وویشل شي او د خواص خان توجه به هم په دوو برخو وویشل شي، نو زه هیلمن یم چې مونږ به په څو لمحو کې هغه د پښو څخه و غورزو، او کله چې هغه یو ځل زمونږ تر مخه د میدان څخه و تښتي نو تر هغه وخته پورې به یې تر شا ځو ترڅو چې هغه او د هغه لښکر په مکمله توګه له منځه نه وي تللې.

بې له شکه چې کوپا په راجپوتانو کې ډیر زیرکه، چالاکه او د فکر خاوند تصور کیده. د راجپوتانه راجه مالدیو پرې ډیر زیات باور او اعتماد کاوه. هغه یې د دشمن په مقابل کې اخري سپر ګاڼه. خو خواص خان د کوپا څخه څو څو ځله زیات د تجربو خاوند و. باران کتلې او ازمویل شوې جرنیل و. د بدو نه بدترو حالاتو کې هم هغه خپل سینه سپر کړې او د ضرب دوهلو همت او جرءت یې کړې دې. هغه په دې پوهیده چې د دښمن لښکر په دوو برخو ویشل شوې دې، د یوه سالار کوپا او د بل پرتاب دې، په دې خاطر هغه هم خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه. یوه برخه یې په خپله قومنده کې واخسته او بله یې د خپل نائب جلال خان جالو په قومندې کې ورکړه او بیا یې په ډیره بې صبرۍ سره د کوپا او پرتاب له اړخه د حملې کولو انتظار پیل کړ.

کوپا او پرتاب هم د سترګو په رپ کې خپل لښکر د حملې له پاره ور مخته کړ، په دې وخت کې د خپل فوځ تر مخه ولاړ په آس سپور خواص خان خپل سر د آس تر زینه پورې ټیت کړې و او په ډیره عاجزۍ سره یې د خپل خدای نه د بري او موفقیت له پاره دعاوې کولې.

د دعا یه کلماتو د خلاصون وروسته، خواص خان خپل سر را پورته کړ، ویې کتل چې د دښمن نور را نزدې شوې دې، د هغوې په کتلو سره د خواص خان تېنده و غوړیده، په خپلو لاسو کې یې توره او ډال ټینګ و نیول. بیا یې په لوړ اواز سره د تکبیر غږ وکړ، د هغه د تکبیر د غږ سره سم، د هغه په څنګ کې ولاړ جلال خان جالو هم د تکبیر غږ پورته کړ، د خواص خان او جلال خان تکبیرونه د دې خبرې ښښه وه چې هغوې د دشمن د مقابلې له پاره تیار دي.

کوپا او پرتاب هم د ډیرې کینې او حسد په لمبو کې د خپلو لښکرو سره رامخته شول او حمله یې پیل کړه. د حملې پیلامه پخپله کوپا وکړه. هغه د جلال خان جالو په لښکرو باندې د خپل ټول توان سره را پریوت. جلال خان جالو په لمړیو کې د کوپا حمله و تمبوله او بیا یې د کوپا پر خلاف په ځوابی حملې لاس پورې کړ.

د کوپا تر څنګ پرتاب هم د خواص خان د لښکرو پر خلاف حمله پیل کړه، په دې وخت کې خواص خان لکه د غره په څیر ثابت و درید او یوا ځې د پرتاب د حملې د تم کولو په اړه یې فکر کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا نو خواص خان هم په وحشت اودهشت کې راغې ،ددفاع څخه یی ځان وویست اودپرتاب په فوځ یی خونړۍ حملې پیل کړې ، دپرتاب لښکرو د خواص خان دحملې مقابله و نه شوه کولې ، په لږه شیبه کې پرې د جنګ میدان د محشر ډګر وګرځید او په دې ترتیب پرتاب د ماتې سره مخ شو او کوپا په لور و تښتید. خواص خان دهغه تیښته د خپل ځان له پاره ډیره ښه موقع و ګڼله اودهغه دلښکر تر شا ولاړ او د شا له لورې یی دهغوې لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ.

کله چې پرتاب د تیښتې وروسته د کوپا دلښکرو شاته ور سید په دې توګه د لښکرو د یوځاې کیدو سره سم د کوپا لښکرو دجلال خان جالو په لښکرو باندې فشار ور زیات کړ ،خو کله چې خواص خان د پرتاب تر شا هلته ور ورسید نو هغه د کوپا په لښکرو کې د شا له اړخه مرګونې توپان راکیوست او دهغوې حالت یی دبدو نه بدترو په لور یوړ.

دبله اړخه کله چې جلال خان جالو وکتل چې دهغه اعلې سالار خواص خان پرتاب اودهغه لښکر ته ډیره بدې ماتې ورکړې ده او اوس پرتاب دکوپا تر څنګ راغلې دې .او دا چې اوس کوپا دشا له اړخه خواص خان هم حمله کړې د ه نوبیا جلال خان جالو د دفاع دحالت څخه ووت او دکوپا په لښکرو یی مرګونې ګذار پیل کړ ، په داسې حال کې چې د شا له اړخه خواص خان د کوپا دلښکرو بیخ اوبنسټ راویستلې و.

ددغې دوه اړخیزه حملې په واسطه کوپا اوپرتاب ډیر ټینګ نه شول او دماتې خوړلو وروسته یی دراپسین په لویه لاره تیښته وکړه. په همدې وخت کې چې کوپا اوپرتاب د تیښتې له پاره ځانونه چمتوکول نو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځاې همدې وادی ته را ننوتل.او دهغې لورې یی په کوپا او پرتاب باندې یرغل پیل کړ.

دحاجې خان بیټنې او شجاعت خان ناڅاپی راتګ خواص خان ته ډیر ستر قوت ورکړ هغه سمد ستې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته حکم وکړ چې هغوې دې ددښمن د پړاو نه علاوه دخپل پړاو شیان اودخپل پړاو ښځې له ځانه سره یو ځاې کړې اودراې سین په لور دې حرکت وکړي. پخپله جالو خان او خواص خان د کوپا او پرتاب تر شا ولاړل.

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د هر څه دمخه د کوپا اوپرتاب د پړاو ټول شیان سره راټول کړل ،دهغې وروسته یی دخواص خان دپړاو شیان هم راټول کړل اوبیا دواړه یعنې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د خپلو ټولو شیانو سره یو ځاې دراې سین په لور وخوزیدل.

ددې اړخه خواص خان او جلال خان جالو په ډیره بیړه د کوپا او پرتاب پسې روان وو اوپر هغوې یی دشا له لورې حملې کولې اودهغوې دلښکرو شمیره یی وار په وار را کموله.

د غرنیو لړیو څخه د وتلو وروسته کوپا اوپرتاب په خپلو کې سره سلا وکړه ، اوخپل خپل لښکر یی سره جدا کړل ، پرتاب دخپل لښکر سره یو ځاې په ډیره ګړندۍ توګه د راې سین په لور ولاړ. په داسې حال کې چې کوپا بیرته د راجپوتانه په لور دحرکت له پاره بله لاره و نیوله. په دې وخت کې خواص خان جلال الدین جالو ته د پرتاب تر شا دتللو حکم وکړ اوپه خپله د کوپا د فوځونو تر شا ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر ډیره ځایه پورې د کوپا تر شا ولاړ. تاریخپوهان چې دکوپا د میړانې ، شجاعت ، جنګې تجربو او ...په اړه په لیکنو نه ستومانیږې ، همغه کوپا د خواص خان تر مخه لکه د ګوره خر په څیر چې کوم غوښې خوړونکې حیوان مخکې کړې وي او ځغلې د اسې ځغلیده .

خواص خان تر ډیره پورې کوپا تعقیب کړ خو کله چې ورته څرګنده شوه چې کوپا بې ضرره شوې دې نو بیر ته د راې سین په لور راستون شو ، تر دې وخته پورې جلال خان جالو هم د پرتاب تر شا په ډیره ګړندۍ توګه روان و ان تر دې چې پرتاب د راې سین ښار ته ورسید او هلته یې ځان کلا بند کړ. خو جلال خان جالو د راې سین دښاره لږ څه بیرون دخپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ.

تر دې وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم د پړاو د ټولو شیانو او د خواص خان دپړاو د ښځینه و سره یوځاې هلته را ورسیدل. خواص خان هم را ورسید او هلته یې د راې سین څخه بیرون په غرنیو لمنو کې دخپل لښکر له پاره د خیمو یو کلې اباد کړ ،کیدې شې چې هغه په راې سین دحملې کولو او په هغه ښار باندې دولکې کولو اراده درلوده.

هغه وخت چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه هلته را ورسیدل ،نو دواړه یوځاې دخواص خان خدمت کې حاضر شول. په دې وخت کې جلال خان جالو هم هلته موجود وو. تر ډیره وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په ډیر ستایونکې سترګو باندې دخواص خان په لور کتل. بیا شجاعت خان خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

امیر خواص خانه ! په خداې سوګند چې هغه څه چې زه یې وایم ستا صفت او ستاینه نه ده بلکه حقیقت او ریښتیا دي. امیره ! حقیقت دادې چې ته دهغو ځوانانو څخه یې چې مونږ ستا په شخصیت باندې ویاړ کولې شو ، خداې شته چې ما دا کوپا او پرتاب دواړه دخپل ځان له پاره ډیر خطرناک ګڼل . خو تا هغوې دواړو ته ډیره بده ماتې ورکړه اودهغوې لښکر دې ورختم کړ اودا دې ثابته کړه چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان ناممکن ممکن ګرځوي او ناقابل تسخیر تسخیروي.

شجاعت خان غوښتل نور څه هم ووایی چې خواص خان یې خوله ور ټپه کړه او ورته یې وویل چې : ګوره شجاعت خانه ، زما دوسته. دداسې ستاینو اړتیا نه شته اونه زه داسې ستاینې اورم. زما وروره ! هغه څه چې ما کړې هغه زما په دندوکې شامل وو. زه ددښمن په مقابل کې د سر د ورکولو په فن پوهیږم. سوګند په واحد ذات چې داخو لا یو کوپا و چې داسې کوپا ګان هم راشی نو بیا به یې هم زه مرۍ ور پرېکړم.

په ځواب کې ورته شجاعت خان او یا بیټنې هیڅ یو هم څه و نه ویل ، بس په چپه خوله یې په ډیره مینه دخواص خان لورې ته کتل. بیا خواص خان جلال خان جالواو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړو ته وویل چې ،تاسې درې واړه لښکر و ته ولاړ شئ اودلښکریانو د خوراک څښاک له پاره ښه انتظام وکړئ ، او هغوې ته دارام او سهولتونو له پاره ځایونه برابر کړئ ، د لښکرو یوه برخه د تیارسئ په حال کې وساتئ ترڅو هغوې پهره وکړی ، هسې نه چې د شپې په تیاره کې پرتاب اویا دهغه کاکا دراې سین څخه را ووځې او زمونږ پر خلاف د شبخون هڅه وکړي ، زه اوس دخپلې خیمې په لور ورځم او د خوبه مخته شیرشاه سوری ته یو قاصد استوم تر څو دټولو حالاتو څخه یې خبر کړي. او هو ! زما خیمې ته هم ډیره ژر ډوډۍ را ولیږئ. ځکه چې زه ډیره لوږه احساسوم. دد ې خبر ې سره سم جلال خان جالو ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړه دلښکر دخوراک څښاک له پاره دهغه ځایه را ووتل . خواص خان هم شیرشاه سوری ته دیوه قاصد دلیږلو له پاره یو کس را وغوښت اوبیا دخپلې خیمې په لور ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان خپلې خیمې ته ورسید نوګورې چې په خیمه کې قالینې خپرې دي او د قالینو دپاسه په توشک باندې ګنګا نیمه پرته ده او دخپل کوچني زوې سره په مینه لګیاده ساعت تیروي. دخواص خان دکتلو سره سم یې کوچنې په ځانګو کې واچاوه او بیا یې دخواص خان په لور رامنډه کړه او په پوره ځواک سره یې دخواص خان څخه غیږه چاپیره کړه او ورغاړې وتله. او په خپل ډیره خوږ غږ یې وویل چې:

زما حبیبه ! زه تاته د راجپوتانه دراجه مالدیو د سپه سالار کوپا او دراې سین دراجه پورن مل د قومندان او سالار پرتاب پر خلاف د بریا مبارکي درکوم ، دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! په داسې شکل دمبارکۍ د راکولو اړتیا نه شته.ځکه چې زما فتحه ستا فتحه ده په دې کې ستا کړچار هم شامل دې ،ځکه چې هغه کورنۍ ماحول چې تا زما له پاره جوړ کړې دې د همغې په اساس زما کړچار نور هم ډیر ښه شوې دې.

بیا خواص خان دګنګا څخه جدا شو او د ځآنګو په لور ورغې ،په دواړو ګونډو کیناست ، او په خندا یې خپل کوچنې ته پیل وکړ ، دهغه سره یې مینه وکړه ، ښکل یې کړ او تر ډیره وخته پورې ورسره په خبرو کې بوخت و. بیا دوباره د کوچني څخه راپورته شو او دګنګا څنګ ته ولاړ. ګنګا ورته یو ځل بیا وویل:

دا دراجپوتانه دراجه مالدیو سالار چې ستا تر مخه لکه د ګوره خر په څیر ځغلیده نو دهغې څخه به د راجپوتانه او دهندوستانو نورو راجپوتانو ته دا راڅرګنده شوي وي چې دکوپا په څیر ناقابل تسخیر او شجاع انسان هم دخواص خان تر مخه هیڅ نه دې ، هغوې ته به داخبره څرګنده شوي وي چې دشیرشاه سوری اعلې سالار خواص خان سره مقابله کول دداسې سالارانو د وس کار نه دې.

دګنګا ددې خبرو په وخت کې خواص خان هغې ته کتل او خندل یې. بیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! راجپوتان به یوآځې دا خبره نه کوی چې ګویادوې د شیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان تر مخه نه شي دریدې بلکه خلک به دا هم وایی چې کوپا د راجه هرکشن دراج کماري (شهزادګۍ) ګنګا میړه خواص خان تر مخه ټینګ نه شو. ګنګا دخواص خان ددې خبرو څخه خوند اخسته. بیا یې دخواص خان دواړه لاسونه ونیول او په قالینو باندې په خپور توشک یې له ځانه سره کیناوه ، تر لږه وخته پورې میړه اوښځې په خپل منځ کې خبرې کولې ،بیا یې خوراک راغې او دواړو په ډیره مینه خپله ډوډۍ وخوړه.

۷۱

یوه ورځ ماښام ناوخته شیرشاه سوری دخپلو زامنو او دخپل سالار برهم جیت سره یوځاې، دراجپوتانې په پوله په خپل پړاو کې ، په خپله خیمه کې ناست و چې دخیمې دروازې ته د کوچیانو دقبیلې سردار فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان دواړه رغغلل. فدایی خان د راتلو سره د احترام او درنښت له پاره خپل سر راښکته کړ او ودرید اوشیرشاه سوري ته یې وویل چې:

تاسې زه را بللې وم، ایا زه دننه راتلاې شم . د فدایی خان اودهغه د زوې اسماعیل خان دکتلوسره سم شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو دهغه د پورته کیدو سره سم دهغه زوې او دهغه سالار هم راپورته شول ،بیا شیرشاه سوری په ډیر شفقت او مینې سره فدایی خان ته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدای خانه ! ریښتیا هم چې ته مارا بللې یې. خو ته باید دپردیو په خیر په دروازه کې و نه دریږې ، سمد ستې دننه راشه ځکه چې ته خو اوس په یوه ډول زمونږ د لښکر ملګرې یې. او ددې نه علاوه ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي چې زه یې بدله نه شم درکولې.

فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان ډیر خوشحاله شول او خیمې ته دننه ورننوتل. شیرشاه سوری هغوې په خپل څنګ کې کینول ، بیا فدایی خان وویل چې:

درونده او مهربانه شیرشاه ! ته زما دکومو احساناتو خبره کوې. ما خو له تاسره هیڅ احسان نه دې کړې بلکه برعکس ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي، ستا سالار خواص خان څو څو ځله له ماسره کومک کړې دې، له ماسره یې بسپنه کړې ده او دا بل ستر احسان دې چې زه اوس ستا په لښکر کې اوسیږم او زما د ټولې کوچیانۍ قبیلې مصارف هم تاسې ته در په غاړه دی. دهغه په دې خبرو شیرشاه سوری مسکې شو او ورته یې وویل:

ګوره فدایی خانه ! زما په تا باندې هیڅ ډول احسان نه شته. بلکه ستا پر ما بې شمیره احسانات باردي. ستا تر ټولو ستر او نه تلافی کیدونکې احسان پر ما دادې چې تا ماته خواص خان راکړې دې ، واوره فدایی خانه ! که ماته خواص خانه نه وې تر لاسه شوې نو زه تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې هغه فتوحات چې تر ننه پورې مونږ ته په برخه شوې دې ، دهغه پرته په دومره زیاته شمیره بریاوې مونږ ته په دومره کمه موده کې شوني نه وې. په دې خاطر ستا له اړخه دخواص خان راکول مونږ ته تر ټولو لوې او ستر احسان دې. چې بدله یې نشم پوره کولې. فدای خان دخوشحالۍ نه وویل: اقا شیرشاه ! ستا وینا بلکل سهې ده ،خواص خان هغه نایابه ګوهر دې چې زما سره یې ارزښت د یوه کاڼې په څیر و . اقا شیرشاه ! که څه هم هغه ما دخپلو اولادونو په څیر روزلې و خو بیا د ګیدړو د نیولو او ښکار کولو په وخت کې چې کوم جوهر موجود و هغه په ښه توګه نه شو رابرسیره کیدې ، خو ستا په لښکر کې د ورګډیدو نه وروسته هغه ثابته کړه چې هغه څومره ارزښتناکه او نه پیداکیدونکې هیرا ده . د شیرشاه سوری په مخ باندې دخوشحالۍ ننښې نورې هم را وځلیدې اوبیا یې وویل چې:

فدایی خانه ستا خبره سهې ده . دجنګ په دوران کې فتح او بریا همداسې خواص خان لټوي لکه څنګه چې قیس خپله لیلې لټوله.

خیمه کې تر لږه ځنډه پورې خاموشي خپره وه. وروسته بیا شیرشاه سوری وویل:

ګوره فدایی خانه ! اوس په خیمه کې زما د زامنو څخه علاوه زما سالار برهم جیت هم ناست دې ، ما ته په دې خاطر را بللې یې چې ستا او ستا د قبیلې د اړتیا و په اړه ځانته معلومات تر لاسه کړم. ګوره فدایی خانه ! خواص خان د اریل دراجه بیربهان پر خلاف هم برې تر لاسه کړې دې نو هغه سامان یې چې دهغوې څخه تر لاسه کړې دې دهغې نیمایی زه تاته او ستا قبیلې ته ورکوم تر څو ستاسو د ژوندانه حالت را ښه شي. خو ګوره فدایی خانه ! دا زه په تا باندې د احسان د بارولو په خاطر نه کوم اونه دا دهغه احسان بدله ده چې دخواص خان د راکړې په اړه یې درکوم. اوس ته زما دلښکر یوه برخه یې. په دې خاطر ستاسره اعانت کول زما دنده ده.

په ځواب کې ورته فدایی خان یواځې او یواځې دممنونیت په سترګو وکتل اوبیا یې ورته وویل چې: اقا دا خو ستا مهرباني ده چې ته زمونږ دومره غم خورې.شیرشاه سوری ورته یو ځل بیا وویل ، خو دا ځل یې دخپل زوې عادل په لور وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادله زویه ! اوس خو دا ټول ورونه ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان له ځانه سره کړه او ولاړ شه ،څومره سامان چې د اریل څخه راغلې دې دهغې نیمایی د فدایی خان قبیلې ته منتقل کړئ ،

دشیرشاه سوري دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان ټول دخپلو ځایو څخه د راپورته کیدو په حال کې وو چې خیمې ته یو ساتونکې راغې ، د تعظیم له پاره یی سر ښکته کړ او بیا یی په ډیر درنښت شیرشاه سوری ته وویل چې: د راجه پورن مل د راپسین د مرکز څخه د خواص خان یو قاصد راغلې او غواړي له تا سره ووینې. دهغه سره ستا په نامه یو ډیر مهم پیغام دې ،نوکه ته یی حکم کوې زه به یی دننه را و لیږم.

د قاصد د غږ سره سم شیرشاه سوری سمدستي دخپله ځایه پورته شو ، دهغه سره دا نور خلک هم دخپلو ځایو څخه راپورته شول ، شیرشاه سوری هغه ساتونکې ته وویل چې دخواص خان قاصد سمدستي دننه راولیږه. هغه قهرجنې شو او ورته یی وویل چې هغه مو ولې ددروازې تر شا درولې دې ؟ هغه ساتونکې بیرون ووت او د لږه ځنډه وروسته یی هغه قاصد له ځانه سره یو ځاې خیمې ته را ننویست ، شیرشاه سوري هغه قاصد له ځانه سره کیناوه او ترې ویی پوښتل چې: اوس را ته ووایه چې تا زما د زوې خواص خان څخه څه ډول پیغام راوړې دې او هم دا راته ووایه چې اوس خواص خان چیرې دې او څه کوي ؟ قاصد لږ څه فکر وکړ او بیا یی شیرشاه سوری ته وویل:

اقا ! تاته به داخبره رارسیدلي وی چې په مالوه کې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو یوځاې د ناصرخان بغاوت او دملوخان سرکشئ و ځپلې ، ملوخان ماتې وخوړه او د خاندیش په لور و تښتید. تاسې ته به په دې هم خبر شوي یاست چې د اریل راجه بیربهان ته دماتې د ورکولو وروسته خواص خان هم دمالوه په لور را روان و. خو مالوه ته دخواص خان د رارسیدو نه تر مخه په لاره کې یو انقلاب راپیدا شو . هغه وخت چې حاجی خان بیټنې او شجاعت خان ملوخان او ناصر خان ته ماتې ورکړه اوپه مالوه کې یی په یوه ځاې کې دخپلو متحده لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ چې پر هغوې باندې شبخوني حمله وکړل شوه . شیرشاه سوري ترې په حیرانتیا سره وپوښتل چې ؟

په حاجې خان بیټنې او شجاعت خان باندې شبخون چا کړې و؟ ځکه چې هغوې دواړو د ناصرخان اوملوخان ته دماتې ورکولو نه وروسته هلته پړاو کړې و ، قاصد ورته په ځواب کې وویل چې:

اقا !د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا د یوه لښکر سره یو ځاې مالوه ته تللې و ،هغه هلته خپل لښکر ته پړاو ورکړ او خپل یو نائب یی دهغه قومندان وټاکه ، اوپخپله د راې سین مرکز ته د پورن مل سره د کتلو له پاره ورغې ،هغه د پورن مل سره سازش وکړ او هغه ته یی لالچ ورکړ چې په مالوه باندې ولکه وکړي اوپه دې توګه په خپلو ځواکونو کې ډیرښت راوړي ،پورن مل د کوپا سره اتفاق وکړ او بیا یی خپل نیمایی فوځ دخپل وراره او سپه سالار پرتاب تر قومندې لاندې دهغه سره یو ځاې راولیږه ،بیا همدغه متحده لښکر چې د کوپا او پرتاب تر ګډې قومندې لاندې را یوځاې شوي و د شجاعت او حاجې خان پر خلاف شبخون وکړ. خو دهغوې شبخون دیر وینه تویونکې و او حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته یی ډیر تاوان ورساوه ، په دې اساس هغوې دواړو ماتې وخوړه او و تښتیدل. کوپا او پرتاب د فاتحینو په څیر په ډیره خوشحالۍ سره دراې سین لور ته روان وو چې په لاره کې د بندلکنډ په کوهستاني سیمه کې یی خواص خان لاره و نیوله. ددواړو لښکرو تر منځه سخت جنګ و شو چې په هغه کې خواص خان کوپا او پرتاب ته سخته ماتې ورکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

،هغه وخت چې کوپا اوپرتاب تښتیدل نو حاجي خان اوشجاعت خان هم هلته را ورسیدل ، دماتې خوړلو وروسته کوپا د راجپوتانه په لور و تښتید خو پرتاب دخپلو پاته شونو لښکرو سره یوځاې په راې سین کې ځان کلا بند کړ . اوس خواص خان د حاجي خان ، شجاعت خان او جلال خان جالو سره یو ځاې دپورن مل دمرکزي ښار څخه بیرون پړاو کړې دې او اراده لري چې راې سین ښار کلا بند کړي اوبیا پرې حمله وکړي اوپه مالوه باندې دحملې نه مخته راجه پورن مل ته سبق ورکړي اودهغې ټولې سیمې د خپلې ولکې لاندې راوړي اوبیا په راجپوتانه باندې دحملې له پاره ځان تیار کړي.

د قاصد ددې پیغام د اوریدو سره سم د شیرشاه سوری په مخ دخوشحالۍ څپې راښکاره شوې ،په سترګو کی یی دخوشحالۍ عجیبه شانته منظر ځلیده ،تر ډیره پورې خاموشه ناست و بیا یی د لږ څه فکر کولو وروسته وویل چې: خواص خانه زویه ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي. لمړی به مونږ پورن مل تر پښو لاندې کړو اودهغې وروسته به دراجپوتانه په لورور خو زیږو .

شیرشاه سوری یو ځل بیا خاموشه شو داسې څرګندیدل چې هغه د ویلو له پاره څه ښه الفاظ لټوي ،بیا یی په خیمه کې په لوړ غږ سره وویل چې: خواص خانه ! ته زما هغه زوې یی چې د زمکه په لړزولو ، د غرونو په ټوټه ټوټه کولو ،او داسمانه د دروازو د پرانستولو په فن باندې ښه پوهیږې.

خواص خانه ! زما د قوم ستر اتل ، د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا داسې یو ستر جنګجو او نه ماتیدونکې تصور کیږي چې دهندوستان راجپوتان هغه نا قابل تسخیر ګڼي. خواص خانه ! تا هغه په خپله مخه کې د تږو لیوانو په څیر وځغلاوه اوثابته دې کړه چې داسې جنګجو او ناقابل تسخیر ستا تر مخه د زمانې هسې ځک ثابت شوې دې .

تر دې ځایه دخبرو وروسته شیرشاه سوری لږ څه خاموشه شو اوبیا یی دخپل زوې عادل په لور وکتل او ورته یی وویل چې: عادله زویه ! د خواص خان ددې قاصد له پاره د خوراک څښاک او د ارام کولو دځاې غم وخوره. بیا ددې قاصد په لور د کتلو په وخت کې شیرشاه سوری یو ځل بیا وویل:

نن شپه ته همدلته په پړاو کې قیام وکړه ،مونږ به یوځاې ددې ځایه د راې سین دمرکز په لور حرکت کوو اودخواص خان دغوښتنې په مطابق به دراجپوتانه په ځاې پورن مل ته سبق ورکړو ، ددې خبرې وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا خپل زوې عادل ته وکتل او ورته یی وویل چې:

عادله زویه ! اوس تاسې ټول ولاړشئ ، او همدا اوس خپل زیاتې سامانونه راټول کړئ، سبا به لښکر ددې ځایه دراې سین په لور کوچ کوي ، دشیرشاه دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، سالار برهم جیت اودخواص خان له لورې راغلې قاصد درې واړه دخیمې څخه ووتل.

بله ورځ سهار وختې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه سرحد ته د راجه پورن مل د مرکز راې سین په لور وخوزید.

۷۲

دماخستن د لمانځه څخه لږه شیبه وروسته شیر شاه سوری د راې سین دښاره بیرون دخواص پړاو ته ورسید. کله چې خواص خان ته دشیرشاه سوری دراتلو په اړه خبر ورکړل شو چې شیرشاه د خپل لښکر سره یو ځاې دلته را رسیدلې دې نو سمدستی یی حاجي خان بیټنې ، شجاعت خان او جلال خان جالو له ځانه سره یو ځاې کړل او دشیرشاه سوری د ښه راغلاست له پاره دشپې په تیارو کې بیرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووتل. دشپې په تیاروکې دخواص خان دلښکر دخیمو تر مخه هر هر ځاې اورونه بل و ، مشالونه را ځوړند شوې و ، شیرشاه سوری د خواص خان د کتلو سره سم دخپله آسه راکیوت ، خواص خان ته ورغاړې وت او هغه یی په تندي باندې ښکل کړ اوبیایی ورته وویل چې: خواص خانه زویه تا هغه جنګ ګټلې دې،تا هغه کار کړې دې چې د عام انسان د وسه نه و پوره. تا ګوپا ته ماتې ورکړې اوپه یوه ډول دې ناممکن ممکن و ګرځاوه ، خواص خان ورته په ځواب کې څه و نه ویل ،بس دممنونیت په سترګو یی شیرشاه سوری ته کتل ، بیا خواص خان د شیرشاه سورې لاس و نیوه اود پړاو په لور ورسره روان شو. شیرشاه سوری خواص خان ته یو ځل بیا وویل چې:

خواص خانه زویه ! ته کملاوتي خپلې خیمې ته یوسه ، ګنګااو نیرما به دفدایی خان خیمې ته منتقل کړل شي ،په همدې وخت کې فدایی خان هم را نژدې شو او دشیرشاه سوری په لوریی دکتلو په وخت کې وویل چې: اقا ! زه به په دې لړ کې دخواص خان سره مرسته وکړم، شیرشاه سورې ورته یو ځل بیا وویل چې: تاسو دواړه ولاړ شئ زه به پخپله د لښکر د پړاو او دهغوې د خوراک څښاک له پاره تیارې وکړم.

دهغه په دې خبره خواص خان اوفدای خان دواړه یوې لورې ته شول ، فدایی خان ګنګا او نیرمل دواړه دخپله ځانه سره د قبیلې خیمو ته یوړې ، په داسې حال کې چې خواص خان په ډیره مینه کملاوتي له ځانه سره کړه اودخپله ځانه سره یی خیمې ته یوړه. هغه یی دخپل ځان سره کینوله ، ډوډۍ یی یوځاې ورسره وخوړل اوبیا راووت او دشیرشاه سوری سره دراغلي لښکر له پاره یی د خوراک څښاک د تیارولو حکم وکړ.

بله ورځ شیرشاه سوری دخپلو نورو سالارانو او خواص خان سره یو ځاې د راې سین د ښار په لور ولاړ. دهغوې سره په دې وخت کې دهغوې ساتونکې ډلې هم وې. هغوې لمړۍ دښار د شاوخوا سیمې وکتلې. د راې سین ښار د اوسنۍ بهیلسه په جنوب کې څوارلس میله واټن کې او د اوسني بهوپال دښار څخه نژدې ۲۷ میله شرق لورې کې پروت دې. نن هم ددې کلا نښې نښانې شته چې د وندهیاچل د کوهستاني لړیود په ډیره لوړه برخه کې تر سترګو کیږی.

دا کلا او ښار دبیتواندي په لور نژدې اوه میله سیمه کې پرته ده د وندهیاچل دکوهستان په کومه لوړه کې چې دا واقع شوې وه نو دهغې لوړې شمال او جنوب څخه دوه غرنۍ ویالې د غرونو نورې لړۍ یو دبل څخه جدا کوي. په همدې خاطر د کلا ټینګښت او استحکام نور هم زیاتوي.

د راې سین دشاوخوا سیمو د جایزې د اخستلو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راغې اودخپلو زامنو څخه اخوا یی خواص خان ، او نورو سالارانو سره په راې سین د حملې کولو په جنګي پلان باندې غور پیل کړ.

که څه هم خیمې ته د راننوتلو وروسته هغه تر لږه ځنډه پورې خاموشه و خو وروسته یی بیا خپلو زامنو ، اونورو سالارانو ته وویل چې :تاسو ټولو زما سره یو ځاې دراې سین د کلا جایزه واخستله ،اوس ووایاست چې په دې ښار دحملې کولو له پاره به کوم تاکتیک استعمال کړل شی ، خو واورئ ، تر هغو چې زما د ذاتي راې پورې اړونده ده ، هغه داده چې دراې سین دکلا په مقابل کې چې کومې غرنۍ سیمې دې په هغوې باندې ولکه کول اړین دي ، په دې غرونو باندې تر ټولو لمړۍ توپونه نصب کړئ ، څرنګه چې د راې سین د کلا دیوالونه د غرنیو لړیو په واسطه خوندي شوې دي ، نوپه دې خاطر ددې کلا د سوبې کولو اویا ورته د ننوتلو له پاره مونږ ته په کار دې چې دکوم لوړ ځاې څخه د کلا دیوالونه تر ضربې لاندې و نیسو ، په دې صورت کې به مونږ څه ګټه تر لاسه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري غلې شو نو خواص خان ورته وویل چې:

درونده شیرشاه ! ستا وړاندیز په خپل ځای سهي دې او مناسب هم دې. مونږ ته په کار دې چې خپله توپخانه دښار په کوم ستر او پورته ځای کې نصب کړو، په دې توګه مونږ څه تر لاسه کولې شو خو تر څنګ یې زه یوه بله مشوره هم درکولې شم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری ټکان وخوړ او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه، ته ووایه چې له تاسره څه ډول وړاندیز شته. تر څو عملې کړل شي خواص خان ورته وویل چې:

شیرشاه سوري ! ته پوهیږې چې په اوسني وخت کې پورن مل په دوو ښارونو حکومت کوي، یویې رای سین او بل یې چندریري دې. دپاته کوچنیو کوچنیو کلیو څخه نه پورن مل ته کومک رسیدې شي او نه هغوې ددې توان لري چې بسپنه ورسره وکړي، که مونږ یو اځې راې سین کلابند کړو نو هغه ته به د هغه د بل ښار ګوټې چندریري څخه په پرلپسې توګه کومک رارسیږي او په دې توګه به دا کلابندي ډیره اوږده شي، او په پورن مل باندې به زمونږ له پاره قابو پیدا کول که ممکن وي خو ستونزمن به هم وي.

زما وړاندیز دادې چې د لښکرو یوه برخه د چندریري په لور ولیږو تر څو هغه ښار هم کلابند کړي، نو که په دې توګه مونږ دواړه ښارونه په یوه وخت کې کلابند کړو نو بیا به ددې دواړو ښارونو څخه یوه ته هم کومک نه شي ورسیدلې. په دې توګه به مونږ به اسانۍ سره وتوانیږو چې پورن مل تر پښو لاندې کړو.

خواص خان د لږ څه فکر کولو وروسته بیا دخبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې: دچندریري په لور د لښکرو د لیږلو وروسته باید مونږ خپله توپخانه په کوم ستر ځای کې نصب کړو او بیا دراې سین دکلا په بیرونی دیوالونو باندې ګوله باري وکړو، ددې کار له پاره باید مونږ خپل پاته لښکر هم په درې برخو باندې وویشو، یوه برخه یې د کوهستان لړۍ په لوړو ځایو باندې او پاته دوه برخې د ښار ددیوالو دهغو برخو سره نزدې پټ کینې کومه برخه چې زمونږ د توپخانې د ضربې لاندې راځي

دښار په دیوالونه به په پرلپسې توګه د توپ ګولۍ وریږي، کله چې د ښار کوم دیوال را پریوځي او یا پر هغې کې کوم سوری راپیدا شي او بیا دښار فوځونه دهغې دبیا رغولو له پاره رامخته کیږي نو په سنګرو کې ناست دواړه ډلې لښکرې به پر هغوې حمله کوي، هغوې به له منځه وړي او په دې توګه به دښار دننه د ننوتلو له پاره لاره هموار شي، ځکه چې ما اوریدلي دې چې دراې سین د کلا دیوالونه دوه پوړه لري.

کله چې خواص خان غلې شو نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه ! کوم وړاندیز چې تا وکړ په خدای سوګند چې زما په زړه کې هم همدا سې تیریدل، ماته خو ددې نه غوره اوښه بل وړاندیز نه تر سترګو کیږي. اوس به همدغې ستا وړاندیز اوپلان ته اخري شکل ورکړو، واورئ ! چې زه به دلږې شیبې وروسته لښکر په څلورو برخو وویشم. یوه برخه به زما زوې جلال خان له ځانه سره یوسې او د چندریري ښار به کلابند کړي تر څنګ به یې جلال خان جالو هم دهغه سره دهغه د نائب په څیر ولاړ شي. دوې دواړه به د چندریري د کلابندۍ اودهغې د فتحې کولو هڅې وکړي، دلښکر پاته درې واړه برخو څخه به یوه یې د خواص خان تر قومندې لاندې، اوحاجې خان بیټنې به یې نائب وي، دلښکرو دریمه برخه به زما د زوې عادل تر قومندې لاندې وي اوشجاعت خان به یې نائب وی او اخري برخه به یې له ما سره ځې چې برهم جیت به مې معاونت کوی. خواص خان اوعادل خان دواړه به دخپلو لښکرو سره دکلا ددیوالونو خوا او ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه ځايو کې سنګرونه نيسي چيرې چې مونږ ګوله باری کوو. زه به دخپل لښکر سره يوځاې د توپخانې څارنه کوم او د ښار د ديوالونو په هغو برخو به ګولۍ وروم چې خواص خان او عادل خان ورسره نژدې سنګرونه نيولې دي.

ددې خبرې سره سم شيرشاه سوری دخپلو جنرالانو دا غونډه پاې ته ورسوله ، بيا د شيرشاه سوری زوې جلال خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې د چندريرې په لور وخوزيد. جلال خان جالو ورسره دنا ئب په څير ولاړ.

پاته لښکر خپله توپخانه دراې سين سره نزدې يوه لوړ ځاې ته وخيژوله اوشيرشاه سوری يې تر څنګ پړاو وکړ. خواص خان اوعادل خان هم د ښار ددیوالونو هغه برخې ته ولاړ کومې چې د ګوليو ورولو له پاره په نښه شوې وې.

۷۳

دراې سين راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او دخپل سالار او وراره پرتاب سره يوځاې د رای سين دکلا په يوه لوړ برج ولاړ و اوپه خپل مخکې يې په يوه لوړ غر دشيرشاه سوری د توپخانې د نصبولو څارنه کوله. په همدې وخت کې دهغه يو جاسوس په ډيره منډه ځان ور ورساوه ، دهغه دراتلو سره سم پورن مل هغه لورې ته متوجه شو اوغوښتل يې څه ترې وپوښتي چې هغه مخبر ورته وويل:

مهاراجه ! ما تاته د شيرشاه سوری دلښکر په اړوند ډير مهم خبرونه راوړې دي ، هغه د هغه مخامخ کوهستاني لړۍ په سر باندې خپله توپخانه نصب کړې ده . اوپخپله هم دخپل لښکر د يوې برخې سره همتله رسيدلې دې ، اوس د شيرشاه سورې د جنګ پلان دادې چې: هغه به دهمغه ځايه دښار بيروني ديوالونه ترضربې لاندې نيسي او ددیوالونو د له منځه وړلو هڅې به کوي، هغوې هغه ځاې د مخه په نښه کړې دې. دهمدې ديوال شاوخوا کې د شيرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل خان پټ سنګرونه نيولې دي ، دهغوې آند دادې چې کله ګوله باري پيل شی اود راې سين ددیوال دا برخه له منځه ولاړه شي نوبيا به د شيرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل ددوو مختلفو سيمو څخه دکلاد دغه راپريوتې ديوال څخه را ننوځي او دوه کاره به کوي ، لمړی داچې هغوې به ددیوال ددې برخې دبيا جوړولو کارنه پريږدي چې تر سره شي اودهغې په بيا جوړونکو به حمله کوي ،تر څنګ به يې هغوې د ښار ددیوالونو هغه ډيره نازکه برخه هم ويني ترڅو دهغې لارې شيرشاه را ننوځي.

تر دې ځايه دخبرو وروسته هغه مخبر خاموشه شو خو وروسته يې يوځل بيا په خبرو پيل وکړ: مهاراجه ! ددې نه اخوا يوبل مهم خبر دادې چې شيرشاه سوری خپل يو زوې جلال خان د چندريرې په لور دخپل لښکر سره يو ځاې استولې دې. شيرشاه سوری دهغوې څخه غوښتې دې چې چندريرې سوبه کړي او يا يې داسې کلک کلابند کړي چې دهغه ځايه راې سين ته کومک و نه رسيږي.

کله چې هغه جاسوس خاموشه شو نو راجه پورن مل تر يوه وخته پورې په فکر کې ډوب شو بيا يې دهغه جاسوس څخه وپوښتل چې ته خو نور څه ويل نه غواړې؟ هغه د نفې په توګه ورته خپل سره وخوځاوه . بيا پورن مل په ټيټ اواز سره وويل چې ، ته نور ور تلاې شې . دهغه په دې خبره هغه جاسوس دهغه ځايه ولاړ. دهغه دتللو وروسته راجه پورن مل دخپلې لور پاروتي او خپل وراره او د قواو سالار سره په خبرو پيل وکړ.

اوس تاسو دواړه ووايا ست چې څه کول په کار دي ؟ دهغې وروسته به زه تاسو دواړو ته خپله دجنګ نقشه وړاندې کړم. په ځواب کې پرتاب او پاروتی دواړه تر لږه وخته پورې خاموشه و او څه فکر يې کاوه . دلږ څه ځنډ وروسته يې په خپلو کې سره خبرې وکړې اوبيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتاب خپل کاکا پورن مل ته مخ کړ او ورته یی وویل چې : ستا دپوښتنې په اړه چې ما اوپاروتي په خپلو منځوم کې مشوره وکړه، دهغې په مطابق زمونږ د دواړو اراده ده چې مونږ به خپل لښکر په درې برخو ویشو . دلښکرو یوه برخه ستا په قومنده کې اوسي او دکلا ددیوال دهمدې برخې څخه چې مونږ په کې همدا اوس ولاړ یو څارنه کوي. خو دلښکر پاته دواړو برخو څخه به یی یوه زما او بله د پاروتي د قومندې لاندې وي. که چیرې دشیرشاه سوری د ګوله بارئ څخه زمونږ دکلا دیوالونو ته کوم زیان ورسید او مسلمانان دهغې د کومې برخې په راپرځولو باندې برې و موند نو زه اوپاروتي به دواړه دخپلو لښکرو سره هڅه وکړو چې حمله راوړونکې راننوتلو ته پرې نږدو . ما پاروتي ته ویلي دی چې دشیرشاه سوري د زوې عادل خان مقابله وکړی خو هغه وایی چې هغه به دخواص خان په تمبولواو دهغه دمخنیوي له پاره کار وکړي. په دې اساس پاروتي دا وړاندیز کړې دې چې خرنګه چې خواص خان پخوا ماته او کوپا ته ماتې راکړې ده نوپه دې خاطر اوس به زه په خپله دهغه سره خپل قسمت ازمویم. نو که چیرې دښمن ددیوال په راپرزولو باندې بریالې شی نومونږ دواړه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دخواص خان اوعادل خان لاره و تړو . او پرې به یی نږدو چې ددیوال د لویدلې برخې څخه دننه کلا ته را ننوځي اوکه را داخل هم شی نو مونږ دواړه به یی په بیرته ټیل وهلو باندې بریمنده شو . خوته به هغه وخت ددیوال دپاسه په هغوې داسې غشي وروې چې هغوې د دیوال څخه د را ننوتلو جوګه نه شی او نه زما او پاروتي تعقیب وکولې شي .

راجه پورن مل دخپل وراره پرتاب او دخپلې لور پاروتي د وړاندیز څخه ډیر خوشحاله شو اوبیا یی په خنداکې وویل چې :

ګوره پرتابه زویه ! زه ستا او دپاورتي ددې پریکړې ملاتړ کوم، همستاسو د وړاندیز له مخې به فوځ په درې برخو باندې وویشو ، تاسې دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځاې د خواص خان اوعادل دمقابلې له پاره ځانونه چمتو کړئ اوزه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغو برجونو په سر و دریږم اودغشو ورولو په اساس به پرې نږدم چې خواص خان او عادل خان مخته راشي . ددې خبرې سره سم ، پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړه د دیوال څخه را ښکته شول .

۷۴

د لږ وخت وروسته دشیرشاه سوری توپخانې ، د شیرشاه په حکم د راې سین په ښار باندې ګوله باري پیل کړې وه، لمړی څو ګولئ د دیوال څخه لږ څه اخوا و لګیدې. بیا کرار کرار توپچې خپله نښه سهي کړه او دراې سین دښار د دیوالونو بیرونې لورې یی خپل هدف وګرځاوه . که څه هم د کلا د دیوال دابرخه چې ګولی پرې په پرلپسې توګه لګیدې د غره په څیر کلکه ولاړه وه خو دپرلپسې او نه ماتیدونکې لړی په زور ددې کلا د دیوال په یوه برخه کې درزونه راپیدا شول ، ان تردې چې دماښام څخه لږ څه د مخه شیرشاه سوری د راې سین دکلا ددیوال د یوې برخې په رانړولو باندې بریالې شو .

کله چې دښار دکلا ددیوال دا برخه را پریوته ، نو دپخوا څخه د جوړ شوي پلان په اساس شیرشاه سوری دګولیو ورول بند کړل ، اوس نو دخواص خان اوعادل خان کار پیل شوې و . هغوې تر اوسه هم په سنګرونو کې ناست و و . دواړه کرار کرار د خپلو سنګرونو څخه راووتل او ددیوال د راپریوتې برخې په لور ور اوږده شول. لمړی خواص خان دهمغې ورانې برخې څخه کلا ته ورننوت. دخواص خان په ور ننوتلو سره یو قیامت جوړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باندې دمخې له اړخه د راجه پورن مل لور پاروتي د خپل لښکر سره د سوځونکې او ر په ځیر حمله راوړه. په همدې وخت کې عادل خان هم دخپل لښکر سره یو ځاې دهمدې مات دیوال څخه ورتیر شو او کلا ته ورننوت. په عادل خان هم دپاروتي په ځیر پرتاب دخپل لښکر سره یو ځاې یرغل راوست.

پاروتي د نارینه و په کالیو کې وه ، په دې خاطر هیچا نه پیژندله چې دا به د راجه پورن مل لور پاروتي وی. خو خواص خان د هغې حمله و تمبوله. تر څنګ یی دخپلو لښکریانو سره یو ځاې د «کن فیکون» دنغمو او د تکبیر داوازونو سره یو ځاې دپاروتي په لښکرو باندې یرغل وروست او دپاروتي په لښکرکې یی داسې یو توپان جوړ کړ چې دهغوې حالت یی دبد نه د بدتر په لور یوړ. دخواص خان په لور دکتلو سره سم د شیرشاه سوری زوې عادل خان هم د پرتاب لښکر د همداسې قهر اوغضب لاندې راوست اوپه هغوې داسې ګذارونه پیل کړل چې شین اسمان یی پرې تور وګرځاوه.

پرتاب او پاروتې تر ډیره پورې دخواص خان او عادل خان د حملو تر مخ و نه دریدل، هغوې دخپلو ځانو اودخپلو لښکرو د خوندی ساتلو په خاطر یو بل ته اشاره وکړه او وتښتیدل. کله چې خواص خان د پاروتی او عادل دپرتاب ترشا ولاړل نو د کلا دداخلې برجونو څخه پرې غشي لکه د باران په ځیر را ووریدل. هلته پورن مل دخپل لښکر سره یو ځاې ولاړ و. دغې غشو دخواص خان اوعادل خان لښکرو ته پوره زیان واړاوه ، په دې خاطر خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې د مات دیوال دبرخې څخه بیرته بیرون ولاړ ، عادل خان هم دخواص په قدم ولاړ او خپل ځواکونه یی دهغه ځایه را وویستل.

پرتاب او پاروتي د خواص خان اوعادل خان څخه د تیښتې وروسته ،کله چې د ښار د مخالف لورې د شاه پنا ددروازې څخه دننه راغلل نو هلته یی وکتل چې پورن مل ولاړ دې. په دې وخت کې پاروتی اوپرتاب یو دبل سره مشوره وکړه اوخپلو فوځونو یی ددیوال تر څنګ په پراخه میدان کې دپړاو کولو حکم وکړ. خو هغوې دواړو خپل اسونه را وځغلولو اود پورن مل څنګ ته راغلل. دواړه د را رسیدو سره د پورن مل مخکې و دریدل. پاورتي غوښتل خپل پلار پورن مل ته څه ووایی خو پورن مل پرې رامخته شو او ورته یی وویل چې:

پاروتي اوپرتاب ! کله چې ما ستاسو دماتې په اړه واوریدل ډیره زیات خفه شوم. ما خو هیله درلوده چې دشیرشاه سوری هغه لښکر چې دلته په سنګر کې ناست دې هغه به تاسو دواړه له دې ځایه وځغلوئ اومونږ ته به دافرصت را په برخه کړئ چې د کلا د دیوال هغه لویدلې برخه به بیرته جوړه کړو. خو ستاسو ددواړو ماتې زه د اندیښنو سره مخ کړې یم.

پلارجانه ! فتحه اوناکامي دواړه خو د یو چا نه یو چا په لمن کې راپریوځي. که نن موماتې وخوړه سبا به بیا بریمند شو ،دا خبرې پاروتي په ډیره مینه خپل پلار ته کولې. هغې یوځل بیا خپل پلار پورن مل ته په وینا کې وویل:

پلارجانه ! ما د شیرشاه سوری د سالار خواص خان مقابله وکړه په داسې حال کې چې پرتاب دشیرشاه د زوې عادل خان په مقابله کې ولاړ و. په دې کې شک نه شته چې دهغې دواړو د جنګ تګلاره زمونږ له پاره نوې وه. خو ددې سره بیا هم زه تاته ویلې شم چې په خپله شیرشاه اودهغې دا دواړه سالاران نه ماتې خوړونکې نه دي. مونږ باید خپلو هڅو ته دوام ورکړو او زه هیلمنه یم چې که چیرې مونږ خپلو هڅو ته همداسې دوام ورکړو اودا کلابندې اوږده کړو نوشیرشاه سوری به دکلابندی څخه په تنګ شي او ددې ځایه به د تللو په لور مجبور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره لورجانې ! ستا ژبه دې مبارکه وی ، خو ماته دا سې څه نه تر سترګو کیږي ، اوس خو شیرشاه سوري زمونږ دا ښارونه کلابند کړي دي او هغه به د دې ښارونو د نیولو پرته شاته ولاړ نه شي، او بیا لږ څه مخته دیوه قاصد په لاسو دا خبر هم راغلې دې چې د شیرشاه سوری زوې جلال خان د خپل لښکر دیوې برخې سره زمونږ دویم ښار چندریري هم کلابند کړې دې په دې خاطر دبیرون نه مونږ ته کومک رارسیدل هم بند شوي دي. نو که چیرې دا لړۍ همدا سې دوام وکړي نو ډیر ژربه د شیرشاه سوری زوې جلال خان چندریرې په خپله ولکه کې واخلي. اوس خو شیرشاه سوري پخپله دخپلو ستر و سالارانو سره یوځاې زمونږ ښار کلابند کړې دې او مونږ ته دهیڅ لورې دکومک د رارسیدو هیله نه شته. زمونږ سره خو یوآځې د چندریري ښار و چې د کومک د راتلو هیله ترې کیده ، دهغې د کلابندۍ وروسته خو ، زما زامنو ، مونږ بلکل بې یاره اومددګاره پاته شوي یو. دا خبرې پورن مل په ډیرې عاجزۍ اوبیچارګۍ سره وکړي اوبیا غلې شو.

په دې وخت کې پرتاب اوپاروتي په ډیره حیرانونکې توګه پورن مل ته کتل ،بیا پرتاب دپورن مل د اندیښنو د لرې کولو له پاره څه ویل غوښتل چې پورن مل ورته په خبرو پیل وکړ.

واورئ زما بچیانو ! هغه توپونه چې شیرشاه سوری د دې غره په څوکه ایښودې دي، دهمغې په کومک سره یی دراې سین دکلا بیروني دیوالونه ورمات کړل ، اوس تاسو زما دا یوه خبره له ځانه سره ولیکئ چې ددې دیوال دماتولو وروسته به شیرشاه سوری همدا سې غلې کښیني. ددې دیوال دماتولو وروسته دهغه اودهغه د ځواکونو حوصلې ډیرې سترې شوې دي ، اوس به هغه په نورو دیوالونو باندې حمله کوي اوپه هغوې به هم په پرلپسې توګه ګولئ وروری ، اودا دیوالونه دډیرو ګولیو دورولو زور نه لري. رالویږي اوبیا چې د ښار کوم حشر نشر وي هغه د وتلو څخه بیرون دې.

پلار جانه ! که چیرې ستا په ذهن کې همدا سې اندیښنې وي نو ایا ددې اندیښنو څخه د وتلو کومه لاره دې هم په ذهن کې شته ؟ پاروتي دخپل پلاره دغه پوښتنه په ډیره نرمه او خوږه ژبه وکړه. پورن مل د ځواب په اړه لږ څه فکر وکړ اوبیا یی وویل چې :

واورئ زامنو ! په دښمن باندې د سخت ګذار کولو له پاره له ماسره یو وړاندیز شته. اوهغه دا چې ، مونږ باید ددې خبرې انتظار و نه کړو چې شیرشاه سورې به کله زمونږ د ښار په نور و دیوالو باندې ګوله باري پیلوي ، زماپه آند چې مونږ باید په خپل اخري تدبیر باندې عمل وکړو . اوهغه داچې : مونږ باید دخپل ټول لښکر سره یو ځاې په خواص خان اوعادل خان باندې حمله وکړو. که چیرې مونږ دهغوې دواړو په مقابل کې بریاوې تر لاسه کړې او هغوې ته مو ماتې ورکړه اوددې ځایه مو و شړل نو بیا خو به په همدې کې زمونږ ګټې را نغښتې وي. ددې وروسته به مونږ د دیوال د رالویدلې برخې په جوړیدو هم پیل وکړ اې شو اوخپل توان او ځواک به نور هم مستحکم کړو.

خو که چیرې دخواص خان اوعادل خان په مقابل کې مونږ دناکامۍ سره مخ شو نوبیا به مونږ خپل ټول لښکر دخپلې کورنۍ سره یوځاې واخلو او د بیتواندی په لور به ولاړ شو. هلته به دبیتواندي په ځنګلونو کې پناه واخلو ، څرنګه چې دا ځنګلونه دکوهستانې لړیو په منځ کې پراته دي نوپه دې اساس به شیرشاه سوری زمونږ سره د بیتواندي څخه اخوا دګونډوانه په ځنګلونو کې دلاس اچولو اوټکر کولو هڅه ونه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تردې ځايه دخبرو وروسته پورن مل خاموشه شو ، دهغه په دې وړانديز باندې د تبصرې کولو دمخه پرتاب او پاروتي دواړو په خپلو منځوکې سلا مشوره وکړه ، بيا پاروتې ځو قدمه مخته راغله او دخپل پلار پورن مل تر مخه و دريده اوويې ويل چې :

پلار جانه ! زه اوپرتاب دواړه دې پايلو ته ورسيدو چې ستا په دې وړانديز باندې بايد عمل وکړل شي، زمونږ له پاره اخري او تر ټول ښه لاره همدا ده. خواص خان او عادل خان همدا اوس د ديوال دهغه ماتې برخې تر څنګ په سنګر کې دي. زما په فکر چې مونږ بايد دبيرون څخه دهغوې تر شا پر هغوې باندې يرغل راوړو ، په دې توګه به مونږ ته څه برياوې راپه برخه شي.

دبګوان شکر دې چې تاسې دواړو زما په وړانديز باندې اتفاق وکړ. پورن مل د خوشحالۍ نه ورته وويل. واورئ بچيانو ! اوس به زمونږ پلان داوي چې مونږ به خپل ټول لښکر دوه ځايه کړو . يوه برخه به يې زما تر قومندې لاندې وي ترڅنګ به يې زمونږ ټول خپلوان اوکورنۍ هم زما د لښکر برخه وي. دلښکر بله برخه به ستاسو ددواړو تر قومندې لاندې وي ،تاسو دواړه به يو ځاې د خواص خان پر خلاف حمله کوئ ، زه به دشيرشاه سوری په زوې عادل خان باندې ګذار کوم. که چيرې مونږ بريمنده شو نو زه به وپوهيږم چې تقدير زمونږ ملګرې دې اوکه چيرې دناکامۍ سره مخ شو نوبيا به د پلان په مطابق دبيتو اندې څخه تيريږو او دګونډانه ځنګلونوته به پناه وړو . ددې سلا نه وروسته راجه پورن مل څو کسه سالاران راوبلل اودهغې وروسته يې دښار دننه ټول لښکر دهغه دروازې تر څنګ د راټولیدو حکم وکړ دکومې تر څنګ چې هغه ولاړ و .هغه پرتاب اوپاروتي دواړه و ليږل اوخپل ټول دوستان اوکورنۍ يې دې دروازې ته را وبلل. دپورن مل په حکم پرتاب اوپاروتي دهغه ځايه ولاړل ، لږه شيبه وروسته دپوره تيارۍ کولو سره سم پورن مل خپل ټول لښکر هلته ددروازې تر څنګ راټول کړ اوبيا يې په دوو برخو وويشه.

يوه برخه پورن مل په خپله قومنده کې واخسته. اوبله برخه يې د پرتاب او پاروتي په قومنده کې په ګډه توګه ورکړه. بيا د لښکر دا دواړه برخې د شهر پنا د دروازې څخه په پوره خاموشۍ سره د سمندر درياب په څير ووتلې ، هغوې په ډيره بيړه دخپل منزل په لور ور روانې وې ، پرتاب اوپاروتي دواړه د اور دعذاب په څير د خواص خان په لښکرو د شا له خوا ور پريوتې. دا حمله په څرګنده توګه ناڅاپې حمله وه خو لکه څنګه چې خواص خان اوعادل خان پخوا هم دغه ډول ناڅاپې يرغلونه په شاتمبولی ونو په دې اساس دوې دواړه هم دهمداسې حملې له پاره دمخکې نه تيار شوی و. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې دپاروتي او پرتاب دلښکر په مقابل کې وجنګيد ، هغه دخپلو تيزو حملو په واسطه په ډيره ګړندۍ توګه مخته ولاړ. دبله اړخه دخواص خان په څير عادل خان هم د راجه پورن مل په لښکرو باندې لکه د توپان په څير ورغلې و ، لږه شيبه سخت جنګ و شو خو دپرتاب ، پاروتي او پورن مل ځواکونه د ماتې اوتباهۍ سره مخ شوي و. د ماتې خوړلو وروسته پاروتي او پرتاب دواړه د پورن مل په لور و تښتيدل. خو په تيښته تيښته کې يې خپل فوځونه بيرته سره را يوځاې کړل اودپخوانې پلان له مخې د بيتوندا له لارې ګونډوانه ځنګلونو په لور يې د تيښتې له پاره ځآنونه تيار کړل. خوکله چې دوې د راې سين څخه ووتل او د بيتو اندې په لارې باندې سر شول نو په همدې وخت کې پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړو په منډو منډو باندې دغې لارې ته ځان راورساوه ، خو هلته دهغوې بدبختي داوه چې شيرشاه سوری يې دخپل توانمند لښکر سره يوځاې په مخکې ولاړ و ، کيدې شی چې شيرشاه سوری ، خواص خان اوعادل خان ته دپورن مل دتيښتې دپلان په اړه دمخه مخبرانو خبر ورکړې و. کله چې پورن مل د شيرشاه سوری د لښکر مخې ته راورسيد نو دشيرشاه سوری لښکر پرې حمله وکړه ، تر دې وخته پورې خواص خان اوعادل خان هم دهغوې تر شا رارسيدلی و اودپورن مل لښکر يې تر شا د ضربې لاندې نيولې و. دوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې واړو دپورن مل عسکر یو په بل پسې ورختم کړل ،پخپله پورن مل اوپرتاب دواړه په دې جنګ کې له منځه ولاړل اودپورن مل لور پاروتي ژوندۍ و نیول شوه.

هغه وخت چې پاروتي د شیرشاه سوری مخې ته راوړل شوه نوپه هغه وخت کې هلته دشیرشاه سوري د زامنو څخه علاوه خواص خان اوڅوکسه نور سالاران هم ناست وو. په دې وخت کې خواص خان په ډیرغور سره د شهزادګۍ پاروتي په لور وکتل ، هغه ډیره حسینه ، او دښه شکل اوصورت خاونده وه . پاروتي ته په غور سره دکتلو وروسته خواص خان شیرشاه سوری ته په غوږ کې وویل :اقا ! که اجازه راکړئ نو زه د پورن مل دلور شهزادګۍ پاروتي په اړه لږ څه ویل غواړم. شیرشاه سوري ورته په خندا شو او ورته یی وویل چې ووایه ته څه ویل غواړې ؟ په دې لړ کې تاته له ما څخه د اجازې دغوښتلو اړتیا نه شته. پرته له اجازې هر څه چې ویل غواړې ویی وایه.

زمادرونده شیرشاه ! زه ددې پاروتي په اړه یوه پریکړه کوم. زه هیله لرم چې ته به زما د پریکړې سره اتفاق وکړې. خواص خان دا خبره شیرشاه سوري ته په ډیرغور دکتلو په وخت کې وکړه. کله یی چې شیرشاه سوری غلې وکوت نو ویی ویل چې:

زه غواړم چې دا پاروتي دخپل مهربان فدایی خان کوچیاني قبیلی ته وسپارم اوهغه یی دخپل زوې اسماعیل سره واده کړي. ایا تاسې په دې لړ کې کومه نیوکه لرئ؟

په ځواب کې ورته شیرشاه سوری په خندا شو او ورته یی وویل:

خواص خانه زویه ! زه پرې هیڅ اعتراض نه لرم ، دغه نجلۍ چې اوس زما تر مخه ولاړه ده زه به یی همتاته وسپارم او ته پخپله پورته شه او خبرې ورسره وکړه. چې ایا دا هم غواړې چې همداسې وشی ؟ زه غواړم چې هر قدم چې اخستل کیږي په هغې کې د دې پاروتي رضا اوخوشحالی هم شامله وي. تر څو نوموړې دخپل ژوند پاته ورځې په خوشحالۍ سره تیرې کړي. ددې خبرې سره سم خواص خان راپورته شو اودپاروتي مخې ته و درید.

پاروتي ! زه دشیرشاه سوری اعلې سپه سالار خواص خان یم. ګوره خورې ! ما د شیرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته ستا په اړه یوه پریکړه کړې ده خو اوس به دد ې پریکړې په اړه له تاسره هم مشوره کوم. که چیرې ته په د ې پریکړې باندې خوشحاله وي نوبیا به زه پرې دعمل کولو هڅې وکړم. خو دا یاد ساته چې هیڅ پریکړه به ستا دخوشحالۍ اورضا پرته نه کیږي.

خواص خان ددې خبرې وروسته خاموشه شو . پاروتي په خوله څه ونه ویل خوپه ډیره حیرانتیا سره یی د خواص خان په لور کتل ، خواص خان ترې یوځل بیا وپوښتل چې: ګوره پاروتي خورې ! ما خو کومه داسې خبره نه ده کړې چې ستا دمزاج خلاف وي ؟ په د ې وخت کې پاروتي په ځواب کې وویل چې:ګوره خواص خانه ! زه ددې خبرې په اوریدو سره ډیره حیرانه او پریشانه یم چې دشیرشاه سوری داسې یو سالار چې دهندوستان په زمکو کې ناقابل تسخیر ګڼل کیږي،هغه په ډیره نرمه لهجه اوشفقت سره ماته د خور خطاب کوي نو په دې فکر کې ډوبه یم چې زه دا دخپل ځان له پاره یوجال وګڼم او که حقیقت یی قبول کړم.

ګوره پاروتي ! کله چې ما درته خور وویلې نوبیا به دې د ورور په څیر دخورولۍ حق هم ادا کوم. ته هغه فریب مه ګڼه هغه څه چې زه یی وایم په حقیقت ولاړ دي. ستاپه اړه چې ما کومه پریکړه کړې ده دهغې په اړه ستا رضامندي غواړم. زما پریکړه داده پاروتي چې زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم چې تا د خپل یوه دوست او ملګري زوې ته واده کړم. په دې توګه به ته خپل پاته ژوند به خوشحالیو کې تیر کړې ، وو ایه چې ته دې کار ته تیاره یې ؟

دخواص خان په دې خبرو پاروتې په ژور فکر کې ډوبه شوه ،هغه خو دخپل ځان له پاره دکومې بدې او سختې سزا د حکم منتظره وه. خو کله چې ورته خواص خان دا خبره وکړه نو هغه دخوشحالیو نه په کالیو کې نه ځاییده ،دهغې د شکل څخه داسې راڅرګندیده چې هغه په خپلو خیالونو کې دفعتونو لوړو درجو کې الوت کوي. تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه بیا یې وویل چې: خواص خانه ! هغه څه چې تا وویل ،که چیرې هغه له ماسره بدترینه ټوکه نه وي نوزه به درته ووایم چې زما دخوشحالیو اخري حد به نه وي چې زه د یوه داسې چا چې د زړه ورتیا او شجاعت کیسې یې په ټوله نړۍ کې خپرې وې ماته خپله خور وویلې خبره شاته و غورزوم. ګوره خواص خانه ! هغه څه چې تا وویل سهي دي نو بیا به زه ووایم چې تا دخپلې رویې په اساس زما ددعاګانو ، ارزوګانو اوهیلو لمن د ستورو څخه ډکه کړې ده.تا زما څخه دغمونو اوښکې لرې کړې اوزما ذهن دې د خوشحالیو په رڼاو کې را ونغښت

خواص خانه ! هغه څه چې تا وویلې که چیرې هغه زما دقتل اوو ژلو دحکم څخه دمخه زما سره مذاقې نه وي نو دژوند دتیرولو له پاره چې هره لایحه زما مخې ته راشي نو زه به هغه په خوشحالۍ سره ومنم. دپاروتي دځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو. خپل یوعسکر ته یې اشاره وکړه ، خواص خان ورته وویل چې : په منډه ولاړ شه او فدایی خان اودهغه زوې اسماعیل خان تر دې ځایه راورسوه. هغه عسکر په یوه منډه هغه لورې ته لاړ او لږه شیبه وروسته یې فدایی خان او اسماعیل خان دواړه هلته راورسول. هغوې دواړه د خواص خان تر څنګ کیناستل. خواص خان هغوې ته په کتلو سره وویل چې . زمادرونده فدایی خانه او زما درونده وروره اسماعیل خانه ! دې پیغلې ته ووینئ ، نوموړې د راجه پورن مل لور شهزادګۍ پاروتي ده . ما هغې ته دخور غږ کړې دې، ګوره اسماعیله وروره ! ما هغه ستا له پاره خوښه کړې ده. ایاته زما ددې پریکړې سره موافق یې ؟ اسماعیل په ډیر ممنونیت سره خواص خان ته وکتل.

خواص خانه وروره ! زه خو ستا دهیڅ پریکړې د ردولو صلاحیت اووړتیا نه لرم. که چیرې تا شهزادګۍ پاروتې زما د ژوند دملګرې په څیر زما له پاره انتخاب کړې وی نو زه به داسې وګڼم چې تا زما لمن ددنیا د ټولو خوشحالیو څخه ډکه کړې ده. داسماعیل له اړخه د ډاډ وروسته خواص خان دپاروتي په لور وکتل او ورته یې وویل:

پاروتي ! دا فدایی خان زما ډیر محترم او زما ډیر زیات دوست دې.اودا دهغه زوې دې. اسماعیل خان نومیږي زه غواړم ته له همدې سره واده وکړې ، ایاته په دې اړه کوم اعتراض لرې؟ دپاروتي څټ ښکته شو او ویې ویل چې نه. ماته هیڅ اعتراض نه شته. دپاروتي دځواب په اوریدو سره خواص خان ډیر خوشحاله شو اوبیا یې په همدې ورځ د شیرشاه سوری سره دسلا مشورې وروسته پاروتي د اسماعیل سره واده کړه.(یو شمیر تاریخ پوهان لیکي چې هغه دراې سین دراجه لور شهزاګۍ د کوچیانو دقبیلې دمشر په واک کې ورکړې وه).

راجه پورن مل ته دماتې ورکولو اوپه راې سین باندې د ولکې کولو وروسته ،شیرشاه سوری هملته په راې سین کې قیام وکړ. دهمدې قیام په وخت کې د چندریرې څخه قاصد راغې اوشیرشاه سوری ته یې داخبر ورکړ چې دهغه زوې جلال خان په چندریري باندې ولکه کړې ده، ددې خبر په اوریدو سره دشیرشاه سوري خوشحالۍ څو هومره زیاتې شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان په ګړندۍ توګه خپلې خیمې ته ور ننوت ، په خیمې کې کملاوتي د خندا او خوشحالیو نه ډکه راپورته شوه او د خواص خان په لور یې ور منډې کړې ، هغه یې په غیږ کې و نیوه او بیا یې د خیمې منځنۍ برخې ته د کیتاستو له پاره له ځانه سره یوړ. بیا یې په ډیره حیرانتیا سره ترې و پوښتل چې:

ماستا دراتلو تر مخه د خپلې خور ګنګا په اړه فکر کاوه ، تا ته خو د هغې د خیرخیریت په اړه د رهتاس څخه کوم خبر نه دې راغلې ، زه د هغې او د هغې د کوچنۍ د کتلو له پاره ډیره بې قراره یم. په دې وخت کې خواص خان په ډیره عجیبه توګه د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې په مړاوې شانته اواز سره وویل چې: ګوره کملاوتي ! زه په خپله هم د ګنګا او د هغې د کوچنې په اړه اندیښمن یم،تر اوسه پورې د دواړو د خیریت په اړه ماته کوم خبر نه دې تر لاسه شوې. بیا یو ناڅاپه خواص خان خپله خبره بدله کړه او وویې ویل:

ګوره کملاوتي ! زه د بهار په لور کوچ کوم ، زه همدا اوس د شیرشاه سوری له اړخه راغلم ، هلته په بهار کې څو سرکشو ځواکونو زمونږ پر خلاف په بغاوت لاس پورې کړې دې. خو د هغوې د ځپلو او له منځه وړلو له پاره شیرشاه سوری زه ټاکلې یم. نو په دې خاطر به زه د خپل لښکر سره یو ځای سهار وختي له دې ځایه کوچ کوم. نو په دې خاطر زه افسوس کوم چې ته به زما د بیرته راستنیدو تر وخته پورې همدلته په لښکر کې اوسیږې. ته په دې اړه اندیښمنه کیږه مه ، ځکه زه په خپله ستا په اړه اندیښمن یم. او ډیر ژر به د بیرته راستنیدو هڅه وکړم.

دا چې ته هر وخت د باغیانو د له منځه وړلو له پاره هغه او دې لورې ته سفرونه کوې او ما له ځانه سره نه وړې ماته د ډیرتکلیف او اندیښنې وړ ګرځي ، لمړی چې تا زه د راجپوتانه په پولو کې پریښوم او پخپله د بنګال په لور ولاړې نو هغه ورځې هم ما په ډیر تکلیف او انتظار کې تیرې کړې ،اوس ته یو ځل بیا د بهار په لور خوزیږې نو زه نه پوهیږم چې ته به کله بیرته راستنیږې. کملاوتی دا خیرې خواص خان ته د ډیرې مینې نه ډکې لهجې سره په ډیره اندیښنه کې کولې.

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې شیرشاه سوری پر ما ډیر زیات باور لرې او هر کله چې کوم ځواک د هغه پر خلاف بغاوت او سرکشی کوي نو بیا هغه دا کار ماته را سپاري. نو په دې خاطر زه د هغې باور او اعتماد ته د وکه نه شم ورکولې ، او بیا شیرشاه سوری پر ما د ومره احسان کړې دې چې که چیرې هغه زما مرۍ پرې کړې او د فلاح او بهبود له پاره یې استعمال کړي نو خواص خان به ترې انکار ونه کړي. ګوره کملاوتي ! زه له تاسره ژمنه کوم چې ډیر ژر به بیرته را ستونیږم. او زه هیلمن یم چې شیرشاه سوري به زما د راستنیدو پورې همدلته په راې سین کې تر هغو و اوسیږي چې په راجپوتانه کې حالات په مکمله توګه زمونږپر خلاف نه وي ګرځیدلي . کله چې زه د بهار څخه بیرته راستون شم نو بیا به متحده لښکر د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف د ټکر له پاره تیارو و. ګوره کملا ! ته اندیښنه مه کوه. په ژوند کې داسې حالات راځي ، بلکه د داسې بیا بیا جدا والې څخه د میړه او ښځې تر منځ مینه نوره هم زیاتیږي. خواص خان یو ځل بیا په ډیره مینه خپل ښځې کملا ته وکتل:

کله چې خواص خان په دې پوه شو چې کملاوتي د هغه په خبرو باندې تر ډیره پوره مطمئنه شوې ده نو بیا د خپله ځایه راپورته شو او ور ته یې و ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! زه اوس ځم ، ترڅو خپلو لښکرو ته د تیارئ کولو حکم ورکړم. ځکه چې سبا سهار وختي زه له دې ځایه کوچ کوم .اودکوچ له پاره چې دکومو شیانو د را ټولولو اړتیا ده هغه به پوره کړم. همدا را ز به یوځل بیا دشیرشاه سوری سره مشوره کوم ،کیدې شي چې پر ما نا وخته شي ، ته دماښام ډوډۍ وخوره ، نن دماسختن نه وروسته شیرشاه سوري خپل ټول سالاران را غوښتې دې او هملته په خپله خیمه کې یی ورته دعوت ورکړې. نو په دې خاطر به زه هم نن ماښامې هملته د شیرشاه په خیمه کې کوم. بیا دکملاوتی له اړخه دځواب داوریدو پرته خواص خان د خیمې څخه ووت. کملاوتي په خپل ځاې باندې ډاډمنه او مطمئنه کیناسته.

خواص خان دخیمې څخه دوتلو وروسته دخپل لښکر پړاو ته ورغې او هلته د فدایی خان دقبیلې په خیمو کې ور ننوت. اوبیا دهغې خیمې تر مخه و درید چې دګنګا له پاره ځانګړې شوې وه.خواص خان کرار کرار خیمې ته ور ننوت ، ویی کتل چې ګنګا او نیرمل دواړه د کوچنی سره په لوبو بوختې دي. نیرمل دخپله ځایه راپورته شوه او خواص خان ته یی مخ کړ او و یی ویل:

خواص خانه ! ګنګا په ډیره بې قراری سره ستا انتظار کاوه. زه ورسره کیناستم اودهغې زړه ته مې تسلي ورکوله ، تا دلته په راتلو کې لږڅه ځنډ وکړ په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې:

نیرمل ته کینه ! هغه خبرې چې زه یی دګنګا سره کول غواړم ، زه پوهیږم چې په هغو کې ستا شتون هم اړین دې. دخواص خان دوینا سره سم نیرمل دګنګا تر څنګ بیرته کیناسته. خواص خان لمړی دخپل کوچنې سره مینه وکړه اوبیا د ګنګا تر څنګ کیناست ، ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره مینه خپل خاوند ته کتل اوبیا یی ورته وویل:

ستا کالي خیرن شوي دي او ما په خپلو لاسو تاته نور کالي جوړ کړې دي. زه غواړم چې ته لمړی غسل وکړې اوبیا نوي کالي واغوندې اوبیا له ما سره خبرې وکړې.

که چیرې زه دلته له تا سره نوې کالي واغوندم او بیا کملاته ورشم نو هغه به هرو مرو وپوښتې چې دا نوي کالې ما دکومه کړي دی؟ نوبیا به له ما سره هیڅ ځواب نه وي ، او که چیرې زه هغې ته کوم معقول ځواب ور نه کړم نو هغه به شک وکړي. ګنګا سمدستې دخواص خان خبره پرې کړه او وویی ویل:

که چیرې هغه در څخه وپوښتې نو ته ورته ویلې شې چې دراې سین د فتحې په خوشحالۍ کې شیرشاه سوری ماته دا نوي کالی راکړې دي،نوبیا به کملاوتي څه ډول اعتراض وکولې شی. خواص خان د فکر کولو په توګه سر ښکته کړ.

ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، زه به غسل وکړم او کالی به بدل کړم.خو لمړی هغه څه واوره چې زه یی درته وایم. ګنګا اونیرمل دواړو هغه ته غوږ کیښود ،بیا ورته ګنګا وویل چې: ډیره ښه. هغه څه چې ته وایی اوس یی ووایه.

ګوره ګنګا ! ما لږه شیبه مخته د شیرشاه سوري سره په تفصیل سره خبرې کړې دي ، سبا سهار به زه له دې ځایه د خپل لښکر سره یوځاې دبنګال په لور روانیږم.ترڅو مهاکوی ته د بغاوت سزا ورکړم. زه به هڅه وکړم چې هغه ژوندې تر لاسه کړم ،هغه فدایی خان ته هم زیان ور اړولې دې ، زه غواړم دهغه ټول ملګرې له منځه یوسم ،په دې خاطر سبا سهار زما سره یو ځاې دکوچ کولو له پاره تیاره اوسه. فدایی خان به دخپلې ټولې قبیلې سره یو ځاې له مونږ سره هغه لورې ته ځي. ګنګا په تیزو سترګو خواص خان ته وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا په دې لړ کې د ې د کملاوتي سره هم خبرې کړې دي ؟ په هر صورت ، هغه ته خو به دې دا ویلي واې چې هغه یو اځې په لښکر کې پریږدې او ته کومې لورې ته کوچ کوې ؟

ګوره ګنګا ! دشیرشاه سوری سره د تفصیلی خبرو وروسته اودلته ستا څخه لورې ته درا تلو دمخه زه کملاوتي ته ورغلی وم. ما هغې ته ویلي دې چې زه دبهار په سیمه کې دخو باغیانو دله منځه وړلو له پاره هغه لورې ته ورځم په دې خاطر به زه سبا سهار ددې ځایه دخپل فوځ سره یوځاې کوچ کوم ، ما هغې ته عذر کړې چې زما په نه موجودیت کې به هغه څو ورځې دلته په لښکر کې ځانته اوسیږي. اوس راته ووایه چې ته نور څه ویل غواړې؟

دخواص خان دځواب به اوریدو سره ګنګا لږ څه ډاډمنه شوه ،تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه اوبیا یی وویل:

زوې دې درسره اموخت اخلي ، کله چې ته نه اوسې نو د دروازې لورې ته ګوري . که چیرې لږه موده نوره هم همدا سې حال واوسی نومعلومه نه ده چې بیا به ده ته څه پیښیږي. خواص خان په ډیر غور سره دخپل زوې په لور وکتل ،ریښتیا هم هغه په پرانستو سترګو دخپل پلار مخ ته کتل ،خواص خان مخته ورغې اودخپل زوې سره یی د زړه داخلاصه مینه وکړه اوبیا یی وویل: واروه ګنګا ! دا حالت به ډیر ژر پاې ته ورسیږي ،ته ګوره چې زما اوستا په ژوند کې یو شین انقلاب را روان دې . اودا انقلاب به زما د بنګال څخه د راستنیدو وروسته را مخته کیږي. واوره ګنګا ! زه به دماښام ډوډۍ همدلته له تاسې سره خورم. او تر ډیره به همدلته واوسم. دخواص خان ددې خبرو څخه ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه ، دخپله ځایه راپورته شوه اود خواص خان ګنډلې کالی یی ورته ورکړه ، دخواص خان دپورته کولو له پاره یی هغه له لاسه و نیوه ، بیا دهغې خوږ اواز د خواص خان په غوږونو کې انګازه شو .

ته خو راپورته شه ، هلته په غسل خانې کې مې ستا له پاره اوبه جوړې کړې دي ، غسل وکړه بیا دا نوې کالي واغونده ،بیا زما څنګ ته راشه او راسره کینه. خواص خان په پټه خوله پورته شو ، ګنګا ورسره یو ځاې غسل خانې ته ولاړه ، خواص خان له ځانه سره نوې لباس راواخست او غسل ځاې ته ورننوت. ځان یی پریمنځه او نوي کالي یی واغوستل بیرون راووت او ګمنځه یی راواخسته ، ویښتان یی پرې ګمنځ کړل ، خپل پخوانې کالی یی بیرته ګنګا ته ورکړل ،بیا راغې او دخیمې په منځنې برخه کې درې واړه کیناستل ، په خپلو منځو کې یی خبرې کولې ،بله ورځ خواص خان د فدای خان د قبیلی او خپل لښکر سره یوځاې د

بنګال په لور کوچ وکړ. ګنګا هم دخپل زوې او نیرمل سره یوځاې دهغوې سره په سفر کې روانه وه.

فدایی خان او خواص خان د مهاکوې دمرکز څخه لا لرې وو چې فدایی خان خپل اس ورمخته کړ او خواص خان ته ور نژدې شو . په دې وخت کې جلال خان جالو هم دخواص خان تر څنګ روان وو. جلال خان جالو دخواص خان د نائب په څیر دهغه په لښکر کې کار کاوه. فدایی خان د خواص خان څنګ ته د رارسیدو سره سم هغه ته وویل:

خواص خانه زویه ! اوس خو دادې مونږ دمهاکوي سیمې او مرکز ته ور نژدې کیدونکې یو ، خو اوس داسې پلان جوړول په کار دي چې مونږ به په مهاکوي باندې څه ډول حمله کوو ؟ خواص خان ورته په مسکا شو او ورته یی وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره فدايي خانه ! زما درونده دوسته ! ما هم غوښتل له تا څخه په دې اړه وپوښتم خو ښه شوه چې تا پخپله په خبرو پيل وکړ. ددې خبرې سره سم خواص خان خپله توره دتيکې را وويسته اوپه فضا کې يې پورته کړه ،خپل شاته لښکر يې و دراوه . دهغه د لښکر ددريدو سره سم د فدايي خان قبيله هم تم شوه.

ګوره فدايي خانه ! اوس را ته ته ووايه چې مونږ به ترڅه وخته پورې د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو. خواص خان ترې وپوښتل:

فدايي خان ورته وويل: ګوره خواص خانه زويه !په کومه توګه چې مونږ روان يو ، نوکه همدا سې ولاړ شو نو تر سبا ماسپښينه پورې به د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو.

دفدايي خان د ځواب داوريدو وروسته خواص خان خپل سرټيټ کړ او په فکر کې ډوب شو په دې وخت کې جلال خان جالو اوفدايي خان دواړو په ډيرغور سره د خواص خان په لور کتل. خواص خان دخپله ځانه سره اخرې پريکړه وکړه اوبيا يې فدايي خان ته مخ کړ او ورته يې وويل:

فدايي خانه ! پرمهاکويي چې ما دحملې له پاره کوم پلان تيار کړې دې هغه په غور سره واوره. زمونږ ښې لورې ته چې کوم ځنګل دې ته به دهغې ځنګل په لور دخپلې قبيلې سره يوځاې ولاړشې ، داسيمې ما کتلي دی او زه هيلمن يم چې دا لاره به نيغه دمهاکوي مرکز ته رسيږي. په ځواب کې ورته فدايي خان وويل:

خواص خانه ! ستا خبره سهې ده. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې: نوکه زما خبره سهې وی نو فدايي خانه واوره ! څومره لښکر چې له ماسره دې هغه به زه په دوو برخو وويشم، يوه برخه به يې له ماسره پاته شي اوبله به يې دجلال خان جالو سره يوځاې ولاړ شي. جلال خاه جالو به ستا دقبيلې سره يوځاې اوسې ، مګر دوې به ستا دقبيلې ښې لورې ته مخکې تګ کوی.

واوره فدايي خانه ! ته به زما ددې خبرې سره هم اتفاق وکړې چې کله چې مونږ مخته ورځو نو مهاکوي به دهمدې ګڼو ځنګلونو دښې لورې څخه راوزې اوپرمونږ به حمله کوي ،ځکه زما داندازې اوخيال په اساس دهغه مرکز په همدغې لاره چې مونږ پرې روان يو ،په همدې ګڼ ځنګل کې پروت دې. فدايي خان ورته وويل چې: زويه ! ته بلکل سهې وايې.

که چيرې داهم سهې وی ، نو زه به دخپلې برخې دلښکر سره يوځاې دځنګل په چپ اړخه کې ورننوځم اوپه همدې ځنګل کې به ځان ترې تم کړم اوستا دقبيلې ترڅنګ څنګ به په پټه روان اوسم. په دې توګه به زما اوزما دلښکرو په اړه څوک نه پوهيږي چې زه په سنګر کې يم اوستا د قبيلې ترڅنګ څنګ روان يم.

زما دلښکر بله برخه به د جلالخان جالو تر قومندې لاندې ستا د قبيلې ښې لورې ته مخته ځي ، ځکه چې مهاکوي به دښې لورې دځنګلونو څخه حمله کوي. نوکه چيرې هغه حمله وکړی نو جلال خان جالو به په ډاډ منه توګه دهغه حمله تم کړي. اوستا قبيلې ته به کوم زيان و نه رسيږي. تر دې وخته پورې به زه هم د ځنګل دچپ لورې څخه راوتلې يم اوخپله حمله به مې پيل کړې وي په دې ترتيب به مونږ مهاکويي ته دتيښتې لاره بنده کړو ، زه هڅه کوم چې هغه ژوندې ونيسم.

تر دې ځايه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بيا يې خپل ښې لورې ته په آس سپور جلال خان جالو ته مخ کړ اوورته يې وويل: جلال خانه وروره ! ايا ته زما ددې پلان سره موافق يې ؟ جلال خان جالو سمدستې خپل سر ښکته کړ او ويې ويل: امير خواص

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانه ! زه په مکمله توګه ستا ددې پلان سره موافق یم ، زه هیلمن یم چې مونږ به په عملي توګه دا پلې کړو . نو که چیرې ددې مهاکوي په ځاې سل نور مهاکویان هم راشي نو بیا یې هم مونږ په دې ځنګلونو کې له پښو و غورزو. دجلال خان جالو دځواب څخه خواص خان ډیر خوشحاله شو . ددې وروسته هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، دیوې برخې سره خواص خان په خپله په چپ لورې ځنګل کې ور ننوت ،په داسې حال کې چې بله برخه دجلال خان تر قومندې لاندې دفدایی خان دقبیلې تر څنګ په ځنګله کې روان شوه . په دې توګه په هغه لویه لاره باندې فدایی خان او جلال خان دواړه دخپلو لښکرو سره روان و او خواص خان دځنګله په چپ لورې کې پټ دخپلو لښکرو سره مخته ورته.

بله ورځ ماسپښین نژدې ، هغه وخت چې خواص خان ، فدایی خان اوجلال خان جالو دخپل جوړ شوي پلان په مطابق جنوب شرق لورې ته مخکې تګ کاوه چې په دې وخت کې دښې لورې دځنګله څخه مهاکوي دډیر ستر او ویرید ونکې لښکر سره یوځاې د تورو تیارو او د اورد سکروټو په څیر دفدایی خان اوجلال خان په لښکرو راپریوت.

جلال خان جالو دخپلو لښکرو په مټ او فدایی خان دخپلې قبیلې د ځوانانو په مټ د مهاکویی دا یرغل تم کړ اوتر ډیره پورې یې دمهاکویی د لښکر سره سخته مقابله وکړه .کوم وخت چې جلال خان او فدایی خان د مهاکوي دلښکرو سره په ډیره وینه تویونکې جګړه کې بوخت وو ،په همدې وخت کې دځنګله دچپ لورې څخه د تورو تیارو ماتونکې خواص خان بیرون راووت. او د مهاکویی دلښکرو ترشا یې پر هغوې تباه کونکې حمله راوسته.

د خواص خان دحملې سره سم جلال خان جالو اوفدای خان هم په خپلو حملو کې ډیرښت راوست ،په دې وخت کې په مهاکویی ددرې اړخو څخه حمله شوې وه .د مخې له لورې جلال خان اوفدایی خان په هغې باندې وژونکې ګذارونه کول او د جنوب او شرق له لورې پر ې خواص خان طلسم ماتونکې حمله کړې وه. ددې حملو په واسطه د مهاکویی دلښکرو حالات ډیر خراب شوی و . په دې خاطر مهاکویی د جنګ دمیدان څخه د تیښتې پریکړه وکړه خو په هغې کې هم ورته بریاوې په لاس ورنغلې. ځکه خواص خان خپل لښکر تر ډیره پورې خپور کړې و ،جنوبی اوشرقي ټولې لارې یې بندې کړې و ، بیا خواص خان د جلال خان په لور یو ګړندې قاصد ور ولیږه او ورته یې حکم وکړ چې دغرب په لور د مهاکویی د تیښتې لارې بندې کړې اودمهاکویی د ژوندې نیولو هڅه وکړي.

دخواص خان دحکم سره سم په شمال لورې کې فدایی خان په پرلپسې توګه په مهاکویی باندې حملې کولې په داسې حال کې چې جلال خان دخپل لښکر سره یو ځاې د غرب په لور ولاړ اودمهاکویی لاره یې و نیوله. اوس نو د څلورو خواو څخه دمهاکویی دلښکرو عامه وژنه پیل شوې وه ، بیا داسې یو وخت راغې چې دمهاکویی ټول لښکر له منځه تللې و . اومهاکویی دخواص خان په لاسو ژوندې نیول شوې و . ددې جنګ نه وروسته خواص خان هملته د جنګ په میدان کې د فدایی خان قبیلې اوخپلو عسکروته د ارام کولو له پاره حکم وکړ اوبیا په بل سهار په تیارو تیارو کې دراې سین په لور بیرته کوچ وکړ.

کله چې خواص خان دفدایی خان دقبیلې سره یوځاې د راې سین سیمې ته را نژدې شو نو سمدستی یې خپل آس رامخته کړ او د ګنګا څنګ ته راغې. ګنګا په یوه ځواکمن آس سپره وه او خپل کوچنې یې ترشا پورې تړلې و . دخواص خان په کتلو سره ګنګا ډیره خوښه شوه ، کوچني هم په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او په ډیره بې قراری سره یې دخپل پلار مینې ته انتظار ویست. کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان را نزدې شو نو ګنګا خپل آس کرار کړ، خواص خان ورمخته شو او د ګنګا په ملا پورې تړلې کوچنې ته یې مینه ورکړه او بیا یې ګنګا ته وویل چې:

ګوره ګنګا !ته اوس اند یښنه مه کوه ، زما او ستا د جدا اوسیدو لارې نورې پاې ته ورسیدې ، ګنګا ورته په ډیره مینه وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ! زه دحالاتو څخه پوره پوره خبره یم. زه پوهیږم چې هغه جداې چې زمونږ د دواړو تر منځ په موقتي توګه را غلې وه هغه ډیره عارضي او ډیره ژر له منځه تلونکې ده. بیا به دتل له پاره مونږ یو ځان او دوه قالبه و او سو. ګنګا دا خبرې په پوره مینه او محبت سره کولې.

ګوره ګنګا !ته د څه وخت له پاره د فدایی خان په همدې قبیلې کې اوسیږه. راې سین ته درسید و سره سم به زه یوځل هلته کملاوتي ته ورشم ، دهغې وروسته چې مونږ دواړو کوم پلان جوړ کړې دې دهمغې مطابق به عمل کوم.

ګنګا ورته په خندا کې خپل سر را ښکته کړ، خواص خان هم پرې خوشحاله شو ،بیا یې خپل آس ته لښته ورکړه او دخپل لښکر په لور ولاړ. ګنګا د خواص خان د لارښوونې په مطابق هملته دفدایی خان په قبیلې کې پاته شوه.

خواص خان دخپل لښکر او دفدایی خان دقبیلې سره یوځاې رایې سین ته ورسید ، شیرشاه سوری او دهغه سالارانو دخواص خان ،جلال خان او فدایی خان ټولو د زړه د اخلاصه استقبال وکړ. بیا دشیرشاه سوری په حکم فدایی خان دشیرشاه سوری د لښکرپه منځنۍ برخه کې دخپلې قبیلې سره پړاو وکړ ، په داسې حال کې چې خواص خان هم د ګنګا او خپل زوې سره یو ځاې دفدایی خان د قبیلې په لورورغلل. هغه خپل لښکر ته دشیرشاه سورې دبرخې دلښکرسره یوځاې د پړاو کولو حکم وکړ.

۷۲

کملاوتي په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه چې دخیمې په دروازې کې ملوک چند او منوهر داس دواړه را څرګند شول. بیرون ولاړ ساتونکې هم هغوې دواړه منه نه کړل ، ځکه هغه پوهیده چې دوې دواړه دکملاوتي نزدې خپلوان دي او دهغې خیمې ته کله کله راځي ، کله چې هغوې خیمې ته راننوتل نو کملاوتي پورته شوه او هغوې ته یې ښه راغلاست ووایه. او بیا چې کله هغوې دواړه دکملاوتي څنګ ته ورغلل او کیناستل نو کملاوتي د احتیاط په خاطر ددروازې لورې ته وکتل او بیا یې په ډیره پته توګه ددوې څخه وپوښتل:

ایا تاسو کوم ښه خبر راوړې دې؟

ګوره مالکې !ما او منوهر داس په دې خاطر ستا خدمت ته راغلي یو چې تا ته ووایو چې په بهار کې د بغاوت د ټکولو وروسته دادې ستا میړه خواص خان بیرته راې سین ته راستون شوې دې ،اوس هغه دخپل پړاو د عسکرو څخه لیدنه کوي ، زما په آند چې تر لږه وخته پورې به هغه دلته ستا څنګ ته راشي. زه او منوهر داس په دې خاطر ستا خواته راغلو چې اوس ته مونږ ته دهغه دله منځه وړلو له پاره کومه اخري خبره وکړي. ملوک چند ورته دا خبرې په ډیره پټه توګه وکړې.

ګوره ملوک چنده ، ستا خبره سهی ده ، زما په آند چې اوس وخت را رسیدلې دې چې خواص خان له منځه یوړل شي ،ووایه چې ته په دې اړه څه فکر کوې ؟کملاوتي ورته په ډیره راز سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو منوهر داس دخپلو خیالاتو د څرګندولو په وخت کې وویل:

ګوره مالکې ! زه خو غواړم چې همدا نن شپه دخواص خان کار هم ورختم کړل شی او که نه دا معامله به نوره هم اوږده شی. او څومره چې اوږدیږی همغومره به زمونږ له پاره ستونزې را زیاتیږي. کملاوتي په ډیر غور سره د منوهر داس په لور وکتل او ورته یی وویل چې:

منوهرداسه او ملوکچنده. واورئ ! نن به نیمه شپه تاسو د خیمې د شا ددروازې څخه دننه راشئ ، هغه وخت به خواص خان په ژور خوب ویده شوې وي. دې لورې ته چې کوم ساتونکې ولاړ دې هغه به زه دګیډی ددرد په بهانه دډاکټر پسې واستوم تر څو ماته دهغه څخه دوایی راوړي او تر هغې چې هغه ماته د ډاکټر څخه دویی راوړي تر هغې به تاسو دخواص خان کار وختم کړي وی اودهمدې دروازې څخه به ووزئ او و به تښتئ ، او تر ټولو ښه خبره داده چې په کومه خیمه کې چې زه اوسیږم اوپه کومه کې به چې اوس خواص خان راځي او قیام به په کې کوي دلښکر په منځ کې نه ده. بلکه یوې لورې ته ده ، نوپه دې خاطر به دخواص خان د وژلو وروسته مونږ ته تیښته هم دومره اسانه وی ، زما په فکر چې ددې وروسته به خواص خان داخیمه د لښکرو منځته ور منتقلوي ، خو دا خبره هم یاد ساتئ چې که چیرې همدا نن شپه هغه دا خیمه دلښکرو منځته یوړه نو بیا به تاسو نه راځئ ، که چیرې دا خیمه همدلته نصب وه نو تاسې د پلان په مطابق خپل کار ته دوام ورکړئ ، واورئ ! زماپه اند چې خواص خان به اوس دې لورې ته راځي ،ځکه دهغه دبرخې لښکر به پړاو کړې وي ، نوپه دې خاطر تاسې د شا ددروازې څخه بیرون شئ ،دکملاوتی دحکم د اوریدو سره سم منوهر داس او ملوکچند دواړه د خیمې د شا د دروازې څخه بیرون ووتل.

شپه پښه شوې وه ، اوخواص خان په خپله خیمه کې په ژور خوب ویده و ، شپه د نیمایی څخه اوښتې وه خوکملاوتي په ډیره بې قرارئ سره وینبه پاته وه. خوکله یی چې دخیمې د شا ددروازې څخه څه حرکت محسوس کړ نو په یوه منډه دخیمې هغه دروازې ته ورغله ، ویی کتل چې ددروازې څنګ ته ملوکچند اومنوهر داس ولاړ دي. کملاوتي ورته په غوږ کې وویل چې:

ګورئ هغه لورې ته ساتونکې ما د ډاکټر پسې استولې دې اوهغه به دلږڅه ځنډ وروسته را ستنیږي ، خواص خان په دې وخت کې په خواږه خوب ویده دې ، رانتوځئ چې دهغې د له منځه وړلو له پاره ددې نه ښه وخت بل نه پیدا کیږي. ما د دې ځایه دتیښتې له پاره خپل ټول سامان را ټول کړې دې ، اوس تاسو دننه راشئ اوخواص خان ووژنئ. اودهغه د وژلو وروسته بیرته په دهمدغې شا د دروازې له لورې بیرون ته ولاړشئ.

دکملاوتي د وینا سره سم منوهرداس اوملوکچند خیمې ته را ننوتل ، کملاوتي ورته لاره وښوده ، دواړه یی د خیمې هغه خونی ته یوړل کومې کې چې خواص خان ویده شوې و ،بیا کملاوتي په خوله څه ونه ویل خوپه اشارې سره یی دخواص خان لورې ور وښود ،پخپله په ډیره ګړندی توګه بلې خونې ته ولاړه.

لږه شیبه وروسته منوهر داس او ملوکچند هغه ځای ته ورغلل چې کملاوتي په کې ولاړه وه. کملاوتي وکتل چې دهغوې په لاسو کې په وینو ککړې توري وې. کملاوتي دا وانګیرله چې دوې دواړو خواص خان له منځه وړې دې. بیا ملوکچند کملاوتي ته وویل: ګوره مالکې ! مونږ خو ستا په وینا دادې خواص خان له منځه یوړ، اوس ستا دکمرې تر څنګ دخواص خان لاش پروت دې کملاوتي اندیښنه څرګنده کړه . تاسې دواړه دا په وینو ککړې توري همدلته په خیمه کې ښخې کړئ ، اوراځئ چې له دې ځایه و تښتو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکملاوتي د وینا سره سم منوهر داس اوملوکچند خپلې تورې هملته په خیمه کې ښخې کړې اوبیا درې واړه دخیمې دشا ددروازې څخه ووتل اوپه تیښته شول.

کملاوتي لا تر اوسه دخیمې څخه څو قدمه لرې تللې نه وه چې د شاله اړخه پرې د تورې ګذار وشو. داسې ګذار چې توره یی ملا څخه بیرون ووتله. اوکملاوتي یو ناڅاپه چغې اوسوری جوړې کړې.

۷۷

کملاوتي د خوبه په بړبړو سره راپورته شوه ، ژر ژر یی په خپله ملا یی لاس وواهه. او بیا په عجیبو فکرونو کې ډوبه شوه. بیا یی خپل ځان ته وکتل او ویی ویل: زما په ملا خو چا توره نه ده را ننویستلې، ایا منوهر داس او ملوکچند به خواص خان وژلې نه وي ؟ دا چې حقیقت څه دې ، زه نه پوهیږم خو ما خوب کوت. بیا کملاوتي خپل سر په دواړو لاسو و نیوه اوپه ډیره اندیښنه کې خپل ځان ته وویل:

اه.دا څه ډول ظلم اوتیرې وشو ، ما خو داسې ګڼله چې منوهرداس او ملوکچند به خواص خان له منځه وړې وي ، خو دا خوب دحقیقت سره هیڅ ډول تړاو نه لري. نه زما په ملا کې چا توره را ننویستې اونه هغوې دواړه دخواص خان د وژلو له پاره زما خیمې ته را ننوتې دي .دا زما ویریدونکې خوب و. کملاوتي په همدې اندیښنو کې پاته شوه ځکه چې دشپې له اړخه خواص خان دهغې تر څنګ ویده شوې و خو اوس خواص خان هلته نه وموجود. دخواص خان د نه موجودیت له امله کملاوتي نوره هم اندیښمنه شوه.

کملاوتي غوښتل دخیمې په دروازه کې دولاړ ساتونکې څخه څه وپوښتې چې په همدې وخت کې څوکسه ښځې دهغې خیمې ته راننوتلې ، هغوې په وسلو سمبال وې ، هغوې کملاوتي و نیوله او په رسیو کې را تاوه کړه ، کملاوتي دهغوې څخه بیابیا پوښتل چې تاسې څوک یاست او ولې ما په دې رسیو کې را نغاړئ ؟ایا تاسو نه پوهیږئ چې زه دشیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان ښځه یم ؟تاسې ولې زما سره داسې خراب سلوک کوئ ، داسې څرګندیده چې دا ښځې متحرکې مجسمې وي ،ځکه یوې هم کملاوتي ته دهغې دپوښتنو په اړه ځواب نه ورکاوه . بس په ډیره بیړه یی کملاوتي په رسیو کې و تړله اوبیا یی را ښکودله اودخیمې څخه یی بیرون وویستله.

هغوې کملاوتي یوې بلې خیمې ته یوړه ، په هغه خیمه کې دوه کوچني کوچني مشالونه روښانه و ، چې خیمه یی پوره پوره رڼا کړې وه. په خیمې کې یوه خالي بستره هم وه ، چې کملاوتي یی پرې ور وغورځوله.

بیا په تحکمانه توګه یوې ښځې کملاوتي ته وویل چې ستا اصل ځاې دا دې ، خو ګوره کملاوتي ! ددې ځایه به د تیښتې هڅه نه کوي او که نه څټ به دې د رپرې کړل شی. ته خپل ښې لورې ته ووینه چې هلته څوک پروت دې. کملاوتي خپل ښې اړخ ته وکتل ، هلته دهغې کوژده شوې دکاکا زوې مهاکوي به ځنځیرونو کې تړلې پروت و . ددې ټولو حالاتو په کتلو سره کملاوتي ډیره حیرانه دریانه وه ، نه پوهیده چې څه وکړي ، په دې هم نه پوهیده چې دشپې په دې تیاره کې دا انقلاب څه ډول راپیدا شو . هغې غوښتل ددې ښځو څخه پوښته وکړی ، خو هغه ښځې دهغې د پوښتنو د ځوابولو پرته د خیمې څخه بیرون ووتلې.

۷۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوري څو ورځې نور هم هلته تم شو او د رای سین او چندریري نظم ونسق یی درست کړ او هلته یی خپل حاکمان و ټاکل او بیا د خپل لښکر سره یوځا د اګرې په لور روان شو. فدایی خان هم د خپلې قبیلی سره یوځای د هغه په لښکر کې روان و.

په اګرې کې شیرشاه سوری په پوره ځواک سره خپل ځان د راجه مالدیو پرخلاف د حملې له پاره تیارو و. بیا ددې تیارو په پایلو کې هغه اتیا زره فوځ له ځانه سره واخست او د راجه مالدیو پر خلاف د جنګ له پاره هغه لورې ته ورغې. هغه د راجپوتانه په پولو کې خپل فوځ ته د پړاو کولو حکم وکړ، په دې وخت کې شیرشاه سوری خپل ټول سالاران یوې خیمې ته را ټول کړل، دا د جنګ د پلان له پاره یوه کاری غونډه وه چې په کې فدایی خان او زوې اسماعیل خان هم ګډون درلود. کله چې ټول سالاران د شیرشاه سوری په خیمې کې سره راټول شول نو بیا شیرشاه سوری هغوې ته په وینا کې وویل چې:

زما دوستانو ،سالارانو او زامنو ! واورئ چې مونږ اوس د ماروړا د راجه مالدیو پر خلاف دادې د راجپوتانه پولو ته را رسیدلې یو او دلته موپړاو کړې دې. نو زه تاسو ته ډاګیزه کوم چې د راجه مالدیو د پولو د ورننوتلو له پاره زمونږ تر مخه د وه ستري لارې شته. یوه د رنتمبور څخه تر اجمیره پورې ده او بله د شیخاوټی او نارونو څخه تیریږي او د ناګور په لور ورځي. اوس به مونږ او تاسو ټول په ګډه دا پریکړه کوو چې مونږ ددې لارو څخه کومه یوه خپله کړو تر څو د راجه مالدیو پرخلاف یو پریکنده جکړې ته ځان ورسوو. ددې تر څنګ به زه تاسو ته دا هم ډاګیزه کړم چې اوس راجه مالدیو د خپلو اتیا زرو عسکرو سره یو ځای د دجودپور نه بیرون پړاو کړې دې. په داسې حال کې چې د هغه ډیر ښه جنرالان کوپا او جیتا دواړه د شل زرو د لښکر سره یو ځای د دیدوانه په سیمه کې پړاو کړې دې. د مالدیو په ملاتړ کې یو د ریم لښکر هم شته چې هغه د راټورانو د ډلې څخه جوړ شوې دې او قوماندانې یی یو جرنیل کهیم کوي، دوې د جی تارن او پیار تر منځه قیام کړې دې. اوس نو که مونږ د راجه مالدیو د سلطنت د ولکې کولو له پاره ورمخته کیږو نو دا اندیښنه شته چې هسې نه چې دا ټولې لښکرې زمونږ پر خلاف را ټولې شی او په متحده توګه پر مونږ باندې حمله وکړي.

تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده چې راجه مالدیو به تر ټولو لمړی خپلو جنرالانو هر یو کوپا و جیتا ته حکم کوي چې هغوې زمونږ د لښکر سره مقابله پیل کړي. تر څنګ به یی خپل بل جنرال کهیم کرن ته حکم وکړی تر څو هغه د راټورانو د لښکر سره یو ځای زمونږ تر شا را څرګند شي او مونږ ته د زیان د رسولو هڅه وکړي. او یا هغه وخت چې کوپا او جیتا زمونږ سره په جنګ کې ښکیل وي نو کهیم کرن هم د وینې تویونکي حیوان په څیر پر مونږ شبخون وکړي.

ددې حالاتو په رڼا کې، زما دوستانو !تاسې ماته په راجه مالدیو باندې د حملې کولو له پاره څه سلا او مشوره راکوئ. شیرشاه سوری ددې پوښتنې د کولو وروسته خاموشه شو او د خپلو سالارانو څخه د ځواب د غوښتلو منتظر پاته شو. تریوه وخته پورې ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سره مشورې وکړې او بیا خواص خان د ټولو په نمایندګۍ وویل:

زمونږ د رونده اقا، شیرشاه !د حرب د فنونو او سیاسې اړخه چې تا د کومو دوو لارو یادونه وکړه ،هغه د واړه ډیرې مهمې دې، ددې نه علاوه دا چې زمونږ د ډلې څخه یو هم د راجپوتانه د سیمو څخه پوره اګاهي او خبر تیا نه لري. او بیا دا چې د ماروار د راجه مالدیو عسکري توان هم له مونږه نه ډیر زیات دې. په دې حالاتو کې د راجپوتانه په صحرا کې په ورداخلیدو سره به مونږ ته ډیر احتیاط کول په کار وي او تر څنګ به یی پوره ګرندې توب ته هم اړتیا وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درونده شیرشاه ! لکه څنګه چې تا مخته یادونه وکړه په دې وخت کې په خپله مالدیو ، دهغه جنرالان کوپا اوجیتا او کهیم کرن په مختلفو سیمو کې دخپلو لښکرو سره پراته دي. هغوې دد ې انتظار باسي چې مونږ د صحرا دکومي لارې څخه غواړو راچپوتانه ته ور ننوځو تر څو هغوې زمونږ تر مخ خپل ځآنونه منظم کړي او متحرک شي . نو په دې خاطر که مونږ غواړو د راجپوتانه د راجه ګانو پر خلاف موفقیت تر لاسه کړو نو زمونږ د حرکت څخه باید دشمن بلکل خبر نه شی . او زمونږ د جنګي پلان څخه هم خبر نه شي چې په راجپوتانه کې کوم ښار زمونږ لمړی هدف دې. ددې نه علاوه په راجه مالدیو باندې د حملې کولو په وخت کې څه احتیاطی تدابیر هم نیول په کار دي اوهغه دا چې د راجه مالدیو په چار چاپیر کې نور کوچنی کوچني راجه ګان هم شته ، اومونږ باید دهغوې د سیمو احترام او درنښت وکړو. اوکه نه هغوې به په غضب شي او مالدیو تر څنګ به زمونږ پر خلاف و دریږي.اودمالدیو ځواک به نور هم ځواکمن کړي.

درونده شیرشاه !تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده ، راجه مالدیو او دهغه نور ټول جنرالان په دې وخت کې زمونږ څخه داهیله لري چې مونږ به داجمیر په لور خوزیږو. او تر ټولو دمخه به اجمیر خپل هدف ټاکو. ځکه کوپا او جیتا چې په کوم ځاې کې قیام کړې دې دهغې څخه دا سې څرګندیږي چې هغوې په دې تمه دي چې مونږ به داجمیر په لور کوچ کوو. او څه وخت چې مونږ داسې وکړو نو کوپا اوجیتا به زمونږ په اړخونو باندې یرغل راوړي ،په داسې حال کې چې دمالدیو بل جنرال کهیم کرن د راټورانو سره یو ځاې زمونږتر شا حمله کولې شی ، په دې اساس زما مشوره داده چې مونږ باید د ټولو تر مخه اجمیر خپل هدف ونه ګرځوو. ددې تر څنګ د اجمیر کلا هم ډیره ستره او ډیره مستحکمه ده اوددا سې مستحکمې کلا سوبه به زمونږ ډیر وخت خراب کړي. ددې سره یو ځاې به مالدیو ته کافی وخت تر لاسه شي تر څو هغه زمونږ پر خلاف بل کوم چال و چلوي.اوپه دې توګه زمونږ جنګي پلان د ناکامی سره مخ کړي اودا هم شونی ده چې که چیرې مونږ ډیره موده هلته په اجمیر کې په جنګونو کې را ونښلو نوراجه مالدیو دخپل فوځ یوه برخه جدا کړي اود هریانه له لارې د دهلي په لور ولاړ شی اوپه دهلی د ولکې کولو هڅه وکړي. که چیرې داسې وشو نو دا به زمونږ له پاره ډیر زیانمن ثابت شي. په دې اساس صحراته د ورننوتلو نه وروسته داسې احتیاط سره قدم اخستل په کار دي چې دهغې څخه راجه مالدیو اودهغې نور جنرالان بلکل خبر نه شی. اونه هغوې ددې اندازه واخلي چې مونږ لمړی کومې لورې ته ځو اوهدف مو څه دی؟

شیرشاه سوري دخواص خان دغه وړاندیز دومره خوښ کړ چې هغه د خیالونو په زانګو کې زنګیدونکې پاته شو. په دې خطر هغه په دې موضوع باندې د نورو خبرو کولو څخه ډډه وکړه. هغه سمد ستي دغه جنګي غونډه پاې ته ورسوله او خپل فوځ ته یی دکوچ کولو حکم وکړ. اوپه دې توګه شیرشاه سوري د راجه مالدیو پر خلاف د حملې کولو له پاره دراجپوتانه دریګستان له لارې ور ننوت.

دلته د سترګو تر دید پورې شګې اوشګې خپرې دي، په دې شګو کې دسفرکولو په وخت کې داسونو سومان دننه په شګو کې ورننوځي. ددې نه علاوه د شیرشاه سورې سره چې دسامانونو اوخوراکې توکو کومې ډکې ګاډی وې هغه هم په شګو کې دسفر وړ نه وې. شیرشاه سوری ددې ستونزې دحل له پاره یوه ډیره ښه لاره خپله کړه. هغه دشګو څخه بوجی ډکولې او په دې توګه یی سړک جوړ کړ اوبیا یی په همدې سړک باندې خپل لښکر او خوراک څښاک توکې په همدې ګاډیو کې په ډیره بیړه سره مخته وړل. په صحرا کې د ورننوتلو نه مخکې شیرشاه سوری د فوځ څو ډلې له ځانه جدا کړې وې ترڅو د جنګ په دوران کې ددهلی ، اګرې او نورو ښارونو څخه دهغه لښکر ته دخوراک څښاک وسایل را ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری په داسې حال کې چې په ډیره ګړندۍ توګه د صحرا څخه تیریده دخپل دښمن د دوکې له پاره هغه تر ټولو دمخه دبیکانیز لورې ته مخه کړه. په دې وخت کې راجه مالدیو هم متحرک شو ، هغه خپل پنځوس زره عسکر دتارن سیمې ته له ځانه سره راوړل تر څنګ یې خپل اعلې سالاران کوپا ، جیتا او اکهیراج ته هم حکم وکړ چې هغوې درې واړه هم خپل فوځونه د دیدانه څخه د تارن په لور راوړي. ددې نه علاوه د راټورانو یو لښکر هم د جنرال کهیم کرن په مشرۍ دمالدیو دکومک له پاره د تارن لورې ته روان شو .

جې تارن نومې دغه سیمه چې مالدیو په کې خپل ځواکونه راټول کړي و ،دجودپور څخه پنځوس میله شرق لورې ته او د اجمیر څخه څلویښت میله غرب لورې ته پرته ده . مالدیو خپل ټول لښکر همدلته را ټول کړ تر څو په وخت شیرشاه ته ګذار ورکړی . که چیرې شیرشاه د جودپور په لور ولاړ شی نوهم به یې د ضربې لاندې و نیسي او که داجمیر په لور ولاړ شی نو هم به یې دحملې څخه خوندي پاته نه شی. خو هغه دبیکانیز سیمه حالاتو ته پری ایښې وه.

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د بیکانیز لورې ته د مالدیو هیڅ دفاعي ځواک نه شته.نو هغه هم بیکانیز له نظره و غورزاوه اوپه ناڅاپی توګه را وګرزید او دجې تارن په لور ور وګرځید ، مالدیو هم همدلته دخپلو ټولو لښکرو سره یوځاې پړاو کړې و. په دې توګه دواړه لښکرې په صحرا کې یود بل مخ په مخ دجنګ له پاره تیارې شوې.

په کوم ځاې کې چې دمالدیو او شیرشاه سوری لښکرې یوبل ته مخ په مخ پریوتې وې هغه سیمه د شرق د اړخه پرته د نورو درې واړو اړخونو ته د لوني اودهغه دمعاون دریابونه بهیدل. خو دیخنۍ په موسم کې دا دریابونه وچیدل ،په دې سیمه کې ځنګلې ګیاه او وچې ویالې جوړې شوې دي چې دهمدې په واسطه د لښکرو تر منځ کوچني کوچني جنګونه کول اسانه کار و . هغه وخت چې شیرشاه سوری د جې تارن او پیار تر منځه سیمه کې د خپل لښکرسره یو ځاې پړاو وکړ نو کوپا ، جیتا او کهیراج چې هلته په دیدانه کې دخپلو لښکرو سره پراته وو هغوې هم دې سیمې کې د خپل اقا راجه مالدیو سره یو ځاې شوې وو. دد ې نه علاوه د راټورانو قومندا کهیم کرن هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې دلته رارسیدلې و.

اوس نو حالات داسې وو چې را جه مالدیو اوشیرشاه سوری دواړه په دغه سوزنده صحرا کې دخپلو فوځونو سره یو ځاې یودبل په مقابل کې پراته وو. راجه مالدیو غوښتل د جنګ پیلامه د شیرشاه له خوا وشی خو شیرشاه پخپله دجنګ دپیلامې څخه اندیښنه درلوده ، دبله اړخه شیرشاه سوری د جنګ پیلول نه غوښتل ،ځکه هغه دجنګ هغه ډلې چې د فوځونو د کومک درسولو له پاره یې په لارو کې درولې وې دهغوې سره یې تر اوسه پورې اړیکې نه و جوړ شوي.په دې خاطر هغه دحملې کولو څخه ځان ساته.

ان تر یوې میاشتې پورې دې دواړو فوځونو یوبل ته دجنګ دپیلولو انتظار کاوه. بلاخره شیرشاه سوري دخپلو هغو کسانو سره هم اړیکې استوار کړل چې دخوراک او نورو موادو دکومکونو د رالیږلو له پاره یې په لارو کې ټاکلي وو. او بیا یې په راجه مالدیو باندې دحملې کولو پریکړه وکړه.

دحملې کولو دمه شیرشاه سوري دخپلو جنګې قومندانانو غونډه را وبلله. دا غونډه دهغه په خیمه کې وشوه ، په دې خیمه کې خواص خان ، جلال خان ، برهم جیت اودشیر شاه سوري زامن هم راټول شوي و و . کله چې دا ټول په خیمه کې سره راټول شول نوبیا شیرشاه سوری ورته وویل چې : په دې صحرا کې دخیمې وهلو وروسته ما انتظار کاوه تر څو د کومک رسولو دګروپونو سره خپل اړیکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټینګ کړم ،اوس دا اړیکې ټینګ کړل شوي دي ، اوس نو ددې نه زیات زه دلته په دې صحرا کې انتظار نه شم کولې. ځکه چې مونږ چې په دې صحرا کې څومره ځنډ کوو همغومره زمونږ په زیان تمامیږی. د رسد اوکومک لړۍ هم قطع کیدې شی په داسې حال کې چې د مالدیو تر شا دهغه ښارونه دهغه ټولې اړتیاوې پوره کوي،په دې اساس زه به سبا سهار وختي د جنګ نغاره وهم.اود راجه مالدیو پر خلاف حمله کوم په دې لړ کې تاسې ماته څه مشوره راکوئ

کله چې شیرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ډیر غور سره وکتل او ورته یی وویل:

درونده شیرشاه ! زه خواص خان په دې وخت کې یو وړاندیز کول غواړم ،شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه اوشفقت سره وویل: ووایه زویه ! ستا آند څه دې ؟خواص خان ورته وویل چې زما محترمه !لکه څنګه چې لیدل کیږي د راجه مالدیو دلښکرو شمیره زمونږ څخه څو واړې زیاته ده ، زما په آند چې هغه به دجنګ نه مخته خپل لښکر په څو برخو ویشي. یوه برخه به له ځانه سره پریږدي ،بله به کوپا اودریمه به جیتا ته ورکوی اوخلورمه به کهیراج ته سپارې ، زما په آند چې پنځمه به جرنیل کهیمکرن ته ورکوي ، ددوې څخه به څو ډلې مخامخ پر مونږ حمله کوي ، اوپاته نورې برخې به یی د اوخونو له لورې زمونږ پر فوځونو باندې یرغل راوړي. ددې نه مخکې زه غواړم چې مونږ د راجه مالدیو سره د جنګ له پاره داسې یو تدبیر جوړ کړو تر څو راجه مالدیو دخپل لښکر ډیره برخه له ځانه سره واخلی اوددې ځایه تللو ته مجبور شي.

دخواص خان دې وړاندیز د شیرشاه سوری په سترګو کې ځلا راپیدا کړه. هغه وویل: خواص خانه زویه ! دا به څه ډول شوني وي چې اوس چې مونږ غواړو جنګ پیل کړو نو ددې پیلامې دمخه مالدیو دخپل لښکر یوه برخه له ځانه یوسی اوددې ځایه ولاړ شی. په ځواب کې ورته خواص خان په لوړ اواز وویل چې:

زما مشره ! دا کار شونې دې. ته همدا نن عادل خان ته یو لښکر ورکړه او هغه د رنتمبور په لور ولیږه او دا څرګنده کړه چې هغه د رنتمبور له لارې غواړی په اجمیر باندې حمله وکړي. شیرشاه سوری سمدستي دخواص خان خبره ورغوڅه کړه او ویی ویل:

خواص خانه زویه ! دداسې کولو څخه به څه تر لاسه شي اوددا سې کولو په اساس به ولې مالدیو دخپل لښکر یوه برخه له ځانه سره اخلی او ددې ځایه به ولاړ شی.

زما مهربانه ! ما تر اوسه پورې دخپل پلان په اړه تاته پوره معلومات نه دې درکړې. ما داویل غوښتل چې عادل خان دې د رنتمبور په لور د تللو په وخت کې دا مشهوره کړي چې هغه په اجمیر باندې حمله کول غواړي. درونده شیرشاه ! همدا اوس د اجمیر په ښار کې د راجه مالدیو راني (اوما دیوي) اوسیږي ، کله چې مالدیو ته دا خبر ورسیږي چې عادل خان په اجمیر باندې حمله کوي نو هغه به دخپلې رانې اوما دیوي د راویستلو او د اجمیر د دفاع له پاره پخپله دیوې برخې لښکر سره هلته ورځی. په داسې حالاتو کې به د راجه مالدیو د پاته لښکرو سره زمونږ جنګ څه آسانه وي ، دبله اړخه به عادل خان چې کومه کوچنۍ ډله عسکر له ځانه سره اخستې وي هغه به د رنتمبور څخه دمخه په کوم ښه ځاې کې پړاو کوي او هلته به په سنګر کې کیني. ترڅو بل څوک پرې حمله ونه کړي ، اوکله چې ورته خبر ورسیږی چې راجه مالدیو د جنګ دمیدان څخه وتلې او د اجمیر په لور روان دې نو هغه دې هم بیرته دلته خپل لښکر ته را ستون شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه دپلان د وضاحت نه وروسته خواص خان خاموشه شو نو دشيرشاه سوری سر ښکته و ، څه فکر يی کاوه ، بيا يی سر راپورته کړ مسکې مسکې و بيا يی په زوره وخندل او په ډير شفقت سره يی خواص خان ته وکتل او بيا يی وويل :

خواص خانه ! ته په هر وخت او هر مصيبت کې زما په کار راغلې يی . اوس چې کوم پلان تا وړاندې کړ زه پوهيږم چې دد ې نه به ښه اوبهتر بل پلان نه وي ،که مونږ همدا سې وکړو نو په يقين سره به راجه مالديو د اجمير په لور د تيښتې منډه وکړي . ګوره زويه ! زه به همدا اوس او همدا ګړی عادل خان د يوه کوچني لښکر سره وليږم تر څو د رنتمبور په لور ولاړ شی اودا څرګنده کړي چې هغه د رنتمبور د لارې اجمير باندې حمله کوي . نو ددې خبر په اوريدو سره که راجه مالديو د خپل لښکر يوه برخه له ځانه سره کړي او هغه لورې ته ولاړ شي نو دا پاته لښکر به يی مونږ په همدې صحرا کې تر پښو لاندې کړو . که څه هم د مالديو سره د لښکر د تللو وروسته به بيا هم دهغه دومره لښکر دلته پاته وې چې زمونږ څخه به يی شميره ډيره وي خو داند يښنې کولو له پاره اړتيا نه شته ، مونږ به دې پاته لښکرته داسې سبق ورکړو چې بابر راناسانګا ته پدې دشتو کې ورکړی و . دشيرشاه سوري د ځواب په اوريدو سره خواص خان خوشحاله شو اوبيا يی په ويلو پيل وکړ .

زما دروندهشيرشاه ! زه لږ څه نور هم ويل غواړم . شيرشاه ورته وکتل او ورته يی وويل چې ته څه غواړې ؟ ته ولې انتظار کوې اوتا ته داجازې اخستو څه اړتيا ده ؟ خواص خان مسکې شو اوويی ويل :

سبا چې ته دجنګ د نغارو د وهلو حکم کوې نو که چيرې ددې نه مخته راجه مالديو داجمير په لور روان شوې و نوبيا به دهغه په نشت کې چې دهغه کوم لښکر زمونږ سره ټکر کوي نوهغه به يقينا په څلورو برخو ويشل کيږي ،يوه برخه به يی دراجه مالديو د سالار کوپا اوبله به يی د جيتا او دريمه به يی د اکهيراج او څلورمه به يی کهيم کرن تر قومندو لاندې وي

دهغوې څلورو په مقابل کې ته خپل لښکر په پنځو برخو باندې وويشه . يوه برخه يی ماته راکړه او زه به همدا نن شپه ددې صحرا دشګو په غونډيو کې سنګر و نيسم . بله برخه يی دخپل ځان سره وساته ،دريمه يی جلال خان جالو ته اوڅلورمه يی برهم جيت ته او پنځمه يی خپل زوې جلال خان ته ورکړه . تاسې دخپلو څلوروبرخو سره د دشمن په مقابل کې مقاومت وکړئ کله چې جنګ زور واخلي نوبيا به زه خپل کردار ادا کړم .د سنګر څخه به را ووځم اوددښمن هغه لورې ته چې پر تاسې يی فشار زيات وي دحملې کولو هڅه وکړم . او زه هيله لرم چې زما د سنګر څخه د راوتلو وروسته به ددښمن ليکی يو په بل پسې ماتې شي .

شيرشاه سوری په ډيره ستاينه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورته يی وويل :

خواص خانه زويه ! زه ستا ددې وړاندیز ډير قدر کوم ، ګوره زويه ! زه به ستا د وينا په اساس خپل لښکر په پنځو برخو وويشم او ته دهمدې نن شپې څخه هلته په سنګر کې ځان پټ کړه . عادل خان به هم د يوه کوچني لښکر سره يوځاې ددې ځايه روان شي . اوس تاسو ټول پورته شئ اوارام وکړئ ،ددې خبرې سره سم د جنګې شورا ټول غړی دخيمې څخه را ووتل ، دلږ ځنډ وروسته عادل خان د يو ټولې عسکرو سره د رنتمبور په لور رهي شو اوخواص خان دخپل لښکر سره يوځاې هلته په سنګرونو کې کيناست .

بيا يی څلورو خواو ته دا خبر خپور کړ چې دشيرشاه سوری زوې عادل خان د رنتمبور له لارې په اجمير باندې دحملې له پاره ولاړ .داخبر ددښمن کمپ ته هم ورسيد . دخبر داوريدو سره سم راجه مالديو په لړزه شو نو په نيمايی شپه کې يی دخپل لښکر يوه برخه له ځانه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخسته اود جنګ دمیدانه څخه ووت اود اجمیر په لور ولاړ. په دې ترتیب هغه پلان چې خواص خان د شیرشا سوري تر مخه وړاندې کړې و هغه په پوره توګه عملي شو.

بله ورځ د جنګ دپیلامی له پاره شیرشاه سوری په خپل فوځ کې د جنګ ډول وواهه. اودخپل لښکر لیکي یی جوړه ولې ، نوراجپوتانو چې کله وکتل چې شیرشاه سوری د جنګ پیلونکې دې نو هغوې هم په خپل متحده لښکر کې تورومونه و غړول. اوپه ډیره بیړه یی دخپلو لښکرو لیکې جوړې کړې.

دخواص خان اندازه سهي وخته ، راجپوتانو خپل لښکر په څلورو برخو وویشه ،یوه برخه یی کوپا ، بله یی جیتا او دریمه یی اکهیراج اوڅلورمه یی کهیم کرن تر قومندې لاندې ورکړه. هغوې کهیم کرن په منځنۍ برخه کې وساته په داسې حال کې چې کوپا اوجیتا په ترتیب سره ښې او چپ اړخ ته شول ، په دې توګه د راجه مالدیو جنرالان ښې اوچپ لورې ته شول تر څو په شیرشاه سوری باندې دحملې له پاره ځان جوړ کړی.

دبله اړخه شیرشاه سوری هم خپل لښکر په همغسې ترتیب سره منظم کړ ، دلښکر په منځنۍ برخه کې پخپله پاته شو اوخپل زوې جلال خان یی دخپل ځان سره و ساته پهداسې حال کې د لښکر په ښې اړخه کی یی جلال خان جالو او چپ لورې ته برهم جیت و ساته. اوس نو د جنګ په میدان کې د اکهیراج او کهیم کر ن په مقابل کې شیرشاه سوری اودهغه زوې جلال خان ولاړ وو . د مالدیو دجنرال کوپا په مقابل کې جلال خان جالو ولاړ و او د سپه سالار جیتا په مقابل کې د شیرشاه سوری قومندان برهم جیت و درید.

جنګ شیرشاه سوری دخپل زوې جلال خان په متو پیل کړ. هغه د مالدیو د لښکر په زړه باندې چیرې چې اکهیراج او کهیم کرن دهغه په مقابل کې ولاړ و ، حمله وکړه. اکهیراج او کهیم کرن دواړو د شیرشاه سوری او دهغه د زوې مقابله وکړه ، دهغه حمله یی و تمبوله اوبیا یی په خپله ځوابي حمله پیل کړه .

په همغه وخت کې چې شیرشاه سوری د راجپوتانو دلښکر په قلب باندې حمله وکړه نو د هغوې نور جنرالان لکه کوپا او جیتا هم په حرکت راغلل او هغوې هم په جلال خان جالو او برهم جیت باندې توپانې حمله وکړه .

کوپا چې په هندوستان کې دراجپوتانو یو مشهور او منلې قومندان و د جلال خان جالو په لښکرو حمله راوسته ، اوپه لمړیو کې دهغه لښکرې د تر پښو لاندې کړې اوبیا په ډیره بیړه دجلال خان جالو په لښکر کې دننه ورننوت.

که څه جلال خان په پوره همت او میړانې سره د کوپا مقابله وکړه ، په دې و توانید چې دهغه دا وینه تویونکې حمله په یوه ډول و تمبوي .

په همدې وخت یو انقلاب راغې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې دخپلو پټنځایو څخه را ووت ، مخته راغې او تر ټولو لومړې یی کوپا اودهغه لښکرې تر برید لاندې راوستې. هغه په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې کوپا او دهغه لښکرې بې وسه کړې اودماتې سره یی مخ کړې ، دهغه هغه لښکر چې لږ تر مخه د جلال خان جالو په لیکو کې ور ننوتې وې اود هغوې لیکې یی له منځه وړې وې اودمخکې تللو هڅې یی کولې اوس یی دتیښتې لارې لټولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نودخواص خان په مقابل کې دکوپا دلښکرو حالت داسې ګرزیدلې و لکه د جلال خان دلښکرو حالت چې د کوپا په مقابل کې ګرزیدلې و. کوپا هڅه وکړه چې خپل لښکر بیرته را منظم کړې او نیمایی د جلال خان جالو او نیمایی د خواص خان سره په جنګ کې را ونښلوي خو بری یی په برخه نه شو ، خو هغه ډیر وارخطا و ، ځکه هغه یوځل په مالوه کې د خواص خان په لاسو ماتې خوړلې وه او کله یی چې د خپل پاته نیمایی لښکر سره یو ځای دخواص خان دمخې د نیولو هڅې وکړې نو په هغې کې نور هم د ناکامۍ سره مخ شو.

کوپا او دهغه لښکرې د خواص خان په مقابل کې دتم کیدو نه وې ، ځکه په هغوې یو اځې خواص خان نه بلکه د مخې له لورې جلال خان جالو هم خپلې غضب ناکه حملې پیل کړې وې ، کوپا هڅه کوله چې خپل ځان کوم خوندي ځای ته وکاږی ، یو وخت هغه غوښتل شاته ولاړ شی خو خواص خان او جلال خان جالو دهغه د شاته تګ مخه بنده کړه او هغه یی کلابند کړ ، کوپا یو ځل بیا هڅه وکړه او اکهیراج او کهیم کرن دلښکر په لور و رغې تر څو خپل حالات سنبال کړي خو په هغې کې هم ورته څه په لاس ورنه غلل. ځکه چې دهغه ددې کار سره سم خواص خان دهغه پر خلاف په خپلو حمله کې ډیرښت راوست او دهغه دپاته کسانو په وژلو یی لاس پورې کړ. اوس نو کوپا د خواص خان په مقابل کې ډیر بې وسه شوې و. خواص خان او جلال خان دواړو دکوپا لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ او پخپله کوپا هم په دې جنګ کې دخواص خان په لاسو و مړ.

د کوپا د وژلو وروسته خواص خان د مالدیو ددویم قومندان جیتا په لښکرو د شا له اړخه برید وکړ او په ډیره بیړه مخته ولاړ او په خپل مخکې ددښمن لښکری یی یو په بل پسې له منځه وړلې. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د جیتا د لښکرو حالت هم د بدحالۍ سره مخ کړ. کله چې جیتا او دهغه لښکریانو ته څرګنده شوه چې خواص خان دهغوې د شا له اړخه حمله کړې ده نو دهغوې ساه ګانې و دریدې ، ځکه چې د هغوې د شاله اړخه خواص خان دهغوې د لښکرو د لیکو د له منځه وړلو او دهغوې دعسکرو دترپښو لاندې کولو کار په پوره بیړه پر مخ بوته.

سالار جیتا په پوره توګه هڅه کوله چې خپل لښکر د خواص خان د حملو څخه خوندي ځایو ته کړي خو خواص خان دهغه هره هڅه د ناکامۍ سره مخامخ کوله. هغه د جیتالښکر دډیرو ناوړه حالاتو سره مخ کړې و. ځکه د مخې له لورې د جیتا په لښکرو باندې د برهم جیت حملې کولې او دشا او اړخونو له لارې پرې خواص خان د قهر اوغضب په څیر را پریوتې و. اوس نو دجیتا دلښکرو د جنګ ولوله نوره مړاوې شوې وه، ځکه هغوې ددې څخه هم خبر شوې و خواص خان د کوپا لښکر او په خپله کوپا هم دجنګ په میدان کې له منځه وړې دې ، په دې خاطر د جیتا هغه برخه لښکر چې دخواص خان په مقابل کې جنګیده هغوې کرار کرار د میدانه په وتلو شول او دهغوې شاته تګ د جیتا د ټول لښکر له پاره د مرګ پیغام و و.

اوس نو د خواص خان دلښکرو حوصلی د پخوا څخه نورې هم زیاتې لوړې شوې وې. هغوې هرې لورې ته ددشمن عامه وژنه پیل کړې وه. کله چې د جیتا مخکنې لیکې هم په شا ولاړې نو خواص خان دهغوې په لیکو کې ورننوت او دهغوې ډیره کې یی له منځه یوړل.

جیتا هڅه کوله تر خپل لښکر سره راټول کړي خو خواص خان دهغې هر قدم د ناکامۍ سره مخامخ کاوه او بیا داسې وخت راغې چې خواص خان په جیتا باندې یرغل وروست او دهغه څټ یی په یوه ګذار د ګردنه پرې کړ.

دجیتا دمړینې وروسته دهغه دلښکرو حال ډیر خراب شو او میړو وزو په څیر یی په تیښته پیل وکړ ، ټول یوې خوا بلې خوا ته خواره واره شول ، خواص خان او برهم جیت دهغوې دواړو لورو ته روان و او دهغوې عسکر یی په بیړه بیړه له منځه وړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بله اړخه شیرشاه سوري او دهغه زوې جلال خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې ور روان و او ددښمن سره یې د وینې او اور وحشتناکه جنګ پیل کړې و .

په همدې وخت کې خواص خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې خپله قهرناکه حمله وروسته. بالاخره په دې جنګ کې د راجه مالدیو لښکرو ته سخته ماتې ورکړل شوه دهغه جنریلان کوپا ، اکهیراج ،او جیتا د جنګ په ډګر کې وو ژل شول او کهیم کرن د جنګ دمیدانه په تیښته بریالې شو.

۷۸

د راجه مالدیو په پړاو باندې د ولکې کولو نه وروسته ، شیرشاه سوری هملته د جې تارن او پیار تر منځه د جګړې په میدان کې خپلو فوځونو ته د ارام کولو حکم وکړ. د سامیل دغه جګړې په یوه ډول د مالدیو دبرخلیک په اړه پریکړه کړې وه، مالدیو ته دهغه د تیرو ګناهونو سزا د شیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان په لاسو ورکړل شوّه. دهغه مشهور سالاران ، کوپا ، جیتا او اکهیراج له منځه تللي وو ، دهغو سالارانو پرته مالدیو هسې یوه نښه څرګندیده. خلکو به ویل چې دماروړان راټور راجپوتان د سردپرېکولو نه وروسته هم جنګیږي، خو په دې شپاړسمه پیړۍ کې شیرشاه سوری په دې صحرا کې دراجپوتانو عسکر په عامه توګه ووژل. او دا چې راجپوتان یوډول نا قابل تسخیر ګڼل کیده هغه عقیده او فکر له منځه ولاړ.

په سامیل کې دڅو ورځو دقیام نه وروسته ، شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او جلال خان جالو یې ورسره نایب وټاکه. اوهغه یې د جودپور په لور و لیږه. تر څو هغه د راجه مالدیو په هغه ښار ولکه وکړي، خو د لښکر بله برخه یې دخپل زوې جلال خان په واک کې ورکړه او برهم جیت یې ورسره نایب و ټاکه تر څو ولاړ شي او د اجمیر په ښار باندې ولکه وکړي ، ددوې سره د شیرشاه سوری بل ځوې عادل خان هم په لاره کې ملګرې شو .

پخپله راجه مالدیو دجنګ د میدان څخه تښتیدلې و او د اجمیر په لور تللې و ځکه دهغې ملکه اومادیوی هملته اوسیده .

څرنګه چې د اومادیوی سره دواده په لمړۍ شپه ، مالدیو دخپلې یوې نوکرې سره زنا کړې وه ، نو په همغې اساس د اومادیوي زړه مات شوې و او د خپلې لمړۍ شپې دناویتوب په وخت کې یې سوګند کړې و چې هغه به خپل ټول ژوند د یوې پیغلې په څیر تیروي نو په دې خاطر هغې د مالدیو د اوسیدو د جودپور دښاره لرې هلته په اجمیر کې ځانته د اوسیدو ځاې غوره کړې و .

د سامیل دمیدان څخه د تښتیدو وروسته راجه مالدیو اجمیر ته رسیدلې واودخپله راني اومادیوي یې دهغه ځایه را وویسته او جودپور ته یې له ځانه سره یوړه . په همدې وخت کې مالدیو ته خبر ورسید چې دجنګ په ډګر کې دهغه درې واړه تکړه اومشهور جنرالان له منځه تللې دي. او اوس د شیرشاه سوری سالار خواص خان د جودپور د نیولو له پاره هغې لورې ته خوزیدلې دې. په داسې حال کې چې د شیرشاه سوری نیمایی لښکر د اجمیر د نیولو له پاره هغه لورې ته خوزیدلې دې. ددې خبر د رسید و سره سم مالدیو چې څومره سامانونه د جودپور څخه ویستلې شو ویې ویستل اود سیوان کلاته یې منتقل کړل. ددې ترڅنګ هغه د راجپوتانو ټولې ښځې اوکوچنیان همدې کلا کې ځاې په ځاې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیوان کلا د جودپور په جنوبي غربي برخه کې نژدې شپیته میله واټن کې پرته ده ، دغره په لوړه څوکه کې پرته ده ،دې کلاته ورتګ ډیر ستونزمن دې ، نو په دې خاطر د دې کلا د کلابند کولو د مخه خواص خان د راجه مالدیو مرکزي ښار جودپور کلابند کړ.

که څه هم د جودپور کلا د خپل ټینګښت او کلکوالي له لوري ډیره مشهوره وه ، خو مالدیو یو چال څخه کار واخست ، او د خپل لښکر یوه برخه یی همدلته د جودپور د دفاع له پاره پریښوده او بله نیمایی برخه یی سیوان ته منتقل کړه.

په هر صورت خواص خان جودپور کلابند کړ ، په جودپور کې د مالدیو سالار د مخه دا پریکړه کړې وه چې هغه به هملته په کلا کې کلابند پاته کیږي او د خواص خان سره به مقابله کوي ، کله چې خواص خان د جودپور په کلا باندې یرغل راوړي نو هغه به د کلا څخه دننه د خپله ځانه دفاع کوي. تر څنګ به یی په خپله راجه مالدیو د سیوان څخه بیرون راوځی او کله کله به په خواص خان باندې شبخون کوي په دې توګه به خواص خان په تنګ شي او خپله کلا بندي به پاې ته ورسوي. خو خواص خان د اټول تد بیرونه ناکاره کړي و ، ځکه په کومه ورځ چې خواص خان جودپور ته ورسید نو په همغه ورځ هغه د ښار د دیوالونو تر څنګ خپله توپخانه نصب کړه تر څو د ښار په دیوالونو ګولۍ ووروي او دیوالونه یی را پرباسي تر څو په ښار باندې د حملې کولو له پاره لاره برابره شي.

په ښار کې د راجپوتانو لښکرو ، هغوې وکتل چې خواص خان په ښار باندې د ولکې کولو او د شار د دیوالونو د راپریوستلو له پاره خپله توپخانه د رولې ده ، نو ټولو یوځاې د اپریکړه وکړه چې پخوا له دې چې خواص خان د توپونو ګولۍ ووروي او د کلا دیوالونه مات کړي او کلاته راننوځي او بیا د لته ټول لښکر او عام وګړی قتل عام کړي نو ښه به داوې چې د جودپور څخه ووزي او د ښاره بیرون مقابله وکړي. د دې پریکړې نه وروسته سبا ورځ د مالدیو کلابند لښکر د کلا څخه را ووت او د خواص خان تر مخه یی د جنګ له پاره ځانونه تیار کړل.

په جودپور کې د مالدیو درې تکړه قومندانان وو . چې یو یی تلوکسي ، بل یی بیمل بهاې او دریم یی برجنګ وو . د خواص خان په خلاف د جنګ له پاره دې درې واړو جنرالانو د خپلو فوځونو لیکې جوړې کړې ، خپل لښکر یی په درې برخو وویشه، تلوکسي خپله برخه لښکر په منځنۍ برخه کې وساته خو بیمل بهای او برجنګ د اړخونو لورو ته شول. هغه وخت چې د جنګ له پاره دې قومندانانو د خپلو عسکرو لیکې سمولې ، نو خواص خان هم د خپلو عسکرو مخې ته راغې او د جلال خان جالو تر څنګ و درید. او په ډیر راز سره یی ورته وویل:

ګوره جلال خانه وروره ! ته خو خپلې مخې ته د دښمن لیکې ګورې. هغوې خپل لښکر په درې برخو ویشلې دې.

خو جلال خانه ! ته اندیښنه مه کوه ،زه وینم چې د دښمن د لښکرو شمیره هم زمونږ څخه ډیره ده او زمونږ د دواړو په مقابله کې د هغوې جنرلان هم درې کسان دي ، وروره ! ته خو پوهیږې چې د دې نه مخته مونږ د ډیرو بد و حالاتو مقابله کړې ده او که خدای کول نن ورځ به هم مونږ ته بریاو زیږې راکړي.

جلال خانه ! کله چې دښمن په جنګ لاس پورې کړې نو ته هم ورسره ټکر وکړه او یواځې تلوکسي خپل هدف و نیسه ، زه به د برجنګ بیمل بهایی سره په خپله ټکر وکړم. خو فکر وکړه چې ته یواځې د تلوکسي سره د ټکر له پاره ځان جوړ کړې او د اړخونو له لارې د هغه دفوځ سره لاس په لاس شې تر څو بیمل بهای او برجنګ پرتا باندې ګذار و نه شي کولې. زه به تر هر څه لمړی د بیمل بهایی او برجنګ پر خلاف حمله وکړم. بیا به انتظار وکړم چې هغوې زما پر خلاف یرغل راوړي ، زه به تریوه وخته پورې دفاع کوم بیا به په جارحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې لاس پورې کوم، تر دې وخته پورې به ماته خپل ځواک هم معلومه شوي او د دښمن د ځواک اندازه به مې هم ځانته معلومه کړې وي.

جلال خان جالو ورته وویل: خواص خانه. زه هیڅ ډول اندیښنه نه کوم، او نه د اندیښنې کولو له پاره اړتیا شته، زه خو غواړم چې د هغې لښکر قومندان چې خواص خان وي نو هغه ته ماتې ورکول که ناممکنه نه وي نو سخته خوده. خواص خانه ! لکه څنګه چې تاوویل انشاءالله نن ورځ به زمونږ له پاره د بریاو او خوشحالۍ خبر راوړي.

په دې وخت کې د دښمن درې واړو جنرالانو د خپلو لیکو د سمولو وروسته د جنګ له پاره ځانونه و څنډل. په دې خاطر خواص خان خپل اس را وګرځاوه او په ډیره بیړه یې ځان د خپل فوځ مخې ته ور ساوه.

د ټولو د مخه جنګ تلوکسی پیل کړ. او د جالو خان جالو په لښکرو یې حمله وکړه. بیمل بهای او برجنګ هم د خواص خان په خلاف په جنګ را ګیر شول.

د خواص خان د وینا له مخې د هغه له لورې تر ټولو د مخه جلال خان جالو جوابی حمله پیل کړه او خپل همت او میړانه یې وښوده، هغه د تکبیر د غږ په پورته کولو سره په خپلو فوځونو کې نوې عزم او نوې ولوله راپیدا کړه او د تند توپان په څیر یې د تلوکسې په لښکرو کې وینه تویونکې حملې پیل کړې.

د له اړخه خواص خان په ډیر مهارت، جرائتندئ، او زړه ورتیا سره د خپلو جنګې تجربو څخه د کار اخستلو په اساس د بیمل بهای او برجنګ حملې و تمبولې. هغه د خپل لښکر یوه برخه د برجنګ د حملې د تمبولو له پاره ځانګړې کړې وه. هغه وروسته په جارحیت باندې لاس پورې کړ او د تکبیر د غږ د پورته کولو سره سم یې ټول لښکر د الله اکبر او ازونه پورته کړل او د همدې تکبیرونو په اوریدو سره د بیمل بهایی د لښکرو زور کیناست، هغه د تدبیرنه په کار اخستو سره خپلې لښکرې سره را ټولې کړې او بیا یې د اور د ګولیو په څیر د برجنګ په فوځونو باندې یرغل وروست.

د خواص خان د احمله دومره تیره اوتنده وه چې برجنګ یې تاب را نه وست او په تیښته یې ځان بیمل بهای ته ورساوه. په دې توګه خواص خان په دې بریالې شوې و چې د واړه جنرالان سره را یوځاې کړی او د هغوې په مقابل کې ودریږی.

خواص خان د دواړو جنرالانو په خلاف حمله پیل کړه، جنرالانو د ډیرو هڅو سره سره و نه شو کړای د خواص خان په مقابل کې تم شي، خواص خان په پرلپسې توګه د هغوې په فوځونو ګذارونه کول او هغوې یې یو په بل پسې له منځه وړل.

د جودپور په دې همواره میدانې سیمه کې دغه وینه تویونکې جنګ تر ډیره پورې دوام وکړ د راجه مالدیو جنرالانو، تلوکسي، برجنګ او بیمل بهایی، د خپلو اړخو څخه ډیرې هڅې وکړې تر څو د خواص خان لښکرې شاته و تمبوی خو هغوې د ناکامۍ سره مخ شو ې او س نو جلال خان جالو هم په پوره توګه په تلوکسي باندې لاس برې شوې و او په هره لمحه کې د هغه د په شا تمبولو په موډ کې و. په داسې حال کې چې خواص خان بیمل بهایی او برجنګ دواړو حالت دومره خراب کړ چې دواړو د میدانه د تیښتې پریکړه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا چې کله تلوکسي ،بیمل بهایی او برجنګ د جنګ په ډګر کې خپله ماتې ومنله او دخپل منځې مشورې وروسته یی غوښتل خپل ځانونه په کلا کې کلابند کړي نو خواص خان او جلال خان جالو هغوې تر شا تعقیب کړل ، ددې تعقیب په وخت کې تلوکسی دجلال خان جالو په لاسو ووژل شو ، په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو دهغوې درې واړو دلښکروعامه وژنه پیل کړه .

د جودپور ټول ساتونکې فوځ چې د جنګ میدان ته راغلې و ، له منځه ولاړ ، تر څنګ یی دهغوې دفوځ درې واړه جنرالان هم د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړل ، نوپه دې خاطر اوس په جودپور کې داسې لښکر نه و چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه و دریږي اودښارنه دفاع وکړي. په دې اساس دښار خلکو دپوره بې وسۍ په اساس داپریکړه وکړه چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه د ښار دروازې پرانزې. په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو ښار ته ورننوتل اوپه ښار یی ولکه وکړه

۷۹

خواص خان څوورځې هلته د جودپور په ښار کې تم شو ، دهغه ځاې نظم ونسق یی جوړ کړ اودهلته یی دخپله اړخه یو حاکم و ټاکه. بیا د جودپور څخه دسیوان په لور وخوزید ، هلته راجه مالدیو ځان کلابند کړې و .

دجودپور دلښکرو دا آند و چې کله چې دوې دخواص خان پر خلاف جنګ پیل کړې نو راجه مالدیو به دسیوان څخه دهغوې سره دکومک له پاره را ودانګي اوپه دې توګه به دخواص خان پر خلاف دوه اړخیزه حمله وشي اوخواص خان به تیښتې ته اړ کړل شي، خو هغوې هغه وخت ناهیلې شول چې مالدیو په سیوان کې تم شو اودهغوې کومک ته را نغې ، اوپه دې تو ګه دجودپور لښکرو ماتې وخوړه او جودپور د خواص خان په لاسو کې پریوت.

راجه مالدیو دخواص خان د میړانې څخه ښه خبر و . په دې خاطر یی د جودپور څخه بیرون د خواص خان سره د ټکرکولو نیت و نه کړ. اوهملته په سیوان کې پاته شو ، دبله اړخه خواص خان څو ورځې هلته په جودپور کې د تم کیدو نه وروسته د سیوان په لور وخوزید ، سیوان ته د ورتلو دمخه هغه خپل جاسوسان خپاره کړی و ، تر څو هغوې د لرې لرې ځایو څخه ددشمن په اړه اطلاعات را ټول کړي.

خو کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د جودپور څخه را وتلې او د سیوان په لور راخوزیدلې نو هغه دخواص خان د تم کولو له پاره دیوه بل تدبیر څخه کارو اخست.

هغه د سیوان څخه یو لښکر را ولیږه ، ددې لښکر سپه سالاران یی رامداس دلپت او ګوګل وو . ددې ترڅنګ یی د ګوګهنډ په لور خپل قاصدان و استول اوپه ګوګهنډ کې یی خپل سالار روپسي بانټط ته حکم وکړ تر څو د ګوګهنډ څخه یو لښکر له ځانه

سره راوخلي اودخواص خان د تلو لاره خنډ کړي ، په پوکهرن کې د راجه مالدیو سالار روپسي بهایی هم د جنریل بینید اس سره یو ځاې شو او د سترلښکر سره یو ځاې دخواص خان د لارې د بندولو پسې راووت

راجه مالدیو خپلو ګاونډیو ښارونو ته هم خپل قاصدان و استول ، د پهلوي ښار کې د راجه مالدیو سالار دهنا بهایی و هغه هم د راجه مالدیو د ملاتړ له پاره یو لښکر تیار کړ او دخواص خان د لارې د بندولو له پاره راووت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو دپهلوي حاکم دهنا بهايي په پوکهرن کې د راټولو شوو پنځو جنرالانو سره سلا مشوره وکړه ، دا پنځه جنرالان هر يو روپسې بهايي ، بيني داس ، رام داس ، دلپت او گوگل وو . د خپل منځې سلا مشورې وروسته پريکړه وشوه چې دهنابهايي دې د خپل لښکر سره يو ځاې د پهلووي ښاره بيرون قيام وکړي ، خو روپسې بهايي ، بيني داس ، رام داس او گو گل دې پوکرن د ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره يو ځاې پړاو وکړي ، کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې دهغه ځايه تيريږي نو دوې دې پرې د شپې له اړخه شبخون وکړي، دې جنرالانو د اجنگ له پاره دا ډير ښه پلان جوړ کړې و ،ځکه چې د جودپور څخه د سيوان په لار باندې د تللو په وخت کې چې خواص خان کومه لاره استعمالوله نوهغه د همدې پهلووي او گوگهنډ دښارونو څخه تيريدله او دا هغه ځاې چې هغه پاته څلورو جنرالانو د خواص خان د ماتې او ځپلو له پاره غوره کړې و .

له يوه لورې د مالديو ټولو جنرالانو دخواص خان د را ځملولو او ځپلو له پاره د جنگ داسې پلان او جال تيار کړې و چې په رښتيا هم دخواص خان له پاره مرگونې تماميدې شو ، خو دبله اړخه خواص خان هم د ټولو خبرونو څخه خبريده ،دهغه مخبرانو هغه د مالديو د جنرالانو د ټولو پريکړو څخه خبراوه نو په دې خاطر خواص خان د پهلووي او گوگهنډ په لور داسې سفر کاوه چې ورځ به وه ، کله چې يوه شپه ناوخته دې سيمو ته ورسيد نو يو ستروينه تويونکې انقلاب را منځته شو .

هغه داسې چې يوه ورځ ، د نيمې شپې نه مخته په داسې حال کې چې دراجه مالديو جنريل دهنابهايي دپهلووي ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و نوخواص خان هم دخپل لښکر سره هملته و ورسيد. دهنابهايي گمان هم نه کاوه چې خواص خان به داسې لاره بدلوي اودده په لور به راځي او دده په لښکر باندې به ناڅاپي يرغل کوي . په دې خاطر هغه اودهغه لښکر ټول په ژور خواږه خوب ويده شوي وو . خواص خان دهغوې دهمدې غفلت نه گټه پورته کړه او په هغوې يو توپانې ملاماتونکې مرگونې حمله وکړه .

د شپې په تيارو کې د دهنابهايي په ويدو ځواکونو د خواص خان دا وينه تويونکې حمله ډيره بريالۍ وه . دهنابهايي دخواص خان له لاسه ډيره بده ماتې وخوړه اود خپل پاته تښتيدلې لښکر سره يو دپلودي دښار په لورې و تښتيد. خو خواص خان دهغه د تيښتې لاره و تړله او دښار په لور په تللې لاره يې خپل عسکر ځاې په ځاې کړل په دې اساس دهنا بهايي مجبور شو چې د پوکهرن په لور منډه کړي تر څو دخپلو پاتو پنځه کسو نورو جنرالانو ملگرو سره يو ځاې شي.

خو داسې څرگنده شوه چې په دې اړه هم دهنا بهايي ته تقدير برې نه و ليکلې . ځکه خواص خان او لښکرو يې هغه تعقيب کړ ، دهغه لښکر يې په ځاې ځاې کې له منځه يوړ او پخپله دهنابهايي يې هم له منځه يوړ. په دې توگه خواص خان په پهلووي ښار باندې پرته له دې چې څوک پرې خبر شي د شبې شپې ولکه وکړه .

د دهنابهايي د وژلو او د پهلووي ښار د ولکې کولو وروسته خواص خان دخپل نايب جلال خان جالو سره يو ځاې دپوکهرن په لور وخوزيد. دپوکهرن به بيرون د مالديو پنځه واړه جنرالان هغه ته په سنگر کې منتظر ناست و و . هغوې تمه دلوده چې هغوې به خواص خان د پوکهرن او پهلووي تر منځه په لاره کې له منځه يوسي ، خو هغوې په دې نه پوهيدل چې خواص خان به ناڅآپي لاره بدلوي او دهنابهايي به دخپل ټول لښکر سره يوځاې له منځه وړي.

پوکهرن ته په رسيدو سره هم خواص خان د دښمن په لښکرو باندې شبخون وکړ . اوبيا د پوکهرن به بيرون دشپې په تيارو کې سخت جنگ ونښت. په دې جنگ کې هم د مالديو پنځه واړه جنرالان د خواص خان او جلال خان جالو په لاسو د مرگ سره مخ شول او دهغوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه واړو سالارانو لښکرې هم دتیغه تیرې کړل شوې. اوس نو خواص خان او جلال خان دواړه د سیوان په لور په ګړندی توګه ور روان وو.

کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان دخپلو شبخون حملو په واسطه دهغه ټول جنرالان ، سالاران او لښکرې له منځه وړی دي نو هغه ډیر وارخطا شو ، په هغه باندې دومره ویره راغله چې دخواص خان د مقابلې له پاره د سیوان څخه د راوتلو په ځاې یی د تیښتې لاره ونیوله. دهغه د تښتیدو وروسته خواص خان د سیوان کلا دکوم مزاحمت نپرته تر لاسه کړه.

دبله اړخه شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې د سامیل څخه د اجمیر په لور روان شوې و . په لاره کې یی د سوجت او پالې ښار ګوټې دکوم مقاومت پرته تر لاسه کړل اوپه دې توګه اجمیر ته ورسید .

د اجمیر کلا هم ډیره پښه او مستحکمه وه . ددې کلا د خوندي ساتلو په خاطر هلته زیات شمیر عسکر او خوراکې توکې موجود وو . دکلا قومندان شنکر بهایی نومیده چې یو راجپوت وو ، اوپه راجپوتانو کې د خپلې میړانې په خاطر ډیر مشهور شوې هم و . شیرشاه سوری ته د خواص خان د فتوحاتو په اړه اودا چې هغه په سیوان باندې ولکه کړې ده او راجه مالدیو یی دهغه ځآې ته تیښتې ته اړ کړې دې. دبله اړخه مالدیو ته هم د سیوان څخه د تیښتې په وخت کې دا خبر ورغلې و چې شیرشاه سوري د اجمیر دنیولو له پاره هغه لورې ته ورخوزیدلې دې نوپریکړه یی وکړه چې دشپې له اړخه به په شیرشاه سوری باندې شبخون کوي .تر څو د اجمیر دښار څخه د هغه کلابندي پاې ته ورسوي اوپه خپله د اجمیر ښار ته ور ننوځې او هملته په کلا کې ځان کلابند کړي اود شیرشاه مقابله وکړي .

دشیرشاه سوری مخبرانو هم شیرشاه دراجه مالدیو ددې ارادو څخه خبر کړې و ، په دې خاطر شیرشاه سوری خپل موجود لښکر هم په دوو برخو باندې وویشه ، دهغې یوه برخه یی خپل زوې عادل خان ته ورکړه اوهغه ته یی د اجمیر دښار کلابندی ته ددوام ورکولو په اړه حکم وکړ. خو دلښکر بله برخه یی د راجه مالدیو د ځپلو له پاره هغه لورې ته و استوله. دا د راجه مالدیو خوش قمستي وه چې هغه وچې شیرشاه سوری دهغه په لور دخپلو لښکرو سره وخوزید نو د مالدیو ماما دیوارچوهان هم دخپل ستر لښکر سره یوځا ې دمالدیو د ملاتړ له پاره هغه لورې ته ورسید . دواړه ماما او خورین په خپلو منځو کې سلا وکړه ،اوبیا دهغه لارې څخه چې شیرشاه سوری پرې را روان وځلور ځلور میله لرې شاته ولاړشي ، او کله چې شیرشاه سوری دهغې لارې څخه تیریږې نو مالدیو او ماما یی ددواړو خواو څخه پرې ډیره ځواکمه حمله وکړي. د بله اړخه راجه مالدیو به هڅه وکړي ترڅو شیرشاه سوری و نیسي او ژوندې ترې ولاړ نه شي.

خو شیرشاه سوری هم ډیر پوه او محتاطه حکمران و. دهغه جاسوسانو هرې لورې ته خپاره شوي و ، دهغه جاسوسانو هغه ته خبر ورکړې و چې دکومې لارې څخه چې هغه تیریږي دهغې څخه څو میله واټن کې راجه مالدیو او ماما یی دیوارچوهان په سنګرونو کې ناست دي ، شیرشاه سوری د خپل احتیاط سره خپل سفر داسې برابر کړ چې هغه دشپې له اړخه هغه ځآې ته راورسید چې ماما اوخورین دواړه په کې پټ شوي وو ،بیا دشپې په همدې تیارو کې شیرشاه سوری د خپل لښکر یوه برخه هملته په سنګر کې کینوله اوپه خپل د بلې برخې لښکر سره یوځاې یی د راجه مالدیو د ماما په لښکر باندې حمله راوړه . چوهان هم په خپل وار د شیرشاه سوری په لښکر باندې د غضب نه ډکه حمله وکړه خو دشیرشاه سوری سره مقابله څه اسانه کار نه و . په دې خاطر د لږ څه جنګ وروسته د دیوارچوهان لښکرې بد حاله شوی او په لیکو کې یی زړه بد اوې خپور شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترخنګ یی راجه مالدیو هم خبر شوې و چې شیرشاه سوری یی په ماما دیوار چوهان باندې یرغل کړې دې ، نو هوډ یی وکړ چې دشاله مخه په شیرشاه سوری باندې حمله وکړي ،خو کله چې هغه شاهراه ته راورسید نو هغه کوچنۍ ډله چې شیرشاه سوری دلته په سنګر کې کینولې وه هغوې په توپانې توګه د مالدیو په فوځونو باندې شبخون راوست.

څرنګه چې د شیرشاه سوری دالښکر د شمیرې له اړخه ډیر کم و په دې اساس هغوې د راجه مالدیو سره د مخ په مخ د مقابلې څخه ځان ساته ،بلکه د هغه او دغې لورې یی پرې حملې کولې او په دې توګه یی د مالدیو د لښکرو مخه ونیوله او هغه یی په یوه ډول په جنګ کې مصروف و ساته . دهغوې مقصد هم همدا و ځکه هغوې غوښتل چې راجه مالدیو و نه توانیږې دخپل ماما کومک ته ور ورسیږی اودشیرشاه سورې په لښکرو باندې شا له اړخه حمله وکړي

تر دې وخته پورې شیرشاه سورې د راجه مالدیو د ماما لښکر په پوره توګه ځپلې و. خو کله چې سهار شو د شیرشاه سوری لکه د مار خوړلې په توګه د مالدیو په لښکر هغه وخت د شا له اړخه حمله وکړه کوم وخت چې راجه مالدیو دشیرشاه سورې دهغه کوچنۍ ډلې لښکرو ترشا روان و.

کله چې د شیرشاه سوری دغه کوچنې لښکر د مالدیو تر مخه په منډو و ، په دې خبر شول چې شیرشاه سوری په مالدیو باندې دشا له اړخه یرغل راوړې دې او ترخنک یی هغه د مالدیو د ماما دیوار چوهان لښکر ټول له منځه وړې دې نوبیا دهغوې زړونه هم ډیر ستر شول ، بیرته راستانه شول او دمالدیو په لښکرو یی دمخې له اړخه حمله وکړه . راجه مالدیو تر ډیره پورې دغه دوه اړخیزه حمله ونه شوه زغملاې ، نوپه دې خاطر دمیدانه وتښتید او د ابوګې په غرونو کې یی پناه واخسته.

شیرشاه سوری د مالدیو دماما چوهان په پړاو ولکه وکړه او دهغې وروسته یی د ابوګې دغرونو په لور مخته ولاړ. خو دلته هم راجه مالدیو پرې ډیرې خطرناکه حملې پیل کړې. خوشیرشاه سورې دهغه حملې دفعه کړې او مخته ولاړ. کله چې مالدیو ته ډاګیزه شوه چې په دې غرونو کې هم دشیرشاه سوری حملې دهغه له خطرناکې ثابتیږې نو دخپل دغه سنګر څخه هم و تښتید او د سانچور په لور ولاړ. د سانچور کلا د جودپور به جنوب غرب کې یو سل اوشل میله واټن کې پرته ده ، دا کلا د ایوان څخه اویا میله واټن لري. د ابو دغرونو څخه د وتلو وروسته د سانچور په لور د تللو په ځای شیرشاه سورې د مالدیو ښار جالور ته ولاړ، دا ښار د جودپور څخه پنځه اویا میله جنوب لورې ته پروت دې ، ترخنګ یی خواص خان ته هم خپل قاصد ولیږه او ورته یی حکم وکړ چې دخپل لښکر سره یو ځای دې سیوان څخه را ووزي او د مالدیو پرخلاف دې د سانچور په لور ولاړشي. دشیرشاه سوری دپیغام د ورسیدو سره سم خواص خان د سیوان څخه راووت او د مالدیو د ځپلو له پاره د سانچور په لور رهي شو.

دشیرشاه سوری په غیر حاضرۍ کې هم دهغه زوې عادل خان د اجمیر دښار کلابندي جاري ساتلې وه. هغه وخت چې شیرشاه سوری د راجه مالدیو اودهغه دماما دیوار چوهان دځپلو له پاره د اجمیر څخه را ووت ،نو هلته د راجه مالدیو بهترین سالار شنګربهایی په عادل خان باندې حمله راوسته.

شنګربهایی دا فکر کاوه چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان دجنګ پوره تجربه نه لری نو دشیرشاه سوری په غیاب کې به په اسانۍ سره هغه ته ماتې ورکړي او په دې توګه به د مالدیو هغه ماتې خوړلې لښکرې چې د دې لورې ته راتښتې حوصلې لوړې شي اوپه یوه ځای کې به راټول او د شیرشاه سوری مقابلې ته به چمتو شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په همدې آند سره په عادل خان باندې حمله وکړه. عادل خان هم یو زړه ور او باتوره قومندان و ،هغه هم هره لمحه د شنګربهایی د حملې انتظار درلوده. په دې اساس هغه د شنګربهایی دغه ناڅاپی یرغل هملته تم کړ او بیا یی پرې ځوابې حمله وکړه.

تر لږه وخته پورې د اجمیر دښاره بیرون دد ې جنګ لمبې بلې وې. د جنګ زور و شور په عامو خلکو کې هم احساسیده ، ان تر دې چې عادل خان شنګربهایی ته ډیره بده ماتې ورکړه. دې ماتې خوړلو وروسته شنګربهایی غوښتل بیرته و تښتې او د اجمیر په کلا کې یو ځل بیا ځان کلابند کړي خو عادل خان پرې نه ښود هغه یی پسې واخست ، ان تر دې چې هغه یی له تیغه تیر کړ او دهغه لښکر یی هم یو په بل پسې له منځه یوړ. او دشیرشاه سوری په غیاب کې یی د اجمیر کلا د خپلې ولکې لاندې راوړه.

پخپله شیرشاه سوری د مالدیو د ځپلو له پاره خوا ص خان ته دحکم کولو اود سانچور په لور دهغه د ور استولو وروسته د جالور په لورولاړ. په جالور کې راجه مالدیو ښایسته ستر فوځ درلود. کله چې هغوې ته خبر ورسید چې شیرشاه سوری پرې حمله کوي نو هغوې د خپله اړخه د ډیرې بهادرۍ څرګندونه وکړه او د جالور دښاره بیرون راووتل او د شیرشاه سوری مقابله یی وکړه. خو په هغوې کې دشیرشاه سوری او دهغه دلښکر په څیر میړانه نه تر سترګو کیده. دجالور دښاره بیرون شیرشاه سوری پر هغوې یوه سخته حمله وکړه ،او د لږې شیبې جنګ وروسته یی هغوې دنشت سره مخ کړل او پخپله یی د جالور په ښار باندې ولکه وکړه. تر دې وخته پورې خواص خان هم دخپلو لښکرو سره یوځاې سانچوته رسیدلې و. راجه مالدیو هم دخپل مرکزی لښکر سره همدلته قیام کړې و. کله چې راجه مالدیو ته خبر ورکړل شو چې خواص خان دهغه د تعقیب پسې دلته سانچور ته را روان دې نو هغه د سانچور څخه هم دتیښتې اراده وکړه او په بل کوم ځاې کې یی دپنا اخستو لټون پیل کړ. خو د سانچور مشرانو او پخپله دهغه د فوځ سالارانو هغه ته مشوره ورکړه چې تر څو به هغه دخواص خان اوشیرشاه سوری تر مخه ځغلې ،هغه ته خپلو سالارانو دامشوره هم ورکړه چې هغه د ې یو ځل په ډاګه د شیرشاه د سالار خواص خان په مقابله کې و جنګیږې ،نوکه چیرې په دې جنګ کې مالدیو دماتې سره مخ شي نو دمالدیو د لاسه هیڅ هم نه ځي ځکه چې پخوا هم هغې ځلې ماتې خوړلې ده. خو که چیرې په دې جنګ کې خواص خان ماتې وخوري نو دهغې ګټې به ډیرې زیاتې وي.

په دې توګه به دخلکو په فکرونو کې دا خبره له منځه ولاړه شی چې دشیرشاه سوري سالار خواص خان ماتې خوړونکې نه دې. اوددې فتحې بله ګټه به داوې چې دپرلپسې ماتې خوړلو په اساس چې دمالدیو د فوځونو حوصلې څومره خرابې شوي دي هغه به بیرته ځواکمنې شی. راجه مالدیو د خپلو سالارانو دغه وړاندیزو مانه اود سانچور دښاره بیرون یی د خواص خان د مقابلې له پاره هوډ وکړ.

کله چې مالدیو خبر شو چې خواص خان د سانچور ښار ته را نژدې شوې دې نو بیا هغه د سانچور دکلا څخه بیرون راووت اودخواص خان دلښکرو په مخه کې و درید. خواص خان په خپل ژوند کې دداسې پیښو سره ډیر ډیر مخ شوې و ، په دې خاطر کله چې مالدیو دښاره راووت اودهغه لاره یی و نیوله نو هغه ته په دې اړه کومه حیرانتیا پیدا نه شوه ، مالدیو دخواص عسکرو ته د دمې او ارام کولو مهلت هم ورنه کړ او په ډیر ځواک سره یی دخواص خان په عسکرو باندې حمله وکړه. مالدیو فکر کاوه چې څرنګه چې دخواص خان عسکرو په پرلپسې توګه مزل کړې دې او لرې لرې واټنونه یی وهلي دي نو د هغوې د ستومانتیا په اساس به هغوې ددې مقابلې توان و نه لری او ان په همغه لمړۍ حمله کې به له منځه ولاړ شي. خو دخواص خان په جنرالانو کې دا نه وه چې ددښمن په مقابل کې دې غاړه ښکته کړي. دمالدیو دحملې په مقابل کې د خواص خان عسکرو هم بلمقابل یرغل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخواص خان دا حمله هم ډیره عجیبه وه . هغه د تکبیر اوازونه کول او لښکریی هم ورسره دا غږ را غبرګاوه . د لږې شیبی وروسته د ګړندي جنګ وروسته دمالدیو لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و او زیات شمیر یی له منځه تللي وو . پخپله مالدیو د راجپوتانه په بې نومه سیمو کې پناه واخسته ،اوس نو هغه دشیرشاه سوری له پاره یو ډول بې ضرره ګرزیدلې و ، په دې توګه خواص خان د سانچور په کلا باندې ولکه وکړه.

شیرشاه سوری هم د جالور ښار په خپلې ولکې کې واخست اودهغې د ولکې وروسته یی د سانبهر او کچاون شارونو ته مخه کړه . دا دواړه ریاستونه دجودپور د کوچنیو ښارګوټو څخه ګڼل کیږی ، کچاون د جودپور په شمال شرق کې په ۱۲۸ میله واټن کې پروت دې او د اجمیر د ښار څخه میله شرق کې واقع دي . او سانبهر هغه ته ورنژدې دې

دا دواړه ښارونه د عسکری اړخه ډیره مهم او ستراتیژیک اهمیت لري ځکه چې دا د اجمیر ، امبر او شیخاوایی د ماروړان سره یو ځاې کوي. اوس نو شیرشاه سوري د مالدیو د سلطنت په ډیرو برخو باندې ولکه کړې وه ، د کچاون او سانبهر په لور د تللو په وخت کې د دې ځآیو خلکود شیرشاه سوري د لښکرو تر مخه لږ څه مقاومت وکړ خو شیرشاه سوری هغه مقاومت له منځه یوړ او په دې دواړو ښارونو یی هم ولکه وکړه .

ددې دواړو ښارونو دولکې نه وروسته شیرشاه سوری دخواص خان سره بیرته یوځاې شو ، اوس نو دهغوې تر مخه درې ښارونه هر یو چتوړ ، کالنجر او بهانه پراته وو . شیرشاه سوري د ټولو تر مخه د مشهور ښار د چتوړ دکلا د نیولو په لور مخه کړه .

په هغووختوکې د چتوړ راجه اودهي سین و ،کله چې هغه ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري دخپل متحده لښکرسره یو ځاې د چتوړ دنیولو په لور په ډیره ګړندی توګه را روان دې ، نو هغه ډیر اندیښمن شو ، دخپلو سالارانو غونډه یی راوبلله. ټوله سلا وکړه چې د شیرشاه سوری سره جنګ کول خپل مرګ ته بلنه ورکول دي نو په دې اساس هغوې باید دشیرشاه سوری اطاعت او فرمانبرداری ته غاړه کیږدي.

راجه اودهي سینګهـ دا وړاندیزو مانه ، په دې اساس کله چې شیرشاه سوری دچتوړ ته دولس میله واټن پورې ورنژدې شو نو اودهی سینګهـ دهغه په خدمت کې را حاضر شو او دښار کونجي یی دشیرشاه سوری تر مخه ډالۍ کړه . په دې توګه چتوړ د جنګ پرته دشیرشاه سوری په ولکه کې پریوت.

۸۰

د راجپوتانه دنیولو له پاره دشیرشاه سوري تر مخه اوس یو اځې دبندیل کهنډ سیمه پرته وه . په بندیل کهنډ کې دوه ستر ښارونه پراته وو چې یو یی کالنجر نومیده او بل یی بهانه ،اوس نو شیرشاه سوری ددې دواړو ښارونو دسوبه کولو هوډ کړې و .

دبندیل کهنډ دنیولو له پاره لمړی شیرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د سانچور نه مخته کچوراهه ته راغې او همدلته یی قیام وکړ . او کچوراهه یی د خپل فوځ مرکز و ګرځاوه . همدلته یی دخوراک ذخایر را ټول کړل تر څو په کالنجر باندې دحملې په وخت کې یی لښکر ته دهمدې ځایه خوراک او نور د اړتیاوړ شیان برابر کړي. ددې وروسته بیا شیرشاه سوری د کالنجر په ښارونو باندې د حملې له پاره ورمخته کیدل پیل کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندیل کهنډ داسې سیمه ده چې اوربښت په کې کم کیږي ، حاصلات یې هم ډیر کم دي ، زراعتي سیستم یې هم خراب و ، دهقانانو ته په اسانۍ سره روزي نه رسیدله . او نه یې خپل فصلونه په ارامۍ او ډاډ سره تر لاسه کولاې شول . په دې سیمه کې به چې د چاسره د غلو اوداړه مارانو مرسته نه وه هغه په کې ژوند نه شوکولاې . ستر ستر غرونه او د نه تیریدو وړ ځنګلونه یې درلودل ،دغه ټول ماحول پخپله یو ایمانداره وګړې هم غلا او ډاکې ته اړکاوه.

هماغه و چې شیرشاه سوری تر ټولو د مخه دخپل لښکر سره یو ځاې د کالنجر په لور مخه کړه ، دکالنجر یوه کلا دغره په څوکه پرته ده او د سمندر څخه یې ۱۲۰۳ فټه هسکوالې درلود. محیط یې په څلورو یا پنځه میلو شاوخوا کې و . شاوخوا ته یې هم ټول غرونه پراته وو ، ددې غرونو تر منځه ۱۲۰۰ ګزه ستر خندق کینل شوې و چې دتیریدو وړ نه ګڼل کیده . ترڅنګ یې ددې کلا دیوالونه هم ډیره ستر او عمودي شکله و چې پورته والې ییی ۱۵۰ فټو څخه تر ۱۸۰ فټو پورې رسیده. دکلا څلورو خواو ته دیوالونه و.

دکالنجر داکلا د اله اباد څخه شمال غرب ته دکچور راهه څخه سل میله او شمال شرق لورې ته ۳۸ میله د پنې څخه شمال شرق او ۲۵ میله د ریوړا دښار په لور پرته ده.

شیرشاه سوري دې کلا ته د رارسیدو سره سم په یو لوړ ځاې کې دخپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ اوبیا یې دکالنجر دکلا په کتلو پیل وکړ. هغه د کالنجر د کلا دنیولو له پاره دهمغه پلان څخه کار واخست چې د راې سین او چندریري دکلاګانو د نیولو له پاره یې عملې کړې و.

شیرشاه سوری دخواص خان سره یو ځاې د کالنجر کلا کلابنده کړه خو خپل ځوې جلال خان یې د بهانه د نیولو په لور ولیږه. هغه ته یې حکم وکړ چې بهانه کلابنده کړی او د ولکه کولو هڅه یې وکړي. تر څو د بهانه څخه دلته د کالنجر کلا ته دراجپوتانو بسپنه را ونه رسیږي. په دې توګه به دهغوې هیلې له منځه ولاړې شي او کالنجر به په اسانۍ سره سوبه کړل شي.جلال خان هم هلته د ورتلو سره بهانه کلابند کړه او د څو ورځو کلابندۍ نه وروسته یې هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخستله.

د کالنجر دکلابندۍ نه سمد ستي وروسته شیرشاه سوري ته دا ډاګیزه شوه چې دکالنجر د دیوالونو جوړښت داسې دې چې دتوپ ګولۍ پرې اغیز نه شی شیندلې ،په دې خاطر هغه د کالنجر د ولکه کولو له پاره بله لاره خپله کړه.

شیرشاه سوری د پښو ختو لوښې جوړ کړل ، هغه یې دبارودو نه ډک کړل او په هغې کی یې پټاکۍ کیښودې بیا یې خپلو عسکرو ته حکم وکړ چې دې لوښو کې ایښوول شوو پټاکیو ته اور ورته کړي او د کلا دننه یې ور ګذار کړي،څه وخت چې دکلا په اوسیدونکو باندې د بارودو نه ډک دغه لوښې د اور دسکروټو په څیر ور پریوځي نو په ښار کې به اور ولګیږي ،په دې توګه به دښار خلک خپله وسله په زمکه کیږدي او تسلیم به شي.

د شیرشاه د حکم سره سم دهغه لښکر دبارودو دغه ډک لوښې د اور دبخرکو په څیر کلا ته ورغورځول چې په پایلو کې یې د کلا په ډیره برخه کې اور ولګید ، دبدقسمتۍ څخه ، دباروتو یو ډک لوښې هغه وخت بیرته په باروتو کې را پریوت چې ددیوال سره ولګید او د دیوال څخه د تیرید و په ځاې بیرته راستون شو. دهغې په واسطه د باروتو په امبار کې اور ولګید اوشیرشاه سوری چې په خپله هملته ولاړو هم د باروتو په دې اور کې وسځید. هغه سپاهیان چې دا کار یې تر سره کاوه هغوې هم ټول په دې اور کې لو لو په شول، دشیرشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوری نیمایی وجود بلکل سوزیدلې و ، هغه یی په همدې حال کې خپلې خیمې ته راوست خو دهغه حالت هره لمحه دخرابیدو په لور روان وو.

شیرشاه سوري ته دخپلې مړینې په اړه یقین پیدا شو نو سمدستي یی خواص خان راوباله ، خواص خان په منډه منډه دشیرشاه سوری خیمې ته راغې ،شیرشاه سوری ورته په ډیر شفقت سره وویل چې:

خواص خانه زویه !تا زما له پاره هغه څه وکړل چې له تاڅخه یی د کولو هیله کیده . داسې وګڼه چې تا زما د هیلو او امیدونو نه پورته زما سره په ټولو فتوحاتو کې برخه واخسته. خو اوس چې دکومې پیښې زه ښکار شوې یم داسې بریښې چې دا به زما په مړینه باندې منتج شي. دا هم شونې ده چې زه به د څو لمحو میلمه و اوسم. ځکه چې مرګ همدا اوس زما سره پټونې کوي. خو ګوره زویه !ددې نړۍ څخه دکوچ کولو دمخه زما اخري هیله داده چې زه غواړم چې د کالنجر د سوبې خبر د خپلې مړینې څخه مخته واورم. او له تاڅخه غواړم چې دخپلې میړانې او بهادرۍ له مخې دا کار سمدستي تر سره کړې او دا خبر ماته راکړې.

دشیرشاه سوری دې خبرو خواص خان د اور په سکروټو کینوه. څرنګه چې د باروتو په واسطه دښار په یوې برخې کې اور لګیدلې و او دښار ساتونکې د اور په مړه کولو مصروف و . خواص خان دهمدې موقع نه په ګټې اخستلو سره د کلا په دیوالونو باندې د رسیو پاتخې جوړې کړې او د په دیوالو د ورختولو کار یی په ډیره بیړه باندې تر سره کړ. په دیوالو دخواص خان د ورختلو سره سم هلته په ښار کې یو قیامت راغې ، هغه ټول هغه ساتونکې چې ددیوالو سره تر څنګ یی دنده تر سره کوله له منځه یوړل. او د کالنجر په دیوالو یی ولکه وکړه.

دکالنجر په دیوالونو باندې د ولکې کولو سمدستې وروسته خواص خان لاندې ښکته شو او د شهرپناه دروازه یی پرانسته خپل لښکریی ښار ته را ننویست. د لږ څه مزاحمت او مقاومت وروسته یی په ټوله کلا باندې ولکه وکړه ، هغه وخت چې د کالنجر د کلا د سوبې خبر شیرشاه سوری ته راورسیدو نو هغه د ځنګندن په اخري پړاو کې و او کلیمه طیبه یی لوستله. هغه په سجده پریوت او دخپل خدای شکر یی ادا کړ او په همدې وخت کې یی روح د جسم څخه پرواز وکړ. (انا لله وانا الیه راجعون)

۸۱

کملاوتي او مهاکوي دواړه د فدایی خان د قبیلې په یوې خیمې کې ناست وو. هغوې بې په زنځیرونو کې داسې را نغاړلي وو چې د تیښتې لارې پیدا نه کړي . دواړو په خپلو منځو کې خبرې اترې کولې . په همدې وخت کې خیمې ته خواص خان ، ګنګا ، نیرمل ، اوفدایی خان یوځاې ور ننوتل.دهغوې څلورو واړو په یو ځاې کتلو سره کملاوتي ډیره خفه اوحیرانه شوه . هغې وکتل چې ګنګا دخپل ښکلې زوې سره ولاړه ده . دګنګا او نیرمل په کتلو سره د کملاوتي دخولې څخه په ناڅاپې توګه را ووتل چې ایا تاسو دواړه ژوندي یاست ؟ په ځواب کې ورته ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره عجیبه توګه کتل . په دې وخت کې د کملاوتي حالات ډیره خراب شوي و. ګنګا ورته د لږ څه په غور سره دکتلو نه وروسته وویل:

ګوره کملاوتي !ددنیا په دې ژوند کې نرمي هم شته او سختي هم. نیکې هم شته او بدي هم. خوشحالي هم شته او خفګان هم. محبت هم شته او نفرت هم. خو تا دا ټول جذبات له منځه وړي دي او له ځانه دې یو شیطاني قوت جوړ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چې کله د لمړي ځل له پاره دلته راغلې او تیرمل ته دې دا ټول حقیقت وو ایه او هغه دې د خپل ځان سره د ملګرې کولو هڅه وکړه نو دا فکر کاوه چې د نیرمل د باوری کیدو وروسته به ته زما خاوند خواص خان وو ژنی. خو په هماغه ورځ چې تا د نیرمل سره خبرې وکړې نو نیرمل زه او زما خاوند خواص خان دواړو ته دا ټوله پیښه وویله. او د همغې ورځې وروسته زه او زما میړه به د ورځې له اړخه ویده کیدو او د شپې له اړخه به موپهره کوله. ما خو ته خپل میړه ته راواده کړې او د هغې ښځه مې کړې او په دې توګه مې غوښتل پر تا احسان وکړم او ستا په زړه کې راپاریدونکې دغه توپان په یوه ډول په مینه بدل کړم ، زما آند دا و چې ته به زما د میړه د ښځې کیدو وروسته د هغه د وژلو د پلان څخه لاس واخلې او د هغې د ښځې په څیر د هغه خدمت وکړې. او په دې توګه به ستا انتقام په محبت او مینه باندې بدل شي،

خو تا تل زما او زما د میړه د مړینې پروګرام تر لاس لاندې نیولې و. زما د میړه پر خلاف دې د بدلې د اخستلو پلان جوړ کړ. کملاوتي واوره !تا زما په سر کې د کونډتون ایرې ، او زما په غوږونو کې د ګولونو په ځای د خاورو د اچولو هڅې وکړې. تا زه د کونډ توب نښه ګرځولم.

ګنګا ورته بیا وویل:

ګوره کملاوتي ! ته به خامخا غمژنه شوې یې. چې ستا دواړو ملګرو زه او نیرمل دواړه وژلې یو او د هغې قتل په اړه یې تاته خبر هم درکړې و. خو ستا د معلوماتو په خاطر باید ووایم چې زما او د خواص خان نه علاوه چې د نیرمل د وژلو له پاره کوم دوه کسه قاتلان د مهاکویي له اړخه را استول شوي و هغه زمونږ د ساتونکو له اړخه وو ژل شول او د هغې پر ځای مو نږ خپل ساتونکي در ولیږل تر څو ستا ټول پلانونه کشف او تا د څارنې لاندې ونیسي. هغوې دواړه زمونږ خلک و او هغوې تاته په رواغو وویل چې ګنګا و نیرمل دواړه یې وژلی دي.

ګوره کملاوتي مونږ اوس د کالنجر ښار هم فتحه کړ، اوس به لښکر بیرته د سهسرام په لور کوچ کوی. ځکه په د ې جنګ کې شیرشاه سوری شهید شوې دې او مونږ د هغه لاش سهسرام ته منتقلوو. ته او مهاکویی دواړه به خپل پاته ژوند په همدې زنځیرونو کې تیروئ ، او په همدې قبیلې کی به یی تیروئ.

د دې خبرو وروسته ګنګا خپل نازکه لاسونه د خواص خان د ملا څخه را چاپیره کړل او په ډیره مینه یی ورته وویل چې : راځه چې نور د دې ځایه ځو. په دې وخت کې کملاوتي چغې کړې او ګنګا ته یی وویل چې :

ګنګا خورې لږه شیبه صبر وکړئ ، زه تاسو ته څه ویل غواړم. د هغې وروسته چې تاسو کومه سزا ماته راکوئ زه به یی و منم

خواص خان او ګنګا د کملاوتي په لور وکتل او رته یی وویل چې:څه ویل غواړې همدا اوس یی ووایه.

ګوره ګنګا ! ته یوه ډیره ستره ښځه یی. زه ستا په پرتله هیڅ هم نه یم. بیا هم چې کومه ګناه له ما څخه شوې ده زه د هغې په اړه ستاسو دواړو څخه ښښنه غواړم. او ژمنه کوم چې په راتلونکې کې به د یوه مخلصه ښځې په څیر د نده تر سره کوم. او د خواص خان په خدمت کې به یم. په دې اساس ماته ښښنه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ورته په ډېر غضب سره وويل چې : تاته په هيڅ صورت ښښنه نه شي کيدې . دښښنې مطلب به داوي چې ته هر وخت چې وخت ومومې په ما او زما په ميړه به حمله کوې.

کملاوتي ورته يو ځل بيا وويل چې : ګوره ګنګا خورې ! زه تاته دا ډاګيزه کوم چې زه دخواص خان د زوې مور کيږم. په دې خاطر له ماسره ظلم اوتيرې مه کوئ. ګنګا ورته يوځل بيا په ډيره قهر سره وويل چې : کملا ! د ماربچې چې لوې شي نو دهغه څخه زهرى چيچونکې مار جوړيږي . خو زه تاته دا هم ډاګيزه کول غواړم چې خواص خان تاته طلاق درکړې دې ، اوس ته په خوشحالۍ سره دمهاکوي سره واده وکړه او د محترم فدايى خان په دې خيمه کې په زنځيرونو کې تړلې دخپل واده مراسم په ځاې کړه ، اوس نو ستا زما د ميړه خواص خان سره هيڅ ډول اړيکې نه شته. ته ازاده يې ، هرڅنګه چې غواړې همغسې ژوند کوه.

د ګنګا په دې خبرو باندې کملاوتي خپل سر ټيټ کړ او په زوره زوره يې په ژړا پيل وکړ ، خواص خان ،فدايى خان ،ګنګا او نيرمل ټول دهغې دخيمې څخه ووتل ، د لږ ځنډ وروسته فدايى خان د خپلې قبيلې سره يو ځاې د بنګال په لور کوچ و کړ، په داسې حال کې چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې د سهسرام په لور دشيرشاه سورى مړې په ډيره درنښت سره روان کړ.

(دشيرشاه سورى وروسته دهغه زوې جلال خان ، خواص خان د خپل ځان له پاره خطر وګاڼه او په چل ول سره يې په داسې حال کې شهيد کړچې د قران کريم تلاوت يې کاوه . د وژلو وروسته يې هغه د دهلي دلال دروازې ترڅنګ خاورو ته وسپاره. خو په دې وخت کې داسې توره سيلۍ راغله چې ورځ په شپه بدله کړه ،ددې سيلۍ سره سم سخته زلزله هم را غله او ددهلى زيات شمير کورونه يې له منځه يوړل. دخواص خان د تقوې ، اخلاص او نيکو اخلاقو په اساس خلکو هغه د « خان ولي» په نامه ياد کړ. (انا لله و انا اليه راجعون)

پاې.

نېټه: ۱۳۸۹/۱۱/۴ | 24-01-2011

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد قریب الرحمن سعید نورې پښتو ژباړې :

1. اسلامي سیات.(مولانا گوهر الرحمن«رح»)(چاپ شوی)
2. اسلامي ریاست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکیت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
4. پرده..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
5. د حدیثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې.(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوی)
6. د نبوت پائ.(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوې دې)
7. د صلاح الدین یو بې ریښتني پیښې(دایمان پلورونکو داستان)(التمش)(چاپ شوې دې)
8. د رسول الله(ص) د انقلاب حکمت.(سید اسعد گیلاني «رح»)(چاپ شوی)
9. یو شمیر نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه یې زما په لیکنو کې کتلائ شئ.
10. د بایزید یلدرم تاریخي په زړه پورې ناول.(چاپ شوې دې)
11. د سلطان علاو الدین خلجیي په زړه پورې ناول.(چاپ شوې دې)
12. د شیرشاه سورې مشهور ناول(همدا اوس د چاپ لاندې دې)
13. لاسوندونه او وثیقې: د رسول الله ﷺ له وخته تر راشدینو خلفاؤ پورې(ترچاپ لاندې دې)
14. په هیواد کې د سولې د پایښت په اړه زمونږ آند (همدا اوس د کار لاندې دې)
15. مونږ او توحید د بشیر احمد لودهي لیکنه(د چاپ لاندې)
16. زیات شمیر پښتو مضامین او د انگلیسي او د اردو ژبو څخه ژباړل شوې او هم په انگلیسي ژبه سیاسي شننې ، مقالې او لیکنې چې په پښتو او نگلیسي ژبو ورځپاڼو او یو شمیر اونیزو او میاشتنیزو کې خپاره شوې دي(په خواشینۍ سره چې ریکارډ یې له ژباړن سره نشته .)

د کتاب پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library